

EUROOPAN KESKUSPANKKI

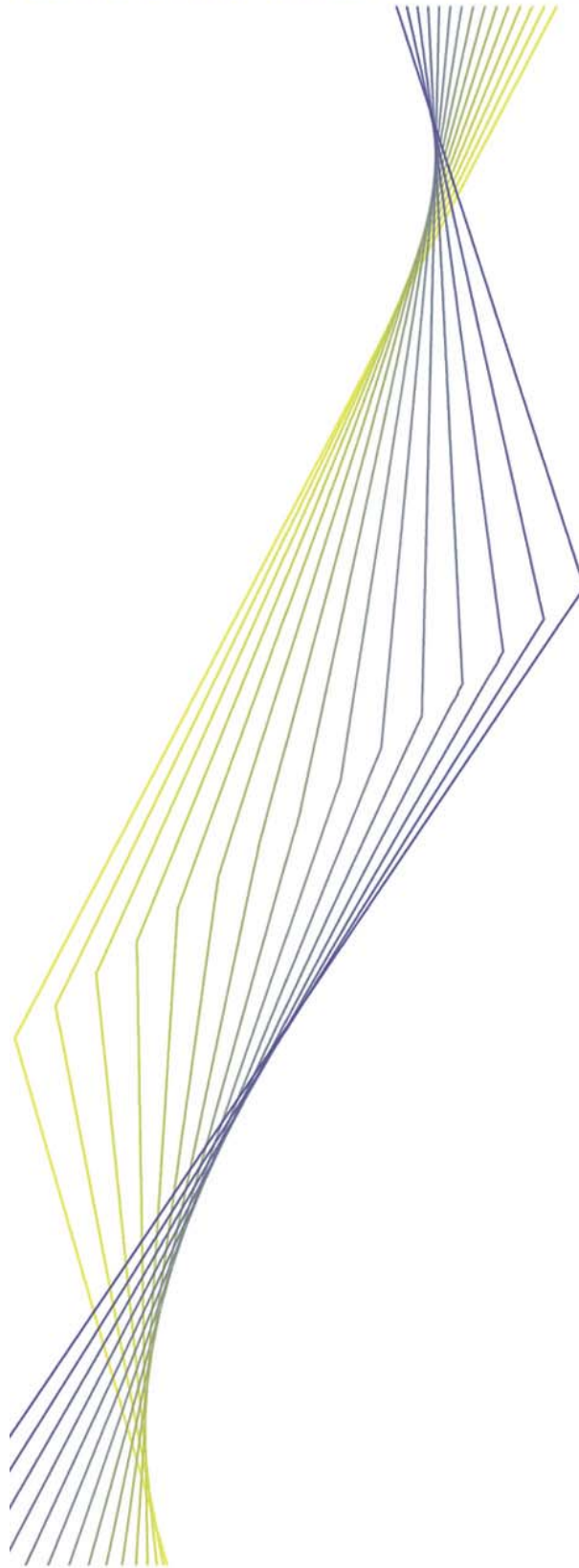
ECB EZB EKT BCE EKP

KUUKAUSIKATSAUS

Marraskuu 2003

EUROOPAN KESKUSPANKKI

KUUKAUSIKATSAUS

Marraskuu 2003

© Euroopan keskuspankki, 2003

Käyntiosoite	Kaiserstrasse 29 D-60311 Frankfurt am Main Germany
Postiosoite	Postfach 16 03 19 D-60066 Frankfurt am Main Germany
Puhelinnumero	+49 69 1344 0
Internet	http://www.ecb.int
Faksi	+49 69 1344 6000
Teleksi	411 144 ecb d

Kuukausikatsauksen laatimisesta vastaa EKP:n johtokunta. Pääkirjoitusta lukuun ottamatta Kuukausikatsaus on käännetty Suomen Pankissa, joka myös huolehtii katsauksen julkaisemisesta.

Kuukausikatsauksen voi tilata osoitteesta Suomen Pankki, osoiterekisteri, PL 160, 00101 HELSINKI; puh. (09) 1831, faksi (09) 174 872; sähköposti: publications@bof.fi.

Kaikki oikeudet pidätetään. Kopiointi on sallittu opetuskäyttöön ja ei-kaupallisiin tarkoituksiin, kunhan lähde mainitaan.

Tämän numeron tilastot perustuvat 5.11.2003 käytettävissä olleisiin tietoihin.

ISSN 1561-0322 (painettu julkaisu)

ISSN 1725-3020 (verkkojulkaisu)

Sisällys

Pääkirjoitus	5
Euroalueen talouskehitys	7
Rahatalous ja rahoitusmarkkinat	7
Hintakehitys	23
Tuotanto, kysyntä ja työmarkkinat	31
Valuuttakurssit ja maksutase	36
Kehikot:	
1 Euroalueen pankkien luotonantokyselyn tulokset lokakuulta 2003	11
2 Rahapoliittiset operaatiot ja likviditeettitilanne 23.10.2003 päättyneenä pitoajanjaksona	16
3 Valtion joukkolainojen tuottoerojen viimeaikainen kehitys euroalueella	20
4 Verkkotoimialojen viimeaikainen kehitys	24
5 Euroalueen inflaatiota ja talouskehitystä koskevat yksityisen sektorin odotukset: vuoden 2003 viimeisen neljänneksen Survey of Professional Forecasters -kyselytutkimuksen tulokset ja muut saatavissa olevat indikaattorit	29
6 Yhdysvaltain dollarin nimellisen efektiivisen valuuttakurssin kehitys: alueellinen näkökulma	39
Euroalueen yksityisen sektorin velkarahoituksen kehitys	45
Kriisien ratkaiseminen kehittyvissä markkinatalouksissa – kansainvälisen yhteisön haasteet	57
Euron kansainvälinen asema: kehitys pääpiirteittäin talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen käynnistymisen jälkeen	69
Euroalueen tilastot	1*
Eurojärjestelmän rahapoliittiset toimenpiteet	97*
Euroopan keskuspankin (EKP) julkaisuja	101*

Lyhenteet

Maat

BE	Belgia
DK	Tanska
DE	Saksa
GR	Kreikka
ES	Espanja
FR	Ranska
IE	Irlanti
IT	Italia
LU	Luxemburg
NL	Alankomaat
AT	Itävalta
PT	Portugali
FI	Suomi
SE	Ruotsi
UK	Iso-Britannia
JP	Japani
US	Yhdysvallat

Muut

BIS	Kansainvälinen järjestelypankki
BKT	bruttokansantuote
BPM5	IMF:n maksutasekäsikirja (5. laitos)
cif	kulut, vakuutus ja rahti hintaan luettuina
ECU	Euroopan valuuttayksikkö
EKP	Euroopan keskuspankki
EKPJ	Euroopan keskuspankkijärjestelmä
EKT 95	Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmä 1995
EMI	Euroopan rahapoliittinen instituutti
EMU	talous- ja rahaliitto
EU	Euroopan unioni
EUR	euro
fob	vapaasti laivassa
ILO	Kansainvälinen työjärjestö
IMF	Kansainvälinen valuuttarahasto
KHI	kuluttajahintaindeksi
NACE Rev. I	Euroopan yhteisön tilastollinen toimialaluokitus
repo	takaisinostosopimukseen perustuva käänteisoperaatio
SITC Rev. 3	Kansainvälinen ulkomaankaupan tavaranimikkeistö (3. tarkistettu laitos)
YKHI	yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi

Euroopan yhteisön käytännön mukaisesti EU-maiden nimet ovat aakkosjärjestyksessä kunkin maan omakielisen nimen mukaan (eivät suomennoksen mukaan).

Pääkirjoitus

EKP:n neuvosto päätti 6.11.2003 pitämässään kokouksessa, että eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 2,0 %. Myös maksuvalmiusluoton korko ja talletuskorko jätettiin ennalleen 3,0 ja 1,0 prosenttiin.

Päätös pitää EKP:n ohjaukset nykyisellä alhaisella tasolla heijastaa arviota, että keskipitkän aikavälin hintavakaushälytykset ovat edelleen suotuisia huolimatta siitä, että inflaatiokehityksen odotetaan olevan lyhyellä aikavälillä jäykkää. Tätä taustaa vasten EKP:n neuvosto piti rahapolitiikan tämänhetkistä viritystä edelleen sopivana. Samalla on saatu lisää merkkejä siitä, että euroalueen talouskasvu on vähitellen elpymässä. EKP:n neuvosto seuraa huolella kaikkia tekijöitä, jotka saattavat vaikuttaa arvioon hintavakauteen kohdistuvista riskeistä.

Taloudellisen analyysin perusteella voidaan todeta, että viimeaikaiset tiedot osoittavat maailmantalouden kasvun elpymisen edistyvän selvästi. Myös euroaluetta koskevat indikaattorit viittaavat entistä selvemmin siihen, että taloudellinen toimeliaisuus kohenee jonkin verran kuluvan vuoden jälkipuoliskolla. Tällä hetkellä tämä näkyy etupäässä yrityskyselyjen tuloksissa ja ennakoivissa indikaattoreissa, mutta tuonnempana euroalueen tuotantoa ja kysyntää koskevien tietojen odotetaan vahvistavan, että talous on alkanut elpyä asteittain.

Tätä taustaa vasten perusskenaario, jonka mukaan euroalueen taloudellinen toimeliaisuus kohenee asteittain tänä vuonna ja leviää sekä vahvistuu vuoden 2004 aikana, näyttää entistä todennäköisemmältä. Tätä arviota ovat tukeneet niin viime aikoina julkistetut yksityiset ja julkiset ennusteet kuin rahoitusmarkkinoiden kehityskin. Ulkomaisesta kysynnästä voidaan todeta, että lisääntyvän maailmankaupan ja BKT:n määrän kasvun pitäisi kompensoida euron efektiivisen valuuttakurssin vahvistumisen vaikutuksia (euron kurssi on nyt samalla tasolla kuin vuoden 1999 alussa). Euroalueella edellytyksiä investoinneille parantaneen edelleen se, että yritykset jatkavat sopeuttamistoimia lisätäkseen tuottavuuttaan ja kannattavuuttaan, korot ovat alhaalla ja yleinen rahoitustilanne on suotuisa. Lisäksi yksityistä kulutusta tukenee käytettävissä

olevien reaalityulojen kasvu, jota edistää euron aikaisemmasta vahvistumisesta johtuva ulkomaankaupan vaihtosuhteen paraneminen.

Tähän pääskenaarioon lyhyellä aikavälillä kohdistuvat riskit näyttävät olevan tasapainossa. Pitkällä aikavälillä huolta aiheuttaa kuitenkin edelleen se, että julkisen talouden rahoitusaseman kestävyys sekä ulkoiseen tasapainoon liittyvät jatkuvat epätasapainot joillakin maailman talousalueilla vievät pohjaa maailmantalouden kasvulta.

Kulutustajainten kehitys on viime aikoina ollut pääosin odotusten mukaista. Eurostatin alustavan arvion mukaan vuotuinen YKHI-inflaatio oli lokakuussa 2,1 % eli sama kuin elo- ja syyskuussa. Näyttää siltä, että inflaatiovauhti saattaa pysytellä lähellä tätä tasoa vielä useita kuukausia, eikä siis ehkä hidastu niin nopeasti ja voimakkaasti kuin aikaisemmin odotettiin. Inflaatiokehityksen jäykkyyteen vaikuttaa kolme tekijää. Ensinnäkin elintarvikkeiden hinnat saattavat aiheuttaa loppuvuonna 2003 ja vuoden 2004 alussa lisää nousupaineita kesän helleaallon vuoksi. Toiseksi öljyn hinta on pysynyt edelleen odotettua korkeampana etupäässä Lähi-idän poliittisten levottomuuksien vuoksi. Kolmanneksi joissakin euroalueen maissa suunnitellut korotukset välillisiin veroihin ja hallinnollisesti säädelyihin hintoihin nopeuttavat inflaatiovauhtia tilapäisesti vuonna 2004.

Kun kuitenkin otetaan huomioon pitkäaikaisemmat tekijät, inflaatiovauhdin odotetaan hidastuvan ja kehittyvän hintavakauden mukaisesti, mikä näkyy myös viimeaikaisissa ennusteissa. Tuottajaintinflaatio on itse asiassa edelleen pysynyt maltillisena. Lisäksi euron aiempi vahvistuminen hillitsee edelleen kotimaisia hintapaineita. Samaan aikaan keskipitkän aikavälin näkymien odotetaan olevan suotuisia, mikä perustuu paljolti oletukseen, että inflaatiokehityksen nykyinen jäykkyys ei vaikuta palkkakehitykseen ja että palkat kehittyvät edelleen maltillisesti talouden elpymisen ollessa asteittaista. Näin ollen – ja myös yleisellä tasolla – inflaatioodotusten kehitystä on seurattava tarkasti.

Rahatalouden analyysin perusteella voidaan todeta, että M3:n kasvua pitkästi ja voimakkaasti

euroalueella on edelleen runsaasti likviditeettiä. Tämä heijastaa aiempia sijoitusten siirtoja, varovaisuussyistä tapahtunutta säästämistä ja matalaa korkotasoa. Vaikka rahan määrän kasvu onkin viime kuukausina jonkin verran hidastunut, euroalueella on edelleen likviditeettiä huomattavasti enemmän kuin inflaatiota kiihdyttämättömän talouskasvun rahoittamiseksi tarvitaan. Matala korkotaso tukee myös yksityiselle sektorille myönnettyjen luottojen määrän vuotuista kasvuvauhtia, joka on viime kuukausina vaihdellut 4½ prosentista 5 prosenttiin. Ylimääräisen likviditeetin kertymisen ei pitäisi tällä hetkellä uhata hintavakautta, koska talouskasvun elpyminen on toistaiseksi vain asteittaista. Mikäli ylimääräistä likviditeettiä kuitenkin olisi edelleen taloudellisen toimeliaisuuden voimistuessa huomattavasti, se saattaisi johtaa inflaatiopaineisiin keskipitkällä aikavälillä.

Yhteenvedon voidaan todeta taloudellisen analyysin viittaavan siihen, että keskipitkän aikavälin hintavakausnäkömät pysyvät suotuisina, kun talous elpyy asteittain ja tuontihintojen ja palkkojen kehitys on maltillista. Kun taloudellista ja rahatalouden analyysiä vertaillaan keskenään kahden pilarin strategian mukaisesti, voidaan todeta, että rahan määrän voimakkaan kasvun ei tämänhetkessä taloudellisessa tilanteessa pitäisi tulkita vaikuttavan hintanäkymiin negatiivisesti.

Julkisen talouden kehitys ja vakausta ja kasvusopimus ovat nyt kriittisessä vaiheessa, jossa EMUn institutionaalisen perustan uskottavuus täytyy säilyttää. Perustamissopimus ja vakausta ja kasvusopimus muodostavat tarkoituksenmukaiset puitteet kurinalaiselle mutta samalla riittävän joustavalle finanssipolitiikalle. Maastrichtin sopimuksessa määritetty 3 prosentin viitearvo BKT:hen suhteutetulle julkisen talouden alijäämälle ohjaa EU-maiden finanssipolitiikkaa koskevia sääntöjä ja menettelyjä, eikä sitä saa kyseenalaistaa.

Sääntöjen täysimääräinen noudattaminen ja toimeenpano ei ole pelkkä muutoseikka, vaan sille on myös vankat taloudelliset perusteet.

Ylläpitämällä uskoa terveeseen julkiseen talouteen vahvistetaan kaikkien talouden toimijoiden luottamusta ja tuetaan siten osaltaan kuluksen ja investointien kestävästä kasvusta. Vakaus ja kasvu eivät ole keskenään ristiriitaisia vaan pikemminkin toisiaan tukevia tavoitteita. Tämä tulee hyvin esille myös siinä, että finanssipolitiikkaa koskeva sopimus on nimeltään ”vakausta ja kasvusopimus”. Liiallisten alijäämien menettelyyn liittyvän viimeaikaisen kehityksen osalta EKP:n neuvosto toteaa, että komission ehdotukset vievät sääntöjen ja menettelyjen tulkinnaa äärimmilleen. Asiasta odotetaan tehtävän päätöksiä marraskuun aikana, ja EKP:n neuvosto kehottaa painokkaasti kaikkia asianomaisia toimielimiä ja hallituksia toimiaan vastuullisesti. Viime kädessä kyse on finanssipolitiikan yleisestä uskottavuudesta ja sitä kautta myös euroalueen kasvunäkymistä.

Julkisen talouden vakauttamiseksi on syytä laatia kattava ja uskottava keskipitkän aikavälin strategia. Tämä edellyttää panostamista menorakenteiden uudistamiseen sekä julkisten eläke- ja terveydenhuoltojärjestelmien mukauttamiseen niin, että ne pystyvät vastaamaan väestön ikääntymisen asettamiin haasteisiin. Lisäksi tarvitaan rakenteellisia uudistuksia työ- ja hyödykemarkkinoilla, jotta aineellisen ja henkisen pääoman kohdentaminen ja käyttö tehostuvat ja jotta euroalueen kasvupotentiaalia voidaan kohentaa. EKP:n neuvosto tukee voimakkaasti useiden hallitusten tämänhetkisiä pyrkimyksiä tällä saralla ja kehottaa myös työmarkkinaosapuolia sitoutumaan täysin tavoitteeseen tehdä euroalueesta entistä dynamisempi ja innovatiivisempi talous.

Kuukausikatsauksen tässä numerossa on vakioartikkelin lisäksi kolme muuta artikkelia. Niistä ensimmäisessä käsitellään euroalueen yksityisen sektorin velkarahoitusta viime vuosina. Toisessa artikkelissa analysoidaan kehittyvien markkinatalouksien kriisien ratkaisemista ja siihen liittyviä haasteita maailmantaloudessa. Kolmannessa artikkelissa tarkastellaan pääpiirteittäin euron kansainvälistä asemaa eli sen käyttöä euroalueen ulkopuolella.

Euroalueen talouskehitys

I Rahatalous ja rahoitusmarkkinat

EKP:n neuvoston rahapoliittiset päätökset

Kokouksessaan 6.11.2003 EKP:n neuvosto päätti, että vaihtuvakorkoisina huutokauppoina toteutettavien perusrahoitusoperaatioiden minimitarjouskorko on edelleen 2,0 %. Maksuvalmiusluoton korko päätettiin niin ikään pitää edelleen 3,0 prosentissa ja talletuskorko 1,0 prosentissa (ks. kuvio 1).

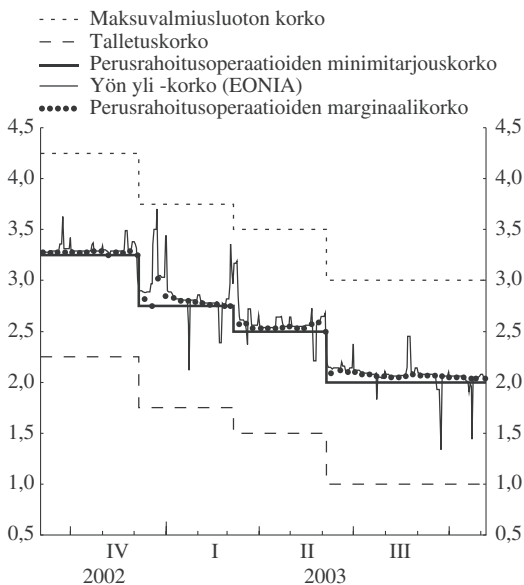
M3:n kasvu hidastui edelleen syyskuussa

Rahan määrän kasvu maltillistui syyskuussa 2003 edelleen mutta oli yhä nopeaa. Näin ollen lavean raha-aggregaatin M3:n vuotuinen kasvuvauhti hidastui 7,4 prosentista 8,2 prosenttiin elokuussa (ks. kuvio 2). Heinä-syyskuussa M3:n vuotuisen kasvuvauhdin kolmen kuukauden keskiarvo hidastui 8,1 prosenttiin, kun se oli kesä-elokuussa ollut 8,4 %.

Kuvio 1.

EKP:n korot ja rahamarkkinakorot

(vuotuinen korko, päivähavaintoja)

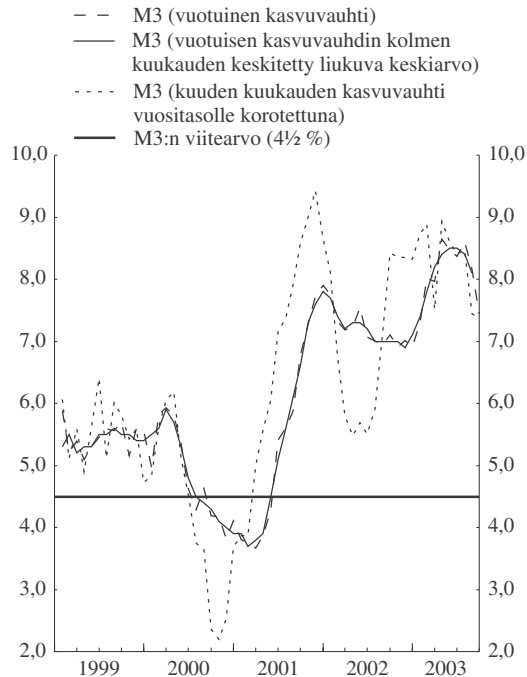

Lähteet: EKP ja Reuters.

Kuvio 2.

M3:n kasvu ja viitearvo

(kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

Lähde: EKP.

M3:n kasvun maltillistuminen elo-syyskuussa saattaa viitata siihen, että aikaisempia sijoituksia rahavaroihin aletaan jossain määrin palauttaa takaisin muihin kohteisiin. Rahoitusmarkkinoiden tilanteen kohentuminen on mahdollisesti saanut yksityiset sijoittajat siirtämään sijoituksensa jälleen pitkäaikaisiin instrumentteihin kuten osakkeisiin ja joukkolainoihin. On kuitenkin esitettävä kaksi varaumaa. Ensinnäkin osa M3:n vuotuisen kasvuvauhdin syyskuisesta heikkeneemisestä johtuu erään maan hallituksen suorittamista laajoista treasury-toiminnoista, jotka todennäköisesti kuittaavat tulevana kuukausina. Treasury-toiminnot, joihin liittyy rahavarojen siirtoja muilta kuin rahalaitoksilta valtiolle (esim. valtion uusien joukkolainojen myynti muille rahoituslaitoksille kuin rahalaitoksille), hidastavat M3:n kasvua, koska valtio ei kuulu rahaa hallussa pitävään sektoriin. Toiseksi ja yleisemmin arvioiden lyhyen aikavälin kehitys voi antaa vain vähäisiä viitteitä taustalla olevista suuntauksista, koska rahan määrän kasvua kos-

kevat tiedot vaihtelevat verrattain runsaasti kuukaudesta toiseen. Lähikuukausina on näin ollen hankittava lisätietoja, ennen kuin voidaan tehdä mitään ehdottomia päätelmiä siitä, että M3:n kasvu olisi tahtunut.

Vaikka M3:n kasvu onkin viime aikoina maltillis- tunut, euroalueella on edelleen huomattavasti enemmän likviditeettiä kuin inflaatiota kiihdyt- tämättömän talouskasvun rahoittamiseksi tarvita- taan. Tämä ylimääräinen likviditeetti johtuu ai- kaisemmista sijoitusten uudelleenjärjestelyistä, varovaisuussäästämisestä ja korkojen alhaisuus- desta. Sen ei pitäisi antaa aihetta huoleen silloin, kun taloudellinen toimeliaisuus on vaimeaa, ku- ten kahden viime vuoden aikana. Likviditeetin kertyminen saattaa kuitenkin johtaa inflaatio- paineisiin keskipitkällä aikavälillä, mikäli tilanne säilyy ennallaan talouskasvun elpymässä voimak- kaasti. Tämän vuoksi on seurattava tarkoin, mis- sä määrin sijoittajat pyrkivät palauttamaan sijoit- uksiaan takaisin likvideihin varoihin ja siirtyykö ylimääräistä likviditeettiä mahdollisesti koko- naiskulutukseen.

Syyskuinen M3:n vuotuisen kasvuvauhdin hidas- tuminen oli nähtävissä sen kaikissa pääerissä. M1:n vuotuinen kasvuvauhti heikkeni 11,3 pro- senttiin, kun se oli edellisessä kuussa ollut

11,8 %. Hidastuminen johtui M1:n molempien alaerien eli liikkeessä olevan rahan määrän (27,8 prosenttiin elokuun 28,8 prosentista) ja yön yli -talletusten (8,8 prosenttiin 9,4 prosen- tista) vuotuisen kasvuvauhdin heikkenemisestä. Vaikka liikkeessä olevan rahan vuotuinen kasvu- vauhti heikkeni, se oli edelleen hyvin nopeaa, koska talouden toimijat (sekä euroalueella että sen ulkopuolella) kasvattivat edelleen käteis- varojaan käteiseuron käyttöönoton jälkeen.

Muiden lyhytaikaisten talletusten kuin yön yli -talletusten vuotuinen kasvuvauhti hidastui syyskuussa 5,1 prosenttiin, kun se oli elokuussa ollut 5,5 %. Hidastuminen johtui sen kahden aluerän eli enintään kahden vuoden määräai- kaistalletusten (-2,6 prosenttiin elokuun -2,0 prosentista) ja irtisanomisajaltaan enintään kol- men kuukauden talletusten (10,9 prosenttiin elokuun 11,2 prosentista) vuotuisen muutos- vauhdin heikkenemisestä.

M3:een kuuluvien jälkimarkkinakelpoisten instru- menttien vuotuinen kasvuvauhti hidastui syys- kuussa 4,3 prosenttiin, kun se oli elokuussa ollut 6,3 %. Myös tässä tapauksessa kaikkien aluerien eli takaisinostosopimusten (-6,7 prosenttiin elokuun -3,1 prosentista), rahamarkkinarahas- tojen rahasto-osuuksien (14,6 prosenttiin elo-

Taulukko 1.

Euroalueen rahataloudelliset muuttujat

(vuotuinen prosenttimuutos, neljännesvuosikeskiarvoja, kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

	2003 I	2003 II	2003 III	2003 Kesäkuu	2003 Heinäkuu	2003 Elokuu	2003 Syyskuu
M1	10,3	11,4	11,6	11,4	11,5	11,8	11,3
<i>josta:</i> liikkeessä oleva raha	39,1	35,7	29,6	31,9	30,3	28,8	27,8
<i>josta:</i> yön yli -talletukset	6,6	8,1	8,9	8,5	8,8	9,4	8,8
M2-M1 (= muut lyhytaikaiset talletukset)	4,3	5,4	5,5	5,6	5,7	5,5	5,1
M2	7,1	8,2	8,4	8,3	8,5	8,5	8,0
M3-M2 (= jälkimarkkinakelpoiset instrumentit)	10,5	9,8	7,4	8,7	9,5	6,3	4,3
M3	7,6	8,4	8,2	8,4	8,6	8,2	7,4
Pitkäaikaiset velat (ilman omaa pääomaa ja varauksia)	5,0	5,1	5,5	5,2	5,4	5,6	5,8
Luotot euroalueelle	4,2	4,7	5,3	4,8	5,4	5,5	5,5
Luotot julkisyhteisöille	2,0	3,5	4,8	3,7	4,9	5,1	5,5
<i>josta:</i> lainat julkisyhteisöille	-1,2	-0,4	1,0	-0,3	0,9	1,5	1,3
Luotot muille euroalueella oleville	4,8	5,1	5,5	5,2	5,6	5,6	5,5
<i>josta:</i> lainat yksityiselle sektorille	5,0	4,6	4,9	4,6	4,9	5,0	4,9

Lähde: EKP.

kuun 15,5 prosentista) ja lisäksi velkapaperien, joiden maturiteetti on 2 vuotta tai vähemmän (–18,6 prosenttiin elokuun –15,4 prosentista), kasvuvauhti hidastui. Näiden jälkimarkkinakelpoisten instrumenttien vuotuisen kasvuvauhdin huomattava hidastuminen viime kuukausina viittaa siihen, että talouden toimijat saattavat olla siirtämässä sijoituksiaan.

Rahalaitossektorin konsolidoidun taseen vastaavaa-puolella rahalaitosten pitkäaikaisten velkojen (laskettuna ilman pääomaa ja varauksia) vuotuinen kasvuvauhti nopeutui syyskuussa 5,8 prosenttiin, kun se oli elokuussa ollut 5,6 %. Tämän M3:n vastaerän kasvun vähittäinen nopeutuminen viime kuukausina johtuu todennäköisesti siitä, että tuottokäyrä on jyrkentyneet kesäkuusta alkaen. Pitkäaikaisten velkojen kehitys voidaan tulkita myös osoitukseksi siitä, että talouden toimijat ovat siirtämässä sijoituksiaan.

Yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen vuotuinen kasvuvauhti pysyi syyskuussa suurin piirtein ennallaan

Rahalaitosten konsolidoidun taseen vastaavaa-puolella euroalueella oleville myönnettyjen luottojen vuotuinen kasvuvauhti oli syyskuussa 5,5 % eli sama kuin edellisessä kuussa. Julkisyhteisöille myönnettyjen luottojen vuotuinen kasvuvauhti kiihtyi 5,5 prosenttiin oltuaan elokuussa 5,1 %. Samaan aikaan yksityiselle sektorille myönnettyjen luottojen vuotuinen kasvuvauhti hidastui hieman eli 5,5 prosenttiin, kun se oli edellisessä kuussa ollut 5,6 %. Tämän erän aluerien tarkastelu osoittaa, että yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen vuotuinen kasvuvauhti oli 4,9 %, kun se oli elokuussa ollut 5,0 %. Yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen vuotuinen kasvuvauhti on pysynyt 4½ ja 5 prosentin välillä vuoden alusta lähtien samalla kun luotto-olot ovat jatkuvasti vakaantuneet. Samaan aikaan yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen kuuden kuukauden kasvuvauhti vuositasolle korotettuna on edelleen kiihtynyt kahden viime neljänneksen aikana, mikä saattaa olla ensimmäinen merkki lainojen kasvuvauhdin elpymisestä.

Yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen sektorikohtaista erittelyä koskevat neljännes-

vuositason tiedot osoittavat, että sekä kotitalouksille myönnettyjen lainojen että yrityksille myönnettyjen lainojen vuotuinen kasvuvauhti on vakaantunut verrattain kapealle vaihteluvälille (ks. taulukko 2). Lähempi tarkastelu osoittaa, että kotitalouksille myönnettyjen lainojen vuotuinen kasvuvauhti on pysynyt vaihteluvälillä 5½–6 % vuoden 2001 lopusta lähtien, kun yrityksille myönnettyjen lainojen vuotuinen kasvuvauhti on puolestaan pysynyt 3½ ja 4 prosentin välillä vuoden 2002 kolmannelta neljännekseltä lähtien.

Kotitalouksille myönnettyjen lainojen vuotuinen kasvuvauhti kiihtyi hieman vuoden 2003 kolmannella neljänneksellä (5,8 prosenttiin toisen neljänneksen 5,5 prosentista). Tämä johtui suureksi osaksi siitä, että asuntolainojen kysyntä kasvoi nopeammin todennäköisesti siksi, että alhaiset asuntolainakorot koko euroalueella samoin kuin asuntojen hintojen merkittävä nousu joissain maissa kiihdyttivät kysyntää. Muiden lainojen (laaja ryhmä, johon kuuluvat velkojen vakuuttamiseen tarkoitettut lainat, opintolainat, pienyrityslainat jne.) vuotuinen kasvuvauhti niin ikään nopeutui kolmannella neljänneksellä 3,0 prosenttiin toisen neljänneksen 2,0 prosentista. Sen sijaan kulutusluottojen vuotuinen kasvuvauhti hidastui merkittävästi eli 2,4 prosenttiin toisen neljänneksen 3,7 prosentista.

Yrityksille myönnettyjen lainojen vuotuinen kasvuvauhti pysyi syyskuussa 2003 lähes ennallaan (3,7 %, kun se oli edellisellä neljänneksellä ollut 3,6 %). Lainojen erittely maturiteeteittain osoittaa, että muutosvauhdit olivat hyvin erilaisia eri maturiteeteissa. Kun pitkäaikaisten (yli viiden vuoden) lainojen vuotuinen kasvuvauhti pysyi vakaana ja yli yhden ja enintään viiden vuoden lainojen nopeutui huomattavasti, yrityksille myönnettyjen lyhytaikaisten lainojen – jotka ovat erityisen herkkiä syklisille vaihteluille – vuotuinen kasvuvauhti kääntyi sen sijaan hieman negatiiviseksi.

Myös eurojärjestelmän lokakuussa 2003 tekemän pankkien luotonantoa koskeneen kyselyn tulokset viittaavat siihen, että luotto-olot ovat edelleen vakaantuneet (ks. kehikko 1). Erityisesti sellaisten pankkien osuus on pienentynyt edelleen, jotka ilmoittivat nettomääräisesti tiu-

Taulukko 2.

Rahalaitosten lainat kotitalouksille ja yrityksille

(vuosineljänneksen lopussa, kausi- ja kalenterivaikutuksista puhdistamattomia tietoja)

	Kanta prosentteina kokonaisu-määrästä ¹⁾	Vuotuinen kasvuvauhti					
		2002/II	2002/III	2002/IV	2003/I	2003/II	2003/III
Lainat yrityksille	46,6	4,4	3,5	3,4	3,7	3,6	3,7
Enintään vuoden	32,2	-3,1	-2,6	-2,6	-1,0	0,3	-0,9
Yli vuoden	67,8	8,8	6,9	6,7	6,3	5,3	6,1
1–5 vuoden	17,3	12,2	8,9	6,3	5,8	2,4	5,4
Yli 5 vuoden	50,5	7,6	6,2	6,8	6,5	6,3	6,3
Lainat kotitalouksille²⁾	53,4	5,7	5,8	5,9	5,9	5,6	5,8
Kulutusluotot ³⁾	13,8	3,3	3,6	4,4	3,4	3,7	2,4
Asuntolainat ³⁾	66,6	7,7	7,7	7,6	7,2	7,1	7,4
Muut lainat	19,6	1,4	1,7	1,4	3,5	2,0	3,0

Lähde: EKP:n raha- ja pankkitilastot.

Huom. Lisätietoja tilasto-osan taulukossa 2.5 sekä sitä koskevassa teknisessä huomautuksessa.

- 1) Vuoden 2003 kolmannen neljänneksen lopussa. Sektorin lainat prosentteina rahalaitosten yksityiselle ei-rahoitussektorille myöntämien lainojen kokonaisu-määrästä (pl. kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt). Maturiteettijakauma ja erittely käyttötarkoituksen mukaan on ilmaistu prosentteina rahalaitosten kyseiselle sektorille myöntämistä lainoista. Pyöritysten vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.
- 2) Kotitalouksien määritelmä vastaa EKT 95:n määritelmää.
- 3) Kulutusluottojen ja asuntolainojen määritelmät vaihtelevat hieman maittäin.

kentaneensa yrityksille myönnettävien lainojen ja luottolimiittien hyväksymiskriteerejä kolmen viime kuukauden aikana. Prosentuaalinen nettomäärä oli kuitenkin edelleen yli 20 %, ja vain muutamat pankit ilmoittivat yleisestä luottoehtojen lieventämisestä. Lisäksi sellaisten pankkien osuus oli kasvanut mutta pysynyt edelleen pienenä, jotka ilmoittivat nettomääräisesti tiukentaneensa kotitalouksille myönnettävien lainojen luottoehtoja. Koska kysely on otettu käyttöön vasta äskettäin, sen tuloksia on tulkittava hyvin varoen, sillä tähän mennessä saadut tiedot ovat vielä riittämättömiä, jotta niiden perusteella voitaisiin tehdä johtopäätöksiä kyselyn tulosten suhteesta luotonannon ja talouden todelliseen kehitykseen.

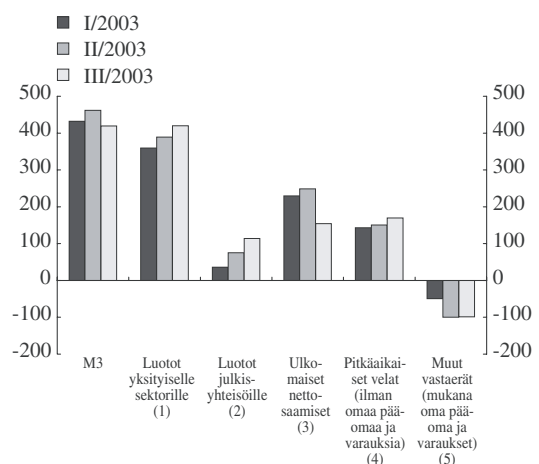
Euroalueen rahalaitosten ulkoinen nettoasema heikkeni syyskuussa 2003 absoluuttisten ja kausivaihtelusta puhdistettujen tietojen perusteella 5 miljardia euroa. Syyskuuhun 2003 ulottuneen 12 kuukauden jakson aikana rahalaitossektorin ulkomaiset nettosaamiset kasvoivat 153 miljardia euroa, kun ne olivat elokuuhun ulottuneen vastaavanpituisen jakson aikana kasvaneet 161 miljardia euroa ja heinäkuuhun ulottuneen jakson aikana 207 miljardia euroa. Elokuun luvut sisältävien maksutasetietojen perusteella rahalaitossektorin ulkomaisten nettosaamisten vii-

meaikainen väheneminen saattaa johtua lähinnä siitä, että euroalueella olevat ovat ostaneet ulkomaisia joukkolainoja ja euroalueen ulkopuoliset myyneet euroalueen arvopapereita.

Kuvio 3.

M3:n ja sen vastaerien muutokset

(vuotuisia virtatietoja, ajanjakson lopussa, mrd. euroa, kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

Lähde: EKP.

M3 = 1 + 2 + 3 - 4 + 5.

Kehikko I.

Euroalueen pankkien luotonantokyselyn tulokset lokakuulta 2003

Eurojärjestelmä toteutti neljännen pankkien luotonantokyselyn lokakuun alussa. Kysely antaa tietoa euroalueen luottomarkkinoiden kysyntä- ja tarjontatilanteesta ja täydentää olemassa olevia pankkikorko- ja luotto-tilastoja.¹ Tässä kehikossa kuvataan vuoden 2003 kolmannen vuosineljänneksen kyselyn keskeisiä tuloksia ja verrataan niitä aiemman vuosineljänneksen kyselyn (heinäkuu 2003) tuloksiin. Kattavampi raportti on julkaistu EKP:n verkkosivuilla.

Lokakuussa 2003 tehdyn luotonantokyselyn tulokset (jotka perustuvat kaikkien tutkimusotokseen kuuluvien 86 pankin vastauksiin) osoittavat, että sellaisten pankkien osuus on pienentynyt edelleen merkittävästi, jotka kertoivat kiristäneensä nettomääräisesti yrityksille myöntämiensä lainojen tai luottolimiittien luottokriteereitä kolmen viime kuukauden aikana. Prosentuaalinen nettomäärä oli kuitenkin yli 20, ja vain muutamat pankit kertoivat lieventäneensä luottokriteereitään. Sellaisten pankkien osuus oli pysynyt pienenä, jotka kertoivat kiristäneensä nettomääräisesti kotitalouksille myöntämiensä lainojen luottokriteereitä.

Lokakuun kyselyssä sellaisten pankkien nettomääräinen osuus oli 23 %, jotka kertoivat tiukentaneensa yrityslainojen myöntämiskriteerejä heinä-syyskuussa (ks. taulukko A, ylempi puoli). Luku oli hieman suurempi kuin pankit heinäkuussa olivat odottaneet sen olevan tällä kaudella (19 %), mutta pienempi kuin huhtikesäkuussa (27 %) ja sitä ennen (ks. kuvion ensimmäinen osa). Ensimmäistä kertaa pieni määrä pankkeja (3 %) kertoi lieventäneensä luottokriteereitään. Vuoden 2003 kolmannella neljänneksellä sellaisten pankkien osuus pieneni, jotka kertoivat kiristäneensä nettomääräisesti suurille sekä pienille ja keskiuurille yrityksille myöntämiensä lainojen luottokriteerejä. Kun tarkastellaan lainojen alkuperäisiä maturiteetteja, luottokriteerien tiukentuminen väheni nettomääräisesti edelleen kaikissa maturiteeteissa.

Taulukko A.

Yritysten luottoehtojen muutokset

(prosentteina)

	Yhteensä		Lainat pienille ja keskiuurille yrityksille		Lainat suurille yrityksille		Lyhytaikaiset lainat		Pitkäaikaiset lainat	
	Heinäkuu	Lokakuu	Heinäkuu	Lokakuu	Heinäkuu	Lokakuu	Heinäkuu	Lokakuu	Heinäkuu	Lokakuu
a) Kolmena viime kuukautena										
Tiukennettu huomattavasti	0	2	0	2	0	2	0	2	2	2
Tiukennettu jonkin verran	27	24	32	23	25	18	19	17	28	24
Jokseenkin ennallaan	73	72	65	70	75	77	82	78	68	73
Lievennetty jonkin verran	0	3	3	5	0	3	0	3	2	1
Lievennetty huomattavasti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
% netto¹⁾	27	23	30	20	25	17	19	16	28	25
Vastanneiden pankkien lukumäärä	83	83	81	81	80	80	82	82	83	82
a) Seuraavana kolmena kuukautena										
Tiukennetaan huomattavasti	0	0	0	0	2	2	0	2	2	1
Tiukennetaan jonkin verran	23	14	23	14	24	16	11	13	22	19
Jokseenkin ennallaan	72	85	68	82	73	80	82	83	74	78
Lievennetään jonkin verran	4	1	9	4	1	2	7	1	1	1
Lievennetään huomattavasti	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
% netto¹⁾	19	13	14	11	24	16	5	14	21	19
Vastanneiden pankkien lukumäärä	83	83	81	81	80	80	81	83	82	83

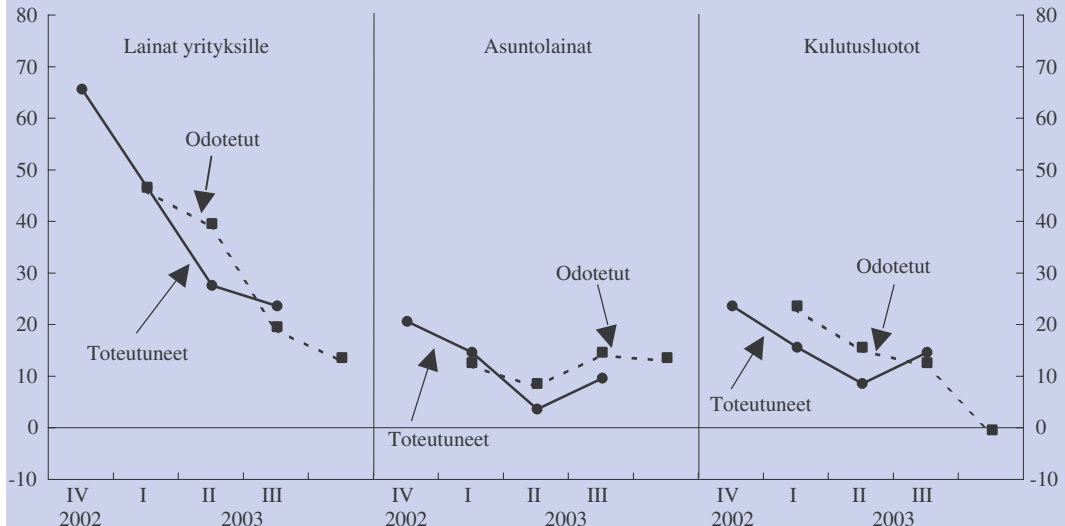
1) Nettoprosenttimäärä tarkoittaa eroa prosenttimäärien "tiukennettu huomattavasti" ja "tiukennettu jonkin verran" summan ja prosenttimäärien "lievennetty jonkin verran" ja "lievennetty huomattavasti" summan välillä.

Kuten heinäkuun kyselyssäkin, luottokriteereiden nettomääräiseen tiukentumiseen kolmannella vuosineljänneksellä vaikutti eniten koettu riski, erityisesti toimialaan tai yksittäiseen yritykseen liittyvä. Lähes yhtä tärkeänä tekijänä pidettiin yleistä talouskehitystä koskevia odotuksia. Yrityksille myönnettyjen lainojen tai

1 Ks. huhtikuun 2003 Kuukausikatsauksen artikkeli "Kyselytutkimus pankkien luotonannosta euroalueella".

Lainojen tai luottolimiittien hyväksymiseen sovellettavat luottoehdot

(luottoehtojen tiukentumisesta ilmoittaneiden pankkien nettoprosenttimäärä)

Huom. Nettoprosenttimäärä tarkoittaa eroa prosenttimäärien "tiukennettu huomattavasti" ja "tiukennettu jonkin verran" summan ja prosenttimäärien "lievennetty jonkin verran" ja "lievennetty huomattavasti" summan välillä.

"Toteutuneet" arvot ovat ajanjaksolta, jona kysely on toteutettu. "Odotetut" arvot ovat prosentteina, jotka on laskettu pankkien edellisessä kyselyssä ilmoittamien vastausten perusteella. Esimerkiksi vuoden 2003 kolmannen neljänneksen "odotetut" arvot perustuvat pankkien heinäkuun kyselyssä ilmoittamiin tietoihin.

luottolimiittien ehdoista tiukentuivat eniten korkomarginaalit, lainan tai luottolimitin määrä sekä vakuusvaatimukset.

Vuoden 2003 viimeisen neljänneksen luottokriteerejä koskevat odotukset kehittyivät siten, että niiden nettomääräistä kiristymistä odottavien pankkien osuus supistui lokakuun kyselyssä 13 prosenttiin, kun se oli heinäkuun kyselyssä ollut 19 % (ks. taulukko A, alempi puoli).

Yritysten lainojen nettomääräisen kysynnän pankit kertoivat supistuneen vähemmän kuin aikaisemmin. Nettomääräisesti kaiken kaikkiaan 17 % pankeista ilmoitti lokakuussa, että yritysten lainojen ja luottolimiittien kysyntä oli heikentynyt kolmena edeltävänä kuukautena, kun heinäkuun kyselyssä vastaava osuus oli ollut 25 % (ks. taulukko B). Tärkein syy heikkenemiseen oli pankkien mukaan yritysten kiinteiden investointien pienentynyt rahoitustarve. Samaan aikaan lähes kolmannes vastaajapankeista mainitsi lainojen uudelleenjärjestelyjen vaikuttaneen kysynnän kasvuun.

Taulukko B.

Yritysten lainojen tai luottolimiittien kysynnän muutokset kolmena viime kuukautena

(prosentteina)

	Yhteensä		Lainat pienille ja keskiuurille yrityksille		Lainat suurille yrityksille		Lyhytaikaiset lainat		Pitkäaikaiset lainat	
	Heinäkuu	Lokakuu	Heinäkuu	Lokakuu	Heinäkuu	Lokakuu	Heinäkuu	Lokakuu	Heinäkuu	Lokakuu
Vähentynyt huomattavasti	2	1	2	2	4	2	2	1	3	2
Vähentynyt jonkin verran	33	29	30	27	25	31	20	26	38	34
Jokseenkin ennallaan	54	57	52	51	57	54	61	60	47	39
Lisääntynyt jonkin verran	10	13	16	18	12	13	16	13	10	25
Lisääntynyt huomattavasti	0	0	0	3	2	0	0	0	2	0
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
% netto¹⁾	-25	-17	-17	-9	-15	-20	-6	-13	-30	-11
Vastanneiden pankkien lukumäärä	83	83	81	81	80	80	81	82	82	83

1) Lainojen kysyntää koskevien kysymysten nettoprosenttimäärä on määritelty eroksi prosenttimäärien "lisääntynyt huomattavasti" ja "lisääntynyt jonkin verran" summan ja prosenttimäärien "vähentynyt jonkin verran" ja "vähentynyt huomattavasti" summan välillä.

Lokakuussa nettomääräisesti 9 % pankeista ilmoitti kotitalouksille myöntämiensä asuntolainojen luotokriteerien tiukentumisesta. Luku oli suurempi kuin heinäkuussa (3 %) (ks. taulukko C, ylempi puoli) mutta pienempi kuin pankit olivat aiemmin odottaneet sen olevan vuoden 2003 kolmannella neljänneksellä (14 %) (ks. kuvion toinen osa). Kulutusluottojen ja muiden kotitalouksille myöntämiensä lainojen luotokriteerien tiukentumisesta ilmoitti heinä-syyskuussa nettomääräisesti 14 % pankeista (heinäkuussa vastaava luku oli ollut 8 %). Se oli hieman enemmän kuin pankit olivat odottaneet sen olevan vuoden 2003 kolmannella neljänneksellä (12 %) (ks. kuvion kolmas osa).

Niissä pankeissa, joissa kotitalouksille myönnettyjen luottojen kriteereiden ilmoitettiin heinä-syyskuun aikana tiukentuneen hieman, tähän kehitykseen vaikuttivat edellisen kyselyn tapaan eniten vaikeat odotukset yleisestä talouden kasvusta. Kiristyminen näkyi lähinnä riskipitoisille lainoille sovellettujen marginaalien kasvussa. Samaan aikaan pankit kertoivat keskimääräisten lainojen marginaalien pienentyneen nettomääräisesti.

Kotitalouksille myönnettävien lainojen luotokriteereiden kehitystä koskevista odotuksista vuoden 2003 lokajoulukuussa voidaan todeta, että asuntolainojen luottoehtojen odotettu nettomääräinen kiristyminen on samansuuruista kuin heinäkuun kyselyn mukaan eli 13 %. Pankit kuitenkin odottavat kulutusluottojen ja muiden kotitalouksille myönnettävien lainojen luotokriteereiden lieventyvän hieman (ks. taulukko C, alempi puoli).

Lokakuussa 2003 tehty kysely osoitti myös, että kaiken kaikkiaan 31 % pankeista ilmoitti asuntolainojen kysynnän kasvaneen, kun vastaava luku oli heinäkuun kyselyssä ollut 29 % (ks. taulukko D). Sitä vastoin kulutusluottojen ja muiden kotitalouksille myönnettyjen lainojen nettomääräinen kysyntä supistui samana ajanjaksona 7 % (kun se oli heinäkuun kyselyssä kasvanut 5 %).

Kaiken kaikkiaan lokakuussa 2003 tehty kysely osoittaa, että yritysten lainojen luottoehdot ovat hieman parantuneet ja kotitalouksille myönnettävien lainojen luottoehdot vakautuneet. Koska kysely on kuitenkin otettu käyttöön vasta äskettäin, sen tuloksia on tulkittava hyvin varovasti. Vasta ajan myötä on mahdollista arvioida kyselyn tuloksia luotettavasti ja tehdä johtopäätöksiä niiden suhteesta talouden ja rahoitusmarkkinoiden todelliseen kehitykseen.

Taulukko C. Kotitalouksien luottoehtojen muutokset

(prosentteina)

	Asuntolainat		Kulutusluotot ja muut lainat	
	Heinä-kuu	Loka-kuu	Heinä-kuu	Loka-kuu
a) Kolmena viime kuukautena				
Tiukennettu huomattavasti	1	0	0	0
Tiukennettu jonkin verran	12	18	13	19
Jokseenkin ennallaan	77	72	82	76
Lievennetty jonkin verran	8	9	5	5
Lievennetty huomattavasti	2	0	0	0
Yhteensä	100	100	100	100
%, netto¹⁾	3	9	8	14
Vastanneiden pankkien lukumäärä	80	80	78	78
b) Seuraavana kolmena kuukautena				
Tiukennetaan huomattavasti	0	0	0	0
Tiukennetaan jonkin verran	14	19	16	13
Jokseenkin ennallaan	85	76	80	72
Lievennetään jonkin verran	1	6	4	14
Lievennetään huomattavasti	0	0	0	0
Yhteensä	100	100	100	100
%, netto¹⁾	14	13	12	-1
Vastanneiden pankkien lukumäärä	80	80	78	78

1) Ks. taulukon A alaviite.

Taulukko D. Kotitalouksien lainojen kysynnän muutokset kolmena viime kuukautena

(prosentteina)

	Asuntolainat		Kulutusluotot ja muut lainat	
	Heinä-kuu	Loka-kuu	Heinä-kuu	Loka-kuu
Vähentynyt huomattavasti	0	0	1	1
Vähentynyt jonkin verran	14	7	18	22
Jokseenkin ennallaan	44	56	58	61
Lisääntynyt jonkin verran	30	28	21	14
Lisääntynyt huomattavasti	12	10	2	2
Yhteensä	100	100	100	100
%, netto¹⁾	29	31	5	-7
Vastanneiden pankkien lukumäärä	80	80	78	78

1) Ks. taulukon B. alaviite.

Velkapaperiemissiot pysyivät vakaina elokuussa

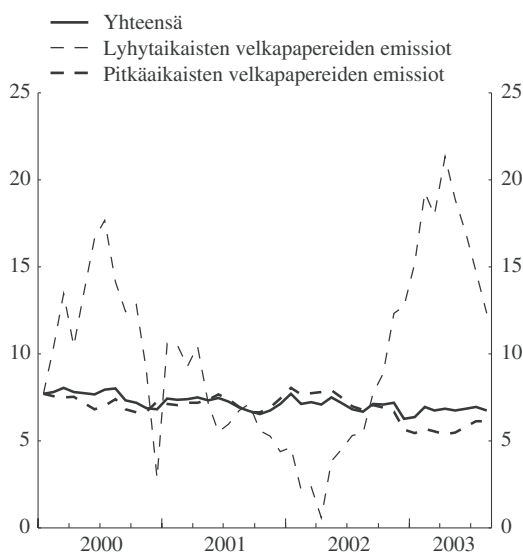
Euroalueella sijaitsevien liikkeeseenlaskijoiden liikkeeseen laskemien velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti hidastui elokuussa hieman eli 6,7 prosenttiin, kun se oli heinäkuussa ollut 6,9 %. Syynä tähän oli se, että lyhytaikaisten velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti hidastui elokuussa edellisestä 2,4 prosenttiyksikköä eli 12,3 prosenttiin. Pitkäaikaisten velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti oli elokuussa edelleen 6,1 % (ks. kuvio 4).

Velkapapereiden erittely valuutoittain osoittaa, että euroalueella sijaitsevien liikkeeseenlaskijoiden liikkeeseen laskemien euromääräisten velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti hidastui elokuussa edelliseen kuukauteen verrattuna 0,2 prosenttiyksikköä eli 6,4 prosenttiin.

Kuvio 4.

Euroalueella olevien liikkeeseen laskemien velkapapereiden vuotuinen kasvuvauhti

(vuotuinen prosenttimuutos)

Lähde: EKP.

Huom. Vuotuiset kasvuvauhdit lasketaan rahoitustransaktioiden perusteella ja ne on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten ja itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Euromääräisten velkapaperiemissioiden tarkastelu sektoreittain osoittaa, että rahalaitosten liikkeeseen laskemien velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti oli elokuussa 3,7 % eli 0,1 prosenttiyksikköä hitaampi kuin heinäkuussa. Tämä johtui siitä, että lyhytaikaisten velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti heikkeni elokuussa 13,6 prosenttiin, kun se oli edellisessä kuussa ollut 16,1 %, ja rahalaitossektorin konsolidoidun taseen lyhytaikaisten talletusten kasvuvauhti pysyi samana ajanjaksona puolestaan ennallaan. Pitkäaikaisten velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti oli elokuussa 2,5 % eli suurin piirtein sama kuin heinäkuussa. Myös konsolidoidun taseen perusteella rahalaitosten liikkeeseen laskemien yli kahden vuoden velkapapereiden vuotuinen kasvuvauhti pysyi elokuussa ennallaan eli 7,5 prosenttina.

Rahalaitosten ulkopuolisella sektorilla, johon kuuluvat sekä muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset että yritykset, euromääräisten velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti pysyi elokuussa suurin piirtein ennallaan olleen 23,1 %. Erityisesti muiden rahoituslaitosten kuin rahalaitosten liikkeeseen laskemien velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti pysyi jota kuinkin ennallaan eli 33,8 prosenttina. Nopea kasvuvauhti johtuu siitä, että ns. erillisyhtiöt (special purpose vehicles, SPV) ovat harjoittaneet runsaasti arvopaperistamista. Yritysten liikkeeseen laskemien velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti hidastui hieman eli 0,5 prosenttiyksikköä 13,9 prosenttiin. Tämä on lähellä keskiarvoa talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen alkamisen jälkeen.

Julkisella sektorilla valtion liikkeeseen laskemien euromääräisten velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti heikkeni elokuussa edelliseen kuukauteen nähden 0,3 prosenttiyksikköä eli 4,0 prosenttiin. Muiden julkisyhteisöjen sektori, johon kuuluvat lähinnä osavaltio- ja paikallishallinto, vähensi euromääräisten velkapapereiden emissioitaan. Velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti oli elokuussa 19,4 %, kun se oli heinäkuussa ollut 20,2 %. Tämän sektorin emissiot ovat edelleen varsin runsaita, mikä selittynee sillä, että paikallishallinnossa on muutamissa euroalueen maissa suuria rahoitustarpeita.

Pankkikorot kehittyivät eri suuntiin syyskuussa

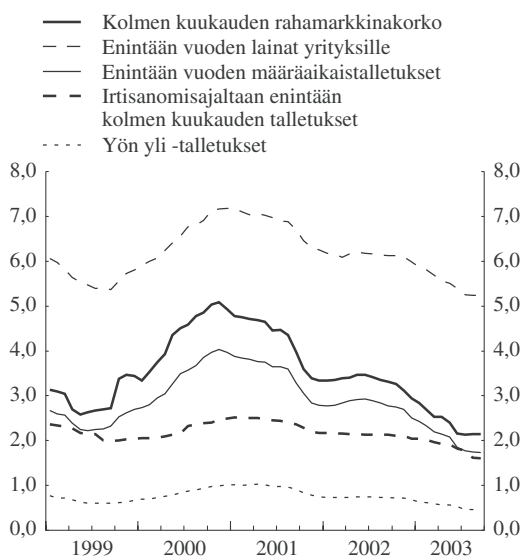
Kaikki lyhyet pankkikorot joko pysyivät ennallaan tai laskivat hieman syyskuussa 2003 (ks. kuvio 5). Nämä korot olivat syyskuussa alimmillaan sitten tammikuun 1990, jolloin nämä tiedot ilmoitettiin ensimmäisen kerran. Verrattuna kesäkuuhun 2002, jolloin suurin osa lyhyistä pankkikoroista oli viimeksi huipussaan, nämä korot laskivat syyskuuhun 2003 mennessä siten, että yön yli -talletusten korko laski noin 30 peruspistettä ja enintään yhden vuoden määräaikaistalletusten korko noin 120 peruspistettä. Kolmen kuukauden rahamarkkinakorko laski samana ajanjaksona noin 130 peruspistettä.

Pitkät pankkikorot ovat viime aikoina kehittyneet eri suuntiin. Kotitalouksien pitkien asuntolainojen korot nousivat syyskuussa 13 peruspistettä edellisestä kuusta, mikä johtui kesäkuun puolivälissä alkaneesta pitkien joukkolainojen tuottojen kasvusta. Pitkät talletuskorot nousivat syyskuussa 4 peruspistettä. Sen sijaan yrityksille myönnettyjen pitkäaikaisten lainojen korot laskivat samassa kuussa 4 peruspistettä

Kuvio 5.

Pankkien lyhyet korot ja vastaava markkinakorko

(vuotuinen korko, kuukausittaisia keskiarvoja)

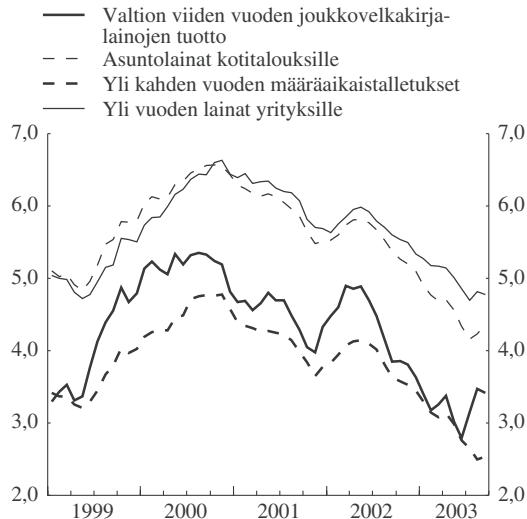

Lähteet: EKP:n yhteenlaskemat, osittain kansallisiin arvioihin perustuvat tiedot ja Reuters.
Huom. Sisältää myös Kreikan tiedot 1.1.2001 alkaen.

Kuvio 6.

Pankkien pitkät korot ja vastaava markkinakorko

(vuotuinen korko, kuukausittaisia keskiarvoja)

Lähteet: EKP:n yhteenlaskemat, osittain kansallisiin arvioihin perustuvat tiedot ja Reuters.

Huom. Sisältää myös Kreikan tiedot 1.1.2001 alkaen.

mahdollisesti sen vuoksi, että luottoriskin katsottiin vähentyneen. Pitkien antolainauskorkojen ja vastaavien markkinakorkojen väliset erot pysyivät kuitenkin syyskuussa suurin piirtein ennallaan (ks. kuvio 6).

Pitkät rahamarkkinakorot nousivat hieman lokakuussa

Rahamarkkinakorot laskivat syyskuussa mutta nousivat jonkin verran lokakuussa ja marraskuun 2003 alussa. Pitkät rahamarkkinakorot nousivat eniten. Lyhyet korot vaihtelivat vain vähän. Tästä syystä 12 kuukauden ja yhden kuukauden euriborkorkojen erona mitattu rahamarkkinoiden tuottokäyrä, joka oli syyskuun lopussa lähes vaakasuora, oli marraskuun 5. päivänä 33 peruspisteen verran positiivinen.

Eoniakorkona mitattu yön yli -korko vaihteli syyskuun lopun ja marraskuun 5. päivän välisenä aikana suurimmaksi osaksi 2,05 prosentista 2,06 prosenttiin. Kahden viikon eoniaswapkorko vaihteli samana aikana 2,05 prosentista ja 2,09 prosenttiin ja oli marraskuun 5. päivänä 2,07 %. Eurojärjestelmän perusrahoitusoperaa-

Kehikko 2.

Rahapoliittiset operaatiot ja likviditeettitilanne 23.10.2003. päätyneenä pitoajanjaksona

Eurojärjestelmä toteutti tarkasteltavana pitoajanjaksona viisi perusrahoitusoperaatiota ja yhden pitempiäaikaisen rahoitusoperaation.

Avomarkkinaoperaatiot

(mrd. euroa, korot vuotuisina prosentteina)

Operaatio	Maksujen suorituspäivä	Operaation eräpäivä	Tarjosten määrä	Jaetun likviditeetin määrä	Tarjoukset/ jaettu likviditeetti	Vasta-puolten määrä	Minimi-tarjous-korko	Marginaali-korko	Painotettu keski-korko
Perusrahoitusoperaatio	24.9.2003	8.10.2003	109,74	81,0	1,35	304	2,00	2,06	2,07
Perusrahoitusoperaatio	1.10.2003	15.10.2003	164,02	123,0	1,33	292	2,00	2,05	2,06
Perusrahoitusoperaatio	8.10.2003	22.10.2003	135,89	82,0	1,66	304	2,00	2,05	2,06
Perusrahoitusoperaatio	15.10.2003	27.10.2003	153,30	113,0	1,36	321	2,00	2,05	2,05
Perusrahoitusoperaatio	22.10.2003	5.11.2003	119,33	90,0	1,33	310	2,00	2,04	2,05
Pitempiäaikainen rahoitusoperaatio	25.9.2003	17.12.2003	28,44	15,0	1,89	106	-	2,10	2,12

Lähde: EKP.

Marginaalikorko laski asteittain 2,06 prosentista 2,04 prosenttiin ja painotettu keskimääräinen korko 2,07 prosentista 2,05 prosenttiin.

Lukuun ottamatta eoniakoron tavanomaista nousua kunkin kuukauden viimeisenä kaupankäyntipäivänä eoniakorko laski asteittain pitoajanjakson alun 2,07 prosentista 2,05 prosenttiin lokakuun 16. päivänä. Eoniakoron kehitys kuvastaa hyvää likviditeettitilannetta koko pitoajanjaksona. Aiempien pitoajanjaksojen tapaan likviditeettiä jaettiin tänäkin pitoajanjaksona melko runsaasti. Lokakuun 16. päivän jälkeen eoniakorko laski minimitarjouskorkon eli 2,00 prosentin tuntumaan tai hieman sen alle. Pitoajanjakson viimeisenä kaupankäyntipäivänä 23.10. se laski edelleen 1,44 prosenttiin. Viimeisenä kaupankäyntipäivänä talletusmahdollisuuden nettokäyttö oli 1,9 miljardia euroa.

Luottolaitosten eurojärjestelmässä olevien sekkitilitalletusten ja vähimmäisvarantovelvoitteen välinen ero oli keskimäärin 0,64 miljardia euroa.

Pankkijärjestelmän likviditeettiin vaikuttavat tekijät

(mrd. euroa)

Päivittäinen keskiarvo pitoajanjaksona 24.9.–23.10.2003

	Likviditeettiä lisäävät	Likviditeettiä vähentävät	Nettovaikutus
(a) Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot	253,5	0,2	+ 253,3
Perusrahoitusoperaatiot	208,4	-	+ 208,4
Pitempiäaikaiset rahoitusoperaatiot	45,0	-	+ 45,0
Maksuvalmiusjärjestelmä	0,1	0,2	- 0,1
Muut operaatiot	-	-	-
(b) Muut pankkijärjestelmän likviditeettiin vaikuttavat tekijät¹	321,3	442,7	- 121,4
Liikkeessä olevat setelit	-	395,5	- 395,5
Valtion talletukset eurojärjestelmässä	-	48,3	- 48,3
Ulkomaiset saamiset (ml. kulta), netto	315,0	-	+ 321,3
Muut tekijät, netto	-	1,1	- 1,1
(c) Luottolaitosten talletukset eurojärjestelmän sekkitileillä (a) + (b)			131,9
(d) Varantovelvoite			131,2

Lähde: EKP.

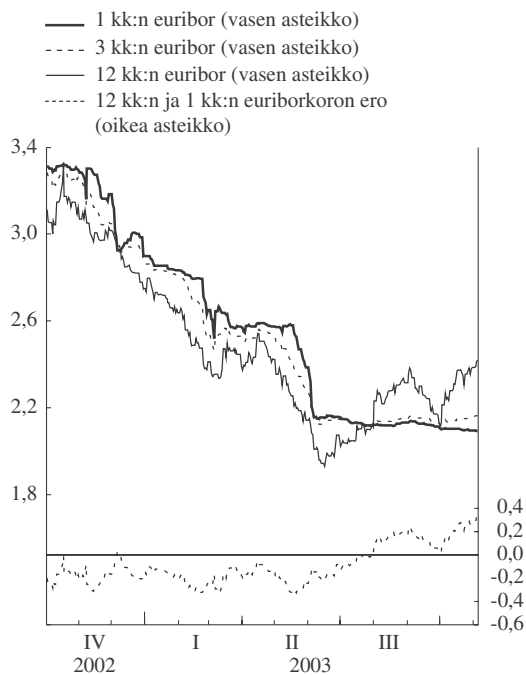
Huom. Pyöritysten vuoksi luvut eivät välttämättä täsmää.

¹ Julkistetut ennusteet riippumattomiin tekijöihin perustuvista keskimääräisistä likviditeettitarpeista vaihtelivat 111,6 miljardista eurosta 141,4 miljardiin euroon. Ennusteen ja todellisen likviditeetin tarpeen välinen ero oli suurimmillaan 6.10.–14.10., jolloin se oli 2,2 miljardia euroa.

Kuvio 7.

Euroalueen lyhyet korot ja rahamarkkinoiden tuottokäyrä

(vuotuinen korko, prosenttiyksikköinä, päivähavainnot)

Lähde: Reuters.

tioiden marginaalikorko ja keskiporko olivat keskimäärin 5 peruspistettä korkeammat kuin näissä operaatioissa käytetty minimitarjouskorko (ks. kehikko 2).

Sekä yhden kuukauden että kolmen kuukauden euriborkorko pysyivät lähes ennallaan syyskuun lopusta marraskuun 5. päivään: yhden kuukauden euribor oli tuolloin 2,09 % ja kolmen kuukauden euribor 2,16 % (ks. kuvio 7). Eurojärjestelmän pitempiaikaisessa rahoitusoperaatioissa, jonka maksut suoritettiin 30.10., marginaalikorko oli 2,13 % ja keskiporko 2,14 %, eli marginaalikorko oli 3 peruspistettä ja keskiporko 2 peruspistettä alempi kuin tuolloin kolmen kuukauden euribor. Lisäksi marginaalikorko oli 3 peruspistettä ja keskiporko 2 peruspistettä alempi kuin pitempiaikaisessa rahoitusoperaatioissa, jonka maksut suoritettiin 25.9.

Pitkät rahamarkkinakorot sitä vastoin nousivat jonkin verran lokakuussa ja marraskuun alussa. Kuuden kuukauden euribor nousi 12 peruspistettä ja 12 kuukauden euribor 29 peruspistettä syyskuun lopusta marraskuun 5. päivään, jolloin

kuuden kuukauden euribor oli 2,23 % ja 12 kuukauden euribor 2,42 %. Kolmen kuukauden futuurisopimusten euriborkorot nousivat merkittävästi. Joulukuussa 2003 erääntyvien futuurisopimusten pohjalta johdetut korot nousivat syyskuun lopusta 16 peruspistettä ja olivat marraskuun 5. päivänä 2,19 %. Maaliskuussa 2004 erääntyvien sopimusten pohjalta johdetut korot nousivat samana aikana 33 peruspistettä eli 2,33 prosenttiin ja kesäkuussa 2004 erääntyvien sopimusten perusteella johdetut korot 45 peruspistettä eli 2,56 prosenttiin.

Valtion pitkien joukkolainojen tuotot kasvoivat lokakuussa

Valtion pitkien joukkolainojen tuotot kasvoivat lokakuussa tärkeimmillä markkinoilla ja kuittasivat useimmissa tapauksissa syyskuun tuottojen supistumisen. Valtion 10 vuoden joukkolainojen tuotto kasvoi sekä Yhdysvalloissa että euroalueella syyskuun lopusta marraskuun 5. päivään 40 peruspistettä eli 4,4 prosenttiin (ks. kuvio 8). Tämän seurauksena valtion 10 vuoden joukkolainojen tuottoero Yhdysvaltain ja euroalueen välillä oli käytännössä nollan tuntumassa marraskuun 5. päivänä.

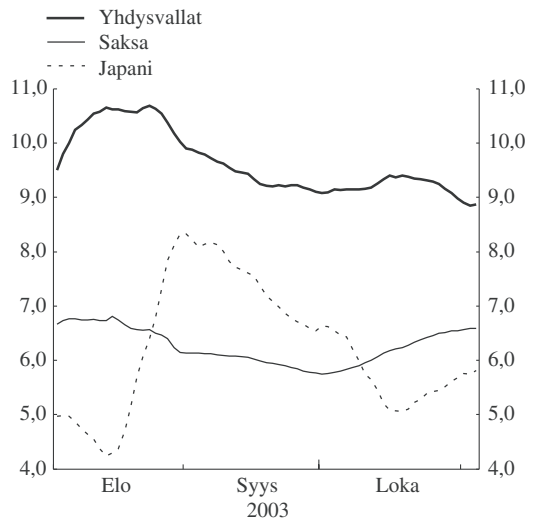
Valtion pitkien joukkolainojen tuottojen viimeaikainen kasvu Yhdysvalloissa johtuu ilmeisesti siitä, että markkinaosapuolet ovat tarkistaneet käsityksiään sekä kasvusta että inflaatio-odotuksista ja arvioineet ne aikaisemmin oletettua nopeammiksi lähinnä sillä perusteella, että Yhdysvaltain talouskasvusta ja työllisyydestä on julkaistu myönteisempiä tietoja. Aiempaa optimistisempiin kasvuodotuksiin viittaa 10 vuoden indeksisidonnaisten joukkolainojen reaalityötuoton kasvaminen 10 peruspisteellä syyskuun lopusta marraskuun 5. päivään. Siihen, että markkinaosapuolet arvioivat inflaation nopeutuvan, viittaa se, että 10 vuoden tuotot yhtenäistävä inflaatiovauhti, joka lasketaan Yhdysvaltain valtion 10 vuoden joukkolainojen nimellistuottojen ja indeksisidonnaisten joukkolainojen tuottojen erona, nopeutui samaan aikaan 30 peruspistettä.

Markkinaosapuolten epävarmuus joukkolainojen tuottojen tulevasta kehityksestä Yhdysval-

Kuvio 8.**Valtion pitkien lainojen tuotot***(vuotuinen korko, päivähavaintoja)*

Lähde: Reuters.

Huom. Valtion pitkällä lainoilla tarkoitetaan 10 vuoden joukkovelkakirjalainoja tai maturiteetiltaan lähimpiä vastaavia lainoja.

Kuvio 9.**Keskeisten joukkolainamarkkinoiden implisiittinen volatiliiteetti***(vuotuisina prosentteina; päivähavaintojen 10 päivän liukuva keskiarvo)*

Lähde: Bloomberg.

Huom. Sarjat kuvaavat Bloombergin määritelmän mukaisesti lähimmän geneerisen futuurisopimuksen implisiittistä volatiliiteettiä vähintään 20 päivää ennen erääntymistä. Näin ollen implisiittisen volatiliiteetin laskemiseksi käytetty erääntymistä lähinnä oleva sopimus vaihdetaan 20 päivää ennen erääntymistä toiseen, erääntymistä seuraavaksi lähinnä olevaan sopimukseen.

loissa pysyi edelleen verrattain suurena. Yhdysvaltain 10 vuoden valtionlainoihin perustuvista futuurisopimuksista johdetun implisiittisen volatiliiteetin 10 päivän liukuva keskiarvo pysyi tarkastelujakson aikana suurin piirtein ennallaan ja oli marraskuun 5. päivänä 8,9 %. Tämä oli noin 0,9 prosenttiyksikköä suurempi kuin kahtena viime vuonna keskimäärin (ks. kuvio 9).

Japanissa valtion 10 vuoden joukkolainojen tuotto kasvoi 10 peruspistettä syyskuun lopusta marraskuun 5. päivään, jolloin se oli noin 1,5 %. Pitkien joukkolainojen tuottojen kasvu liittyy ilmeisesti aiempaa myönteisempiin talousnäkömiin ja vastaa kehitystä muilla tärkeimmillä markkinoilla. Markkinaosapuolten epävarmuus väheni, mihin viittaa implisiittisen volatiliiteetin aleneminen lokakuussa (ks. kuvio 9). Marraskuun 5. päivänä joukkolainamarkkinoiden implisiittisen volatiliiteetin 10 päivän liukuva keskiarvo oli noin 5,8 %, joka oli yhä huomattavasti suurempi kuin se on ollut kahtena viime vuonna keskimäärin (3,4 %).

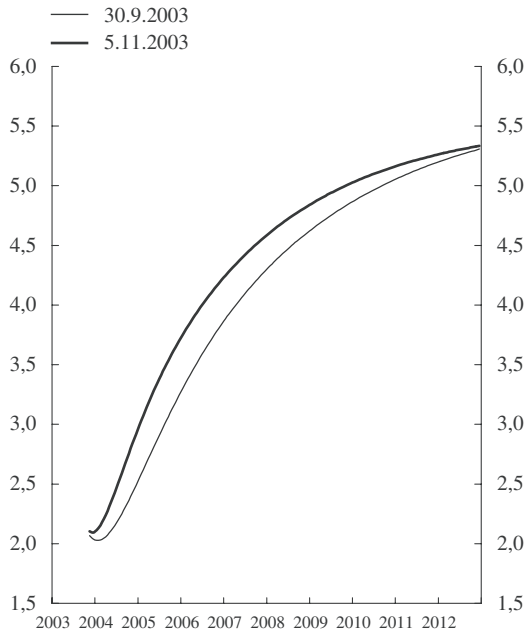
Euroalueella valtion joukkolainojen tuotot kasvoivat kaikissa maturiteeteissa lokakuun aikana. Keskipitkien joukkolainojen tuotot kasvoivat eniten, mikä näkyi korkojen aikarakenteesta johdettuja yön yli -korkojen odotuksia kuvaavan käyrän jyrkkenemisenä lyhyen ja keskipitkän aikavälin välillä (ks. kuvio 10). Euroalueen joukkolainojen tuottojen yleinen kasvu näyttää johtuneen julkaistuista odotettua paremmista euroalueen taloutta koskevista tiedoista ja maailmantalouden suotuisammista näkymistä.

Siihen, että markkinaosapuolet ovat muuttaneet pitkän aikavälin kasvuodotuksiaan aikaisempaa myönteisemmiksi, viittaa se, että Ranskan valtion liikkeeseen laskemien ja ilman tupakan hintojen vaikutusta laskettuun euroalueen YKHLin sidottujen 10 vuoden indeksisidonnaisten joukkolainojen tuotot kasvoivat 15 peruspistettä syyskuun lopusta marraskuun 5. päivään. Euroalueen talouden arvioimiseen aikaisempaa myönteisemmäksi viittaa myös se, että yritysten joukkolainojen tuottoerot supistuivat.

Kuvio 10.

Korkojen aikarakenteesta johdetut euroalueen yön yli -korkojen odotukset

(vuotuinen korko, päivähavaintoja)

Lähde: EKP:n arvio.

Huom. Korkojen aikarakenteesta johdettu termiinikorkokäyrä kuvaa markkinoiden odotuksia lyhyiden korkojen tulevasta kehityksestä. Käyrien laskentamenetelmää selostettiin tammikuun 1999 Kuukausikatsauksen sivulla 26. Estimoinnissa käytetyt tiedot on johdettu koronvaihtosopimuksista.

Esimerkiksi BBB-luokituksen saaneiden yritysten liikkeeseen laskemien joukkolainojen tuoton ja vastaavien valtion joukkolainojen tuoton välinen ero kaventui 20 peruspistettä syyskuun lopusta marraskuun 5. päivään. Tuottoero oli

marraskuun 5. päivänä 90 peruspistettä eli alimillaan sitten euron käyttöönoton tammikuussa 1999.

Euroalueen 10 vuoden tuotot yhtenäistävä inflaatiovauhti, joka ilmaistaan indeksisidonnaisen Ranskan valtion joukkolainojen nimellis- ja reaaliuottojen erona, nopeutui samaan aikaan 25 peruspistettä syyskuun lopusta marraskuun 5. päivään. Vaikka tietyt tekniset tekijät saattavat selittää tämän nopeutumisen, se saattaa viitata myös siihen, että euroalueen sijoittajien pitkän aikavälin inflaatio-odotukset ovat nousseet.

Saksan 10 vuoden valtionlainoihin perustuvista futuurisopimuksista laskettuna implisiittisenä volatiliiteettina mitattu euroalueen joukkolainamarkkinoiden epävarmuus kasvoi 0,8 prosenttiyksikköä syyskuun lopusta marraskuun 5. päivään. Joukkolainamarkkinoiden implisiittisen volatiliiteetin 10 päivän liukuva keskiarvo oli tuolloin 6,6 %, mikä oli 0,9 prosenttiyksikköä suurempi kuin kahden viime vuoden aikana keskimäärin.

Sitten euron käyttöönoton vuonna 1999 euroalueen valtion joukkolainojen ja Saksan valtionlainojen tuottoerot ovat huomattavasti supistuneet. Kehikossa 3 tarkastellaan tätä aihetta yksityiskohtaisemmin ja esitetään, että euroalueen valtioiden julkista taloutta koskevat toimenpiteet ovat ilmeisesti vaikuttaneet viimeaikaiseen kehitykseen.

Kehikko 3.

Valtion joukkolainojen tuottoerojen viimeaikainen kehitys euroalueella

Tammikuun 1. päivänä 1999 alkaneen talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen valmisteluajana valtion pitkien lainojen tuotot lähenivät huomattavasti niissä maissa, jotka myöhemmin ottivat euron käyttöön. Lähtymistä vauhdittivat odotukset euron käyttöönotosta ja euroalueen sisäisen valuuttakurssiriskin häviämisestä sen myötä. Tämän jälkeenkin valtion joukkolainojen tuottoeroja on euroalueen maiden välillä ollut. Ne ovat kuitenkin olleet merkittävästi pienempiä kuin ennen vuotta 1999.

Tämä viittaa siihen, että sijoittajat arvioivat euroalueen valtioiden joukkolainoja niiden likvidiyden ja jossakin määrin myös luottoriskin perusteella.

Valtion pitkien lainojen tuottoerot Saksan ja euroalueen muiden maiden välillä¹⁾

(peruspisteinä)

	Tammikuu 1999	Lokakuu 2003	Muutos tammikuusta 1999 lokakuuhun 2003
Belgia	22	6	-16
Espanja	19	1	-18
Ranska	8	2	-6
Irlanti	21	0	-21
Italia	23	13	-10
Alankomaat	11	2	-9
Itävalta	18	5	-13
Portugali	22	10	-12
Suomi	21	-1	-22
Keskiarvo	18	4	-14

Lähteet: Reuters ja EKP:n laskelmat.

1) Valtion pitkillä lainoilla tarkoitetaan 10 vuoden joukkovelkakirjalainoja tai maturiteetiltaan lähimpiä vastaavia lainoja.

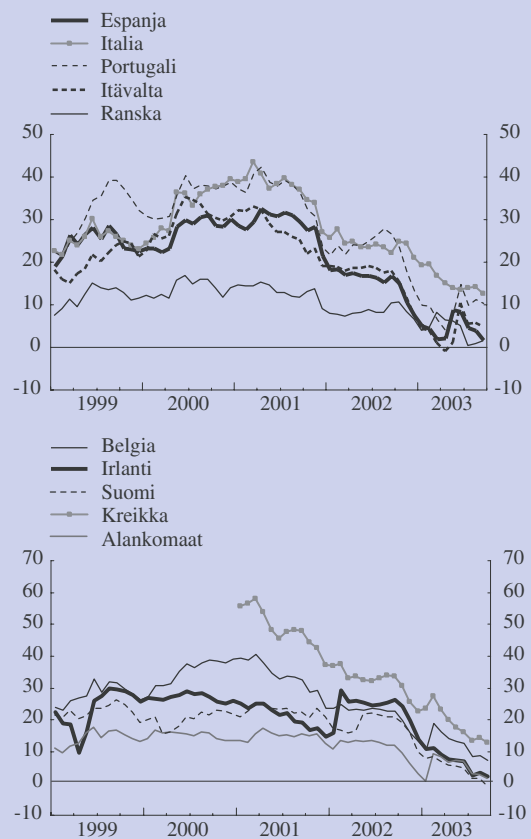
Vuonna 1999 Saksan pitkien joukkolainojen tuotot olivat euroalueen pienimmät, mikä osittain johtui Saksan valtion joukkolainojen suhteellisen hyvästä likvidiydestä. Ranskaa lukuun ottamatta Saksan valtio sai rahoitusta yli 10 peruspistettä edullisemmin kuin muut euroalueen valtiot. Tilanne on kuitenkin muuttunut jonkin verran viime vuosina. Oheisesta taulukosta ilmenee, että euroalueen maiden 10 vuoden valtion joukkolainojen tuottoerot verrattuna Saksan valtion vastaavien joukkolainojen tuottoihin kaventuivat merkittävästi tammikuusta 1999 lokakuuhun 2003. Tuolloin keskimääräinen tuottoero pieneni 18 peruspisteestä 4 peruspisteeseen. Maat, joiden tuottoerot olivat lokakuussa 2003 suurimmat Saksaan nähden, olivat Kreikka, Italia ja Portugali. Tuottoerot ovat supistuneet vuodesta 1999 lähtien eniten Suomessa, Irlannissa, Espanjassa ja Belgiassa (ks. kuvio A). Myös Kreikan valtion joukkolainojen tuottoerot pienenevät huomattavasti sen jälkeen, kun Kreikka oli ottanut euron käyttöön 1.1.2001.

Tuottoerojen läheneminen vuodesta 1999 lähtien ei ole jatkunut tasaisesti. Kuviota A lähemmin tarkasteltaessa havaitaan selvästi, että kaikkien maiden tuottoerot alkoivat supistua vuoden 2001 alkupuolelta lähtien. Muiden tekijöiden lisäksi myös julkisen talouden kehitys euroalueella on saattanut osaltaan vaikuttaa tuottojen lähenemiseen sitten vuoden 2001. Esimerkiksi Saksassa velkasuhde heikkeni vuosina 2001–2003 suhteellisesti enemmän kuin muissa euroalueen maissa Ranskaa lukuun ottamatta.

Kuvio A.

Valtion pitkien lainojen tuottoerot Saksan vastaaviin tuottoihin verrattuna¹⁾

(peruspisteinä, kuukausihavaintoja)

Lähteet: Reuters ja EKP:n laskelmat.

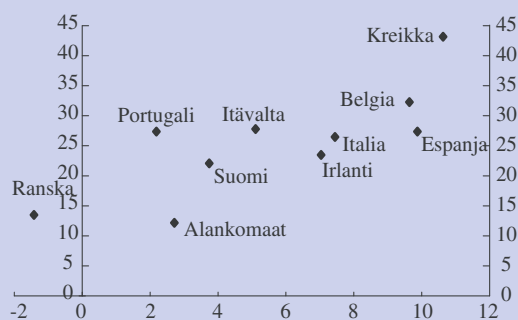
1) Valtion pitkillä lainoilla tarkoitetaan 10 vuoden joukkovelkakirjalainoja tai maturiteetiltaan lähimpiä vastaavia lainoja.

Kuviosta B saadaan jonkin verran tietoa julkisen talouden rahoitusaseman ja tuottoerojen välisestä suhteesta vuodesta 2001 lähtien. Kuviossa esitetään euroalueen muiden maiden BKT:hen suhteutetun velan suhteellinen muutos tänä ajanjaksona Saksan tilanteeseen nähden ja verrataan tätä muutosta vastaavaan muutokseen

Kuvio B.

BKT:hen suhteutetun velan muutokset Saksan tilanteeseen nähden¹⁾ ja tuottoerojen muutokset²⁾ vuosina 2001–2003

(x-akseli: prosenttiyksikköinä, y-akseli: peruspisteinä)

Lähteet: Reuters ja EKP:n laskelmat.

1) X-akseli: Saksan velkasuhteen ja euroalueen muiden maiden velkasuhteen eron muutos vuosina 2001–2003 (vuotta 2003 koskevat luvut Euroopan komission lokakuun 2003 ennusteiden mukaan).

2) Y-akseli: tuottoerojen pieneneminen suhteessa Saksan valtion 10 vuoden joukkolainojen tuottoihin tammikuusta 2001 lokakuuhun 2003.

valtion joukkolainojen tuottoeroissa. Kuviosta B ilmenee, että maissa, joissa velkasuhde Saksaan verrattuna koheni, myös tuottoerot suhteessa Saksan valtion joukkolainoihin pienenivät.

Vaikka joidenkin tuottoerojen supistumiseen ovatkin saattaneet vaikuttaa jotkin tekniset tekijät (esimerkiksi tiettyjen joukkolainojen likviditeetin liittyvät), kuviosta B voidaan päätellä, että markkinaosapuolet ovat ottaneet huomioon euroalueen valtioiden julkisten talouksien suhteelliset rahoitusasemat hinnoitellessaan näiden liikkeeseen laskemia joukkolainoja. Sijoittajat joukkolainamarkkinoilla näyttävät siten palkitsevan – joskin vain maltillisesti – ne euroalueen maat, jotka ovat noudattaneet muita kurinalaisempaa finanssipolitiikkaa, tarjoamalla entistä edullisempia rahoitusehtoja.

Osakkeiden hinnat nousivat maailmanlaajuisesti lokakuussa

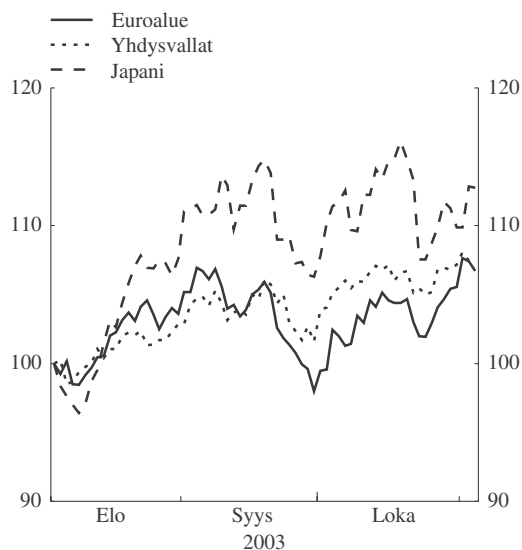
Osakkeiden hinnat nousivat maailmanlaajuisesti lokakuussa lähinnä sen vuoksi, että maailmantalouden näkymiä ja yritysten tuloskehitystä koskeneet markkinoiden odotukset kohenivat. Osakkeiden hinnat nousivat laajalla Dow Jones Euro Stoxx -indeksillä mitattuna euroalueella 9 % syyskuun lopusta marraskuun 5. päivään ja Yhdysvalloissa Standard & Poor's 500 -indeksillä mitattuna samana aikana 6 % (ks. kuvio 11). Japanissa osakkeiden hinnat nousivat Nikkei 225-indeksillä mitattuna samana aikana 6 %.

Yhdysvalloissa osakkeiden hintojen lokakuinen nousu johtui yritysten odotettua paremmista tulostiedoista kolmannelta neljännekseltä sekä makrotaloustiedoista, jotka viittasivat taloudellisen ympäristön muuttumiseen myönteisemmäksi Yhdysvalloissa. Standard & Poor's 500 -indeksiin perustuvista optioista johdetun impli-

Kuvio 11.

Osakeindeksit

(1.8.2003 = 100, päivähavainnot)

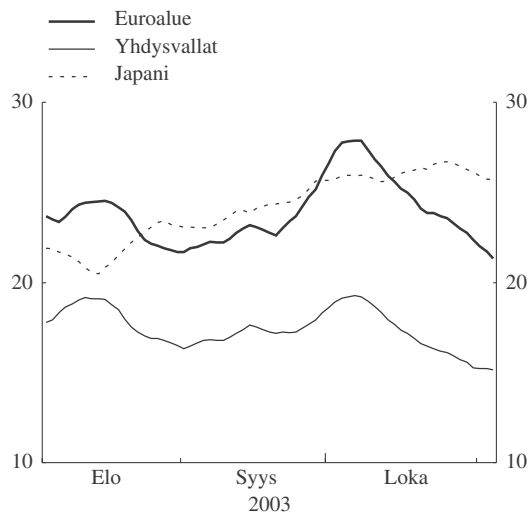
Lähde: Reuters.

Huom. Dow Jones Euro Stoxx (laaja) euroalueen osalta. Standard & Poor's 500 Yhdysvaltojen ja Nikkei 225 Japanin osalta.

Kuvio 12.

Osakekurssien implisiittinen volatilitiiteetti

(vuotuisina prosentteina; päivähavaintojen 10 päivän liukuva keskiarvo)

Lähde: Bloomberg.

Huom. Sarjat kuvaavat osakeindekseihin perustuvien optioiden hinnoista johdettua odotettua osakkeiden prosentteina laskettujen hinnanmuutosten keskihajontaa enintään kolmen kuukauden aikana. Osakeindeksit, joiden implisiittistä volatilitiiteettiä kuvataan, ovat Dow Jones Euro Stoxx 50 euroalueen osalta, Standard & Poor's 500 Yhdysvaltojen osalta ja Nikkei 225 Japanin osalta.

siittisen volatilitiiteetin 10 päivän liukuvana keskiarvona mitattu osakemarkkinoiden epävarmuus hälveni noin 3 prosenttiyksikköä syyskuun lopusta marraskuun 5. päivään (ks. kuvio 12). Implisiittinen volatilitiiteetti oli tuolloin 15 % eli huomattavasti pitkän aikavälin keskiarvonsa alapuolella. Epävarmuuden hälveneminen on saattanut vaikuttaa myös äskettäiseen osakkeiden hintojen nousuun, koska se pääsääntöisesti viittaa siihen, että sijoittajat edellyttävät alempia riskipreemioita korvaukseksi osakkeiden hallussapidosta. Erityisesti tietotekniikka-alan osakkeiden hinnat nousivat, ja Nasdaq Composite -indeksi nousi 8 % syyskuun lopusta marraskuun 5. päivään.

Japanissa osakkeiden hinnat nousivat yhä edellisten kuukausien nopean nousun jälkeen. Japanin talousnäkyymiin ja pankkisektorin kykyyn parantaa kannattavuuttaan liittyvä optimismi tuki tätä myönteistä kehitystä. Samaan aikaan osakkeiden hintoihin kohdistui laskupaineita, jotka johtuivat Japanin jenin vahvistumisesta sekä siitä, että joidenkin suuryritysten julkaisemat neljännesvuosittaiset tulostiedot olivat odotettua heikompia. Japanin osakemarkkinoihin liittyvä epävarmuus pysyi Nikkei 225 -indeksiin perustuvista optioista johdetun implisiittisen volatilitiiteetin 10 päivän liukuvalla keskiarvolla mitattuna ennallaan syyskuun lopusta marraskuun 5. päivään, jolloin se oli 26 % eli jota kuinkin pitkän aikavälin keskiarvossaan.

Euroalueella osakkeiden hinnat jatkoivat loka-kuussa kuluvan vuoden maaliskuussa alkanutta yleistä noususuuntaustaan. Lokakuinen osakkeiden hintojen nousu johtui suureksi osaksi euroalueen yritysten toteutuneiden tulosten kohentumisesta sekä talouskatsauksista, jotka vahvistivat markkinoiden käsitystä siitä, että euroalueen talous olisi lähiaikoina elpymässä. Tämä sekä maailmanlaajuinen kehitys osakemarkkinoilla palauttivat osaltaan markkinaosapuolten luottamusta euroalueen osakemarkkinoihin. Tämän seurauksena markkinaosapuolten epävarmuus näyttää vähentyneen, mitä ilmensi Dow Jones Euro Stoxx 50 -indeksiin perustuvista optioista johdetun implisiittisen volatilitiiteetin 10 päivän liukuvan keskiarvon lasku 5 prosenttiyksiköllä syyskuun lopusta marraskuun 5. päivään. Euroalueen osakemarkkinoiden implisiittinen volatilitiiteetti pysyi selvästi pienempänä kuin pitkällä aikavälillä keskimäärin ja oli marraskuun 5. päivänä 21 %. Kuten Yhdysvalloisakin, tietotekniikka-alan osakkeiden hinnat nousivat eniten syyskuun lopusta marraskuun 5. päivään, koska markkinaosapuolet olettivat, että maailmanlaajuinen talouden elpyminen hyödyttäisi eniten tietotekniikkasektoria.

2 Hintakehitys

YKHI-inflaation arvellaan pysyneen muuttumattomana lokakuussa 2003

Eurostatin alustavan arvion mukaan euroalueen YKHI-inflaatio pysyi lokakuussa 2003 ennallaan eli 2,1 prosentissa (ks. taulukko 3). Vaikka YKHIn yksittäisten erien kehityksestä lokakuussa ei ole vielä saatavissa tietoja, alustavat tiedot viittaavat siihen, että inflaatioon on edelleen vaikuttanut elintarvikkeiden hintojen nousu, mikä on seurausta tänä kesänä vallinneesta epätavallisen kuivasta ja kuumasta säästä. Toisaalta energian hinnan ei odoteta nopeuttaneen kokonaisinflaatiota edelleen lokakuussa.

Syyskuussa 2003 euroalueen YKHI-inflaatio oli 2,1 prosenttia eli sama kuin elokuussa. YKHIn vaihtelevimpien erien (eli jalostamattomien elintarvikkeiden ja energian hintojen) vuotuiset nousuvauhdit kehittyivät vastakkaisiin suuntiin,

ja joidenkin vähemmän vaihtelevien erien nousuvauhti nopeutui hieman.

Euroalueella vallinneen epätavallisen kuumien kesän ja kuivuuden vaikutukset tuoreiden elintarvikkeiden hintoihin voimistuivat syyskuussa. Nämä vaikutukset olivat huomattavat jo elokuussa. Jalostamattomien elintarvikkeiden hintojen vuotuinen muutosvauhti nopeutui 4,2 % syyskuussa 2003. Nousuvauhdin nopeutumiseen vaikutti erityisesti vihannesten hintojen tuntuva nousu (niiden vuotuinen nousuvauhti oli lähes 10 %). Jalostamattomien elintarvikkeiden hintojen aiheuttamia nousupaineita kokonaisinflaatioon tasoitti kuitenkin suurelta osin energian hinnan vuotuisen nousuvauhdin hidastuminen elokuun 2,7 prosentista 1,7 prosenttiin syyskuussa. Tämä johtui siitä, että öljyn euroääräinen hinta laski noin 10 % elokuun keskimääräisestä tasosta. Vaikka öljyn hinnan laskuun vaikuttikin suurelta osin öljyn dollarimää-

Taulukko 3.

Euroalueen hinta- ja kustannuskehitys

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	2000	2001	2002	2002 IV	2003 I	2003 II	2003 III	2003 Touko	2003 Kesä	2003 Heinä	2003 Elo	2003 Syys	2003 Loka
Yhdenmukaistettu kuluttajahinta- indeksi (YKHI) ja sen erät													
Kokonaisindeksi ¹⁾	2,1	2,3	2,3	2,3	2,3	1,9	2,0	1,8	1,9	1,9	2,1	2,1	2,1
<i>josta:</i>													
Tavarat	2,5	2,3	1,7	1,8	2,0	1,5	1,7	1,4	1,6	1,6	1,7	1,8	.
Elintarvikkeet	1,4	4,5	3,1	2,2	1,9	2,5	3,2	2,4	2,9	3,0	3,1	3,5	.
Jalostetut elintarvikkeet	1,2	2,9	3,1	2,6	3,1	3,3	3,1	3,3	3,2	3,2	3,0	3,1	.
Jalostamattomat elintarvikkeet	1,8	7,0	3,1	1,6	0,1	1,5	3,4	1,1	2,5	2,7	3,3	4,2	.
Teollisuustuotteet	3,0	1,2	1,0	1,6	2,0	1,0	1,0	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	.
Muut teollisuustuotteet kuin energia	0,5	0,9	1,5	1,2	0,7	0,9	0,7	0,9	0,8	0,7	0,6	0,8	.
Energia	13,0	2,2	-0,6	2,9	7,0	1,5	2,1	0,6	1,6	2,0	2,7	1,7	.
Palvelut	1,5	2,5	3,1	3,1	2,7	2,6	2,5	2,5	2,5	2,3	2,5	2,5	.
Muut hinta- ja kustannus- indikaattorit													
Teollisuuden tuottajahinnat	5,3	2,2	0,0	1,3	2,5	1,5	1,3	1,3	1,4	1,3	1,4	1,1	.
Yksikkötyökustannukset	1,3	2,5	2,1	1,5	2,0	2,5
Työn tuottavuus	1,3	0,2	0,5	1,0	0,7	0,2
Työvoimakustannukset/työntekijä	2,6	2,8	2,6	2,5	2,7	2,8
Työvoimakustannukset/tunti	2,8	3,4	3,5	3,5	2,7	2,9
Öljyn hinta (euroa/barreli)	31,0	27,8	26,5	26,5	28,4	22,7	25,1	21,9	23,3	25,0	26,5	23,9	24,7
Raaka-aineiden hinnat (euroina)	20,4	-8,1	-0,9	5,6	-3,2	-7,9	-5,8	-8,0	-9,6	-7,5	-5,2	-4,7	-3,7

Lähteet: Eurostat, kansalliset tiedot, Thomson Financial Datastream, HWWA – Institut für Wirtschaftsforschung (Hampuri) ja EKP:n laskelmat.

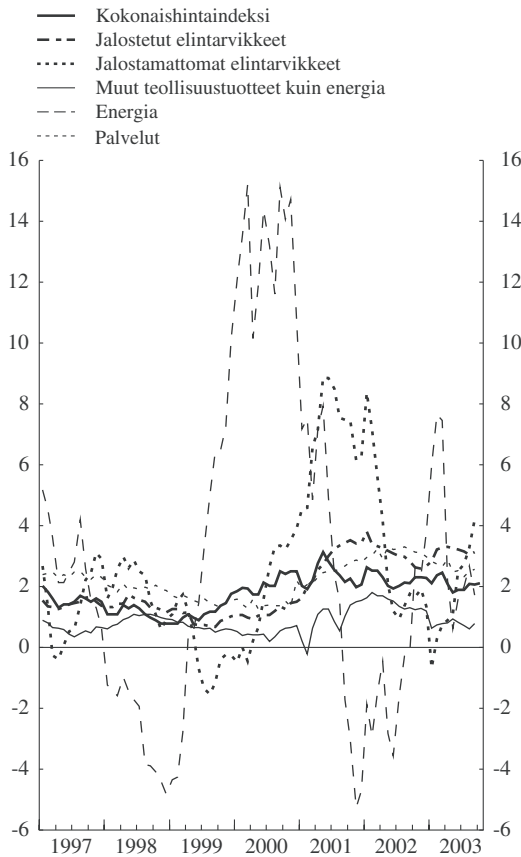
Huom. Kreikan tiedot vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta eivät sisälly YKHIn. Muut hinta- ja kustannusindikaattorit sisältävät Kreikan tiedot myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta. Lisätietoja tilasto-osassa.

1) Lokakuun 2003 YKHI-inflaatioluku perustuu Eurostatin alustavaan arvioon.

Kuvio 13.

Euroalueen YKHI-inflaatio eriteltynä

(vuotuinen prosenttimuutos, kuukausihavaintoja)

Lähde: Eurostat.

Huom. Kreikan tiedot vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta eivät sisälly YKHIin.

räisen hinnan lasku, siihen vaikutti myös euron hienoisien vahvistumisen jatkuminen syyskuussa (kuukausikeskiarvojen perusteella).

Ilman näitä vaihtelevia eriä lasketun YKH:n vuotuinen nousuvauhti nopeutui 0,1 prosenttiyksikköä ja oli syyskuussa 2,0 %. Nousuvauhdin kiihtyminen johtui jalostettujen elintarvikkeiden hintojen ja muiden teollisuustuotteiden kuin energian hintojen vuotuisen nousuvauhdin hienoisesta nopeutumisesta. Erityisesti vaatteiden ja jalkineiden hinnat elpyivät syyskuussa kesälennusmyyntien aiheuttamasta epätavallisen voimakkaasta, aiempia vuosia suuremmasta, kausiluonteisesta laskusta. Sitä vastoin palvelujen hintojen vuotuinen nousuvauhti pysyi muuttumattomana eli 2,5 prosentissa.

Kehikossa 4 tarkastellaan pidemmän aikavälin hintanäkymiä, mm. sääntelyä koskevien viimeaikaisten uudistusten etenemistä jakeluverkko-keskeisillä toimialoilla (kaasu- ja sähköteollisuus sekä televiestintäala) ja hintojen kehitystä vuoden 2000 alusta lähtien.

Kehikko 4.

Verkkotoimialojen viimeaikainen kehitys

Euroopan verkkotoimialojen sääntelyuudistuksia pidetään yleisesti kuluttajien kannalta hyödyllisinä, sillä ne laskevat hintoja.¹ Tässä kehikossa tarkastellaan sääntelyuudistusten viimeaikaista etenemistä televiestintä-, sähkö- ja kaasuteollisuudessa ja näiden alojen hintakehitystä YKH:n kokonaisindeksin kehitykseen verrattuna. Televiestinnän, sähkön ja kaasun osuus euroalueen YKH:n kokonaisindeksistä on yhteensä lähes 6 %.

Televiestintäalan sääntelyuudistukset ovat edelleen laskeneet alan hintoja, joskin vaikutus on ollut huomattavasti vähäisempi kuin heti markkinoiden avautumista seuranneina vuosina. Erityisesti energia-alalle tulisi saada lisää kilpailua.

Sääntelyuudistusten viimeaikainen kehitys

Sääntelyuudistuksissa on päästy pisimmälle **televiestintäalalla**, joskin tehokas kilpailu on useissa maissa ja markkinasegmenteillä edelleen varsin rajallista. Tämä johtuu varsinkin siitä, että markkinoilla aiemmin hallitsevassa asemassa olleilla yrityksillä on edelleen merkittävät markkinaosuudet. Näiden kiinteän verkon

¹ Ks. esim. EKP: "Price effects of regulatory reform in selected network industries", maaliskuu 2001.

vakiintuneiden toimijoiden tytäryrityksillä oli yli 40 % osuus matkapuhelinmarkkinoista jokaisessa euroalueen maassa vuonna 2002, jolta on saatavissa kaikkein tuoreimmat tiedot.² Niiden markkinaosuus euroalueen maiden kiinteissä puhelinverkoissa oli vielä tätäkin suurempi: paikallispuhelijien osalta yleensä yli 80 % ja kauko- ja ulkomaanpuhelijien osalta 60–80 %.

Sähkömarkkinoilla useat euroalueen maat ovat vuodesta 2001 lähtien jatkaneet markkinoiden avaamista kilpailulle. Oheisesta kuviosta ilmenee, kuinka suuri prosenttiosuus euroalueen sähkömarkkinoista oli avattu kilpailulle maaliskuuhun 2003 mennessä ja mikä on ollut vuoden 2001 jälkeinen kehitys. Yli 70 % euroalueen sähkömarkkinoista on nyt muodollisesti avattu kilpailulle, vaikka euroalueen eri maiden välillä on vielä huomattavia eroja. Sähkömarkkinoita on vähiten kilpailutettu Ranskassa ja Kreikassa (markkinoiden avautumisaste on hieman yli 30 %). Vaikka sähkömarkkinoiden muodollisessa avaamisessa kilpailulle on edistytty joissakin maissa, kilpailu on yleensä jäänyt rajalliseksi lähinnä siksi, että jotkin yritykset ovat markkinoilla hallitsevassa asemassa ja että sääntelystä vastaavien viranomaisten asema on heikko.

Kaasumarkkinat ovat vuodesta 2001 avautuneet edelleen. Lähes 80 % euroalueen kaasumarkkinoista on nykyään muodollisesti avattu kilpailulle. Tehokas kilpailu näyttää silti olevan varsin rajallista ja selvästi vähäisempää kuin sähkömarkkinoilla. Kilpailun suurimmat esteet ovat jakeluverkkoon pääsyyn liittyvien maksujen erot eri maissa ja alueilla, kaasutuotannon ja tuonnin keskittyminen muutaman yrityksen käsiin ja se, että kaasukaupan keskuskehittyvät hitaasti, mikä estää uusia markkinoille tulijoita ostamasta kaasua tukkumarkkinoilta.

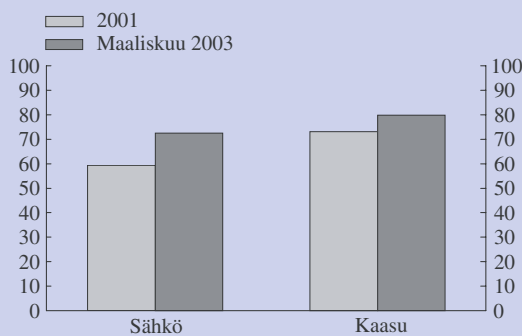
Verkkotoimialojen sääntelyuudistuksissa on kaiken kaikkiaan edistytty edelleen vuosina 2002 ja 2003, joskin eri tavoin eri sektoreilla ja eri maissa. Marraskuussa 2002 EU:n liikenne-, televiestintä- ja energianeuvosto asetti energiamarkkinoiden täydelliselle avautumiselle aikataulun, ja määräaika muille kuin kotitalouksille oli 1.7.2004 ja kotitalouksille 1.7.2007. Tämä sopimus on tärkeä askel kohti energiamarkkinoiden vapauttamista.

Hintakehitys verkkotoimialoilla

Sen jälkeen kun sääntelyuudistuksia alettiin vähitellen toteuttaa **televiestintäsektorilla**, hinnat ovat laskeutuneet euroalueella vuosina 2002 ja 2003 edelleen, joskin huomattavasti hitaammin kuin vuosina 2000 ja 2001 (ks. oheinen taulukko). Vuonna 2002 ja tammi-syyskuussa 2003 YKHI:n televiestintäalan ala-indeksillä oli hidastava vaikutus YKHI-inflaatioon, joskin vaikutus oli vain marginaalinen. Vuodesta 2000 lähtien televiestintäalan ala-indeksin YKHI-inflaatiota hidastava kumulatiivinen vaikutus on ollut varsin suuri, yhteensä 0,33 prosenttiyksikköä.

YKHI:n koko euroalueen **sähkön** alaindeksi nousi 2,8 % tammi-syyskuussa 2003. Nousu oli suurempi kuin YKHI-inflaatio samana aikana. Alaindeksin keskimääräinen nousu vuosina 2000–2002 oli kuitenkin vähäisempi kuin koko YKHI:n kokonaisindeksin. Sähkön hintoihin vaikuttivat merkittäväällä tavalla sääntelystä riippumattomat tekijät, kuten ensisijaisten energialähteiden vaihtoehdot, polttoaineiden hinnat ja maakohtainen kehitys (esim. välillisen verotuksen muutokset). Lisäksi sähköalan viime vuosien hintakehityksessä on todennäköisesti näkyneet pikemminkin vakiintuneiden yritysten ennakoiva hinnoittelupolitiikka ja sääntely-

Kilpailulle avattujen sähkömarkkinoiden prosenttiosuus euroalueella

Lähteet: Euroopan komissio ja EKP:n laskelmat. EKP:n laskelmat euroalueen markkinaosuuksista perustuvat sähkön ja kaasun kysynnän painoon vuosina 2001 ja 2002. Kreikasta, Portugalista ja Suomesta kaasua koskevia tietoja ei ole saatavissa.

² Televiestintäsektorin markkinaosuuden lähteenä on Eurostat.

Televiestinnän, sähkön ja kaasun hintojen vaikutus euroalueen YKHIn kokonaisindeksiin

	Vuotuinen prosenttimuutos				Vaikutus YKHIn muutosvauhtiin prosenttiyksikköinä				
	2000	2001	2002	Tammi-syys 2003	2000	2001	2002	Tammi-syys 2003	2000– Syys 2003
YKHIn kokonais- indeksi	2,1	2,3	2,3	2,1					
Televiestintä	-8,2	-4,9	-0,6	-0,5	-0,20	-0,11	-0,01	-0,01	-0,33
Sähkö	-1,1	2,0	1,8	2,8	-0,02	0,04	0,04	0,06	0,11
Kaasu	11,6	14,7	-2,3	4,4	0,14	0,21	-0,03	0,06	0,38

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

viranomaisten hinnanasetanta kuin tehokkaan kilpailun rajoittuneisuuden vaikutukset. Kilpailun lisääntyminen on ensiarvoisen tärkeää suotuisan hintakehityksen takaamisen kannalta.

Kaasun hinnan kehitys heijastaa vain osittain muutoksia kilpailun voimistumisessa. Pikemminkin siihen vaikuttavat energian maailmanmarkkinahintojen kehitys ja euron kurssi. Euroalueen kaasun hintaa mittaava YKHIn alaindeksi laski 2,3 % vuonna 2002, minkä seurauksena kaasun alaindeksillä oli YKHI-inflaatiota hidastava vaikutus. Tilanne oli päinvastainen vuonna 2003, ja tammi-syyskuussa 2003 kaasun alaindeksin nopeuttava vaikutus euroalueen YKHI-inflaatioon oli 0,06 prosenttiyksikköä. Sähköteollisuuden tavoin sääntelyuudistuksia on jatkettava kaasuteollisuudessaakin, jotta kuluttajat voivat hyötyä aiempaa kilpailukykyisemmistä hinnoista.

Hintojen hajonta eri euroalueen maissa pieni hieman viime vuonna kotimaan- ja ulkomaanpuhelijien, kaasun hinnan ja kotitalouksien sähkön hinnan osalta. Kaikilla jakeluverkkokeskeisillä aloilla on kuitenkin edelleen merkittäviä hintaeroja eri euroalueen maissa ja eri palvelujen osa-aloilla. Erot johtuvat muun muassa sääntelyuudistusten epätasaisesta etenemisestä ja eri maiden erilaisesta välillisestä verotuksesta.

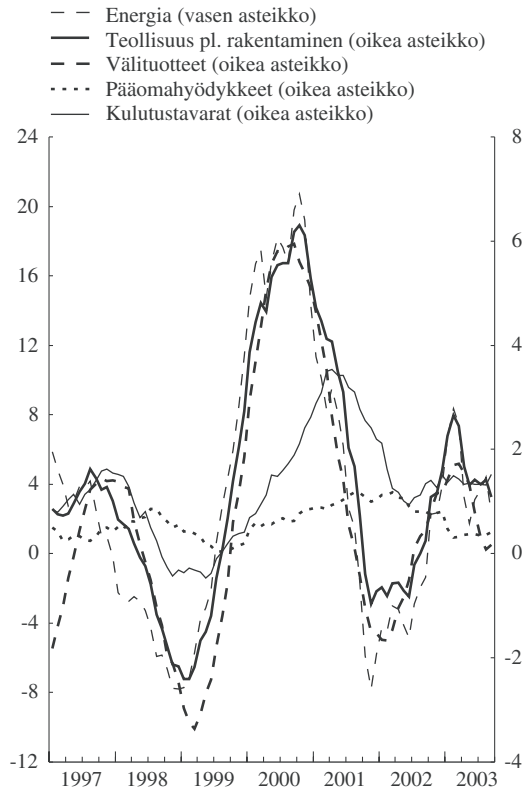
Teollisuuden tuottajahintojen nousupaineet pysyivät maltillisina syyskuussa 2003

Euroalueen teollisuuden tuottajahintojen vuotuinen nousuvauhti hidastui syyskuussa 1,1 prosenttiin elokuun 1,4 prosentista nopeuduttuaan hieman elokuussa 2003 (ks. kuvio 14). Nousuvauhdin hidastuminen johtui yksinomaan energian hintojen vuotuisen nousuvauhdin hidastumisesta, mikä johtui vertailuajankohdan vaikutuksesta sekä mahdollisesti öljyn hinnan laskusta elo-syyskuussa. Sitä vastoin ilman rakentamisen ja energian hintoja laskettujen tuottajahintojen vuotuinen nousuvauhti nopeutui hiukan eli 0,7 prosenttiin syyskuussa, kun se elokuussa oli ollut 0,6 %. Nousuvauhdin nopeutumiseen vaikutti hintojen hienoinen nousu useimmilla teollisuuden sektoreilla.

Tuottajahintojen nousupaineet pysyvät kaiken kaikkiaan maltillisina. Ilman rakentamisen ja energian hintoja laskettujen tuottajahintojen vuotui-

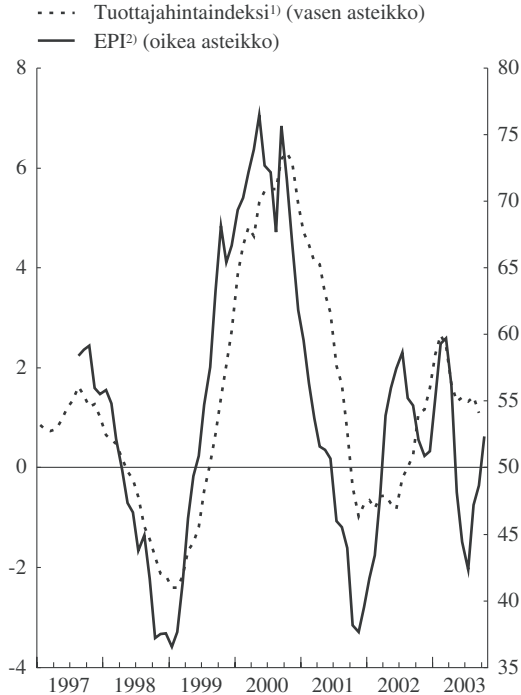
nen muutosvauhti on hidastunut vähitellen vuoden 2003 ensimmäisen neljänneksen 1,2 prosentista 0,6 prosenttiin vuoden kolmannella neljänneksellä. Tämä hidastuminen, jossa näkyy osittain euron vahvistumisen vaikutus, johtuu lähinnä väli- tuoteteollisuuden hintojen kehityksestä. Sitä vastoin pääomahyödykkeiden ja kulutustavaroiden hintojen vuotuinen muutosvauhti on pysynyt jokseenkin vakaana vuoden alusta saakka.

Tuottajahintojen kehitystä kuvaavat kyselytiedot viittaavat siihen, että tuottajahinnoissa oli hieman nousupaineita jälleen lokakuussa (ks. kuvio 15). Ostopäälliköiden kyselyyn perustuvan euroalueen tehdasteollisuuden hintaindeksin (Eurozone Price Index, EPI) indeksiluku nousi syyskuun 48,7:stä 52,3:een lokakuussa 2003. Indeksiluku nousi ensimmäisen kerran puoleen vuoteen nollakasvua ennakoivan kynnyksarvon eli 50:n yläpuolelle. Indeksiluvun nousuun vaikuttivat raaka-aineiden hintojen nousu, mikä oli pääasiassa seurausta perusraaka-aineiden kysynnän jatkuvasta lisääntymisestä.

Kuvio 14.**Euroalueen teollisuuden tuottajahinnat eriteltyinä***(vuotuinen prosenttimuutos, kuukausihavaintoja)*

Lähde: Eurostat.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

Kuvio 15.**Tuottajahinnat ja tehdasteollisuuden tuotantopanosten hinnat euroalueella***(kuukausihavaintoja)*

Lähteet: Eurostat ja Reuters.

- 1) Vuotuinen prosenttimuutos; ei sisällä rakentamista.
- 2) Eurozone Price Index, euroalueen tehdasteollisuuden tuotantopanosten hintaindeksi, jonka tiedot perustuvat ostopäälliköille tehtävään kyselyyn. Indeksiluku, joka on yli 50, viittaa tehdasteollisuuden tuotantopanosten hintojen nousuun, ja 50:tä pienempi indeksiluku hintojen laskuun. Indeksillä ei sisällä Kreikan tietoja vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta.

Palkkojen nousu tasoittuu vuoden 2003 alkupuoliskolla

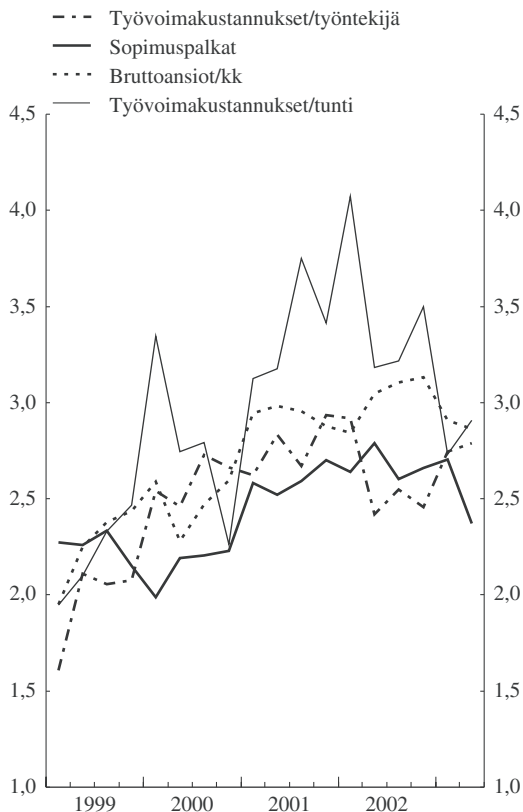
Työvoimakustannuksia kuvaavat indikaattorit vuoden 2003 alkupuoliskolta antavat ristiriitais-tietoa yleisestä palkkakehityksestä. Tuntia kohden laskettujen työvoimakustannusten vuotuinen kasvuvauhti euroalueen yrityssektorilla (ilman maataloutta) oli 2,9 % vuoden 2003 toisella neljänneksellä eli jokseenkin sama kuin vuoden ensimmäisellä neljänneksellä (ks. kuvio 16). Tämä viittaa siihen, että tuntia kohden laskettujen työvoimakustannusten keskimääräinen kasvuvauhti on hidastunut huomattavasti eli noin 0,5 prosenttiyksikköä vuosista 2001 ja 2002, sekä siihen, että palkkakustannusten ja muiden kuin palkkakustannusten kasvuvauhti on hidastunut selvästi.

Sopimuspalkkojen vuotuinen nousuvauhti hidastui vuoden 2003 toisella neljänneksellä 0,3 prosenttiyksikköä eli 2,4 prosenttiin. Nousuvauhdin hidastuminen johtui kuitenkin osittain Saksassa viime vuonna myönnettyjen huomattavien palkankorotusten ja tänä vuonna allekirjoitettujen tulosopimusten määrän välisestä huomattavasta erosta. Nämä vaikutukset tasoittunevat, koska sopimuspalkkojen nousuvauhti todennäköisesti pysyi jokseenkin ennallaan vuoden 2003 toisella neljänneksellä ja vastasi suurin piirtein vuoden 2001 ja 2002 keskimääräistä nousuvauhtia. Kuukautta kohden laskettuja ansioita koskevat tiedot, jotka ulottuvat vuoden 2003 toiselle neljännekselle, viittaavat myös siihen, että sopimuspalkkojen vuotuinen nousuvauhti on ollut jokseenkin sama kuin kahtena aikaisempana vuotena.

Kuvio 16.

Euroalueen työvoimakustannusindikaattoreita

(vuotuinen prosenttimuutos)

Lähteet: Eurostat, kansalliset tiedot ja EKP:n laskelmat.

Sitä vastoin työntekijää kohden laskettujen palkkakustannusten vuotuinen kasvuvauhti, joka oli 2,7 % vuoden 2003 alkupuoliskolla, oli hieman nopeampi kuin keskimäärin vuonna 2002. Vuoden 2003 toista neljännestä koskevat toimialakohtaiset tiedot työntekijää kohden lasketuista palkkakustannuksista ovat nyt saatavissa. Työntekijää kohden laskettujen palkkakustannusten vuotuinen kasvuvauhti palvelusektorilla oli edelleen sama kuin vuosina 2001 ja 2002 keskimäärin. Työntekijää kohden laskettujen palkkakustannusten vuotuinen kasvuvauhti nopeutui kuitenkin kautta linjan markkinaehtoisten palvelujen sektorilla. Kasvuvauhti nopeutui ensimmäisen neljänneksen 2,8 prosentista 3,4 prosenttiin toisella neljänneksellä. Nopeutumista tasoitti kuitenkin osittain työntekijää kohden laskettujen palkkakustannusten kasvuvauhdin hidastuminen julkishallinnossa ja sii-

hen liittyvissä palveluissa. Teollisuudessa työntekijää kohden laskettujen palkkakustannusten keskimääräinen kasvuvauhti oli vuoden alkupuoliskolla 0,2–0,3 prosenttiyksikköä nopeampi kuin vuosina 2001 ja 2002 keskimäärin.

Ristiriitaisista viitteistä huolimatta saadut tulokset viittaavat kaiken kaikkiaan yhä siihen, että palkkojen nousu on tasoittunut euroalueella vuoden 2002 alusta lähtien.

Tuottavuuden kasvu hidastui edelleen vuoden 2003 toisella neljänneksellä, kun se oli vuonna 2002 nopeutunut hiljalleen. Tämän seurauksena yksikkötyökustannusten kasvuvauhti nopeutui 0,5 prosenttiyksikköä eli 2,5 prosenttiin vuoden 2003 toisella neljänneksellä. Yksikkötyökustannusten vuotuinen kasvuvauhti vuoden 2003 alusta lähtien näyttää olevan hieman nopeampi kuin vuonna 2002, mutta yhä kuitenkin hitaampi kuin vuonna 2001.

YKHI-inflaation odotetaan edelleen vaihtelevan 2 prosentin tuntumassa

Inflaatiovauhti vaihtelee todennäköisesti 2 prosentin tuntumassa vielä usean kuukauden ajan. Elintarvikkeiden hinnat saattavat aiheuttaa edelleen nousupaineita loppuvuonna 2003 ja alkuvuonna 2004, mikä on seurausta tämänkesäisestä lämpöaalosta. Myös öljyn hinta on jäänyt odotettua korkeammaksi lähinnä Lähi-idän poliittisten levottomuuksien vuoksi. Väliillisten verojen ja hallinnollisesti säänneltyjen hintojen suunnitellut korotukset joissakin euroalueen maissa nopeuttavat tilapäisesti inflaatiovauhtia vuonna 2004, mikä viittaa siihen, että YKHI-inflaatiovauhti ei ehkä hidastu niin nopeasti tai voimakkaasti kuin aiemmin odotettiin.

Inflaatiovauhti hidastunee kuitenkin keskipitkällä aikavälillä. Tämä perustuu oletukseen, että palkat kehittyvät edelleen maltillisesti. Myös euron kurssin viimeaikainen vahvistuminen hillintä edelleen kotimaan hintapaineita. Tämä vastaa jokseenkin julkisten ja yksityisten tahojen hiljattain julkaisemia ennusteita (kehikossa 5 käsitellään vuoden 2003 viimeistä neljänneistä koskevan Survey of Professional Forecasters (SPF) -kyselytutkimuksen tuloksia).

Kehikko 5.

Euroalueen inflaatiota ja talouskehitystä koskevat yksityisen sektorin odotukset: vuoden 2003 viimeisen neljänneksen Survey of Professional Forecasters -kyselytutkimuksen tulokset ja muut saatavissa olevat indikaattorit

Tässä kehiössä tarkastellaan EKP:n 16.–28.10.2003 toteuttaman 21. Survey of Professional Forecasters (SPF)-kyselytutkimuksen tuloksia. SPF-kyselyssä tarkastellaan Euroopan unionin alueella sijaitsevien rahoitus- tai muiden laitosten asiantuntijoiden odotuksia euroalueen inflaatiosta, talouskehityksestä ja työttömyydestä. On tärkeää muistaa, että koska vastaajana on useita eri tahoja, kyselyn kokonaistuloksissa voi näkyä suhteellisen heterogeeninen subjektiivisten näkemysten ja oletusten yhdistelmä. SPF-kyselyn tulosten yhteydessä esitetään mahdollisuuksien mukaan muita tutkimustuloksia samoja arviointijaksoja koskevista yksityisen sektorin odotuksista.¹

Vuosia 2003, 2004 ja 2005 koskevat inflaatio-odotukset

SPF-kyselyyn osallistuvat ovat tarkistaneet inflaatio-odotuksiaan; inflaatiovauhti arvioidaan nyt hieman nopeammaksi kuin edellisessä kyselyssä heinäkuussa 2003. Nyt YKHI-inflaation odotetaan olevan 2,0 % vuonna 2003, kun vuoden 2003 kolmannen neljänneksen SPF-kyselyssä sen odotettiin olevan 1,9 %. Kun otetaan huomioon, että tämä oli vuoden viimeinen SPF-kysely, epävarmuus vuoden 2003 lopullisesta inflaatiovauhdista oli edelleen epätavallisen suurta. Useat vastaajista pitivätkin mahdollisena, että öljyn hinta kehittyi odottamattomalla tavalla. Jonkin verran huolta aiheutti myös se, miten suuria nousupaineita hintoihin voi kohdistua sen vuoksi, että euroaluetta vaivannut epätavallisen kuuma kesä ja kuivuus vaikuttavat viipeellä elintarvikkeiden hintoihin. Myös vuosia 2004 ja 2005 koskevia inflaatio-odotuksia on tarkistettu edellisestä SPF-kyselystä 0,1 prosenttiyksikön verran inflaation nopeutumisen suuntaan. Nyt inflaation odotetaan olevan 1,6 % vuonna 2004 ja 1,8 % vuonna 2005. Inflaation odotettu hidastuminen vuonna 2004 liitetään euron asteittaiseen vahvistumiseen ja talouskasvun jatkumiseen suhteellisen vaimeana. Useiden finanssipoliittisten toimien (kuten suunnitelmat bensini- ja tupakkaveron nostamisesta Ranskassa tai terveydenhuoltojärjestelmän uudistaminen Saksassa) täytäntöönpano vuoden 2004 alussa lisäisi kuitenkin riskiä, että inflaatio olisi ennustettua nopeampi. Kaiken kaikkiaan suurin osa kyselyn tulosten luvuista on hieman korkeampia kuin luvut, jotka on esitetty lokakuussa 2003 julkistetuissa Consensus Economicsin arvioissa (ks. oheinen taulukko) ja Euro Zone Barometrin ennusteissa (YKHI-inflaatio 2,0 % vuonna 2003 ja 1,5 % vuonna 2004).

Vuoden 2003 neljännen ja kolmannen neljänneksen Survey of Professional Forecasters -kyselytutkimuksen ja Consensus Economicsin lokakuun 2003 kyselytutkimuksen tulokset

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

YKHI-inflaatiovauhti	Kyselytutkimuksen periodi					Pitempi aikaväli ²⁾
	2003	Syyskuu 2004	2004	Syyskuu 2005	2005	
SPF 2003/IV	2,0	1,6	1,6	1,8	1,8	1,9
Edellinen SPF-kysely 2003/III	1,9	-	1,5	-	1,7	1,9
Consensus (lokakuu 2003)	2,0	-	1,5	-	1,7	1,8
BKT:n määrän kasvu	2003	2004/II	2004	2005/II	2005	Pitempi aikaväli ²⁾
SPF 2003/IV	0,5	1,6	1,7	2,2	2,3	2,4
Edellinen SPF-kysely 2003/III	0,7	-	1,7	-	2,3	2,4
Consensus (lokakuu 2003)	0,5	-	1,7	-	2,2	2,1
Työttömyysaste ¹⁾	2003	Elokuu 2004	2004	Elokuu 2005	2005	Pitempi aikaväli ²⁾
SPF 2003/IV	8,8	8,8	8,9	8,5	8,5	7,4
Edellinen SPF-kysely 2003/III	8,9	-	8,9	-	8,5	7,4

1) Prosentteina työvoimasta.

2) Pitkän aikavälin inflaatio-odotukset viittaavat vuoteen 2008. Consensus Economicsin luku perustuu elokuun 2003 numerossa olleeseen vuosia 2009–2013 koskeneeseen ennusteeseen.

1) Nämä jaksot ovat kalenterivuodet 2003, 2004, 2005 ja ”viiden vuoden kuluttua odotettu inflaatiovauhti” eli vuosi 2008. Näiden lisäksi tulokset kattavat SPF-kyselyn kaksi arviointijaksoa, jotka asetetaan yhden tai kahden vuoden päähän siitä ajankohdasta, josta uusimmat tiedot kustakin muuttujasta ovat kyselyä tehtäessä käytettävissä. Vuoden 2003 viimeisen neljänneksen SPF-kyselytutkimuksen YKHI-inflaatiovauhtia koskevat arviointijaksot olivat vuosien 2004 ja 2005 syyskuut, BKT:n määrän kasvua koskevat arviointijaksot puolestaan olivat vuosien 2004 ja 2005 toiset neljännekset sekä työttömyysastetta koskevat arviointijaksot vuosien 2004 ja 2005 elokuut. Arviointijaksojen avulla voidaan tunnistaa joitakin kehityssuuntia, joita on vaikea saada selville kalenterivuosien odotetun keskimääräisen kehityksen perusteella.

SPF-kyselyyn vastaajia pyydetään myös antamaan ennusteiden toteutumiselle jokin todennäköisyys, joka esitetään prosentteina tietyllä vaihteluvälillä. Yhteenlasketuista vastauksista laskettu todennäköisyysjakauma auttaa arvioimaan, kuinka suureksi vastaajat keskimäärin arvioivat riskin, että toteutunut tulos ylittää tai alittaa todennäköisimpänä pidetyn vaihteluvälin. Kuviossa A esitetään vuoden 2004 keskimääräisen vuotuisen YKHI-inflaation yhteenlasketut todennäköisyysjakaumat kahden tuoreimman SPF-kyselyn mukaan. Vaikka suurin osa vuoden 2004 YKHI-inflaatiota koskevasta todennäköisyysmassasta keskittyy edelleen vaihteluvälille 1,5–1,9 %, jakauma on selvästi siirtynyt oikealle.

Pitkän aikavälin inflaatio-odotuksia koskevat indikaattorit

SPF-kyselyn vastaajien pitkän aikavälin inflaatio-odotukset (inflaatio viiden vuoden kuluttua) pysyivät vakaina 1,9 prosentissa. Tulos on ollut sama jo kahdeksassa peräkkäisessä kyselyssä. Se on myös varsin samansuuntainen kuin muut saatavissa olevat pitkän aikavälin inflaatio-odotuksia mittaavat indikaattorit. Lokakuussa 2003 julkistetun Euro Zone Barometrin ennusteen mukaan inflaatiovauhti vuonna 2007 on keskimäärin 1,9 %, ja Consensus Economicsin mukaan euroalueen inflaatiovauhti vuosina 2009–2013 on 1,8 %. Sen sijaan rahoitusmarkkinoilla euroalueen YKHIin (laskettu ilman tupakan hintaa) sidottu Ranskan valtion joukkolainojen tuotoista laskettu 10 vuoden tuotot yhtenäistävä inflaatiovauhti on nopeutunut hieman viime kuukausina (ks. kuvion B). On kuitenkin syytä muistaa, että tuotot yhtenäistävä inflaatiovauhti ei suoraan osoita markkinaosapuolten pitkän aikavälin inflaatio-odotuksia, koska siihen vaikuttavat monet riskipreemiot (kuten inflaation epävarmuuteen liittyvä preemio ja likviditeettipreemio), ja ne voivat olla syynä tämän indikaattorin viimeaikaiseen nousuun.²

Euroalueen BKT:n kasvua ja työttömyyttä koskevat odotukset

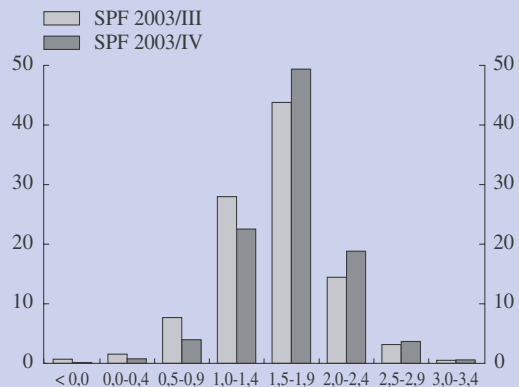
Talouksenäkymät heikentyivät jo kolmannessa perättäisessä SPF-kyselyssä. BKT:n määrän kasvua vuonna 2003 tarkistettiin 0,2 prosenttiyksikköä edellistä SPF-kyselyä hitaammaksi eli 0,5 prosenttiin. Vuosien 2004 ja 2005 odotukset eivät muuttuneet edellisestä kyselystä, joten BKT:n määrän keskimääräisen kasvun odotetaan vuonna 2004 olevan 1,7 % ja vuonna 2005 taas 2,3 %. Talouden kasvun odotettu vilkastuminen vuonna 2004 perustuu pääasiassa maailmantalouden odotettuun elpymiseen ja öljyn hinnan odotettuun asteittaiseen laskuun. Kotimaisen kysynnän odotetaan kehittyvän työllisyysnäkökymien mukaisesti. Nämä ennusteet ovat samanlaiset kuin lokakuussa julkistetut Consensus Economicsin ja Euro Zone Barometrin tulokset. Niiden mukaan BKT:n määrän kasvu on 0,5 % vuonna 2003 ja 1,7 % vuonna 2004. Pitkällä aikavälillä eli viiden

² On pidettävä mielessä, että tuotot yhtenäistävä inflaatiovauhti kuvaa kyseisen indeksisidonnaisen joukkolainan maturiteettiajan keskimääräisiä inflaatio-odotuksia eikä siitä voida johtaa tarkkaa arviota millekään yksittäiselle vuodelle (kuten pitkän aikavälin inflaatio-odotuksia koskevasta SPF-kyselytutkimuksen indikaattorista). Tuotot yhtenäistävästä inflaatiovauhdista on laajempi käsitteellinen selvitys Kuukausikatsauksen helmikuun 2002 numeron sivulla 16 olevassa kehikossa 2 ”Euroalueen pitkän aikavälin inflaatio-odotusten johtaminen indeksiin sidottujen Ranskan valtion joukkolainojen perusteella”.

Kuvio A.

Vuoden 2004 keskimääräisen inflaation todennäköisyysjakauma kahden viimeisimmän Survey of Professional Forecasters -kyselytutkimuksen (SPF) mukaan

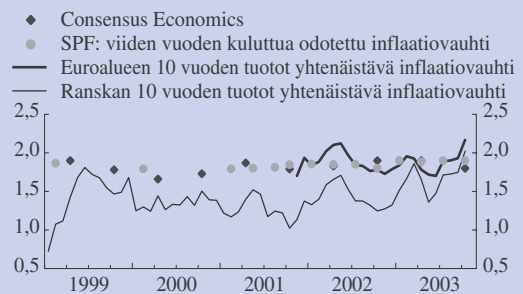
(prosentteina)

Kuvio B.

Pitkän aikavälin inflaatio-odotusten indikaattoreita

(keskimääräinen prosenttimuutos)

Lähteet: Ranskan valtiovarainministeriö, Reuters, Consensus Economics ja EKP.

vuoden kuluttua vuonna 2008 BKT:n kasvun odotetaan olevan 2,4 eli pitkän aikavälin odotukset eivät ole muuttuneet edellisestä SPF-kyselystä.

Euroalueen työttömyysasteen odotetaan nyt olevan 8,8 % vuonna 2003 eli hieman pienemmän kuin edellisessä SPF-kyselyssä. Elpymisen ei odoteta olevan tarpeeksi vahvaa vuonna 2004, jotta euroalueen työllisyys kohenisi ennen vuoden 2004 puoliväliä. Tilanteen pitäisi parantua vuonna 2005, jolloin työttömyysasteen odotetaan laskevan 8,5 prosenttiin. Kyselyyn vastanneiden myönteiset näkemykset pitkän aikavälin kehityksestä ovat kuitenkin sidoksissa työmarkkinaudistusten toteuttamisen jatkumiseen.

3 Tuotanto, kysyntä ja työmarkkinat

Talouden kasvu vaiheaa vuoden 2003 alkupuoliskolla

Eurostatin toinen arvio euroalueen kansantalouksien tilinpidosta vuoden 2003 toisella neljänneksellä vahvisti, että BKT:n kasvu oli ollut heikkoa vuoden 2003 ensimmäisellä puoliskolla (ks. taulukko 4). Myös vuoden 2002 viimeisen neljänneksen BKT:n kasvua tarkistettiin aiemmin arvioitua pienemmäksi eli 0,1 prosentista nolnaan.

Menopuolella BKT:n määrän kasvuun vaikuttaneet tekijät ovat viimeksi julkistetuissa tiedoissa

hieman muuttuneet. Toisella vuosineljänneksellä kotimainen kysyntä nopeutti kasvua, mutta nettovienti hidasti sitä. Viimeksi julkistettut tiedot osoittavat, että kotimaisen kysynnän myönteinen vaikutus toisella vuosineljänneksellä oli hieman suurempi kuin ensimmäisessä arviossa odotettiin. Nettoviennin kasvuvaiikutusta sen sijaan tarkistettiin pienemmäksi. Vaikka vienti kaiken kaikkiaan väheni vuoden 2003 alkupuoliskolla, supistuminen oli toisella neljänneksellä hitaampaa kuin ensimmäisellä.

Vuoden 2003 alkupuoliskolla palvelu- ja teollisuussektoreiden kasvu oli epäyhtenäistä. Toisel-

Taulukko 4.

BKT:n määrän kasvu euroalueella

(prosenttimuutos, ellei toisin mainita; kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

	Vuosimuutos ¹⁾									Neljännesvuosimuutos ²⁾				
	2000	2001	2002	2002 II	2002 III	2002 IV	2003 I	2003 II	2002 II	2002 III	2002 IV	2003 I	2003 II	
Bruttokansantuotteen määrä	3,5	1,6	0,9	0,9	1,0	1,1	0,7	0,2	0,5	0,2	0,0	0,0	-0,1	
<i>josta:</i>														
Kotimainen kysyntä	2,9	1,0	0,2	-0,1	0,4	0,8	1,3	1,3	0,3	0,2	0,3	0,5	0,3	
Yksityinen kulutus	2,7	1,8	0,4	0,1	0,2	0,7	1,6	1,4	0,4	0,3	0,3	0,6	0,2	
Julkinen kulutus	2,1	2,4	2,8	3,2	3,1	2,1	1,8	1,8	0,7	0,5	0,1	0,4	0,7	
Kiinteän pääoman bruttomuodostus	4,9	-0,1	-2,6	-3,5	-2,7	-1,7	-2,2	-1,0	-1,4	0,0	0,3	-1,2	-0,2	
Varastojen muutos ³⁾	-0,1	-0,5	0,0	0,0	0,3	0,3	0,4	0,3	0,2	-0,1	0,0	0,3	0,1	
Nettovienti ³⁾	0,6	0,6	0,7	1,0	0,6	0,3	-0,5	-1,0	0,2	0,1	-0,3	-0,5	-0,4	
Vienti ⁴⁾	12,6	3,3	1,7	1,7	3,3	4,0	2,2	-1,0	2,5	1,5	-0,2	-1,6	-0,7	
<i>josta tavarat</i>	12,6	3,1	1,8	1,0	3,5	4,9	2,4	0,0	1,9	2,2	-0,1	-1,6	-0,5	
Tuonti ⁴⁾	11,2	1,7	0,0	-1,1	2,0	3,5	3,9	1,8	2,3	1,5	0,4	-0,4	0,2	
<i>josta tavarat</i>	11,3	1,1	-0,1	-1,9	2,4	4,0	4,8	3,3	2,1	2,1	0,7	-0,1	0,6	
Reaalinen arvonlisäys, brutto:														
Maa- ja kalatalous	-0,5	-1,5	-0,5	0,4	-0,6	-2,2	-0,9	-1,2	-0,3	0,2	-0,5	-0,3	-0,6	
Teollisuus	3,7	0,5	0,5	0,7	0,8	1,3	0,4	-0,8	0,5	0,2	-0,3	0,1	-0,8	
Palvelut	4,0	2,5	1,5	1,6	1,4	1,5	1,1	0,7	0,6	0,2	0,3	0,0	0,2	

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta). Lisätietoja tilasto-osassa.

1) Vuosimuutos: prosenttimuutos edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta.

2) Neljännesvuosimuutos: prosenttimuutos edellisestä neljänneksestä.

3) Vaikutus BKT:n määrän kasvuun, prosenttiyksikköä.

4) Vienti ja tuonti käsittävät tavarat ja palvelut ja sisältävät euroalueen sisäisen kaupan. Euroalueen sisäisen kaupan tietoja ei ole poistettu kansallisen tilinpidon tuonti- ja vientiluvuista. Tästä syystä nämä tiedot ja maksutasetiedot eivät ole täysin verrannollisia.

la vuosineljänneksellä palvelusektori kasvoi, kun se oli ensimmäisellä neljänneksellä pysynyt suurin piirtein ennallaan. Uusimmat tiedot vahvistavat, että palvelusektorin kasvu on hidastunut muita sektoreita vähemmän, mikä heijastaa sitä, että kokonaisuudessaan palvelusektorin suhdanneherkkyyks on vähäisempää. Tiedot vahvistavat myös, että teollisuussektorin tuotanto supistui toisella vuosineljänneksellä, vaikka se oli ensimmäisellä neljänneksellä osoittanut hieman elpymisen merkkejä.

Kasvun merkkejä teollisuussektorilla

Vaikka teollisuustuotanto väheni elokuussa, sen kasvu oli vuoden 2003 kolmannella neljänneksellä todennäköisesti positiivista. Uusimmat arviot viittaavat siihen, että ilman rakentamista laskettu teollisuustuotanto supistui elokuussa 0,6 % edelliseen kuukauteen verrattuna, kun se oli kasvanut heinäkuussa 1,0 % (ks. taulukko 5). Sektorikohtaisessa tarkastelussa nähdään, että supistuminen elokuussa johtui lähinnä pääomahyödykkeiden ja kulutustavaroiden (erityisesti kestävien) tuotannon vähenemisestä. Heinäkuussa juuri näiden teollisuudenalojen tuotanto kasvoi eniten. Kolmen kuukauden liukuvan keskiarvon perusteella kaikkien erien kasvu oli positiivista lukuun ottamatta pääomahyödykkeiden tuotannon edelleen negatiivista kehitystä.

Energian tuotanto elpyi erityisen voimakkaasti, ja myös kulutustavaroiden tuotanto kasvoi.

Tuotannon erityinen kasvuprofiili heinä- ja elokuussa johtuu osittain Saksan lomien vaikutuksesta. Siksi uusimman kehityksen arvioinnissa onkin asianmukaisempaa käyttää näiden kahden kuukauden keskimääräistä kasvua. Se osoittaa, että teollisuustuotannon kehityksen perussuuntaus oli kolmannella vuosineljänneksellä kasvava. Kolmen kuukauden ajanjaksolla kesäkuusta elokuuhun 2003 teollisuustuotannon kehitys vakaantui suhteessa maalais-toukokuun ajanjaksoon.

Euroopan komission uusimman yrityksiä koskevan suhdannekyselyn mukaan kapasiteetin käyttöaste nousi lokakuussa heinäkuuhun verrattuna (ks. taulukko 6). Yritykset ilmoittivat nykyisen tuotantokapasiteetin pysyneen ennallaan, mutta uusimmat kapasiteetin käyttöastetta koskevat luvut viittaavat teollisuustuotannon elpymiseen heinäkuun jälkeen.

Lokakuun kyselytulokset vahvistavat tiedot taloustilanteen parantumisesta

Euroopan komission lokakuun yrityksiä koskevan suhdannekyselyn tulokset osoittavat teollisuuden luottamuksen edelleen kohentu-

Taulukko 5.

Euroalueen teollisuustuotanto

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	2001	2002	2003	2003	2003	2003	2003	2003	2003	2003	2003	2003	2003	2003
			Kesä	Heinä	Elo	Kesä	Heinä	Elo	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	
				Kuukausimuutos			3 kk:n liukuva keskiarvo							
Koko teollisuus														
pl. rakentaminen	0,5	-0,5	-1,3	0,8	-0,4	0,0	1,0	-0,6	0,2	-0,2	-0,5	-0,5	0,0	
<i>pääaloittain:</i>														
Koko teollisuus pl. rakentaminen ja energiantuotanto	0,2	-0,7	-1,6	0,5	-0,8	-0,1	1,1	-0,7	-0,1	-0,2	-0,6	-0,6	-0,1	
Väli tuotteet	-0,5	0,4	-0,5	0,1	0,4	0,4	0,7	0,1	0,0	0,0	-0,5	-0,6	0,1	
Pääomahyödykkeet	1,6	-1,9	-3,8	1,4	-2,8	-1,2	2,0	-1,6	-0,4	-0,7	-0,8	-0,7	-0,5	
Kulutustavarat	0,5	-0,4	-0,9	1,5	0,6	0,8	1,3	-0,7	0,0	-0,1	-0,2	-0,3	0,6	
Kestävät	-1,8	-5,3	-6,7	-2,3	-3,8	0,4	2,7	-2,5	-1,7	-1,8	-2,1	-1,0	0,1	
Ei-kestävät	0,9	0,6	0,2	2,2	1,2	0,8	1,1	-0,4	0,3	0,2	0,1	-0,2	0,6	
Energiantuotanto	1,6	1,0	2,0	1,7	3,5	2,0	0,1	0,7	3,1	-0,5	-0,5	-0,1	2,1	
Tehdasteollisuus	0,3	-0,7	-1,7	0,7	-0,9	-0,2	1,2	-0,8	-0,1	-0,2	-0,6	-0,5	-0,1	

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

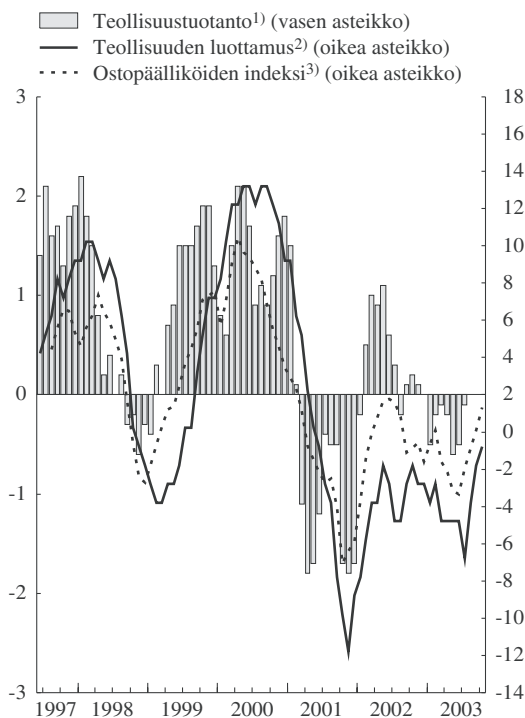
Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta). Lisätietoja tilasto-osassa.

neen (ks. taulukko 6). Nykyistä tilauskantaa koskevat arviot muuttuivat aiempaa optimistisemmiksi, mutta tuotanto-odotusten pieni heikkeneminen tasoitti osittain niiden vaikutusta. Teollisuuden päätoimialoilla luottamus lisääntyi laajasti. Kaiken kaikkiaan nämä tulokset viittaavat teollisuuden elpymiseen toisella vuosipuoliskolla.

Ostopäälliköiden indeksi (Purchasing Managers' Index, PMI) nousi merkittävästi lokakuussa ja osoitti tehdasteollisuuden suhdannetilanteen parantuneen kuukaudessa voimakkaammin kuin kertaakaan heinäkuun 2002 jälkeen (ks. kuvio 17). Yhdenmukaisesti teollisuuden luottamuksen kanssa PMI osoittaa, että toisella neljänneksellä voimakkaasti supistunut teollisuustuotanto olisi koko kolmas vuosineljännes huomioon ottaen vakaantunut. Indeksien nousu lokakuussa johtui muun muassa siitä, että tuotantoa ja uusia tilauksia koskevat arviot nousivat tasolle, jolla tuotanto oli viimeksi heinäkuussa 2002 ja uusien tilauksien määrä toukokuussa 2002. Myös palvelusektorin kyselytiedot osoittivat tilanteen kohentuneen selvästi lokakuussa, ja heinäkuun jälkeen indeksien nousu on ollut koko ajan merkittävää. Useimmat palvelusektorin ostopäälliköiden indeksiin kuuluvat kyselytiedot ovat nousseet tasolle, jolla ne ovat olleet viimeksi vuoden 2000 lopulla.

Kuvio 17.
Teollisuustuotanto, teollisuuden luottamus ja ostopäälliköiden indeksi euroalueella

(kuukausihavainnot)

Lähteet: Eurostat, yrityksiä ja kuluttajia koskevat Euroopan komission suhdannekyselyt, Reuters ja EKP:n laskelmat.

- 1) Tehdasteollisuus; kolmen kuukauden jakson muutos edellisestä kolmen kuukauden jaksosta; kausivaihtelusta puhdistettuja ja työpäivien lukumäärällä korjattuja tietoja.
- 2) Saldoluvut prosentteina; poikkeamat keskiarvosta tammikuusta 1985 lähtien.
- 3) PMI = Purchasing Managers' Index; poikkeamat 50:stä; positiiviset arvot viittaavat taloudellisen toimeliaisuuden lisääntymiseen.

Taulukko 6.

Euroalueen yrityksiä ja kuluttajia koskevat Euroopan komission suhdannekyselyt

(kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

	2000	2001	2002	2002 IV	2003 I	2003 II	2003 III	2003 Touko	2003 Kesä	2003 Heinä	2003 Elo	2003 Syys	2003 Loka
Talouden luottamusindeksi ¹⁾	2,5	-3,0	-1,5	-0,1	-0,5	-0,1	0,3	0,1	0,0	-0,1	0,3	0,4	0,2
Kuluttajien luottamusindikaattori ²⁾	12	6	0	-3	-8	-8	-6	-9	-8	-7	-6	-6	-6
Teollisuuden luottamusindikaattori ²⁾	12	-2	-4	-3	-4	-5	-4	-5	-5	-7	-4	-2	-1
Rakentamisen luottamusindikaattori ²⁾	16	10	2	-1	1	0	-1	0	-1	1	-2	-2	0
Vähittäiskaupan luottamusindikaattori ²⁾	5	0	-9	-8	-10	-8	-6	-6	-7	-5	-7	-5	-3
Palvelualojen luottamusindikaattori ²⁾	11	-4	-18	-23	-25	-21	-14	-21	-20	-16	-13	-12	-10
Suhdanneindikaattori ³⁾	1,4	-0,2	-0,5	-0,3	-0,4	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,8	-0,5	-0,4	-0,2
Kapasiteetin käyttöaste, %	84,5	82,9	81,4	81,5	81,1	80,8	81,0	-	-	80,7	-	-	81,2

Lähteet: Yrityksiä ja kuluttajia koskevat Euroopan komission suhdannekyselyt ja Euroopan komissio (talouden ja rahoituksen pääosasto). Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta). Lisätietoja tilasto-osassa.

- 1) Prosenttimuutos edellisestä kaudesta.
- 2) Saldoluvut prosenttiyksikköinä. Palvelualojen luottamusindikaattorin tiedot on laskettu poikkeamina huhtikuusta 1995 alkaen lasketusta keskiarvosta, vähittäiskaupan luottamusindikaattorin tiedot poikkeamina heinäkuusta 1986 alkaen lasketusta keskiarvosta ja muiden luottamusindikaattorien tiedot poikkeamina tammikuusta 1985 alkaen lasketusta keskiarvosta.
- 3) Poikkeama keskiarvosta keskihajontoina mitattuna.

Yksityisen kulutuksen kehitys oli vuoden 2003 kolmannella neljänneksellä vaimeaa

Vähittäiskaupan myyntimäärät vähenivät hieman elokuussa 2003, kun ne olivat kasvaneet jonkin verran heinäkuussa. Tämä osoitti yksityisen kulutuksen kehityksen olevan vaimeaa (ks. kuvio 18). Vähittäiskaupan tilanteen heikkeneminen elokuussa heijasti muiden tuotteiden kuin elintarvikkeiden vähittäismyynnin laskua, kun taas elintarvikkeiden myynti kasvoi.

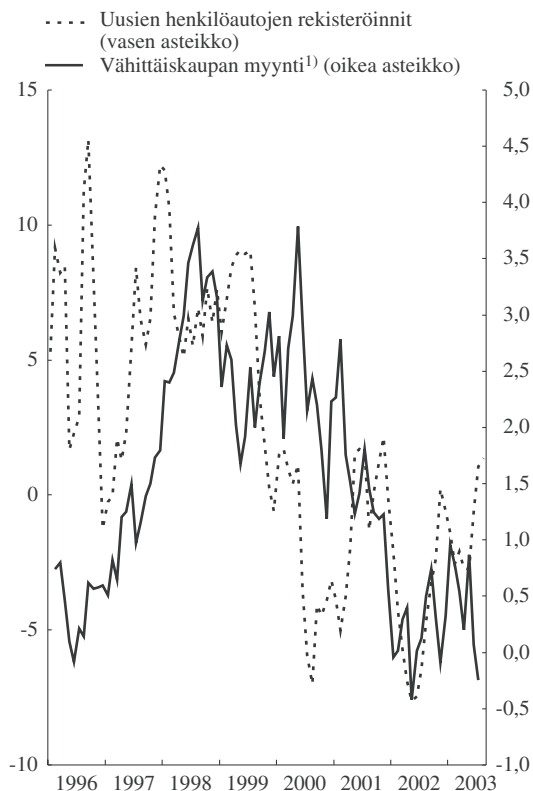
Muut kotitalouksien kulutusta syys- ja lokakuussa kuvaavat luvut, kuten uusien autojen rekisteröintejä sekä kuluttajien ja vähittäiskaupan luottamusta kuvaavat indikaattorit, antavat kehityksestä niin ikään epäyhtenäisen kuvan. Uusien henkilöautojen rekisteröinnit lisääntyivät syyskuussa merkittävästi eli 1,9 % edelliseen kuukauteen verrattuna (ks. kuvio 18). Kuluttajien luottamus sen sijaan pysyi lokakuussa ennallaan jo toisena peräkkäisenä kuukautena. Työllisyysodotukset kohenivat, mutta säästämistä ja tulevaa talouden yleistilannetta koskevat odotukset heikkenivät hieman. Suuria nykyisiä ja tulevia hankintoja koskevat suunnitelmat, jotka eivät vaikuta yleiseen luottamusindikaattoriin, olivat lokakuussa suurin piirtein ennallaan.

Vähittäiskaupan alalla luottamus parani edelleen lokakuussa. Tämä johtui nykyistä ja tulevaa liiketoimintaa koskevien odotusten muuttumisesta myönteisemmiksi ja aiempaa pienemmiksi ilmoitetuista varastoista. Sen sijaan toimittajille tehdyt tilaukset vähenivät ja työllisyysodotukset heikkenivät lokakuussa.

Kuvio 18.

Uusien henkilöautojen rekisteröinnit ja vähittäiskaupan myynti euroalueella

(vuotuinen prosenttimuutos, kolmen kuukauden keskitettyjä liukuvia keskiarvoja, työpäivien määrällä korjattuja tietoja)

Lähteet: Eurostat ja ACEA European Automobile Manufacturers' Association, Bryssel.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

1) Laskennassa on käytetty kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja.

Taulukko 7.

Euroalueen työttömyys

(% työvoimasta, kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

	2000	2001	2002	2002 IV	2003 I	2003 II	2003 III	2003 Huhti	2003 Touko	2003 Kesä	2003 Heinä	2003 Elo	2003 Syys
Yhteensä	8,5	8,0	8,4	8,6	8,7	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8
Alle 25-vuotiaat ¹⁾	16,6	15,7	16,2	16,4	16,8	16,8	16,8	16,8	16,8	16,8	16,8	16,8	16,8
25-vuotiaat ja sitä vanhemmat	7,4	7,0	7,4	7,6	7,7	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8

Lähde: Eurostat.

Huom. ILO:n suosituksen mukaan. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

1) Vuonna 2002 tämän ryhmän osuus työttömien kokonaismäärästä oli 22,2 %.

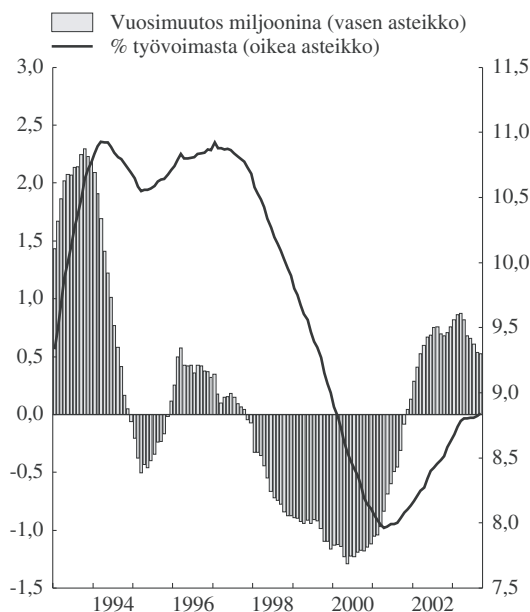
Työmarkkinoiden kehitys pysyi ennallaan

Euroalueen työttömyysaste pysyi syyskuussa 2003 ennallaan 8,8 prosentissa (ks. kuvio 19). Se saavutti tämän tason maaliskuussa ja on pysynyt sen jälkeen suurin piirtein muuttumattomana (ks. taulukko 7). Työttömien määrä lisäytyi syyskuussa 23 000:lla eli enemmän kuin edellisten neljän kuukauden aikana. Tästä huolimatta työttömyyden kuukausittainen kasvu on hidastunut toukokuun 2003 jälkeen.

Kuvio 19.

Euroalueen työttömyys

(kuukausihavaintoja; kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

Lähde: Eurostat.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

Yleinen työllisyyden kasvu oli vuoden 2003 alkupuoliskolla vaimeaa (ks. taulukko 8). Koko taloudessa työllisyyden kasvu oli vuoden 2003 toisella neljänneksellä edelliseen vuosineljännekseen verrattuna nollassa, kuten edellisillä kolmella vuosineljännekselläkin. Uusimmat luvut osoittavat palvelu- ja rakennussektorin työllisyyden kasvaneen vuoden 2003 toisella neljänneksellä. Sen sijaan teollisuussektorilla työllisyyden kasvu oli edelleen negatiivista.

Euroopan komission suhdannekyselyn työllisyysodotukset viittaavat siihen, ettei työmarkkinatilanne todennäköisesti parane ennen vuoden 2003 loppua. Vaikka rakennusalalla ja teollisuudessa on nähtävissä joitakin kohenemisen merkkejä, palvelusektorin työllisyysodotukset olivat lokakuussa muuttumattomat ja heikkenivät vähittäiskaupan alalla. Tätä käsitystä vahvistavat myös käytettävissä olevat ostopäälliköiden indeksiä varten tehdyn kyselyn tiedot. Ostopäälliköiden indeksi nousi lokakuussa työllisyyden osalta mutta jäi selvästi alle 50:n. Näin ollen tehdasteollisuuden työllisyyskehityksen ei odoteta lähiaikoina muuttuvan positiiviseksi. Työllisyyttä kuvaava indeksi oli kuitenkin korkeimmillaan sitten heinäkuun 2002.

Merkit talouden elpymisestä lisääntyvät

BKT:n määrän kehitys oli vuoden alkupuoliskolla heikko, mutta toisella puoliskolla merkit sen elpymisestä lisääntyivät. Tuotannon määrää elokuuhun mennessä kuvaavat tiedot viittaavat positiiviseen kasvuun. Yrityksiä koskevat suhdannekyselytiedot lokakuuhun saakka osoittavat luottamuksen paranevan, ja myös kapasiteetin käyttöastetta kuvaavat luvut ovat kohentuneet.

Taulukko 8.

Työllisyyden kasvu euroalueella

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita; kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

	2000	2001	2002	2002	2002	2002	2003	2003	2002	2002	2002	2003	2003
				II	III	IV	I	II	II	III	IV	I	II
				Neljännesvuosimuutokset ¹⁾									
Koko kansantalous	2,2	1,4	0,4	0,5	0,3	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>josta:</i>													
Maa- ja kalatalous	-1,6	-0,8	-2,0	-2,0	-1,9	-1,9	-2,3	-2,3	-0,4	-0,7	-0,4	-0,8	-0,5
Teollisuus	0,9	0,4	-1,2	-1,1	-1,3	-1,6	-1,6	-1,5	-0,3	-0,4	-0,5	-0,3	-0,3
pl. rakentaminen	0,5	0,3	-1,3	-1,2	-1,3	-1,7	-1,8	-2,0	-0,3	-0,4	-0,6	-0,5	-0,5
Rakentaminen	1,9	0,4	-1,1	-0,9	-1,3	-1,3	-1,0	-0,4	-0,3	-0,5	-0,2	0,0	0,3
Palvelut	3,0	1,9	1,2	1,3	1,1	0,9	0,7	0,7	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2
Kauppa ja kuljetus	3,1	1,6	0,5	0,6	0,2	0,0	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,1	0,0
Rahoitustoiminta ja liike-elämän palvelut	5,8	3,9	2,3	2,6	2,1	2,0	1,6	1,2	0,7	0,2	0,5	0,1	0,3
Julkishallinto	1,6	1,3	1,3	1,3	1,4	1,2	1,1	1,1	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta). Lisätietoja tilasto-osassa.

1) Neljännesvuosimuutokset: prosenttimuutos edellisestä neljänneksestä.

Tulevien euroalueen tuotantoa ja kysyntää koskevien tietojen odotetaan vahvistavan tätä käsitystä. Se vastaa myös viimeaikaisia julkisista ja yksityisistä lähteistä peräisin olevia ennusteita (ks. kehikko 5). Kaiken kaikkiaan nämä tiedot

tukevat pääskenaariotamme talouskehityksen asteittaisesta paranemisesta tänä vuonna sekä sen edelleen laajenemisesta ja vahvistumisesta vuonna 2004.

4 Valuuttakurssit ja maksutase

Euro heikkeni hieman lokakuussa ja marraskuun alussa

Syyskuun voimakkaiden kurssivaihtelujen jälkeen liikkeet valuuttamarkkinoilla olivat lokakuussa verrattain vaimeita. Vaikka euron vaihtelu suhteessa useimpiin keskeisiin valuuttoihin, kuten myös euron nimellisen efektiivisen kurssin vaihtelu, rajoittui melko kapeaan vaihteluväliin, marraskuun alussa euro oli kuitenkin heikentynyt jonkin verran syyskuun lopusta. Maailmantalouden epätasapainoisuudet aiheuttavat edelleen huolia, ja markkina-analyttikot keskittyivät talousuutisiin, joissa nähtiin viitteitä maailmantalouden elpymisen kestävydestä sekä sen mahdollisista vaikutuksista korkotasoon eri maissa.

Kun euro oli syyskuussa vahvistunut sängen huomattavasti Yhdysvaltain dollariin nähden, se pysyi lokakuussa verrattain vakaana ja heikkeni jonkin verran marraskuun alussa, jolloin Yhdysvaltain valuutta vahvistui laaja-alaisesti (ks. ku-

vio 20). Yhdysvaltain dollarin arvon vakaantumisen johtui pääasiassa Yhdysvaltojen talouskasvua koskevien odotusten vahvistumisesta. Lokakuussa julkistetut tilastot viittasivat siihen, että Yhdysvaltojen taloudellinen toimeliaisuus olisi vankalla pohjalla, koska BKT:n määrän kasvua vuoden 2003 kolmannella neljänneksellä koskeva arvio oli odotettua parempi. Tästä huolimatta Yhdysvaltojen vaihtotaseen ja budjetin alijäämiin liittyy edelleen jonkin verran epävarmuutta. Yhdysvaltain keskuspankin avomarkkinakomitean 28. lokakuuta tekemä päätös, jolla se jätti korot ennalleen ja toisti aiemman näkemyksensä siitä, että inflaatoriskit liittyivät lähinnä inflaation hidastumiseen, oli laajalti odotetun kaltainen eikä vaikuttanut merkittävästi valuuttamarkkinoihin. Marraskuun 5. päivänä euron dollarikurssi oli 1,15 eli 1,5 % heikompi kuin syyskuun lopussa ja 21,3 % vahvempi kuin vuonna 2002 keskimäärin. Yhdysvaltain dollarin nimellisen efektiivisen kurssin kehitystä tarkastellaan kehikossa 6.

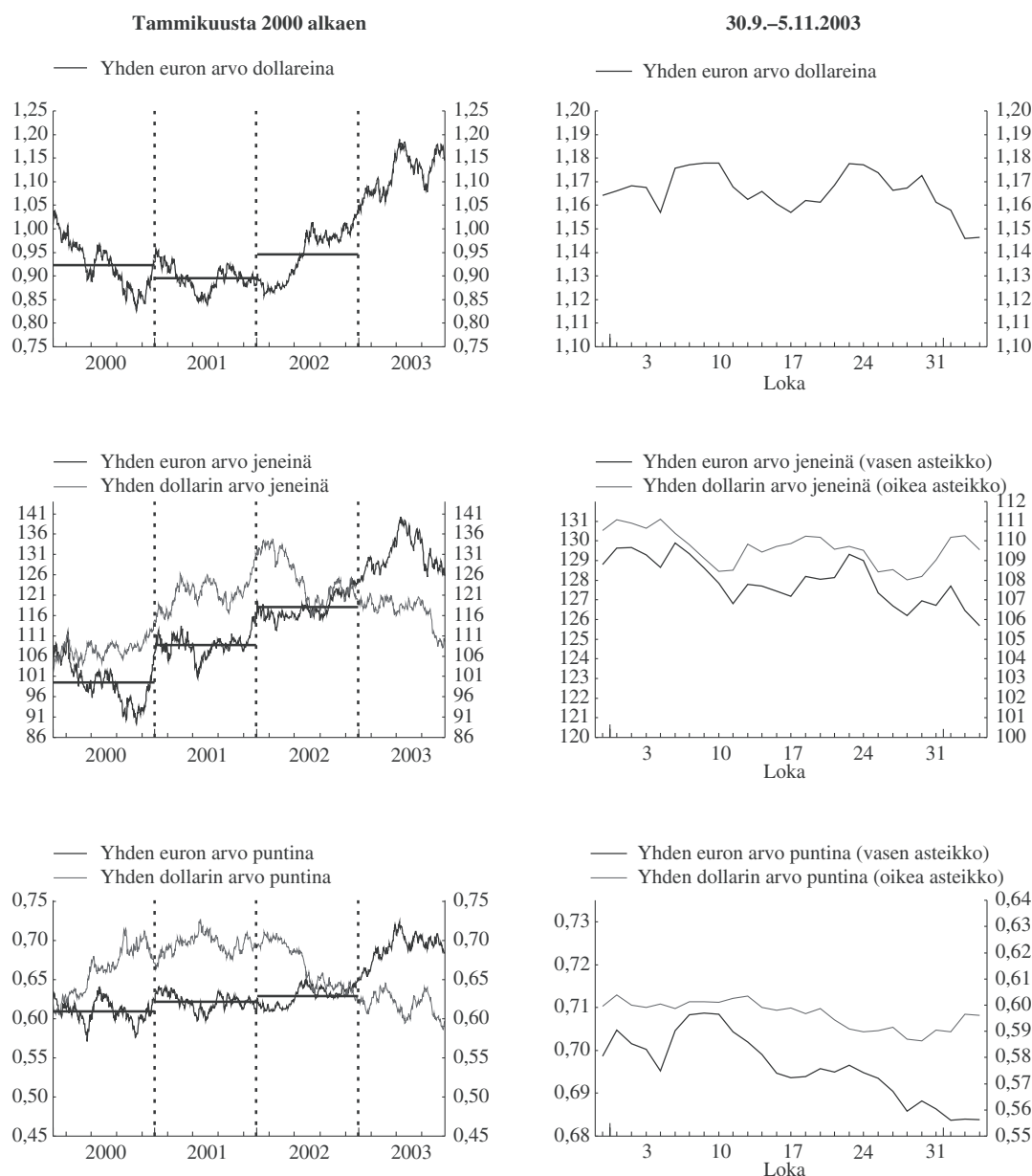
Japanin jeni vahvistui euroon nähden lokakuun alussa, kun syyskuun loppupuolella alkanut Japanin valuutan laaja-alainen vahvistuminen jatkui (ks. kuvio 20). Loppukuussa jenin kurssikehitys euroon ja muihin keskeisiin valuuttoihin nähden vakaantui. Tämä johtui lähinnä talousuutisista, joiden mukaan Japanin talouden kasvuvauhti oli todennäköisesti hieman hidastunut oltuaan vuoden 2003 ensimmäisellä puoliskolla huo-

mattavan nopea. Lisäksi jenin kehitystä vakautti osaltaan Japanin keskuspankin 10. lokakuuta tekemä päätös korottaa vaihtotasetavoitteen ylärajaa 32 biljoonaan jeniin, koska markkinoilla tämän katsottiin sopivan Japanin viranomaisten aiemmin harjoittamaan valuuttapolitiikkaan. Lokakuun lopussa ja marraskuun alussa jeni kuitenkin jälleen vahvistui euroon nähden mutta heikkeni Yhdysvaltain dollariin nähden. Marras-

Kuvio 20.

Valuuttakurssikehitys

(päivähavaintoja)

Lähde: EKP.

Huom. Kummassakin palstassa mittakaava on vertailukelpoinen. Vaakasuorat viivat kuvaavat vuosikeskiarvoja.

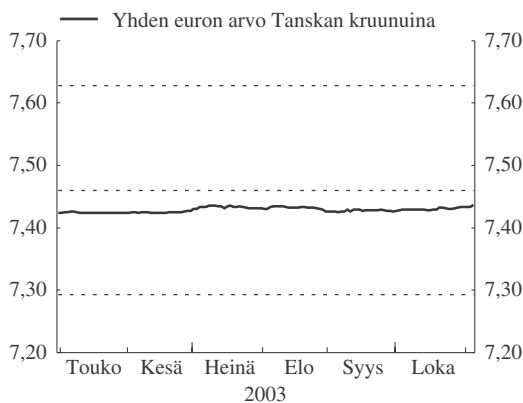
kuun 5. päivänä euron jenikurssi oli 125,7 eli 2,4 % heikompi kuin syyskuun lopussa mutta 6,5 % vahvempi kuin vuonna 2002 keskimäärin.

Englannin punnan arvo vaihteli jonkin verran lokakuun alkupuolella mutta vahvistui sen jälkimmäisellä puoliskolla verrattain laaja-alaisesti (ks. kuvio 20). Punnan kurssia tukivat odotukset Ison-Britannian lyhyiden korkojen noususta, joita vahvisti 22. päivänä lokakuuta julkistettu pöytäkirja Englannin Pankin rahapolitiikan komitean aiemmin samassa kuussa pitämästä kokouksesta. Pöytäkirjan mukaan korkojen ennallaan pitämiseen johtanut äänestys oli ollut odotettua tiukempi. Tämän tiedon myötä Englannin punta nousi Yhdysvaltain dollariin nähden hetkellisesti korkeimmilleen viiteen vuoteen. Tarkastelujakson lopussa Englannin punta sai lisää tukea talousuutisista, joiden mukaan Ison-Britannian talouskasvu oli suhteellisen voimakasta ja vähittäismyynti syyskuussa odotettua voimakkaampaa. Marraskuun 5. päivänä euron puntakurssi oli 0,68 eli 2,1 % heikompi kuin syyskuun lopussa mutta kuitenkin 8,7 % vahvempi kuin vuonna 2002 keskimäärin.

Kuvio 21.

Valuuttakurssikehitys ERM II:ssa

(päivähavaintoja)

Lähde: EKP.

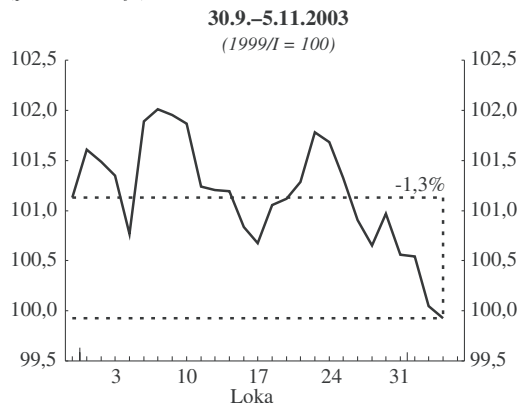
Huom. Vaakaasuorat viivat osoittavat Tanskan kruunun keskuskurssia (7,46) ja vaihteluväliä ($\pm 2,25\%$).

ERM II -järjestelmässä Tanskan kruunu vaihteli edelleen kapean vaihteluvälin sisällä lähellä eurokeskuskurssiaan (ks. kuvio 21). Muista eurooppalaisista valuutoista syyskuussa nopeasti vahvistuneen Ruotsin kruunun kehitys vakaantui lokakuussa aiempaa korkeammaksi, ja kruunun eurokurssi oli marraskuun 5. päivänä hieman vahvempi kuin vuonna 2002 keskimäärin. Tarkastelujakson aikana euro vahvistui hieman Sveitsin frangiin nähden ja pysyi jokseenkin vakaana suhteessa Norjan kruunuun, mutta oli kuitenkin 5. marraskuuta Sveitsin frangiin nähden 6,7 % ja Norjan kruunuun nähden 9,8 % voimakkaampi kuin vuonna 2002 keskimäärin.

Kuvio 22.

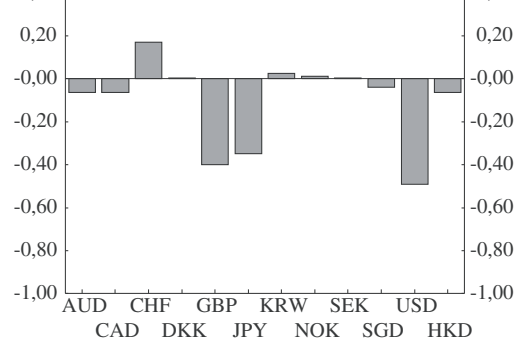
Euron efektiivinen valuuttakurssi ja sen jakauma¹⁾

(päivähavaintoja)

Valuuttakurssimuutosten vaikutus efektiivisen valuuttakurssi-indeksiin²⁾

(prosenttiyksikköinä)

Lähde: EKP.

- 1) Indeksien nousu merkitsee efektiivisen valuuttakurssin vahvistumista 12 kauppakumppaniin valuuttaan nähden.
- 2) Muutosten laskemisessa on käytetty 12 suurimman kauppakumppanin valuuttoja kauppapainoilla painotettuina.

Mitä tulee muiden euroalueen tärkeimpien kauppakumppaneiden valuuttojen kehitykseen, euro vahvistui tarkastelujakson aikana jonkin verran Korean woniin nähden mutta heikkeni huomattavasti Kanadan ja Australian dollareihin nähden. Australian ja Kanadan valuutat saivat tukea lähinnä raaka-aineiden hintojen jatkuvasta noususta lokakuussa. Molempien valuuttojen kehitys on perinteisesti ollut sidoksissa raaka-aineiden hintoihin. Lisäksi Australian dollarin vahvistumiseen myötävaikuttivat markkinoiden kasvaneet odotukset Australian rahapolitiikan

kiristymisestä, jotka kävivätkin toteen marraskuun alussa.

Edellä kuvatun kehityksen myötä euron nimellinen efektiivinen kurssi suhteessa euroalueen 12 merkittävimmän kauppakumppanin valuuttaan oli marraskuun 5. päivänä 1,3 % heikompi kuin syyskuun lopussa mutta 11,1 % korkeampi kuin vuonna 2002 keskimäärin (ks. kuvio 22). Kehikossa 6 tarkastellaan Yhdysvaltain dollarin nimellisen efektiivisen kurssin kehitystä.

Kehikko 6.

Yhdysvaltain dollarin nimellisen efektiivisen valuuttakurssin kehitys: alueellinen näkökulma

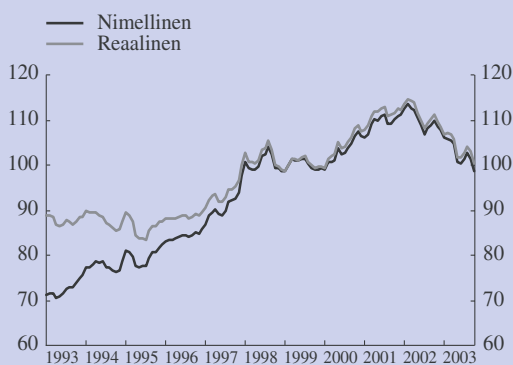
Kun Yhdysvaltain dollarin nimellinen efektiivinen valuuttakurssi suhteessa 38 kauppakumppanimaan valuuttoihin lasketaan EKP:n käyttämän menetelmän mukaan, Yhdysvaltain dollari oli lokakuuhun 2003 mennessä heikentynyt suunnilleen 10 % vuoden 2002 keskimääräisestä tasostaan. Heikentymisen seurauksena Yhdysvaltain dollarin nimellisen (ja reaalin) valuuttakurssin voimakas vahvistuminen 10 edellisen vuoden aikana on osittain eliminoitunut (ks. kuvio A).¹ Dollari on näin ollen heikentynyt jonkin verran enemmän kuin 8,3 %, joka on Yhdysvaltain keskuspankin dollarille laskeman laajan valuuttakurssi-indeksin mukainen lukema samalta ajanjaksolta. Yhdysvaltain keskuspankki käyttää hieman erilaista menetelmää ja erilaista kauppakumppanimaaryhmää.

Yhdysvaltain dollarin nimellinen efektiivinen valuuttakurssi ei kuitenkaan heikentynyt tänä ajanjaksona tasaisesti suhteessa kaikkiin valuuttoihin. Yhdysvaltain dollarin heikkeneminen lokakuuhun 2003 mennessä vuoden 2002 keskimääräiseen tasoonsa verrattuna oli erityisen selvää suhteessa euroon, Kanadan dollariin ja muiden kauppakumppanimaiden ryhmän valuuttoihin (ks. absoluuttinen muutos kuviossa B). Tähän ryhmään kuuluu useita eurooppalaisia valuuttoja, jotka perinteisesti vaihtelevat vahvasti euron, Australian dollarin, Uuden-Seelannin dollarin ja Etelä-Afrikan randin liikkeiden mukaan. Tarkasteluajanjaksona Yhdysvaltain dollari on heikentynyt, joskin maltillisemmin, myös suhteessa Japanin jeniin ja Englannin puntaan. Sitä

Kuvio A.

Yhdysvaltain dollarin efektiivinen valuuttakurssi suhteessa laajan kauppakumppanijoukon valuuttoihin

(1999/1 = 100)

Lähde: EKP.

¹ Yhdysvaltain dollarin nimellinen efektiivinen valuuttakurssi perustuu kauppamatriisiin, jota on käytetty euron nimellisen efektiivisen kurssin laskennassa. Yksityiskohtainen selvitys menetelmästä on EKP:n Occasional Paper Series -sarjan julkaisussa nro 2 "The effective exchange rates of the euro" (L. Buldorini, S. Makrydakias ja C. Thimann, helmikuu 2002). Tässä julkaisussa on myös 38 kauppakumppanimaan laajan joukon alueellinen erittely.

vastoin niiden Aasian maiden (pl. Japani) valuutat, joilla on yhteensä suurin paino EKP:n laskemassa Yhdysvaltain dollarin nimellisen efektiivisen kurssin laajassa indeksissä, ovat pysyneet melko vakaina Yhdysvaltain dollariin nähden, missä lähinnä näkyy useiden Aasian maiden (pl. Japani) valuuttojen virallinen tai epävirallinen kiinnitys Yhdysvaltain dollariin. Yhdysvaltain dollarin yleinen heikkeneminen kompensoitui osittain sillä, että se vahvistui Meksikon pesoon nähden. Pesolla oli huomattava vaikutus Yhdysvaltain dollarin nimelliseen efektiiviseen valuuttakurssiin, koska Meksikolla on merkittävä asema kauppakumppanina.

Kun otetaan huomioon Yhdysvaltain dollarin nimellisen efektiivisen valuuttakurssi-indeksin painotus siten maiden/alueiden merkitys Yhdysvaltain talouden kilpailijoina, euro ja Kanadan dollari selittivät suurimman osan Yhdysvaltain dollarin nimellisen efektiivisen valuuttakurssin heikkenemisestä (ks. painotettu muutos kuviossa B). Euron vahvistuminen selittää yksistään lähes 4 prosenttiyksikköä Yhdysvaltain dollarin nimellisen efektiivisen valuuttakurssin noin 10 prosentin heikkenemisestä, kun taas Aasian maiden (pl. Japani) valuutat, joilla on euroa suurempi paino Yhdysvaltain dollarin nimellisessä efektiivisessä valuuttakurssi-indeksissä, selittävät suunnilleen puoli prosenttiyksikköä Yhdysvaltain dollarin nimellisen efektiivisen valuuttakurssin heikkenemisestä.

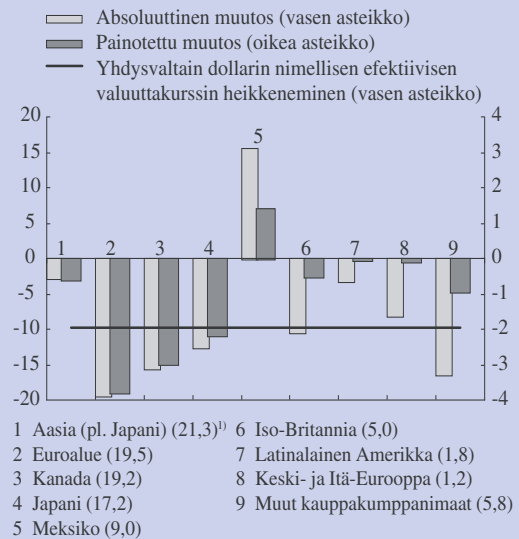
Vaikka euron osuus Yhdysvaltain dollarin nimellisen efektiivisen valuuttakurssin heikkenemisessä on suurin, euron voimakasta vahvistumista vuosina 2002–2003 on arvioitava suhteessa sen jyrkkään heikkenemiseen vuosina 1999–2000. Kuten äskettäin tehdyssä arvioissa euroalueen kansainvälisen kustannus- ja hintakilpailukyyn kehityksestä selostetaan, euron vahvistuminen vuosina 2002–2003 voitaisiin suureksi osaksi tulkita melko tasaiseksi ja rauhalliseksi paluuksi jokseenkin pitkän aikavälin keskiarvon mukaiselle tasolle.²

² Ks. elokuun 2003 Kuukausikatsauksen artikkeli ”Euroalueen kansainvälisen kustannus- ja hintakilpailukyyn kehitys”.

Kuvio B.

Yhdysvaltain dollarin ulkoisen arvon muutos suhteessa tiettyjen maiden/alueiden valuuttoihin

(prosentteina, lokakuu 2003 suhteessa vuoden 2002 keskiarvoon)

Lähde: EKP.

1) Suluissa olevat luvut ovat nimelliseen, efektiiviseen valuuttakurssi-indeksiin sisältyvien maiden tai alueiden kauppapainoja (prosentteina).

Kausivaihtelusta puhdistettu vaihtotase ylijäämäinen elokuussa 2003

Elokuussa 2003 kausivaihtelusta puhdistetun euroalueen vaihtotaseen ylijäämä oli 2,8 miljardia euroa. Tämä johtui sekä tavarakaupan että palvelutaseen ylijäämästä, joita tasoittivat osittain tulonsiirtojen taseen ja tuotannontekijäkorvausten alijäämät (ks. taulukko 9).

Heinäkuun 2003 tarkistettuihin tietoihin verrattuna kausivaihteluista puhdistettu vaihtotaseen ylijäämä kasvoi elokuussa 1,5 miljardia euroa (ks. taulukko 9). Tämä kehitys johtui pää-

asiassa tuotannontekijäkorvausten alijäämän supistumisesta 1,9 miljardilla eurolla.

Pidemmällä tarkasteluvälillä 12 kuukauden kumulatiivisen vaihtotaseen ylijäämä supistui edelleen ja oli vuoden 2003 elokuussa 36,1 miljardia euroa eli 12,2 miljardia euroa vähemmän kuin vuotta aiemmin (ks. kuvio 23). Kaksi tähän kehitykseen eniten vaikuttanutta tekijää olivat kauppataaseen ylijäämän supistuminen sekä tuotannontekijäkorvausten taseen alijäämän kasvu. Kauppataaseen ylijäämän supistuminen johtui viennin arvon supistumisesta tuonnin arvon pysyessä jokseenkin ennallaan.

Taulukko 9.

Euroalueen vaihtotase

(mrd. euroa, kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

							12 kuukauden summia; päättymisajankohta	
	2003	2003	2003	2003	2003	2003	2002	2003
	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Elo	Elo
Vaihtotase	0,4	-0,6	2,7	0,4	1,3	2,8	48,3	36,1
Tavarat	5,6	10,1	9,0	7,8	10,6	10,2	121,9	113,7
Vienti	83,2	87,4	85,5	82,2	86,0	86,6	1,045,6	1,038,3
Tuonti	77,7	77,3	76,5	74,4	75,4	76,4	923,7	924,7
Palvelut	1,9	0,8	0,3	0,9	1,1	1,2	4,5	17,2
Vienti	27,5	26,4	25,8	26,0	26,3	26,0	328,5	326,2
Tuonti	25,6	25,6	25,4	25,1	25,2	24,9	324,0	309,0
Tuotannontekijäkorvaukset	-3,2	-6,4	-1,9	-3,5	-4,7	-2,8	-28,2	-41,4
Tulonsiirrot	-3,7	-5,1	-4,8	-4,7	-5,7	-5,7	-49,9	-53,3

Lähde: EKP.

Huom. Pyöristysten vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää. Yksityiskohtaisia taulukoita euroalueen maksutaseesta on EKP:n WWW-sivustossa.

Kuviot 24 ja 25 osoittavat, että euroalueen ulkopuolelle suuntautuvan tavaraviennin arvon väheneminen johtui vientimäärien ja arvon supistumisesta (käytettävissä olevat tiedot ulottuvat heinäkuuhun 2003 saakka). Molemmat supistumiset puolestaan johtuivat osittain vuoden 2002 toisella neljänneksellä alkaneen euron vahvistumisen viiveellisistä vaikutuksista. Lisäksi viennin määrän supistuminen johtui ulkomaisen kysynnän vaimeudesta samalla ajanjaksolla.

Euroalueen tuonnin verrattain suuri vakaus johtui tuontimäärien ja -hintojen toisiaan tasoitta-

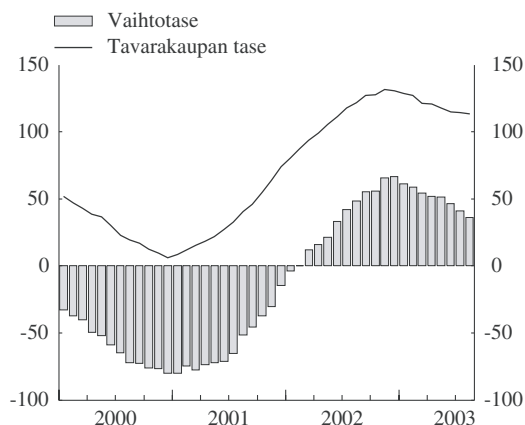
vasta kehityksestä. Toisaalta euron vahvistuminen alensi tuontihintoja ja aivan erityisesti öljyn ja muiden raaka-aineiden hintoja – jotka ovat enimmäkseen Yhdysvaltain dollareissa – koska euro vahvistui jakson aikana jyrkästi etenkin dollariin nähden. Samaan aikaan euron vahvistuminen tuki tuontimäärien kasvua, joka kiihtyi vuonna 2003 euroalueen heikosta kotimaisesta kysynnästä huolimatta.

Vuoden 2003 toista neljännestä koskevat tiedot osoittavat, että tuontihinnat laskivat euroalueen ulkopuolelle suuntautuneessa kaupassa enem-

Kuvio 23.

Euroalueen vaihtotase ja tavarakaupan tase

(mrd. euroa, kuukausihavaintoja, kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja, taseet 12 kuukauden summia)

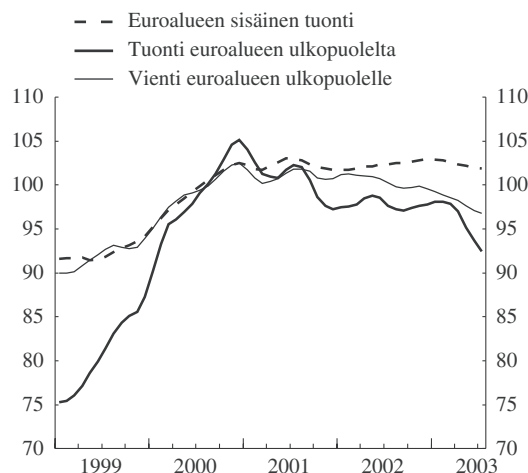

Lähde: EKP.

Kuvio 24.

Euroalueen kaupankäynti alueen sisällä ja ulkopuolisten maiden kanssa: yksikköarvoindeksien tarkastelu¹⁾

(2000 = 100, kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja, kolmen kuukauden liukuva keskiarvo)

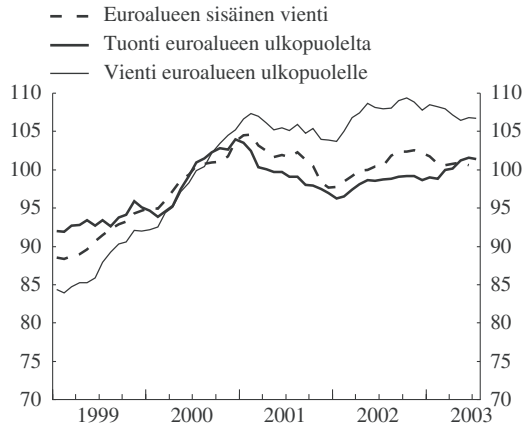
Lähde: Eurostatin tilastoihin perustuvat EKP:n laskelmat.

1) Tuoreimmat havainnot ovat heinäkuulta 2003.

Kuvio 25.

Euroalueen kaupankäynti alueen sisällä ja ulkopuolisten maiden kanssa: määrän tarkastelu¹⁾

(2000 = 100, kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja, kolmen kuukauden liukuva keskiarvo)

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

1) Tuoreimmat havainnot ovat heinäkuulta 2003.

män kuin euroalueen sisäisessä kaupassa, koska euron vahvistuminen ei suoraan vaikuta jälkimäiseen (ks. kuvio 24). Lisäksi kuvio 25 osoittaa, että euron vahvistumisen viiveelliset vaikutukset ovat ilmeisesti aiheuttaneet jonkin verran substituutiovaikutusta, jossa euroalueen ulkopuolisen tuonnin määrä on kasvanut euroalueen sisäisen tuonnin kustannuksella.

Voimakasta arvopaperisijoitukseen liittyvää pääoman nettovientiä elokuussa 2003

Edellisen kuukauden kaltaisesti euroalueelta vietiin elokuussa 2003 pääomaa suorina sijoituksina ja arvopaperisijoituksina nettomääräisesti yhteensä 39,6 miljardin euron arvosta, mikä johtui lähinnä arvopaperisijoitukseen liittyvästä nettoviennistä (ks. taulukko 10). Suoriin sijoituksiin liittyi pieni nettovienti, 1,7 miljardia euroa.

Taulukko 10.

Euroalueen maksutase

(mrd. euroa, kausivaihtelusta puhdistamattomia tietoja)

	2003	2003	2003	2003	2003	2003	12 kuukauden summia; päättymisajankohta	
	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	2002 Elo	2003 Elo
Vaihtotase	4,3	-10,0	-0,1	3,1	2,0	5,0	47,3	33,9
Tavarat	6,5	6,9	7,6	10,5	15,3	10,6	121,5	113,0
Palvelut	1,7	0,4	1,3	2,5	2,8	1,0	4,8	16,7
Tuotannon tekijäkorvaukset	-0,8	-10,9	-3,6	-2,8	-10,1	-1,0	-29,7	-43,0
Tulonsiirrot	-3,1	-6,5	-5,5	-7,2	-6,1	-5,7	-49,3	-52,8
Päämansierrot	0,8	0,1	0,2	1,5	0,8	1,7	5,9	9,7
Rahoitustase	6,7	16,1	-33,4	-24,0	-6,1	3,3	-90,9	-124,2
Suorat sijoitukset	-1,5	-18,4	0,7	23,1	-3,2	-1,7	-24,2	-12,8
Ulkomailla	-14,7	-24,4	-15,6	9,9	-7,6	-5,8	-227,4	-138,9
Euroalueelle	13,1	6,0	16,3	13,2	4,4	4,1	203,2	126,1
Arvopaperisijoitukset	14,2	25,1	1,1	16,0	-35,6	-37,9	101,5	38,4
Osakkeet	-4,1	9,0	-17,8	7,0	5,0	-6,3	103,5	31,6
Saamiset	7,7	-7,1	-10,4	-14,8	-8,1	-0,3	-58,3	-24,7
Velat	-11,8	16,0	-7,4	21,8	13,1	-6,0	161,8	56,4
Velkapaperit	18,3	16,1	19,0	8,9	-40,6	-31,5	-2,0	6,8
Saamiset	-14,8	-9,9	-25,2	-28,8	-21,4	-11,7	-157,3	-192,8
Velat	33,1	26,1	44,2	37,8	-19,2	-19,8	155,3	199,6
Lisätieto:								
Suorat sijoitukset ja arvopaperisijoitukset yhteensä	12,7	6,7	1,8	39,1	-38,9	-39,6	77,3	25,7
Johdannaiset	-0,9	-4,7	1,4	0,5	-2,7	-2,3	-14,0	-12,2
Muut sijoitukset	-10,1	13,3	-37,0	-64,4	33,8	44,8	-158,6	-148,4
Valuuttavaranto	5,0	0,8	0,4	0,9	1,6	0,3	4,5	10,7
Virheelliset ja tunnistamattomat erät	-11,8	-6,2	33,3	19,4	3,4	-10,0	37,7	80,5

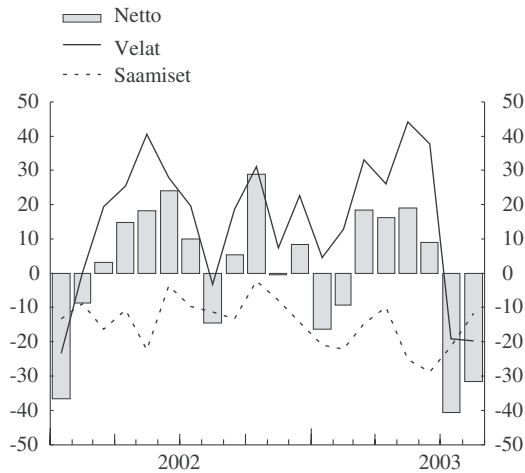
Lähde: EKP.

Huom. Pyöristysten vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää. Rahoitustaseessa positiivinen luku osoittaa pääoman tuontia ja negatiivinen luku sen vientiä. Valuuttavarannossa negatiivinen luku osoittaa valuuttavarannon lisäystä ja positiivinen luku sen vähennystä. Yksityiskohtaisia taulukoita euroalueen maksutaseesta on EKP:n WWW-sivustossa.

Kuvio 26.

Sijoitukset velkapapereihin euroalueen maksutaseessa

(mrd. euroa, kuukausihavainnot)

Lähde: EKP.

Velkainstrumentteihin liittyvä pääoman nettovienti oli jälleen elokuussa 2003 arvopaperisijoitusten kehitykseen keskeisimmin vaikuttanut tekijä. Etenkin ulkomaiset sijoittajat, jotka olivat suurimman osan vuoden 2003 ensimmäistä puoliskoa nettomääräisesti ostaneet euroalueella liikkeeseen laskettuja velkapapereita, olivat heinä- ja elokuussa nettomääräisiä myyjiä (ks. kuvio 26). Lisäksi euroalueella olevat ostivat elokuussa edelleen ulkomaisia velkapapereita nettomääräisesti, joskaan ei yhtä suurena määrinä kuin kolmen edellisen kuukauden aikana. Viime aikoina runsaasti euroalueelta velkapapereita ostaneiden ulkomaisten sijoittajien salkkujen

uudelleenpainotus sekä euroalueen sijoittajien jatkuva ulkomaisten velkapapereiden osto saattoivat johtua erilaisista tuotoista sekä markkinoiden suhteellista kasvua koskevista odotuksista.

Elokuussa pääoman nettovientiä liittyi myös osakesijoituksiin, kun ulkomaiset sijoittajat kensivivät euroalueen painotusta salkuihinsa. Tämä saattoi johtua siitä, että markkinoiden mielenkiinto japanilaisten arvopapereiden ostamiseen oli kesällä voimakasta ympäri maailmaa, kun tuoreet taloustiedot kertoivat maan talousnäkökymien kohentuneen.

Kaiken kaikkiaan 12 kuukauden kumulatiivisten tietojen perusteella pääoman nettotuonti yhteenlaskettuina suorina sijoituksina ja arvopaperisijoituksina supistui 25,7 miljardiin euroon elokuuhun 2003 päättyneiden 12 kuukauden aikana. Vuotta aiemmin määrä oli 77,3 miljardia euroa. Tämä johtui pitkälti arvopaperisijoitukseen liittyvän pääoman nettotuonnin huomattavasta supistumisesta. Tämä puolestaan johtui pääasiassa siitä, että euroalueen ulkopuolisten sijoittajien euroalueella tekemien nettomääräisten osakehankintojen supistuminen kompensoitui vain osittain euroalueen sijoittajien ulkomaille tekemien osakesijoitusten supistumisella (ks. taulukko 10). Lisäksi elo- ja heinäkuussa 2003 tapahtunut pääoman suuri nettovienti velkainstrumentteina voimisti kumulatiivisen suuriin sijoituksiin ja arvopaperisijoituksiin liittyvän nettotuonnin supistumista.

Euroalueen yksityisen sektorin velkarahoituksen kehitys

Euroalueen yksityisen ei-rahoitussektorin velan kehityksen jatkuva seuranta on tärkeä osa EKP:n reaali- ja rahatalouden analyysia. Velkarahoituksen kehitykseen vaikuttaa yksityisen sektorin, erityisesti kotitalouksien ja yritysten, rahoitusilanne ja rahoituksen hankinta. Velkarahoituksen kehitys vaikuttaa puolestaan merkittävästi reaalityalouden muuttujiin, kuten BKT:n määrän kasvuvauhtiin sekä investointeihin ja kulutukseen. Velkarahoituksesta suurin osa on rahalaitosten myöntämiä lainoja. Tämän vuoksi näiden lainojen kehitys auttaa ymmärtämään paremmin rahan määrän muutoksia ja arvioimaan niiden informaatioisältöä keskipitkän aikavälin inflaatiokehityksen kannalta. Tässä artikkelissa tarkastellaan velkarahoituksen kehitystä viime vuosina ja analysoidaan velkarahoituksen ja siihen keskeisesti vaikuttavien tekijöiden suhdetta.

Velkarahoituksen kehitys korreloi yleensä positiivisesti reaalityalouden kehitykseen ja negatiivisesti velkarahoituksen kustannusten (eli korkojen) kehitykseen. Velan kehitykseen saattavat toisinaan vaikuttaa huomattavasti myös muut tekijät, kuten fuusioiden ja yritysostojen huomattava lisääntyminen tai omaisuushintojen suuret muutokset. Nämä tekijät vaikuttivatkin yksityisen ei-rahoitussektorin velkarahoituksen huomattavaan kasvuun 1990-luvun jälkipuoliskolla. Velkarahoituksen kasvuvauhti on hidastunut tuntuvasti vuodesta 2001 lähtien, mikä on johtunut pääasiassa talouskasvun hidastumisesta ja fuusioiden ja yritysostojen vähenemisestä. Viimeaikaisen heikon talouskasvunkin aikana velkarahoituksen kasvuvauhti on kuitenkin pysynyt melko vahvana, mikä on luultavasti johtunut siitä, että joissakin maissa lainanottajat ovat edelleen sopeutuneet korkojen laskuun 1990-luvun alun tasolta.

I Johdanto

Tässä artikkelissa tarkastellaan euroalueen yksityissektorin, etenkin kotitaloussektorin ja yrityssektorin, velkarahoituksen kehitystä. Tässä artikkelissa velkarahoitus määritellään rahoituksena, joka on lainarahoituksen (rahoitus, jonka ovat myöntäneet euroalueen rahalaitokset ja muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset), liikkeeseen laskettujen velkapaperien ja yritysten eläkerahastojen summa. Artikkelissa ei tarkastella muita velkarahoituksen muotoja, kuten kauppaluottoja ja lainoja tai luottoja ulkomaisilta rahalaitoksilta, muilta yrityksiltä tai julkisyhteisöiltä. Velkarahoitus ei sisällä kokonaisrahoituksessa mukana olevia osakkeiden tai osuuskasien anteja.

Rahalaitosten myöntämien lainojen osuus velkarahoituksesta on huomattava. Rahalaitosten lainoihin yksityiselle ei-rahoitussektorille sisältyy kotitalouksille ja yrityksille myönnettyjen lainojen lisäksi myös lainat muille rahoituslaitoksille kuin rahalaitoksille (eli vakuutusyhtiöille, eläkerahastoille ja muille rahoituksen välittäjille). Rahalaitosten euroalueen yksityiselle sektorille myöntämät lainat ovat myös M3:n suurin vastaerä. Niinpä näiden lainojen kehityksen ana-

lysointi auttaa selvittämään rahan määrän kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja siten rahan määrän muutosten mahdollista vaikutusta tuleviin inflaatiopaineisiin.¹

Tässä artikkelissa tarkastellaan pääpiirteittäin euroalueen yksityisen ei-rahoitussektorin velkarahoituksen kehitystä. Artikkelin osassa 2 analysoidaan lyhyesti rahalaitosten yksityiselle sektorille myöntämien lainojen kehitystä, ja osassa 3 keskitytään kotitalouksien ja osassa 4 yritysten velkarahoituksen kehitykseen. Osassa 5 esitetään päätelmät.

¹ Ks. toukokuun 2001 Kuukausikatsauksen artikkeli ”Rahatalouden analyysin välineet ja menetelmät”.

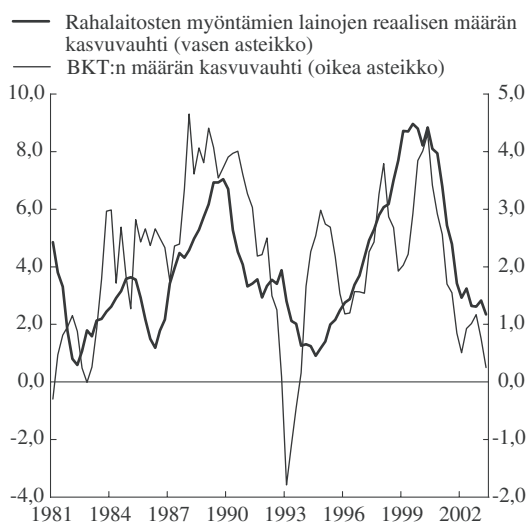
2 Rahalaitosten yksityiselle sektorille myöntämien lainojen kehitys

Rahalaitosten yksityiselle sektorille myöntämien lainojen vuotuinen reaalin kasvuvauhti (BKT:n deflaattorilla deflaoituna) oli 1980-luvun alkupuolelta vuoteen 2003 ulottuvana ajanjaksona keskimäärin 3,9 %. Rahalaitosten myöntämien lainojen reaalin määrän kasvuvauhtiin vaikuttavat yleensä keskeisesti reaalitalouden kehitys ja lainojen rahoituskustannukset.² Näitä tekijöitä voidaan kuvata BKT:n määrän kasvuvauhdilla ja rahalaitosten reaalista antolainauskorkoa kuvaavalla indikaattorilla (eli nimellinen antolainauskorko vähennettynä inflaatiolla, jota mitataan BKT:n deflaattorin vuotuisella prosenttimuutoksella).³ Kuviosta 1 ilmenee, että euroalueella muille kuin rahalaitoksille myönnettyjen lainojen ja BKT:n reaalin kasvun välillä on 22 viime vuoden ajan ollut positiivinen korrelaatio. Tässä yhteydessä on syytä huomata, että tänä ajanjaksona lainojen reaalin määrän keskimääräinen vuotuinen kasvuvauhti on ollut nopeampi kuin reaalin BKT:n kasvuvauhti. Tämä selittyy sillä, että euroalueella hankittua rahoitusta on käytetty myös euroalueen ulkopuolella tapahtuneisiin transaktioihin sekä transaktioihin, joita ei lasketa mukaan BKT:hen (esimerkiksi rahoitustransaktiot tai olemassa

Kuvio 1.

Rahalaitosten myöntämien lainojen reaalin määrän ja BKT:n määrän kasvuvauhti

(vuotuinen prosenttimuutos)

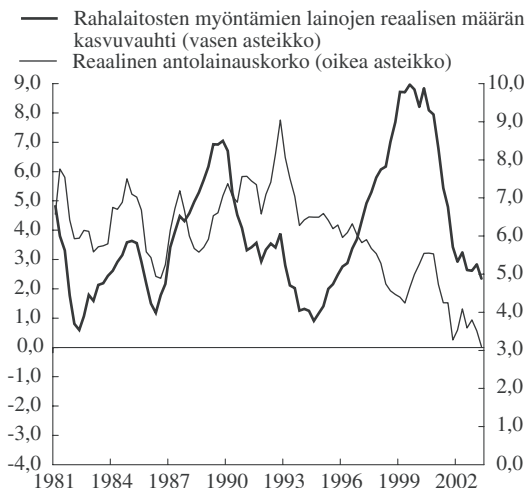
Lähteet: EKP ja Eurostat.

Huom. Lainojen reaalin määrän kasvuvauhti on deflaoitu BKT:n deflaattorilla.

Kuvio 2.

Rahalaitosten myöntämien lainojen reaalin määrän kasvuvauhti ja reaalin antolainauskorko

(vuotuinen prosenttimuutos; prosenttiyksikköä)

Lähteet: EKP ja Eurostat.

Huom. Lainojen reaalin määrän kasvuvauhti ja reaalin antolainauskorko on deflaoitu BKT:n deflaattorilla.

olevien kiinteistöjen osto jälkimarkkinoilla). Kuten oheisen kehikon lähemmästä tarkastelusta käy ilmi, 22 viime vuoden aikana lainojen reaalin määrän kasvuvauhti euroalueella on seurannut BKT:n määrän kasvuvauhtia keskimäärin kolmen vuosineljänneksen viipeellä.

Kuvio 2 kuvaa rahalaitosten yksityiselle sektorille myöntämien lainojen reaalin määrän vuotuisia kasvuvauhtia ja reaalin antolainauskoron kehitystä pitkällä aikavälillä. Taloudellisiin perusteisiin voitaisiin odottaa, että lainojen kustannusten ja lainojen määrän kasvuvauhdin välillä on negatiivinen korrelaatio, mutta 1980-luvulla tällainen vuorovaikutussuhde ei kuitenkaan ollut kovin ilmeinen. Vaikka lainojen reaalin määrän kasvuvauhti nopeutuikin lähes koko 1980-luvun, lainojen reaalkorkojen vaihtelu pysyi vähäisenä. Tämä selittyy suurimmaksi osaksi sillä, että talouden reaalikasvun nopeutumisen vaikutus oli tällä ajanjaksolla suurempi kuin korkojen nousun vaikutus. Suurimman osan 1990-

2 Ks. esimerkiksi Calza, Manrique ja Sousa (2003), "Aggregate loans to the euro area private sector", ECB Working Paper nro 202.

3 Reaalista antolainauskorkoa käytetään euroalueella myönnettyjen lainojen kustannusten synteettisenä indikaattorina. Se on laskettu kuluttajille ja yrityksille myönnettyjen lainojen korkojen painotettuna keskiarvona (jossa painot vastaavat eri lainatyyppien osuuksia koko lainakannasta).

Kehikko.

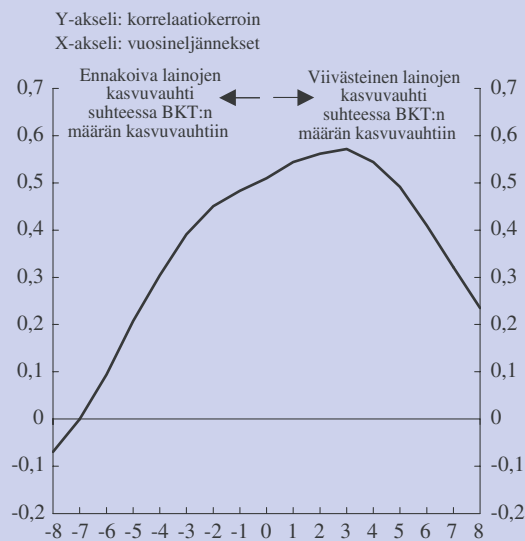
Onko lainojen kasvuvauhti ennakoivaa vai viivästeistä suhteessa talouskasvuun?

Teoriassa ei ole selvää, voitaisiinko lainojen kasvuvauhdin odottaa ennakoivan BKT:n määrän kasvua tai olevan viivästeistä tai samanaikaista suhteessa siihen.

- Ensinnäkin lainojen kasvuvauhti saattaa ennakoida talouskasvua silloin, kun odotuksilla on merkittävä vaikutus talouden toimijoiden käyttäytymiseen. Esimerkiksi talouskasvun hidastumisen jälkeiset odotukset kasvun elpymisestä saattavat nopeuttaa investointien kasvuvauhtia ennen kuin talouden elpyminen on alkanutkaan. Tällainen investointien kasvu on rahoitettava joko sisäisellä tai ulkoisella rahoituksella. Heikon talouskasvun aikoina yritysten sisäiset rahoituslähteet yleensä niukkenevat, minkä vuoksi yritykset saattavat tässä suhdannesyklin vaiheessa joutua turvautumaan ulkoisiin rahoituslähteisiin kuten lainoihin. Luottojen kasvuvauhdin kiihtyminen ennakoisikin tässä tapauksessa talouskasvun kiihtymistä. Vastaavasti tarkasteltaessa tilannetta luoton tarjoajien kannalta voidaan todeta, että odotukset talouskasvun käänteestä parempaan saattavat lisätä pankkien halukkuutta luotonantoon jopa ennen kuin talouskasvun elpyminen on päässyt täysin käyntiin. Jos pankit taas odottavat taloudellisen tilanteen heikkevän, ne saattavat tulla varovaisemmiksi luotonannossaan.
- Toisaalta on myös perusteita sille näkemykselle, että lainojen kasvuvauhti saattaa olla viivästeistä suhteessa BKT:n määrän kasvuun. Lainojen kysynnästä voidaan todeta, että talouden taantumien alkuvaiheissa yritykset eivät aina pysty sopeuttamaan nopeasti lainankysyntäänsä muuttuvaan ympäristöön, sillä niillä voi olla aiemmin sovittuja velvoitteita (esim. tavarantoimittajien kanssa sovitut ostot) tai tarve rahoittaa kasvavia varastoja vähenevän kysynnän vuoksi. Lisäksi sopimusten joustamattomuudesta voi aiheutua lisäkustannuksia (esim. lainamäärän muuttamisesta aiheutuneet kustannukset). Talouskasvun elpymisen alkuvaiheessa taas yritysten kassavirta todennäköisesti paranee, eivätkä ne ole enää yhtä riippuvaisia lainoista rahoituslähteenä. Tarkasteltaessa tilannetta lainan tarjoajien kannalta voidaan todeta, että talouskasvun hidastuessa yritysten arvon vähenemisestä johtuva yritysten vakuuksien väheneminen sekä yritysten kannattavuuden heikkeneminen saattavat vasta jonkin ajan kuluttua vähentää pankkien luotonantohalukkuutta ja saada ne tiukentamaan luottokelpoisuusvaatimuksiaan. Vastaavasti taantumien jälkeen saattaa kuluä jonkin aikaa, ennen kuin talouden voidaan selvästi todeta olevan elpymässä tai ennen kuin yritysten rahoitusasema on kohentunut niin paljon, että se parantaa niiden luottokelpoisuutta. Näin ollen taantumien jälkeen yritysten mahdollisuudet saada luottoa pankeista voivat parantua melko hitaasti, koska pankit odottavat yritysten rahoitusaseman ensin parantuvan. Tässä tapauksessa lainojen kasvuvauhti olisi viivästeistä suhteessa talouskasvuun.
- Kolmas mahdollisuus on, että lainojen kasvuvauhti ja talouskasvu kehittyvät samanaikaisesti. Näin voisi tapahtua, jos yllä kuvattujen mekanismien vaikutukset kumoaisivat toisensa.

Rahalaitosten myöntämien lainojen reaalisen määrän kasvuvauhdin ja BKT:n määrän kasvuvauhdin ennakoivan ja viivästyneen kehityksen korrelaatio

(vuotuisten kasvuvauhtien korrelaatiokerroin)

Lähde: EKP.

Lainojen ja talouskasvun välistä ennakoivaa/viivästeistä suhdetta voidaan tutkia yksinkertaisesti laskemalla lainojen reaalisen (BKT-deflaattorilla deflaoidun) määrän vuotuisen kasvuvauhdin ennakointiaikojen ja viipeiden ja BKT:n määrän vuotuisen kasvuvauhdin välinen korrelaatio. Kuten oheinen kuvio osoittaa, näiden kahden muuttujan välinen korrelaatio on suurimmillaan, kun lainojen kasvuvauhti seuraa BKT:n määrän kasvu-

vauhtia kolmella vuosineljänneksellä. Tämä viittaa siihen, että 22 viime vuoden aikana lainojen reaalisien määrän kasvuvauhti euroalueella on keskimäärin seurannut BKT:n määrän kasvuvauhtia pienellä viipeellä.

Tämä havainto tukee jonkin verran yllä mainittuja teoreettisia näkemyksiä, joiden mukaan lainantajat ja -antajat sopeuttavat toimintaansa taloustilanteeseen jonkinasteisella viipeellä. Tätä tulosta on kuitenkin tulkittava varoen ottaen huomioon lainojen ja talouskasvun monimutkainen vuorovaikutus, muut lainojen kasvuvauhtiin keskeisesti vaikuttavat tekijät sekä se, että kaikkien näiden muuttujien kehitykseen saattavat vaikuttaa samat tekijät. On myös otettava huomioon, että lainojen kehitys ei aina välttämättä seuraa talouskasvua viipeellä (ks. varsinaisen tekstiosuuden kuvio 1). Itse asiassa lainojen kasvuvauhti on useana ajanjaksona ollut joko ennakkoivaa tai samanaikaista suhteessa BKT:n määrän kasvuun. Esimerkiksi 1980-luvun loppupuolella lainojen kasvuvauhti hidastui ennen BKT:n määrän kasvun hidastumista. Myös vuonna 2001 alkanut lainojen reaalisien määrän kasvuvauhdin hidastuminen näyttää olleen samanaikaista talouskasvun hidastumisen kanssa.

lukua myönnettyjen lainojen reaalisien määrän kasvuvauhti ja lainojen reaalikustannukset näyttivät kuitenkin korreloineen negatiivisesti. Lainojen suhteellisen korkeat reaalikorot ovat saattaneet osaltaan vaikuttaa lainojen reaalisien määrän hitaaseen kasvuvauhtiin 1990-luvun alkupuolella. Lainojen reaalikorkojen lasku ennen talous- ja rahaliiton (EMU) kolmannen vaiheen alkua taas auttaa selittämään lainojen määrän kasvuvauhdin huomattavaa nopeutumista 1990-luvun jälkipuoliskolla. Vuodesta 1997 lähtien lainojen reaalikustannukset ovat jatkuvasti pysyneet pitkän aikavälin keskiarvoa alemmina jopa talouskasvun ollessa vahva. Vaikka lainojen reaalisien määrän kasvuvauhti hidastuikin selvästi vuoden 2001 alun ja vuoden 2002 lopun välisenä aikana (mikä näyttää johtuneen pääasiassa talouskasvun hidastumisesta), se oli kuitenkin suhteellisen nopea verrattuna aikaisempiin hitaan talouskasvun kausiin. Tämä saattaa olla seurausta lainojen reaalikustannusten rakenteellisesta alenemisestä.

Lainojen kehitys viime vuosina viittaa siihen, että reaalikorkojen laskettua trendinomaisesti 1990-luvun alkupuolelta lähtien muut kuin rahoitussektorit ovat voineet lisätä lainojensa määrää, sillä korkojen laskusta seuraa, että lainojen korkomenot ovat aiempaa pienemmät. Näin ollen se, että yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen kasvuvauhti on pysynyt verrattain voimakkaana viimeaikaisen heikon talouskasvun aikana, näyttää viittaavan siihen, että yksityinen sektori on sopeutunut aiempaa suurempaan velkaantuneisuuteen.

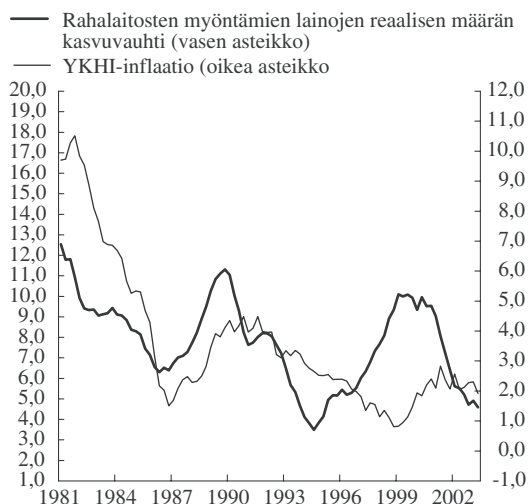
Euroalueen yksityisen sektorin lainarahoituksen huomattava lisääntyminen – erityisesti vuo-

sina 1999 ja 2000, jolloin lainojen reaalisien määrän kasvu oli poikkeuksellisen voimakasta – ja sitä seurannut lainarahoituksen kasvuvauhdin suhteellisen nopea heikkeneminen viittaavat siihen, että kyseisenä ajanjaksona muilla kuin perinteisillä tekijöillä on saattanut olla huomattava vaikutus. Näitä tekijöitä ovat olleet erityisesti euroalueen yritysten lukuisat fuusiot ja yritysostot, televiestintäyritysten kasvanut tarve saada rahoitusta UMTS-toimilupien ostoon sekä kiinteistöjen hintojen huomattava nousu joissakin euroalueen maissa. Tarkasteltaessa vuoden 2001 alkupuolella alkanutta lainojen kasvuvauhdin hidastumista tulisi talouskasvun hidastumisen lisäksi ottaa huomioon myös fuusioiden ja yritysostojen ja UMTS-toimilupien ostojen vaikutusten hälväminen. Vaikka kysyntä- ja tar-

Kuvio 3.

Rahalaitosten yksityiselle sektorille myöntämien lainojen kasvuvauhti ja YKHI-inflaatio

(vuotuinen prosenttimuutos)

Lähteet: EKP ja Eurostat.

jontatekijöitä onkin vaikea erottaa toisistaan, on todennäköistä, että vuoden 2001 alkupuolelta lähtien pankit ovat olleet aiempaa varovaisempia myöntäessään lainoja yksityisen sektorin rahoitusaseman heikennyttä. Heikentymiseen ovat olleet syynä osakkeiden hintojen huomattavasta laskusta aiheutuneet rahoitusinstrumenttien hallussapitotappiot, yritysten tuloksen heikeminen ja yrityskonkurssien lisääntyminen.

Yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen ja inflaation suhteesta voidaan mainita, että useiden tutkimusten perusteella lainat ennakoivat hintojen kehitystä jossain määrin.⁴ Kuten ku-

viossa 3 esitetään, lainojen nimellisen määrän kasvuvauhdin käännekohta on 20 viime vuoden aikana yleensä edeltänyt inflaation käännekohtaa. Koska rahalaitosten yksityiselle sektorille myöntämät lainat ovat M3:n suurin vastaerä ja koska nämä lainat ja inflaatio ovat kehittyneet samansuuntaisesti jo pidemmän aikaa, näiden lainojen ennakoivan indikaattorin ominaisuus saattaa yksinkertaisesti merkitä sitä, että myös M3:lla on samanlaiset ennakoivan indikaattorin ominaisuudet. Koska rahalaitosten myöntämällä lainoilla rahoitetaan talouden toimeliaisuutta, niiden kehityksellä voi myös olla jossain määrin itsenäistä informaatioisältöä.

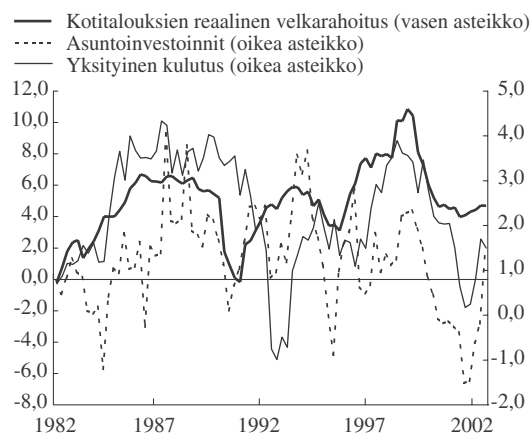
3 Kotitalouksien velkarahoituksen kehitys

Euroalueen kotitalouksien (mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt) veloista suurin osa, eli noin 95 %, koostuu rahalaitosten myöntämistä lainoista. Muita kotitalouksien rahoituslähteitä ovat muiden rahoituslaitosten kuin rahalaitosten myöntämät lainat, mutta nämä ovat merkittäviä kotitalouksien rahoituslähteenä ainoastaan joissain euroalueen maissa (Alankomaissa ja Belgiassa). Kotitaloudet hankkivat rahoitusta muilta rahoituslaitoksilta kuin rahalaitoksilta mm. leasingyhtiöiden kautta, kulutusluottoa myöntäviltä rahoituslaitoksilta sekä erillisyyhtiöiden kautta. Jälkimmäiset ovat erikoistuneet alun perin rahalaitosten myöntämien asuntolainojen arvopaperistamiseen. (Arvopaperistamista tarkastellaan yksityiskohtaisesti lokakuun 2003 Kuukausikatsauksen artikkelissa ”Euroalueen rahoitusjärjestelmien viimeaikainen kehitys” kehikossa I.)

Asuntolainat ovat tärkein kotitalouksien rahoitusmuoto. Kesäkuun 2003 lopussa niiden osuus euroalueen kotitaloussektorin ottamista lainoista oli noin 66 %. Kulutusluottojen (henkilökohtaiseen käyttöön tulevien tavaroiden ja palveluiden hankkimiseksi myönnetyt lainat) osuus kotitalouksien ottamista lainoista oli 15 % ja muiden lainojen (mm. velkajärjestelyihin myönnetyt lainat, opintolainat ja pienyrityksille myönnetyt lainat) osuus oli 19 %.⁵ Tällaista rahoituksen koostumusta kuvastaa se, että kotitalouksien lainarahoitus on yleensä pitkäaikaista. Lyhytaikaisten velkojen (alkuperäiseltä maturitee-

Kuvio 4.
Kotitalouksien reaalin velkarahoitus, yksityinen kulutus ja asuntoinvestoinnit

(vuotuinen prosenttimuutos, deflaoitu yksityisen kulutuksen deflaattorilla ja asuntoinvestointien deflaattorilla)

Lähteet: EKP ja Eurostat.

Huom. Velkarahoitusta koskevat tiedot vuoden 2003 toiselta neljännekseltä ja vuoden 1997 viimeistä neljänneistä edeltävältä ajalta perustuvat arvioihin. Asuntoinvestointeja ja yksityistä kulutusta koskevat tiedot vuotta 1991 edeltävältä ajalta perustuvat niin ikään arvioihin.

- 4 Ks. esimerkiksi Nicoletti Altimari (2001), ”Does money lead inflation in the euro area”, ECB Working Paper nro 63; Agresti ja Mojon (2001), ”Some stylised facts on the euro area business cycle”, ECB Working Paper nro 95; Calza, Manrique ja Sousa (2003), ”Aggregate loans to the euro area private sector”, ECB Working Paper nro 202.
- 5 Euroalueella ei ole saatavissa yksityiskohtaista tietoa asuntoluotoista, joita ei käytetä asunnon hankkimiseen. Näillä luotoilla rahoitetaan yleensä kulutusta. Näyttää siltä, että toisin kuin Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa, näiden asuntoluottojen merkitys ei ole kovin suuri kuin joissain euroalueen maissa, esimerkiksi Alankomaissa (ks. EKP:n julkaisu ”Structural factors in the EU housing markets”, maaliskuu 2003). Asuntoluoton käyttö kulutuksen rahoittamiseen aiheuttaa asuntopääoman ulosnostoa, mikä vahvistaa asuntomarkkinoiden, luottomarkkinoiden ja kulutuspäätösten välistä yhteyttä.

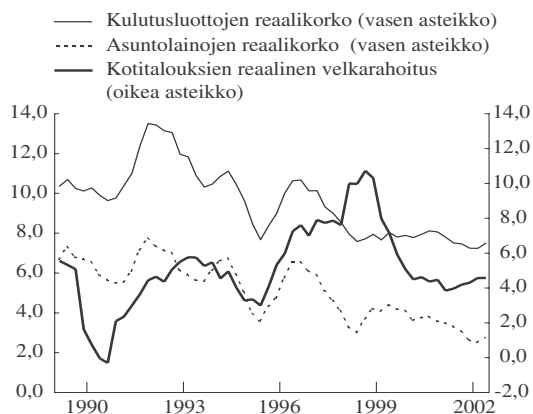
tiltään enintään vuoden pituiset lainat) osuus kotitalouksien kokonaisvelasta onkin alle 10 %.

Euroalueen kotitalouksien velkarahoituksen kehitykseen 1980-luvun alkupuolen jälkeen näyttävät vaikuttaneen kulutus, asuntoinvestoinnit ja kotitalouksien rahoituskustannukset (ks. kuviot 4 ja 5). Kulutus ja asuntoinvestoinnit näyttävät korreloivan positiivisesti velkarahoitukseen, mutta näiden kahden muuttujan suhteellinen merkitys kotitalouksien velkarahoituksen kannalta näyttää kuitenkin vaihdelleen ajan mittaan. 1980-luvulla kotitalouksien reaalisin velkarahoituksen kehitys seurasi tarkoin yksityisen kulutuksen kehitystä, mutta 1990-luvulla tämä yhteys näyttää olleen jonkin verran heikompi. Esimerkiksi velkarahoituksen kasvuvauhdin hidastuminen 1990-luvun alussa näyttää johtuneen lähinnä asuntoinvestointien kasvuvauhdin hidastumisesta eikä niinkään kulutuksen kasvun heikkenemisestä. Samoin se, että velkarahoituksen kasvuvauhti elpyi 1990-luvun puolivälissä, vaikka kulutuksen kasvuvauhti oli erittäin vaihtelevaa, selittyy suurelta osin asuntoinvestointien lisääntymisellä. Kotitalouksien velkojen kehitykseen ovat kulutuksen ja asuntoinvestointien lisäksi vaikuttaneet keskeisesti myös rahoituskustannukset. Erityisesti rahoituskustannusten

Kuvio 5.

Kotitalouksien reaalin velkarahoitus ja pankkien antolainauskorot

(vuotuinen prosenttimuutos ja vuotuinen korko, deflaatu yksiyksiyksen kulutuksen deflaattorilla)

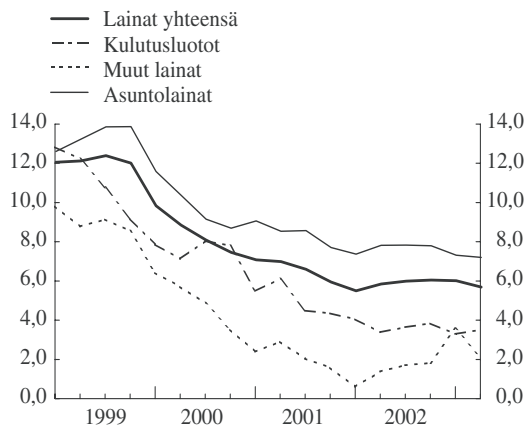

Lähteet: EKP ja Eurostat.

Kuvio 6.

Euroalueen kotitalouksille myönnettyjen lainojen kasvuvauhti käyttötarkoituksen mukaan

(vuotuinen prosenttimuutos; neljännesvuosittietoja)

Lähde: EKP.

Huom. "Lainat yhteensä" on asuntolainojen, kulutusluottojen ja muiden lainojen summa.

lasku 1990-luvulla näyttää lisänneen kotitalouksien velkojen kysyntää viime vuosina.

Vuodesta 1999 lähtien (jolloin on ollut saatavissa yksityiskohtaisia tilastoja) asuntolainojen kasvuvauhti euroalueella on ollut nopeampaa kuin muiden kotitalouksille myönnettävien lainojen kasvuvauhti (ks. kuvio 6). Vaikka asuntolainojen kasvuvauhti on hidastunut vuoden 2000 alusta lähtien, se on kuitenkin ollut edelleen melko voimakas eli 7–8 %. Tätä asuntolainojen jatkuvaa kysyntää viime vuosina on vauhdittanut reaalisten rahoituskustannusten aleneminen. Lisäksi asuntolainojen huomattava kysyntä joissain maissa on nostanut asuntojen hintoja jyrkästi, mikä on puolestaan vauhdittanut asuntolainojen kasvuvauhtia entisestään.⁶

Tähän liittyen voidaan todeta, että asuntojen hintojen kehityksen ja asuntolainojen nimellisen kasvuvauhdin erot eri maissa korreloivat selkeästi keskenään (ks. kuvio 7). Tilastot osoittavat, että asuntolainojen kasvuvauhti oli huomattavasti niissä maissa, joissa reaalkorot laskivat huomattavasti ennen talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen alkua. Myös muut tekijät, kuten väestörakenteelliset erot ja erilaiset omistus-

⁶ Ks. toukokuun 2003 Kuukausikatsauksen artikkeli "Asuntojen hintojen viimeaikainen kehitys euroalueella".

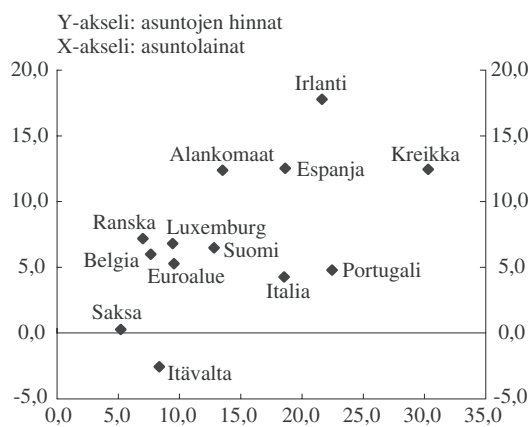
asumista edistävät verokannustimet ovat vaikuttaneet asuntolainojen erilaiseen kehitykseen euroalueella.⁷

Myös muiden kotitalouksille myönnettävien lainojen kasvuvauhti hidastui vuoden 1999 ja vuoden 2002 alun välisenä aikana. Sen jälkeen niiden kasvuvauhti kuitenkin tasaantui. Kulutusluottojen, joihin sisältyvät etenkin kestävien kulutustavaroiden ostamisen rahoitukseen myönnettyt luotot, vuotuinen kasvuvauhti hidastui merkittävästi vuodesta 1999 vuoteen 2001. Sen jälkeen kasvuvauhti pysytteli noin 3–3,5 prosentissa, koska kuluttajien luottamus pysyi heikkona. Muiden kotitalouksille myönnettävien lainojen vuotuinen kasvuvauhti on myös hidastunut selvästi vuodesta 1999 lähtien, ja se on ollut useimmiten hitaampaa kuin muuntyyppisten lainojen vuotuinen kasvuvauhti. Muiden lainojen luokka sisältää kaikenlaiset lainat, joita ei ole luokiteltu muihin lainaluokkiin, minkä vuoksi niiden kehitystä on vaikea tulkita. Muiden lainojen kasvu on ollut melko vaimeaa verrattuna kulutusluottojen kasvuun, mikä on mahdollisesti seurausta pienyrityksille myönnettävien lainojen kasvuvauhdin huomattavasta hidastumisesta viime vuosina.

Kuvio 7.

Asuntolainat ja asuntojen hinnat

(keskimääräinen vuotuinen prosenttimuutos vuosina 1998–2002)

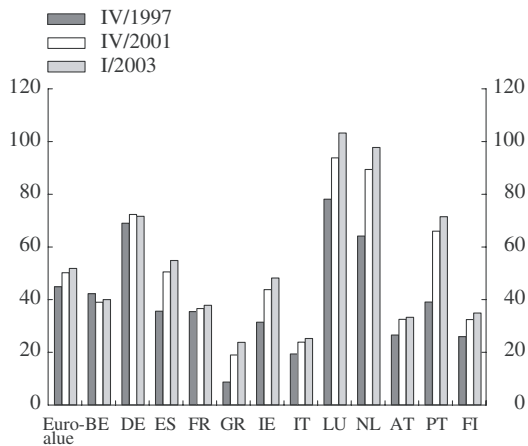
Lähteet: EKP ja kansalliset lähteet.

Huom. Luxemburgin osalta asuntojen hintojen keskimääräistä kasvuvauhtia koskevat tiedot on laskettu ainoastaan vuosilta 1998–2000. Kreikan osalta asuntojen hintojen keskimääräistä kasvuvauhtia koskevat tiedot on laskettu ainoastaan vuosilta 1999–2002.

Kuvio 8.

Kotitalouksien velan suhde BKT:hen euroalueen maissa

(prosentteina)

Lähde: EKP.

Huom. Suomen, Kreikan, Irlannin ja Luxemburgin osalta tiedot veloista sisältävät ainoastaan rahalaitosten kotitalouksille myöntämät lainat. Kreikan osalta ensimmäiset saatavissa olevat tiedot ovat vuoden 1998 ensimmäiseltä neljännekseltä eikä vuoden 1997 viimeiseltä neljännekseltä. Luxemburgin osalta vuoden 2003 ensimmäisen neljänneksen BKT-lukuna on käytetty vuoden 2002 BKT:tä. Velkojen osuus BKT:stä on hieman pienempi neljännesvuosittaisessa rahoitustilinpidoissa kuin vuosittaisessa rahoitustilinpidoissa, mikä johtuu lähinnä siitä, että ei-rahoitussektorin ja euroalueen ulkopuolisten pankkien myöntämät lainat eivät sisälly neljännesvuosittaisen rahoitustilinpidon tietoihin.

Kotitalouksille myönnettävien lainojen kasvun kiihtyminen näkyy siinä, että kotitalouksien velat suhteessa BKT:hen ovat kasvaneet 1990-luvun jälkipuoliskolta lähtien. Vuoden 2003 toisella neljänneksellä kotitalouksien velkojen osuuden BKT:stä arvioidaan koko euroalueella olleen 51 % (neljännesvuosittaisen rahoitustilinpidon tietojen mukaan).

Kuvio 8 osoittaa, että kotitalouksien velkaantuneisuus suhteessa BKT:hen vaihtelee merkittävästi maittain ja että viime vuosina kotitalouksien velkojen osuus BKT:stä on kasvanut euroalueen maissa hyvin eri tavalla. Esimerkiksi Alankomaissa, Portugalissa ja Espanjassa, missä asuntolainojen kasvuvauhti on ollut edelleen nopeaa, velat suhteessa BKT:hen ovat kasvaneet erityisen nopeasti. Kreikassa kotitalouksien velkaantuneisuus suhteessa BKT:hen on kuitenkin pysynyt vähäisenä, vaikka asuntolainojen kasvuvauhti on sielläkin ollut nopeaa.

7 Ks. EKP:n julkaisu ”Structural factors in the EU housing markets”, maaliskuu 2003.

Vaikka kotitalouksien velkaantuneisuus on kasvanut, kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin suhteutettujen korkokulujen kasvu ei ole kuitenkaan nopeutunut, mikä on ollut seurausta rahoituskustannusten laskusta. Rahoituskustannukset ovat olleet pienemmät kuin 1990-luvun alussa. On myös pidettävä mielessä, että kun kotitalouksien velat suhteessa BKT:hen kasvoivat, se tarkoitti useissa maissa myös sitä, että kotitalouksien omaisuus kasvoi, mikä oli seu-

rausta kiinteistöjen arvon huomattavasta noususta. Kokemusten perusteella on kuitenkin riski, että asuntojen hintojen huomattavaa nousua seuraa usein hintojen korjausliike. Tämä tarkoittaa tässä tapauksessa sitä, että kotitalouksien omaisuus ei enää täysin vastaisi niiden velkoja. Viranomaiset ovatkin jo joissain maissa ilmaisseet huolensa asuntojen viime vuosien hintakehityksen kestävydestä.

4 Yritysten velkarahoituksen kehitys

Yritysten velkarahoituksen lähteistä lainat ovat olleet viime vuosina edelleen tärkeimpiä, sillä lainojen osuus yritysten velkakannasta on yli 80 %. Yritysten lainoista suurin osa on rahalaitosten myöntämiä, mutta muiden rahoituslaitosten kuin rahalaitosten myöntämien lainojen osuus on kuitenkin viime vuosina kasvanut (vuoden 1997 lopun 11 prosentista 17 prosenttiin vuoden 2003 ensimmäisellä neljänneksellä). Tämä kuvastaa lähinnä arvopaperistamisen yleistymistä, sillä nämä muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset ovat usein erillisyyhtiöitä, joiden avulla yritykset hankkivat pääomaa joukkolainamarkkinoilta. Tämä rahoitusmuoto tarjoaa yleensä yrityksille monia etuja. Erillisyyhtiöille on esimerkiksi myönnetty veroetuja joissakin maissa. Niille annetaan yleensä myös korkeampi luottokelpoisuusluokitus kuin yrityksille, minkä vuoksi ne voivat yleensä hankkia edullisempaa rahoitusta kuin yritykset. Lisäksi yritykset saattavat erillisyyhtiöiden avulla saada rahoitusta myös institutionaalisilta sijoittajilta, jotka sijoittavat ainoastaan parhaiten luokiteltuihin joukkolainoihin.

Euroalueen laajuisten yritysten joukkolainamarkkinoiden syntymisen myötä yritysten velkapaperiemissioden merkitys lainoihin verrattuna on viime vuosina kasvanut. Vuoden 2003 ensimmäisellä neljänneksellä velkapaperien osuus yritysten velkakannasta oli lähes 13 %, kun se vuoden 1997 lopussa oli ollut 10½ %. Yritysten velkarahoitus on siten kaiken kaikkiaan monipuolistunut viime vuosina.

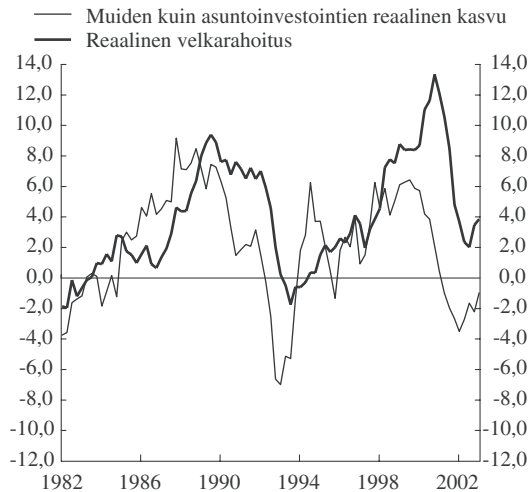
Suurin osa yritysten veloista on pitkäaikaisia⁸. Vuoden 2003 ensimmäisellä neljänneksellä pit-

käaikaisten velkojen osuus yritysten veloista oli 70 %. Lyhytaikaisten velkojen osuus oli vuoden 2003 alussa 30 % eli jokseenkin sama kuin vuoden 1997 lopussa. Lyhytaikaisten velkojen osuus yritysten velkakannasta oli suurimmillaan miltei 34 % vuoden 2000 loppupuolella.

Yrityksen velkarahoituksen kasvussa on 1980-luvun alkupuolelta lähtien ollut kaksi isoa sykliä (ks. kuvio 9). Koko tuona ajanjaksona yritysten velkarahoituksen reaalisien (investointien deflaattorilla deflatoidun) määrän vuotuinen kasvuvauhti oli keskimäärin 4 %.

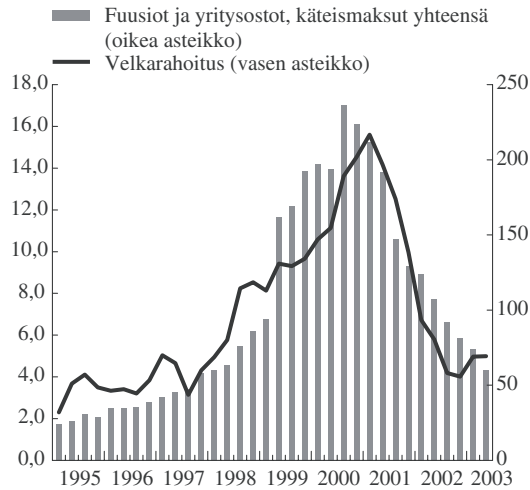
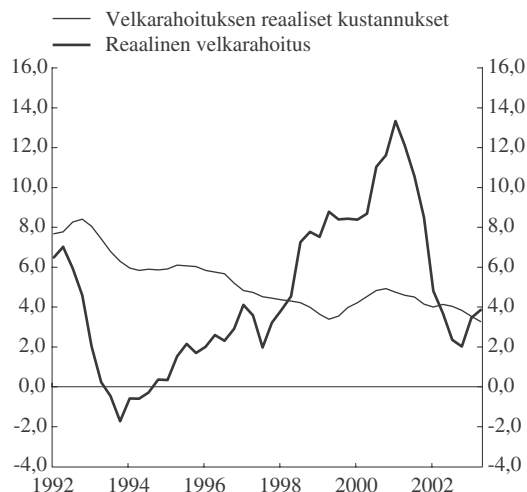
Yritysten velkarahoituksen vuotuisen kasvuvauhtiin on vaikuttanut keskeisesti muiden reaaliomaisuusinvestointien kuin asuntoinvestointien kehitys (ks. kuvio 9). Yritykset, jotka ovat yleensä nettolainaaajia, ottavat lainaa tai laskevat liikkeesen arvopapereita rahoittaakseen pääomamenojaan ja rahoitusomaisuuden hankintoja. 1980-luvulla velkarahoituksen reaalisien määrän kasvu seurasi muiden kuin asuntoinvestointien kasvun nopeutumista viipeellä, mutta 1990-luvun loppupuolen noususuhdanteen aikana nämä kaksi muuttujaa kehittyivät jokseenkin samansuuntaisesti. Tarkasteltaessa lähemmin EMUn kolmannen vaiheen alun jälkeistä aikaa havaitaan, että muiden kuin asuntoinvestointien ja velkarahoituksen reaalisien määrän kasvuvauhdit eivät ole kehittyneet keskenään aivan yhtä samansuuntaisesti. Vuoden 1999 ja vuoden 2001 alun välisenä aikana yritysten velkarahoituksen kasvuvauhti nopeutui huomattavasti ja enemmän kuin muiden kuin asuntoinvestointien kasvuvauhti. Velka-

⁸ Alkuperäiseltä maturiteetiltaan enintään vuoden pituiset lainat.

Kuvio 9.**Yritysten reaalin velkarahoitus ja muiden kuin asuntoinvestointien reaalin kasvu***(vuotuinen prosenttimuutos, velkarahoitus deflaoitu investointien deflaattorilla)**Lähteet: EKP ja Eurostat.**Huom. Velkarahoitusta koskevat tiedot vuoden 2003 toiselta neljännekseltä ja vuoden 1997 viimeistä neljännestä edeltävältä ajalta perustuvat arvioihin. Muita kuin asuntoinvestointeja koskevat tiedot vuotta 1991 edeltävältä ajalta perustuvat niinkään arvioihin.*

rahoituksen reaalin määrän vuotuinen kasvuvauhti oli nopeimmillaan vuoden 2001 alussa eli 14 %, minkä jälkeen se hidastui merkittävästi talouskasvun heikennyttyä. Vuoden 2002 lopusta lähtien velkarahoituksen vuotuinen kasvuvauhti on nopeutunut hieman.

Kuten osassa 2 mainittiin, yritysten merkittävä rahoitustarve vuosina 1999 ja 2000 liittyi yhtäältä euroalueen yritysten lukuisiin fuusioihin ja yrityskauppoihin, joita tehtiin suureksi osaksi euroalueen ulkopuolisissa maissa ja erityisesti Yhdysvalloissa, ja toisaalta televiestintäyritysten kertaluonteiseen rahoitustarpeeseen UMTS-toimilupalisenssien hankkimiseksi. Kuviosta 10 käy ilmi, että käteisellä maksettujen fuusioiden ja yritysostojen arvo ja velkarahoituksen vuotuinen kasvuvauhti kehittyivät hyvin samansuuntaisesti 1990-luvun loppupuolella. Erityisesti lyhytaikaisen velkarahoituksen kasvuvauhti nopeutui voimakkaasti tuona ajanjaksona, sillä yritykset käyttivät lyhytaikaista velkarahoitusta tilapäisrahoituksena ennen pitkäaikaisten arvopaperien liikkeeseenlaskua. Yritysten fuusiot ja yritysostot ovat vähentyneet vuoden 2000

Kuvio 10.**Euroalueen yritysten velkarahoitus sekä fuusiot ja yritysostot***(vuotuinen kasvuvauhti prosentteina; virtatiedot miljardeina euroina)**Lähteet: EKP ja Thomson Financial.**Huom. Velkarahoitusta koskevat tiedot vuoden 2003 toiselta neljännekseltä ja vuoden 1997 viimeistä neljännestä edeltävältä ajalta perustuvat arvioihin. Fuusiot ja yritysostot ovat euroalueen yritysten euroalueella ja sen ulkopuolella tekemiä käteisellä maksettuja hankintoja.***Kuvio 11.****Yritysten reaalin velkarahoitus ja velkarahoituksen kustannukset***(vuotuinen prosenttimuutos; prosenttia)**Lähteet: EKP, Bloomberg ja Consensus Forecast.**Huom. Tiedot vuoden 1997 viimeistä neljännestä edeltävältä ajalta perustuvat arvioihin. Velkarahoitus on deflaoitu investointien deflaattorilla. Velkarahoituksen reaaliset kustannukset ovat pankkien yrityksille myöntämien lainojen korkojen ja yritysten joukkovelkakirjalainojen tuottoindeksin painotettu, kantatietoihin perustuva keskiarvo. Lainakorot ja tuottoindeksi (?) on deflaoitu Consensus Forecastin julkaisemilla inflaatioodotuksilla.*

lopusta lähtien, minkä seurauksena velkarahoituksen kasvuvauhti on hidastunut huomattavasti.

Toinen yritysten velkarahoituksen kehitykseen merkittävästi vaikuttava tekijä on velkarahoituksen kustannukset. Kuviossa 11 velkarahoituksen kustannukset on esitetty uuden lainan tai velkapapereiden liikkeeseenlaskun kustannusten painotettuna keskiarvona. Velkarahoituksen kustannusten trendimäinen lasku on todennäköisesti lisännyt yritysten velkarahoituksen kysyntää 1990-luvun loppupuolella.

Myös oman pääoman ehtoisen rahoituksen kustannusten kehitys on tukenut velkarahoituksen kysyntää viime vuosina. Oman pääoman ehtoisen rahoituksen kustannusten kasvuvauhti nopeutui huomattavasti vuoden 2003 alussa, mikä oli seurausta osakkeiden hintojen vuonna 2000 alkaneesta huomattavasta laskusta. Tämän kehityksen seurauksena, ja vaihtoehtoisten rahoituslähteiden suhteellisten hintojen kehityksen mukaisesti, velkarahoituksen osuus yritysten kokonaisrahoituksesta (pl. noteeraamatto-

mat osakkeet) on kasvanut huomattavasti viime vuosina. Vuoden 2003 alussa noteerattujen osakkeiden antien loputtua käytännöllisesti katsottuna kokonaan (osakeannit olivat negatiivisia, ts. yritysten osakepääomat alenivat, koska osakkeita mitätöitiin enemmän kuin mitä osakeanneissa hankittiin uutta rahoitusta) yritysten nettovelkaantumisen koostui yksinomaan velkarahoituksesta (ks. kuvio 12).

Velkarahoituksen kehityksen seurauksena euroalueen yritysten BKT:hen suhteutetut velat sekä velat suhteessa käyttökatteeseen kasvoivat huomattavasti 1990-luvun jälkipuoliskolla, mutta vakaantuivat jokseenkin vuosina 2001 ja 2002. Neljännesvuosittaisen rahoitustilinpäidon tietojen perusteella yritysten velat suhteessa BKT:hen olivat vuoden 2003 toisella neljänneksellä noin 63 %. Samaan aikaan yritysten rahoitusomaisuuden arvostus laski, mikä oli seurausta osakkeiden hintojen laskusta vuoden 2000 alusta (rahoitusomaisuudesta osa oli hankittu 1990-luvun loppupuolella, kun tuotto-odotukset olivat erittäin optimistisia erityisesti uuden teknologian sektoreilla). Näin ollen yrityssektorin velat suhteessa rahoitusomaisuuteen kasvoivat vuosina 2001 ja 2002.

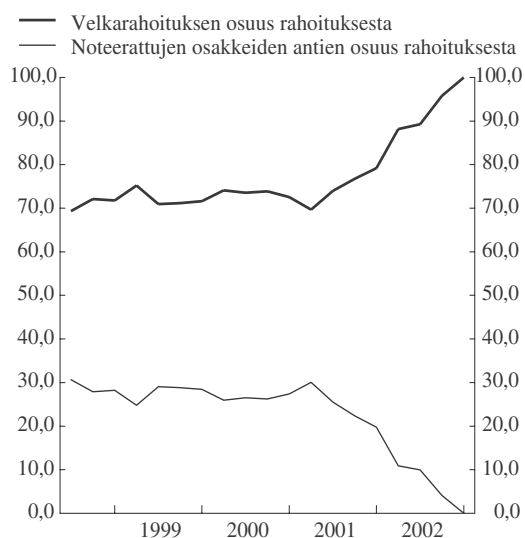
Vaikka yritysten velkaantuneisuus kasvoi, niiden korkokulut suhteessa tuloihin olivat vuonna 2002 jokseenkin yhtä suuret kuin vuonna 1991, mikä oli seurausta korkojen laskusta 1990-luvulla. Vaikka koko suhdannesyklin ajan vallinnut keskimäärin alhainen korkotaso auttoi yrityksiä kestämään lisääntyneitä velkaantuneisuuttaan, velkaantuneisuus teki yritykset alttiimmiksi huomattaville korkojen nousuille erityisesti silloin, kun suurin osa yritysten veloista oli rahoitettu lyhytaikaisilla lainoilla tai vaihtuvakorkoisilla lainoilla. Yritykset olivat myös alttiimpia tulojen ja omaisuuden hintojen muutosten vaikutuksille.

Monet euroalueen yritykset ovatkin karsineet kustannuksiaan ja ryhtyneet sisäisiin järjestelyihin taseidensa kohentamiseksi. Erityisesti sellaiset yritykset, joiden velkaantuneisuus kasvoi voimakkaasti 1990-luvun jälkipuoliskolla (esim. televiestintäalan yritykset), ovat onnistuneet vähentämään sitä viime neljänneksinä.

Kuvio 12.

Velkarahoituksen osuus yritysten kokonaisrahoitukseen

(vuotuiset transaktiot prosentteina kokonaisrahoituksesta)

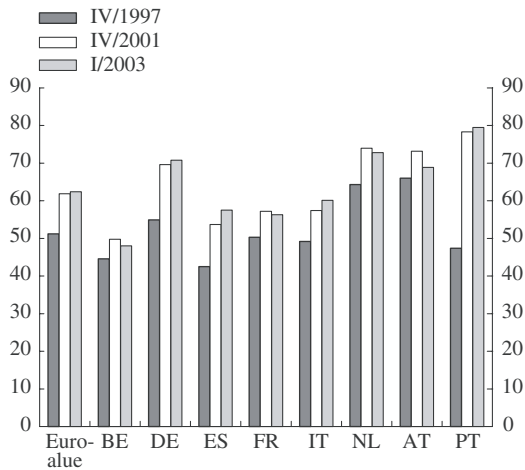
Lähde: EKP.

Huom. Tässä yhteydessä rahoitus on velkarahoituksen ja noteerattujen osakkeiden antien summa eli se ei sisällä noteeraamattomia osakkeita.

Kuvio 13.

Yritysten velat suhteessa BKT:hen euroalueen maissa

(prosentteina)

Lähde: EKP.

Huom. Kreikkaa, Irlantia, Luxemburgia ja Suomea koskevia tietoja ei ole saatavissa. Velkojen osuus BKT:stä on hieman pienempi neljännesvuosittaisessa rahoitustilinpidoissa kuin vuotuisessa rahoitustilinpidoissa, mikä johtuu lähinnä siitä, että ei-rahoitussektorin ja euroalueen ulkopuolisten pankkien myöntämät lainat eivät sisälly neljännesvuosittaisen rahoitustilinpidojen tietoihin.

Päätelmät

Kotitalouksien ja yritysten velkarahoituksen kasvuvauhti nopeutui huomattavasti 1990-luvun jälkipuoliskolla, minkä seurauksena myös kotitalouksien ja yritysten BKT:hen suhteutetut velat kasvoivat. Velkarahoituksen kasvuvauhdin kiihtyminen oli osittain seurausta korkojen trendiluonteisesta laskusta 1990-luvulla. Korkojen lasku merkitsi sitä, että velan määrän kasvusta huolimatta kotitalouksien ja yritysten korkokulut suhteessa niiden tuloihin olivat vuonna 2002 pienemmät tai jokseenkin yhtä suuret kuin 1990-luvun alussa. Velkaantuneisuuden kasvu on kuitenkin tehnyt kotitaloudet ja yritykset alttiimmiksi korkojen, tulojen ja omaisuushintojen vaihteluille.

Kotitalouksien velkaantuneisuuden kasvu johtuu pääasiassa asuntolainojen kysynnän jatkuvasta kasvusta. Tässä yhteydessä on otettava huomioon, että asuntojen hinnat ovat nousseet eräissä euroalueen maissa osittain korkojen trendiluonteisen laskun vuoksi. Tämä on myös merkinnyt sitä, että kotitalouksien asuntovarallisuus on kasvanut.

Kuvio 13 osoittaa, että kaikissa niissä euroalueen maissa, joista on saatavissa tietoja, yritysten BKT:hen suhteutetut velat kasvoivat vuoden 1997 lopusta vuoden 2001 loppuun.⁹ Kasvu oli suurinta Saksassa, Espanjassa ja Portugalissa. Saksassa velkojen osuuden huomattavaan kasvuun vaikuttivat rahoitusomaisuuden hankinta ja UMTS-toimilupien ostoon liittyvät rahoitustarpeet. Yritysten velat suhteessa BKT:hen vaikuttivat suurin piirtein tai jopa pienenevät monissa maissa vuoden 2002 ja vuoden 2003 alkupuolen välisenä aikana. Erityisesti Espanjassa ja Italiassa BKT:hen suhteutetut velat sitä vastoin kasvoivat edelleen, mikä on luultavasti seurausta siitä, että velkataso pyrkii näissä maissa sopeutumaan pitkän aikavälin keskiarvoa alhaisempiin korkoihin ja että talouskasvu on ollut Espanjassa huomattavasti nopeampaa kuin euroalueella keskimäärin.

Yritysten BKT:hen suhteutetut velat kasvoivat huomattavasti 1990-luvun jälkipuoliskolla, mihin vaikuttivat erityisesti yritysten rahoitusomaisuuden hankinta ja UMTS-toimilupien osto. Osakkeiden hintojen lasku vuoden 2000 alun ja vuoden 2003 alun välisenä aikana on vaikuttanut siihen, että suuri osa yritysten aiemmin hankkimasta rahoitusvarallisuudesta on menetänyt arvoaan, minkä seurauksena velkojen osuus rahoitusvarallisuudesta on kasvanut. Euroalueen yritykset ovat karsineet kustannuksiaan ja järjestelleet velkojaan viime vuosineljänneksinä, mutta sopeuttamistoimia tarvitaan kuitenkin vielä.

⁹ Kreikan, Irlannin, Luxemburgin ja Suomen neljännesvuosittaisia rahoitustilinpidojen tietoja ei ole saatavissa. Näiden maiden yritysten velkojen osuutta ei ole esitetty kuviossa 13, koska velkapapereiden arvostus velkapapereiden liikkeeselaskua koskeissa tilastoissa poikkeaa rahoitustilinpidojen käytännöstä ja koska eläkerahastoja koskevaa tietoa ei ole riittävästi saatavissa näistä maista.

Kriisien ratkaiseminen kehittyvissä markkinatalouksissa – kansainvälisen yhteisön haasteet

Vuoden 1990 puolivälin jälkeen monissa kehittyvissä markkinatalouksissa on ollut vakavia pääomatasekriisejä. Näissä kriiseissä oli havaittavissa uusia piirteitä, jotka poikkesivat kehittyvien maiden aiemmista maksutasekriiseistä. Niiden syyt olivat entistä laajemmat: makrotalouden tasapainottomuuksien lisäksi syynä oli myös yksityisen rahoitus- ja yrityssektorin taseiden heikkous. Lisäksi kriisit levisivät maasta toiseen, koska alkuvaiheessa kotimaan pääomamarkkinat yhdentyivät entistä voimakkaammin maailmanlaajuiseen rahoitusjärjestelmään, lainoja arvopaperistettiin ja velkainstrumenttivalikoima monipuolistui. Nämä kriisit puhkesivat erittäin nopeasti ja ilmenivät äkillisinä muutoksina maksutaseen rahoitustaseessa. Niissä oli myös aiempaa useampia osapuolia sekä velallisina (valtiot ja yksityiset lainanottajat) että vielä suuremmassa määrin velkojina (erilaisten rahoitusinstrumenttien, kuten pankkilainojen, joukkovelkakirjojen ja ulkomaisten suorien sijoitusten haltijat).

Tästä syystä viimeaikaiset kriisit ovat merkinneet kriisinhallinnalle uusia ja vaativia haasteita. Velallismaita, yksityisen sektorin velkojia ja kansainvälisiä rahoituslaitoksia on kehoitettu sopeuttamaan rooliaan yksittäisten kriisien erityisolosuhteisiin. Kansainvälinen valuuttarahasto IMF onkin ottanut 1990-luvun lopulta alkaen käyttöön useita uusia välineitä ja menettelyjä, jotta se voi vastata näihin uusiin tilanteisiin. Käyttöön on otettu myös useita politiikkatoimenpiteitä tai niiden käyttöönottoa harkitaan parhaillaan kriisien ratkaisemisen kolmella keskeisellä osa-alueella eli kotimaan talouden sopeuttamisessa, julkisen rahoituksen vahvistamisessa ja yksityisen sektorin osallistumisessa kriisinhallintaan. Yksi tämän jatkuvan kriisinhallintatyön tavoitteista on löytää tasapaino toisaalta politiikkatoimenpiteiden selkeyden ja välineiden tehokkuuden sekä toisaalta joustavuuden välillä, kun pyritään vaikuttamaan yksittäisten kriisien erityisolosuhteisiin.

I Johdanto

Viimeaikaisissa kehittyvien markkinatalouksien kriiseissä, kuten Meksikossa vuosina 1994–1995, Itä-Aasiassa vuosina 1997–1998, Venäjällä vuonna 1998, Brasiliassa ja Turkissa vuosina 1999–2001 ja Argentiinassa vuodesta 2001 alkaen, on monia merkittäviä yhteisiä piirteitä. Niille oli ominaista, että ulkomaiset pääomaliikkeet muuttivat äkillisesti suuntaansa ja että kotimainen pääoma virtasi suuressa määrin ulkomaille. Lisäksi kotimaan valuuttaan kohdistui devalvoitumispaineita, kotimaisten varallisuushintojen ja rahoitusmarkkinoiden muuttujien kehitys oli huomattavan epäedullista, pankkialalla oli kriisejä¹ ja kotimainen tuotanto supistui. Koska näiden kriisien syynä oli useimmiten maksutaseen rahoitustase (aiemmin pääomatase), niitä kutsutaan tavallisesti pääomatasekriiseiksi. Aiemmat kriisit taas aiheutuivat tavallisesti vaihtotaseen heikkenemisestä.

Näistä tapahtumista aiheutui suuria kustannuksia – kuten luvussa 3 todetaan – sekä kansantalouksille, joihin ne suoraan kohdistuivat, että koko maailmantaloudelle. Ne ovatkin lisänneet kansainvälisen yhteisön paineita tehostaa

menetelmiä sekä kriisien ehkäisemiseksi että niiden ratkaisemiseksi. Tästä syystä kansainvälinen yhteisö on arvioinut uudelleen nykyisiä kriisien ehkäisemiskeinoja ja kehittänyt myös lukuisia uusia välineitä. Esimerkiksi lainanottajamaiden rahoitussektorien entistä tarkempi IMF:n seuranta, ennakkovaroitusjärjestelmien kehittäminen, IMF:n toimien avoimuuden lisääminen sekä standardien ja sääntöjen laatiminen ovat kaikki tehostaneet kriisien ehkäisyä.²

Näistä kriiseistä saadut kokemukset ovat myös antaneet aiheita keskustella tavoista tehostaa kriisien ratkaisukeinoja. Pääomatasekriisien erityisluonteesta johtuu, että ei ole aivan yksinkertaista löytää parasta tapaa varmistaa, että kriisimaiden makrotalouden ja rahoitusmarkkinoiden vakaus sekä sisäinen ja ulkoinen kestävyys

1 Merkittävänä poikkeuksena on Brasilia, joka välttyi pankkikriisiltä käyttämällä suojauksena ulkomaanvaluutan määräisiä futuureja ja dollariin sidottuja valtion arvopapereita.

2 Helmikuun 2002 Kuukausikatsauksen artikkelissa ”Kansainvälisen yhteistyön kehitys viime aikoina” käsitellään joitakin kriisien ehkäisyyn liittyviä kysymyksiä.

palautuu kyllin nopeasti ja hallitusti, kun samalla pyritään ottamaan täysin huomioon velkojien oikeudet. Tämä onkin luonut tarpeen uudistaa useita tärkeimmistä kriisien ratkaisemiseen käytetyistä välineistä.

Hallittu kriisien ratkaiseminen on EKP:lle erityisen tärkeää, koska kehittyvien markkinatalouksien kriiseillä voi olla huomattavia vaikutuksia euroalueen makrotalouteen ja rahoitussektoriin.

EKP käy kriisien ratkaisemisen tehostamiseen tähtäviä keskusteluja myös silloin, kun se osallistuu kansainvälistä raha- ja rahoituspolitiikkaa koskevaan yhteistyöhön. Tässä artikkelissa tarkastellaankin viimeaikaisten pääomatasekriisien mukanaan tuomia haasteita (osa 2) ja pohditaan jo toteutettuja tai suunnitteilla olevia talouspoliittisia toimia, joilla on tarkoitus tehostaa kriisien ratkaisukeinoja (osa 3).

2 Pääomatasekriisien ratkaisemiseen liittyvät haasteet

Viimeaikaisten pääomatasekriisien ratkaiseminen on ollut erityisen haasteellista siksi, että ne ovat niin monessa suhteessa poikenneet aikaisemmista maksutasekriiseistä. 1980-luvusta poiketen kriisien syntyyn 1990-luvulla vaikutti lainanottajamaiden yksityisten rahoituslaitosten ja yritysten erittäin merkittävä rooli, minkä vuoksi on ollut tarpeellista seurata tarkkaan paitsi makrotalouden myös rahoitusjärjestelmän vakauden indikaattoreita. Nämä pääomatasekriisit liittyivät läheisesti myös kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden muutoksiin ja niiden myötä syntyneisiin kanaviin, joita pitkin kriisit levisivät muihin maihin. Samalla kehittyvien markkinatalouksien yhdentymisen maailman rahoitusjärjestelmään nopeutui, kun nämä maat poistivat pääomanliikkeitä koskevia esteitä. Tämä kehitys kuului tapahtumasarjaan, joka tunnetaan nimellä ”Washington consensus”³. Kyseessä oli joukko peräkkäisiä toimia, joilla kansainvälisiä rahoitustransaktioita vapautettiin 1990-luvun alkupuolella ja jotka perustuivat osittain valtiontalouksien velkakriiseistä 1980-luvulla saatuihin opetuksiin. Vapauttamisen taustalla olivat myös maailmanlaajuisten rahoitusvirtojen yleinen lisääntyminen ja uusien rahoitusvälineiden kehittyminen. Tällaisesta markkinoiden yhdentymisestä, vaikka siinä onkin yhä puutteita, on hyötyä, koska se tasoittaa säästöjen ja investointien kansainvälistä jakautumista. Kun samanaikaisesti pääomamarkkinat yhdentyivät ja siihen liittyvä jälkimarkkinakelpoisten ja likvidien instrumenttien käyttö yleistyi, taloudet tulivat entistä haavoittuvammiksi pääomavirtojen äkilliselle tyrehtymiselle ja suunnanmuutoksille. Lisäksi kasvoi mahdollisuus siihen, että krii-

sit leviäsivät maasta toiseen. Tämä mahdollisuus on pienentynyt vasta aivan viime aikoina, kun markkinat ovat muuttuneet entistä avoimmiksi ja kun sijoittajien kyky arvioida lainanottajia on parantunut. Myös lainanottajamaissa on tehty rakenteellisia uudistuksia.

Viimeaikaisille kriiseille on ollut ominaista myös yksityisen sektorin lisääntynyt mukaantulo sekä lainanantajana että -ottajana. Kriisit rajoittuivat 1980-luvulla enimmäkseen valtionvelkaan, ja niiden osapuolina oli pieni määrä kehittyneiden talouksien rahoittajapankkeja, koska yleisin lainainstrumentti oli syndikoitu laina. Kun velkoja oli järjestelty uudelleen 1980-luvun lopulla ns. Brady-bondien (Brady bonds) avulla ja kun kehittyvien markkinatalouksien liikkeeseen laskemille joukkolainoille oli syntynyt kansainväliset markkinat, useimmat kehittyvät taloudet pystyivät pankkilainojen ohella käyttämään myös joukkolainoja. Myös kotimaisten ja kansainvälisten pääomamarkkinoiden vapauttamisen Washington consensus -periaatteiden mukaisesti mahdollisti yksityisen sektorin lainan-

3 John Williamson käytti ensimmäisenä käsitettä ”Washington consensus” kuvaamaan 1980-luvun lopulla ja 1990-luvulla vallinnutta näkemystä, jonka mukaan talouksien tulisi perustua enemmän markkinoihin. Annettuihin suosituksiin sisältyi kotimaisissa toimenpiteissä yksityistäminen ja sääntelyn purkamisen ja ulkoisissa toimenpiteissä voimakkaasti säänneltyjen kotimaan markkinoiden avaaminen kansainvälisille transaktioille. Viimeksi mainittu ajatus perustuu näkemykseen, jonka mukaan markkinatalouksien tulisi osallistua maailmanlaajuiseen talous- ja rahoitusjärjestelmään, jotta ne voivat hyötyä lisääntyneestä kilpailusta. Tämän perusteella vakiintui käsitys, että vapauttaminen olisi aloitettava vaihtotaseen eristä, koska se oli helpoimmin toteutettavissa. Sen jälkeen vapautettaisiin suhteellisen nopeasti pääoma- ja rahoitustaseiden erät.

ottajien pääsyn kansainvälisille pääomamarkkinoille. Tämä lisäsi sekä velkainstrumenttien liikkeeseenlaskijoiden että ostajien määrää. Ostajiin kuului sijoitusrahastoja ja yksityisiä sijoittajia. Uuden instrumentin eli ulkomaisten suorien sijoitusten käytön lisääntyminen 1990-luvun lopulla kasvatti entisestään yksityisten lainanantajien merkitystä.

Valtiot ovat kuitenkin edelleen olleet viimeaikaisten kriisien velallisuusapuolina kahdesta syystä. Yritys- ja pankkisektorien kriisien laajuus on edellyttänyt valtion viranomaisten puuttamista asiaan, jotta ne turvaverkkojen tarjoajina ovat voineet lievittää rahoitusjärjestelmän epävakaudesta aiheutuvia makrotaloudellisia vaikutuksia. Yksityisen sektorin kasvanut merkitys velallismaassa ei myöskään sulje pois mahdollisuutta, että hallitus voi kestävämmän finanssitali rahapolitiikan vuoksi edelleen olla ulkomaisten lainanantajien merkittävin vastapuoli ja kriisien pääasiallinen aiheuttaja. Koska kehittyviä talouksia rahoittavia osapuolia on aiempaa enemmän, koska maasta toiseen suuntautuvat pääomanliikkeet ovat lisääntyneet 1980-luvun lopulta lähtien ja koska kansainväliset lainat ovat arvopaperistuneet, kehittyvien talouksien nykyinen velkakanta poikkeaa huomattavasti 1980-luvun lopun varsin homogeenisestä kannasta. Velkakantaan kuuluu syndikoitujen lainojen ja julkisen rahoituksen lisäksi nykyisin myös joukkolainoja ja ulkomaisia suoria sijoituksia. Ulkomaisten suorien sijoitusten osuus on 1990-luvun loppupuolelta alkaen kasvanut merkittävästi.

Näiden erityispiirteiden vuoksi pääomasektoreiden ratkaisemisesta on tullut erityisen haastava tehtävä. Yksi suuri haaste on kriisien kehittymisnopeus. Vaihtotasekriisit kehittyvät yleensä ajan kuluessa, mutta pääomasektoreissa kriisit voivat syntyä pääomien suuren liikkuvuuden vuoksi äkillisesti. Siksi tällaiset kriisit usein edellyttävät kotimaan viranomaisilta ja kansainväliseltä rahoitusyhteisöltä nopeita politiikkatoimenpiteitä. Kun 1980-luvun lopun pääomanliikkeiden vapauttamisen myötä tuli mahdolliseksi maasta toiseen suuntautuvien pääomavirtojen kasvu, on myös makrotalouden ja rahoitusmarkkinoiden muuttujien epävakaus lisääntynyt merkittävästi kriisiaikoina. Markkinoiden luottamuksen katoaminen

jonkin maan talouspolitiikkaan tai talouden perustekijöihin voi vaikuttaa niin voimakkaasti valtion ja yritysten velasta maksettavaan hintaan, valuuttakursseihin ja korkoihin, että ne heilahtelevat jyrkästi ja nousevat korkeammiksi kuin niiden pitkän aikavälin tasapainotaso.

Kriisien monimutkaisuutta lisäävät rahoituslaitosten rooli ja rahoitusjärjestelmän monipuolistuminen lainanottajamaissa. Viimeaikaisissa pääomasektoreissa kriisin laajuuden ja syiden arviointia on vaikeuttanut muun muassa rahoitusjärjestelmän kehittyneisyysaste, sillä rahoitusjärjestelmä perustuu kehittyvissä markkinatalouksissa edelleen pankkeihin. Erityisesti pankkien kautta tapahtuva likvidien varojen muuttaminen muuksi varallisuudeksi vaikeuttanee huomattavasti lainanottajien maksukykyyn arviointia. Myös lainojen maturiteettien ja valuuttojen epäsuhtaisuus on merkittävästi heikentänyt pankkeja, koska osittainen dollarisaatio on saattanut ne tai niiden laina-asiakkaina olevat yritykset alttiiksi äkillisille ja useimmiten suojaamattomille valuuttakurssien vaihteluille. Yksi tilannetta entisestään vaikeuttava tekijä on myös se, että maan hallitus on saattanut toimia maansa rahoitusjärjestelmän vakauden takaajana, jolloin se on joutunut kotimaisten pankkien velkojen maksajaksi. Pankkikriiseissä rahoitussektorin epävakaus voi levitä reaalityömarkkinoille, jos pääoman tuontivirrat tyrehtyvät. Koska pankit toimivat välittäjinä, niiden konkurseilla on moninkertainen vaikutus, joka sekä lisää kriisien kustannuksia että vaikeuttaa niiden arviointia.

Tähän ongelmaan liittyy se tosiasia, että lainanottajamaahan velanhoitokykyyn ja -halun arviointi on vaikeaa, mikä hankaloittaa tarpeellisten politiikkatoimenpiteiden valintaa. Pääomasektoreissa lainojen korkomarginaalien kasvu, valuuttakurssipaineet ja kotimaisten korkojen nousu ovat tavallisesti vaikeuttaneet valtion mahdollisuuksia hoitaa ulkoisia maksuvelvoitteitaan. Tällaisiin maksuongelmiin parhaiten soveltuvien toimenpiteiden tulisi periaatteessa määräytyä maan velkatilanteen hallittavuuden perusteella. Jos kriisi on aiheutunut tilapäisestä varojen puutteesta, mutta maan talouden perustekijät ovat kunnossa ja velka on hallittavissa (likviditeettikriisi), tarkoituksenmukaisin keino on pelkän lisärahoituksen järjestäminen tai velan

uudelleenjärjestely siten, että nettovelan nykyarvo säilyy, mutta maksujen suorittamista lykätään tilapäisesti. Tässä tilanteessa voidaan puolustaa julkiseen lyhytaikaiseen rahoitukseen perustuvaa ratkaisua, jolla maalle taataan sen kriisin aikana tarvitsema lisälikviditeetti ja siten autetaan maata tasoittamaan maksueriä pitemmälle ajanjaksolle. Jos kriisi taas johtuu velkatilanteen hallitsemattomuudesta (vakavaraisuuskriisi), on tarkoituksenmukaisempaa pyrkiä velkojen uudelleenjärjestelyyn siten, että nettovelan nykyarvoa pienennetään. Kriisitalanteissa on kuitenkin useimmiten erittäin vaikea arvioida tarkkaan velkatilanteen hallittavuutta, koska pääomatasekriisin tarkan luonteen arviointi on vaikeaa ja tapahtumat voivat edetä erittäin nopeasti.

Lopullisena haasteena on velkojen toimien keskinäisen koordinoinnin muuttuminen jatkuvasti monimutkaisemmaksi, kun käyttöön on otettu uusia rahoitusinstrumentteja ja velkojen kirjo

on laajentunut. 1980-luvun velkakriisien aikaan koordinointi oli suhteellisen helppoa, koska velkoja oli vähän ja velkojen edut olivat pitkälle yhtenevät. Julkisen sektorin velkojat ovat koordinoineet toimenpiteensä Pariisin klubissa ja liikepankit ovat luoneet epäviralliset koordinoitumekanisminsa Lontoon klubissa. Velkojen ja rahoitusinstrumenttien määrän lisääntyminen on nyt huomattavasti vaikeuttanut koordinoitua, velkojen oikeuksien valvontaa ja velkojen välisen syrjinnän ehkäisemistä. Kun lisäksi lainanottajamaan kotimainen rahoitussektori on yksi sen velkojista, on löydettävä tyydyttävä tasapaino eri velkojen saatavien ja kotimaan rahoitussektorin vakauden säilyttämisen välillä. Eri velkojen oikeudenmukainen kohtelu merkitsee kotimaisten velkojen osallistumista täysimittaisesti velkojen uudelleenjärjestelyyn, mutta kotimaan rahoitussektorin vakauden säilyttäminen saattaa edellyttää kotimaisten velkojen mukanaolon rajoittamista.

3 Talouspoliittiset toimet kriisien hallitun ratkaisemisen varmistamiseksi

Viimeaikaisista pääomatasekriiseistä saadut kokemukset ovat lisänneet tietoisuutta ja korostaneet tarvetta pohtia asianomaisten osapuolten toimenpiteitä ja talouspoliittisia ratkaisuja. Ponnistelut kriisien ratkaisemiseksi ovat tuottaneet ristiriitaisia tuloksia, kuten voidaan todeta siitä vaihtelevasta menestyksestä, jolla kriisien keskipitkän aikavälin vaikutuksia makrotalouteen ja rahoitussektoriin on onnistuttu lievittämään. Useimmissa tapauksissa talouskasvu on elpynyt kriisin jälkeen hyvinkin nopeasti, mutta joissakin tapauksissa siihen liittyvä tuotannon menetys on saatu korvatuksi vasta useiden vuosien jälkeen (ks. oheinen taulukko). Myös rahoitusmarkkinoiden muuttujien, kuten korkojen ja valuuttakurssien sekä osakkeiden hintojen, jyrkät heilahtelut ovat tasoittuneet, vaikka maa-kohtaista vaihtelua onkin ollut. Joissakin tapauksissa markkinoiden kuohunta on kuitenkin pitkittynyt. Jos velkaantuminen ulkomaille on osoittautunut hallitsemattomaksi, paluu hallittuun tilanteeseen on vaihdellut maittain ja toisinaan edellyttänyt pitkiä sekä vaikeita neuvotte-

luja. Myös rahoitus- ja yrityssektorin taseiden tervehtyttäminen uudelleen on aiheuttanut useimmissa maissa suuria julkisin varoin rahoitettuja kustannuksia sekä laajoja rakenteellisia uudistuksia, joista on syntynyt kustannuksia lyhyellä aikavälillä.

Yksi suurimmista näiden kriisien aikana ilmenneistä talouspoliittisista haasteista on ollut löytää riittävä tasapaino kriisien ratkaisemisen kolmen tärkeimmän osa-alueen välillä. Osa-alueista ensimmäinen sisältää kotimaiset sopeutustoimet. Ne ovat talouspoliittisia toimenpiteitä, joihin velallismaa ryhtyy puuttuakseen kriisin syihin ja palauttaakseen velkatilanteen hallittavuuden. Toinen osa-alue käsittää yksityisen sektorin osallistumisen kriisinhallintaan, eli yksityisten velkojen rahoitusvirrat, joihin voi erityistapauksissa kuulua myös nettovelkojen nykyarvoa pienentäviä uudelleenjärjestelyjä. Kolmas osa-alue on julkinen rahoitus esimerkiksi sellaisten julkisten laitosten, kuten IMF:n, Maailmanpankin tai alueellisten kehityspankkien, välityksellä taik-

Taulukko.

BKT:n määrän kasvu tietyissä kehittyvissä markkinatalouksissa

(vuotuinen prosenttimuutos)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003 ¹⁾
Argentiina	5,8	-2,8	5,5	8,1	3,8	-3,4	-0,8	-4,4	-10,9	5,5
Brasilia	5,9	4,2	2,7	3,3	0,1	0,8	4,4	1,4	1,5	1,5
Indonesia	7,5	8,2	8,0	4,5	-13,1	0,8	4,9	3,4	3,7	3,5
Etelä-Korea	8,3	8,9	6,8	5,0	-6,7	10,9	9,3	3,1	6,3	2,5
Meksiko	4,4	-6,2	5,2	6,8	5,0	3,6	6,6	-0,2	0,7	1,5
Venäjä	-12,7	-4,1	-3,6	1,4	-5,3	6,3	10,0	5,0	4,3	6,0
Thaimaa	9,0	9,2	5,9	-1,4	-10,5	4,4	4,6	1,9	5,3	5,0
Turkki	-5,0	6,9	6,9	7,6	3,1	-4,7	7,4	-7,5	7,8	5,3

Lähde: IMF, World Economic Outlook, syyskuu 2003.

Huom. Lihavoidut luvut tarkoittavat vuosia, joina oli pääomatasekriisi.

1) Vuoden 2003 luvut ovat ennusteita.

ka joissakin tapauksissa kahdenvälisen julkisten rahoitusjärjestelyjen avulla. Nämä kolme osaluuetta liittyvät läheisesti yhteen ja ne täydentävät toisiaan. Yksityisiltä velkojilta tulevien rahoitusvirtojen saaminen nopeasti uudelleen liikkeelle on toivottavaa kriisin kustannusten rajaamiseksi. Ilman sitä kotimaisten varallisuushintojen ja rahoitusmarkkinoiden muuttujien kehitys voi muodostua tuhoisaksi, mikä vähentää ratkaisevasti sopeutusprosessin onnistumismahdollisuuksia. Kotimaiset sopeutukset ovat ehtona yksityisen sektorin mukaantulolle, koska markkinoiden luottamuksen palauttaminen riippuu siitä, saadaanko tasapainoa järkyttävät kotimaiset tekijät korjattua kestävästi. Myös julkisella rahoituksella on ratkaiseva rooli, koska se voi auttaa supistamaan kriisin kustannuksia tarjoamalla käyttöön uutta rahoitusta silloin, kun pääomamarkkinoille pääsy on vaikeaa. Julkista rahoitusta tulisi kuitenkin myöntää ainoastaan silloin, kun kotimaiset sopeustoimet ovat riittäviä, sillä vain korjaamalla makrotalouden epätasapainotekijät ja taseen vinoutumat voidaan varmistaa, että myös muut IMF:n jäsenvaltiot voivat käyttää rahaston varoja.

Vastauksena näihin haasteisiin kansainvälinen julkisyhteisö, erityisesti IMF, on jatkuvasti arvioinut kriisinhallinnasta saamia kokemuksia laatimalla sekä sisäisiä että ulkoisia raportteja. IMF on perustanut itsenäisen arviointielimen (Independent Evaluation Office), jonka tarkoituksena on antaa tasapuolisia ja riippumattomia arvioita IMF:n toimintaan liittyvistä kysymyksistä. Sitä voidaan myös käyttää yhä merkittävämpänä tekijänä tässä arviointiprosessissa.

IMF on ottanut käyttöön useita toimia, jotka tehostavat pääomatasekriisien nopeaa ja hallittua ratkaisemista. Tämän osan loppupuolella tarkastellaan erityistoimenpiteitä, joita on toteutettu tai joiden käyttöä harkitaan parhaillaan kriisien ratkaisemiseksi kullakin kolmella osaluueella. Ensin on kuitenkin tehtävä kaksi huomautusta, jotka koskevat kaikkia kolmea osaluuetta.

Kriisien ratkaisemisen tehostamisessa olisi ensinnäkin löydettävä sopiva tasapaino sääntöjen ja harkinnanvaraisuuden välillä. Toisaalta tarvitaan selkeitä sääntöjä, jotka helpottavat eri osapuolten odotusten ja käyttäytymisen koordinaointia, koska tällaisten sääntöjen puuttuminen merkitsee todennäköisesti epätarkoituksenmukaisia kannustimia ottaa kohtuuttomia riskejä. Toisaalta tarvitaan jonkin verran harkinnanvaraisuutta, jotta voitaisiin puuttua yksittäisten kriisien erityisongelmiin ja haasteisiin ja jotta voitaisiin välttää liian ohjailevaa ja yksityiskohtaista säännöstöä, joka mahdollisesti estäisi oikea-aikaisten ja tarkoituksenmukaisten päätösten tekemisen.

Velkatilanteen hallittavuus on toinen tärkeä peruste, jota voidaan käyttää näiden osa-alueiden parhaan yhdistelmän valinnassa. Jos velkatilanne ei ole hallittavissa, tarvitaan kotimaisista sopeuttamistoimista ja velkojen uudelleenjärjestelystä koostuva yhdistelmä. Jos velkatilanne on hallittavissa, tehokkaiden kotimaisten sopeuttamistoimien ja laajan, mutta tilapäisen julkisen rahoituksen yhdistelmä voi helpottaa yksityisten rahoituslähteiden avautumista uudelleen ja

auttaa hillitsemään kriisiä. Tämä merkitsee, että velkatilanteen hallittavuuden riittävä arviointi on onnistuneen kriisien ratkaisemisen keskeinen edellytys. Tästä syystä IMF on panostanut huomattavasti velkatilanteen hallittavuuden arviointiin tarvittavien menetelmien parantamiseen ja alkanut järjestelmällisemmin sisällyttää tällaisia arviointeja johtokunnalleen toimittamiinsa asiakirjoihin. Vaikka onkin otettava huomioon, että hallittavuuden määrittely keskipitkällä aikavälillä on luonteeltaan arvioperusteinen toimenpide ja että sen analyttinen perusta saattaa sisältää huomattavia virhemahdollisuuksia, IMF:n jatkuvia pyrkimyksiä lisätä arvioinnin tarkkuutta on pidettävä myönteisinä. Tästä syystä velkatilanteen hallittavuutta koskevissa analyyseissä olisi myös tarjottava erilaisia skenaarioita, jotka kuvaavat makrotalouden muutujien ja rahoitusvirtojen vaihtoehtoisia hypoteeseja, jotta voidaan ennakoida pahimmassa mahdollisessa tapauksessa odotettavissa oleva tulos. IMF on myös lupautunut lisäämään avoimuutta julkaisemalla arvioita velkatilanteen hallittavuudesta, mikä edistää niiden valmistelun tarkkuutta.

Kotimaiset sopeutustoimet

Kotimaiset sopeutustoimet ovat kriisien ratkaisemisen kulmakivi, koska ne ovat luottamuksen palauttamisen ja maahan tulevien rahoitusvirtojen keskeinen edellytys. Päävastuu näistä sopeutuksista on kriisissä olevan maan päätöksentekijöillä. Maan oman edun mukaista on puuttua kriisin taustalla oleviin heikkouksiin sekä varmistaa, että makrotalouden ja rahoitussektorin vakaus ja velkatilanteen hallittavuus palautetaan ajoissa. Pääomatasekriisien syntyminen edellyttää kuitenkin kotimaisten sopeutusten luonteen tarkastelua. Varsinkin viimeaikaisten kriisien uudentyypiset piirteet, joita käsiteltiin osassa 2, viittaavat siihen, että sopeuttamisen ei tulisi koskea yksinomaan makrotalouden heikkouksia, kuten vaihtotaseen vajeita ja finanssipolitiikan epätasapainoa. Sopeutustoimilla tulisi pyrkiä vaikuttamaan myös yksityisen tai julkisen sektorin taseiden heikkoihin kohtiin, kuten valuuttojen ja maturiteettien epätasapainoon ja sääntelyn tai valvonnan mahdollisiin puutteisiin. Erityinen kotimaisiin sopeutuksiin liittyvä haaste

on, että pitää kyetä yhdistämään ne kiireelliset politiikkatoimenpiteet, joita mahdollisesti tarvitaan kriisin välittömien vaikutusten lievittämiseksi, ja ne pitkän aikavälin rakenteelliset uudistukset, joita talouden pitkän aikavälin kasvupotentiaalin ylläpitäminen edellyttää.

Myös kansainvälinen julkisyhteisö vaikuttaa kotimaisten sopeutusten toteuttamiseen IMF:n rahoitusohjelmien ehdollisuuden välityksellä. Ehdolla varmistetaan, että IMF:n rahoitusta käytetään velallisten taloudellisten vaikeuksien ratkaisemiseen ja että velallismaa pystyy maksamaan velkansa takaisin IMF:lle ohjelman päätyttyä. Ohjelmien ehdoilla on myös ratkaiseva tehtävä markkinoiden luottamuksen palauttamisessa, koska niillä taataan yksityisille velkojille kotimaisten sopeutustoimien tehokkuus. Pääomatasekriiseistä muutaman viime vuoden aikana saadut kokemukset ovat johtaneet siihen, että IMF on tarkistanut ehdollisuuteen liittyvän lähestymistapansa useita näkökohtia. Esimerkiksi 1990-luvun lopulla Aasiassa tapahtuneiden kriisien jälkeen IMF lisäsi ehdollisen lähestymistavan soveltamista varmistaakseen, että se vastasi juuri kyseisen maan erityisongelmia ja tarpeita. Ehdollisuuden painopistettä laajennettiin koskemaan makrotalouspolitiikan lisäksi myös muita talouden alueita, kuten rahoitussektoria koskevia politiikkatoimenpiteitä. Näin voitiin vaikuttaa kriisin taustalla oleviin rakenteellisiin tekijöihin samalla kun tunnustettiin, että tietyn tapauksissa soveltamisalan laajentaminen oli ollut jonkin verran liioiteltua. Siksi IMF päätti täsmentää ehdollisuutta ja keskittyä aiheisiin, joilla oli kriisin ratkaisemisessa olennainen merkitys. Samalla on lisääntynyt yksimielisyys siitä, että ehdollisuus voi olla tehokasta vain, jos kansallisilla viranomaisilla on hallinnolliset valtuudet sekä tarvittavaa määrätietoisuutta ja poliittista tukea korjaavien toimien toteuttamiseksi. Tästä syystä IMF on jatkuvasti lisännyt maiden omaa osallistumista ohjelmien suunnitteluun.

Julkisen rahoitus

Siirtyminen vaihtotasekriiseistä pääomatasekriiseihin on vaikeuttanut julkisen rahoituksen taroituksenmukaisen roolin määrittelyä. Viimeaikaisille pääomatasekriiseille on ollut ominaista

velallismaan julkisen ja yksityisen sektorin hyvin suuri ulkoisen rahoituksen tarve, jonka tyydyttäminen käytettävissä olevilla valuuttavarannoilla ei ole ollut täysin mahdollista. Kansainvälinen julkisyhteisö on vastannut tarpeeseen täydentämällä varantoja suurilla rahoituspaketeilla. Tämä lähestymistapa on johtanut julkisen rahoituksen tarkoituksenmukaista roolia koskevaan keskusteluun. Tällöin keskeisenä kysymyksenä on ollut, voidaanko kansainvälistä yhteisöä käyttää kansainvälisenä viime käden luotonantajana samalla tavoin, kuin keskuspankkeja käytetään kotimaisissa yhteyksissä. Vaikka vertaus tuntuu houkuttelevalta, sen johdonmukaisuudessa on monia puutteita. Ensinnäkin toimiminen viime käden luotonantajana edellyttää hyvin suuria resursseja, mutta kansainvälisten rahoituslaitosten resurssit ovat rajalliset. Tämä ei vastaa kotimaista tilannetta, jossa keskuspankeilla – joilla on mahdollisuus laskea liikkeeseen katteetonta paperirahaa (fiat money) – on käytettävissään rajattomat mahdollisuudet tukea maksuvalmiusvaikeuksissa olevia yksityisiä luottolaitoksia. Toinen eroavaisuus on, että suurten rahoituspakettien tarjoaminen voi saattaa kansainväliset laitokset, lähinnä IMF:n, liian alttiiksi muutamasta suuresta lainanottajasta johtuville riskeille, minkä vuoksi IMF:n luotot keskittyvät liikaa ja IMF:ään sekä välillisesti koko kansainväliseen yhteisöön kohdistuu liian suuria luottoriskejä. Kolmanneksi on huomattava, että kotimaassa vaikeuksissa oleville pankeille keskuspankkien tarjoama apu voi edellyttää pakollisia muutoksia yritysten hallinnossa, myös epäpätevän johdon vaihtamista. Kansainvälisissä yhteyksissä IMF:n ohjelmien ehdollisuutta voidaan käyttää kestävämmän kotimaisen talouspolitiikan korjaamiseen, mutta sen tehokkuus jäänee suhteellisen rajalliseksi. Neljänneksi, vaikka käytännön vaikeudet erottaa likviditeettikriisi vakavaraisuuskriisistä monimutkaistavat toimimista viime käden luotonantajana myös kotimaisissa yhteyksissä, vaikeudet ovat väistämättä suurempia kansainvälisellä tasolla, koska tasetietojen kerääminen ja arviointi on paljon vaikeampaa koko maasta kuin yksittäisestä luottolaitoksesta.

Kun otetaan huomioon nämä rajoitteet, talouspoliittiset virhearviointit todennäköisesti vaikuttavat siihen, miten kansainvälisenä viime

käden luotonantajana toimiminen onnistuu. Erityisesti on olemassa riski, että tietyille maalle tarjotaan avokätisesti rahoitusta, koska sen velkatilanne on alun perin arvioitu hallittavissa olevaksi, vaikka se myöhemmin osoittautuikin hallitsemattomaksi. Ajan mittaan toimiminen kansainvälisen viime käden luotonantajan roolissa aiheuttaa riskin, että silloin kun siirtyminen hallittavissa olevasta tilanteesta hallitsemattomaan tapahtuu asteittain, kansainväliselle julkisyhteisölle ei lopulta jää muuta vaihtoehtoa kuin uusia antamansa rahoitus. Moraalikato voi aiheutua myös siitä, että julkinen rahoitus vääristää markkinakurin eli niiden kannustimien toimivuutta, joita yksityiset velkojat tarjoavat velallismaalle, jotta ne noudattaisivat lainojen takaisinmaksukyvyyn edellyttämää tervettä talouspolitiikkaa. Tämä saattaa olla mahdollista, jos lainanantajat ja lainanottajat kokevat julkisen rahoituksen jonkinlaiseksi ilmaiseksi vakuutukseksi. Tässä tapauksessa lainanottajamaat voivat pitää edullisena noudattaa kestävämmän talouspolitiikkaa (velallisen moraalikato) ja sijoittajat voivat kiinnittää vain vähän huomiota luottoriskiä investointipäätöksiä tehdessään (velkojan moraalikato). Vaikka moraalikato ei liitykään erityisesti kansainväliseen luototukseen ja vaikka tästä on empiiristä näyttöä vain vähän, lainanottajamaille tarjottavien suurten julkisten rahoituspakettien tulisi olla poikkeuksellisia ja vahvasti perusteltuja. Saattaa olla, että moraalikato voi olla suurempi kansainvälisissä yhteyksissä. Tämä johtuu siitä, että kriisejä ratkaistaessa kestävämmästä talouspolitiikasta aiheutuneiden kustannusten siirtäminen osittain velkojille on vaikeampaa, jos velkojat ja velalliset eivät kuulu samaan lainkäyttöalueeseen. Lisäksi valtion velkojen etuoikeutettu asema suhteessa muihin velkoihin on usein monimutkaisempi ja epäselvemmin määritelty kuin yksityisten laitosten.

Näin ollen on todettu, että kansainvälisen rahoittajan toiminta viime käden luotonantajana ei ole useinkaan mahdollista eikä toivottavaa. Siksi myönteisenä tuloksena tästä keskustelusta olisi pidettävä päätelmää, jonka mukaan julkiseen rahoitukseen tulisi soveltaa selviä sääntöjä, kuten tiukkoja luottolimiittejä, jotta markkinoiden toimivuuteen vaikuttavat potentiaaliset häiriöt voidaan minimoida.

Tämä näkökanta sisältyy IMF:n tavanomaista suurempaa luottolimiittä koskeviin periaatteisiin (Framework for Exceptional Access). Näiden periaatteiden mukaisesti IMF:n rahoitusta ei tulisi pääsääntöisesti myöntää ennalta määriteltyjä luottolimiittejä enempää. Nämä limiitit perustuvat kullekin IMF:n jäsenvaltiolle määriteltyihin kiintiöihin. Säännön mukaisesti vuoden aikana myönnetty rahoitus ei saisi ylittää 100:aa prosenttia kiintiöstä (vuotuinen limiitti) ja IMF:n myöntämän, takaisinmaksua odottavan rahoituksen kokonaismäärän tulisi pysyä alle 300 prosentissa kiintiöstä (kumulatiivinen limiitti). Joissakin tapauksissa IMF voi kuitenkin poikkeuksellisesti päättää myöntää rahoitusta, joka ylittää nämä rajat. Maaliskuuhun 2003 saakka tämä oli mahdollista ”poikkeusolosuhteissa”, joita ei ollut määritelty tarkemmin, tai käyttämällä lisävarantoa (Supplemental Reserve Facility, SRF), johon rajoituksia ei sovellettu (SRF on käytettävissä tapauksissa, joissa kriisin leviämisen riski voi vaarantaa kansainvälisen rahoitusjärjestelmän). Vuodesta 1995 lähtien yhdeksän maata – Argentiina, Brasilia, Indonesia, Etelä-Korea, Meksiko, Venäjä, Thaimaa, Turkki ja Uruguay – ovat saaneet käyttöönsä sääntöjen mukaiset rajat ylittävän määrän rahoitusta. Samana ajanjaksona enimmäismäärät ylittävän lainananto on muodostanut valtaosan IMF:n rahoituksesta.

IMF päätti maaliskuussa 2003 vahvistaa luottolimiittejä koskevia periaatteita määrittelemällä joukon menettelytapavaatimuksia ja poikkeuksellisen suuria luottoja koskevia perusteita. Uutena menettelytapana on, että rahoitusohjelmaan liittyvissä asiakirjoissa pitää nyt olla ehdotetun julkisen rahoituksen entistä yksityiskohteisemmat perustelut. Myös IMF:n johtokuntaan on oltava yhteydessä suunnitelman varhaisessa vaiheessa ja poikkeuksellisen suuren luotonuksen mahdollistavia ohjelmia on voitava arvioida järjestelmällisesti jälkikäteen. Myöntämisperusteina ovat maksutaseen rahoitustaseeseen kohdistuvat poikkeukselliset paineet, joita ei voida tasoittaa tavanomaisissa rajoissa, suuri todennäköisyys, että velkatilanne pysyy hallinnassa, myönteiset odotukset maan mahdollisuuksista saada jälleen luottoa rahoitusmarkkinoilta ja suuri todennäköisyys sopeutusohjelman onnistumisesta. Poikkeuksellisen suuria

luottoja koskevia periaatteita vahvistettiin entisestään kesäkuussa 2003, jolloin IMF hyväksyi sen, että poikkeuksellisen suurta luotonantamista koskevat raportit on julkaistava heinäkuusta 2004 alkaen. Tämän toimenpiteen tarkoituksena on lisätä päätöksentekoprosessin kurinalaisuutta.

Velkatilanteen hallittavuutta koskevan kriteerin sisällyttäminen vaatimukseen voitaisiin nähdä osana IMF:n tehtävää viime käden luotonantajana, koska se merkitsee, että jos maa kärsii vain likviditeettikriisistä, sille voidaan myöntää enemmän luottoa. Vaikka tämäkin vaatimus otettaisiin huomioon, IMF:ää ei voida katsoa viime käden luotonantajaksi, koska julkisen rahoituksen määrät eivät ole rajattomat edes sovellettaessa poikkeuksellisen suuria luottoja koskevia säännöksiä. Rahoituksen määrä on aina suhteutettava tiettyihin indikaattoreihin, kuten BKT:hen ja rahoitusvajaseen.

Yksityisen sektorin osallistuminen kriisinhallintaan

Yksityisen sektorin osallistuminen kriisinhallintaan käsitetään tässä artikkelissa laajasti. Sillä tarkoitetaan paitsi tilanteita, joissa velkoja järjestellään uudelleen (mikä merkitsee nettovelan nykyarvon pienentämistä tai ns. haircutia), myös tilanteita, joissa yksityiset velkojat uudistavat nykyisiä tai myöntävät uusia luottoja pienentämättä nettovelan nykyarvoa. Näin laajemmin tarkasteltuna yksityisen sektorin osallistuminen kriisinhallintaan on avainasemassa kaikissa kriisitilanteissa kahdesta pääasiallisesta syystä. Se on välttämätöntä ensinnäkin siksi, että kehittyvien markkinatalouksien ulkoinen rahoitus tulee suurimmaksi osaksi yksityisistä rahoituslähteistä. Muut kaksi kriisinhallinnan osa-aluetta, kotimaiset sopeutukset ja julkinen rahoitus, eivät riitä kattamaan pääomatasekriisien aiheuttamia suuria rahoitustarpeita. Tämä johtuu siitä, että kotimaiset sopeutukset vaikuttavat tavallisesti vasta keskipitkällä aikavälillä eivätkä ehkä siksi aina tuota välittömiä tuloksia. Toisena syynä on, että julkinen rahoitus on resurssipulan vuoksi rajallista. Lisäksi yksityisten rahoittajien osallistuminen on tärkeää moraalikatoon liittyvien näkökohtien vuoksi. Kuten julkisen rahoituksen

yhteydessä todettiin, markkinat voivat toteuttaa kurinpidollista tehtävänsä vain, jos velkojia rohkaistaan sisäistämään sijoituspäätöksiinsä liittyvät riskit. Tämä voi onnistua ainoastaan, jos sijoittajien on riskien toteutuessa pakko vastata ainakin osittain niiden kustannuksista.

Yksityisen sektorin osallistumista kriisinhallintaan vaikeuttavat kuitenkin osassa 2 kuvatut yleiset haasteet, kuten markkinakehityksen nopeus ja sitäkin selvemmin koordinointi- ja tiedonsaantiongelmien. Koordinoitongelmia syntyy, kun kunkin yksittäisen velkojan oman aseman optimointiin pyrkivä käyttäytyminen johtaa huonompaan kuin optimaaliseen ratkaisuun. Esimerkiksi jos ehdotetaan velkajärjestelyä, yksittäisten velkojien edun mukaista voi olla kieltäytyä ehdotuksesta ja pyrkiä saamaan velat takaisin täysimääräisinä samalla, kun muiden velkojien toivotaan osallistuvan velkajärjestelyihin ja kantavan siitä aiheutuvat tappiot (toimiminen vapaamatkustajana). Jos kaikki velkojat pyrkivät noudattamaan samaa vapaamatkustajan strategiaa, seurauksena voi olla hallitsematon ja koordinoitua ratkaisua huonompi lopputulos. Tiedonsaantiongelmien liittyvät edellä mainittuihin vaikeuksiin arvioida julkisten velallisten todellista maksukykyä ja velkajärjestelyprosessissa käytettäviä strategioita. Näin ollen neuvotteluprosessiin liittyy huomattavia epävarmuustekijöitä, ja ne saattavat johtaa yksityisten velkojien haluttomuuteen osallistua kriisin ratkaisemiseen.

Koordinointi- ja tiedonsaantiongelmien ratkaisemiseksi on ehdotettu kolmen laajan välineryhmän käyttöä. Yksi ehdotuksista on saanut huomiota Meksikon kriisin jälkitilanteessa, ja sitä tuetaan G10-maiden raportissa ”The resolution of sovereign liquidity crises” (toukokuu 1996). Ehdotus merkitsee sopimuskehityksen mukauttamista, niin että lainasopimukseen sisällytetään yhteistoimintalausekkeita (collective action clauses, CAC) (sopimusperusteinen lähestymistapa). IMF on viime aikoina tutkinut mahdollisuuksia luoda kansainvälisoikeudelliset säännöspuitteet perustamalla julkisten velkojen uudelleenjärjestelymekanismin (Sovereign Debt Restructuring Mechanism, SDRM) (lakiperusteinen lähestymistapa). Nyt valmisteilla on kolmas ehdotus eli menettelytapaohjeiden (Code

of Conduct) kehittäminen (ohjeperusteinen lähestymistapa). Näitä kolmea ratkaisua tarkastellaan lähemmin seuraavissa kappaleissa. Niitä erottavat toisistaan ongelmat, joiden ratkaisemiseksi ne on suunniteltu, ja niiden sopimuksellinen, lainsäädännöllinen ja vapaaehtoinen luonne. Sopimusperusteinen lähestymistapa koskee lähinnä velkojien koordinointiin liittyviä ongelmia. Lakiperusteinen lähestymistapa kohdistuisi ongelmiin, jotka liittyvät sekä velkojien koordinointiin että tietojen keräämiseen, ja se vahvistettaisiin oikeudellisesti sitovana kehyksenä. Kolmas eli ohjeperusteinen lähestymistapa liittyisi sekä koordinointi- että tiedonkeruuongelmiin, mutta se ei olisi luonteeltaan sitova.

Sopimusperusteinen lähestymistapa perustuu yhteistoimintalausekkeisiin eli lainasopimusehtoihin, jotka helpottavat velkojien keskinäistä koordinoitua. Ehdoilla alennettaisiin etenkin velkajärjestelyn hyväksymiskynnystä yksimielisestä päätöksestä määränemmistö päätökseen, esimerkiksi 75 prosenttiin maksamattomista veloista (enemmistön järjestelysäännökset). Tämä auttaisi välttämään tilanteita, joissa velkojien vähemmistö haluaisi estää järjestelysopimukseen pääsemisen. Niillä rajoitettaisiin myös velkojien vähemmistön mahdollisuuksia käynnistää oikeustoimia velallista vastaan, mikä voisi haitata neuvotteluja velkojen järjestämisestä (enemmistö päätöstä koskevat määräykset). Tällaiset säännöt ovat oikeudellisesti mahdollisia lähes kaikilla lainkäyttöalueilla, mutta vallitsevien markkinakäytäntöjen vuoksi niitä ei ole toistaiseksi vielä käytetty tietyillä keskeisillä lainkäyttöalueilla – pääasiassa New Yorkissa. On arvioitu, että nykyisin vasta noin kolmanneksen kansainvälisistä valtion joukkolainoista liittyy yhteistoimintalausekkeita. Viime aikoina kehitys kohti yhteistoimintalausekkeiden laajempaa käyttöä on kuitenkin huomattavasti nopeutunut. Maaliskuusta 2003 alkaen ne on sisällytetty useimpiin uusiin New Yorkin lain mukaan liikkeeseen laskettuihin valtion joukkolainoihin. Toistaiseksi niiden käyttöönotolla ei ole ollut havaittavaa vaikutusta lainakustannuksiin, vaikka lainanottajat pelkäsivät, että velkojat saattaisivat pitää yhteistoimintalausekkeita mahdollisuutena turvautua tarpeettomasti velkajärjestelyä koskeviin neuvotteluihin, mikä puolestaan kasvattaisi riskipreemioita. Kehitys kohti yhteistoi-

mintalausekkeiden laajempaa käyttöönottoa on nopeutunut mallilausekkeiden tehokkaan valmistelun myötä sekä julkisilla että yksityisen sektorin foorumeilla, kuten G10-maiden sopimusehtoja käsittelevässä työryhmässä, johon myös EKP on osallistunut. Toimiakseen esimerkiksi muille EU:n jäsenvaltiot sitoutuivat huhtikuussa 2003 sisällyttämään yhteistoimintalausekkeet tuleviin joukkolainaemissioihin ulkomaisilla lainkäyttöalueilla.

Kaiken kaikkiaan tämä viittaa siihen, että yhteistoimintalausekkeiden käyttöönotto yleistyy tyydyttävästi. Sopimusperusteinen lähestymistapa ei kuitenkaan ehkä yksin riitä vastaamaan haasteisiin, joita yksityisen sektorin osallistumiseen liittyy. Ensimmäinen huolenaihe on, että voi viedä monta vuotta, ennen kuin yhteistoimintalausekkeet voidaan sisällyttää kaikkiin julkisen velan ehtoihin. Yhteistoimintalausekkeitä sovelletaan lisäksi yleensä vain yhteen tiettyyn lainaemissioon, eikä siihen sisälly mahdollisuutta aggregoida muita velkojan hallussa olevia velkasitoumuksia. Sopimusperusteisen lähestymistavan soveltamisessa on kuitenkin edistytty jonkin verran velkojen yhdistämisen toteuttamiseksi. Esimerkiksi Uruguayn jokin aika sitten liikkeeseen laskemiin joukkolainoihin liittyy yhteistoimintalausekkeitä, jotka mahdollistavat osittaisen aggregoinnin. Jos sopimusehtoihin sisältyy aggregointimahdollisuus, niitä ei ole kuitenkaan kovin helppo sisällyttää sopimuksiin, ja niiden laatiminen on vielä lähinnä kokeiluluontoista. Vaikka sopimusperusteinen lähestymistapa auttaa ratkaisemaan velkojen välisen koordinaation ongelmia, se ei ehkä tarjoa vastausta muihin kriisien ratkaisemisen yhteydessä esiin tulleisiin haasteisiin. Näihin kuuluu esimerkiksi tarve symmetriseen tietojen vaihtoon velallisten ja velkojen välillä. Kaiken kaikkiaan näyttää siltä, että joidenkin tähän lähestymistapaan liittyvien näkökohtien parantamiseksi voidaan tarvita vielä työtä ja innovatiivisia ratkaisuja.

Vaihtoehtoisena ratkaisuna IMF kehitti vuoden 2001 ja vuoden 2003 alun välisenä aikana lakiperusteista lähestymistapaa, joka perustuu SDRM-mekanismiin mukaiseen oikeudellisesti sitovaan menettelyyn. Tämän lähestymistavan perustana oli ajatus, jonka mukaan myös valtioihin voitaisiin soveltaa joitakin konkurssimenet-

telyn piirteitä, joita sovelletaan kotimaisissa yhteyksissä yksityisen tai julkisen sektorin toimijoihin. Ehdotuksen mukaisesti SDRM-mekanismiin käyttö rajoitettaisiin tapauksiin, joissa maan velkatilanne on käynyt hallitsemattomaksi. Siinä kaikki velallisenä olevan valtion kyseessä olevat velat jaoteltaisiin muutamaaan velkojan mukaan määräytyvään luokkaan ja kunkin luokan sisällä velkojen määränemmistöllä olisi mahdollisuus sopia uudelleenjärjestelysuunnitelmasta. Mekanismiin kuuluisi myös riitojen ratkaisufoorumi, jolla olisi valtuudet suorittaa hallinnollisia tehtäviä (esimerkiksi antaa ilmoituksia velkojille, rekisteröidä saamia, hallinnoida äänestysprosesseja) ja tehdä tiettyjä oikeudellisia päätöksiä velkojan ja velallisen välisissä sekä velkojen keskinäisissä riidoissa.

Lakiperusteinen lähestymistapa loisi vahvat puitteet tiedonsaanti- ja koordinaatio Ongelmien ratkaisemiseksi. Yhteistoimintalausekkeista poiketen tämä lähestymistapa mahdollistaisi myös eri velkojaluokkien velkasopimusten välisen aggregoinnin. Lähestymistapaa sovellettaisiin myös heti sen käyttöönotosta alkaen kaikkiin voimassa oleviin velkasopimuksiin. Se olisi myös oikeudellisesti sitova, koska se vahvistettaisiin kansainvälisellä lainsäädännöllä esimerkiksi muuttamalla IMF:n perustamissopimusta (Articles of Agreement).

IMF:n kevätkokouksessa huhtikuussa 2003 kävi kuitenkin ilmi, että SDRM-mekanismiin luomiselle ei ollut riittävää poliittista kannatusta. Kehittyvien markkinatalouksien lainanottajat eivät halunneet hyväksyä mekanismeja yksityisen sektorin velkojen vastustuksen vuoksi. Huolta oli myös siitä, että mekanismi saattaisi kasvattaa lainanottoon liittyviä kustannuksia. Lisäksi jotkin kehittyneemmät taloudet suhtautuivat siihen yhtä epäilevästi. Siksi SDRM-mekanismiin kehittämisestä luovuttiin toistaiseksi. Samalla kuitenkin sovittiin, että jatkettaisiin mekaniismin joidenkin sellaisten piirteiden tutkimista, joilla voisi olla yleistä merkitystä kriisien hallitulle ratkaisemiselle. Siksi on jatkoa ajatellen tärkeää arvioida, missä määrin näitä piirteitä – kuten avoimuuden ja tietojen julkistamisen lisäämistä, eri velkatyyppien aggregointia ja riitojen ratkaisufoorumia – voitaisiin soveltaa kansainvälisen oikeudellisen kehyksen ulkopuolella.

Kolmantena mahdollisuutena valmistellaan menettelytapaohjeita, joissa määriteltäisiin parhaat käytännöt ja suuntaviivat lainanottajia, lainanantajia ja kansainvälistä julkisyhteisöä varten. Vaikka nämä käytännöt eivät olisi sitovia, ne voisivat tehostaa kriisien ratkaisemista. Tällaisten ohjeiden laatimisperusteita on parhaillaan valmistelussa yksityisen sektorin edustajista ja kehittyvien markkinatalouksien sekä lainanantajamaiden viranomaisista koostuva ryhmä. Menettelytapaohjeiden pohjana olisi joukko valtioiden kriisien ratkaisemisessa noudatettavia periaatteita, kuten velkojen ja velallisten väliset ennakkoneuvottelut, tietojen antaminen varhaisessa vaiheessa ja avoimuus sekä oikeudenmukainen kohtelu. Ohjeissa mainittaisiin myös useita välineitä, jotka auttaisivat näiden periaatteiden soveltamisessa. Välineisiin voisi esimerkiksi kuulua tiedonantomekanismeja, yhteistoimintalausekkeita ja mekanismeja, joiden mukaisesti velallisen ja velkojen väliset neuvottelut järjestetään. Lopuksi menettelytapaohjeiden käyttöönotto

varmistettaisiin erityisten seuranta- ja valvontamenettelyjen avulla.

Menettelytapaohjeet voisivat auttaa kriisien ratkaisemisen tehostamisessa, koska sen periaatteet ohjaisivat velallisten ja velkojen toimintaa ja auttaisivat ratkaisemaan sekä koordinoitiin että tiedonsaantiin liittyviä ongelmia. Ne edistäisivät myös kriisien ennaltaehkäisyä, koska ne lisäisivät ja helpottaisivat asianomaisten osapuolten jatkuvaa vuoropuhelua ja edistäisivät asianmukaista käyttäytymistä sekä korjaustoimien toteuttamista varhaisessa vaiheessa. Tässä vaiheessa avoinna on vielä kysymys siitä, sisältäisivätkö ohjeet riittävän vahvat välineet ja kannustimet, jotta ne osoittautuisivat vapaaehtoisesta luonteestaan huolimatta tehokkaiksi. Jotkin tarkkailijat ovat olleet sitä mieltä, että tämä lähestymistapa voisi toimia tehokkaasti vain, jos se toimisi ”lain rinnalla”, eli sen epäonnistuessa voitaisiin turvautua täysivaltaiseen institutionaaliseen menettelyyn.

4 Päätelmät

Tässä artikkelissa on tarkasteltu kehittyvien markkinatalouksien pääomatasekriiseihin liittyviä viimeaikaisia kokemuksia. Kriisit ovat osoittautuneet hyvin vaikeasti hallittaviksi. Tämä käy ilmi siitä, miten erilaiset niiden taloudelliset kustannukset ovat kulloinkin olleet ja miten nopeasti luottamus ja vakaus on kulloinkin onnistuttu palauttamaan kriisimaissa.

Kansainvälinen julkisyhteisö on jo tehnyt viimeaikaisten kokemustensa perusteella johtopäätöksiä ja sopinut useista toimita, joilla kukin kolmesta kriisien ratkaisemisen osa-alueista, eli kotimaiset sopeutustoimet, julkinen rahoitus ja yksityisen sektorin osallistuminen kriisinhallintaan, voidaan saada mahdollisimman tehokkaaksi. Makrotalouden tasapainottomuuksien lisäksi myös maan yritys- ja rahoitussektorien taseet katsotaan nyt kuuluviksi sellaisiin ensisijaisiin epävakauden lähteisiin, jotka voivat toimia täysimittaisen kriisin alkuunpanijoina. IMF on tehnyt useita uusia julkista rahoitusta koskevia aloitteita. Niihin kuuluu maaliskuussa 2003 hyväksytty uusi säännöstö, jolla ohjataan päätök-

siä poikkeuksellisen suurista luotoista pääomatasekriiseissä. Tämän uuden säännösten tulisi edistää tilivelvollisuuden ja avoimuuden toteutumista. Yksityisen sektorin osallistumisesta on useita uusia ehdotuksia, joilla pyritään ratkaisemaan mahdollisesti tuhoisaan markkinakehitykseen johtavia koordinointi- ja tiedonsaanti-ongelmia. Yksikään ehdotuksista ei todennäköisesti kuitenkaan tarjoa ratkaisua kaikkiin niihin seikkoihin, jotka ovat vaikeuttaneet kriisien ratkaisemista lähimenneisyydessä. Yhteistoimintalausekkeiden etuna on niiden suhteellisen helppo täytäntöönpano, kuten niiden laaja sisällyttäminen kehittyvien markkinatalousmaiden uusimpien kansainvälisten joukkolainaemissioiden ehtoihin osoittaa. Ne auttavat myös ratkaisemaan velkojen välistä koordinoitua koskevia ongelmia. Yhteistoimintalausekkeilla ei ole kuitenkaan onnistuttu tarjoamaan sijoittajille enempää tietoa eikä helpottamaan samasta maasta peräisin olevien eri joukkolainaemissioiden aggregointia. SDRM-mekanismien luomista koskevaa ehdotusta on toistaiseksi lykätty, koska monet osapuolet pitävät sitä suhteellisen

kömpelönä tapana puuttua markkinoiden häiriöihin. Jotkin sen osat voivat kuitenkin olla lisäharkinnan arvoisia, sillä niitä voi olla mahdollista käyttää, kun ratkaistaan pitkittyneisiin velkojen uudelleenjärjestelytapauksiin liittyviä koordinointi- ja tiedonsaantiongelmia. Kolmas ehdotus, menettelytapohjeiden valmistelu, voisi myös edistää sekä koordinointi- että tiedonsaantiongelmien ratkaisemista. Ehdotuksen tarkka sisältö on kuitenkin avoinna, ja ohjeiden

toimivuutta on vielä testattava vapaaehtoisten käytäntöjen perusteella.

Nämä ehdotukset ja niiden toteuttaminen eivät kuitenkaan voi tarjota ratkaisuja kaikkiin ongelmiin, jotka tulevat lähivuosina ajankohtaisiksi. Vaikka kriisien ratkaisemisessa on viime aikoina edistytty, avoinna olevista haasteista voidaan päätellä, että kansainvälisen yhteisön on vielä jatkettava ponnistuksiaan.

Euron kansainvälinen asema: kehitys pääpiirteittäin talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen käynnistymisen jälkeen

Tässä artikkelissa tarkastellaan lyhyesti euron kansainvälistä asemaa eli sen käyttöä euroalueen ulkopuolella. Euron käyttö euroalueen ulkopuolella on lisääntynyt asteittain vuodesta 1999 lähtien. Euro on vakiinnuttanut asemansa maailman toiseksi käytetyimpänä valuuttana, jolla on sekä omia piirteitä että johtavan kansainvälisen valuutan, Yhdysvaltain dollarin, kanssa yhdenmukaisia piirteitä. Euroalueen ulkopuolella euroa käyttävät pääasiassa suuret rahoituslaitokset ja teollisuusmaiden yritykset. Euron asema on kehittynyt varsinkin euroalueen lähialueilla, mm. Lontoon Cityssä (etenkin rahoitusmarkkinat) sekä Keski- ja Kaakkois-Euroopassa, missä euroa edeltäneitä kansallisvaluuttoja oli liikkeessä ennen rahaliiton alkua. Tämä kehitys on pitkälti markkinaehtoista ja kuvastaa euroalueen ulkopuolisten toimijoiden luottamusta euroon. Euron kansainvälistä asemaa tarkastellaan yksityiskohtaisemmin ja analyttisemmin EKP:n joka-vuotisessa julkaisussa ”Review of the international role of the euro”.

I Neljän viime vuoden aikainen kehitys

Tässä artikkelissa tarkastellaan joitakin kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden osa-alueita, joilla valuuttanäkökohdat ovat keskeisessä asemassa. Artikkelissa keskitytään velkapaperien liikkeeseenlaskuun ja välittämiseen, valuuttamarkkinoilla tehtäviin avistakauppoihin sekä pankkien kansainvälisiin ja keskinäisiin operaatioihin, olivat ne sitten kotimaan tai ulkomaan valuutan määräisiä. Artikkelissa ei käsitellä muita rahoitusmarkkinaloikoja, joilla valuuttanäkökohdat eivät ole yhtä merkittäviä, esim. osakemarkkinoita ja tietyn tyyppisten johdannaisten markkinoita.

Euro on vakiinnuttanut asemansa maailman toiseksi käytetyimpänä valuuttana edellä mainituil-

la rahoitusmarkkinoiden kolmella osa-alueella. Sen markkinaosuus kasvoi vakaasti vuoden 1999 puolivälistä vuoden 2001 puoliväliin saakka ja hieman hitaammin vuoden 2001 puolivälistä vuoden 2003 puoliväliin (ks. taulukko I).

1) Euromääräisten velkapaperien osuus niiden kansainvälisten velkapaperien (sis. joukkolainat ja rahamarkkinapaperit) kannasta, jotka on laskettu liikkeeseen muun kuin lainanottajan sijaintimaan valuutan määräisenä, oli vuoden 2003 puolivälissä 30 % eli 9 % suurempi kuin vuoden 1999 puolivälissä (ks. myös kuvio I).

Taulukko I.

Valuuttojen kansainvälinen käyttö – valuuttojen osuudet joillakin rahoitusmarkkinoilla

	Yhdysvaltain dollari	Euro	Japanin jeni	Muut
Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseenlaskijoiden kotimaisilla rahoitusmarkkinoilla liikkeeseen laskemat joukkolainat ja rahamarkkinapaperit ^{1), 2)}				
Heinäkuu 1999	46,8	21,7	16,6	14,9
Heinäkuu 2001	44,1	27,4	14,3	14,2
Heinäkuu 2003	43,7	30,4	10,5	15,3
Paikallista valuuttaa vastaan tehdyt valuuttakaupat yhteensä euroalueen ulkopuolella ³⁾				
Huhtikuu 2001	47,5	16,9	12,5	23,1
Pankkien kansainväliset velat ^{1), 4)}				
Heinäkuu 1999	55,2	19,6	8,7	16,5
Heinäkuu 2001	54,4	24,1	7,7	13,7
Joulukuu 2002	53,2	24,6	6,2	16,0

Lähteet: BIS ja EKP:n laskelmat.

1) Vuoden 1994 ensimmäisen neljänneksen kiinteiden valuuttaturssien mukaan.

2) Jonkin muun kuin lainanottajan sijaintimaan valuutan määräisenä liikkeeseen laskettujen velkapaperien kanta (euron osalta koko euroalue).

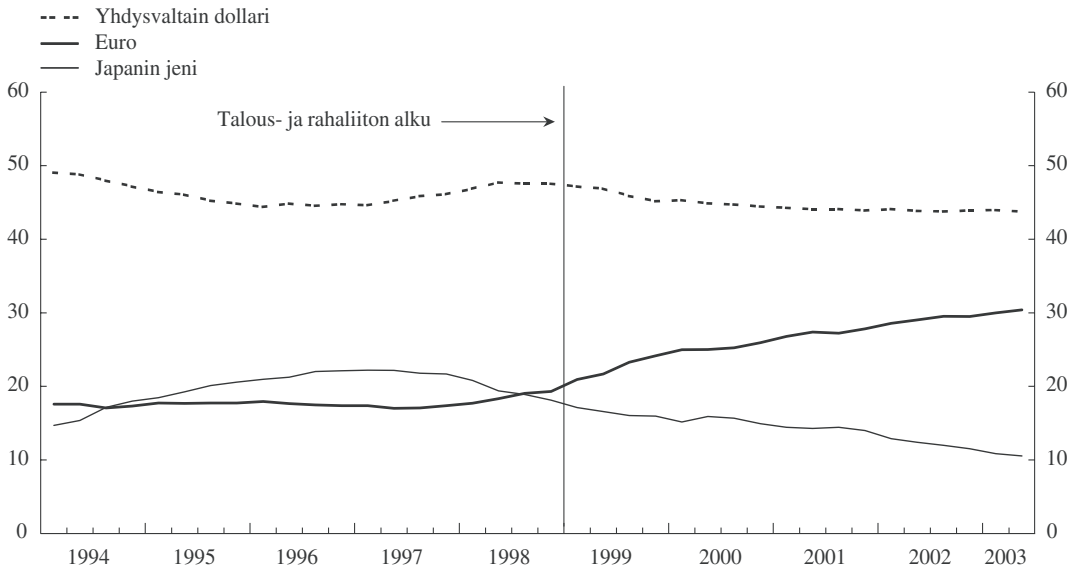
3) Sisältää Yhdysvaltain dollaria vastaan tehdyt valuuttakaupat Yhdysvalloissa ja Japanin jeniä vastaan tehdyt valuuttakaupat Japanissa.

4) Luottolaitosten ulkomaiset ja kotimaiset ulkomaan valuutan määräiset velat.

Kuvio 1.

Kansainvälisten velkapaperien kanta: valuuttojen osuudet¹⁾

(prosentteina)

Lähteet: BIS ja EKP:n laskelmat.

1) Muut kuin kotimaan valuutan määräisinä liikkeeseen lasketut joukkolainat ja rahamarkkinapaperit prosentteina koko liikkeeseen lasketusta kannasta vuoden 1999 ensimmäisen neljänneksen valuuttakurssien mukaan.

- 2) Euroalueen ulkopuolisten finanssikeskusten valuuttakaupoissa (avista-, termiini- ja swapmarkkinat) euroa käytettiin huhtikuussa 2001 noin 17 prosentissa kaikista kaupoista.¹ Tämä ilmenee Kansainvälisen järjestelypankin (BIS) kolmen vuoden välein tekemästä tutkimuksesta, joista viimeisin on vuodelta 2002. Maailmanlaajuisilla valuuttamarkkinoilla (mukaan lukien euroalueella sijaitsevat finanssikeskukset) Yhdysvaltain dollari / euro oli eniten vaihdettu valuuttapari. Sen osuus kaikista kaupoista oli 30 %.²
- 3) Pankkisektorin kansainvälisessä toiminnassa (sis. euroalueen rahalaitosten ja euroalueen ulkopuolisten toimijoiden suhteet) euromääräisten velkojen osuus pankkien kansainvälisistä veloista oli 24,6 % ja euromääräisten saamisten osuus kansainvälisistä saamisista 25,5 % vuoden 2002 lopussa. Euromääräiset velat kasvoivat 5 % ja saamiset 6 % vuoden 1999 puolivälin tilanteesta.

Siitä, missä euroalueen ulkopuolista euromääräistä rahoitustoimintaa harjoitetaan, on saatavissa ainoastaan hajanaisia tilastotietoja. Joukkolainaemissioista, valuuttakaupoista ja omaisuudenhoitopalveluista käytettävissä olevat tiedot viittaavat kuitenkin siihen, että Lontoon City on

merkittävä tällainen paikka. Markkinalähteiden mukaan Isossa-Britanniassa olevien lainanottajien osuus euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemista euromääräisistä joukkolainoista vuosina 1999–2003 oli 30 %. Isossa-Britanniassa sijaitsee 60 % velkapaperikauppojen pääjärjestäjistä eli rahoituslaitoksista, jotka järjestävät velkapaperien merkinnän ensimarkkinoilla. Euroalueen ulkopuolisilla valuuttamarkkinoilla 47 % niistä transaktioista, joissa euro oli mukana, toteutettiin Isossa-Britanniassa huhtikuussa 2001.³ Lisäksi Isossa-Britanniassa sijaitsevien pankkien euromääräiset saamiset ja velat olivat noin 60 % kaikista euroalueen ulkopuolisista euromääräisistä saamisista ja veloista.

Euron merkitys on kasvanut viime aikoina myös kansainvälisen kaupan maksun suoritus- ja las-

1 Tiedot eivät ole suoraan vertailukelpoisia BIS:n vuoden 1998 tutkimustietojen kanssa, koska tilastoihin tuli katkos, kun euroa edeltäneiden kansallisvaluuttojen välinen valuuttakauppa päättyi talous- ja rahaliiton (EMU) kolmannen vaiheen alkaessa vuonna 1999 (aihetta on käsitelty tarkemmin EKP:n Kuukausikatsauksen elokuun 1999 numeron artikkelissa ”Euron kansainvälinen asema”).

2 Valuuttaparien (esim. euro / Yhdysvaltain dollari) tiedot eivät ole suoraan vertailtavissa yksittäisten valuuttojen (esim. euro) osuuksiin valuuttamarkkinoilla. Seuraava BIS:n tutkimus toteutetaan vuonna 2004.

3 Euromääräistä valuuttakauppaa käytiin myös Yhdysvalloissa (23 % euroalueen ulkopuolella käytävästä kaupasta), Sveitsissä (7 %) sekä Japanissa ja Singaporessa (kummassakin 6 %).

Kehikko I.

Euron kansainvälisen aseman suppean määritelmän edut ja haitat

Euron kansainvälisellä asemalla tarkoitetaan euron käyttöä euroalueen ulkopuolella. Rahoituksellisesta näkökulmasta tämä merkitsee vain euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemia arvopapereita. Sijoituksellisesta näkökulmasta siihen pitäisi sisältyä myös euroalueen ulkopuolisten hallussa olevat euroalueen arvopaperit. Niistä ei kuitenkaan ole vielä saatavissa valuuttakohtaista erittelyä. Tässä artikkelissa ”kansainvälinen” määritellään suppeasti tarkoitamaan ainoastaan euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemia arvopapereita. Suppean määritelmän rinnalla on myös olemassa laaja määritelmä: BIS:n mukaan euroalueella olevien liikkeeseen laskemat velkapaperit ovat kansainvälisiä, jos ne on suunnattu kansainvälisille sijoittajille (esim. euroalueen ulkopuolisten rahoituslaitosten muodostamien pankkiryhmittymien kautta). Suppeaan määritelmään eivät kuulu rahoitusvaateet, joita rahoitusmarkkinaosapuolet pitävät yleisesti aidosti kansainvälisinä, vaikka ne olisivatkin peräisin euroalueelta. Laajaan määritelmään sisältyvät sitä vastoin tapaukset, joissa sekä arvopapereiden liikkeeseenlaskija että haltija ovat euroalueelta, vaikka emissio tarkoitettiin alun perin aidosti ”kansainväliseksi”.

Euromääräisten velkapapereiden osuus kansainvälisten velkapapereiden kannasta on suurempi euron kansainvälisen aseman laajan (41,5 % vuoden 2003 puolivälissä) kuin suppean määritelmän mukaisesti tarkasteltuna. Laajan määritelmän näkökulmasta euromääräisten velkapapereiden osuus on lähes yhtä suuri kuin Yhdysvaltain dollarin määräisten (42,5 % vuoden 2003 puolivälissä). Aiemmin EKP viittasi kumpaankin määritelmään, mutta tässä artikkelissa keskitytään ainoastaan suppeaan määritelmään varsinkin sen selvyuden ja yksinkertaisuuden vuoksi. Tulos olisi kuitenkin sama, vaikka käytössä olisikin laaja määritelmä.

kutusvaluuttana. Tähän liittyviä tilastotietoja on tällä hetkellä saatavissa useasta euroalueen maasta, ja niiden mukaan noin 50 % euroalueen maiden viennistä euroalueen ulkopuolelle ja 45 % tuonnista euroalueen ulkopuolelta hinnoitellaan nykyään euroina (ks. taulukko 2). Tuonin ja viennin osuuden ero johtuu raaka-aineiden vaikutuksesta euroalueen tuontiin, sillä raaka-aineet laskutetaan pääasiassa Yhdysvaltain dollareina. Ero on myös yhdenmukainen

Grassmannin lakina tunnetun hypoteesin kanssa, jonka mukaan talouden toimijat voivat käyttää omaa valuuttaansa laskutus- ja maksuvaluuttana helpommin viennissä kuin tuonnissa. Euron käyttö alkoi yleistyä ennen eurosetelien ja -kolkoiden käyttöönottoa, mutta näkyi selvemmin vuonna 2002. Käteisrahan vaihto on voinut rohkaista viejiä ja tuojia tarkistamaan laskutus- käytäntöjä ja siirtymään euron käyttöön.

Taulukko 2.

Euron osuus maksu/laskutusvaluuttana euroalueen ulkomaisessa tavarakaupassa joissakin euroalueen maissa

(prosentteina)

	Vienti			Tuonti		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Belgia	53,4	53,3
Ranska	48,0	49,2	55,3	35,0	39,8	46,8
Saksa	49,0	48,0
Kreikka	...	23,5	39,3	...	29,3	35,8
Italia	...	52,7	54,1	...	40,8	44,2
Luxemburg	51,6	35,3
Portugali	40,1	43,5	48,5	47,0	53,6	57,6
Espanja	49,0	52,0	57,6	44,0	49,7	55,8

Lähteet: Kansalliset keskuspankit ja EKP:n laskelmat.

Huom. Merkintä ”...” tarkoittaa tietojen puuttumista. Tiedot kuvaavat euron käyttöä maksunsuoritusvaluuttana. Poikkeuksena on Saksa, jonka osalta tiedot ovat Saksan keskuspankin puolesta vuoden 2002 ensimmäisenä ja kolmantena neljänneksenä tehtyjen otantatutkimusten keskiarvotuloksia. Kaikki vuosien 2000 ja 2001 tiedot sisältävät euron ja euroa edeltäneiden kansallisuusvaluuttojen määräisinä suoritettua kauppaa.

2 Neljä pääasiallista käyttäjäryhmää

Vuodesta 1999 lähtien euron kansainvälistä asemaa ovat muovanneet neljä käyttäjäryhmää: 1) euroalueen ulkopuoliset yksityiset talouden toimijat, erityisesti rahoituslaitokset ja suuret kansainväliset yritykset, 2) euroalueen ulkopuoliset julkiset viranomaiset, joskin heidän vaikutuksensa on ollut edellistä käyttäjäryhmää vähäisempi, 3) euroalueen sijoittajat euroalueen ulkopuolella liikkeeseen laskettujen euromääräisten joukkolainojen ostajina ja 4) euroalueen naapurimaat.

Euroalueen ulkopuoliset yksityiset talouden toimijat

Lähinnä yhdysvaltalaiset ja isobritannialaiset rahoituslaitokset ja yritykset laskivat tarkasteltavana ajanjaksona liikkeeseen suurimman osan

eli 80 % euromääräisistä joukkolainoista. Yrityssektorin 10 suurinta liikkeeseenlaskijaa on esitelty taulukossa 3. Euroalueen ulkopuolisten sijoittajien kysynnästä vastasivat lähinnä institutionaaliset sijoittajat, joista suurin osa oli peräisin Iso-Britanniasta ja euroalueen ulkopuolista Euroopan maista. Yhdysvaltalaisen sijoittajien kiinnostus jäi vähäiseksi.

Euroalueen ulkopuoliset julkiset viranomaiset

Euroalueen ulkopuolisten valtion ja julkisyhteisöjen joukkolainaemissioiden osuus kaikista euromääräisistä kansainvälisistä joukkolainoista vuosina 1999–2002 oli keskimäärin 14 %, ja suurin liikkeeseenlaskija oli yhdysvaltalainen julkinen asuntoluottoyhtiö Freddie Mac (ks. tau-

Taulukko 3.

Yrityssektorin 10 suurinta euroalueen ulkopuolista liikkeeseenlaskijaa (vuodesta 1999 elokuun 2003 loppuun)

Yritys	Emissioiden määrä	Emissiot yhteensä (mrd. euroa)	Sijaintimaa
General Electric Capital Corp	71	29,1	Yhdysvallat
Ford Motor Credit Co	19	23,3	Yhdysvallat
General Motors Acceptance Corp – GMAC	21	19,4	Yhdysvallat
Tecnost International Finance NV	4	15,6	Hollanti, Antillit
DaimlerChrysler North America Holding Corp	19	12,5	Yhdysvallat
Spintab AB	42	11,0	Ruotsi
British Telecommunications plc	7	9,5	Iso-Britannia
Household Finance Corp	12	8,4	Yhdysvallat
BAT International Finance plc	7	4,9	Iso-Britannia
Vodafone Group plc	7	4,3	Iso-Britannia

Lähteet: Dealogic (Bondware) ja EKP:n laskelmat.

Taulukko 4.

Julkisen sektorin 10 suurinta euroalueen ulkopuolista liikkeeseenlaskijaa (vuodesta 1999 elokuun 2003 loppuun)

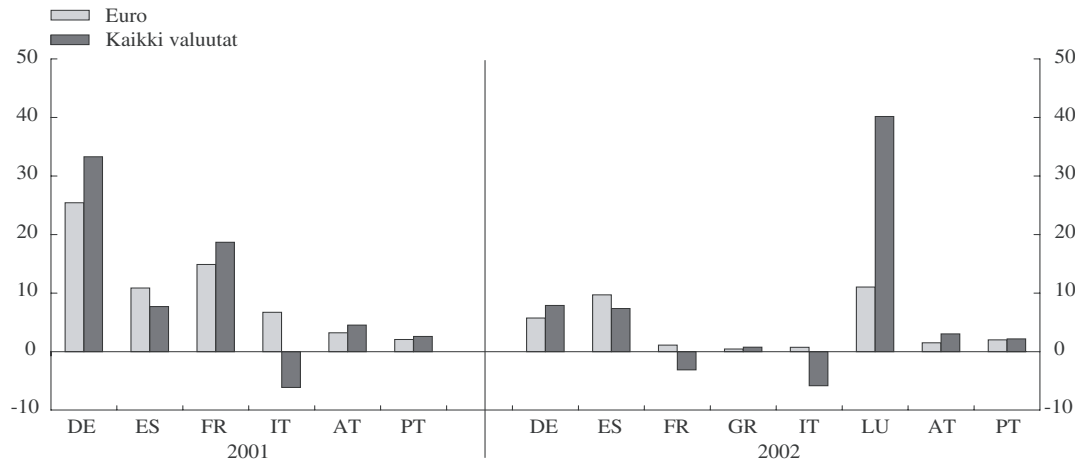
Yritys	Emissioiden määrä	Emissiot yhteensä (mrd. euroa)	Sijaintimaa
Federal Home Loan Mortgage Corp – Freddie Mac	12	44,5	Yhdysvallat
Republic of Argentina	35	11,5	Argentiina
Republic of Turkey	19	9,1	Turkki
Federative Republic of Brazil	10	6,8	Brasilia
Hamburgische LB Finance (Guernsey) Ltd	22	6,8	Guernsey
Swedish National Housing Finance Corp – SBAB	21	4,9	Ruotsi
Republic of Poland	6	4,6	Puola
Vattenfall Treasury AB	16	4,1	Ruotsi
Republic of Hungary	7	4,0	Unkari
United Mexican States	4	2,9	Meksiko

Lähteet: Dealogic (Bondware) ja EKP:n laskelmat.

Kuvio 2.

Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat joukkolainat: joidenkin euroalueen maiden netto-ostot

(mrd. euroa)

Lähteet: Kansalliset keskuspankit ja EKP:n laskelmat.

Huom. Valuutalla tarkoitetaan arvopaperin liikkeeseenlaskuvaluutta. Poikkeuksena ovat Luxemburg, Espanja ja Kreikka, joiden osalta valuutalla viitataan transaktion suoritusvaluutaan. Positiivinen (negatiivinen) summa osoittaa euroalueella olevien euroalueen ulkopuolisilta ostamia (ulkopuolisille myymiä) joukkolainoja, netto. Kreikan ja Luxemburgin tietoja vuodelta 2001 ei ole saatavissa.

lukko 4).⁴ Kehittyvien markkinatalouksien valtion emissio-osuus on pienentynyt ajan myötä varsinkin Argentiinan rahoituskriisin jälkeen.

Sijoituksellisesta näkökulmasta tarkasteltuna julkiset viranomaiset eivät näytä tehneen merkittäviä ostoja suurimpana osana tarkastelujaksoa. Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) tietojen mukaan euromääräisten varantojen osuus keskuspankkien valuuttavarannoista kasvoi vuonna 2002 hieman eli 14,6 prosenttiin, kun se oli vuonna 1999 ollut 12,6 %. Kasvussa näkyi myös kehittyvien markkinatalousmaiden kiinnostuksen lisääntyminen, sillä niiden euromääräisten varantojen osuus niiden valuuttavarannoista kasvoi 16,8 prosenttiin vuonna 2002 oltuaan 14,1 % vuonna 1999. Tämä on yhdenmukaista aiemman kehityksen kanssa; valuuttavarantojen valuuttajakauama muuttuu vain vähitellen.

Euroalueella olevat

Euroalueella olevat ostavat suuren osan euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemista euromääräisistä joukkolainoista. Joistakin euroalueen maista on saatavilla valuuttakohtaisia

erittelyjä maksutasetilastoista, ja näistä tiedoista ilmenee, että Luxemburgia lukuun ottamatta euroalueella olevat suosivat euromääräisiä joukkolainoja. Näissä maissa suurin osa euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemien kaikkien valuuttojen määräisten joukkolainojen netto-ostoista on euromääräisiä joukkolainoja (ks. kuvio 2).

Tätä tukevat myös markkinalähteistä saadut tiedot kansainvälisten joukkolainamarkkinoiden sijoittajatapahtumien järjestämispaikoista. Näiden tietojen mukaan euromääräisten joukkolainojen liikkeeseenlaskijat ovat ottaneet kohdeyhmäkseen nimenomaan euroalueella, Iossassa-Britanniassa ja Pohjoismaissa olevat sijoittajat.

Euroalueen naapurialueet

Euroalueen naapurialueilla euro on ollut paljon laajemmassa käytössä kuin muualla maailmassa.

4 Myös Bank of England on aktiivinen euromääräisten velkapaperien liikkeeseenlaskija (aiemmin valtion ja nyt omaan laskuunsa). Vuosina 2001–2003 se laski liikkeeseen 6,6 miljardin euron arvosta kolmen vuoden velkapapereita. Bank of England laskee myös säännöllisesti liikkeeseen lyhytaikaisia joukkolainoja.

Näillä alueilla euroa käytetään neljään tarkoitukseen: rahoitusvaluuttana, välitysvaluuttana⁵ valuuttamarkkinoilla, viitevaluuttana valuuttakurssipolitiikassa sekä rahan ja varojen korvaajana eli käteis- ja tili rahana euroalueen ulkopuolella.

Joissakin maissa ja varsinkin Keski- ja Itä-Euroopassa euro on valittu lainavaluutaksi strategisten poliittisten näkökohtien vuoksi. EU:n hakijamaiden viranomaiset laskevat liikkeeseen euro määräistä valtion velkaa, koska maiden tavoitteena on euron käyttöönotto. Joissakin maissa euron valinta lainavaluutaksi käy yksiin sen kanssa, että varojen korvaaminen eurolla on erityisen suurta (esim. Kroatia) tai että euroa käytetään merkittävästi ulkomaankaupan laskutusvaluuttana (Marokko ja Tunisia).

Vaikka suurin osa kahden valuutan välisistä transaktioista toteutetaan maailmanlaajuisilla valuuttamarkkinoilla Yhdysvaltain dollarin välityksellä, joissakin euroalueen läheisissä finanssikeskuksissa tämä välitysvaluutan tehtävä on siirtynyt eurolle. Näissä maissa euro on mukana suurimmassa osassa (Unkari ja Slovenia) tai suuressa osassa (Tšekki ja Slovakia) kaikista paikallista valuuttaa vastaan tehdyissä valuuttaoperaatioissa. Euroon liittyvien kauppohen prosenttiosuus on varsin suuri myös euroalueen ulkopuolisissa Länsi-Euroopan maissa (Tanska, Ruotsi ja Sveitsi).

Useassa EU:n naapurimaassa harjoitetaan lisäksi valuuttapolitiikkaa, jossa euroa käytetään viitevaluuttana. Tällaiset järjestelmät voivat vaihdella suorasta kiinnityksestä ohjattuun kelluntaan. Joissakin maissa on käytössä euroon perustuva valuuttakatejärjestelmä (Bosnia ja Hertsegovina, Bulgaria, Viro ja Liettua) tai suora kiinnitys euroon (CFA-frangia käyttävät alueet). Jotkin alueet ovat antaneet eurolle yksipuolisesti virallisen valuutan aseman (Kosovo ja Montenegro). Kahdessa EU:n hakijamaassa maiden valuutta voi vaihdella ± 15 prosentin vaihteluvälillä eurokeskuskurssiin nähden (Kypros ja Unkari), ja jotkin maat ovat ottaneet euron kurssin valuut-

takurssitavoitteekseen (Slovenia, Slovakia ja Romania). Joissakin maissa eurolla on merkittävä osuus valuuttakorissa, jonka perusteella ne ohjaavat valuuttakurssipolitiikkaansa (Latvia, Malta, Marokko ja Tunisia).

Euroalueen ulkopuolella euro on liikkeessä rinnakkaisvaluuttana euroalueen välittömässä läheisyydessä sijaitsevista maissa, mikä todettiin EKP:n Kuukausikatsauksen tammikuun 2003 numeron artikkelissa ”Rahan kysyntä euroalueella ja käteisen euron käyttöönotto”. Tiedot eurojärjestelmän setelitoimituksista euroalueen ulkopuolisiin maihin viittaavat siihen, että kyseisen artikkelin julkaisemisen jälkeen eurosetelien liikkeessä oleva määrä on kasvanut edelleen. Euroalueen ulkopuolelle toimitettujen eurosetelien määrä (vähennettynä setelien tuonnilla) on lisääntynyt vuoden 2002 lopun 28 miljardista eurosta noin 38 miljardiin euroon heinäkuussa 2003. Muulla tavoin vaihdettu eurokäteinen (matkailu, rahalahetykset, harmaa talous jne.) ei kuitenkaan sisälly näihin lukuihin.

Euroa käytetään rinnakkaisvaluuttana varsinkin joissakin Keski-Euroopan ja Länsi-Balkanin maissa, ja sitä käytetään sekä käteisenä että tili rahana. Noin 30:ssa euroalueen läheisessä kehittyvässä taloudessa, joista tietoja on saatavissa, euromääräisten talletusten määrä nousi käteisrahan vaihtoa edeltävinä kuukausina 13,5 miljardia euroa eli 52 miljardiin euroon vuoden 2001 lopussa, kun ihmiset veivät euroalueen kansallisten valuuttojen määräiset säästönsä pankkeihin.⁶ Sen jälkeen euromääräiset talletukset ovat lisääntyneet absoluuttisesti vain vähän, ja niiden osuus kaikista talletuksista on pysynyt vakaana.

⁵ Valuuttamarkkinoilla kahden valuutan välisiä transaktioita voidaan toteuttaa ostamalla ja myymällä kolmatta valuuttaa (välitysvaluutta), jos kolmannen valuutan kaupat ovat likvidimpiä ja valuuttakaupan osapuolille huokeampia.

⁶ Tiedot perustuvat EKP:n ja euroalueen 30 naapurimaan keskuspankin yhteiseen tutkimukseen.

3 Euron kansainvälistä asemaa muovaavat päätekijät

Tarkastelujakson aikana euron kansainvälistä asemaa ovat muovanneet sekä jatkuvuuteen että muutokseen liittyvät tekijät.

Jatkuvuuteen liittyvät tekijät

Euron kansainvälistä asemaa muokkaavia jatkuvuustekijöitä ovat euroalueen maiden kansallisten valuuttojen ”perintö” sekä euroalueen historialliset, institutionaaliset ja taloudelliset suhteet naapurialueiden kanssa.

- Kun euro otettiin käyttöön, se peri joidenkin euroalueen maiden kansallisten valuuttojen aseman ja tuli heti kansainväliseksi valuutaksi. Lähinnä Saksan markalta ja Ranskan frangilta perimänsä aseman vuoksi euroa alettiin heti käyttää kansainvälisenä varantovaluuttana ja ankkurivaluuttana joidenkin EU:n naapurimaiden valuuttapolitiikassa.
- Euron alueellista asemaa ovat tukeneet myös euroalueen ja sen naapurialueiden läheiset taloudelliset ja institutionaaliset suhteet, jotka olivat kehittyneet pääsääntöisesti jo ennen euron käyttöönottoa. Suurin osa näiden naapurimaiden ulkomaankaupasta ja rahoitussitoumuksista liittyy euroalueeseen. EU:n laajenemisenäkymät ja assosiaatiopolitiikka Länsi-Balkanin ja Välimeren maiden kanssa ovat antaneet oman lisänsä näihin suhteisiin.

Muutokseen liittyvät tekijät

Muutostekijät liittyvät euroalueen rahoitusmarkkinoiden syventymiseen ja kansainvälisten yritysten lainastrategioiden kansainvälistymisen yleistymiseen.

- Euroalueen rahoitusmarkkinoiden kasvu – euroalueen arvopaperien maksu- ja selvitysjärjestelmien syntyminen tukemana – on lisännyt kansainvälisten lainanottajien kiinnostusta euroon. Lainanottajat voivat nyt keskittyä sijoittajiin yhä yhtenäistävämällä kotimarkkinoilla ja hyötyä tällä tavoin likviditeetin lisääntymisestä 12 euroalueen maan yksittäisiin markkinoihin verrattuna.
- Kansainväliset yritykset ovat joutuneet kasvavien rahoitustarpeiden vuoksi laajentamaan sijoittajapohjaa kotimaisten rahoitusmarkkinoiden ulkopuolella. Tämän seurauksena niiden riippuvuus kotimaisesta sijoittajapohjasta on vähentynyt ja lainakustannukset ajoittain pienentyneet, kun ne ovat voineet hyötyä suotuisista swapmahdollisuuksista. Näin on käynyt joillekin Yhdysvaltain ja Ison-Britannian yrityksille euromääräisten emissioiden myötä.

Kehikko 2.

Edistyminen euron kansainvälistä asemaa arvioivien tilastojen laadinnassa

Koska valuutan kansainvälisen aseman tarkastelu on tarpeen vain muutaman valuutan osalta, kansainvälisissä tilastostandardeissa ei puututa taloudellisten toimien valuuttatietoihin. Tämän vuoksi euron (ja muiden valuuttojen) kansainvälisen aseman arviointiin on saatavissa rajoitetusti tilastotietoja, ja hyvin usein nämä tiedot saadaan muualta kuin vakio lähteistä. EKP on panostanut merkittävästi olennaisten tietolähteiden tunnistamiseen vuodesta 1999 lähtien, ja joissakin tapauksissa se on osallistunut lisätietojen keruuseen, jotta euron kansainvälisen aseman eri näkökohtia voitaisiin arvioida paremmin.

Euron kansainvälisen aseman arvioinnissa huomioitavat keskeiset seikat

Valuutan kansainvälisen aseman arvioinnissa on otettava huomioon kaksi näkökohtaa: valuutan tehtävät ja sen maantieteellinen käyttö. Kansainvälisten valuuttojen tehtävät lueteltiin edellä mainitussa elokuun 1999 Kuukausikatsauksen artikkelissa, ja ne ovat 1) yksityinen käyttö eli käyttö sijoitus-, rahoitus-, maksu- tai noterausvaluuttana ja 2) virallinen käyttö eli käyttö varanto- tai kiinnitysvaluuttana.

Euron kansainvälisen aseman arviointiin käytettävien tietojen asteittainen lisääntyminen

Elokuun 1999 kuukausikatsausartikkelissa käytettiin pitkälti monenkeskisiä tilastolähteitä, varsinkin IMF:n tietoja valuuttavarantojen valuuttajakaumasta ja BIS:n tietoja kansainvälisten velkapaperien emissioista.

Sittemmin tilastotietoja on parannettu seuraavasti:

- tiedonkeruu eurosetelien toimituksista euroalueen ulkopuolelle ja
- valuuttakohtainen erittely joistakin euroalueen maiden maksutaseen ja ulkomaisen nettovarallisuusaseman eristä: eri eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit ovat voineet tehdä tämän jaottelun euroalueen ulkopuolisia koskevista transaktioista ja positioista tavaroiden ja palvelujen kaupassa sekä hallussa olevista ulkomaisista velkapapereista.

Lisäksi on saatavissa seuraavia tietoja:

- ulkomaankauppatilastojen valuuttakohtainen erittely (julkaistaan useassa maassa, mm. Japanissa, Isossa-Britanniassa, Puolassa, Bulgariassa ja Tunisiassa) ja
- pankkitalletusten valuuttakohtainen erittely (tietoja keräävät useat EU:n naapurimaat).

Eurojärjestelmä suunnittelee kehittävänsä edelleen tilastolähteitä euroalueen ja euroalueen ulkopuolisten välisistä transaktioista. Eurooppalaiset maksusetilastojen kokoajat käyvät parhaillaan keskusteluja useiden maksutase-erien valuuttakohtaisten jaottelujen systemaattisesta keräämisestä.

4 Päätelmät

Euro on vakiinnuttanut asemansa maailman toiseksi käytetyimpänä valuuttana rahaliiton ensimmäisten neljän vuoden aikana, mikä kuvastaa euroalueen ulkopuolisten luottamusta euroon. EKP seuraa tätä kehitystä säännöllisesti ja julkaisee joka vuosi euron asemaa käsittelevän julkaisun ”Review of the international role of the euro”. Kattava analyysi on kuitenkin saatavissa vasta, kun alan tilastointiin parhaillaan tehtävistä muutoksista on saatu tuloksia.

Euron kansainvälisen aseman muovaajina ovat toimineet varsinkin euroalueen ulkopuoliset rahoituslaitokset ja teollisuusmaiden yritykset etenkin Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa. Euron asema on vahvistunut myös kansainvälisen kaupan maksu- ja laskutusvaluuttana, kuten usean euroalueen maan tiedot osoittavat.

Rahaliiton ensimmäisinä vuosina euron käytön lisääntyminen euroalueen ulkopuolella näkyi selvimmin euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemien euromääräisten velkapaperien määrässä. Euron kansainvälisen aseman vahvistumiseen ovat vaikuttaneet useat muutkin tekijät, mm. rahoitusmarkkinoiden laajenemisesta saatu tehokkuusetu euroalueella ja teollisuusmaiden suurten yritysten rahoitusstrategiat.

Euron kansainvälinen asema ei ole vahvistunut samalla lailla kaikilla maailman alueilla. Euromääräisen rahoitustoiminnan osuus euroalueen ulkopuolella on ollut suurinta Lontoon Cityssä, missä se on näkynyt varsinkin velkapaperimarkkinoilla ja valuuttakaupoissa. Useassa euroalueen naapurimaassa euroa käytetään moneen tarkoitukseen: lainavaluuttana, välitysvaluuttana

valuuttamarkkinoilla, valuuttapolitiikan ankkurivaluuttana ja joissakin maissa myös rinnakkaisvaluuttana.

Tämä kehitys on ollut markkinaehtoista, ja siksi se heijastaa yksityisten talouden toimijoiden mieltymyksiä. EKP ei ole pyrkinyt edistämään

eikä ehkäisemään tätä kehitystä, sillä euron kansainvälistyminen ei ole sen politiikan tavoitteena. Tärkeimmät vaikuttajat kehityksessä ovat olleet yrityssektori (rahoitusmarkkinat, valuutatransaktiot ja kaupan laskutus) ja kotitaloudet niissä maissa, joissa euro on liikkeessä rinnakkaisvaluuttana.

Euroalueen tilastot

Tilastot

	Yhteenveto euroalueen taloustilastoista	5*
I	Rahapolitiikkatilastot	
	1.1 Eurojärjestelmän konsolidoitu tase	6*
	1.2 EKP:n keskeiset korot	8*
	1.3 Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot, huutokaupoissa hyväksytyt määrät	8*
	1.4 Vähimmäisvarantotilastot	10*
	1.5 Pankkijärjestelmän likviditeettiasema	11*
2	Euroalueen rahatalous ja sijoitusrahastot	
	2.1 Euroalueen yhteenlaskettu tase	12*
	2.2 Euroalueen rahalaitosten konsolidoitu tase (ml. eurojärjestelmä)	14*
	2.3 Raha-aggregaatit ja niiden vastaerät	16*
	2.4 Rahalaitosten lainat, erittely (lainan saajan ja maturiteetin mukaan)	20*
	2.5 Talletukset rahalaitoksissa, erittely (vastapuolen ja vaateen mukaan)	23*
	2.6 Rahalaitosten hallussa olevat arvopaperit, erittely	26*
	2.7 Rahalaitostaseen erien arvostusmuutoksia	27*
	2.8 Euroalueen rahalaitosten velkoja ja saamia valuutoittain	28*
	2.9 Euroalueen sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase	30*
	2.10 Euroalueen sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase rahastotyyppin mukaan	31*
	2.11 Euroalueen sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase sijoittajatyypin mukaan	33*
3	Euroalueen rahoitusmarkkinat ja korot	
	3.1 Rahamarkkinakorot	34*
	3.2 Valtion lainojen tuotot	35*
	3.3 Osakeindeksit	36*
	3.4 Pankkien luotto- ja talletuskorot	37*
	3.5 Muiden arvopapereiden kuin osakkeiden liikkeeseenlaskut alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja valuutan mukaan	38*
	3.6 Muut euromääräiset arvopaperit kuin osakkeet alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja sektorin mukaan	40*
	3.7 Euroalueella olevien liikkeeseen laskemien muiden arvopaperin kuin osakkeiden vuosikasvuvauhdit	46*
	3.8 Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat noteeratut osakkeet	48*
4	YKHI ja euroalueen muut hinnat	
	4.1 Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi	50*
	4.2 Muut hinnat ja kustannukset	51*
5	Euroalueen reaalityt	
	5.1 Kansantalouden tilinpito	52*
	5.2 Muita keskeisiä reaalityttilastoja	54*
	5.3 Euroopan komission suhdannekyselyt	55*
	5.4 Työmarkkinat	56*
6	Euroalueen säästäminen, investoinnit ja rahoitus	
	6.1 Ei-rahoitussektorin rahoituksen käyttö ja hankinta	58*
	6.2 Vakuutuslaitosten ja eläkerahastojen rahoituksen käyttö ja hankinta	62*
	6.3 Säästäminen, investoinnit ja rahoitus	64*
7	Julkisen talouden rahoitusasema euroalueella ja yksittäisissä euromaissa	
	7.1 Tulot, menot ja alijäämä/ylijäämä	65*
	7.2 Velka	66*
	7.3 Velan muutos	67*

¹ Katso EKP:n verkkosivuilta (www.ecb.int) pitkän aikavälin tilastoja sekä yksityiskohtaisia tilastoja.

8	Euroalueen maksutase ja ulkomainen varallisuus (ml. valuuttavaranto)	
8.1	Maksutase	68*
8.2	Maksutase: vaihtotase ja pääomansiirrot	69*
8.3	Maksutase: tuotannontekijäkorvaukset	70*
8.4	Maksutase: suorat sijoitukset	71*
8.5	Maksutase: arvopaperisijoitukset	72*
8.6	Maksutase: muut sijoitukset ja valuuttavaranto	73*
8.7	Euroalueen maksutaseen rahataloudellinen esitys	75*
8.8	Ulkomainen varallisuus ja valuuttavaranto	76*
9	Euroalueen ulkomaankauppa	78*
10	Valuuttakurssit	80*
11	Taloudellinen kehitys muissa EU-maissa	82*
12	Taloudellinen kehitys EU:n ulkopuolella	
12.1	Taloudellinen kehitys	83*
12.2	Säästäminen, investoinnit ja rahoitus	84*
	Teknisiä huomautuksia	85*
	Yleistä	89*

Taulukkomerkintöjen selityksiä

”.” Tiedot puuttuvat / Loogisesti mahdoton.

”-” Tiedot eivät ole vielä saatavissa.

”..” Nolla tai merkityksetön.

”miljardia” 10⁹

^(p) Ennakkotieto.

kp. Kausivaihtelusta puhdistettu.

Yhteenveto euroalueen talustilastoista

(vuotuinen prosentimuutos, ellei toisin mainita)

1. Rahatalouden kehitys ja korot

	M1 ¹⁾	M2 ¹⁾	M3 ^{1),2)}		Rahalaitosten lainat euroalueelle (pl. rahalaitokset ja julkisyhteisöt) ¹⁾	Yritysten ja muiden rahoituslaitosten kuin rahalaitosten liikkeeseen laskemat arvopaperit ¹⁾	3 kk:n korko (euribor, vuotuisina prosentteina, ajanjakson keskiarvot)	Valtion 10 vuoden lainojen tuotot, vuotuisina prosentteina, ajanjakson keskiarvot
				3 kk:n liukuva keskiarvo				
	1	2	3	4	5	6	7	8
2001	3,6	4,2	5,4	-	7,8	27,6	4,26	5,03
2002	7,3	6,5	7,2	-	5,3	21,3	3,32	4,92
2002 IV	8,8	6,7	7,0	-	4,8	15,9	3,11	4,54
2003 I	10,3	7,1	7,6	-	5,0	17,1	2,69	4,16
II	11,4	8,2	8,4	-	4,6	20,9	2,37	3,96
III	11,6	8,4	8,2	-	4,9	.	2,14	4,16
2003 touko	11,4	8,5	8,5	8,5	4,6	20,8	2,41	3,92
kesä	11,4	8,3	8,4	8,5	4,6	23,2	2,15	3,72
heinä	11,5	8,5	8,6	8,4	4,9	22,9	2,13	4,06
elo	11,8	8,5	8,2	8,1	5,0	23,1	2,14	4,20
syys	11,3	8,0	7,4	.	4,9	.	2,15	4,23
loka	2,14	4,31

2. Hintojen ja reaalitalouden kehitys

	YKHI	Teollisuuden tuottajahinnat	Työkustannukset tuntia kohden (koko taloudessa)	BKT:n määrä	Teollisuustuotanto (pl. rakentaminen)	Kapasiteetin käyttöaste teollisuudessa %	Työllisyys (koko taloudessa)	Työttömyys (% työvoimasta)
	9	10	11	12	13	14	15	16
2001	2,3	2,2	3,4	1,6	0,5	82,9	1,4	8,0
2002	2,3	0,0	3,5	0,9	-0,5	81,4	0,4	8,4
2002 IV	2,3	1,3	3,5	1,1	1,3	81,5	0,1	8,6
2003 I	2,3	2,5	2,7	0,7	1,2	81,1	0,0	8,7
II	1,9	1,5	2,9	0,2	-0,5	80,8	0,0	8,8
III	2,0	1,3	.	.	.	81,0	.	8,8
2003 touko	1,8	1,3	-	-	-1,0	-	-	8,8
kesä	1,9	1,4	-	-	-1,3	-	-	8,8
heinä	1,9	1,3	-	-	0,8	80,7	-	8,8
elo	2,1	1,4	-	-	-0,4	-	-	8,8
syys	2,1	1,1	-	-	.	-	-	8,8
loka	2,1	.	-	-	.	81,2	-	.

3. Maksutase, valuuttavaranto ja valuuttakurssi

(miljardia euroa, ellei toisin mainita)

	Maksutase (nettovirrat)				Valuuttavaranto (ajanjakson lopun kanta)	Euron efektiivinen valuuttakurssi: laaja maaryhmä (1999/I = 100)		Yhden euron arvo dollareina
	Vaihtotase ja pääomansiirrot	Tavarat	Suorat sijoitukset	Arvopaperisijoitukset		Nimellinen	Reaalinen (KHI)	
2001	-7,8	73,6	-102,4	68,1	392,7	91,0	87,9	0,896
2002	77,9	130,6	-41,5	103,4	366,1	95,6	91,8	0,946
2002 IV	25,6	34,5	-6,0	42,0	366,1	99,4	95,2	0,999
2003 I	4,4	16,6	-0,9	7,0	339,1	104,1	99,3	1,073
II	-5,2	25,1	5,4	42,2	326,1	107,9	103,1	1,137
III	332,9	106,9	102,0	1,125
2003 touko	0,1	7,6	0,7	1,1	323,1	109,1	104,1	1,158
kesä	4,6	10,5	23,1	16,0	326,1	109,3	104,5	1,166
heinä	2,8	15,3	-3,2	-35,6	328,9	107,8	102,9	1,137
elo	6,7	10,6	-1,7	-37,9	346,8	106,6	101,6	1,114
syys	332,9	106,4	101,5	1,122
loka	108,3	103,3	1,169

Lähteet: EKP, Euroopan komissio (Eurostat ja talous- ja rahoitusasioista vastaava pääosasto) ja Reuters.

Lisätietoja tämän tilasto-osan vastaavissa taulukoissa.

1) Kuukausittaiset kasvuvauhdit ajanjakson lopussa, neljännesvuosittaiset ja vuosittaiset kasvuvauhdit ajanjakson keskiarvoja. M1:n, M2:n, M3:n ja lainojen suhteelliset muutokset lasketaan kausivaihtelusta puhdistetuista kuukausittaisista kannoista ja virroista.

2) M3 ja sen erät laskettu ilman euroalueen ulkopuolisten hallussa olevia rahamarkkinarahasto-osuuksia ja enintään kahden vuoden velkaperereita.

I Rahapolitiikkatilastot

Taulukko I.1

Eurojärjestelmän konsolidoitu tase

(miljoonaa euroa)

1. Vastaavaa

		Kulta ja kultasaamiset	Valuutta- määräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	Valuutta- määräiset saamiset euroalueelta	Euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	Euromääräiset luotot euroalueen rahoitus- sektorille	Perus- rahoitus- operaatiot	Pitempi- aikaiset rahoitus- operaatiot	Käänteiset hienosäätö- operaatiot
		1	2	3	4	5	6	7	8
2003 kesä	6.	122 245	213 549	16 428	3 487	223 508	178 372	44 988	0
	13.	122 245	214 814	15 494	3 322	246 854	201 372	44 988	0
	20.	122 244	211 995	16 793	3 446	237 979	191 001	44 988	0
	27.	122 244	212 918	17 133	3 411	257 883	212 000	45 000	0
heinä	4.	119 980	206 413	15 586	3 963	251 103	205 999	45 000	0
	11.	119 980	208 438	14 968	3 641	245 051	200 000	45 000	0
	18.	119 980	205 363	15 799	4 420	244 057	198 999	45 000	0
	25.	119 947	204 022	15 209	4 388	277 751	232 002	45 000	0
elo	1.	119 993	203 971	15 194	4 265	252 077	207 000	44 995	0
	8.	119 993	203 221	15 241	4 417	262 070	217 000	44 995	0
	15.	119 993	202 993	14 651	4 377	250 023	205 000	44 995	0
	22.	119 785	202 243	14 849	4 847	251 678	204 998	44 995	0
	29.	119 785	203 484	15 186	4 554	264 053	219 000	44 994	0
syys	5.	119 785	201 457	15 218	4 449	260 028	215 000	44 994	0
	12.	119 785	202 580	14 568	4 541	253 037	207 999	44 994	0
	19.	119 779	199 598	16 374	4 452	263 034	218 002	44 994	0
	26.	119 722	202 375	14 800	4 579	276 082	231 001	45 000	0
loka	3.	130 822	200 970	15 054	5 001	249 311	204 000	45 000	0
	10.	130 822	200 836	15 765	4 727	250 032	205 001	45 000	0
	17.	130 822	198 294	15 793	4 918	240 255	194 999	45 000	0
	24.	130 822	197 989	16 373	5 087	248 044	203 002	45 000	0
	31.	130 769	199 673	15 382	5 020	252 050	207 000	44 999	0

2. Vastattavaa

		Liikkeessä olevat setelit	Euromääräiset velat euroalueen luotto- laitoksille	RTGS-tilit (ml. vähimmäis- varanto- talletukset)	Talletus- mahdol- lisuus	Määrä- aikais- talletukset	Käänteiset hieno- säätö- operaatiot	Vakuuksien muutos- pyyntöihin liittyvät talletukset	Muut euromääräiset velat euro- alueen luotto- laitoksille	Liikkeeseen lasketut sijoitus- todistukset
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
2003 kesä	6.	376 039	112 718	112 667	50	0	0	1	15	2 029
	13.	376 498	139 059	139 000	59	0	0	0	15	2 029
	20.	375 979	134 360	134 098	262	0	0	0	15	2 029
	27.	377 232	130 970	130 891	61	0	0	18	31	2 029
heinä	4.	383 664	133 314	133 183	109	0	0	22	31	2 029
	11.	386 242	130 912	130 866	24	0	0	22	31	2 029
	18.	386 913	133 797	133 735	43	0	0	19	31	2 029
	25.	386 347	142 560	142 502	34	0	0	24	31	2 029
elo	1.	392 088	125 977	125 904	70	0	0	3	31	2 029
	8.	395 055	134 631	134 608	19	0	0	4	31	2 029
	15.	395 013	129 178	129 166	8	0	0	4	31	2 029
	22.	390 047	136 245	134 996	1 240	0	0	9	51	2 029
	29.	390 447	131 016	131 001	6	0	0	9	51	2 029
syys	5.	393 914	133 418	133 333	75	0	0	10	51	2 029
	12.	393 631	131 334	131 310	22	0	0	2	51	2 029
	19.	392 056	129 143	128 660	481	0	0	2	51	2 029
	26.	391 457	135 669	135 655	14	0	0	0	75	2 029
loka	3.	397 614	129 449	129 445	4	0	0	0	115	2 029
	10.	397 974	132 750	132 685	63	0	0	2	136	2 029
	17.	396 826	131 003	130 263	739	0	0	1	187	2 029
	24.	395 434	127 802	127 788	13	0	0	1	187	2 029
	31.	398 372	128 223	128 206	14	0	0	3	187	2 029

Lähde: EKP.

Käänteiset rakenteelliset operaatiot	Maksuvalmiusluotot	Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot	Muut euromääräiset saamiset euroalueen luotolaitoksilta	Euromääräiset arvopaperit euroalueelta	Euromääräiset saamiset julkisyhteisöiltä	Muut saamiset	Yhteensä			
							16			
9	10	11	12	13	14	15	16			
0	99	49	225	43 067	44 261	110 286	777 056	2003	kesä	6.
0	415	79	347	43 381	44 261	110 952	801 670			13.
0	1 922	68	287	43 811	44 261	110 891	791 707			20.
0	796	87	244	44 146	44 262	111 327	813 568			27.
0	16	88	253	44 099	43 781	116 929	802 107		heinä	4.
0	7	44	259	44 476	43 781	117 402	797 996			11.
0	10	48	327	44 530	43 782	117 016	795 274			18.
0	702	47	289	46 632	43 782	116 455	828 475			25.
0	25	57	212	46 937	43 782	116 511	802 942		elo	1.
0	14	61	235	47 092	43 788	116 526	812 583			8.
0	16	12	236	47 182	43 762	115 175	798 392			15.
0	1 671	14	318	47 908	43 763	114 823	800 214			22.
0	25	34	346	48 499	43 763	115 140	814 810			29.
0	7	27	357	49 344	43 763	115 100	809 501		syys	5.
0	9	35	301	50 047	43 763	115 736	804 358			12.
0	8	30	288	50 444	43 783	115 822	813 574			19.
0	49	32	348	51 164	43 783	116 386	829 239			26.
0	283	28	358	51 157	43 757	117 182	813 612		loka	3.
0	0	31	287	51 931	43 757	117 770	815 927			10.
0	225	31	386	52 407	43 757	117 046	803 678			17.
0	11	31	385	52 517	43 757	117 543	812 517			24.
0	23	28	442	53 007	43 776	118 487	818 606			31.

Euromääräiset velat muille euroalueella oleville	Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	Valuuttamääräiset velat euroalueelle	Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	Myönnettyjen erityisnosto-oikeuksien vastaerä	Muut velat	Arvonmuutos-tilit	Pääoma ja rahastot	Yhteensä			
								18			
10	11	12	13	14	15	16	17	18			
58 912	8 966	961	13 725	6 168	64 606	67 910	65 007	777 056	2003	kesä	6.
55 148	9 020	959	15 216	6 168	64 640	67 910	65 008	801 670			13.
48 390	10 583	952	14 626	6 168	65 686	67 910	65 009	791 707			20.
72 975	8 738	1 002	16 047	6 168	65 455	67 910	65 011	813 568			27.
57 937	8 810	916	16 418	5 997	65 784	62 226	64 981	802 107		heinä	4.
52 121	8 696	911	17 859	5 997	65 990	62 226	64 982	797 996			11.
45 723	8 880	882	16 745	5 997	67 068	62 226	64 983	795 274			18.
70 574	9 317	874	16 629	5 997	66 906	62 226	64 985	828 475			25.
56 814	9 076	888	16 250	5 997	66 580	62 226	64 986	802 942		elo	1.
55 558	9 032	846	15 781	5 997	66 410	62 226	64 987	812 583			8.
48 668	9 409	835	14 812	5 997	65 205	62 226	64 989	798 392			15.
48 778	9 319	836	14 927	5 997	64 768	62 226	64 991	800 214			22.
66 934	9 419	835	16 539	5 997	64 325	62 226	64 992	814 810			29.
57 005	9 659	805	15 029	5 997	64 375	62 226	64 993	809 501		syys	5.
54 235	9 597	820	14 953	5 997	64 491	62 226	64 994	804 358			12.
67 696	9 285	794	13 816	5 997	65 483	62 226	64 998	813 574			19.
76 112	9 329	760	15 420	5 997	65 165	62 226	65 000	829 239			26.
49 965	9 450	679	17 186	5 991	64 958	71 174	65 002	813 612		loka	3.
48 196	9 380	661	17 750	5 991	64 882	71 174	65 004	815 927			10.
40 409	9 493	643	15 151	5 991	65 767	71 174	65 005	803 678			17.
53 524	9 397	651	15 545	5 991	65 776	71 174	65 007	812 517			24.
55 000	9 572	828	16 230	5 991	65 991	71 174	65 009	818 606			31.

Taulukko 1.2

EKP:n keskeiset korot

(korro vuotuisina prosentteina, muutokset prosenttiyksikköinä)

Voimassa alkaen ¹⁾	Talletusmahdollisuus		Perusrahoitusoperaatiot			Maksuvalmiusluotto		
			Kiinteäkorkoiset huutokaupat	Vaihtuvakorkoiset huutokaupat	Muutos	Korko	Muutos	
	Korko	Muutos	Korko	Korko				
	1	2	3	4	5	6	7	
1999 tammi	1.	2,00	-	3,00	-	-	4,50	-
	4. ²⁾	2,75	0,75	3,00	-	...	3,25	-1,25
	22.	2,00	-0,75	3,00	-	...	4,50	1,25
	huhti 9.	1,50	-0,50	2,50	-	-0,50	3,50	-1,00
marras 5.	2,00	0,50	3,00	-	0,50	4,00	0,50	
2000 helmi	4.	2,25	0,25	3,25	-	0,25	4,25	0,25
	maalis 17.	2,50	0,25	3,50	-	0,25	4,50	0,25
	huhti 28.	2,75	0,25	3,75	-	0,25	4,75	0,25
	kesä 9.	3,25	0,50	4,25	-	0,50	5,25	0,50
	28. ³⁾	3,25	...	-	4,25	...	5,25	...
	syys 1.	3,50	0,25	-	4,50	0,25	5,50	0,25
loka 6.	3,75	0,25	-	4,75	0,25	5,75	0,25	
2001 touko	11.	3,50	-0,25	-	4,50	-0,25	5,50	-0,25
	elo 31.	3,25	-0,25	-	4,25	-0,25	5,25	-0,25
	syys 18.	2,75	-0,50	-	3,75	-0,50	4,75	-0,50
	marras 9.	2,25	-0,50	-	3,25	-0,50	4,25	-0,50
2002 joul	6.	1,75	-0,50	-	2,75	-0,50	3,75	-0,50
2003 maal	7.	1,50	-0,25	-	2,50	-0,25	3,50	-0,25
	kesä 6.	1,00	-0,50	-	2,00	-0,50	3,00	-0,50

Lähde: EKP.

- Päiväys viittaa talletuskoroon ja maksuvalmiusluoton korkoon. Perusrahoitusoperaatioiden koron muutokset ovat voimassa ensimmäisestä päivästä seuranneesta operaatiosta alkaen, ellei toisin mainita. Syyskuun 18. päivänä 2001 tehty koron muutos tuli voimaan samana päivänä.
- EKP ilmoitti 22.12.1998, että maksuvalmiusluoton koron ja talletuskoron välillä sovelletaan poikkeuksellisesti 4.-21.1.1999 kapeaa 50 peruspisteen korkoputkea. Tämän järjestelyn tarkoituksena oli helpottaa markkinaosapuolten sopeutumista uuteen regiimiin.
- EKP ilmoitti 8.6.2000, että siitä operaatiosta alkaen, jonka maksut suoritetaan 28.6.2000, eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatiot toteutetaan vaihtuvakorkoisina huutokauppoina. Korkotarjousten alaraja tarkoittaa alinta korkoa, jolla vastapuolet voivat tehdä tarjouksia.

Taulukko 1.3

Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot, huutokaupoissa hyväksytyt määrät^{1), 2)}

(määrät miljoonaa euroa, korot vuotuisista korkoa)

1. Perusrahoitusoperaatiot³⁾

Huutokaupan maksujen suorituspäivä	Tehdyt tarjoukset (määrä)	Hyväksytyt tarjoukset (määrä)	Kiinteäkorkoiset huutokaupat	Vaihtuvakorkoiset huutokaupat			Operaation kesto [...] päivää	
			Kiinteäkorko	Korkotarjousten alaraja	Marginaalikorko ⁴⁾	Painotettu keskikorko		
	1	2	3	4	5	6	7	
2003 kesä	4.	72 372	72 372	-	2,50	2,50	2,50	14
	7.	145 751	129 000	-	2,00	2,09	2,11	16
	18.	111 215	62 000	-	2,00	2,12	2,12	14
	25.	166 404	150 000	-	2,00	2,10	2,12	14
	heinä 2.	111 698	56 000	-	2,00	2,10	2,11	14
heinä	9.	130 689	101 000	-	2,00	2,08	2,10	14
	9.	67 965	43 000	-	2,00	2,09	2,10	7
	16.	147 621	98 000	-	2,00	2,08	2,09	14
	23.	141 573	134 000	-	2,00	2,06	2,08	14
	30.	114 569	73 000	-	2,00	2,06	2,07	14
	elo 6.	174 505	144 000	-	2,00	2,05	2,06	14
	13.	118 015	61 000	-	2,00	2,05	2,06	14
elo	20.	192 891	144 000	-	2,00	2,06	2,06	14
	27.	121 927	75 000	-	2,00	2,08	2,08	14
	syys 3.	185 556	140 000	-	2,00	2,07	2,08	14
	10.	125 756	68 000	-	2,00	2,07	2,08	14
loka	17.	177 865	150 000	-	2,00	2,07	2,08	14
	24.	109 738	81 000	-	2,00	2,06	2,07	14
	1.	164 023	123 000	-	2,00	2,05	2,06	14
	8.	135 884	82 000	-	2,00	2,05	2,06	14
	15.	153 304	113 000	-	2,00	2,05	2,05	12
	22.	119 327	90 000	-	2,00	2,04	2,05	14
	27.	135 867	117 000	-	2,00	2,04	2,05	15
	marras 5.	125 765	84 000	-	2,00	2,04	2,05	14

2. Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot

Huutokaupan maksujen suorituspäivä	Tehdyt tarjoukset (määrä)	Hyväksytyt tarjoukset (määrä)	Kiinteäkorkoiset huutokaupat	Vaihtuvakorkoiset huutokaupat		Operaation kesto [...] päivää
			Kiinteäkorko	Marginaalikorko ⁴⁾	Painotettu keskikorko	
1	2	3	4	5	6	7
2001 marras 29.	49 135	20 000	-	3,32	3,34	91
joulu 21.	38 178	20 000	-	3,29	3,31	97
2002 tammi 31.	44 547	20 000	-	3,31	3,33	84
helmi 28.	47 001	20 000	-	3,32	3,33	91
maalis 28.	39 976	20 000	-	3,40	3,42	91
huhti 25.	40 580	20 000	-	3,35	3,36	91
touko 30.	37 602	20 000	-	3,45	3,47	91
kesä 27.	27 670	20 000	-	3,38	3,41	91
heinä 25.	28 791	15 000	-	3,35	3,37	98
elo 29.	33 527	15 000	-	3,33	3,34	91
syys 26.	25 728	15 000	-	3,23	3,26	88
loka 31.	27 820	15 000	-	3,22	3,24	91
marras 28.	38 644	15 000	-	3,02	3,04	91
joulu 23.	42 305	15 000	-	2,93	2,95	94
2003 tammi 30.	31 716	15 000	-	2,78	2,80	90
helmi 27.	24 863	15 000	-	2,48	2,51	91
maalis 27.	33 367	15 000	-	2,49	2,51	91
huhti 30.	35 096	15 000	-	2,50	2,51	92
touko 29.	30 218	15 000	-	2,25	2,27	91
kesä 26.	28 694	15 000	-	2,11	2,12	91
heinä 31.	25 416	15 000	-	2,08	2,10	91
elo 28.	35 940	15 000	-	2,12	2,13	91
syys 25.	28 436	15 000	-	2,10	2,12	84
loka 30.	32 384	15 000	-	2,13	2,14	91

3. Muut huutokauppina toteutetut operaatiot

Huutokaupan maksujen suorituspäivä	Operaation tyyppi	Tehdyt tarjoukset (määrä)	Hyväksytyt tarjoukset (määrä)	Kiinteäkorkoiset huutokaupat	Vaihtuvakorkoiset huutokaupat			Operaation kesto [...] päivää
				Kiinteäkorko	Korkotarjousten alaraja	Marginaalikorko ⁴⁾	Painotettu keskikorko	
1	2	3	4	5	6	7	8	
2000 tammi 5. ⁵⁾	Määräaikaistalletusten kerääminen	14 420	14 420	-	-	3,00	3,00	7
kesä 21.	Käänteisoperaatio	18 845	7 000	-	-	4,26	4,28	1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>								
2001 huhti 30.	Käänteisoperaatio	105 377	73 000	-	4,75	4,77	4,79	7
syys 12.	Käänteisoperaatio	69 281	69 281	4,25	-	-	-	1
13.	Käänteisoperaatio	40 495	40 495	4,25	-	-	-	1
marras 28.	Käänteisoperaatio	73 096	53 000	-	3,25	3,28	3,29	7
2002 tammi 4.	Käänteisoperaatio	57 644	25 000	-	3,25	3,30	3,32	3
10.	Käänteisoperaatio	59 377	40 000	-	3,25	3,28	3,30	1
joulu 18.	Käänteisoperaatio	28 480	10 000	-	2,75	2,80	2,82	6
2003 touko 23.	Määräaikaistalletusten kerääminen	3 850	3 850	2,50	-	-	-	3

Lähde: EKP.

- 1) Esitetyt summat voivat hieman poiketa taulukossa 1.1 (vastaavaa) esitetystä (sarakkeet 6–8) likviditeetin jaon yhteydessä suorittamattomien maksujen vuoksi.
- 2) Huhtikuusta 2002 alkaen yhden viikon pituiset perusrahoitusoperaation kanssa vakiohuutokauppina toteutetut operaatiot (split tender operations) on luokiteltu perusrahoitusoperaatioiksi. Lisätietoja tätä aiemista operaatioista taulukosta 1.3.3.
- 3) EKP ilmoitti 8.6.2000, että siitä operaatiosta alkaen, jonka maksut suoritetaan 28.6.2000, eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatiot toteutetaan vaihtuvakorkoisina huutokauppina. Korkotarjousten alaraja tarkoittaa alinta korkoa, jolla vastapuolet voivat tehdä tarjouksia.
- 4) Likviditeettiä lisäävissä (vähentävissä) operaatioissa marginaalikorko tarkoittaa alinta (korkeinta) korkoa, jolla tarjoukset hyväksyttiin.
- 5) Operaatioissa tarjousten yläraja oli asetettu 3,00 prosentiksi.

Taulukko 1.4

Vähimmäisvarantotilastot

1. Vähimmäisvarantovelvoitteen alaisten luottolaitosten varantopohja^{1),2)}

(miljardia euroa; ajanjakson lopussa)

Varantopohja	Yhteensä	Velat, joihin sovelletaan 2 prosentin velvoitetta			Velat, joihin sovelletaan 0 prosentin velvoitetta		
		Talletukset (yön yli, enintään 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Enintään 2 vuoden velkapaperit ³⁾	Talletukset (yli 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Repot	Yli 2 vuoden velkapaperit	
	1	2	3	4	5	6	
2002 syys	11 054,3	6 055,4	405,0	1 373,5	747,6	2 472,7	
loka	11 113,6	6 052,0	414,2	1 379,1	790,5	2 477,8	
marras	11 207,0	6 142,9	426,9	1 365,2	784,2	2 487,7	
joulu	11 116,8	6 139,9	409,2	1 381,9	725,5	2 460,3	
2003 tammi	11 100,8	6 048,5	426,0	1 385,7	773,9	2 466,7	
helmi	11 214,2	6 092,6	434,0	1 396,4	808,2	2 483,0	
maalis	11 229,9	6 117,2	427,4	1 404,1	782,7	2 498,5	
huhti	11 312,6	6 154,9	431,4	1 406,9	815,2	2 504,2	
touko	11 340,5	6 182,9	423,1	1 401,2	815,9	2 517,3	
kesä	11 381,7	6 217,9	415,4	1 421,4	781,0	2 545,9	
heinä	11 394,7	6 176,0	417,8	1 430,0	800,8	2 570,1	
elo	11 408,0	6 184,3	404,3	1 442,5	787,6	2 589,3	
syys ⁴⁾	11 394,7	6 172,8	405,2	1 432,7	790,8	2 593,2	

Lähde: EKP.

- 1) Luottolaitosten velkoja muille EKPJ:n vähimmäisvarantovelvoitteen alaisille luottolaitoksille, EKP:lle tai kansallisille keskuspankeille ei sisällytetä varantopohjaan. Jos luottolaitos ei pysty osoittamaan liikkeeseen laskemiensa edellä mainittujen euroalueen laitosten hallussa olevien enintään kahden vuoden velkapaperien määrää, se voi tehdä varantopohjaansa näistä veloista prosenttivähennyksen. Varantopohjaan sovellettava vähennys oli 10 % marraskuuhun 1999 saakka, sen jälkeen 30 %.
- 2) Pitoajanjakso alkavat kunkin kuukauden 24. päivänä ja päättyvät seuraavan kuukauden 23. päivänä. Varantovelvoite lasketaan edeltävän kuukauden lopun varantopohjan perusteella.
- 3) Sisältää rahamarkkinapaperit. Lisätietoja saa Yleistä-osasta.

2. Varantojen pito¹⁾

(miljardia euroa, korko vuotuisena prosenttina)

Varantojen pitoajanjakso päätyy	Vaaditut varantotalletukset ²⁾	Toteutuneet varantotalletukset ³⁾	Varantovelvoitteen ylittävät talletukset ⁴⁾	Varantovaje ⁵⁾	Vähimmäisvarantojen korko ⁶⁾ , %
	1	2	3	4	5
2002 marras	128,7	129,2	0,5	0,0	3,28
joulu	128,8	129,4	0,7	0,0	3,06
2003 tammi	130,9	131,4	0,6	0,0	2,87
helmi	130,4	131,0	0,6	0,0	2,78
maalis	128,9	129,5	0,6	0,0	2,67
huhti	130,0	130,5	0,5	0,0	2,53
touko	130,3	130,8	0,5	0,0	2,54
kesä	131,2	131,7	0,5	0,0	2,34
heinä	131,6	132,0	0,5	0,0	2,09
elo	132,1	132,7	0,6	0,0	2,06
syys	131,3	131,8	0,5	0,0	2,07
loka	131,2	131,8	0,5	0,0	2,05
marras ⁶⁾	131,0

Lähde: EKP.

- 1) Tässä taulukossa ilmoitetaan päätyneiden pitoajanjaksojen täydelliset tiedot ja nykyisen pitoajanjakson varantovelvoitteet.
- 2) Kunkin luottolaitoksen varantovelvoitteen määrä lasketaan varantopohjana olevista veloista niiden velvoiteprosenttien mukaan, joita sovelletaan kuhunkin velkaerään. Velat lasketaan kuukauden lopun tasetietojen mukaan. Jokainen luottolaitos saa tehdä 100 000 euron suuruisen könttösummavähennyksen varantovelvoitteestaan. Euroalueen varantovelvoitteet lasketaan yhteen.
- 3) Vähimmäisvarantovelvoitteen alaisten luottolaitosten yhteenlasketut keskimääräiset päivittäiset varantotalletukset varantotilillä pitoajanjakson aikana.
- 4) Keskimääräiset varantovelvoitteen ylittävät toteutuneet varantotalletukset pitoajanjakson aikana laskettuna niiden luottolaitosten perusteella, jotka ovat täyttäneet varantovelvoitteen.
- 5) Keskimääräiset varantovelvoitteen alittavat toteutuneet varantotalletukset pitoajanjakson aikana laskettuna niiden luottolaitosten perusteella, jotka eivät ole täyttäneet varantovelvoitetta.
- 6) EKP:n (kalenteripäivien määrällä painotettu) eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden keskimääräinen korko pitoajanjakson aikana (ks. taulukko 1.3).

Taulukko 1.5

Pankkijärjestelmän likviditeettiasema¹⁾

(miljardia euroa; jakson päivittäisten arvojen keskiarvoja)

Pitoajanjakso päätyy	Likviditeettiä lisäävät tekijät					Likviditeettiä vähentävät tekijät					Luotto- laitosten sekitili ⁴⁾	Perusraha (keskus- pankki- rahat) ⁵⁾				
	Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot					Talletus- mahdol- lisuus	Muut likvi- diteettiä vähentävät operaatiot ²⁾	Liikkeessä olevat setelit	Valtioiden tilit euro- järjestel- mässä	Muut tekijät (netto) ³⁾						
	Eurojär- jestelmä kulta- ja valuutta- saamiset (netto)	Perus- rahoitus- operaatiot	Pitempi- aikaiset- rahoitus- operaatiot	Maksu- valmius- luotto	Muut likvi- diteettiä lisäävät operaatiot ²⁾								1	2	3	4
2002 syys	362,3	140,9	50,8	0,1	0,0	0,2	0,0	323,6	49,1	51,7	129,6	453,4				
loka	370,0	146,1	45,3	0,1	0,0	0,1	0,0	329,2	45,6	58,2	128,3	457,6				
marras	372,1	147,5	45,0	0,1	0,0	0,1	0,0	334,0	42,8	58,6	129,3	463,4				
joulu	371,5	168,1	45,0	1,1	2,0	0,2	0,0	350,7	51,7	55,5	129,5	480,5				
2003 tammi	360,9	176,3	45,0	0,5	0,0	0,3	0,0	353,9	43,7	53,3	131,6	485,8				
helmi	356,4	168,6	45,0	0,3	0,0	0,3	0,0	340,7	50,2	48,0	131,1	472,2				
maalis	352,5	179,5	45,0	0,2	0,0	0,1	0,0	347,8	59,1	40,6	129,6	477,5				
huhti	337,4	179,4	45,0	0,1	0,0	0,2	0,0	358,5	52,1	20,5	130,6	489,3				
touko	333,1	177,1	45,0	0,4	0,0	0,2	0,1	366,2	42,6	15,5	130,9	497,3				
kesä	331,3	194,7	45,0	0,4	0,0	0,3	0,2	373,2	52,6	13,2	131,9	505,3				
heinä	320,4	204,7	45,0	0,4	0,0	0,3	0,0	382,7	52,4	2,9	132,2	515,2				
elo	315,8	213,4	45,0	0,2	0,0	0,1	0,0	391,6	51,5	-1,6	132,8	524,6				
syys	315,0	214,0	45,0	0,1	0,0	0,6	0,0	391,7	54,4	-4,4	132,0	524,2				
loka ⁶⁾	321,3	208,4	45,0	0,1	0,0	0,2	0,0	395,5	48,3	-1,1	131,9	527,5				

Lähde: EKP.

- 1) Pankkijärjestelmän likviditeettiasema määritellään euroalueen luottolaitosten eurojärjestelmään kuuluvissa keskuspankeissa pitämien sekkitilialdojen yhteissummana. Summat johdetaan eurojärjestelmän konsolidoidusta taseesta.
- 2) Ei sisällä kansallisten keskuspankkien EMUn toisen vaiheen aikana liikkeeseen laskemia velkasitoumuksia.
- 3) Eurojärjestelmän konsolidoidun taseen muut erät.
- 4) Likviditeettiä lisäävien (erät 1–5) ja likviditeettiä vähentävien erien (erät 6–10) erotus.
- 5) Talletusmahdollisuuden (erä 6), liikkeessä olevien setelien (erä 8) ja sekkitilien (erä 11) summa.

2 Euroalueen rahatalous ja sijoitusrahastot

Taulukko 2.1

Euroalueen rahalaitosten yhteenlaskettu tase

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

1. Saamiset: kannat

	Eurojärjestelmä												
	Lainat euro-alueelle	Rahalaitoksille ¹⁾	Julkisyhteisöille	Muille	Hallussa olevat euro-alueella olevien liikkeeseen laskemat muut arvo-paperit kuin osakkeet	Rahalaitosten	Julkisyhteisöjen	Muiden	Hallussa olevat euro-alueella olevien liikkeeseen laskemat osakkeet ja osuudet	Ulkomaiset saamiset	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2001	412,7	386,4	25,7	0,6	107,0	3,8	101,8	1,3	13,8	399,0	11,9	54,3	998,6
2002	416,2	391,3	24,2	0,6	94,5	7,6	86,0	0,8	13,2	374,8	11,9	132,3	1 042,8
2003 I	411,8	387,0	24,1	0,6	105,4	9,5	95,1	0,8	12,5	350,2	11,9	123,6	1 015,4
2003 huhti	369,6	344,9	24,1	0,6	107,7	9,6	97,3	0,8	13,0	341,5	12,0	128,3	972,1
2003 touko	444,7	420,0	24,0	0,7	113,1	10,4	101,6	1,0	12,2	334,0	11,9	131,0	1 046,9
2003 kesä	469,3	445,0	23,7	0,6	114,2	10,0	103,1	1,1	12,4	335,2	12,0	131,5	1 074,6
2003 heinä	437,3	412,9	23,7	0,7	115,3	9,6	104,6	1,1	12,5	337,9	12,2	133,4	1 048,5
2003 elo	437,4	413,0	23,7	0,7	117,4	10,0	106,4	1,0	12,5	354,1	12,2	130,1	1 063,7
2003 syys ^(p)	462,5	438,1	23,7	0,6	121,6	10,1	110,4	1,1	12,4	341,8	12,3	138,4	1 089,0

2. Velat: kannat

	Eurojärjestelmä									
	Liikkeessä-oleva raha	Talletukset euro-alueelta	Rahalaitosten ¹⁾	Valtion	Muiden julkisyhteisöjen/muiden	Liikkeeseen lasketut velkapaperit	Oma pääoma ja varaukset	Ulkomaiset velat ¹⁾	Muut velat	Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2001	285,9	391,9	342,4	35,1	14,4	4,6	209,8	35,6	70,8	998,6
2002	392,9	328,4	283,3	29,5	15,6	3,6	165,9	32,9	119,1	1 042,8
2003 I	365,4	345,8	279,0	50,7	16,2	2,7	149,5	28,7	123,3	1 015,4
2003 huhti	378,7	292,1	233,2	42,0	16,9	2,7	144,9	27,7	126,1	972,1
2003 touko	384,1	361,9	297,6	45,9	18,4	2,7	142,1	28,1	127,9	1 046,9
2003 kesä	391,4	379,4	307,9	52,6	18,9	2,6	143,1	29,8	128,3	1 074,6
2003 heinä	403,5	334,4	266,1	52,3	16,0	2,6	145,2	31,7	131,1	1 048,5
2003 elo	404,1	335,8	270,3	49,7	15,8	2,6	157,9	32,7	130,6	1 063,7
2003 syys ^(p)	406,4	362,1	289,8	55,0	17,4	2,6	151,1	32,4	134,4	1 089,0

Lähde: EKP.

1) Marraskuun lopusta alkaen TARGET-järjestelmän saamiset ja velat nettoutetaan päivittäin järjestämällä ne uudelleen (netting by novation). Tämä tarkoittaa, että kansallisten keskuspankkien ja EKP:n kahdenväliset saamiset ja velat on korvattu yhdellä kunkin kansallisen keskuspankin ja EKP:n kahdenvälisellä nettomääräisellä positiolla. Vuosien 1999 ja 2000 kunkin kuukauden lopun bruttomääräinen tilanne on esitetty vastaavassa alaviiteessä Kuukausikatsauksen helmikuun ja joulukuun 2000 numeroissa.

Taulukko 2.1 (jatkoa)

Euroalueen rahalaitosten yhteenlaskettu tase

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

3. Saamiset: kannat

	Rahalaitokset pl. eurojärjestelmä													
	Lainat euro-alueelle	Rahalaitoksille ¹⁾	Julkisyhteisöille	Muulle	Hallussa olevat euro-alueella olevien liikkeeseen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet	Rahalaitosten	Julkisyhteisöjen	Muiden	Rahamarkkina-rahasto-osuudet	Hallussa olevat euro-alueella olevien liikkeeseen laskemat osakkeet ja osuudet	Ulkomaiset saamiset	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2001	11 134,7	3 794,0	822,0	6 518,7	2 535,9	1 122,9	1 077,4	335,6	38,5	810,8	2 408,8	168,1	1 129,5	18 226,3
2002	11 611,3	4 017,8	812,6	6 780,9	2 671,2	1 170,0	1 135,0	366,2	62,4	827,6	2 465,5	167,6	1 051,8	18 857,4
2003 I	11 732,8	4 074,2	804,8	6 853,8	2 830,2	1 234,3	1 210,0	385,9	66,8	818,3	2 545,0	160,8	1 029,7	19 183,6
2003 huhti	11 796,3	4 106,8	799,2	6 890,2	2 852,5	1 223,0	1 226,2	403,4	69,6	837,2	2 564,8	158,8	1 038,0	19 317,2
2003 touko	11 889,6	4 188,7	794,8	6 906,1	2 896,5	1 233,8	1 256,6	406,1	70,7	854,1	2 544,4	159,4	1 073,1	19 487,9
2003 kesä	11 881,0	4 143,2	794,2	6 943,6	2 886,2	1 241,7	1 239,4	405,1	69,0	853,4	2 624,2	157,9	1 058,1	19 529,8
2003 heinä	11 865,1	4 099,0	802,2	6 963,9	2 912,0	1 259,3	1 251,1	401,7	68,4	883,6	2 604,6	158,2	1 010,8	19 502,7
2003 elo	11 902,3	4 129,9	796,4	6 976,0	2 905,8	1 258,1	1 243,3	404,3	69,6	887,1	2 575,7	158,2	1 009,0	19 507,6
2003 syys ^(p)	11 956,9	4 161,5	797,0	6 998,4	2 929,4	1 257,7	1 260,5	411,2	68,8	881,5	2 543,4	158,9	1 046,7	19 585,6

4. Velat: kannat

	Rahalaitokset pl. eurojärjestelmä										
	Liikkeessä-oleva raha	Talletukset euro-alueelta	Rahalaitosten	Valtion	Muiden julkisyhteisöjen/muiden	Rahamarkkina-rahasto-osuudet ¹⁾	Liikkeeseen lasketut velkapaperit ¹⁾	Oma pääoma ja varaukset	Ulkomaiset velat	Muut velat	Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2001	0,0	9 696,6	3 829,6	103,9	5 763,1	436,5	2 882,9	1 041,9	2 687,4	1 480,9	18 226,3
2002	0,0	10 197,4	4 136,5	106,9	5 954,1	532,9	2 992,7	1 108,7	2 593,9	1 431,7	18 857,4
2003 I	0,0	10 316,8	4 198,7	125,5	5 992,6	617,6	3 045,6	1 115,8	2 665,4	1 422,4	19 183,6
2003 huhti	0,0	10 348,5	4 200,8	117,8	6 029,9	632,6	3 064,4	1 116,9	2 687,4	1 467,4	19 317,2
2003 touko	0,0	10 515,2	4 310,1	124,2	6 080,8	641,9	3 062,5	1 120,5	2 625,4	1 522,5	19 487,9
2003 kesä	0,0	10 540,5	4 300,1	147,6	6 092,7	640,0	3 083,1	1 126,4	2 641,7	1 498,1	19 529,8
2003 heinä	0,0	10 497,1	4 255,7	120,7	6 120,7	653,9	3 116,0	1 132,9	2 649,5	1 453,2	19 502,7
2003 elo	0,0	10 509,2	4 272,1	112,8	6 124,3	657,3	3 126,9	1 135,4	2 647,1	1 431,8	19 507,6
2003 syys ^(p)	0,0	10 568,5	4 313,3	128,8	6 126,4	646,3	3 126,7	1 136,9	2 610,5	1 496,7	19 585,6

Lähde: EKP.

1) Sisältää euroalueella olevien hallussa olevat instrumentit. Euroalueen ulkopuolisten hallussa olevat instrumentit sisältyvät erään ”ulkomaiset velat”.

Taulukko 2.2

Euroalueen rahalaitosten yhteenlaskettu tase

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

1. Saamiset: kannat

	Lainat euro-alueelle						Hallussa olevat euro-alueella olevien liikkeeseen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet		Ulkomaiset saamiset ¹⁾	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8				
2001	7 367,0	847,7	6 519,3	1 516,1	1 179,2	336,9	568,1	2 807,8	180,0	1 137,6	13 576,7	
2002	7 618,3	836,8	6 781,5	1 588,0	1 221,0	367,0	572,7	2 840,3	179,5	1 132,2	13 931,0	
2003 I	7 683,3	828,9	6 854,4	1 691,8	1 305,1	386,7	565,3	2 895,2	172,7	1 115,1	14 123,4	
2003 huhti	7 714,1	823,3	6 890,9	1 727,7	1 323,5	404,2	584,2	2 906,3	170,8	1 123,8	14 227,0	
touko	7 725,7	818,9	6 906,8	1 765,2	1 358,2	407,1	596,2	2 878,4	171,3	1 163,8	14 300,6	
kesä	7 762,1	817,9	6 944,2	1 748,7	1 342,5	406,2	592,9	2 959,3	169,9	1 149,2	14 382,1	
heinä	7 790,5	825,9	6 964,6	1 758,5	1 355,7	402,8	615,4	2 942,5	170,4	1 102,1	14 379,5	
elo	7 796,7	820,0	6 976,7	1 755,1	1 349,8	405,4	619,4	2 929,8	170,4	1 097,7	14 369,1	
syys ^(p)	7 819,7	820,7	6 999,0	1 783,2	1 370,9	412,3	616,4	2 885,3	171,1	1 143,6	14 419,3	

2. Velat: kannat

	Liik-keessä oleva raha		Valtion talletukset		Muiden julkis-yhteisöjen/ muiden talletukset euro-alueelta		Raha-markkina-rahasto-osuudet ²⁾		Liikkee-seen lasketut velka-paperit ²⁾		Oma pääoma ja varaukset		Ulko-maiset velat ¹⁾		Muut velat		Raha-laitosten väliset velat, netto		Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
2001	239,7	139,0	5 777,6	398,0	1 760,8	995,2	2 723,0	1 551,8	-8,5	13 576,7									
2002	341,2	136,4	5 969,6	470,6	1 818,6	1 006,4	2 626,7	1 550,8	10,7	13 931,0									
2003 I	327,2	176,2	6 008,7	550,8	1 804,5	999,8	2 694,1	1 545,7	16,5	14 123,4									
2003 huhti	336,3	159,7	6 046,8	563,0	1 834,5	995,8	2 715,1	1 593,5	-17,7	14 227,0									
touko	343,8	170,1	6 099,2	571,1	1 821,0	992,6	2 653,4	1 650,4	-1,0	14 300,6									
kesä	351,0	200,3	6 111,7	571,0	1 833,9	996,5	2 671,6	1 626,4	19,7	14 382,1									
heinä	361,5	173,0	6 136,7	585,5	1 849,7	997,5	2 681,2	1 584,3	10,0	14 379,5									
elo	362,7	162,5	6 140,1	587,7	1 861,5	1 013,1	2 679,8	1 562,4	-0,6	14 369,1									
syys ^(p)	364,9	183,8	6 143,8	577,5	1 861,6	1 010,5	2 642,9	1 631,1	3,4	14 419,3									

Lähde: EKP.

1) Marraskuun lopusta alkaen TARGET-järjestelmän saamiset ja velat nettoutetaan päivittäin järjestämällä ne uudelleen (netting by novation). Tämä tarkoittaa, että kansallisten keskuspankkien ja EKP:n kahdenväliset saamiset ja velat on korvattu yhdellä kunkin kansallisen keskuspankin ja EKP:n kahdenvälisellä nettomääräisellä positiolla. Vuosien 1999 ja 2000 kunkin kuukauden lopun bruttomääräinen tilanne on esitetty vastaavassa alaviitteessä Kuukausikatsauksen helmikuun ja joulukuun 2000 numeroissa.

2) Sisältää euroalueella olevien hallussa olevat instrumentit. Euroalueen ulkopuolisten hallussa olevat instrumentit sisältyvät erään "ulkomaiset velat".

Taulukko 2.2 (jatkoa)

Euroalueen rahalaitosten yhteenlaskettu tase

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, transaktiot jakson aikana)

3. Saamiset: virrat¹⁾

	Lainat euro-alueelle			Hallussa olevat euro-alueella olevien liikkeeseen laskemat muut arvo-paperit kuin osakkeet			Hallussa olevat euro-alueella olevien liikkeeseen laskemat osakkeet ja osuudet	Ulkomaiset saamiset ²⁾	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
	1	2	3	4	5	6					
2001	365,6	-7,6	373,2	71,5	8,5	62,9	29,8	331,1	8,1	100,6	906,6
2002	299,1	-9,8	308,9	75,9	45,7	30,2	5,5	246,5	-1,3	-20,6	605,2
2003 I	87,3	-0,3	87,6	63,0	46,4	16,6	-1,0	90,7	-3,6	-17,0	220,0
2003 huhti	38,6	-5,4	44,0	33,4	21,0	12,4	15,3	40,0	-1,9	4,8	130,2
touko	24,3	-4,0	28,4	33,9	30,7	3,2	11,0	41,8	0,5	39,2	150,9
kesä	35,3	0,8	34,5	-15,4	-13,9	-1,5	-5,1	40,3	-1,1	-11,7	42,3
heinä	27,9	7,9	20,0	10,4	12,8	-2,4	-3,1	-33,4	0,4	-49,8	-47,5
elo	-0,1	-6,1	6,0	-3,2	-5,1	1,8	3,1	-70,7	0,0	-6,4	-77,4
syys ^(p)	33,6	1,0	32,5	31,2	23,2	8,0	-4,1	27,1	0,7	45,9	134,4

4. Velat: virrat¹⁾

	Liik-keessä oleva raha	Valtion talletukset	Muiden julkis-yhteisöjen/ muiden talletukset euro-alueelta	Raha-markkina-rahasto-osuudet ³⁾	Liikkee-seen lasketut velka-paperit ³⁾	Oma pääoma ja varaukset	Ulko-maiset velat ²⁾	Muut velat	Raha-laitosten väliset velat, netto	Yhteensä
2001	-116,4	-26,9	385,4	90,9	107,6	81,2	338,4	79,9	-33,5	906,6
2002	101,4	-5,8	221,7	70,1	105,3	39,2	75,6	-35,0	32,6	605,2
2003 I	7,7	32,8	48,2	35,7	24,9	1,4	59,8	-4,4	13,8	220,0
2003 huhti	9,1	-16,5	41,6	11,8	30,0	0,3	44,1	43,2	-33,5	130,2
touko	7,4	10,4	60,8	8,8	2,4	-6,5	1,1	52,2	14,4	150,9
kesä	7,3	30,2	7,6	-0,9	4,3	6,9	-19,1	-16,7	22,5	42,3
heinä	11,1	-24,6	-8,6	10,3	14,4	8,9	6,4	-57,6	-7,8	-47,5
elo	1,2	-10,5	-2,2	2,1	0,7	7,7	-39,3	-26,9	-10,2	-77,4
syys ^(p)	2,2	21,3	11,3	-8,2	18,5	3,4	16,6	66,1	3,2	134,4

Lähde: EKP.

- 1) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.
- 2) Marraskuun lopusta alkaen TARGET-järjestelmän saamiset ja velat nettoutetaan päivittäin järjestämällä ne uudelleen (netting by novation). Tämä tarkoittaa, että kansallisten keskuspankkien ja EKP:n kahdenväliset saamiset ja velat on korvattu yhdellä kunkin kansallisen keskuspankin ja EKP:n kahdenvälisellä nettomääräisellä positiolla. Vuosien 1999 ja 2000 kunkin kuukauden lopun bruttomääräinen tilanne on esitetty vastaavassa alaviitteessä Kuukausikatsauksen helmikuun ja joulukuun 2000 numeroissa.
- 3) Sisältää euroalueella olevien hallussa olevat instrumentit. Euroalueen ulkopuolisten hallussa olevat instrumentit sisältyvät erään "ulkomaiset velat".

Taulukko 2.3

Raha-aggregaatit¹⁾ ja niiden vastaerät (kausivaihtelusta puhdistamattomat)

(kannat miljardeina euroina ja kasvuvauhdit vuotuisina prosenttimuutoksina; kannat ja kasvuvauhdit jakson lopussa, virrat koko jakson ajalta)

1. Kannat

	M3					Pitkäaikaiset rahoitusvelat	Luotot julkiselle sektorille	Luotot muille euroalueella		Ulkomaiset netto-saamiset
	M2			M3-M2	Yhteensä			Lainat		
	M1	M2-M1	Yhteensä							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001	2 207,9	2 459,8	4 667,7	762,4	5 430,2	3 893,8	2 026,9	7 424,4	6 519,3	84,7
2002	2 425,5	2 537,9	4 963,5	825,1	5 788,6	3 991,1	2 057,8	7 721,2	6 781,5	213,6
2003 I	2 396,9	2 587,1	4 984,0	874,2	5 858,2	4 009,8	2 134,0	7 806,5	6 854,4	201,1
2003 huhti	2 425,7	2 604,3	5 030,0	917,4	5 947,4	4 005,6	2 146,8	7 879,3	6 890,9	191,3
touko	2 458,7	2 626,7	5 085,3	907,5	5 992,8	4 011,1	2 177,0	7 910,1	6 906,8	225,0
kesä	2 501,5	2 604,8	5 106,3	883,5	5 989,8	4 037,3	2 160,4	7 943,3	6 944,2	287,8
heinä	2 481,4	2 618,0	5 099,3	896,8	5 996,2	4 064,6	2 181,6	7 982,9	6 964,6	261,3
elo	2 468,6	2 632,0	5 100,6	893,7	5 994,3	4 101,6	2 169,8	8 001,5	6 976,7	250,0
syys ^{p)}	2 510,4	2 601,2	5 111,6	877,9	5 989,5	4 098,8	2 191,6	8 027,8	6 999,0	242,4

2. Virrat²⁾

	M3					Pitkäaikaiset rahoitusvelat	Luotot julkiselle sektorille	Luotot muille euroalueella		Ulkomaiset netto-saamiset
	M2			M3-M2	Yhteensä			Lainat		
	M1	M2-M1	Yhteensä							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001	106,8	162,2	269,1	114,0	383,0	178,4	0,9	465,9	373,2	-7,3
2002	215,1	88,1	303,2	66,7	369,9	188,5	35,9	344,6	308,9	171,0
2003 I	-4,6	51,4	46,7	37,8	84,5	37,2	46,1	103,2	87,6	30,9
2003 huhti	30,1	18,9	49,0	38,6	87,5	4,8	15,6	71,7	44,0	-4,1
touko	36,0	26,5	62,5	-7,9	54,6	18,0	26,7	42,6	28,4	40,8
kesä	54,3	-24,2	30,1	-24,2	5,8	19,3	-13,0	27,9	34,5	59,4
heinä	-18,4	12,8	-5,6	10,8	5,2	31,4	20,7	14,5	20,0	-39,8
elo	-14,9	11,7	-3,2	-3,2	-6,4	16,9	-11,2	11,0	6,0	-31,4
syys ^{p)}	45,1	-28,5	16,6	-13,4	3,2	23,3	24,2	36,5	32,5	10,5

3. Suhteelliset muutosnopeudet³⁾

	M3					Pitkäaikaiset rahoitusvelat	Luotot julkiselle sektorille	Luotot muille euroalueella		Ulkomaiset netto-saamiset ⁴⁾
	M2			M3-M2	Yhteensä			Lainat		
	M1	M2-M1	Yhteensä							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001	5,1	7,1	6,1	17,7	7,6	4,8	0,0	6,7	6,1	-7,3
2002	9,8	3,6	6,5	8,8	6,8	4,9	1,8	4,7	4,7	171,0
2003 I	11,6	4,5	7,8	8,1	7,8	4,3	1,8	4,8	4,7	228,9
2003 huhti	10,9	5,3	8,0	12,4	8,6	4,6	3,4	5,1	4,7	227,8
touko	11,9	5,8	8,7	8,6	8,7	4,4	4,4	5,2	4,7	229,6
kesä	11,3	5,5	8,3	8,5	8,3	5,0	3,7	5,1	4,6	247,8
heinä	11,6	5,7	8,5	9,4	8,6	5,1	4,9	5,6	4,9	206,5
elo	12,3	5,3	8,6	6,3	8,2	5,2	5,0	5,6	5,0	160,9
syys ^{p)}	11,2	5,1	8,0	4,3	7,4	5,2	5,5	5,5	4,9	153,2

Lähde: EKP.

- 1) Raha-aggregaateihin kuuluvat rahalaitosten sekä joidenkin valtionhallinnon yksiköiden (kuten posti ja valtiokonttori) monetaariset velat muille euroalueella oleville kuin rahalaitoksille ja valtiolle. M1 on liikkeessä olevan rahan ja yön yli -talletusten summa. M2 on M1:n, enintään 2 vuoden määräaikaistalletusten ja irtisanomisajaltaan enintään 3 kuukauden talletusten summa. M3 on M2:n, reposopimusten, rahamarkkinarahastojen rahasto-osuuksien ja enintään 2 vuoden velkapaperien summa.
- 2) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.
- 3) Suhteellisten vuosimuutosten laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia -osassa.
- 4) 12 kuukausittaisen virran summa mainitun ajanjakson lopussa.

Taulukko 2.3 (jatkoa)

Raha-aggregaatit¹⁾ ja niiden vastaerät (kausivaihtelusta puhdistamattomat)

(kannat miljardeina euroina ja kasvuvauhdit vuotuisina prosenttimuutoksina; kannat ja kasvuvauhdit jakson lopussa, virrat koko jakson ajalta)

4. Kannat

	Liikkeessä oleva raha	Yön yli -talletukset	Enintään 2 vuoden määrä- aikais- talletukset	Irtisanomis- ajaltaan enintään 3 kk:n talletukset	Repot	Raha- markkina- rahasto- osuudet	Enintään 2 vuoden velka- paperit	Yli 2 vuoden velka- paperit	Irtisanomis- ajaltaan enintään 3 kk:n talletukset	Yli 2 vuoden määrä- aikais- talletukset	Oma pääoma ja varaukset
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2001	239,7	1 968,2	1 088,8	1 371,0	218,5	398,0	145,9	1 613,6	115,8	1 169,1	995,2
2002	341,2	2 084,4	1 075,5	1 462,4	226,9	470,6	127,7	1 689,7	105,8	1 189,2	1 006,4
2003 I	327,2	2 069,7	1 073,2	1 513,9	224,0	550,8	99,4	1 704,2	100,9	1 205,0	999,8
2003 huhti	336,3	2 089,4	1 081,9	1 522,4	230,5	563,0	124,0	1 709,7	98,3	1 201,7	995,8
touko	343,8	2 114,9	1 096,9	1 529,8	231,4	571,1	105,0	1 714,2	96,9	1 207,5	992,6
kesä	351,0	2 150,5	1 060,0	1 544,8	214,9	571,0	97,6	1 734,5	95,4	1 211,0	996,5
heinä	361,5	2 119,9	1 063,4	1 554,6	220,1	585,5	91,2	1 756,7	93,3	1 217,1	997,5
elo	362,7	2 105,9	1 069,3	1 562,7	217,1	587,7	88,9	1 771,0	91,7	1 225,9	1 013,1
syys ^(p)	364,9	2 145,5	1 037,3	1 563,9	211,7	577,5	88,7	1 771,3	91,1	1 225,8	1 010,5

5. Virrat²⁾

	Liikkeessä oleva raha	Yön yli -talletukset	Enintään 2 vuoden määrä- aikais- talletukset	Irtisanomis- ajaltaan enintään 3 kk:n talletukset	Repot	Raha- markkina- rahasto- osuudet	Enintään 2 vuoden velka- paperit	Yli 2 vuoden velka- paperit	Irtisanomis- ajaltaan enintään 3 kk:n talletukset	Yli 2 vuoden määrä- aikais- talletukset	Oma pääoma ja varaukset
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2001	-116,4	223,2	64,3	98,0	25,2	90,9	-2,1	110,2	-10,8	-2,2	81,2
2002	101,4	113,6	-2,8	90,9	9,6	70,1	-13,0	118,4	-10,0	41,0	39,2
2003 I	7,7	-12,3	-0,4	51,7	5,8	35,7	-3,7	28,9	-4,9	11,8	1,4
2003 huhti	9,1	21,0	10,2	8,7	6,4	11,8	20,3	9,8	-2,6	-2,8	0,3
touko	7,4	28,6	18,8	7,7	1,0	8,8	-17,7	19,0	-1,3	6,9	-6,5
kesä	7,3	47,0	-39,0	14,8	-16,5	-0,9	-6,9	11,2	-1,6	2,8	6,9
heinä	11,1	-29,5	3,1	9,8	5,5	10,3	-5,0	19,4	-2,1	5,2	8,9
elo	1,2	-16,1	3,7	8,0	-3,0	2,1	-2,3	3,2	-1,6	7,6	7,7
syys ^(p)	2,2	43,0	-29,9	1,5	-4,3	-8,2	-0,9	19,5	-0,6	0,9	3,4

6. Suhteelliset muutosnopeudet³⁾

	Liikkeessä oleva raha	Yön yli -talletukset	Enintään 2 vuoden määrä- aikais- talletukset	Irtisanomis- ajaltaan enintään 3 kk:n talletukset	Repot	Raha- markkina- rahasto- osuudet	Enintään 2 vuoden velka- paperit	Yli 2 vuoden velka- paperit	Irtisanomis- ajaltaan enintään 3 kk:n talletukset	Yli 2 vuoden määrä- aikais- talletukset	Oma pääoma ja varaukset
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2001	-32,7	12,8	6,3	7,7	13,0	29,1	-1,5	7,2	-8,5	-0,2	8,9
2002	42,3	5,8	-0,3	6,6	4,4	17,6	-9,3	7,4	-8,7	3,5	4,0
2003 I	37,6	8,2	-0,4	8,4	1,8	16,4	-11,3	6,7	-8,2	3,8	2,4
2003 huhti	37,4	7,4	0,0	9,5	5,4	16,8	9,6	7,2	-8,9	3,6	3,0
touko	34,2	8,8	0,7	9,9	2,8	17,5	-12,4	7,1	-9,2	3,8	1,9
kesä	31,4	8,5	-1,0	10,4	-2,0	19,3	-13,7	7,2	-10,5	3,8	4,4
heinä	30,6	8,8	-1,1	10,9	0,8	18,2	-12,4	7,5	-12,5	4,1	4,3
elo	29,0	9,8	-2,0	11,0	-3,8	15,5	-15,4	7,5	-14,1	4,6	4,1
syys ^(p)	27,4	8,8	-2,6	10,9	-6,7	14,6	-18,6	7,9	-15,0	4,6	3,5

Lähde: EKP.

- 1) Raha-aggregaatteihin kuuluvat rahalaitosten sekä joidenkin valtionhallinnon yksiköiden (kuten posti ja valtiokonttori) monetaariset velat muille euroalueella oleville kuin rahalaitoksille ja valtiolle. M1 on liikkeessä olevan rahan ja yön yli -talletusten summa. M2 on M1:n, enintään 2 vuoden määräaikaistalletusten ja irtisanomisajaltaan enintään 3 kuukauden talletusten summa. M3 on M2:n, reposopimusten, rahamarkkinarahastojen rahasto-osuuksien ja enintään 2 vuoden velkapaperien summa.
- 2) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.
- 3) Suhteellisten vuosimuutosten laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia -osassa.

Taulukko 2.3 (jatkoa)

Raha-aggregaatit¹⁾ ja niiden vastaerät (kausivaihtelusta puhdistetut)

(kannat miljardeina euroina ja kasvuvauhdit vuotuisina prosenttimuutoksina; kannat ja kasvuvauhdit jakson lopussa, virrat koko jakson ajalta)

7. Kannat

	M3					Pitkäaikaiset rahoitusvelat	Luotot julkiselle sektorille	Luotot muille euroalueella	Lainat	Ulkomaiset netto-saamiset
	M2			M3-M2	Yhteensä					
	M1	M2-M1	Yhteensä							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001	2 151,7	2 450,4	4 602,2	789,2	5 391,3	3 897,3	2 041,0	7 425,5	6 514,7	48,8
2002	2 367,1	2 530,5	4 897,7	853,7	5 751,4	3 994,3	2 073,3	7 724,2	6 780,9	176,9
2003 I	2 407,6	2 575,7	4 983,3	856,5	5 839,8	4 002,3	2 120,9	7 786,8	6 846,9	228,3
2003 huhti	2 426,5	2 592,1	5 018,5	899,2	5 917,8	4 006,6	2 137,3	7 845,8	6 871,3	238,4
touko	2 445,8	2 608,5	5 054,3	885,9	5 940,2	4 013,7	2 159,2	7 873,5	6 893,3	266,8
kesä	2 450,3	2 618,1	5 068,4	888,3	5 956,7	4 028,3	2 143,2	7 912,1	6 913,5	288,5
heinä	2 473,9	2 628,7	5 102,6	905,6	6 008,2	4 061,5	2 183,4	7 979,5	6 954,9	264,6
elo	2 504,2	2 631,2	5 135,3	893,0	6 028,4	4 107,6	2 184,6	8 033,9	7 004,6	243,6
syys ^{p)}	2 516,2	2 629,3	5 145,4	887,2	6 032,6	4 100,9	2 202,1	8 051,9	7 009,3	220,8

8. Virrat²⁾

	M3					Pitkäaikaiset rahoitusvelat	Luotot julkiselle sektorille	Luotot muille euroalueella	Lainat	Ulkomaiset netto-saamiset
	M2			M3-M2	Yhteensä					
	M1	M2-M1	Yhteensä							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001	109,7	165,4	275,0	118,3	393,4	178,2	2,5	467,0	377,4	-9,0
2002	213,0	90,0	303,1	68,6	371,7	188,1	37,7	346,6	312,9	170,3
2003 I	64,6	47,3	112,0	-8,5	103,5	26,5	17,0	80,5	80,7	94,8
2003 huhti	20,1	18,1	38,2	38,1	76,3	13,4	19,2	58,0	32,0	15,8
touko	22,4	20,6	43,0	-11,5	31,5	19,5	18,5	39,4	34,4	35,5
kesä	15,7	7,2	22,9	2,2	25,1	7,8	-12,4	33,3	17,3	18,2
heinä	25,3	10,3	35,6	14,8	50,3	37,3	39,8	42,2	41,0	-37,2
elo	28,1	0,2	28,3	-12,7	15,5	26,0	1,7	46,7	43,6	-41,2
syys ^{p)}	15,3	0,4	15,7	-3,4	12,3	19,4	19,9	28,2	14,9	-4,6

9. Suhteelliset muutosnopeudet³⁾

	M3					Pitkäaikaiset rahoitusvelat	Luotot julkiselle sektorille	Luotot muille euroalueella	Lainat	Ulkomaiset netto-saamiset ⁴⁾	
	M2			M3-M2	Yhteensä						3 kk:n liukuva keskiarvo (keskitetty)
	M1	M2-M1	Yhteensä								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
2001	5,4	7,2	6,4	17,5	7,9	-	4,8	0,1	6,7	6,1	-9,0
2002	9,9	3,7	6,6	8,7	6,9	-	4,9	1,8	4,7	4,8	170,3
2003 I	11,8	4,7	8,0	8,0	8,0	-	4,3	1,7	4,8	4,7	229,3
2003 huhti	11,2	5,2	8,0	12,4	8,6	8,4	4,6	3,4	5,1	4,7	228,0
touko	11,4	5,8	8,5	8,7	8,5	8,5	4,4	4,3	5,2	4,6	228,9
kesä	11,4	5,6	8,3	8,7	8,4	8,5	5,0	3,7	5,2	4,6	248,5
heinä	11,5	5,7	8,5	9,5	8,6	8,4	5,2	4,9	5,6	4,9	209,0
elo	11,8	5,5	8,5	6,3	8,2	8,1	5,2	5,1	5,6	5,0	161,1
syys ^{p)}	11,3	5,1	8,0	4,3	7,4	.	5,2	5,5	5,5	4,9	154,1

Lähde: EKP.

- 1) Raha-aggregaatteihin kuuluvat rahalaitosten sekä joidenkin valtionhallinnon yksiköiden (kuten posti ja valtiokonttori) monetaariset velat muille euroalueella oleville kuin rahalaitoksille ja valtiolle. M1 on liikkeessä olevan rahan ja yön yli -talletusten summa. M2 on M1:n, enintään 2 vuoden määräaikaistalletusten ja irtisanomisajaltaan enintään 3 kuukauden talletusten summa. M3 on M2:n, reposopimusten, rahamarkkinarahastojen rahasto-osuuksien ja enintään 2 vuoden velkapaperien summa.
- 2) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.
- 3) Suhteellisten vuosimuutosten laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia -osassa.
- 4) 12 kuukausittaisen virran summa mainitun ajanjakson lopussa.

Taulukko 2.3 (jatkoa)

Raha-aggregaatit¹⁾ ja niiden vastaerät (kausivaihtelusta puhdistetut)

(kannat miljardeina euroina ja kasvuvauhdit vuotuisina prosenttimuutoksina; kannat ja kasvuvauhdit jakson lopussa, virrat koko jakson ajalta)

10. Kannat

	Liikkeessä oleva raha	Yön yli -talletukset	Enintään 2 vuoden määräaikaistalletukset	Irtisanomisajaltaan enintään 3 kk:n talletukset	Repot	Rahamarkkina-rahasto-osuudet	Enintään 2 vuoden velka-paperit	Yli 2 vuoden velka-paperit	Irtisanomisajaltaan enintään 3 kk:n talletukset	Yli 2 vuoden määräaikaistalletukset	Oma pääoma ja varaukset
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2001	233,4	1 918,3	1 090,1	1 360,3	231,4	411,9	145,9	1 621,4	113,7	1 166,8	995,3
2002	333,0	2 034,1	1 079,6	1 451,0	240,1	485,9	127,7	1 697,3	103,8	1 186,8	1 006,4
2003 I	331,9	2 075,7	1 072,1	1 503,6	209,9	547,2	99,4	1 703,0	100,3	1 200,9	998,0
2003 huhti	338,0	2 088,5	1 076,5	1 515,5	221,4	553,8	124,0	1 708,5	98,9	1 200,9	998,2
touko	342,0	2 103,8	1 081,3	1 527,2	219,0	561,8	105,0	1 711,6	97,9	1 205,3	998,8
kesä	347,1	2 103,2	1 073,9	1 544,1	218,7	572,0	97,6	1 731,0	96,4	1 209,0	991,9
heinä	355,2	2 118,7	1 067,2	1 561,5	227,0	587,4	91,2	1 754,8	94,2	1 218,2	994,2
elo	359,6	2 144,5	1 057,5	1 573,7	221,7	582,4	88,9	1 774,3	92,3	1 226,7	1 014,4
syys ^(p)	366,9	2 149,3	1 050,2	1 579,1	215,6	582,9	88,7	1 772,8	91,1	1 229,2	1 007,9

11. Virrat²⁾

	Liikkeessä oleva raha	Yön yli -talletukset	Enintään 2 vuoden määräaikaistalletukset	Irtisanomisajaltaan enintään 3 kk:n talletukset	Repot	Rahamarkkina-rahasto-osuudet	Enintään 2 vuoden velka-paperit	Yli 2 vuoden velka-paperit	Irtisanomisajaltaan enintään 3 kk:n talletukset	Yli 2 vuoden määräaikaistalletukset	Oma pääoma ja varaukset
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2001	-112,5	222,1	69,4	96,0	26,8	93,7	-2,1	110,0	-10,6	-2,4	81,3
2002	99,6	113,4	-0,1	90,1	9,9	71,7	-13,0	118,1	-9,9	40,9	39,0
2003 I	20,9	43,7	-5,5	52,9	-21,6	16,8	-3,7	20,2	-3,5	10,1	-0,3
2003 huhti	6,1	14,1	6,0	12,0	11,7	6,2	20,3	9,8	-1,4	0,5	4,6
touko	4,0	18,4	8,6	12,0	-2,4	8,6	-17,7	17,6	-1,0	5,5	-2,7
kesä	5,1	10,6	-9,6	16,8	-0,4	9,5	-6,9	10,3	-1,6	3,0	-3,9
heinä	8,7	16,6	-7,1	17,3	8,6	11,1	-5,0	21,0	-2,2	8,3	10,1
elo	4,4	23,7	-11,8	12,0	-5,4	-5,0	-2,3	8,4	-1,9	7,3	12,3
syys ^(p)	7,3	8,1	-5,3	5,7	-5,0	2,5	-0,9	17,6	-1,2	3,5	-0,5

12. Suhteelliset muutosnopeudet³⁾

	Liikkeessä oleva raha	Yön yli -talletukset	Enintään 2 vuoden määräaikaistalletukset	Irtisanomisajaltaan enintään 3 kk:n talletukset	Repot	Rahamarkkina-rahasto-osuudet	Enintään 2 vuoden velka-paperit	Yli 2 vuoden velka-paperit	Irtisanomisajaltaan enintään 3 kk:n talletukset	Yli 2 vuoden määräaikaistalletukset	Oma pääoma ja varaukset
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2001	-32,4	13,1	6,8	7,6	12,5	28,9	-1,5	7,2	-8,5	-0,2	8,9
2002	42,7	5,9	0,0	6,6	4,3	17,3	-9,3	7,3	-8,7	3,5	4,0
2003 I	39,7	8,1	0,0	8,3	1,1	16,4	-11,3	6,7	-8,1	3,8	2,4
2003 huhti	37,4	7,7	-0,4	9,6	5,3	16,9	9,6	7,2	-8,9	3,6	3,0
touko	34,3	8,3	0,8	9,7	2,5	17,7	-12,4	7,1	-9,2	3,8	2,0
kesä	31,9	8,5	-0,6	10,3	-1,4	19,4	-13,7	7,2	-10,5	3,8	4,4
heinä	30,3	8,8	-1,1	11,0	1,2	18,3	-12,4	7,5	-12,5	4,1	4,3
elo	28,8	9,4	-2,0	11,2	-3,1	15,5	-15,4	7,6	-14,2	4,6	4,2
syys ^(p)	27,8	8,8	-2,6	10,9	-6,7	14,6	-18,6	8,0	-15,1	4,6	3,5

Lähde: EKP.

1) Raha-aggregaatteihin kuuluvat rahalaitosten sekä joidenkin valtionhallinnon yksiköiden (kuten posti ja valtiokonttori) monetaariset velat muille euroalueella oleville kuin rahalaitoksille ja valtiolle. M1 on liikkeessä olevan rahan ja yön yli -talletusten summa. M2 on M1:n, enintään 2 vuoden määräaikaistalletusten ja irtisanomisajaltaan enintään 3 kuukauden talletusten summa. M3 on M2:n, reposopimusten, rahamarkkina-rahastojen rahasto-osuuksien ja enintään 2 vuoden velkapaperien summa.

2) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

3) Suhteellisten vuosimuutosten laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia -osassa.

Taulukko 2.4

Rahalaitosten lainat, erittely¹⁾ (lainan saajan ja maturiteetin mukaan)

(kannat miljardeina euroina ja kasvuvauhdit vuotuisina prosenttimuutoksina; kannat ja kasvuvauhdit jakson lopussa, virrat koko jakson ajalta)

1. Lainat rahoituslaitoksille ja yrityksille: kannat

	Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot		Muut rahoituslaitokset ²⁾		Yritykset			
	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8
2001	34,9	24,8	434,4	276,0	1 019,0	489,8	1 394,5	2 903,3
2002	33,0	19,7	453,9	288,0	980,8	514,3	1 477,2	2 972,3
2003 I	42,4	30,0	470,2	301,0	991,2	512,7	1 487,3	2 991,1
2003 huhti	46,3	33,5	480,7	308,1	992,1	513,4	1 494,5	3 000,0
2003 touko	46,2	33,3	484,4	309,7	983,6	509,8	1 502,0	2 995,3
2003 kesä	44,8	31,3	477,9	304,4	998,7	508,3	1 508,3	3 015,3
2003 heinä	48,7	32,8	471,6	292,7	985,9	514,3	1 514,6	3 014,8
2003 elo	44,1	28,2	468,2	289,4	980,7	519,7	1 523,1	3 023,5
2003 syys ^(p)	44,5	28,3	476,3	294,4	972,8	523,7	1 524,1	3 020,6

2. Lainat rahoituslaitoksille ja yrityksille: virrat³⁾

	Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot		Muut rahoituslaitokset ²⁾		Yritykset			
	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8
2001	3,6	3,0	46,4	27,7	18,4	55,6	93,6	167,7
2002	-4,4	-5,3	25,5	18,2	-25,9	31,0	94,7	99,8
2003 I	11,3	10,3	9,0	5,1	13,1	2,3	16,6	32,1
2003 huhti	4,0	3,6	11,7	7,9	2,4	1,4	9,6	13,4
2003 touko	0,0	-0,1	6,6	3,5	-5,7	-2,8	10,9	2,3
2003 kesä	-1,4	-2,0	-8,1	-6,3	14,9	-1,6	5,5	18,8
2003 heinä	3,9	1,5	-6,9	-12,3	-12,4	5,8	6,2	-0,4
2003 elo	-4,8	-4,6	-5,4	-4,5	-6,4	4,8	6,9	5,3
2003 syys ^(p)	0,6	0,2	12,0	7,5	-6,3	4,6	3,8	2,0

3. Lainat rahoituslaitoksille ja yrityksille: suhteelliset muutosnopeudet⁴⁾

	Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot		Muut rahoituslaitokset ²⁾		Yritykset			
	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8
2001	11,3	13,6	11,8	11,0	2,0	12,8	7,2	6,2
2002	-11,1	-21,2	5,9	6,6	-2,6	6,3	6,8	3,4
2003 I	7,2	5,3	1,9	-2,2	-1,0	5,8	6,5	3,7
2003 II	4,7	2,9	3,7	0,0	0,3	2,4	6,3	3,6
2003 III ^(p)	10,6	-5,6	5,6	2,1	-0,9	5,4	6,3	3,7

Lähde: EKP.

1) Rahalaitossektori ilman eurojärjestelmää. Sektoriluokittelu perustuu EKT 95:ssä käytettyyn luokitukseen.

2) Sisältää mm. sijoitusrahastot.

3) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

4) Suhteellisten vuosimuutosten laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia -osassa.

Taulukko 2.4 (jatkoa)

Rahalaitosten lainat, erittely¹⁾ (lainan saajan ja maturiteetin mukaan)

(kannat miljardeina euroina ja kasvuvauhdit vuotuisina prosenttimuutoksina; kannat ja kasvuvauhdit jakson lopussa, virrat koko jakson ajalta)

4. Lainat kotitalouksille: kannat

	Kotitaloude ²⁾												Yhteensä
	Kulutusluotot				Asuntoluotot				Muu luotonanto				
	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2001	102,5	170,4	224,2	497,1	22,7	61,0	1 937,0	2 020,6	152,8	105,3	370,3	628,3	3 146,1
2002	105,1	178,3	237,0	520,4	25,8	66,5	2 085,8	2 178,0	154,0	99,7	369,7	623,4	3 321,8
2003 I	111,2	176,1	208,1	495,4	16,2	68,4	2 124,0	2 208,5	145,2	94,9	406,1	646,2	3 350,1
2003 huhti	110,9	177,7	206,9	495,5	15,9	68,7	2 134,1	2 218,7	144,6	95,3	409,1	649,0	3 363,2
touko	110,3	179,3	206,0	495,5	16,1	68,8	2 149,9	2 234,9	142,9	94,8	412,1	649,8	3 380,3
kesä	114,9	179,2	209,6	503,7	16,6	68,5	2 166,2	2 251,3	145,2	92,7	412,8	650,6	3 405,6
heinä	112,6	180,3	211,7	504,6	16,3	69,3	2 188,0	2 273,5	141,3	93,2	416,1	650,6	3 428,7
elo	108,2	178,1	202,0	488,3	16,5	69,6	2 203,1	2 289,2	141,7	94,1	426,9	662,7	3 440,2
syys ^{p)}	109,3	177,7	189,4	476,5	16,8	70,1	2 214,8	2 301,7	145,6	95,5	437,7	678,8	3 457,0

5. Lainat kotitalouksille: virrat³⁾

	Kotitaloude ²⁾												Yhteensä
	Kulutusluotot				Asuntoluotot				Muu luotonanto				
	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2001	-0,4	3,1	12,5	15,2	0,3	-1,8	132,1	130,7	-2,0	3,0	8,8	9,8	155,7
2002	6,0	4,1	11,7	21,8	3,1	3,9	147,4	154,4	-1,7	2,2	8,1	8,6	184,8
2003 I	6,1	-3,7	-8,0	-5,6	-9,5	2,0	38,3	30,8	-6,4	-2,2	18,5	9,9	35,2
2003 huhti	0,6	1,9	-0,2	2,4	-0,3	0,4	10,7	10,8	-1,1	0,3	2,5	1,8	14,9
touko	-0,7	1,6	-0,2	0,7	0,3	0,2	16,7	17,2	-1,4	-0,1	3,0	1,5	19,4
kesä	1,9	1,4	2,2	5,5	0,4	-1,1	18,6	18,0	5,1	-3,1	-0,2	1,8	25,3
heinä	-2,4	1,5	3,0	2,1	-0,3	0,8	21,4	21,9	-3,3	0,2	2,5	-0,7	23,3
elo	-1,2	-0,9	-1,6	-3,7	0,2	0,3	14,6	15,2	-2,9	-0,4	2,8	-0,5	11,0
syys ^{p)}	2,0	1,0	-2,2	0,9	0,3	0,5	13,1	13,9	3,2	0,1	-0,1	3,1	17,9

6. Lainat kotitalouksille: suhteelliset muutosnopeudet⁴⁾

	Kotitaloude ²⁾												Yhteensä
	Kulutusluotot				Asuntoluotot				Muu luotonanto				
	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2001	-0,6	1,9	5,9	3,1	1,5	-2,8	7,3	6,9	-1,3	2,9	2,4	1,6	5,2
2002	5,8	2,4	5,2	4,4	13,7	6,4	7,6	7,6	-1,1	2,2	2,2	1,4	5,9
2003 I	16,8	-0,4	0,6	3,4	-29,4	10,2	7,5	7,1	-4,2	0,1	7,7	3,5	5,9
II	15,5	2,0	-0,1	3,7	-29,3	9,4	7,4	7,0	-6,9	-5,5	8,0	2,0	5,5
III ^{p)}	11,9	2,8	-2,0	2,4	-30,8	12,0	7,7	7,4	-5,0	-4,3	8,2	3,0	5,8

Lähde: EKP.

1) Rahalaitossektori ilman eurojärjestelmää. Sektoriluokittelu perustuu EKT 95:ssä käytettyyn luokitukseen.

2) Sisältää mm. sijoitusrahastot.

3) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

4) Suhteellisten vuosimuutosten laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia -osassa.

Taulukko 2.4 (jatkoa)

Rahalaitosten lainat, erittely¹⁾ (lainan saajan ja maturiteetin mukaan)

(kannat miljardeina euroina ja kasvuvauhdit vuotuisina prosenttimuutoksina; kannat ja kasvuvauhdit jakson lopussa, virrat koko jakson ajalta)

7. Lainat julkisyhteisöille ja euroalueen ulkopuolisille: kannat

	Julkisyhteisöt					Lainat euroalueen ulkopuolella				
	Valtio	Muut julkisyhteisöt			Yhteensä	Pankit ²⁾	Muut kuin pankit			Yhteensä
		Osavaltio-hallinto	Paikallis-hallinto	Sosiaali-turva-rahasot			Julkis-yhteisöt	Muut	Yhteensä	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001	146,0	298,3	362,9	14,8	822,0	1 095,6	69,9	538,8	608,7	1 704,3
2002	132,3	277,7	382,8	19,7	812,6	1 146,2	64,6	519,3	583,9	1 730,1
2003 I	134,3	267,2	379,0	23,9	804,8	1 173,0	59,0	535,0	594,0	1 767,0
II ³⁾	127,7	263,5	379,3	24,7	795,8	1 239,6	59,5	534,5	594,0	1 833,6

8. Lainat julkisyhteisöille ja euroalueen ulkopuolisille: virrat³⁾

	Julkisyhteisöt					Lainat euroalueen ulkopuolella				
	Valtio	Muut julkisyhteisöt			Yhteensä	Pankit ²⁾	Muut kuin pankit			Yhteensä
		Osavaltio-hallinto	Paikallis-hallinto	Sosiaali-turva-rahasot			Julkis-yhteisöt	Muut	Yhteensä	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001	-18,3	1,1	9,9	1,3	-6,2	139,7	4,3	80,2	84,5	224,2
2002	-12,2	-21,1	19,9	4,9	-8,3	134,4	-1,2	35,6	34,4	168,8
2003 I	0,6	-10,2	4,8	4,1	-0,2	43,8	-5,5	28,5	23,0	66,8
II ³⁾	-6,1	-3,7	0,2	0,9	-8,6	90,5	0,6	15,4	16,0	106,5

9. Lainat julkisyhteisöille ja euroalueen ulkopuolisille: suhteelliset muutosnopeudet⁴⁾

	Julkisyhteisöt					Lainat euroalueen ulkopuolella				
	Valtio	Muut julkisyhteisöt			Yhteensä	Pankit ²⁾	Muut kuin pankit			Yhteensä
		Osavaltio-hallinto	Paikallis-hallinto	Sosiaali-turva-rahasot			Julkis-yhteisöt	Muut	Yhteensä	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001	-11,2	0,4	2,8	9,7	-0,8	14,8	6,2	17,8	16,2	15,4
2002	-8,4	-7,1	5,5	33,2	-1,0	12,8	-1,9	6,7	5,7	10,3
2003 I	-13,9	-9,2	7,1	60,2	-1,6	20,6	-13,9	9,9	7,1	15,6
II ³⁾	-8,3	-6,3	5,8	37,4	-0,1	23,9	-7,9	9,7	7,7	18,1

Lähde: EKP.

1) Rahalaitossektori ilman eurojärjestelmää. Sektoriluokittelu perustuu EKT 95:ssä käytettyyn luokitukseen.

2) Termillä pankit tarkoitetaan tässä taulukossa euroalueen ulkopuolisia laitoksia, jotka ovat samantyyppisiä kuin rahalaitokset.

3) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

4) Suhteellisten vuosimuutosten laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia -osassa.

Taulukko 2.5

Talletukset rahalaitoksissa, erittely¹⁾ (vastapuolen ja vaateen mukaan)

(kannat miljardeina euroina ja kasvuvauhdit vuotuisina prosenttimuutoksina; kannat ja kasvuvauhdit jakson lopussa, virrat koko jakson ajalta)

1. Muiden rahoituslaitosten talletukset: kannat

	Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot					Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot ²⁾				
	Yön yli 1	Määrä- aikaiset 2	Irtisanomis- ehtoiset 3	Repot 4	Yhteensä 5	Yön yli 6	Määrä- aikaiset 7	Irtisanomis- ehtoiset 8	Repot 9	Yhteensä 10
2001	48,0	427,5	3,4	16,4	495,4	156,5	217,3	5,2	85,3	464,5
2002	55,9	445,6	3,5	17,9	522,8	152,6	237,3	6,6	97,1	493,6
2003 I	59,6	454,0	3,7	18,3	535,6	165,3	250,6	8,2	99,6	523,8
2003 huhti	55,8	457,2	3,3	21,2	537,5	164,4	259,4	8,8	103,8	536,5
touko	56,0	458,4	3,2	22,5	540,0	173,9	269,2	9,4	102,6	555,1
kesä	62,2	450,2	3,0	22,3	537,6	176,5	259,1	9,6	98,0	543,2
heinä	53,7	458,0	3,1	20,8	535,7	167,2	256,3	9,6	104,7	537,8
elo	49,6	463,1	3,2	19,0	534,8	163,7	257,5	9,0	104,9	535,1
syys ^(p)	55,8	454,9	3,0	18,5	532,2	173,6	252,6	9,4	103,4	538,9

2. Muiden rahoituslaitosten talletukset: virrat³⁾

	Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot					Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot ²⁾				
	Yön yli 1	Määrä- aikaiset 2	Irtisanomis- ehtoiset 3	Repot 4	Yhteensä 5	Yön yli 6	Määrä- aikaiset 7	Irtisanomis- ehtoiset 8	Repot 9	Yhteensä 10
2001	7,6	9,0	0,3	-1,1	15,8	3,6	1,8	0,6	10,3	16,2
2002	7,9	18,0	0,1	1,4	27,3	-4,7	18,8	-0,2	12,8	26,6
2003 I	3,9	7,8	0,2	0,5	12,3	13,4	13,5	1,7	11,0	39,6
2003 huhti	-3,8	2,9	-0,3	2,9	1,7	-0,4	9,4	0,6	4,2	13,9
touko	0,3	1,6	0,1	1,3	3,3	10,5	11,3	0,6	-1,2	21,4
kesä	6,2	-8,4	-0,2	-0,3	-2,7	2,0	-11,0	0,2	-4,7	-13,5
heinä	-8,5	7,6	0,2	-1,5	-2,3	-9,4	-2,8	0,0	7,0	-5,3
elo	-4,3	4,1	0,1	-2,0	-2,1	-4,6	0,2	-0,7	0,1	-4,9
syys ^(p)	6,2	-8,0	-0,2	-0,4	-2,4	11,1	-4,9	0,5	-1,7	5,0

3. Muiden rahoituslaitosten talletukset: suhteelliset muutosnopeudet⁴⁾

	Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot					Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot ²⁾				
	Yön yli 1	Määrä- aikaiset 2	Irtisanomis- ehtoiset 3	Repot 4	Yhteensä 5	Yön yli 6	Määrä- aikaiset 7	Irtisanomis- ehtoiset 8	Repot 9	Yhteensä 10
2001	18,7	2,2	8,6	-5,1	3,3	2,3	0,6	13,6	14,0	3,7
2002	16,4	4,2	1,9	8,5	5,5	-3,0	8,8	-9,0	14,9	5,7
2003 I	36,3	4,7	-8,0	3,3	7,4	5,5	10,1	-0,2	17,7	10,0
II	29,2	3,9	-10,8	17,4	6,7	9,1	13,7	78,3	16,3	13,4
III ^(p)	11,6	3,5	-15,3	27,3	4,8	11,6	9,8	70,5	8,6	10,7

Lähde: EKP.

1) Rahalaitossektori ilman eurojärjestelmää. Sektoriluokittelu perustuu EKT 95:ssä käytettyyn luokitukseen.

2) Sisältää mm. sijoitusrahastot.

3) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

4) Suhteellisten vuosimuutosten laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia -osassa.

Taulukko 2.5 (jatkoa)

Talletukset rahalaitoksissa, erittely¹⁾ (vastapuolen ja vaateen mukaan)

(kannat miljardeina euroina ja kasvuvauhdit vuotuisina prosentimuutoksina; kannat ja kasvuvauhdit jakson lopussa, virrat koko jakson ajalta)

4. Yrityksien ja kotitalouksien talletukset: kannat

	Yritykset					Kotitaloudet ²⁾				
	Yön yli 1	Määrä- aikaiset 2	Irtisanomis- ehtoiset 3	Repot 4	Yhteensä 5	Yön yli 6	Määrä- aikaiset 7	Irtisanomis- ehtoiset 8	Repot 9	Yhteensä 10
2001	575,3	335,2	27,5	36,2	974,2	1 042,4	1 194,6	1 365,7	76,6	3 679,3
2002	595,4	329,0	30,5	34,7	989,6	1 116,7	1 180,8	1 435,9	74,7	3 808,0
2003 I	560,1	333,6	34,4	32,3	960,4	1 124,7	1 166,7	1 472,2	70,6	3 834,3
2003 huhti	567,8	334,6	34,8	31,9	969,1	1 138,5	1 161,7	1 477,7	70,1	3 848,1
touko	574,2	343,0	35,6	34,1	986,9	1 147,1	1 157,7	1 480,9	68,6	3 854,2
kesä	593,6	341,0	36,7	29,8	1 001,1	1 164,8	1 148,1	1 492,7	61,9	3 867,6
heinä	584,0	347,2	36,8	28,6	996,6	1 200,2	1 147,1	1 499,4	62,5	3 909,3
elo	580,6	357,3	37,3	29,3	1 004,6	1 199,1	1 146,5	1 504,8	61,1	3 911,6
syys ³⁾	603,3	347,0	38,2	29,4	1 017,9	1 199,8	1 141,5	1 504,0	56,8	3 902,1

5. Yrityksien ja kotitalouksien talletukset: virrat³⁾

	Yritykset					Kotitaloudet ²⁾				
	Yön yli 1	Määrä- aikaiset 2	Irtisanomis- ehtoiset 3	Repot 4	Yhteensä 5	Yön yli 6	Määrä- aikaiset 7	Irtisanomis- ehtoiset 8	Repot 9	Yhteensä 10
2001	69,6	10,3	2,6	7,4	89,9	132,8	45,3	73,5	7,0	258,5
2002	28,8	22,3	4,1	-1,3	53,9	63,8	-9,3	69,8	-1,9	122,3
2003 I	-34,3	5,6	4,0	-2,4	-27,1	8,6	-16,7	36,5	-4,1	24,3
2003 huhti	8,3	2,1	0,4	-0,4	10,4	14,0	-4,5	5,5	-0,4	14,6
touko	7,7	10,1	0,5	2,3	20,7	9,0	-2,7	3,3	-1,6	8,0
kesä	18,7	-3,1	1,1	-4,3	12,4	17,5	-10,3	11,7	-6,7	12,3
heinä	-10,5	6,2	0,1	-1,2	-5,4	3,9	-2,0	6,7	0,6	9,2
elo	-4,0	9,1	0,5	0,9	6,5	-1,5	-1,5	5,3	-1,4	0,9
syys ³⁾	24,3	-8,8	1,0	1,4	17,9	1,1	-3,8	-0,7	-4,3	-7,7

6. Yrityksien ja kotitalouksien talletukset: suhteelliset muutosnopeudet⁴⁾

	Yritykset					Kotitaloudet ²⁾				
	Yön yli 1	Määrä- aikaiset 2	Irtisanomis- ehtoiset 3	Repot 4	Yhteensä 5	Yön yli 6	Määrä- aikaiset 7	Irtisanomis- ehtoiset 8	Repot 9	Yhteensä 10
2001	13,6	3,3	10,3	25,8	10,1	14,6	4,0	5,7	12,9	7,6
2002	5,1	6,8	14,8	-3,5	5,6	6,1	-0,8	5,1	-2,5	3,3
2003 I	8,0	5,7	29,5	-3,5	7,3	7,4	-1,3	6,6	-12,4	3,9
II	8,0	7,2	36,0	-18,0	7,4	7,4	-2,4	8,0	-19,6	4,0
III ³⁾	8,7	8,7	37,2	-15,0	8,6	8,7	-2,8	8,0	-27,5	4,1

Lähde: EKP.

1) Rahalaitossektori ilman eurojärjestelmää. Sektoriluokittelu perustuu EKT 95:ssä käytettyyn luokitukseen.

2) Sisältää kotitaloudet (S14) ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).

3) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

4) Suhteellisten vuosimuutosten laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia -osassa.

Taulukko 2.5 (jatkoa)

Talletukset rahalaitoksissa, erittely¹⁾ (vastapuolen ja vaateen mukaan)

(kannat miljardeina euroina ja kasvuvauhdit vuotuisina prosenttimuutoksina; kannat ja kasvuvauhdit jakson lopussa, virrat koko jakson ajalta)

7. Julkisyhteisöjen ja euroalueen ulkopuolisten talletukset: kannat

	Julkisyhteisöt					Euroalueen ulkopuoliset				
	Valtio	Muut julkisyhteisöt			Yhteensä	Pankit ²⁾	Muut kuin pankit			Yhteensä
		Osavaltio-hallinto	Paikallis-hallinto	Sosiaali-turva-rahastot			Julkis-yhteisöt	Muut	Yhteensä	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001	103,9	29,9	68,9	50,9	253,6	1 696,9	94,1	609,1	703,2	2 400,1
2002	106,9	31,6	69,2	40,7	248,4	1 585,3	97,4	588,7	686,0	2 271,3
2003 I	125,5	32,0	65,5	41,0	264,0	1 587,9	97,8	606,3	704,2	2 292,0
II ³⁾	147,3	34,2	65,2	44,8	291,4	1 579,3	94,7	599,0	693,7	2 273,1

8. Julkisyhteisöjen ja euroalueen ulkopuolisten talletukset: velat³⁾

	Julkisyhteisöt					Euroalueen ulkopuoliset				
	Valtio	Muut julkisyhteisöt			Yhteensä	Pankit ²⁾	Muut kuin pankit			Yhteensä
		Osavaltio-hallinto	Paikallis-hallinto	Sosiaali-turva-rahastot			Julkis-yhteisöt	Muut	Yhteensä	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001	-14,1	-0,8	-0,2	2,6	-12,5	130,6	10,2	93,6	103,9	234,5
2002	-0,2	1,8	0,3	-10,3	-8,3	-4,9	3,6	31,9	35,5	30,6
2003 I	11,6	0,4	-3,7	0,4	8,7	30,1	0,5	30,7	31,1	61,3
II ³⁾	21,8	2,2	-0,3	3,7	27,4	26,2	-3,2	5,8	2,7	28,9

9. Julkisyhteisöjen ja euroalueen ulkopuolisten talletukset: suhteelliset muutosnopeudet⁴⁾

	Julkisyhteisöt					Euroalueen ulkopuoliset				
	Valtio	Muut julkisyhteisöt			Yhteensä	Pankit ²⁾	Muut kuin pankit			Yhteensä
		Osavaltio-hallinto	Paikallis-hallinto	Sosiaali-turva-rahastot			Julkis-yhteisöt	Muut	Yhteensä	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001	-12,0	-2,6	-0,3	5,3	-4,8	8,7	12,2	18,5	17,6	11,1
2002	-0,2	5,9	0,5	-20,2	-3,3	-0,2	3,9	5,2	5,1	1,3
2003 I	13,0	3,7	2,1	-16,9	3,1	1,4	-0,1	7,0	6,0	2,8
II ³⁾	29,6	0,4	-0,7	-2,5	12,2	4,4	-0,5	5,7	4,9	4,6

Lähde: EKP.

1) Rahalaitossektori ilman eurojärjestelmää. Sektoriluokittelu perustuu EKT 95:ssä käytettyyn luokitukseen.

2) Termillä pankki tarkoitetaan tässä taulukossa euroalueen ulkopuolisia laitoksia, jotka ovat samantyyppisiä kuin rahalaitokset.

3) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

4) Suhteellisten vuosimuutosten laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia -osassa.

Taulukko 2.6

Rahalaitosten hallussa olevat arvopaperit, erittely¹⁾

(kannat miljardeina euroina ja kasvuvauhdit vuotuisina prosenttimuutoksina; kannat ja kasvuvauhdit jakson lopussa, virrat koko jakson ajalta)

1. Kannat

	Muut arvopaperit kuin osakkeet						Osakkeet ja muut osuudet					
	Rahalaitokset		Julkisyhteisöt		Muut euroalueella		Yhteensä	Euroalueen ulkopuoliset	Rahalaitokset	Muut kuin rahalaitokset	Yhteensä	Euroalueen ulkopuoliset
	Euro	Muu kuin euro	Euro	Muu kuin euro	Euro	Muu kuin euro						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
2001	1 068,7	54,2	1 059,8	17,6	319,8	15,8	2 535,9	541,0	251,9	559,0	810,8	161,6
2002	1 121,8	48,2	1 119,4	15,5	349,5	16,7	2 671,2	556,6	263,3	564,3	827,6	177,3
2003 I	1 172,9	61,4	1 192,3	17,7	366,9	19,0	2 830,2	595,8	260,4	557,9	818,3	181,0
2003 huhti	1 165,9	57,1	1 209,0	17,2	385,4	17,9	2 852,5	599,8	260,9	576,3	837,2	182,0
2003 touko	1 178,4	55,5	1 240,7	15,9	386,9	19,1	2 896,5	592,1	265,6	588,5	854,1	178,7
2003 kesä	1 182,2	59,5	1 223,2	16,1	386,8	18,3	2 886,2	614,8	268,5	584,9	853,4	174,8
2003 heinä	1 198,9	60,3	1 234,4	16,7	382,5	19,2	2 912,0	624,9	276,2	607,4	883,6	178,9
2003 elo	1 198,9	59,2	1 226,3	17,1	384,8	19,5	2 905,8	635,8	275,8	611,4	887,1	183,0
2003 syys ^{p)}	1 199,6	58,1	1 243,8	16,7	391,8	19,3	2 929,4	622,2	273,1	608,4	881,5	179,5

2. Virrat²⁾

	Muut arvopaperit kuin osakkeet						Osakkeet ja muut osuudet					
	Rahalaitokset		Julkisyhteisöt		Muut euroalueella		Yhteensä	Euroalueen ulkopuoliset	Rahalaitokset	Muut kuin rahalaitokset	Yhteensä	Euroalueen ulkopuoliset
	Euro	Muu kuin euro	Euro	Muu kuin euro	Euro	Muu kuin euro						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
2001	82,4	-4,1	13,1	-4,9	63,0	-0,1	149,5	108,9	10,3	29,6	40,0	17,0
2002	47,7	-0,9	41,0	-0,8	27,3	3,2	117,6	57,1	13,7	4,8	18,4	18,7
2003 I	41,8	4,0	36,1	1,5	16,4	0,2	99,9	31,2	-1,8	-0,5	-2,4	2,3
2003 huhti	-1,1	-3,5	18,6	-0,1	13,0	-0,6	26,3	7,6	-0,8	15,3	14,5	0,5
2003 touko	13,6	0,4	28,0	-0,4	1,1	2,2	44,8	8,2	4,3	11,0	15,4	-3,3
2003 kesä	4,0	2,7	-15,7	-0,2	-0,2	-1,4	-10,7	11,4	2,3	-5,4	-3,0	-4,2
2003 heinä	15,3	0,5	9,9	0,4	-3,2	0,8	23,8	7,5	4,2	-3,2	1,1	2,9
2003 elo	0,3	-2,6	-6,8	-0,3	2,3	-0,4	-7,4	-1,0	-0,3	3,1	2,8	3,6
2003 syys ^{p)}	1,0	0,6	19,2	0,3	7,3	0,7	29,0	2,4	-2,8	-4,1	-6,9	-2,4

3. Suhteelliset muutosnopeudet³⁾

	Muut arvopaperit kuin osakkeet						Osakkeet ja muut osuudet					
	Rahalaitokset		Julkisyhteisöt		Muut euroalueella		Yhteensä	Euroalueen ulkopuoliset	Rahalaitokset	Muut kuin rahalaitokset	Yhteensä	Euroalueen ulkopuoliset
	Euro	Muu kuin euro	Euro	Muu kuin euro	Euro	Muu kuin euro						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
2001	8,2	-7,1	1,2	-23,4	25,0	-0,4	6,3	25,4	4,2	5,7	5,2	12,0
2002	4,5	-2,5	3,9	-4,3	8,5	21,9	4,6	10,8	5,4	0,9	2,3	11,6
2003 I	4,2	-3,4	3,2	7,5	9,9	25,4	4,5	11,9	1,4	2,1	1,9	4,7
2003 huhti	3,2	-10,0	4,7	5,9	15,5	9,7	5,1	13,8	-1,7	3,7	2,0	6,6
2003 touko	3,9	-10,1	6,1	7,7	14,8	22,1	6,0	13,4	-0,2	5,5	3,7	2,1
2003 kesä	4,2	-9,4	4,9	7,2	15,3	15,8	5,6	16,3	0,4	5,5	3,9	-0,5
2003 heinä	5,8	-8,2	6,0	6,9	14,6	22,5	6,7	15,8	4,0	7,2	6,2	1,1
2003 elo	6,3	-11,8	5,8	5,5	16,4	19,7	7,0	14,4	4,4	6,0	5,5	4,3
2003 syys ^{p)}	6,1	-7,7	6,4	8,7	15,5	19,7	7,2	13,5	3,5	6,1	5,3	4,1

Lähde: EKP.

1) Rahalaitossektori ilman eurojärjestelmää.

2) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

3) Suhteellisten vuosimuutosten laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia -osassa.

Taulukko 2.7

Rahalaitostaseen erien arvostusmuutoksia¹⁾

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton)

1. Kotitalouslainojen luottotappiot/arvonalemmukset

	Kotitaloudet ²⁾											
	Kulutusluotot				Asuntoluotot				Muu luotonanto			
	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
2001	-	-	-	0,0	-	-	-	0,0	-	-	-	0,0
2002	-	-	-	0,0	-	-	-	0,0	-	-	-	-1,0
2003 I	-0,6	-0,1	-0,4	-1,2	-0,1	0,0	-1,0	-1,1	-1,2	-0,1	-1,5	-2,7
2003 huhti	0,0	-0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	-0,3	-0,4
2003 touko	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	-0,3	-0,4
2003 kesä	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	-0,3	-0,4
2003 heinä	-0,1	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	-0,3	-0,4	-0,1	0,0	-0,3	-0,5
2003 elo	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	-0,3	-0,4
2003 syys ^(p)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	-0,3	-0,4

2. Yrityslainojen ja euroalueen ulkopuolisten lainojen luottotappiot/arvonalemmukset

	Yritykset				Euroalueen ulkopuoliset		
	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi	Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7
2001	-0,8	-5,4	-4,4	-10,6	-	-	-0,4
2002	-1,8	-2,7	-4,7	-9,2	-	-	-6,7
2003 I	-4,1	-0,6	-2,8	-7,5	0,0	-0,1	-0,1
2003 huhti	-0,3	0,0	-0,5	-0,8	0,0	0,0	0,0
2003 touko	-0,5	0,0	-0,3	-0,9	0,0	0,0	0,0
2003 kesä	-0,3	0,0	-0,2	-0,6	-0,3	0,0	-0,3
2003 heinä	-0,1	0,0	-0,5	-0,7	0,0	0,0	0,0
2003 elo	-0,1	-0,1	-0,4	-0,7	0,0	-0,1	0,0
2003 syys ^(p)	-0,2	-0,1	-0,3	-0,6	-0,1	0,0	-0,1

3. Rahalaitosten hallussa olevien arvopapereiden arvostusmuutokset

	Muut arvopaperit kuin osakkeet							Osakkeet ja osuudet				
	Rahalaitokset		Julkisyhteisöt		Muut euroalueella		Yhteensä	Euroalueen ulkopuoliset	Rahoitus- laitokset	Muut kuin rahoitus- laitokset	Yhteensä	Euroalueen ulkopuoliset
	Euro	Muu kuin euro	Euro	Muu kuin euro	Euro	Muu kuin euro						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
2001	-0,6	0,2	9,8	0,1	5,9	0,1	15,6	-1,5	1,1	7,6	8,7	-1,3
2002	9,8	0,6	11,0	-0,1	5,1	0,2	26,8	4,4	-4,7	0,8	-3,9	-2,7
2003 I	-1,8	-0,1	10,3	0,0	-1,4	0,2	7,3	-0,9	-1,1	-7,2	-8,3	1,5
2003 huhti	-0,4	0,0	-1,7	-0,1	-0,1	-0,2	-2,5	0,4	1,2	3,1	4,3	0,3
2003 touko	-0,4	-0,1	3,7	-0,1	0,4	0,0	3,5	-0,2	0,4	1,2	1,5	0,1
2003 kesä	-0,4	0,0	-1,8	0,0	0,0	0,0	-2,1	0,7	0,7	1,8	2,4	0,3
2003 heinä	0,5	0,0	-0,8	0,0	0,0	-0,1	-0,4	0,3	4,5	-1,2	3,3	0,7
2003 elo	-0,3	0,2	-1,4	0,1	0,0	0,0	-1,5	0,4	-0,1	0,9	0,8	0,6
2003 syys ^(p)	-0,1	-0,2	-0,2	-0,1	-0,2	-0,1	-0,9	-0,7	0,0	1,2	1,2	-1,1

Lähde: EKP.

1) Rahalaitossektori ilman eurojärjestelmää.

2) Sisältää kotitaloudet (S14) ja kotitalouksia palvelevat voittoja tavoittelemattomat yhteisöt (S15).

Taulukko 2.8

Euroalueen rahalaitosten¹⁾ velkoja ja saamia valuutoittain

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

1. Talletukset euroalueelta: kannat

	Rahalaitokset							Muut kuin rahalaitokset						
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut valuutat kuin euro					Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut valuutat kuin euro				
				USD	JPY	CHF	GBP				USD	JPY	CHF	GBP
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2001	3 829,6	3 359,2	470,3	305,8	33,5	67,2	37,2	5 867,1	5 666,6	200,4	127,0	23,9	10,5	19,6
2002	4 136,5	3 731,6	404,8	252,1	33,2	60,3	28,5	6 062,4	5 885,2	177,3	108,7	20,1	11,3	18,5
2003 I	4 198,7	3 800,3	398,4	254,0	28,3	61,5	33,5	6 120,3	5 942,1	178,1	107,8	21,2	10,4	20,1
II ^(p)	4 303,4	3 912,9	390,5	246,3	26,2	61,5	35,0	6 242,1	6 056,1	185,9	112,5	21,2	10,8	21,5

2. Talletukset euroalueen ulkopuolelta: kannat

	Pankit ³⁾							Muut kuin pankit						
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut valuutat kuin euro					Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut valuutat kuin euro				
				USD	JPY	CHF	GBP				USD	JPY	CHF	GBP
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2001	1 696,9	619,9	1 077,0	788,9	48,5	75,3	1 077,0	703,2	307,0	396,2	288,0	16,8	18,1	56,0
2002	1 585,3	692,0	893,2	621,3	33,5	68,8	893,2	686,0	331,3	354,7	240,3	15,5	13,2	67,3
2003 I	1 587,9	731,2	856,6	584,1	34,0	69,6	856,6	704,2	364,3	339,8	225,6	17,6	13,7	62,5
II ^(p)	1 579,3	722,7	856,6	585,6	32,3	66,6	856,6	693,7	362,7	331,0	221,6	15,9	13,0	60,4

3. Euroalueen rahalaitosten liikkeeseen laskemat velkapaperit: kannat

	Velkapaperit						
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut valuutat kuin euro				
				USD	JPY	CHF	GBP
	1	2	3	4	5	6	7
2001	3 030,2	2 579,5	450,4	247,6	65,2	42,8	67,5
2002	3 138,8	2 680,9	457,5	241,0	55,8	50,8	72,7
2003 I	3 197,1	2 724,7	471,9	259,9	50,9	50,3	72,8
II ^(p)	3 228,4	2 763,9	463,9	260,0	46,5	51,5	70,1

Lähde: EKP.

1) Rahalaitossektori ilman eurojärjestelmää.

2) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

3) Termillä pankit tarkoitetaan tässä taulukossa euroalueen ulkopuolisia laitoksia, jotka ovat samantyyppisiä kuin rahalaitokset.

Taulukko 2.8 (jatkoa)

Euroalueen rahalaitosten¹⁾ velkoja ja saamia valuutoittain

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

4. Lainat euroalueelle: kannat

	Rahalaitokset							Muut kuin rahalaitokset						
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut valuutat kuin euro					Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut valuutat kuin euro				
				USD	JPY	CHF	GBP				USD	JPY	CHF	GBP
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2001	3 794,0	-	-	-	-	-	-	7 340,7	6 999,5	341,2	181,6	47,8	77,5	26,6
2002	4 019,8	-	-	-	-	-	-	7 593,5	7 303,1	290,4	133,7	40,3	83,3	24,4
2003 I	4 076,3	-	-	-	-	-	-	7 658,7	7 367,8	290,9	135,1	36,6	85,8	24,9
II ³⁾	4 143,4	-	-	-	-	-	-	7 738,4	7 455,5	282,9	134,1	28,4	87,9	24,3

5. Lainat euroalueen ulkopuolelle: kannat

	Pankit ³⁾							Muut kuin pankit						
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut valuutat kuin euro					Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut valuutat kuin euro				
				USD	JPY	CHF	GBP				USD	JPY	CHF	GBP
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2001	1 095,6	451,9	643,7	415,7	44,1	37,1	91,7	608,7	201,3	407,3	315,7	11,5	25,6	36,9
2002	1 146,2	553,9	592,3	371,7	51,3	30,4	103,8	583,9	211,4	372,5	278,1	13,6	27,4	32,9
2003 I	1 173,0	593,2	579,7	359,2	50,3	31,6	101,4	594,0	226,9	367,2	277,1	11,4	27,1	33,5
II ³⁾	1 239,6	630,5	609,1	381,2	59,0	31,8	97,0	594,0	233,9	360,1	274,1	9,1	25,0	34,1

6. Euroalueen rahalaitosten halussa olevat muut arvopaperit kuin osakkeet (euroalueella olevat liikkeeseenlaskijat): kannat

	Rahalaitosten liikkeeseen laskemat							Muiden kuin rahalaitosten liikkeeseen laskemat						
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut valuutat kuin euro					Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut valuutat kuin euro				
				USD	JPY	CHF	GBP				USD	JPY	CHF	GBP
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2001	1 122,9	1 068,7	54,2	37,2	9,0	1,8	15,2	1 413,0	1 379,6	33,4	17,8	10,6	1,1	2,3
2002	1 170,0	1 121,8	48,2	24,8	6,7	1,9	22,9	1 501,2	1 468,9	32,2	14,3	9,8	1,5	5,3
2003 I	1 234,3	1 172,9	61,4	20,8	7,9	2,8	11,9	1 595,9	1 559,2	36,7	20,4	10,2	1,0	3,9
II ³⁾	1 243,1	1 183,6	59,5	21,0	6,9	3,2	12,8	1 644,2	1 609,7	34,5	18,5	9,8	1,1	4,0

7. Euroalueen rahalaitosten halussa olevat muut arvopaperit kuin osakkeet (euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat): kannat

	Pankkien liikkeeseen laskemat ³⁾							Muut kuin pankkien liikkeeseen laskemat						
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut valuutat kuin euro					Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut valuutat kuin euro				
				USD	JPY	CHF	GBP				USD	JPY	CHF	GBP
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2001	233,0	80,1	152,9	115,6	4,2	2,7	23,8	308,0	127,4	180,7	136,0	18,2	2,6	14,5
2002	239,6	88,4	151,1	109,1	4,1	1,4	31,7	317,1	131,6	185,4	133,1	18,4	2,9	17,6
2003 I	256,6	102,1	154,5	93,0	9,4	8,6	30,7	339,2	146,7	192,5	123,7	30,8	2,5	19,9
II ³⁾	259,9	110,1	149,8	88,8	9,0	6,3	35,4	355,3	156,9	198,4	126,9	33,3	2,7	21,4

Lähde: EKP.

1) Rahalaitossektori ilman eurojärjestelmää.

2) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

3) Termillä pankit tarkoitetaan tässä taulukossa euroalueen ulkopuolisia laitoksia, jotka ovat samantyyppisiä kuin rahalaitokset.

Taulukko 2.9

Euroalueen sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase¹⁾

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

1. Saamiset

		Talletukset	Hallussa olevat muut arvopaperit kuin osakkeet	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi	Hallussa olevat osakkeet ja osuudet	Hallussa olevat rahasto- osuudet	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
2001	IV	244,6	1 309,9	63,5	1 246,5	1 219,1	209,6	108,9	98,7	3 190,8
2002	I	253,6	1 308,7	70,7	1 238,0	1 263,3	224,6	111,0	98,0	3 259,2
	II	242,8	1 312,6	75,4	1 237,1	1 056,1	215,2	108,0	99,8	3 034,4
	III	236,7	1 337,4	74,3	1 263,0	844,8	203,4	121,0	103,2	2 846,5
	IV	242,0	1 335,1	72,0	1 263,1	853,2	203,1	122,4	106,6	2 862,3
2003	I	217,1	1 331,8	70,6	1 261,2	767,3	205,8	118,6	108,2	2 748,9
	II ^(p)	232,5	1 382,2	67,0	1 315,2	878,2	223,7	120,7	118,0	2 955,5

2. Velat

		Talletukset ja lainat	Rahasto- osuudet	Muut velat	Yhteensä
		1	2	3	4
2001	IV	41,1	3 075,6	74,1	3 190,8
2002	I	42,6	3 137,7	78,8	3 259,2
	II	39,1	2 919,8	75,5	3 034,4
	III	38,9	2 732,3	75,3	2 846,5
	IV	40,2	2 745,2	76,9	2 862,3
2003	I	41,1	2 629,4	78,5	2 748,9
	II ^(p)	41,8	2 821,8	91,8	2 955,5

3. Varat/velat yhteensä rahasto- ja sijoittajatyypin mukaan

		Rahastot rahastotyypin mukaan				Rahastot sijoittajatyypin mukaan			Yhteensä
		Osake rahastot	Pitkän ja keskipitkän koron rahastot	Yhdistelmä- rahastot	Kiinteistö- rahastot	Muut rahastot	Yleisölle tarjottavat rahastot	Rajoitetulle sijoittajajou- kolle tarjot- tavat rahastot	8
		1	2	3	4	5	6	7	
2001	IV	839,6	1 031,7	810,3	134,0	375,2	2 408,1	782,7	3 190,8
2002	I	862,4	1 039,3	820,3	142,3	394,8	2 464,2	794,9	3 259,2
	II	728,7	1 037,0	762,6	139,2	366,9	2 262,4	772,0	3 034,4
	III	585,2	1 063,2	699,9	145,6	352,6	2 092,3	754,2	2 846,5
	IV	593,9	1 068,2	701,6	149,4	349,2	2 089,5	772,9	2 862,3
2003	I	525,9	1 054,1	675,3	155,9	337,7	1 977,5	771,4	2 748,9
	II ^(p)	603,3	1 099,5	720,7	161,5	370,5	2 140,2	815,3	2 955,5

Lähde: EKP.

1) Muut kuin rahamarkkinarahastot. Irlannin tiedot eivät sisälly euroalueen tietoihin. Lisätietoja saa Yleistä-osasta.

Taulukko 2.10

Euroalueen sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase rahastotyyppin mukaan

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

1. Osakerahastojen saamiset

		Talletukset				Hallussa olevat osakkeet ja osuudet	Hallussa olevat rahasto-osuudet	Muut saamiset	Yhteensä
		1	2	3	4				
2001	IV	39,5	29,0	3,0	26,1	735,2	19,4	16,5	839,6
2002	I	39,3	28,7	2,9	22,8	630,1	20,6	14,7	862,4
	II	34,0	27,4	4,0	23,4	630,0	22,2	15,0	728,7
	III	29,0	26,5	3,7	22,8	496,5	19,1	14,1	585,2
	IV	26,6	28,0	3,1	24,9	506,0	18,4	14,9	593,9
2003	I	24,5	30,3	2,8	27,5	438,6	16,5	16,1	525,9
	II ^(p)	27,9	31,6	2,9	28,8	506,4	18,5	18,9	603,3

2. Osakerahastojen velat

		Talletukset ja lainat			Rahasto-osuudet	Muut velat	Yhteensä
		1	2	3			
2001	IV		2,6		831,4	5,6	839,6
2002	I		3,5		852,7	6,1	862,4
	II		4,4		718,7	5,6	728,7
	III		4,1		576,0	5,1	585,2
	IV		3,9		586,4	3,6	593,9
2003	I		3,8		517,6	4,5	525,9
	II ^(p)		4,3		592,4	6,5	603,3

3. Pitkän ja keskipitkän koron rahastojen saamiset

		Talletukset				Hallussa olevat osakkeet ja osuudet	Hallussa olevat rahasto-osuudet	Muut saamiset	Yhteensä
		1	2	3	4				
2001	IV	73,2	875,5	33,2	842,3	38,5	11,2	33,4	1 031,7
2002	I	77,9	874,0	37,3	836,7	42,9	11,5	33,0	1 039,3
	II	75,9	882,2	38,5	843,8	33,2	10,8	34,9	1 037,0
	III	78,3	902,1	37,2	865,0	32,6	11,6	38,5	1 063,2
	IV	83,9	902,8	36,6	866,2	31,9	12,3	37,2	1 068,2
2003	I	77,5	899,8	35,8	864,0	26,6	18,6	31,5	1 054,1
	II ^(p)	82,4	928,2	33,0	895,2	31,1	20,9	36,9	1 099,5

4. Pitkän ja keskipitkän koron rahastojen velat

		Talletukset ja lainat			Rahasto-osuudet	Muut velat	Yhteensä
		1	2	3			
2001	IV		8,4		1 007,3	16,0	1 031,7
2002	I		8,5		1 013,2	17,7	1 039,3
	II		7,9		1 011,5	17,6	1 037,0
	III		7,0		1 039,2	17,0	1 063,2
	IV		7,7		1 044,0	16,5	1 068,2
2003	I		8,9		1 030,5	14,7	1 054,1
	II ^(p)		8,5		1 069,9	21,1	1 099,5

Lähde: EKP.

Taulukko 2.10 (jatkoa)

Euroalueen sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase rahastotyypin mukaan

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

5. Yhdistelmärahastojen saamiset

		Talletukset	Hallussa olevat muut arvopaperit kuin osakkeet	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi	Hallussa olevat osakkeet ja osuudet	Hallussa olevat rahasto-osuudet	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
2001	IV	56,9	286,5	17,0	269,5	347,5	92,7	2,4	24,3	810,3
2002	I	52,6	283,8	18,1	265,7	357,0	100,3	2,3	24,4	820,3
	II	54,2	286,9	20,6	266,3	298,8	94,6	2,1	26,0	762,6
	III	53,0	291,7	21,3	270,4	234,3	88,1	5,2	27,7	699,9
	IV	53,9	295,0	21,3	273,7	232,9	87,7	3,4	28,6	701,6
2003	I	50,4	300,7	21,8	278,9	209,9	83,7	0,7	29,9	675,3
	II ^(p)	49,4	311,8	20,9	290,9	237,0	91,9	0,3	30,3	720,7

6. Yhdistelmärahastojen velat

		Talletukset ja lainat	Rahasto-osuudet	Muut velat	Yhteensä
		1	2	3	4
2001	IV	2,9	790,9	16,5	810,3
2002	I	2,9	799,4	18,0	820,3
	II	3,1	741,3	18,2	762,6
	III	3,5	676,9	19,5	699,9
	IV	3,0	677,1	21,5	701,6
2003	I	2,9	649,9	22,5	675,3
	II ^(p)	2,6	695,9	22,3	720,7

7. Kiinteistörahastojen saamiset

		Talletukset	Hallussa olevat muut arvopaperit kuin osakkeet	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi	Hallussa olevat osakkeet ja osuudet	Hallussa olevat rahasto-osuudet	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
2001	IV	8,6	10,7	0,5	10,1	1,0	2,0	106,1	5,7	134,0
2002	I	11,5	12,9	0,6	12,3	1,1	2,1	108,3	6,4	142,3
	II	13,5	9,8	0,6	9,2	0,9	3,9	105,1	6,0	139,2
	III	13,3	10,7	0,6	10,1	0,8	5,1	109,5	6,2	145,6
	IV	10,9	9,5	0,5	8,9	0,7	7,0	114,5	6,9	149,4
2003	I	14,7	8,3	0,5	7,7	0,7	8,6	117,1	6,6	155,9
	II ^(p)	16,5	9,0	0,6	8,5	0,7	9,1	119,8	6,3	161,5

8. Kiinteistörahastojen velat

		Talletukset ja lainat	Rahasto-osuudet	Muut velat	Yhteensä
		1	2	3	4
2001	IV	25,9	103,3	4,8	134,0
2002	I	26,7	110,7	4,9	142,3
	II	22,3	112,1	4,8	139,2
	III	22,9	117,7	5,0	145,6
	IV	24,6	119,5	5,4	149,4
2003	I	24,0	126,5	5,4	155,9
	II ^(p)	24,9	131,1	5,4	161,5

Lähde: EKP.

Taulukko 2.11

Euroalueen sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase sijoittajatyypin mukaan

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

1. Yleisölle tarjottavien rahastojen saamiset

		Talletukset	Hallussa olevat muut arvopaperit kuin osakkeet	Hallussa olevat osakkeet ja osuudet	Hallussa olevat rahasto-osuudet	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
		1	2	3	4	5	6	7
2001	IV	201,0	928,7	949,2	167,0	99,1	63,2	2 408,1
2002	I	2132	915,7	888,4	166,7	96,1	66,3	2 262,4
	II	187,9	917,6	654,4	156,0	107,9	68,5	2 092,3
	III	190,8	904,8	663,2	153,1	107,7	69,8	2 089,5
	IV							
2003	I	165,5	882,6	599,9	155,1	103,2	71,2	1 977,5
	II ^(p)	181,5	912,6	691,5	168,3	104,3	82,0	2 140,2

2. Yleisölle tarjottavien rahastojen velat

		Talletukset ja lainat	Rahasto-osuudet	Muut velat	Yhteensä
		1	2	3	4
2001	IV	36,4	2 312,9	58,8	2 408,1
2002	I	38,1	2 360,2	65,9	2 464,2
	II	34,0	2 166,0	62,4	2 262,4
	III	33,0	1 997,8	61,5	2 092,3
	IV	33,7	1 994,0	61,7	2 089,5
2003	I	34,6	1 880,0	62,9	1 977,5
	II ^(p)	34,7	2 028,7	76,8	2 140,2

3. Rajoitetulle sijoittajajoukolla tarjottavien rahastojen saamiset

		Talletukset	Hallussa olevat muut arvopaperit kuin osakkeet	Hallussa olevat osakkeet ja osuudet	Hallussa olevat rahasto-osuudet	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
		1	2	3	4	5	6	7
2001	IV	43,6	381,2	270,0	42,6	9,8	35,6	782,7
2002	I	40,3	386,9	278,4	47,8	10,3	31,2	794,9
	II	43,6	396,9	237,7	48,5	11,9	33,5	772,0
	III	48,8	419,8	190,3	47,5	13,1	34,7	754,2
	IV	51,2	430,3	190,0	49,9	14,7	36,8	772,9
2003	I	51,6	449,2	167,4	50,7	15,4	37,1	771,4
	II ^(p)	51,0	469,6	186,7	55,4	16,5	36,0	815,3

4. Rajoitetulle sijoittajajoukolla tarjottavien rahastojen velat

		Talletukset ja lainat	Rahasto-osuudet	Muut velat	Yhteensä
		1	2	3	4
2001	IV	4,6	762,8	15,3	782,7
2002	I	4,5	777,5	12,9	794,9
	II	5,1	753,8	13,1	772,0
	III	5,9	734,5	13,8	754,2
	IV	6,5	751,2	15,2	772,9
2003	I	6,5	749,3	15,5	771,4
	II ^(p)	7,2	793,1	15,0	815,3

Lähde: EKP.

3 Euroalueen rahoitusmarkkinat ja korot

Taulukko 3.1

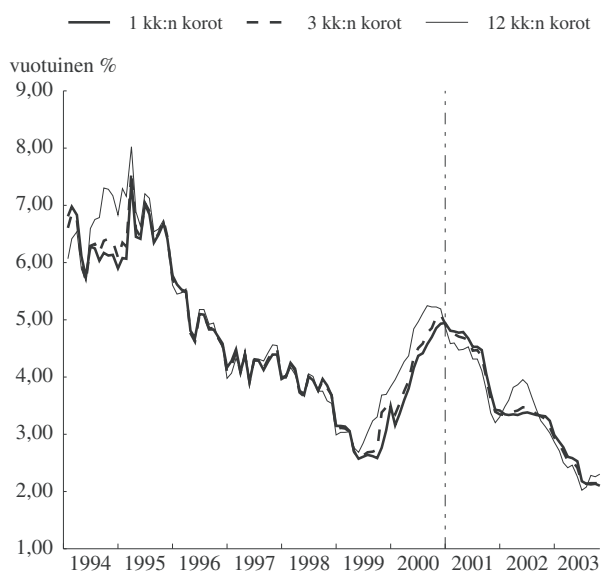
Rahamarkkinakorot ¹⁾

(vuotuisina prosentteina)

	Euroalue ⁴⁾					Yhdysvallat ⁶⁾	Japani ⁶⁾
	Yön yli -talletukset ^{2,3)}	1 kk:n talletukset ⁵⁾	3 kk:n talletukset ⁵⁾	6 kk:n talletukset ⁵⁾	12 kk:n talletukset ⁵⁾	3 kk:n talletukset ⁶⁾	3 kk:n talletukset ⁷⁾
	1	2	3	4	5	6	7
1998	3,09	3,84	3,83	3,78	3,77	5,57	0,66
1999	2,74	2,86	2,96	3,05	3,19	5,42	0,22
2000	4,12	4,24	4,40	4,55	4,78	6,53	0,28
<i>Euroalueen laajeneminen</i>							
2001	4,39	4,33	4,26	4,16	4,09	3,78	0,15
2002	3,29	3,30	3,32	3,35	3,49	1,80	0,08
2002 loka	3,30	3,31	3,26	3,17	3,13	1,78	0,07
marras	3,30	3,23	3,12	3,04	3,02	1,46	0,07
joulu	3,09	2,98	2,94	2,89	2,87	1,41	0,06
2003 tammi	2,79	2,86	2,83	2,76	2,71	1,37	0,06
helmi	2,76	2,77	2,69	2,58	2,50	1,34	0,06
maalis	2,75	2,60	2,53	2,45	2,41	1,29	0,06
huhti	2,56	2,58	2,53	2,47	2,45	1,30	0,06
touko	2,56	2,52	2,40	2,32	2,26	1,28	0,06
kesä	2,21	2,18	2,15	2,08	2,01	1,12	0,06
heinä	2,08	2,13	2,13	2,09	2,08	1,11	0,05
elo	2,10	2,12	2,14	2,17	2,28	1,14	0,05
syys	2,02	2,13	2,15	2,18	2,26	1,14	0,05
loka	2,01	2,10	2,14	2,17	2,30	1,16	0,06
2003 loka 3.	2,06	2,10	2,13	2,14	2,21	1,15	0,06
10.	2,06	2,10	2,14	2,16	2,28	1,15	0,06
17.	2,01	2,10	2,15	2,20	2,37	1,17	0,05
24.	2,05	2,10	2,15	2,20	2,35	1,16	0,06
31.	2,08	2,10	2,16	2,21	2,39	1,17	0,06

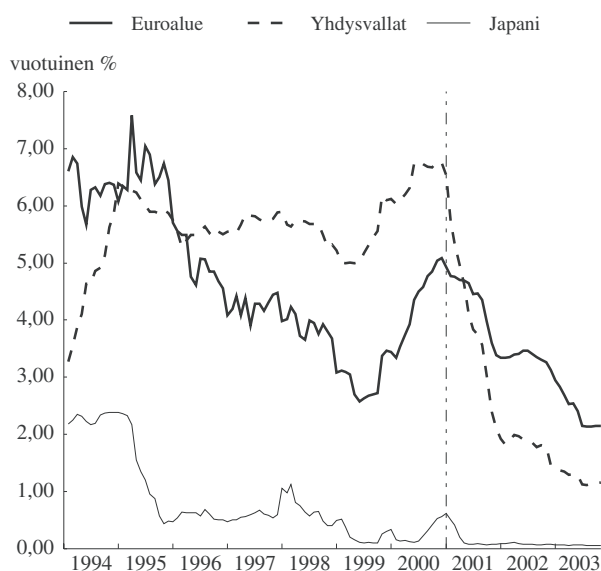
Euroalueen rahamarkkinakorot

(kuukausittain)

3 kk:n rahamarkkinakorot

(kuukausittain)

Lähteet: Reuters ja EKP.

- 1) Kuukausi- ja vuositiedot ovat ajanjakson keskiarvoja lukuun ottamatta yön yli -korjoja koskevia tietoja joulukuuhun 1998 asti.
- 2) Pankkien välisten talletusmarkkinoiden ottolainauskorot (bid rates) joulukuuhun 1998 asti. Sarakkeessa 1 esitetään eontakoron keskiarvo (euro overnight index average) tammikuusta 1999 alkaen.
- 3) Ajanjakson lopun korot joulukuuhun 1998 asti; sen jälkeen ajanjakson keskiarvot.
- 4) Ajalta ennen tammikuuta 1999 on laskettu euroalueen keinotekoiset korot käyttämällä BKT:llä painotettuja kansallisia korkoja.
- 5) Tammikuusta 1999 alkaen euriborkorko ja sitä ennen liborkorko (London interbank offered rate), jos käytettävissä.
- 6) Liborkorko (London interbank offered rate).

Taulukko 3.2

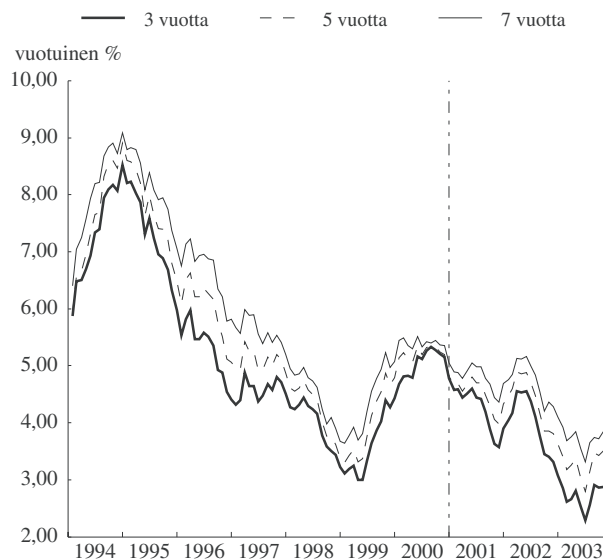
Valtion lainojen tuotot ¹⁾

(vuotuisina prosentteina)

	Euroalue ²⁾					Yhdysvallat	Japani		
	2 v 1	3 v 2	5 v 3	7 v 4	10 v 5	10 v 6	10 v 7		
1998	3,16	3,22	3,38	3,67	4,71	5,33	1,30		
1999	3,38	3,63	4,01	4,38	4,66	5,64	1,75		
2000	4,90	5,03	5,19	5,37	5,44	6,03	1,76		
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	4,11	4,23	4,49	4,79	5,03	5,01	1,34		
2002	3,68	3,94	4,35	4,70	4,92	4,60	1,27		
2002	loka	3,13	3,41	3,86	4,36	4,62	3,91	1,09	
	marras	3,04	3,31	3,81	4,28	4,59	4,04	0,99	
	joulu	2,84	3,08	3,63	4,10	4,41	4,03	0,97	
2003	tamm	2,64	2,85	3,40	3,93	4,27	4,02	0,84	
	helmi	2,45	2,61	3,18	3,68	4,06	3,90	0,83	
	maal	2,50	2,66	3,26	3,76	4,13	3,79	0,74	
	huhti	2,59	2,81	3,38	3,85	4,23	3,94	0,66	
	touko	2,31	2,53	3,02	3,54	3,92	3,56	0,57	
	kesä	2,08	2,29	2,79	3,32	3,72	3,32	0,56	
	heinä	2,30	2,56	3,15	3,65	4,06	3,93	0,99	
	elo	2,63	2,91	3,47	3,74	4,20	4,44	1,15	
	syys	2,53	2,87	3,42	3,72	4,23	4,29	1,45	
	loka	2,59	2,88	3,50	3,85	4,31	4,27	1,40	
2003	loka	3.	2,55	2,84	3,44	3,79	4,27	4,16	1,40
	10.	2,53	2,81	3,45	3,80	4,27	4,25	1,35	
	17.	2,69	2,98	3,61	3,93	4,38	4,41	1,43	
	24.	2,61	2,91	3,54	3,88	4,32	4,26	1,36	
	31.	2,67	2,96	3,59	3,92	4,37	4,30	1,46	

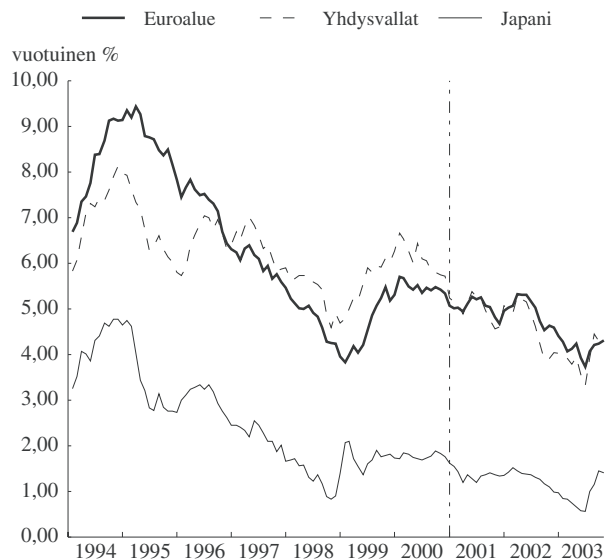
Valtion lainojen tuotot euroalueella

(kuukausittain)

Valtion 10 vuoden lainojen tuotot

(kuukausittain)

Lähteet: Reuters, EKP, Federal Reserve ja Bank of Japan.

1) Euroalueen 2, 3, 5 ja 7 vuoden lainojen tuotot perustuvat joulukuuhun 1998 asti ajanjakson lopun tietoihin. Kymmenen vuoden lainojen tuotot ovat ajanjakson keskiarvoja. Sen jälkeen kaikki tuotot ovat ajanjakson keskiarvoja.

2) Euroalueen lainojen tuotot on joulukuuhun 1998 asti laskettu BKT:llä painotetuista yhdenmukaistetuista valtion lainojen tuotoista. Sen jälkeen painoina on kaikissa maturiteeteissa käytetty valtion lainojen nimellisiä kantoja.

Taulukko 3.3

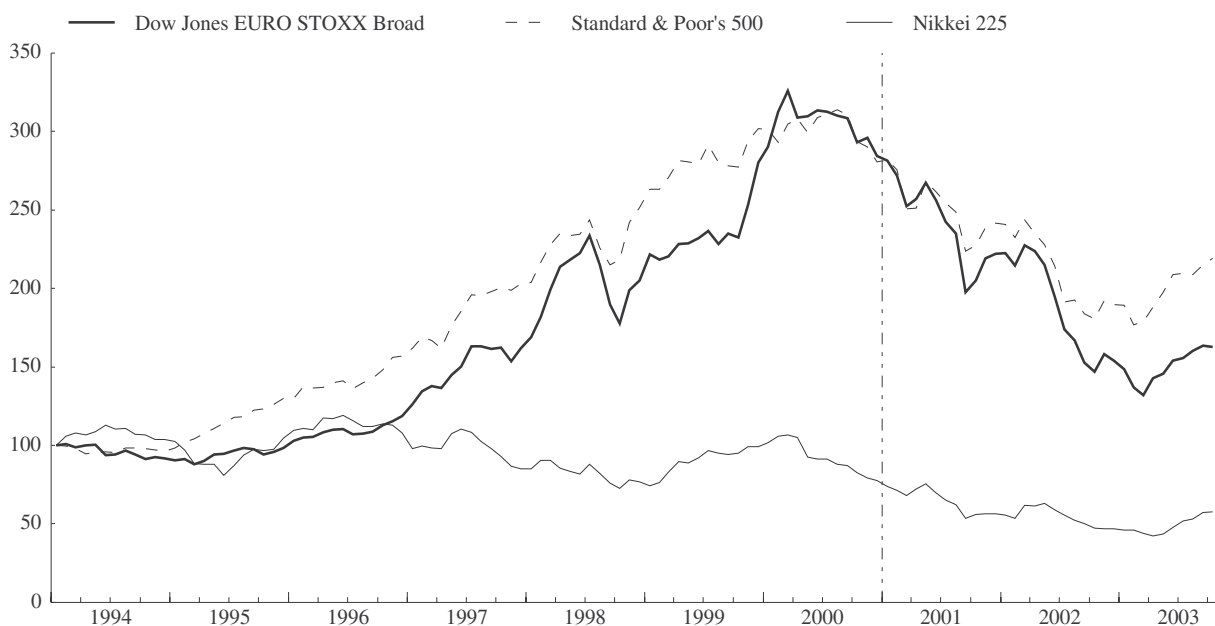
Osakeindeksit

(indeksit pisteinä)¹⁾

	Dow Jones: Euro Stoxx -indeksit												Yhdysvallat Standard & Poor's 500 -indeksi	Japani Nikkei 225 -indeksi	
	Viiteaineisto		Toimialakohtaiset indeksit												
	Laaja	50 yritystä	Raaka-aineet	Kulutus-tavarat (syklinen)	Kulutus-tavarat (ei-syklinen)	Energia	Rahoitus	Teollisuus	Tekniikka	Yleishyödylliset yhtiöt	Televisiointi	Terveydenhoito			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
1998	280,5	3 076,3	257,9	245,0	295,5	249,3	281,3	218,4	333,6	282,4	488,1	348,9	1 085,3	15 338,4	
1999	325,8	3 787,3	279,2	262,9	327,7	286,0	295,7	285,1	470,4	306,2	717,7	392,6	1 327,8	16 829,9	
2000	423,9	5 075,5	299,1	292,9	324,3	342,3	350,7	378,0	963,1	341,7	1 072,5	476,0	1 426,7	17 162,7	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001	336,3	4 049,4	296,0	228,2	303,3	341,4	321,6	310,0	530,5	309,6	541,2	540,1	1 193,8	12 114,8	
2002	259,9	3 023,4	267,5	175,0	266,5	308,9	243,3	252,4	345,1	255,5	349,2	411,8	995,4	10 119,3	
2002	loka	204,0	2 384,7	214,4	135,3	236,5	272,1	177,8	193,6	235,8	209,6	286,8	345,4	854,6	8 781,1
	marras	219,5	2 559,0	224,2	145,4	234,8	272,4	197,0	208,8	289,6	215,2	324,5	347,1	910,1	8 699,6
	joulu	213,6	2 475,1	225,3	139,4	226,5	268,8	194,2	205,2	270,4	207,3	322,5	324,4	899,1	8 674,8
2003	tammi	206,3	2 377,4	213,0	130,9	220,2	262,4	186,5	198,5	250,2	210,0	313,8	896,0	8 567,4	
	helmi	189,8	2 170,9	185,8	121,5	196,5	245,1	172,2	186,0	226,5	198,1	309,4	274,3	836,6	8 535,8
	maalis	183,0	2 086,5	176,1	115,4	188,4	241,1	164,5	181,2	228,2	185,6	292,8	275,2	846,6	8 171,0
	huhti	197,9	2 278,2	193,4	122,5	203,9	250,0	181,0	192,0	251,6	201,0	324,8	288,7	889,6	7 895,7
	touko	202,0	2 303,0	196,4	124,9	202,3	249,6	187,4	198,5	258,2	208,3	324,9	304,2	935,8	8 122,1
	kesä	213,5	2 443,3	205,0	133,0	206,5	266,1	201,2	207,4	271,5	216,7	340,7	318,9	988,0	8 895,7
	heinä	216,1	2 459,8	218,8	138,1	205,5	260,1	206,1	216,0	274,2	214,6	340,9	306,8	992,6	9 669,8
	elo	222,3	2 524,1	227,2	144,6	211,9	268,6	211,6	227,0	281,7	217,0	352,4	293,2	989,5	9 884,6
	syys	226,8	2 553,3	229,5	151,2	221,4	269,0	212,1	232,0	302,1	216,6	349,6	313,2	1 018,9	10 644,8
	loka	225,5	2 523,3	222,0	150,1	218,9	263,0	212,9	231,5	308,0	210,8	348,4	309,7	1 038,7	10 720,1
2003	loka 3.	223,9	2 516,5	220,6	146,9	221,0	263,9	210,2	227,5	304,0	211,5	347,0	313,4	1 029,9	10 709,3
	10.	225,0	2 518,4	220,3	149,8	218,5	263,9	211,3	230,2	309,6	211,1	348,9	308,5	1 038,1	10 786,0
	17.	228,0	2 550,8	223,7	152,8	222,7	267,7	215,0	234,5	311,3	209,9	349,1	311,6	1 039,3	11 037,9
	24.	222,5	2 482,6	219,7	148,1	215,7	257,5	210,1	229,7	303,3	208,7	344,8	306,4	1 028,9	10 335,7
	31.	230,7	2 575,0	230,1	155,0	218,9	261,0	220,9	239,2	318,2	211,7	354,0	310,5	1 050,7	10 559,6

Dow Jones: Euro Stoxx (laaja), Standard & Poor's 500 ja Nikkei 225 uudelleen painotettuina

(peruskuukausi tammikuu 1994 = 100; kuukausittain)

Lähde: Reuters.

1) Kuukausi- ja vuosittaiset tiedot ovat ajanjakson keskiarvoja.

Taulukko 3.4

Pankkien luotto- ja talletuskorot

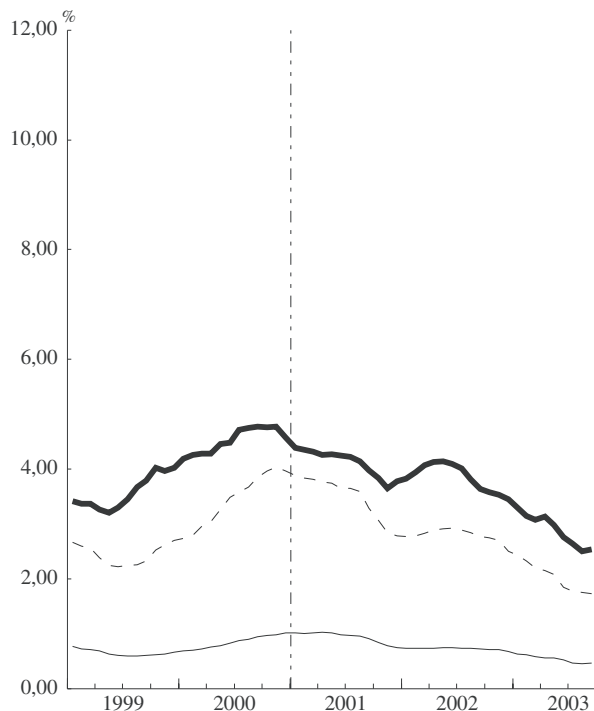
(vuotuisina prosentteina; jakson keskiarvo)

	Talletuskorot						Luottokorot				
	Yön yli	Määräaikaiset			Irtisanomisehtoiset		Yritykset		Kotitaloudet		
		Enintään 1 vuosi	Enintään 2 vuotta	Yli 2 vuotta	Enintään 3 kk	Yli 3 kk	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi	Kulutus- luotot	Asunto- luotot	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
2000	0,85	3,45	3,45	4,52	2,25	3,79	6,60	6,23	9,87	6,34	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	0,94	3,49	3,49	4,12	2,40	3,59	6,83	6,15	10,12	5,97	
2002	0,73	2,80	2,80	3,85	2,13	2,85	6,13	5,71	9,78	5,54	
2002	syys	0,73	2,77	2,77	3,64	2,13	2,73	6,12	5,61	9,85	5,38
	loka	0,72	2,74	2,74	3,58	2,11	2,63	6,13	5,54	9,72	5,26
	marras	0,71	2,70	2,69	3,53	2,11	2,55	6,10	5,50	9,70	5,21
	joulu	0,68	2,51	2,51	3,45	2,05	2,41	5,98	5,34	9,58	5,10
2003	tammi	0,63	2,43	2,42	3,29	2,04	2,34	5,87	5,27	9,48	4,91
	helmi	0,62	2,32	2,32	3,15	2,02	2,12	5,81	5,18	9,39	4,77
	maalis	0,59	2,20	2,19	3,08	1,97	2,05	5,69	5,17	9,29	4,69
	huhti	0,56	2,15	2,14	3,14	1,93	2,05	5,57	5,14	9,24	4,70
	touko	0,56	2,08	2,08	2,98	1,91	1,92	5,51	5,01	9,22	4,56
	kesä	0,52	1,85	1,84	2,76	1,83	1,65	5,39	4,86	9,15	4,34
	heinä	0,46	1,78	1,77	2,65	1,77	1,48	5,26	4,70	9,01	4,16
	elo	0,46	1,75	1,75	2,50	1,61	1,43	5,24	4,82	9,07	4,23
	syys	0,46	1,73	1,72	2,54	1,60	1,41	5,24	4,78	9,06	4,36

Talletuskorot

(kuukausittain)

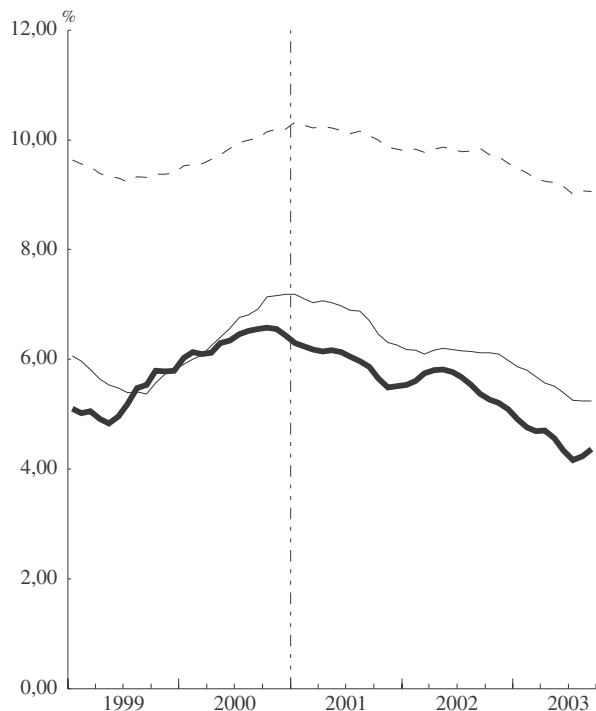
- Yön yli
- - - Määräaikaiset, enintään 1 vuosi
- Määräaikaiset, yli 2 vuotta

Luottokorot

(kuukausittain)

- Yritykset, enintään 1 vuosi
- - - Kulutusluoto
- Asuntoluotot kotitalouksille

Lähde: EKP.

Näitä euroalueen pankkien luotto- ja talletuskorkoja koskevia tietoja on käytettävä varoen ja ainoastaan tilastollisiin tarkoituksiin; korkojen kehitystä olisi analysoitava pääasiassa muutoksina eikä niinkään tasoina. Korot lasketaan kansallisten keskuspankkien ilmoittamien kansallisten luotto- ja talletuskorkojen painotettuna keskiarvona. Kansalliset luotto- ja talletuskorot edustavat niitä kansallisista lähteistä saatavissa olevia korkotietoja, joiden katsotaan sopivan laadittuihin luokituksiin. Nämä kansalliset korot on laskettu yhteen euroalueen korkotiedoiksi käyttäen joissakin tapauksissa arvioita, kun euroalueen kansallisissa rahoitusinstrumenteissa on havaittu epäyhtenäisyyttä. Kansallisten luotto- ja talletuskorkojen kattavuutta (uudet luotot ja/tai luottokannat), tietojen luonnetta (nimelliset tai efektiiviset korot) tai keräämismenetelmiä ei myöskään ole yhdenmukaistettu. Euroalueen pankkien luotto- ja talletuskorkojen maakohtaiset painot kootaan rahalaitostilastiedoista tai mahdollisimman edustavista muista tiedoista. Painot heijastavat instrumenttien käytön maakohtaisia osuuksia euroalueella laskettuna kantatiedoista. Painot tarkistetaan kuukausittain siten, että korot ja painot viittaavat aina saman kuukauden tietoihin.

Taulukko 3.5

Muiden arvopapereiden kuin osakkeiden liikkeeseenlaskut alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja valuutan mukaan

(miljardia euroa; vaihto ajanjakson aikana ja ajanjakson lopun kanta; nimellisarvoon)

1. Lyhytaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat									
	Euromääräiset ¹⁾								Muun valuutan määräiset	
	Liikkeeseenlaskut	Kuoletuks	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuoletuks	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuoletuks
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2002										
elo	384,6	378,2	6,4	775,5	366,2	356,9	9,4	693,0	18,3	21,3
syys	414,9	400,7	14,2	792,5	392,1	381,1	11,0	706,5	22,8	19,6
loka	468,4	456,5	11,9	805,9	441,9	433,4	8,5	715,2	26,5	23,1
marras	435,6	413,1	22,5	830,4	413,6	388,9	24,7	740,1	22,0	24,2
joulu	406,1	451,6	-45,5	783,4	386,8	429,9	-43,1	695,9	19,3	21,7
2003										
tammi	545,1	487,4	57,7	840,7	518,6	462,7	55,9	750,9	26,5	24,7
helmi	456,3	428,4	27,9	865,9	433,5	408,3	25,2	775,6	22,8	20,1
maalis	452,0	440,7	11,3	875,6	433,0	423,1	9,9	785,3	19,0	17,6
huhti	476,7	456,1	20,6	892,3	454,8	431,8	23,1	807,7	21,9	24,3
touko	443,1	435,3	7,8	897,9	415,9	410,7	5,2	812,2	27,2	24,6
kesä	434,7	454,7	-20,0	877,8	412,4	429,2	-16,8	795,1	22,3	25,6
heinä	458,8	460,1	-1,3	877,0	436,4	433,1	3,3	798,2	22,3	26,9
elo	381,2	392,2	-11,0	864,1	362,2	365,7	-3,5	793,8	18,9	26,5

2. Pitkäaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat									
	Euromääräiset ¹⁾								Muun valuutan määräiset	
	Liikkeeseenlaskut	Kuoletuks	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuoletuks	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuoletuks
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2002										
elo	70,5	64,6	6,0	7 331,8	60,6	55,0	5,6	6 686,0	10,0	9,6
syys	132,6	97,3	35,3	7 366,7	117,2	84,6	32,6	6 717,8	15,4	12,7
loka	125,6	94,8	30,8	7 396,8	107,4	84,0	23,4	6 741,5	18,2	10,8
marras	133,1	96,5	36,6	7 430,7	119,4	90,3	29,1	6 770,6	13,7	6,2
joulu	148,6	179,3	-30,7	7 380,8	136,9	162,8	-25,9	6 743,6	11,7	16,5
2003										
tammi	179,9	134,8	45,0	7 413,6	156,6	125,4	31,2	6 775,4	23,3	9,5
helmi	164,9	112,7	52,2	7 468,0	146,0	104,0	42,0	6 818,1	18,8	8,7
maalis	162,5	106,2	56,2	7 520,1	146,6	96,0	50,6	6 869,2	15,9	10,3
huhti	160,8	125,2	35,6	7 546,5	146,0	115,9	30,1	6 899,5	14,7	9,3
touko	174,6	101,0	73,5	7 598,8	160,9	91,5	69,4	6 968,8	13,6	9,5
kesä	170,1	108,5	61,6	7 672,7	154,7	100,1	54,6	7 024,1	15,4	8,3
heinä	184,8	140,4	44,4	7 721,4	163,2	133,7	29,5	7 054,5	21,6	6,7
elo	78,3	71,1	7,3	7 745,9	68,9	64,1	4,8	7 060,7	9,4	7,0

3. Yhteensä

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat									
	Euromääräiset ¹⁾								Muun valuutan määräiset	
	Liikkeeseenlaskut	Kuoletuks	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuoletuks	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuoletuks
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2002										
elo	455,1	442,7	12,4	8 107,4	426,8	411,9	15,0	7 378,9	28,3	30,9
syys	547,5	497,9	49,6	8 159,2	509,2	465,7	43,6	7 424,4	38,3	32,2
loka	593,9	551,3	42,7	8 202,7	549,2	517,3	31,9	7 456,7	44,7	33,9
marras	568,7	509,6	59,1	8 261,1	533,0	479,2	53,8	7 510,7	35,7	30,4
joulu	554,7	630,9	-76,2	8 164,1	523,7	592,6	-69,0	7 439,5	31,0	38,3
2003										
tammi	725,0	622,3	102,7	8 254,3	675,2	588,1	87,1	7 526,3	49,8	34,2
helmi	621,2	541,1	80,1	8 333,9	579,5	512,3	67,2	7 593,6	41,6	28,7
maalis	614,5	546,9	67,5	8 395,7	579,6	519,1	60,5	7 654,4	34,8	27,8
huhti	637,5	581,3	56,2	8 438,8	600,9	547,7	53,2	7 707,2	36,6	33,6
touko	617,6	536,3	81,3	8 496,7	576,8	502,2	74,6	7 781,1	40,8	34,1
kesä	604,8	563,2	41,6	8 550,6	567,1	529,3	37,8	7 819,2	37,8	33,9
heinä	643,6	600,4	43,1	8 598,4	599,6	566,8	32,8	7 852,7	44,0	33,6
elo	459,5	463,3	-3,7	8 610,0	431,2	429,8	1,3	7 854,5	28,4	33,4

Lähteet: EKP ja BIS (euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat).

1) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

		Euroalueen ulkopuolisten euromääräiset liikkeeseenlaskut ¹⁾				Euromääräiset yhteensä ¹⁾					
Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut, netto	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut netto	Liikkeessä oleva määrä		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
-3,0	82,6	12,1	11,5	0,6	44,9	378,3	368,4	9,9	737,9	2002	elo
3,3	86,0	31,7	7,7	24,0	68,9	423,8	388,8	35,0	775,5		syys
3,4	90,7	17,1	31,3	-14,2	54,7	458,9	464,6	-5,7	769,9		loka
-2,2	90,4	14,6	16,9	-2,3	52,4	428,1	405,8	22,3	792,4		marras
-2,4	87,5	23,8	10,6	13,2	65,6	410,6	440,5	-29,9	761,5		joulu
1,8	89,8	16,3	34,5	-18,2	47,4	534,9	497,2	37,7	798,3	2003	tammi
2,7	90,4	20,1	14,1	6,0	53,4	453,6	422,5	31,2	828,9		helmi
1,4	90,4	33,3	9,7	23,6	76,9	466,2	432,8	33,4	862,2		maalis
-2,4	84,6	14,6	35,8	-21,1	55,8	469,5	467,5	2,0	863,5		huhti
2,6	85,7	20,9	18,4	2,4	58,2	436,7	429,1	7,7	870,5		touko
-3,2	82,8	38,4	10,6	27,9	86,1	450,8	439,7	11,1	881,2		kesä
-4,6	78,7		heinä
-7,5	70,2		elo

		Euroalueen ulkopuolisten euromääräiset liikkeeseenlaskut ¹⁾				Euromääräiset yhteensä ¹⁾					
Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut, netto	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut netto	Liikkeessä oleva määrä		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
0,4	645,9	7,0	8,1	-1,2	962,7	67,5	63,1	4,4	7 648,7	2002	elo
2,7	648,9	24,3	11,4	12,9	975,6	141,5	96,0	45,5	7 693,5		syys
7,4	655,3	13,2	13,1	0,1	975,8	120,6	97,1	23,5	7 717,3		loka
7,5	660,1	13,6	12,1	1,6	977,4	133,1	102,4	30,7	7 748,0		marras
-4,9	637,1	18,3	10,9	7,4	984,8	155,2	173,6	-18,4	7 728,4		joulu
13,8	638,2	23,8	7,2	16,6	1 001,4	180,4	132,6	47,8	7 776,8	2003	tammi
10,2	649,9	26,5	17,7	8,9	1 010,3	172,5	121,7	50,9	7 828,3		helmi
5,6	650,9	28,7	9,6	19,2	1 029,3	175,3	105,5	69,8	7 898,5		maalis
5,4	647,0	19,4	9,4	10,0	1 039,5	165,4	125,3	40,1	7 939,0		huhti
4,1	630,0	25,7	8,3	17,4	1 056,9	186,6	99,8	86,8	8 025,7		touko
7,1	648,7	30,0	14,9	15,1	1 071,9	184,7	115,1	69,6	8 095,9		kesä
14,9	667,0		heinä
2,5	685,3		elo

		Euroalueen ulkopuolisten euromääräiset liikkeeseenlaskut ¹⁾				Euromääräiset yhteensä ¹⁾					
Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut, netto	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut netto	Liikkeessä oleva määrä		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
-2,6	728,4	19,1	19,7	-0,6	1 007,6	445,9	431,5	14,4	8 386,5	2002	elo
6,0	734,9	56,0	19,1	37,0	1 044,6	565,3	484,8	80,5	8 469,0		syys
10,8	746,0	30,3	44,3	-14,1	1 030,5	579,5	561,7	17,8	8 487,2		loka
5,3	750,5	28,2	29,0	-0,8	1 029,7	561,2	508,1	53,0	8 540,4		marras
-7,3	724,6	42,1	21,5	20,6	1 050,4	565,8	614,1	-48,4	8 489,9		joulu
15,6	728,0	40,1	41,7	-1,6	1 048,8	715,3	629,8	85,5	8 575,1	2003	tammi
12,9	740,3	46,6	31,8	14,8	1 063,6	626,1	544,1	82,0	8 657,3		helmi
7,0	741,3	62,0	19,2	42,7	1 106,3	641,6	538,4	103,2	8 760,7		maalis
3,0	731,6	34,0	45,1	-11,1	1 095,3	634,9	592,8	42,1	8 802,5		huhti
6,7	715,7	46,5	26,7	19,8	1 115,1	623,3	528,9	94,5	8 896,2		touko
3,9	731,4	68,4	25,5	42,9	1 158,0	635,5	554,8	80,7	8 977,2		kesä
10,4	745,7		heinä
-5,1	755,5		elo

Taulukko 3.6

Muut euromääräiset arvopaperit kuin osakkeet alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja sektorin mukaan¹⁾

(miljardia euroa; ajanjakson lopun kanta; nimellisarvoon)

Liikkeessä oleva määrä

1. Lyhytaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2002											
elo	693,0	269,9	4,3	86,6	328,8	3,3	44,9	18,1	23,9	2,6	
syys	706,5	276,6	4,1	87,6	335,7	2,6	68,9	26,8	37,3	4,0	
loka	715,2	284,0	4,2	88,4	335,6	3,0	54,7	20,9	28,1	3,5	
marras	740,1	304,7	4,7	89,8	337,8	3,1	52,4	18,2	28,1	3,7	
joulu	695,9	281,4	4,3	85,2	321,8	3,2	65,6	20,5	37,9	4,6	
2003											
tammi	750,9	313,3	4,5	92,5	337,9	2,6	47,4	18,1	26,4	2,4	
helmi	775,6	318,6	5,9	95,9	352,0	3,2	53,4	21,4	28,9	2,5	
maalis	785,3	314,6	6,3	98,4	362,8	3,2	76,9	27,6	44,6	3,3	
huhti	807,7	323,0	5,9	99,0	376,6	3,3	55,8	21,9	30,8	2,1	
touko	812,2	317,9	5,9	101,7	383,2	3,5	58,2	22,9	32,1	2,4	
kesä	795,1	309,1	6,1	95,8	380,7	3,5	86,1	32,1	49,5	3,4	
heinä	798,2	310,2	6,2	95,9	382,1	3,8	
elo	793,8	304,1	6,1	95,6	384,8	3,3	

2. Pitkäaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2002											
elo	6 686,0	2 404,5	408,9	375,5	3 337,0	160,1	962,7	245,4	384,8	110,8	
syys	6 717,8	2 426,2	402,9	378,2	3 348,7	161,8	975,6	246,2	394,1	109,3	
loka	6 741,5	2 422,3	408,5	377,3	3 367,8	165,5	975,8	247,0	395,7	109,0	
marras	6 770,6	2 419,8	421,9	380,7	3 381,2	167,0	977,4	249,3	398,1	108,4	
joulu	6 743,6	2 405,6	458,8	382,3	3 328,2	168,7	984,8	251,9	402,7	109,5	
2003											
tammi	6 775,4	2 401,0	461,0	388,7	3 351,9	172,7	1 001,4	258,0	411,9	111,0	
helmi	6 818,1	2 411,8	470,3	392,9	3 365,0	178,1	1 010,3	264,6	413,9	112,3	
maalis	6 869,2	2 421,6	479,4	401,4	3 385,7	181,1	1 029,3	274,6	417,6	112,2	
huhti	6 899,5	2 429,2	494,5	409,6	3 381,9	184,3	1 039,5	279,5	424,9	112,3	
touko	6 968,8	2 445,0	498,8	421,7	3 416,5	186,8	1 056,9	286,5	431,9	110,7	
kesä	7 024,1	2 457,7	513,0	429,4	3 432,8	191,1	1 071,9	290,0	437,4	113,0	
heinä	7 054,5	2 477,4	527,5	430,9	3 427,0	191,7	
elo	7 060,7	2 481,6	528,5	432,3	3 426,5	191,8	

3. Yhteensä

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2002											
elo	7 378,9	2 674,4	413,3	462,0	3 665,8	163,4	1 007,6	263,5	408,7	113,4	
syys	7 424,4	2 702,7	407,0	465,8	3 684,4	164,4	1 044,6	273,0	431,4	113,3	
loka	7 456,7	2 706,3	412,8	465,7	3 703,4	168,5	1 030,5	267,9	423,8	112,5	
marras	7 510,7	2 724,5	426,6	470,6	3 718,9	170,1	1 029,7	267,5	426,2	112,1	
joulu	7 439,5	2 687,0	463,1	467,5	3 650,1	171,9	1 050,4	272,5	440,6	114,1	
2003											
tammi	7 526,3	2 714,4	465,5	481,2	3 689,8	175,3	1 048,8	276,1	438,3	113,4	
helmi	7 593,6	2 730,4	476,2	488,7	3 717,0	181,4	1 063,6	286,0	442,8	114,8	
maalis	7 654,4	2 736,2	485,6	499,8	3 748,5	184,3	1 106,3	302,3	462,2	115,5	
huhti	7 707,2	2 752,1	500,4	508,7	3 758,5	187,5	1 095,3	301,5	455,7	114,4	
touko	7 781,1	2 762,9	504,7	523,4	3 799,7	190,3	1 115,1	309,4	464,1	113,1	
kesä	7 819,2	2 766,8	519,1	525,2	3 813,5	194,6	1 158,0	322,0	486,9	116,4	
heinä	7 852,7	2 787,6	533,7	526,8	3 809,2	195,5	
elo	7 854,5	2 785,7	534,6	527,8	3 811,3	195,1	

Lähteet: EKP ja BIS (euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat).

1) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

			Yhteensä									
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskus-pankit)	Muut rahoitus-laitokset kuin raha-laitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
0,1	0,0	0,1	737,9	288,0	28,2	89,2	329,0	3,4	0,1	2002	elo	
0,2	0,0	0,6	775,5	303,3	41,4	91,6	335,9	2,7	0,6		syys	
0,1	0,2	1,8	769,9	304,9	32,4	91,9	335,7	3,2	1,8		loka	
0,1	0,2	2,0	792,4	322,9	32,9	93,5	337,8	3,3	2,0		marras	
0,0	0,2	2,4	761,5	302,0	42,2	89,8	321,9	3,4	2,4		joulu	
0,0	0,1	0,4	798,3	331,4	30,9	95,0	338,0	2,7	0,4	2003	tammi	
0,0	0,1	0,4	828,9	340,0	34,9	98,3	352,0	3,4	0,4		helmi	
0,0	0,2	1,2	862,2	342,2	50,9	101,7	362,8	3,4	1,2		maalis	
0,0	0,2	0,8	863,5	344,9	36,7	101,1	376,6	3,4	0,8		huhti	
0,0	0,2	0,7	870,5	340,8	38,0	104,1	383,2	3,7	0,7		touko	
0,0	0,2	1,0	881,2	341,1	55,5	99,2	380,7	3,7	1,0		kesä	
.		heinä	
.		elo	

			Yhteensä									
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskus-pankit)	Muut rahoitus-laitokset kuin raha-laitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
93,4	14,6	113,6	7 648,7	2 649,9	793,8	486,3	3 430,4	174,7	113,6	2002	elo	
94,1	14,7	117,3	7 693,5	2 672,4	797,0	487,5	3 442,8	176,5	117,3		syys	
93,6	14,6	115,9	7 717,3	2 669,3	804,2	486,3	3 461,4	180,1	115,9		loka	
93,1	14,6	113,8	7 748,0	2 669,1	820,0	489,1	3 474,3	181,6	113,8		marras	
92,7	14,3	113,6	7 728,4	2 657,5	861,5	491,9	3 420,9	183,0	113,6		joulu	
92,2	14,0	114,4	7 776,8	2 659,1	872,9	499,7	3 444,0	186,7	114,4	2003	tammi	
92,7	14,9	111,8	7 828,3	2 676,3	884,2	505,2	3 457,8	193,0	111,8		helmi	
92,7	15,4	116,9	7 898,5	2 696,2	896,9	513,7	3 478,4	196,5	116,9		maalis	
90,7	15,3	116,8	7 939,0	2 708,7	919,3	522,0	3 472,7	199,6	116,8		huhti	
95,3	16,1	116,3	8 025,7	2 731,5	930,7	532,5	3 511,9	202,9	116,3		touko	
94,5	16,2	120,8	8 095,9	2 747,7	950,5	542,4	3 527,4	207,3	120,8		kesä	
.		heinä	
.		elo	

			Yhteensä									
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskus-pankit)	Muut rahoitus-laitokset kuin raha-laitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
93,5	14,7	113,7	8 386,5	2 937,9	821,9	575,5	3 759,4	178,1	113,7	2002	elo	
94,3	14,7	117,9	8 469,0	2 975,7	838,4	579,2	3 778,7	179,1	117,9		syys	
93,7	14,8	117,7	8 487,2	2 974,2	836,6	578,3	3 797,2	183,2	117,7		loka	
93,2	14,8	115,9	8 540,4	2 992,0	852,8	582,7	3 812,1	184,9	115,9		marras	
92,7	14,5	116,0	8 489,9	2 959,5	903,7	581,6	3 742,8	186,3	116,0		joulu	
92,2	14,1	114,8	8 575,1	2 990,4	903,8	594,6	3 782,0	189,4	114,8	2003	tammi	
92,8	15,0	112,2	8 657,3	3 016,3	919,0	603,5	3 809,8	196,4	112,2		helmi	
92,7	15,5	118,1	8 760,7	3 038,4	947,8	615,3	3 841,2	199,8	118,1		maalis	
90,7	15,5	117,5	8 802,5	3 053,6	956,0	623,1	3 849,2	203,0	117,5		huhti	
95,4	16,3	117,0	8 896,2	3 072,3	968,7	636,5	3 895,1	206,6	117,0		touko	
94,5	16,4	121,8	8 977,2	3 088,8	1 006,0	641,6	3 908,0	211,0	121,8		kesä	
.		heinä	
.		elo	

Taulukko 3.6 (jatkoa)

Muut euromääräiset arvopaperit kuin osakkeet alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja sektorin mukaan¹⁾

(miljardia euroa; liikkeeseenlaskut ajanjakson aikana; nimellisarvoon)

Liikkeeseenlaskut, netto

1. Lyhytaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Raha-laitokset (ml. euro-järjestelmä)	Muut rahoitus-laitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskus-pankit)	Muut rahoitus-laitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2002											
elo	366,2	257,8	1,8	51,0	53,9	1,8	12,1	4,5	6,8	0,6	
syys	392,1	278,4	1,9	56,8	53,0	2,0	31,7	11,1	18,0	2,0	
loka	441,9	319,4	2,2	64,8	53,1	2,3	17,1	5,0	9,0	1,3	
marras	413,6	302,9	2,4	58,3	47,7	2,3	14,6	4,7	8,4	1,2	
joulu	386,8	291,3	2,2	46,4	44,3	2,6	23,8	6,3	15,6	1,3	
2003											
tammi	518,6	375,7	2,1	66,0	72,9	1,9	16,3	6,3	9,4	0,3	
helmi	433,5	308,0	2,2	56,7	64,4	2,1	20,1	7,2	11,6	1,0	
maalis	433,0	301,5	2,3	62,9	63,7	2,6	33,3	10,2	20,7	1,4	
huhti	454,8	308,5	1,8	70,9	71,7	1,9	14,6	5,1	9,1	0,2	
touko	415,9	284,7	2,0	66,7	60,4	2,1	20,9	7,5	12,2	1,1	
kesä	412,4	283,8	2,7	64,1	59,7	2,1	38,4	12,7	23,4	1,6	
heinä	436,4	304,9	1,6	64,4	63,1	2,5	
elo	362,2	243,3	1,5	57,7	58,1	1,7	

2. Pitkäaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Raha-laitokset (ml. euro-järjestelmä)	Muut rahoitus-laitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskus-pankit)	Muut rahoitus-laitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2002											
elo	60,6	28,2	3,7	2,2	25,2	1,3	7,0	3,1	2,7	0,3	
syys	117,2	47,4	12,2	4,5	50,4	2,6	24,3	5,2	12,6	0,2	
loka	107,4	39,1	11,0	0,9	52,1	4,4	13,2	4,6	6,7	0,3	
marras	119,4	48,1	16,3	3,5	48,0	3,6	13,6	5,6	6,6	0,8	
joulu	136,9	45,6	45,2	7,9	34,4	3,7	18,3	6,1	8,8	2,2	
2003											
tammi	156,6	58,4	6,7	8,9	76,3	6,3	23,8	7,9	12,4	1,7	
helmi	146,0	55,4	13,7	8,7	61,9	6,3	26,5	10,9	6,7	3,5	
maalis	146,6	53,8	15,6	10,4	63,1	3,7	28,7	13,2	8,2	0,6	
huhti	146,0	51,0	18,7	11,0	61,7	3,7	19,4	8,6	8,9	1,0	
touko	160,9	54,1	9,4	16,2	78,0	3,2	25,7	9,8	9,2	0,3	
kesä	154,7	56,3	18,7	12,6	61,4	5,7	30,0	9,3	10,4	2,9	
heinä	163,2	61,3	19,9	7,9	71,3	2,8	
elo	68,9	36,6	5,4	3,1	22,4	1,5	

3. Yhteensä

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Raha-laitokset (ml. euro-järjestelmä)	Muut rahoitus-laitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskus-pankit)	Muut rahoitus-laitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2002											
elo	426,8	285,9	5,5	53,1	79,0	3,2	19,1	7,7	9,5	0,9	
syys	509,2	325,8	14,1	61,3	103,5	4,6	56,0	16,3	30,7	2,1	
loka	549,2	358,5	13,1	65,7	105,2	6,7	30,3	9,6	15,8	1,6	
marras	533,0	351,0	18,7	61,7	95,7	5,8	28,2	10,3	15,0	2,0	
joulu	523,7	336,9	47,4	54,3	78,7	6,4	42,1	12,4	24,4	3,5	
2003											
tammi	675,2	434,0	8,8	74,9	149,2	8,2	40,1	14,2	21,8	2,1	
helmi	579,5	363,5	15,9	65,3	126,3	8,4	46,6	18,1	18,4	4,5	
maalis	579,6	355,3	17,9	73,4	126,7	6,3	62,0	23,5	28,9	2,0	
huhti	600,9	359,5	20,4	82,0	133,4	5,6	34,0	13,7	18,0	1,2	
touko	576,8	338,8	11,5	82,8	138,4	5,3	46,5	17,3	21,4	1,4	
kesä	567,1	340,0	21,4	76,7	121,2	7,8	68,4	22,0	33,8	4,5	
heinä	599,6	366,2	21,5	72,3	134,4	5,2	
elo	431,2	279,9	6,9	60,8	80,4	3,1	

Lähteet: EKP ja BIS (euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat).

1) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

			Yhteensä									
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
0,0	0,0	0,1	378,3	262,3	8,6	51,6	53,9	1,8	0,1	2002	elo	
0,1	0,0	0,5	423,8	289,5	19,9	58,7	53,1	2,0	0,5		syys	
0,0	0,1	1,6	458,9	324,5	11,2	66,1	53,1	2,5	1,6		loka	
0,0	0,0	0,2	428,1	307,6	10,8	59,5	47,7	2,3	0,2		marras	
0,0	0,0	0,5	410,6	297,5	17,8	47,7	44,3	2,7	0,5		joulu	
0,0	0,1	0,1	534,9	382,0	11,5	66,4	72,9	2,0	0,1	2003	tammi	
0,0	0,0	0,2	453,6	315,3	13,9	57,7	64,4	2,1	0,2		helmi	
0,0	0,0	0,9	466,2	311,7	23,0	64,3	63,7	2,6	0,9		maalis	
0,0	0,1	0,2	469,5	313,6	10,9	71,1	71,7	2,0	0,2		huhti	
0,0	0,0	0,1	436,7	292,2	14,2	67,8	60,4	2,1	0,1		touko	
0,0	0,1	0,7	450,8	296,4	26,1	65,7	59,8	2,2	0,7		kesä	
.		heinä	
.		elo	

			Yhteensä									
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
0,3	0,1	0,5	67,5	31,3	6,4	2,5	25,5	1,4	0,5	2002	elo	
0,7	0,2	5,5	141,5	52,6	24,8	4,7	51,1	2,7	5,5		syys	
0,2	0,0	1,3	120,6	43,7	17,7	1,2	52,2	4,4	1,3		loka	
0,0	0,0	0,5	133,1	53,7	22,9	4,3	48,0	3,6	0,5		marras	
0,4	0,0	0,8	155,2	51,7	54,1	10,1	34,8	3,7	0,8		joulu	
0,5	0,0	1,3	180,4	66,3	19,1	10,6	76,8	6,3	1,3	2003	tammi	
3,3	1,0	1,1	172,5	66,3	20,4	12,1	65,2	7,4	1,1		helmi	
0,4	0,6	5,7	175,3	67,0	23,8	11,0	63,5	4,3	5,7		maalis	
0,1	0,0	0,8	165,4	59,6	27,6	12,0	61,8	3,7	0,8		huhti	
5,1	0,8	0,5	186,6	63,8	18,7	16,5	83,2	3,9	0,5		touko	
1,5	0,1	5,7	184,7	65,6	29,1	15,6	62,9	5,7	5,7		kesä	
.		heinä	
.		elo	

			Yhteensä									
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
0,3	0,1	0,6	445,9	293,6	15,0	54,0	79,4	3,3	0,6	2002	elo	
0,8	0,2	6,0	565,3	342,1	44,8	63,4	104,2	4,8	6,0		syys	
0,2	0,1	2,9	579,5	368,2	28,9	67,3	105,3	6,9	2,9		loka	
0,0	0,0	0,7	561,2	361,4	33,7	63,8	95,7	5,9	0,7		marras	
0,4	0,0	1,3	565,8	349,2	71,9	57,8	79,1	6,4	1,3		joulu	
0,5	0,1	1,4	715,3	448,2	30,6	77,0	149,7	8,3	1,4	2003	tammi	
3,3	1,0	1,3	626,1	381,6	34,3	69,8	129,7	9,5	1,3		helmi	
0,4	0,6	6,6	641,6	378,7	46,8	75,3	127,2	6,9	6,6		maalis	
0,1	0,1	0,9	634,9	373,2	38,5	83,1	133,5	5,7	0,9		huhti	
5,2	0,8	0,6	623,3	356,1	32,8	84,2	143,6	6,1	0,6		touko	
1,5	0,2	6,4	635,5	362,0	55,2	81,2	122,7	7,9	6,4		kesä	
.		heinä	
.		elo	

Taulukko 3.6 (jatkoa)

Muut euromääräiset arvopaperit kuin osakkeet alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja sektorin mukaan¹⁾

(miljardia euroa; liikkeeseenlaskut ajanjakson aikana; nimellisarvoon)

Liikkeeseenlaskut, brutto

1. Lyhytaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2002											
elo	9,4	1,5	0,2	0,5	7,2	0,0	0,6	-0,2	1,1	-0,2	
syys	11,0	4,1	-0,3	1,0	6,9	-0,7	24,0	8,6	13,5	1,4	
loka	8,5	7,5	0,2	0,8	-0,3	0,3	-14,2	-5,8	-9,1	-0,5	
marras	24,7	20,5	0,5	1,4	2,2	0,1	-2,3	-2,7	0,0	0,2	
joulu	-43,1	-22,2	-0,4	-4,7	-15,9	0,1	13,2	2,3	9,8	0,9	
2003											
tammikuu	55,9	32,8	0,3	7,4	16,1	-0,6	-18,2	-2,5	-11,6	-2,1	
helmikuu	25,2	5,8	1,4	3,3	14,0	0,6	6,0	3,4	2,6	0,0	
maaliskuu	9,9	-3,8	0,3	2,5	10,9	0,0	23,6	6,2	15,7	0,8	
huhtikuu	23,1	9,1	-0,4	0,6	13,7	0,1	-21,1	-5,7	-13,8	-1,2	
toukokuu	5,2	-4,4	0,0	2,7	6,6	0,3	2,4	0,9	1,3	0,3	
kesäkuu	-16,8	-8,5	0,2	-5,9	-2,5	0,0	27,9	9,2	17,3	1,1	
heinäkuu	3,3	1,4	0,1	0,0	1,5	0,3	
elokuu	-3,5	-5,2	-0,1	-0,3	2,7	-0,5	

2. Pitkäaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2002											
elo	5,6	-0,7	1,4	-1,9	5,9	0,9	-1,2	-0,6	-0,3	0,1	
syys	32,6	8,5	7,9	2,8	11,7	1,7	12,9	0,8	9,3	-1,5	
loka	23,4	-4,4	5,6	-0,8	19,3	3,7	0,1	0,8	1,5	-0,3	
marras	29,1	0,3	13,3	0,7	13,3	1,5	1,6	2,3	2,4	-0,6	
joulu	-25,9	-14,3	37,0	2,6	-52,9	1,7	7,4	2,6	4,7	1,1	
2003											
tammikuu	31,2	-5,0	2,2	6,4	23,6	4,0	16,6	6,1	9,2	1,4	
helmikuu	42,0	10,0	9,2	4,2	13,2	5,4	8,9	6,5	2,0	1,4	
maaliskuu	50,6	9,4	9,1	8,6	20,5	2,9	19,2	10,1	3,7	-0,1	
huhtikuu	30,1	7,3	15,1	8,2	-3,8	3,2	10,0	4,8	7,2	0,1	
toukokuu	69,4	15,9	4,3	12,1	34,6	2,5	17,4	7,0	7,1	-1,6	
kesäkuu	54,6	12,0	14,3	7,7	16,3	4,3	15,1	3,4	5,6	2,3	
heinäkuu	29,5	18,7	14,2	1,8	-5,8	0,6	
elokuu	4,8	2,8	1,0	1,4	-0,5	0,1	

3. Yhteensä

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2002											
elo	15,0	0,9	1,6	-1,3	13,0	0,8	-0,6	-0,8	0,8	-0,1	
syys	43,6	12,5	7,7	3,8	18,6	1,0	37,0	9,4	22,7	-0,1	
loka	31,9	3,1	5,7	0,0	19,1	4,0	-14,1	-5,0	-7,6	-0,8	
marras	53,8	20,8	13,8	2,1	15,5	1,6	-0,8	-0,4	2,4	-0,4	
joulu	-69,0	-36,5	36,7	-2,0	-68,9	1,8	20,6	4,9	14,4	2,0	
2003											
tammikuu	87,1	27,8	2,5	13,8	39,7	3,4	-1,6	3,6	-2,4	-0,7	
helmikuu	67,2	15,8	10,7	7,5	27,2	6,0	14,8	9,9	4,6	1,4	
maaliskuu	60,5	5,6	9,4	11,1	31,4	2,9	42,7	16,3	19,4	0,7	
huhtikuu	53,2	16,4	14,8	8,8	9,9	3,3	-11,1	-0,9	-6,6	-1,1	
toukokuu	74,6	11,6	4,3	14,7	41,3	2,8	19,8	8,0	8,4	-1,3	
kesäkuu	37,8	3,5	14,4	1,8	13,8	4,2	42,9	12,6	22,9	3,3	
heinäkuu	32,8	20,1	14,4	1,8	-4,4	0,9	
elokuu	1,3	-2,4	0,9	1,0	2,2	-0,4	

Lähteet: EKP ja BIS (euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat).

1) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

			Yhteensä								
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
0,0	0,0	-0,1	9,9	1,3	1,3	0,3	7,1	0,0	-0,1	2002	elo
0,1	0,0	0,5	35,0	12,7	13,2	2,4	6,9	-0,7	0,5		syys
-0,1	0,1	1,2	-5,7	1,7	-9,0	0,3	-0,3	0,5	1,2		loka
0,0	0,0	0,2	22,3	17,8	0,5	1,6	2,1	0,1	0,2		marras
-0,1	0,0	0,3	-29,9	-20,0	9,4	-3,8	-16,0	0,1	0,3		joulu
0,0	-0,1	-2,0	37,7	30,3	-11,3	5,2	16,1	-0,7	-2,0	2003	tammi
0,0	0,0	0,0	31,2	9,1	4,0	3,4	14,0	0,7	0,0		helmi
0,0	0,0	0,8	33,4	2,4	16,0	3,3	10,8	0,0	0,8		maalis
0,0	0,0	-0,4	2,0	3,4	-14,2	-0,6	13,7	0,1	-0,4		huhti
0,0	0,0	-0,1	7,7	-3,4	1,3	2,9	6,7	0,3	-0,1		touko
0,0	0,1	0,3	11,1	0,7	17,5	-4,8	-2,5	0,0	0,3		kesä
.		heinä
.		elo

			Yhteensä								
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
0,3	0,0	-0,7	4,4	-1,3	1,1	-1,7	6,2	0,9	-0,7	2002	elo
0,7	0,0	3,7	45,5	9,3	17,2	1,3	12,4	1,7	3,7		syys
-0,5	-0,1	-1,4	23,5	-3,6	7,1	-1,1	18,8	3,6	-1,4		loka
-0,5	0,0	-2,0	30,7	2,6	15,7	0,1	12,9	1,5	-2,0		marras
-0,4	-0,3	-0,3	-18,4	-11,7	41,7	3,8	-53,4	1,4	-0,3		joulu
-0,5	-0,3	0,7	47,8	1,0	11,4	7,8	23,1	3,7	0,7	2003	tammi
0,6	0,9	-2,6	50,9	16,6	11,2	5,5	13,7	6,3	-2,6		helmi
-0,1	0,5	5,1	69,8	19,5	12,8	8,5	20,5	3,4	5,1		maalis
-1,9	-0,1	-0,1	40,1	12,1	22,3	8,3	-5,7	3,1	-0,1		huhti
4,6	0,8	-0,5	86,8	23,0	11,4	10,5	39,2	3,3	-0,5		touko
-0,8	0,1	4,5	69,6	15,5	19,8	9,9	15,5	4,4	4,5		kesä
.		heinä
.		elo

			Yhteensä								
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
0,3	0,0	-0,8	14,4	0,1	2,4	-1,4	13,3	0,8	-0,8	2002	elo
0,8	0,0	4,2	80,5	22,0	30,4	3,7	19,3	1,0	4,2		syys
-0,6	0,1	-0,2	17,8	-2,0	-1,9	-0,8	18,5	4,1	-0,2		loka
-0,5	0,0	-1,8	53,0	20,4	16,1	1,7	15,0	1,6	-1,8		marras
-0,5	-0,3	0,1	-48,4	-31,6	51,1	0,0	-69,4	1,5	0,1		joulu
-0,5	-0,4	-1,2	85,5	31,4	0,1	13,0	39,2	3,1	-1,2	2003	tammi
0,6	0,9	-2,6	82,0	25,7	15,2	8,9	27,8	7,0	-2,6		helmi
-0,1	0,5	5,9	103,2	21,9	28,8	11,8	31,3	3,4	5,9		maalis
-1,9	-0,1	-0,6	42,1	15,5	8,1	7,7	8,0	3,2	-0,6		huhti
4,6	0,8	-0,6	94,5	19,5	12,7	13,4	45,9	3,5	-0,6		touko
-0,8	0,1	4,8	80,7	16,1	37,3	5,1	13,0	4,4	4,8		kesä
.		heinä
.		elo

Taulukko 3.7

Euroalueella olevien liikkeeseen laskemien muiden arvopaperien kuin osakkeiden vuosikasvuvauhdit ¹⁾

(prosenttimuutos)

1. Lyhytaikaiset

	Kaikki valuutat yhteensä						
	Yhteensä		Rahalaitokset (ml. euro- järjestelmä)	Muut rahoitus- laitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis- yhteisöt
	1	Joulukuu 2001 = 100 2					
2002							
elo	5,4	112,2	4,8	0,6	-18,1	15,2	-1,3
syys	7,7	114,3	8,9	0,8	-17,1	16,3	-19,4
loka	8,9	116,0	10,5	14,9	-18,6	17,9	-0,9
marras	12,3	119,3	18,6	23,3	-14,7	15,6	-5,3
joulu	12,7	112,7	14,7	30,4	-10,5	19,3	-14,3
2003							
tammi	15,2	121,0	17,6	28,9	-7,3	21,1	-15,2
helmi	19,3	125,1	22,4	60,3	-1,6	23,0	0,6
maalis	18,0	126,7	19,4	53,1	2,0	21,4	5,7
huhti	21,3	129,7	20,9	36,8	7,4	26,1	18,1
touko	18,9	130,8	17,4	65,5	12,5	21,7	22,5
kesä	16,9	127,9	15,5	61,5	17,2	17,7	18,7
heinä	14,7	127,7	11,7	53,7	11,5	18,2	14,8
elo	12,3	126,1	8,2	43,6	11,0	16,6	-1,5

2. Pitkäaikaiset

	Kaikki valuutat yhteensä						
	Yhteensä		Rahalaitokset (ml. euro- järjestelmä)	Muut rahoitus- laitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis- yhteisöt
	1	Joulukuu 2001 = 100 2					
2002							
elo	6,8	104,6	6,6	25,7	9,2	3,3	33,6
syys	7,0	105,1	6,4	26,4	12,0	3,6	30,6
loka	6,9	105,5	5,7	25,5	12,6	3,9	29,4
marras	6,7	106,1	5,1	25,7	8,1	4,3	28,8
joulu	5,6	105,6	4,3	24,8	7,1	2,9	29,1
2003							
tammi	5,4	106,3	4,1	24,4	7,5	2,7	29,5
helmi	5,7	107,0	3,7	26,0	7,9	3,0	34,2
maalis	5,6	107,8	3,1	27,0	9,6	3,0	32,1
huhti	5,4	108,3	3,2	27,2	10,3	2,4	30,6
touko	5,5	109,4	2,9	24,0	11,9	3,1	27,5
kesä	5,8	110,3	3,1	26,6	12,2	3,2	28,4
heinä	6,1	110,9	4,1	27,7	12,1	3,2	21,9
elo	6,1	111,0	4,3	27,3	12,9	3,0	21,3

3. Yhteensä

	Kaikki valuutat yhteensä						
	Yhteensä		Rahalaitokset (ml. euro- järjestelmä)	Muut rahoitus- laitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis- yhteisöt
	1	Joulukuu 2001 = 100 2					
2002							
elo	6,7	105,3	6,4	25,4	3,4	4,3	32,6
syys	7,1	105,9	6,7	26,1	5,7	4,6	29,1
loka	7,1	106,5	6,2	25,4	5,7	5,0	28,7
marras	7,2	107,3	6,6	25,7	3,4	5,2	27,8
joulu	6,3	106,3	5,4	24,8	3,7	4,1	27,7
2003							
tammi	6,4	107,6	5,6	24,4	4,6	4,1	28,3
helmi	6,9	108,7	5,8	26,3	6,1	4,6	33,3
maalis	6,7	109,5	4,9	27,2	8,2	4,5	31,4
huhti	6,9	110,3	5,1	27,3	9,8	4,3	30,4
touko	6,7	111,3	4,5	24,3	12,0	4,7	27,4
kesä	6,8	111,9	4,4	26,8	13,0	4,5	28,2
heinä	6,9	112,4	4,9	27,9	12,0	4,5	21,8
elo	6,7	112,4	4,8	27,4	12,6	4,2	20,8

Lähde: EKP.

1) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta lähemmin Teknisiä huomautuksia-osassa.

2) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

Euromääräiset ²⁾								
Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100	Rahalaitokset (ml. euro- järjestelmä)	Muut rahoitus- laitokset kuin rahallaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis- yhteisöt		
8	9	10	11	12	13	14		
5,7	113,4	6,1	-1,8	-19,5	15,0	-7,0	2002	
7,7	115,2	9,0	-1,8	-18,2	16,7	-28,9	elo	
7,5	116,6	8,1	12,1	-20,4	18,1	-11,8	syys	
12,3	120,6	20,4	20,6	-16,0	15,9	-14,0	loka	
13,6	113,6	16,6	27,3	-11,5	20,3	-23,4	marras	
							joulu	
16,1	122,7	20,5	26,0	-8,2	21,1	-27,0	2003	
20,1	126,9	25,8	57,4	-2,8	22,7	-9,0	tammi	
18,5	128,5	21,5	50,3	0,9	21,3	-2,7	helmi	
23,2	132,3	26,1	34,1	6,4	26,0	8,9	maalis	
20,5	133,1	20,9	62,2	12,6	21,9	17,6	huhti	
18,4	130,4	18,7	62,7	16,6	18,0	14,4	touko	
17,0	130,9	16,1	54,6	11,2	18,7	13,1	kesä	
14,9	130,3	13,6	44,3	10,2	17,0	-0,3	heinä	
							elo	

Euromääräiset ²⁾								
Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100	Rahalaitokset (ml. euro- järjestelmä)	Muut rahoitus- laitokset kuin rahallaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis- yhteisöt		
8	9	10	11	12	13	14		
6,2	104,3	4,5	31,5	13,2	3,3	34,9	2002	
6,4	104,8	4,6	32,2	14,5	3,4	31,8	elo	
6,2	105,2	3,7	29,5	15,2	3,9	29,4	syys	
6,2	105,6	3,7	30,3	9,7	4,3	28,8	loka	
5,2	105,2	2,9	30,3	8,7	2,8	29,0	marras	
							joulu	
5,0	105,7	2,6	30,1	8,8	2,5	29,1	2003	
5,1	106,3	2,1	31,3	8,9	2,7	33,8	tammi	
5,0	107,1	1,5	32,0	11,2	2,8	31,5	helmi	
4,8	107,6	1,4	32,8	11,8	2,3	29,5	maalis	
5,0	108,7	1,5	29,6	13,3	2,8	26,3	huhti	
5,3	109,5	1,4	33,0	14,1	3,0	27,1	touko	
5,6	110,0	2,4	33,8	13,8	2,9	20,4	kesä	
5,6	110,1	2,5	33,6	14,8	2,7	19,8	heinä	
							elo	

Euromääräiset ²⁾								
Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100	Rahalaitokset (ml. euro- järjestelmä)	Muut rahoitus- laitokset kuin rahallaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis- yhteisöt		
8	9	10	11	12	13	14		
6,2	105,1	4,7	31,0	5,2	4,2	33,7	2002	
6,5	105,7	5,0	31,8	6,6	4,5	30,0	elo	
6,4	106,2	4,2	29,3	6,2	5,0	28,4	syys	
6,8	106,9	5,3	30,2	3,7	5,3	27,6	loka	
5,9	105,9	4,2	30,3	4,3	4,1	27,4	marras	
							joulu	
6,0	107,2	4,4	30,1	5,0	4,0	27,7	2003	
6,4	108,1	4,4	31,5	6,4	4,3	32,7	tammi	
6,3	109,0	3,5	32,2	9,0	4,3	30,7	helmi	
6,5	109,8	3,8	32,8	10,7	4,3	29,0	maalis	
6,5	110,8	3,4	29,9	13,2	4,5	26,2	huhti	
6,5	111,4	3,1	33,2	14,5	4,3	26,9	touko	
6,6	111,8	3,8	34,0	13,4	4,3	20,2	kesä	
6,4	111,8	3,7	33,8	13,9	4,0	19,4	heinä	
							elo	

Taulukko 3.8

Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat noteeratut osakkeet

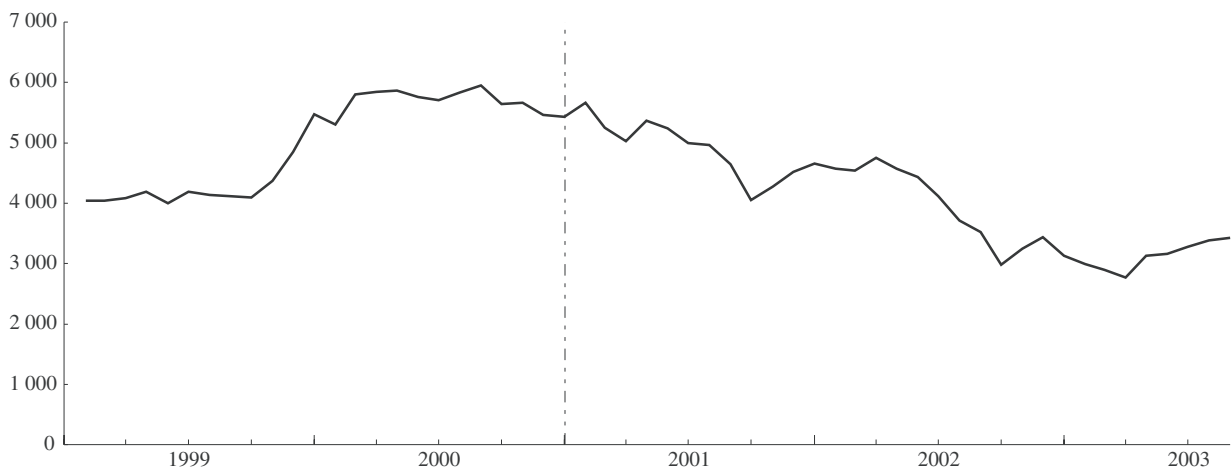
(miljardia euroa; ajanjakson lopun kanta; markkina-arvoon)

Liikkeessä oleva määrä

	Yhteensä 1	Rahalaitokset 2	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset 3	Yritykset 4
<i>Euroalueen laajeneminen</i>				
2000				
elo	5 953,5	742,1	700,4	4 510,9
syys	5 640,6	730,3	687,7	4 222,7
loka	5 669,6	719,0	664,4	4 286,3
marras	5 468,5	674,5	673,5	4 120,5
joulu	5 431,7	687,0	675,0	4 069,6
2001				
tammi	5 669,1	762,2	706,3	4 200,5
helmi	5 250,1	710,1	661,6	3 878,4
maalis	5 029,0	686,2	620,4	3 722,4
huhti	5 367,8	718,2	643,4	4 006,1
touko	5 237,3	701,0	627,0	3 909,3
kesä	4 994,4	679,5	635,1	3 679,7
heinä	4 960,3	650,1	572,4	3 737,9
elo	4 648,6	646,1	576,6	3 426,0
syys	4 057,7	538,7	485,4	3 033,6
loka	4 277,7	554,4	497,8	3 225,5
marras	4 520,7	587,7	512,1	3 421,0
joulu	4 656,4	617,3	511,1	3 528,0
2002				
tammi	4 575,2	623,9	518,8	3 432,5
helmi	4 545,6	622,5	509,8	3 413,4
maalis	4 753,9	665,3	536,6	3 551,9
huhti	4 570,2	678,1	517,4	3 374,7
touko	4 432,4	666,3	484,8	3 281,3
kesä	4 118,3	614,9	463,4	3 040,1
heinä	3 710,7	515,7	395,4	2 799,6
elo	3 520,2	521,7	371,0	2 627,5
syys	2 981,8	412,6	276,0	2 293,2
loka	3 251,6	446,9	321,2	2 483,4
marras	3 435,5	487,4	346,0	2 602,1
joulu	3 132,4	450,7	283,6	2 398,1
2003				
tammi	2 992,0	425,8	261,1	2 305,1
helmi	2 897,6	425,3	270,8	2 201,5
maalis	2 773,9	413,0	236,2	2 124,7
huhti	3 125,4	471,4	291,8	2 362,3
touko	3 158,6	476,7	291,4	2 390,5
kesä	3 273,6	506,5	300,6	2 466,4
heinä	3 384,0	530,3	330,9	2 522,8
elo	3 429,5	506,2	325,2	2 598,1

Liikkeessä oleva määrä yhteensä

(miljardia euroa; ajanjakson lopun kanta; markkina-arvoon)

Lähde: EKP.

4 YKHI ja euroalueen muut hinnat

Taulukko 4.1

Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi

(kausivaihtelusta puhdistamaton, vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

1. Kokonaisindeksi ja tavarat ja palvelut

	Kokonaisindeksi		Tavarat		Palvelut		Kokonaisindeksi (kp.)		Tavarat (kp.)	Palvelut (kp.)
	Indeksi 1996 = 100		Indeksi 1996 = 100		Indeksi 1996 = 100		Indeksi 1996 = 100	Prosentti- muutos edellisestä ajanjaksosta	Indeksi 1996 = 100	Indeksi 1996 = 100
Paino kokonais- indeksissä (%) ¹⁾	100,0	100,0	59,1	59,1	40,9	40,9	100,0	100,0	59,1	40,9
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1999	103,8	1,1	102,7	0,9	106,0	1,5	-	-	-	-
2000	106,0	2,1	105,3	2,5	107,5	1,5	-	-	-	-
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001	108,5	2,3	107,7	2,3	110,2	2,5	-	-	-	-
2002	110,9	2,3	109,5	1,7	113,6	3,1	-	-	-	-
2002 IV	111,7	2,3	110,1	1,8	114,5	3,1	111,7	0,5	110,0	114,8
2003 I	112,5	2,3	110,8	2,0	115,3	2,7	112,6	0,8	111,1	115,4
2003 II	113,2	1,9	111,5	1,5	116,1	2,6	112,8	0,2	111,0	116,1
2003 III	113,3	2,0	111,0	1,7	117,3	2,5	113,4	0,6	111,5	116,9
2002 marras	111,5	2,3	110,0	1,8	114,2	3,1	111,7	0,0	109,9	114,8
2002 joul	112,0	2,3	110,2	1,9	115,2	3,0	111,9	0,2	110,1	115,1
2003 tammi	111,9	2,1	110,2	1,6	115,0	2,8	112,3	0,3	110,7	115,2
2003 helmi	112,4	2,4	110,6	2,1	115,4	2,7	112,7	0,3	111,1	115,4
2003 maal	113,1	2,4	111,6	2,2	115,6	2,6	112,9	0,2	111,5	115,6
2003 huhti	113,2	2,1	111,6	1,5	116,0	2,9	112,8	-0,1	111,1	115,9
2003 touko	113,1	1,8	111,5	1,4	116,0	2,5	112,7	-0,1	110,8	116,1
2003 kesä	113,2	1,9	111,5	1,6	116,4	2,5	113,0	0,2	111,0	116,4
2003 heinä	113,1	1,9	110,7	1,6	117,1	2,3	113,1	0,1	111,2	116,4
2003 elo	113,3	2,1	110,8	1,7	117,5	2,5	113,4	0,3	111,5	116,9
2003 syys	113,6	2,1	111,7	1,8	117,2	2,5	113,8	0,3	111,9	117,2
2003 loka ²⁾	.	2,1

2. Tavaroiden ja palveluiden jakauma

	Tavarat						Palvelut				
	Elintarvikkeet ³⁾			Teollisuustuotteet			Asuminen	Liikenne	Viestintä	Kulttuuri ja vapaa- aika	Muut
	Kokonais- indeksi	Jalostetut elin- tarvikkeet ³⁾	Jalosta- mattomat elin- tarvikkeet	Kokonais- indeksi	Muut teollisuus- tuotteet kuin energia	Energia					
Paino kokonais- indeksissä (%) ¹⁾	19,3	11,7	7,6	39,8	31,6	8,2	10,4	6,3	2,9	14,9	6,4
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1999	0,6	0,9	0,0	1,0	0,7	2,4	1,8	3,6	-4,1	3,6	2,7
2000	1,4	1,2	1,8	3,0	0,5	13,0	1,5	2,1	-7,1	2,0	1,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	4,5	2,9	7,0	1,2	0,9	2,2	1,8	3,6	-4,1	3,6	2,7
2002	3,1	3,1	3,1	1,0	1,5	-0,6	2,4	3,2	-0,3	4,2	3,4
2002 IV	2,2	2,6	1,6	1,6	1,2	2,9	2,5	3,0	-0,2	4,0	3,4
2003 I	1,9	3,1	0,1	2,0	0,7	7,0	2,4	3,2	-0,8	3,0	3,7
2003 II	2,5	3,3	1,5	1,0	0,9	1,5	2,4	3,0	-0,5	2,9	3,5
2003 III	3,2	3,1	3,4	1,0	0,7	2,1	2,4	2,9	-0,4	2,6	3,2
2002 marras	2,3	2,6	1,9	1,5	1,3	2,4	2,5	3,2	-0,4	4,0	3,4
2002 joul	2,1	2,7	1,3	1,7	1,2	3,8	2,5	2,8	-0,5	3,8	3,5
2003 tammi	1,4	2,8	-0,7	1,7	0,6	6,0	2,5	3,3	-0,7	3,2	3,6
2003 helmi	2,0	3,2	0,3	2,2	0,7	7,7	2,4	3,3	-0,9	3,0	3,7
2003 maal	2,2	3,3	0,7	2,2	0,8	7,5	2,4	3,0	-0,7	2,8	3,7
2003 huhti	2,3	3,3	0,9	1,1	0,8	2,2	2,4	3,2	-0,6	3,5	3,6
2003 touko	2,4	3,3	1,1	0,9	0,9	0,6	2,4	2,8	-0,5	2,5	3,5
2003 kesä	2,9	3,2	2,5	1,0	0,8	1,6	2,3	2,9	-0,6	2,7	3,5
2003 heinä	3,0	3,2	2,7	1,0	0,7	2,0	2,4	2,6	-0,5	2,3	3,3
2003 elo	3,1	3,0	3,3	1,0	0,6	2,7	2,3	2,8	-0,4	2,7	3,2
2003 syys	3,5	3,1	4,2	1,0	0,8	1,7	2,4	3,3	-0,3	2,6	3,1
2003 loka

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

1) Viittaa ajanjaksoon 2003.

2) Arvio perustuu Saksasta ja Italiasta (ja mahdollisesti myös muista euroalueen maista) saatuihin alustaviin tietoihin sekä energian hintoja koskeviin ennakkotietoihin.

3) Sisältää alkoholijuomat ja tupakkatuotteet.

Taulukko 4.2

Muut hinnat ja kustannukset

1. Teollisuuden tuottajahinnat ja raaka-aineiden hinnat

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	Teollisuuden tuottajahinnat										Raaka-aineiden maailmanmarkkina-hinnat ¹⁾	Öljyn hinta ²⁾ (euroa/barreli)			
	Teollisuus ilman rakentamista ³⁾									Raken-taminen ⁴⁾			Tehdas-teollisuus		
	Kokonaisindeksi		Teollisuus ilman rakentamista ja energiatuotteita			Kulutustavarat		Energia							
	2000 = 100		Kokonais-indeksi	Väli-tuotteet	Pääoma-hyödyk-keet	Kokonais-indeksi	Kestävät		Ei-kestävät						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Kokonais-indeksi ilman energiaa ⁵⁾	13	14	
1997	96,0	1,1	0,4	0,2	0,3	0,7	0,6	1,2	3,0	1,4	0,8	0,3	10,7	17,0	
1998	95,4	-0,7	0,1	-0,4	0,6	0,7	0,7	0,5	-4,6	0,3	-0,5	-21,9	-14,7	12,0	
1999	95,0	-0,4	-0,6	-1,5	0,2	0,6	0,7	-0,2	0,2	1,3	0,1	14,6	-6,4	17,1	
2000	100,0	5,3	2,5	5,1	0,6	1,4	1,4	1,6	17,3	2,5	4,8	51,9	20,4	31,0	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001	102,2	2,2	1,7	1,2	1,0	3,0	2,0	3,1	2,7	2,3	1,2	-8,3	-8,1	27,8	
2002	102,1	0,0	0,5	-0,3	0,9	1,3	1,6	1,3	-1,9	2,7	0,3	-4,1	-0,9	26,5	
2002	III	102,3	0,0	0,6	0,3	0,8	1,2	1,5	1,1	-2,1	2,6	0,4	-4,6	1,1	27,2
	IV	102,6	1,3	1,0	1,0	0,8	1,4	1,3	1,4	2,8	3,0	1,5	12,6	5,6	26,5
2003	I	104,1	2,5	1,2	1,6	0,4	1,4	0,9	1,5	7,5	2,1	2,2	9,1	-3,2	28,4
	II	103,6	1,5	1,0	1,2	0,4	1,3	0,7	1,4	2,7	2,4	0,8	-13,7	-7,9	22,7
	III	103,6	1,3	0,6	0,2	0,4	1,4	0,9	1,5	3,5	.	0,5	-6,5	-5,8	25,1
2002	loka	102,7	1,1	0,9	0,8	0,7	1,4	1,4	1,4	2,3	-	1,3	13,2	10,2	27,9
	marras	102,4	1,2	1,0	1,2	0,8	1,3	1,2	1,3	2,4	-	1,3	9,1	3,9	24,2
	joulu	102,7	1,6	1,1	1,2	0,8	1,5	1,3	1,5	3,9	-	1,8	15,6	2,9	27,1
2003	tamm	103,7	2,3	1,1	1,4	0,5	1,4	1,0	1,4	6,7	-	2,0	15,4	-1,1	28,3
	helmi	104,2	2,7	1,2	1,7	0,3	1,5	1,0	1,6	8,4	-	2,5	15,8	-2,1	29,8
	maal	104,3	2,4	1,2	1,7	0,3	1,4	0,8	1,5	7,4	-	2,2	-2,2	-6,4	27,2
	huhti	103,8	1,7	1,1	1,6	0,4	1,3	0,7	1,4	3,2	-	1,1	-15,2	-6,2	22,9
	touko	103,4	1,3	1,0	1,3	0,4	1,3	0,7	1,4	1,7	-	0,6	-16,6	-8,0	21,9
	kesä	103,4	1,4	0,9	0,8	0,4	1,3	0,8	1,4	3,1	-	0,7	-8,9	-9,6	23,3
	heinä	103,5	1,3	0,6	0,3	0,3	1,3	1,0	1,4	3,7	-	0,6	-4,4	-7,5	25,0
	elo	103,7	1,4	0,5	0,1	0,4	1,3	0,8	1,4	4,4	-	0,6	-2,9	-5,2	26,5
	syys	103,7	1,1	0,7	0,2	0,4	1,5	1,0	1,6	2,3	-	0,3	-11,8	-4,7	23,9
	loka	-	.	-8,2	-3,7	24,7

2. Bruttokansantuotteen deflaattorit⁵⁾

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita; kausivaihtelusta puhdistettu)

	Kokonaiskysyntä		Kotimainen kysyntä	Yksityinen kulutus	Julkinen kulutus	Kiinteän pääoman brutto-muodostus	Vienti ⁶⁾	Tuonti ⁶⁾	
	1995 = 100								
	15	16							17
1996	102,0	2,0	2,1	2,4	2,2	0,9	0,8	0,7	
1997	103,6	1,5	1,7	2,0	1,3	1,0	1,8	2,6	
1998	105,3	1,7	1,3	1,4	1,2	0,9	-0,1	-1,5	
1999	106,4	1,1	1,2	1,1	1,9	0,8	-0,5	-0,3	
2000	107,9	1,4	2,6	2,2	2,6	2,5	4,7	8,3	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	110,9	2,5	2,2	2,3	2,5	1,9	1,4	0,7	
2002	113,6	2,4	2,1	2,4	1,9	2,0	-0,7	-1,7	
2001	IV	112,0	2,8	1,8	1,9	2,3	1,5	-0,7	-3,6
2002	I	112,9	2,7	2,3	2,1	1,9	1,9	-0,9	-2,0
	II	113,2	2,3	1,9	2,4	1,8	2,1	-1,2	-2,3
	III	114,0	2,6	2,0	2,4	1,9	1,8	-0,4	-2,3
	IV	114,5	2,2	2,2	2,5	1,9	2,0	-0,2	-0,3
2003	I	115,1	1,9	1,9	2,2	1,9	1,5	0,4	0,2
	II	115,7	2,2	1,6	1,8	1,6	1,1	-0,2	-1,7

Lähteet: Eurostat pöytäkirjoissa 12 ja 13 (HWWA, Hamburg Institute of International Economics), sarakkeissa 14 (Thomson Financial Datastream) ja sarakkeissa 15–22 (EKP:n laskelmat perustuvat Eurostatin tilastoihin).

1) Joulukuuhun 1998 asti ecuina; tammikuusta 1999 alkaen euroina.

2) Brent Blend (yhden kuukauden kuluttua tapahtuvaan toimitukseen). Joulukuuhun 1998 asti ecuina; tammikuusta 1999 alkaen euroina.

3) Teollisuuden koontiryhmien yhdenmukaistetun määritelmän mukainen erittely.

4) Asuinrakennukset; tiedot perustuvat yhdenmukaistamattomiin tilastoihin.

5) Vuoden 1998 loppuun asti tilastot perustuvat kansallisessa valuutassa laskettuihin kansallisiin tietoihin.

6) Viennin ja tuonnin deflaattorit viittaavat hyödykkeisiin ja palveluihin, ja niihin sisältyy euroalueen sisäinen kauppa.

5 Euroalueen reaalityalous

Taulukko 5.1

Kansantalouden tilinpito¹⁾

Bruttokansantuote ja sen käyttö

1. Käyvin hinnoin

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], kausivaihtelusta puhdistettu)

	BKT								
	Yhteensä	Kotimainen kysyntä					Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankaupan tase ³⁾		
		Yhteensä	Yksityinen kulutus	Julkinen kulutus	Kiinteän pääoman brutto-muodostus	Varastojen muutokset ²⁾	Yhteensä	Vienti ³⁾	Tuonti ³⁾
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1998	5 883,5	5 743,7	3 330,8	1 176,3	1 203,5	33,2	139,8	1 948,9	1 809,1
1999	6 150,0	6 048,9	3 506,7	1 229,4	1 292,2	20,6	101,1	2 051,2	1 950,1
2000	6 452,2	6 385,0	3 680,7	1 287,6	1 388,7	28,0	67,3	2 416,8	2 349,5
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	6 843,0	6 728,4	3 921,7	1 370,8	1 442,9	-6,9	114,6	2 563,6	2 448,9
2002	7 069,3	6 885,2	4 029,1	1 436,4	1 432,4	-12,7	184,1	2 590,6	2 406,5
2002 I	1 747,5	1 704,2	994,2	353,5	359,2	-2,6	43,2	631,0	587,7
II	1 760,6	1 715,8	1 003,9	357,8	356,2	-2,1	44,9	646,4	601,5
III	1 776,3	1 726,4	1 011,5	361,4	357,2	-3,7	49,8	656,5	606,7
IV	1 784,9	1 738,8	1 019,5	363,7	359,8	-4,2	46,1	656,7	610,6
2003 I	1 794,5	1 758,5	1 032,5	366,8	356,6	2,7	35,9	647,6	611,7
II	1 802,6	1 765,7	1 036,0	370,0	356,7	3,0	36,9	638,7	601,8

2. Kiintein hinnoin

(miljardia ecua, vuoden 1995 hinnoin, kausivaihtelusta puhdistettu)

	BKT								
	Yhteensä	Kotimainen kysyntä					Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankaupan tase ³⁾		
		Yhteensä	Yksityinen kulutus	Julkinen kulutus	Kiinteän pääoman brutto-muodostus	Varastojen muutokset ²⁾	Yhteensä	Vienti ³⁾	Tuonti ³⁾
10	11	12	13	14	15	16	17	18	
1998	5 667,2	5 544,6	3 186,0	1 142,2	1 190,9	25,5	122,7	1 939,1	1 816,5
1999	5 826,2	5 738,3	3 299,2	1 164,1	1 260,9	14,1	87,9	2 039,7	1 951,8
2000	6 029,6	5 905,2	3 388,7	1 188,2	1 322,0	6,3	124,4	2 295,8	2 171,4
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	6 233,8	6 080,2	3 526,4	1 232,1	1 345,9	-24,2	153,6	2 400,0	2 246,4
2002	6 287,8	6 092,8	3 539,6	1 266,7	1 310,4	-23,9	195,0	2 441,5	2 246,5
2002 I	1 564,6	1 517,2	880,3	314,0	330,9	-8,0	47,4	594,7	547,3
II	1 571,8	1 521,9	883,8	316,3	326,1	-4,2	49,9	609,8	559,9
III	1 575,4	1 524,5	886,3	318,0	326,2	-6,0	50,9	619,2	568,4
IV	1 576,0	1 529,2	889,2	318,5	327,3	-5,7	46,8	617,7	570,9
2003 I	1 575,9	1 536,7	894,5	319,7	323,5	-1,0	39,2	607,9	568,7
II	1 575,0	1 541,4	896,2	321,9	322,9	0,4	33,7	603,6	569,9

(vuotuinen prosenttamuutos)

1998	2,9	3,5	3,0	1,4	5,1	-	-	7,4	10,0
1999	2,8	3,5	3,6	1,9	5,9	-	-	5,2	7,5
2000	3,5	2,9	2,7	2,1	4,8	-	-	12,6	11,3
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	1,6	1,0	1,8	2,4	-0,1	-	-	3,3	1,7
2002	0,9	0,2	0,4	2,8	-2,6	-	-	1,7	0,0
2002 I	0,5	-0,3	0,5	2,8	-2,7	-	-	-2,1	-4,3
II	0,9	-0,1	0,1	3,2	-3,5	-	-	1,7	-1,1
III	1,0	0,4	0,2	3,1	-2,7	-	-	3,3	2,0
IV	1,1	0,8	0,7	2,1	-1,7	-	-	4,0	3,5
2003 I	0,7	1,3	1,6	1,8	-2,2	-	-	2,2	3,9
II	0,2	1,3	1,4	1,8	-1,0	-	-	-1,0	1,8

Lähde: Eurostat.

1) Yleistä-osan alussa on lyhyt selostus käyvin hinnoin ilmaistuista tiedoista, jotka on esitetty ecuna vuoden 1998 loppuun asti.

2) Sisältää arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset.

3) Vienti ja tuonti käsittävät tavara- ja palvelut ja sisältävät euroalueen sisäisen kaupan. Käsitteet eivät ole täysin yhdenmukaisia taulukoiden 8 ja 9 vienti- ja tuontikäsitteiden kanssa.

Arvonlisäys toimialoittain

3. Käyvin hinnoin

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], kausivaihtelusta puhdistettu)

	Arvonlisäys, brutto							Välillisten rahoituspalveluiden väli- tuotekäyttö ¹⁾	Tuoteverot vähennettynä tuotetukipalk- kioilla
	Yhteensä	Maa-, riista-, metsä- ja kalatalous	Tehdasteolli- suus, sähkö-, kaasu- ja vesi- huolto, mineraal- ien kaivu	Rakentaminen	Kauppa, korjaus, majoitus- ja ravitsemistoi- minta, kuljetus ja tietoliikenne	Rahoitustoimin- ta, kiinteistö- ja vuokrauspalve- lut, liike-elämän palvelut	Julkinen hal- linto, koulutus, terveyspalvelut ja muut palvelut		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1998	5 471,1	138,7	1 276,8	295,4	1 139,7	1 445,9	1 174,6	202,2	614,6
1999	5 689,0	136,7	1 295,9	311,4	1 185,3	1 534,0	1 225,6	201,6	662,7
2000	5 972,1	137,6	1 352,1	328,9	1 248,9	1 627,2	1 277,4	208,4	688,5
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	6 347,8	151,3	1 411,2	351,6	1 349,3	1 723,0	1 361,2	222,0	717,3
2002	6 557,3	149,8	1 428,4	362,8	1 385,7	1 803,7	1 426,9	227,3	739,4
2002 I	1 622,6	38,2	353,7	91,0	343,3	445,0	351,4	56,4	181,3
II	1 633,9	37,0	356,7	89,9	345,3	449,8	355,2	56,6	183,3
III	1 646,6	37,4	359,6	90,5	348,0	452,7	358,5	56,7	186,3
IV	1 654,2	37,1	358,4	91,3	349,2	456,2	361,9	57,7	188,4
2003 I	1 662,9	37,1	360,9	91,6	348,5	459,9	364,9	57,8	189,4
II	1 671,3	37,3	357,5	93,0	351,8	464,7	367,1	58,2	189,5

4. Kiintein hinnoin

(miljardia ecua, vuoden 1995 hinnoin, kausivaihtelusta puhdistettu)

	Arvonlisäys, brutto							Välillisten rahoituspalveluiden väli- tuotekäyttö ¹⁾	Tuoteverot vähennettynä tuotetukipalk- kioilla
	Yhteensä	Maa-, riista-, metsä- ja kalatalous	Tehdasteolli- suus, sähkö-, kaasu- ja vesi- huolto, mineraal- ien kaivu	Rakentaminen	Kauppa, korjaus, majoitus- ja ravitsemistoi- minta, kuljetus ja tietoliikenne	Rahoitustoimin- ta, kiinteistö- ja vuokrauspalve- lut, liike-elämän palvelut	Julkinen hal- linto, koulutus, terveyspalvelut ja muut palvelut		
	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1998	5 319,5	142,4	1 256,5	291,9	1 114,4	1 388,3	1 126,0	222,4	570,1
1999	5 462,6	146,4	1 269,1	298,9	1 163,6	1 440,0	1 144,8	231,7	595,3
2000	5 668,0	146,0	1 319,6	305,9	1 222,0	1 506,2	1 168,4	247,9	609,5
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	5 870,3	151,8	1 343,2	311,6	1 289,1	1 573,6	1 200,9	264,5	628,0
2002	5 938,6	151,1	1 355,9	307,8	1 306,9	1 587,9	1 229,0	262,7	612,0
2002 I	1 476,6	37,9	336,4	77,9	324,5	395,1	304,8	65,3	153,3
II	1 484,8	37,8	339,6	76,7	326,4	397,5	306,8	65,1	152,1
III	1 488,1	37,8	340,6	76,6	327,7	397,3	308,0	65,8	153,1
IV	1 489,1	37,6	339,3	76,5	328,2	398,1	309,4	66,5	153,4
2003 I	1 489,4	37,5	340,2	75,9	327,8	398,2	309,9	66,7	153,1
II	1 488,4	37,3	336,7	76,2	328,2	399,2	310,8	66,6	153,2

(vuotuinen prosenttimuutos)

1998	2,9	1,5	3,2	0,5	4,0	3,7	1,5	3,6	2,6
1999	2,7	2,8	1,0	2,4	4,4	3,7	1,7	4,2	4,4
2000	3,8	-0,3	4,0	2,3	5,0	4,6	2,1	7,0	2,4
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	1,8	-1,5	0,6	-0,3	3,0	3,1	1,3	5,2	0,9
2002	1,2	-0,5	0,9	-1,2	1,4	0,9	2,3	-0,7	-2,6
2002 I	0,8	0,6	-0,8	0,1	1,0	1,2	2,1	-0,3	-2,7
II	1,3	0,4	1,1	-1,3	1,3	1,2	2,5	-1,7	-3,8
III	1,2	-0,6	1,4	-1,7	1,5	0,7	2,4	-0,9	-2,2
IV	1,3	-2,2	2,1	-2,0	1,7	0,6	2,3	0,3	-1,5
2003 I	0,9	-0,9	1,1	-2,7	1,0	0,8	1,7	2,1	-0,1
II	0,2	-1,2	-0,9	-0,7	0,6	0,5	1,3	2,4	0,7

Lähde: Eurostat.

1) Välillisten rahoituspalveluiden käyttö luokitellaan välituotekäytöksi, jota ei ole jaoteltu toimialoittain.

Taulukko 5.2

Muita keskeisiä reaali-talouden tilastoja¹⁾

1. Teollisuustuotanto

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	Yhteensä	Teollisuus ilman rakentamista ²⁾									Raken- taminen	Tehdas- teollisuus
		Kokonaisindeksi		Teollisuus ilman rakentamista ja energiatuotteita					Energia			
		2000 = 100 (kp.)		Kokonais- indeksi	Väli- tuotteet	Pääoma- hyödyk- keet	Kulutustavarat					
							Kokonais- indeksi	Kestokulu- tustavarat				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1999	2,1	95,0	1,9	1,9	1,9	2,3	1,5	1,4	1,5	0,7	4,1	1,9
2000	4,9	100,1	5,3	5,3	5,9	8,4	1,9	6,1	1,2	1,7	2,4	5,6
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	0,3	100,6	0,5	0,2	-0,5	1,6	0,5	-1,8	0,9	1,6	0,5	0,3
2002	-0,5	100,1	-0,5	-0,7	0,4	-1,9	-0,4	-5,3	0,6	1,0	0,6	-0,7
2002 III	0,0	100,2	0,1	-0,2	1,4	-1,1	-0,6	-4,1	0,0	1,8	0,4	0,0
2002 IV	1,0	100,4	1,3	1,5	2,8	1,3	0,8	-4,0	1,7	-0,6	-0,7	1,6
2003 I	0,9	100,5	1,2	0,8	1,5	1,5	-0,7	-4,8	0,1	4,7	-2,2	0,9
2003 II	-0,4	100,0	-0,5	-1,0	-0,2	-1,6	-0,9	-6,0	0,0	2,0	-0,6	-1,0
2003 III
2002 marras	2,2	100,9	2,7	3,2	4,8	3,3	2,0	-2,0	2,8	-1,6	0,7	3,3
2002 joul	-0,1	99,6	-0,3	0,3	1,9	0,1	-0,3	-6,5	0,8	-4,4	-1,6	0,4
2003 tammi	1,1	100,5	1,3	0,9	2,8	1,5	-0,6	-4,1	0,0	1,4	-1,4	1,1
2003 helmi	1,4	100,9	2,3	0,9	1,1	3,1	-0,3	-4,4	0,4	10,0	-3,9	1,2
2003 maal	0,2	100,1	0,1	0,6	0,6	0,1	-1,0	-5,7	-0,1	3,3	-1,5	0,6
2003 huhti	0,5	100,6	0,9	-0,1	0,7	-0,4	0,8	-4,8	1,9	3,0	-1,9	-0,1
2003 touko	-1,0	99,7	-1,0	-1,3	-0,9	-0,5	-2,6	-6,5	-1,8	1,0	-1,9	-1,1
2003 kesä	-0,5	99,7	-1,3	-1,6	-0,5	-3,8	-0,9	-6,7	0,2	2,0	2,7	-1,7
2003 heinä	.	100,6	0,8	0,5	0,1	1,4	1,5	-2,3	2,2	1,7	.	0,7
2003 elo	.	100,0	-0,4	-0,8	0,4	-2,8	0,6	-3,8	1,2	3,5	.	-0,9
2003 syys

2. Vähittäiskaupan myynti ja henkilöautojen rekisteröinnit

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	Vähittäiskaupan myynti (kp.)									Uusien henkilöautojen rekisteröinnit	
	Käyvin hinnoin			Kiintein hinnoin						Tuhansia ³⁾ (kp.)	
	Yhteensä		2000 = 100	Yhteensä		Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	Muut kuin elintarvikkeet		Tekstiilit, vaatteet ja jalkineet		
	2000 = 100			2000 = 100							
	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
1999	96,0	3,0	97,8	2,4	2,9	2,2	1,4	2,5	973	5,4	
2000	99,9	4,1	100,0	2,3	1,8	2,1	1,6	4,4	952	-2,1	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	104,1	4,2	101,7	1,7	1,8	1,5	0,7	-0,2	968	-0,8	
2002	106,1	1,9	101,7	0,0	0,9	-0,3	-1,9	-1,7	926	-4,3	
2002 III	106,7	1,9	102,2	0,5	1,2	0,4	-2,3	-0,5	918	-4,7	
2002 IV	106,6	1,5	101,7	-0,1	1,2	-0,6	-1,2	-2,4	950	0,2	
2003 I	107,9	2,7	102,3	0,8	2,3	0,5	-1,8	0,2	897	-2,6	
2003 II	107,6	1,7	102,1	0,9	1,7	-0,3	-1,6	0,2	888	-2,8	
2003 III	929	1,4	
2002 marras	106,2	0,8	101,7	-0,7	1,3	-1,6	-5,4	-2,9	941	-1,2	
2002 joul	106,2	0,3	100,8	-1,1	0,0	-1,8	-1,9	-2,9	980	6,1	
2003 tammi	108,1	3,5	103,4	2,9	4,2	2,0	2,5	0,6	883	-5,3	
2003 helmi	108,1	2,7	102,4	1,1	2,6	0,4	-3,6	-0,2	899	-3,5	
2003 maal	107,6	1,8	101,0	-1,6	0,3	-0,9	-4,1	0,3	910	0,6	
2003 huhti	107,7	1,8	102,9	2,2	2,5	0,2	-1,0	1,1	877	-3,8	
2003 touko	107,4	1,6	101,8	0,1	1,4	-0,5	-2,4	-0,6	869	-5,3	
2003 kesä	107,7	1,7	101,6	0,4	1,2	-0,6	-1,5	0,2	917	0,8	
2003 heinä	107,6	1,3	101,9	-0,2	1,1	-1,3	-2,2	-1,1	925	2,6	
2003 elo	107,5	0,3	101,8	-0,9	1,3	-2,5	-7,4	-1,0	922	-0,9	
2003 syys	940	1,7	

Lähteet: Eurostat paitsi sarakkeissa 21–22 (EKP:n laskelmat perustuvat ACEA, European Automobile Manufacturers' Associationin tilastoihin).

1) Korjattu työpäivien määrällä.

2) Teollisuuden koontiryhmien yhdenmukaistetun määritelmän mukainen erittely.

3) Vuosi- ja neljännesvuositiedot ovat kuukausitietojen keskiarvoja.

Taulukko 5.3

Euroopan komission suhdannekysely¹⁾

1. Talouden ilmapiiri-indikaattori, tehdasteollisuuden ja kuluttajien kyselyt

(saldoluku, prosenttiyksikköä²⁾, ellei toisin mainita, kausivaihtelusta puhdistettu)

	Talouden ilmapiiri-indikaattori ³⁾ (2000 = 100)	Tehdasteollisuus				Kapasi- teetin käyttö- aste ⁴⁾ , %	Kuluttajien luottamusindikaattori				
		Teollisuuden luottamusindikaattori					Yh- teensä ⁵⁾	Rahoitus- tilanne seuraavan 12 kk:n aikana	Talous- tilanne seuraavan 12 kk:n aikana	Työttömyys- tilanne seuraavan 12 kk:n aikana	Säästöt seuraavan 12 kk:n aikana
		Yhteensä ⁵⁾	Tilau- kanta	Valmis- tuote- varastot	Tuotanto- odotukset						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1999	97,6	-7	-16	11	6	82,6	-3	3	-4	11	1
2000	100,0	5	2	4	16	84,5	1	4	1	1	2
2001	97,0	-9	-15	14	1	82,9	-5	2	-10	14	2
2002	95,6	-11	-25	11	3	81,4	-11	-1	-12	26	-3
2002 III	95,4	-11	-27	11	4	81,5	-10	-1	-11	26	-3
2002 IV	95,3	-10	-23	10	4	81,5	-14	-3	-15	30	-8
2003 I	94,9	-11	-24	10	0	81,1	-19	-5	-23	39	-9
2003 II	94,8	-12	-27	9	0	80,8	-19	-4	-22	41	-9
2003 III	95,0	-11	-27	11	4	81,0	-17	-4	-20	38	-8
2002 loka	95,6	-9	-25	10	7	81,7	-12	-2	-12	27	-7
2002 marras	95,3	-10	-22	10	3	-	-14	-4	-15	30	-7
2002 joul	95,1	-10	-22	10	1	-	-16	-4	-19	33	-9
2003 tammi	94,9	-11	-22	9	-1	81,3	-18	-5	-21	36	-9
2003 helmi	95,1	-10	-23	10	2	-	-19	-5	-23	39	-9
2003 maal	94,6	-12	-26	10	0	-	-21	-6	-26	42	-9
2003 huhti	94,7	-12	-27	10	1	80,8	-19	-5	-22	40	-9
2003 touko	94,8	-12	-27	9	0	-	-20	-4	-23	43	-9
2003 kesä	94,8	-12	-28	9	0	-	-19	-4	-22	40	-8
2003 heinä	94,7	-14	-28	12	-1	80,7	-18	-4	-21	39	-9
2003 elo	95,0	-11	-26	11	4	-	-17	-4	-20	37	-7
2003 syys	95,4	-9	-26	10	9	-	-17	-4	-18	37	-8
2003 loka	95,6	-8	-22	10	8	81,2	-17	-5	-18	36	-9

2. Rakentamisen, vähittäiskaupan ja palveluiden kyselyt

(saldoprosenttia²⁾, kausivaihtelusta puhdistettu)

	Rakentamisen luottamusindikaattori			Vähittäiskaupan luottamusindikaattori				Palveluiden luottamusindikaattori			
	Yhteensä ⁵⁾	Tilau- kanta	Työllisyys- odotukset	Yhteensä ⁵⁾	Tämän- hetkinen suhdanne- tilanne	Varastojen määrä	Suhdanne- näkömät	Yh- teensä ⁵⁾	Suhdanne- näkömät	Kysyntä- tilanne	Kysyntä- näkömät
1999	-10	-17	-2	-7	-7	17	2	27	25	26	31
2000	-5	-13	3	-2	1	17	9	30	36	23	33
2001	-11	-16	-4	-7	-7	17	2	15	16	8	20
2002	-19	-26	-11	-16	-23	18	-9	1	-4	-6	13
2002 III	-22	-30	-12	-17	-24	15	-11	-1	-5	-8	11
2002 IV	-22	-29	-15	-15	-21	17	-8	-4	-13	-4	4
2003 I	-20	-27	-13	-17	-24	17	-10	-6	-16	-11	11
2003 II	-21	-27	-14	-15	-20	18	-6	-2	-12	0	6
2003 III	-22	-28	-15	-13	-19	16	-3	5	-1	4	13
2002 loka	-22	-30	-13	-16	-21	15	-11	-4	-13	-4	5
2002 marras	-24	-30	-17	-14	-17	18	-7	-4	-13	-4	5
2002 joul	-21	-28	-14	-16	-24	17	-7	-5	-13	-4	2
2003 tammi	-21	-28	-14	-19	-30	18	-10	-5	-15	-12	13
2003 helmi	-19	-26	-11	-14	-18	14	-9	-5	-15	-9	10
2003 maal	-20	-26	-13	-18	-25	18	-12	-7	-18	-13	9
2003 huhti	-20	-27	-13	-17	-24	17	-9	-3	-14	-1	7
2003 touko	-21	-27	-15	-13	-19	18	-3	-2	-11	0	6
2003 kesä	-22	-28	-15	-14	-18	18	-6	-1	-10	1	6
2003 heinä	-20	-27	-13	-12	-19	16	0	3	-3	3	10
2003 elo	-23	-29	-16	-14	-18	18	-5	6	-1	5	14
2003 syys	-23	-29	-16	-12	-19	14	-4	7	1	4	16
2003 loka	-21	-28	-14	-10	-17	12	0	9	4	9	15

Lähde: Yrityksiä ja kuluttajia koskevat Euroopan komission suhdannekyselyt.

1) Luvut viittaavat 12 maata käsittävään euroalueeseen.

2) Myönteisten ja kielteisten vastausten prosenttiyksiköiden erotus.

3) Talouden ilmapiiri-indikaattori koostuu teollisuuden, kuluttajien, rakentamisen ja vähittäiskaupan luottamusindikaattoreista. Teollisuuden luottamusindikaattorin paino on 40 % ja jokaisen muun indikaattorin paino 20 %.

4) Tietoa kerätään joka tammi-, huhti-, heinä- ja lokakuussa. Neljännesvuosisiluvut ovat kahden peräkkäisen kyselyn keskiarvoja. Vuositiedot lasketaan neljännesvuosisittaisista keskiarvoista.

5) Luottamusindikaattorit lasketaan komponenttiensa keskiarvona. Indikaattorien laskennassa käytetään arvioituja varastotietoja (sarakeet 4 ja 17) ja työttömyyslukuja (sarake 10) käänteisin etumerkein.

Taulukko 5.4

Työmarkkinat¹⁾

1. Työllisyys

(vuotuisia prosenttimuutoksia, ellei toisin mainita, kausivaihtelusta puhdistettu)

	Yhteensä		Sosioekonomisen aseman mukaan		Toimialoittain						
	Milj. henkilöä		Palkan-saajat	Yrittäjät	Maa-, riista-, metsä- ja kalatalous	Tehdasteollisuus, sähkö-, kaasuja vesihuolto, mineraalin kaivu	Raken-taminen	Kauppa, korjaus, majoitus- ja ravitsemistoiminta, kuljetus ja tietoliikenne	Rahoitustoiminta, kiinteistö- ja vuokrauspalvelut, liike-elämän palvelut	Julkinen hallinto, koulutus, terveyspalvelut ja muut palvelut	
Osuus ²⁾	100,0	100,0	84,2	15,8	4,7	19,3	7,0	25,1	14,3	29,6	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1998	122,360	1,8	2,0	0,9	-1,3	1,0	0,1	2,1	5,3	1,6	
1999	124,605	1,8	2,3	-0,6	-2,5	-0,2	1,9	2,2	5,7	1,9	
2000	127,396	2,2	2,5	0,8	-1,5	0,6	1,8	3,2	5,9	1,6	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	133,156	1,4	1,6	0,2	-0,8	0,3	0,4	1,6	3,9	1,3	
2002	133,705	0,4	0,5	-0,3	-2,0	-1,3	-1,1	0,5	2,3	1,3	
2002 II	133,762	0,5	0,7	-0,5	-2,0	-1,2	-0,9	0,6	2,6	1,3	
2002 III	133,709	0,3	0,5	-0,4	-1,9	-1,3	-1,3	0,2	2,1	1,4	
2002 IV	133,659	0,1	0,1	0,2	-1,9	-1,7	-1,3	0,0	2,0	1,2	
2003 I	133,657	0,0	-0,2	0,8	-2,3	-1,8	-1,0	-0,2	1,6	1,1	
2003 II	133,714	0,0	-0,2	1,1	-2,3	-2,0	-0,4	-0,1	1,2	1,1	

2. Työttömyys

(kausivaihtelusta puhdistettu)

	Yhteensä		Iän mukaan ³⁾				Sukupuolen mukaan ⁴⁾			
	Milj. henkilöä	% työvoimasta	Aikuiset		Nuoriso		Miehet		Naiset	
			Milj. henkilöä	% työvoimasta	Milj. henkilöä	% työvoimasta	Milj. henkilöä	% työvoimasta	Milj. henkilöä	% työvoimasta
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1998	13,270	10,2	10,146	8,9	3,124	20,0	6,445	8,6	6,825	12,5
1999	12,247	9,3	9,431	8,2	2,815	18,0	5,901	7,8	6,345	11,4
2000	11,104	8,4	8,555	7,3	2,549	16,2	5,286	7,0	5,818	10,3
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001	11,062	8,0	8,535	7,0	2,527	15,7	5,313	6,7	5,749	9,7
2002	11,689	8,4	9,095	7,4	2,595	16,2	5,762	7,3	5,927	9,9
2002 III	11,786	8,5	9,183	7,4	2,603	16,3	5,829	7,4	5,957	9,9
2002 IV	11,970	8,6	9,345	7,6	2,625	16,4	5,940	7,5	6,030	10,0
2003 I	12,213	8,7	9,530	7,7	2,683	16,8	6,076	7,7	6,137	10,2
2003 II	12,333	8,8	9,649	7,8	2,684	16,8	6,136	7,7	6,197	10,2
2003 III	12,364	8,8	9,689	7,8	2,674	16,8	6,142	7,7	6,221	10,2
2002 syys	11,829	8,5	9,228	7,5	2,601	16,2	5,854	7,4	5,975	9,9
2002 loka	11,885	8,5	9,282	7,5	2,603	16,3	5,888	7,4	5,997	9,9
2002 marras	11,978	8,6	9,350	7,6	2,629	16,5	5,943	7,5	6,035	10,0
2002 joul	12,046	8,6	9,403	7,6	2,643	16,5	5,990	7,6	6,057	10,0
2003 tammi	12,134	8,7	9,463	7,6	2,671	16,7	6,038	7,6	6,096	10,1
2003 helmi	12,220	8,7	9,534	7,7	2,686	16,8	6,082	7,7	6,138	10,2
2003 maal	12,286	8,8	9,595	7,7	2,691	16,8	6,108	7,7	6,178	10,2
2003 huhti	12,330	8,8	9,642	7,8	2,688	16,8	6,133	7,7	6,197	10,2
2003 touko	12,330	8,8	9,646	7,8	2,685	16,8	6,137	7,7	6,194	10,2
2003 kesä	12,338	8,8	9,658	7,8	2,680	16,8	6,139	7,7	6,199	10,2
2003 heinä	12,344	8,8	9,670	7,8	2,674	16,8	6,135	7,7	6,209	10,2
2003 elo	12,362	8,8	9,688	7,8	2,673	16,8	6,140	7,7	6,222	10,2
2003 syys	12,385	8,8	9,710	7,8	2,675	16,8	6,152	7,8	6,233	10,3

Lähteet: Sarakkeet 1–10 Eurostatin tilastoihin perustuvat EKP:n laskelmat ja sarakkeet 11–20 Eurostat.

- 1) Työllisyystilastot on laskettu henkeä kohden ja perustuvat EKT 95:een Työttömyystilastot on laskettu henkeä kohden ja ovat ILO:n suositusten mukaisia.
- 2) Vuonna 2002.
- 3) Aikuisväestö käsittää 25-vuotiaat ja sitä vanhemmat, nuoriso alle 25-vuotiaat, ilmaistu prosentteina vastaavasta työvoimasta.
- 4) Ilmaistu prosentteina vastaavasta työvoimasta.

3. Yksikkötyökustannukset, työkustannukset työntekijää kohden ja työn tuottavuus

(vuosittaisia prosentimuutoksia, ellei toisin mainita, kausivaihtelusta puhdistettu)

	Yhteensä		Toimialoittain					
	Indeksi 2000 = 100		Maa-, riista- metsä- ja kalatalous	Tehdasteollisuus, sähkö-, kaasu- ja vesihuolto, mineraalin kaivu	Rakentaminen	Kauppa, korjaus, majoitus- ja ravitsemistoi- minta, kuljetus ja tietoliikenne	Rahoitustoiminta, kiinteistö- ja vuokrauspalvelut, liike-elämän palvelut	Julkinen hallinto, koulutus, terveyspalvelut ja muut palvelut
	1	2	3	4	5	6	7	8
Yksikkötyökustannukset ¹⁾								
2000	100,0	1,3	1,6	-0,3	1,8	-0,4	4,4	2,0
				<i>Euroalueen laajeneminen</i>				
2001	102,5	2,5	3,2	2,6	3,7	1,4	2,1	3,2
2002	104,7	2,1	1,6	0,5	3,6	1,4	3,4	1,7
2002	II	104,4	2,0	-0,9	0,4	3,6	1,3	2,8
	III	104,8	1,9	-1,4	0,3	3,3	1,0	3,5
	IV	105,4	1,5	4,7	-0,8	3,7	0,8	3,5
2003	I	106,3	2,0	2,8	0,3	4,8	1,8	3,2
	II	107,0	2,5	6,3	1,8	4,2	3,0	3,6
Työkustannukset työntekijää kohden								
2000	100,0	2,5	2,9	3,1	2,3	1,4	3,1	2,4
				<i>Euroalueen laajeneminen</i>				
2001	102,8	2,8	2,5	2,9	3,0	2,9	1,4	3,1
2002	105,4	2,6	3,2	2,8	3,4	2,3	2,0	2,7
2002	II	105,0	2,4	1,5	2,8	3,1	2,0	2,9
	III	105,8	2,5	0,0	3,0	3,0	2,3	2,7
	IV	106,4	2,5	4,4	3,1	2,9	2,5	2,0
2003	I	107,4	2,7	4,3	3,3	3,1	3,0	2,4
	II	107,9	2,8	7,5	2,9	3,8	3,7	2,9
Työn tuottavuus ²⁾								
2000	100,0	1,2	1,3	3,4	0,5	1,8	-1,2	0,4
				<i>Euroalueen laajeneminen</i>				
2001	100,2	0,2	-0,7	0,3	-0,7	1,5	-0,7	-0,1
2002	100,7	0,5	1,6	2,3	-0,2	0,9	-1,4	1,0
2002	II	100,6	0,4	2,5	2,4	-0,4	0,7	-1,4
	III	100,9	0,7	1,4	2,7	-0,3	1,2	-1,4
	IV	101,0	1,0	-0,3	3,9	-0,8	1,7	-1,3
2003	I	101,0	0,7	1,5	3,0	-1,7	1,2	-0,8
	II	100,9	0,2	1,2	1,1	-0,3	0,6	-0,7

4. Työkustannukset työtuntia kohden

(vuosittaisia prosentimuutoksia, ellei toisin mainita)

	Yhteensä ³⁾		Alaerittäin		Toimialoittain		
	Indeksi 2000 = 100 (kp.)		Palkat ja palkkiot	Työnantajan sosiaaliturva- maksut	Tehdasteolli- suus, sähkö-, kaasu- ja vesi- huolto, mineraa- lien kaivu	Rakentaminen	Palvelut
	9	10	11	12	13	14	15
2000	100,0	2,8	3,0	2,0	3,3	3,3	2,2
				<i>Euroalueen laajeneminen</i>			
2001	103,3	3,4	3,5	2,9	3,2	3,6	3,6
2002	106,9	3,5	3,4	3,9	3,2	3,5	3,7
2002	II	106,4	3,2	3,0	3,7	2,8	3,0
	III	107,2	3,2	3,1	3,6	2,9	3,4
	IV	108,1	3,5	3,4	3,9	3,5	3,0
2003	I	108,9	2,7	2,6	3,2	2,8	2,3
	II	109,6	2,9	2,8	3,2	3,4	3,3

Lähteet: Sarakkeet 1–8 ja 15 Eurostatin tilastoihin perustuvat EKP:n laskelmat ja sarakkeet 9–14 Eurostat.

1) Työvoimakustannukset (markkinahinnoin) työntekijää kohden jaettuna arvonlisäyksellä (kiintein hinnoin) työntekijää kohden.

2) Arvonlisäys (kiintein hinnoin) työntekijää kohden.

3) Työvoimakustannukset tuntia kohden koko kansantaloudessa, pl. maatalous, julkishallinto, koulutus, terveydenhuolto ja muut palvelut. Kattavuuserojen vuoksi erien kokonaisummat eivät välttämättä täsmää.

6 Euroalueen säästäminen, investoinnit ja rahoitus

Taulukko 6.1

Ei-rahoitussektorin rahoituksen käyttö ja hankinta¹⁾

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

Kantatiedot

1. Rahoitusvarat²⁾

		Käteinen ja talletukset							Valtion talletukset euroalueen rahalaitoksissa	Talletukset muissa kuin rahalaitoksissa ⁴⁾	Lisätieto: Muiden kuin pankkien talletukset euroalueen ulkopuolella ⁵⁾
		Yhteensä	Käteinen	Ei-rahoitussektorin (pl. valtio) talletukset euroalueen rahalaitoksissa				Repot			
				Yhteensä	Yön yli	Määrä- aikaiset	Irtisanomis- ehtoiset				
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1999	II	4 704,4	324,8	4 114,2	1 321,8	1 418,3	1 315,7	58,4	125,0	140,4	242,7
	III	4 716,7	328,3	4 112,8	1 324,6	1 416,5	1 313,1	58,7	133,3	142,3	238,6
	IV	4 859,1	350,8	4 215,1	1 370,9	1 457,7	1 323,5	63,0	142,0	151,2	229,7
2000	I	4 838,4	335,5	4 222,3	1 379,6	1 462,5	1 303,3	76,8	130,2	150,5	260,5
	II	4 895,0	342,0	4 256,9	1 409,7	1 485,7	1 282,6	78,9	146,0	150,1	247,1
	III	4 915,8	339,8	4 266,5	1 396,9	1 524,0	1 263,7	81,9	159,2	150,2	253,9
	IV	5 032,2	348,4	4 361,6	1 464,4	1 542,4	1 269,1	85,6	164,5	157,8	230,1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	I	5 138,1	336,3	4 494,1	1 446,1	1 620,9	1 314,6	112,6	150,3	157,3	259,6
	II	5 236,2	333,0	4 579,4	1 526,3	1 616,7	1 321,1	115,3	165,5	158,3	268,8
	III	5 225,6	309,6	4 609,0	1 547,9	1 605,2	1 333,7	122,2	147,8	159,1	265,6
	IV	5 366,7	239,7	4 816,3	1 690,3	1 613,0	1 396,3	116,7	139,0	171,7	298,1
2002	I	5 363,7	254,3	4 774,3	1 637,4	1 604,8	1 413,0	119,1	157,5	177,6	301,7
	II	5 447,0	285,7	4 827,6	1 703,6	1 593,8	1 412,5	117,6	155,0	178,7	278,1
	III	5 461,2	306,7	4 827,4	1 699,6	1 585,8	1 423,3	118,8	146,3	180,8	289,0
	IV	5 624,4	341,2	4 953,6	1 790,2	1 582,0	1 469,6	111,9	136,4	193,3	293,0
2003	I	5 650,2	327,2	4 950,0	1 759,2	1 573,3	1 511,3	106,2	176,2	196,8	323,0
	II	.	351,0	5 030,9	1 840,5	1 562,1	1 533,9	94,4	200,3	.	.

		Muut arvopaperit kuin osakkeet			Osakkeet ⁵⁾			Vakuutustekninen vastuuvélka			
		Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Noteer- ratut osakkeet	Rahasto- osuudet	Raha- markkina- rahasto- osuudet	Yhteensä	Kotitalouk- sien osuus henki- vakuutus- ja eläke- rahastoista	Vakuutus- maksu- ja korvaus- vastuu
1999	II	1 499,9	156,9	1 343,0	4 140,0	2 422,5	1 717,5	211,4	2 758,4	2 471,6	286,8
	III	1 504,9	143,3	1 361,6	4 059,2	2 334,3	1 724,9	210,0	2 800,9	2 510,1	290,7
	IV	1 563,8	169,6	1 394,1	4 796,8	2 976,6	1 820,3	204,2	2 952,3	2 652,3	300,0
2000	I	1 554,0	178,4	1 375,6	4 872,1	2 952,9	1 919,2	214,9	3 065,6	2 764,8	300,8
	II	1 583,0	183,7	1 399,2	4 781,3	2 888,4	1 892,9	204,6	3 113,2	2 808,6	304,6
	III	1 667,2	202,6	1 464,6	4 825,4	2 918,3	1 907,1	204,1	3 168,8	2 860,3	308,5
	IV	1 752,9	220,5	1 532,4	4 844,6	2 985,8	1 858,7	200,1	3 200,7	2 892,0	308,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	I	1 861,7	285,4	1 576,3	4 527,1	2 706,6	1 820,6	224,0	3 253,0	2 939,1	313,9
	II	1 858,7	245,1	1 613,6	4 492,3	2 644,6	1 847,7	232,3	3 312,1	2 995,4	316,7
	III	1 890,7	240,4	1 650,3	4 000,8	2 272,7	1 728,1	253,1	3 289,0	2 968,0	321,0
	IV	1 926,2	228,1	1 698,1	4 349,1	2 527,4	1 821,8	260,0	3 378,7	3 053,6	325,0
2002	I	1 979,2	266,5	1 712,7	4 436,5	2 582,5	1 854,0	290,5	3 402,4	3 070,7	331,7
	II	2 004,1	229,9	1 774,2	4 048,6	2 293,0	1 755,6	292,8	3 422,8	3 087,4	335,4
	III	2 060,8	255,8	1 805,0	3 443,6	1 726,0	1 717,6	309,2	3 448,6	3 110,4	338,2
	IV	2 059,6	248,4	1 811,2	3 435,3	1 738,0	1 697,3	304,3	3 518,6	3 174,6	344,0
2003	I	2 055,7	238,2	1 817,6	3 295,4	1 586,2	1 709,1	379,2	3 575,8	3 227,0	348,8
	II

Lähde: EKP.

- 1) Ei-rahoitussektori sisältää julkisyhteisöt (S13), Yritykset (S11) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).
- 2) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määritellyt rahoitusvarojen ja velkojen luokat. Kohtaan eivät sisälly johdannaiset, julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät lainat, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet sekä muut saamiset ja velat.
- 3) BIS:n kansainväliset pankkitilastot. BIS:n määritelmän mukainen pankki-käsite on lähellä euroalueella käytettävän määritelmän mukaista rahalaitos-käsitettä.
- 4) Sisältää euroalueen valtionhallinnon (S1311), muiden rahoituksen välittäjien (S123) ja vakuutuslaitosten sekä eläkerahastojen (S125) vastaanottamat talletukset.
- 5) Ei sisällä noteeraamattomia osakkeita.

2. Velat¹⁾

		Lainat euroalueen rahalaitoksista ja muista rahoituslaitoksista velallissektoreittain										Lisätieto:	
		Yhteensä	Julkisyhteisöt			Yritykset			Kotitaloudet ³⁾			Muiden kuin pankkien lainat euroalueen ulkopuolisista pankeista ²⁾	
			Yhteensä	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset ⁴⁾	Yhteensä	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset	Yhteensä	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset		
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1999	II	6 415,1	5 817,5	897,3	38,6	858,7	2 684,7	963,3	1 721,4	2 833,1	254,2	2 578,8	183,3
	III	6 482,9	5 886,6	882,4	37,5	844,9	2 699,7	942,8	1 756,9	2 900,8	253,9	2 646,9	191,4
	IV	6 660,4	6 039,5	902,4	41,7	860,7	2 791,4	978,6	1 812,9	2 966,6	262,6	2 704,1	201,5
2000	I	6 805,6	6 156,4	893,1	40,7	852,3	2 890,2	1 036,8	1 853,4	3 022,3	264,0	2 758,3	221,1
	II	6 952,8	6 262,2	887,9	41,6	846,3	2 989,6	1 088,8	1 900,7	3 075,3	272,7	2 802,6	219,7
	III	7 097,8	6 379,6	868,4	39,5	828,8	3 097,5	1 150,6	1 947,0	3 131,9	274,2	2 857,7	252,3
	IV	7 261,5	6 500,5	884,2	41,7	842,5	3 196,3	1 166,1	2 030,3	3 181,1	279,3	2 901,8	245,2
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	I	7 455,1	6 671,7	897,6	42,3	855,3	3 322,9	1 243,9	2 079,1	3 234,5	278,9	2 955,6	257,3
	II	7 561,3	6 762,2	882,7	42,2	840,5	3 394,6	1 265,6	2 129,0	3 284,0	284,8	2 999,1	279,2
	III	7 632,6	6 805,2	876,1	45,3	830,9	3 434,5	1 243,2	2 191,3	3 321,9	280,3	3 041,6	249,7
	IV	7 751,1	6 897,7	903,1	50,0	853,2	3 474,3	1 226,0	2 248,4	3 373,6	281,6	3 092,0	268,9
2002	I	7 812,9	6 960,5	904,5	53,4	851,1	3 501,6	1 222,0	2 279,6	3 406,8	277,2	3 129,6	278,5
	II	7 907,2	7 017,6	877,7	53,4	824,3	3 547,0	1 206,7	2 340,4	3 482,4	287,9	3 194,5	245,5
	III	7 952,5	7 053,0	870,1	54,7	815,4	3 554,3	1 188,7	2 365,6	3 528,0	284,1	3 244,0	238,0
	IV	8 064,5	7 131,5	883,2	60,6	822,6	3 594,2	1 172,7	2 421,6	3 587,1	289,3	3 297,8	240,2
2003	I	8 116,5	7 170,3	874,8	68,3	806,5	3 622,5	1 188,0	2 434,5	3 619,2	276,9	3 342,3	239,4
	II	.	7 240,1

		Muut arvopaperit kuin osakkeet liikkeeseenlaskijoin							Yritysten liikkeeseen laskemat noteeratut osakkeet	Valtion talletusvelka	Yritysten vakuutus-tekeminen eläkevastuuvelka
		Yhteensä	Julkisyhteisöt			Yritykset					
			Yhteensä	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset	Yhteensä	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset			
		13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1999	II	3 951,7	3 612,1	458,2	3 153,8	339,7	66,2	273,5	3 090,6	139,6	221,9
	III	3 930,1	3 577,4	448,1	3 129,2	352,7	73,9	278,8	3 015,8	141,7	224,2
	IV	3 896,5	3 533,3	419,7	3 113,6	363,2	77,4	285,8	4 193,5	148,9	226,5
2000	I	3 950,7	3 586,0	425,1	3 160,9	364,7	77,0	287,7	4 536,4	148,2	228,4
	II	3 984,8	3 607,7	425,6	3 182,1	377,1	87,8	289,3	4 381,0	147,9	230,2
	III	4 018,7	3 622,1	422,0	3 200,1	396,6	94,6	302,0	4 222,7	147,9	232,1
	IV	4 068,1	3 650,2	400,5	3 249,6	417,9	100,8	317,1	4 069,6	155,3	233,9
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	I	4 245,6	3 790,9	429,7	3 361,2	454,8	111,4	343,4	3 722,4	154,7	236,1
	II	4 296,1	3 815,9	441,2	3 374,7	480,2	122,5	357,7	3 679,7	155,2	238,3
	III	4 380,4	3 880,8	450,1	3 430,7	499,7	137,1	362,6	3 033,6	156,3	240,5
	IV	4 394,2	3 875,1	434,3	3 440,8	519,0	136,9	382,1	3 528,0	168,6	241,4
2002	I	4 452,3	3 929,0	446,6	3 482,4	523,3	141,7	381,6	3 551,9	174,6	243,8
	II	4 543,2	4 025,5	481,6	3 543,9	517,7	126,9	390,8	3 040,1	175,7	246,2
	III	4 653,0	4 122,3	479,9	3 642,4	530,8	133,8	396,9	2 293,2	177,6	248,6
	IV	4 660,2	4 125,9	480,0	3 646,0	534,3	140,2	394,1	2 398,1	190,1	251,1
2003	I	4 814,0	4 248,8	521,4	3 727,4	565,2	161,8	403,4	2 124,7	193,7	254,6
	II	2 466,4	.	.

Lähde: EKP.

- 1) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määritellyt rahoitusvarojen ja velkojen luokat. Kohtaan eivät sisälly johdannaiset, julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät lainat, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet sekä muut saamiset ja velat.
- 2) BIS:n kansainväliset pankkitilastot. BIS:n määritelmän mukainen pankki-käsite on lähellä euroalueella käytettävän määritelmän mukaista rahalaitos-käsitettä.
- 3) Sisältää kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.
- 4) Sisältää kaikki julkisyhteisöjen lainat euroalueen rahalaitoksista.

Taulukko 6.1 (jatkoa)

Ei-rahoitussektorin rahoituksen käyttö ja hankinta¹⁾

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton)

Rahoitustaloustoimet

1. Rahoitusvarat²⁾

		Käteinen ja talletukset								Lisätieto: Muiden kuin pankkien talletukset euroalueen ulkopuolella ³⁾	
		Yhteensä	Käteinen	Ei-rahoitussektorin (pl. valtio) talletukset euroalueen rahalaitoksissa					Valtion talletukset euroalueen raha- laitoksissa		Talletukset muissa kuin raha- laitoksissa ⁴⁾
				Yhteensä	Yön yli	Määrä- aikaiset	Irtisanomis- ehtoiset	Repot			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1999	II	22,9	6,2	34,2	81,3	-48,9	9,4	-7,6	-8,4	-9,1	-4,4
	III	13,9	3,5	0,2	3,5	-1,1	-2,6	0,3	8,3	1,9	-2,7
	IV	133,6	22,3	95,1	44,2	36,4	10,3	4,2	8,7	7,6	-14,5
2000	I	-27,6	-15,3	0,4	6,1	0,9	-20,4	13,7	-11,9	-0,7	25,9
	II	52,1	6,7	30,0	31,9	17,8	-21,8	2,1	15,8	-0,4	-12,8
	III	7,0	-2,2	-4,2	-17,3	28,8	-18,5	2,9	13,3	0,1	-2,1
	IV	129,7	8,6	108,3	71,4	27,3	5,7	3,8	5,3	7,6	-16,5
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	I	84,8	-19,8	120,6	-23,8	72,6	44,9	26,9	-15,6	-0,5	13,3
	II	94,8	-3,3	82,0	77,3	-4,3	6,3	2,7	15,1	1,0	4,6
	III	7,9	-23,4	48,1	25,2	3,0	13,0	7,0	-17,7	0,8	3,9
	IV	143,7	-69,9	209,9	142,3	10,6	62,5	-5,4	-8,8	12,5	12,2
2002	I	-0,7	14,6	-40,2	-53,4	-4,1	14,9	2,3	19,0	6,0	2,7
	II	103,2	31,4	73,2	72,2	0,9	1,7	-1,7	-2,5	1,1	-10,0
	III	11,2	21,0	0,6	-4,4	-7,3	10,6	1,7	-12,5	2,1	9,1
	IV	173,0	34,5	135,9	83,8	12,4	46,6	-6,9	-9,9	12,5	9,8
2003	I	40,6	7,7	-3,5	-29,5	-10,2	41,9	-5,6	32,8	3,6	31,7
	II	.	23,8	85,3	82,8	-8,3	22,5	-11,8	24,1	.	.
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
		Muut arvopaperit kuin osakkeet			Osakkeet ⁵⁾				Vakuustekninen vastuuvulka		
		Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Noteer- ratut osakkeet	Rahasto- osuudet	Raha- markkina- rahasto- osuudet	Yhteensä	Kotitalouk- sien osuus henki- vakuutus- ja eläke- rahastoista	Vakuutus- maksu- ja korvaus- vastuu
		11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1999	II	-36,0	-8,4	-27,6	150,6	65,9	84,7	15,5	55,0	49,3	5,7
	III	-3,2	-14,6	11,4	86,3	46,5	39,8	-2,1	57,6	52,1	5,5
	IV	61,2	25,2	36,0	-16,7	14,3	-31,0	-12,7	75,4	70,4	4,9
2000	I	10,1	21,8	-11,6	-16,3	-64,4	48,1	13,5	79,9	74,3	5,6
	II	40,9	4,3	36,6	68,1	49,2	18,9	-7,4	55,4	52,8	2,7
	III	75,0	22,3	52,7	104,8	97,3	7,4	-1,3	55,5	52,7	2,7
	IV	17,4	6,5	10,9	177,7	139,6	38,1	-5,1	59,2	61,3	-2,2
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	I	104,3	66,4	37,8	45,9	-1,6	47,5	22,0	68,2	60,9	7,3
	II	-2,1	-34,2	32,2	42,1	35,6	6,5	3,4	53,2	49,7	3,6
	III	31,2	-5,8	36,9	55,1	29,0	26,1	14,0	51,0	45,9	5,1
	IV	3,5	-18,2	21,7	-0,2	-23,3	23,2	3,1	56,6	54,4	2,2
2002	I	68,3	36,3	32,0	47,7	4,9	42,8	26,3	65,3	55,6	9,7
	II	-11,1	-42,5	31,4	26,5	12,8	13,7	-1,5	50,2	46,2	4,0
	III	46,7	27,4	19,3	44,4	20,5	23,9	13,7	47,8	43,8	4,0
	IV	-17,9	-16,0	-1,9	-34,7	-46,7	12,1	-7,6	57,6	56,5	1,1
2003	I	-5,2	-4,7	-0,5	61,6	5,5	56,1	30,3	65,6	59,7	6,0
	II

Lähde: EKP.

- 1) Ei-rahoitussektori sisältää julkisyhteisöt (S13), Yritykset (S11) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).
- 2) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määritellyt rahoitusvarojen ja velkojen luokat. Kohtaan eivät sisälly johdannaiset, julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät lainat, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet sekä muut saamiset ja velat.
- 3) BIS:n kansainväliset pankkitilastot. BIS:n määritelmän mukainen pankki-käsite on lähellä euroalueella käytettävän määritelmän mukaista rahalaitos-käsitettä.
- 4) Sisältää euroalueen valtionhallinnon (S1311), Muiden rahoituksen välittäjien (S123) ja vakuutuslaitosten sekä eläkerahastojen (S125) vastaanottamat talletukset.
- 5) Ei sisällä noteeraamattomia osakkeita.

2. Velat¹⁾

		Lainat euroalueen rahalaitoksista ja muista rahoituslaitoksista velallissectoreittain										Lisätieto:	
		Yhteensä	Julkisyhteisöt			Yritykset			Kotitaloudet ³⁾			Muiden kuin pankkien lainat euroalueen ulkopuolisista pankeista ²⁾	
		Euroalueen rahalaitoksista	Yhteensä	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset ⁴⁾	Yhteensä	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset	Yhteensä	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset		
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		11
1999	II	162,3	133,2	-4,1	2,7	-6,8	89,4	41,0	48,4	77,0	3,8	73,2	23,8
	III	70,4	71,6	-14,7	-1,1	-13,6	17,4	-16,7	34,1	67,7	-0,3	68,1	8,5
	IV	175,8	146,3	19,7	4,2	15,5	87,7	33,6	54,2	68,4	8,4	60,0	-7,1
2000	I	141,9	108,8	-7,9	-0,9	-7,0	91,9	55,0	36,9	58,0	1,5	56,5	15,0
	II	162,6	118,2	-5,5	0,9	-6,4	112,3	61,8	50,6	55,8	9,7	46,1	-0,8
	III	132,8	91,6	-15,9	-2,1	-13,8	96,9	53,6	43,3	51,8	0,0	51,8	23,0
	IV	188,2	140,1	16,1	2,2	13,9	119,5	20,4	99,0	52,7	5,3	47,4	2,1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	I	103,6	89,7	-6,3	0,0	-6,3	63,3	38,5	24,8	46,6	-5,2	51,8	9,1
	II	109,8	88,0	-15,3	-0,1	-15,2	68,1	20,1	48,1	57,0	6,0	51,0	16,7
	III	88,0	57,8	-6,1	3,1	-9,1	55,3	-16,4	71,7	38,7	-4,2	42,9	-21,3
	IV	119,1	92,5	26,1	4,7	21,4	40,6	-19,6	60,2	52,4	1,4	51,0	4,2
2002	I	60,1	61,9	1,0	3,4	-2,4	20,2	-7,1	27,3	39,0	-4,9	43,9	8,4
	II	113,3	82,8	-25,2	0,1	-25,3	63,9	-3,8	67,7	74,6	10,7	63,9	-18,7
	III	43,2	34,2	-7,9	1,3	-9,1	2,4	-17,7	20,1	48,6	-3,9	52,6	-9,0
	IV	122,3	95,6	13,5	5,9	7,6	46,2	-11,1	57,3	62,6	6,1	56,5	8,9
2003	I	81,2	66,3	-0,6	8,0	-8,6	41,9	14,9	27,0	39,9	-10,0	49,8	1,8
	II	.	86,0
<i>Muut arvopaperit kuin osakkeet liikkeeseenlaskijoittain</i>													
		Yhteensä	Julkisyhteisöt			Yritykset			Yritysten liikkeeseen laskemat noteeratut osakkeet	Valtion talletusvelka	Yritysten vakuutus-tekniinen eläkevastuuvelka		
		13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
1999	II	39,6	29,0	-7,7	36,7	10,6	2,5	8,1	34,7	-9,2	2,8		
	III	55,8	38,6	-10,0	48,6	17,2	7,6	9,6	34,7	2,1	2,8		
	IV	-12,1	-19,8	-27,9	8,1	7,7	3,6	4,1	42,1	7,2	2,8		
2000	I	60,9	61,0	10,9	50,0	-0,1	-0,5	0,4	20,9	-0,7	2,8		
	II	39,3	23,5	-1,3	24,8	15,8	10,9	4,9	29,0	-0,3	2,8		
	III	48,6	25,8	-2,3	28,1	22,8	7,0	15,8	69,0	0,0	2,8		
	IV	0,8	-20,3	-27,4	7,2	21,0	7,4	13,6	55,1	7,4	2,8		
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	I	74,9	37,6	32,5	5,1	37,3	10,9	26,4	51,4	-0,6	3,1		
	II	85,4	59,3	10,8	48,6	26,1	11,7	14,4	43,8	0,5	3,1		
	III	50,6	29,6	8,8	20,8	21,0	14,6	6,4	9,2	1,1	3,1		
	IV	9,7	-7,9	-21,9	14,0	17,6	-0,8	18,3	5,9	12,3	1,8		
2002	I	102,7	93,3	21,7	71,7	9,4	5,2	4,1	9,4	6,0	3,3		
	II	60,7	61,9	33,9	28,1	-1,2	-15,2	13,9	4,7	1,1	3,3		
	III	56,1	46,2	-0,9	47,1	9,9	7,0	2,8	-0,4	1,9	3,8		
	IV	2,9	-0,6	-8,4	7,8	3,5	6,5	-3,0	-6,2	12,4	2,5		
2003	I	159,1	128,9	50,1	78,8	30,2	22,1	8,1	-4,5	3,6	3,4		
	II		

Lähde: EKP.

- 1) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määritellyt rahoitusvarojen ja velkojen luokat. Kohtaan eivät sisälly johdannaiset, julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät lainat, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet sekä muut saamiset ja velat.
- 2) BIS:n kansainväliset pankkitilastot. BIS:n määritelmän mukainen pankki-käsite on lähellä euroalueella käytettävän määritelmän mukaista rahalaitos-käsitettä.
- 3) Sisältää kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.
- 4) Sisältää kaikki julkisyhteisöjen lainat euroalueen rahalaitoksista.

Taulukko 6.2

Vakuutuslaitosten ja eläkerahastojen rahoituksen käyttö ja hankinta

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

Kantatiedot

		Rahoitusvarojen pääerät ¹⁾										
		Talletukset euroalueen rahalaitoksissa					Lainat			Muut arvopaperit kuin osakkeet		
		Yhteensä	Yön yli	Määrä- aikaiset	Irtisanomis- ehtoiset	Repot	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
1999	II	430,9	36,4	380,5	3,3	10,7	321,7	42,5	279,2	1 024,1	37,1	987,0
	III	436,6	32,0	389,8	3,3	11,5	313,6	41,3	272,3	1 031,2	34,0	997,2
	IV	447,5	32,2	400,3	3,3	11,7	313,6	41,1	272,5	1 035,1	38,5	996,6
2000	I	458,9	35,4	407,1	3,2	13,1	317,4	45,0	272,4	1 064,4	40,4	1 024,0
	II	460,8	34,6	411,1	3,5	11,6	316,1	46,3	269,8	1 091,1	45,1	1 046,0
	III	464,6	34,1	413,8	3,7	12,9	317,2	46,9	270,3	1 091,4	45,6	1 045,9
	IV	477,6	40,6	418,5	3,2	15,3	311,3	50,1	261,1	1 085,2	40,4	1 044,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	I	483,8	38,2	423,3	3,5	18,8	313,1	51,9	261,2	1 126,8	40,3	1 086,5
	II	486,3	41,4	424,2	3,8	16,9	316,1	52,2	263,9	1 150,5	55,0	1 095,5
	III	487,8	39,3	426,9	3,8	17,9	316,5	53,1	263,4	1 165,2	50,1	1 115,1
	IV	495,4	48,0	427,5	3,4	16,4	320,2	56,7	263,5	1 187,2	44,3	1 142,9
2002	I	498,6	43,9	433,0	4,0	17,7	325,2	59,5	265,7	1 252,5	52,9	1 199,5
	II	503,9	48,4	432,9	3,7	19,0	331,7	65,2	266,5	1 242,7	40,8	1 201,9
	III	506,3	50,1	437,9	3,9	14,4	334,3	69,2	265,1	1 301,0	50,8	1 250,2
	IV	522,8	55,9	445,6	3,5	17,9	337,0	70,7	266,3	1 345,4	54,1	1 291,3
2003	I	535,5	59,7	454,0	3,7	18,2	343,9	71,6	272,3	1 379,1	64,5	1 314,6
	II	537,7	62,2	450,3	3,0	22,3						

		Rahoitusvarojen pääerät ¹⁾					Velkojen pääerät ¹⁾						
		Osakkeet ²⁾				Vakuutus- maksu- ja korvaus- vastuu	Lainat euroalueen raha- laitoksista ja muista rahoituslaitoksista		Muut arvo- paperit kuin osakkeet	Noteeratut osakkeet	Vakuustekninen vastuuvetä		
		Yhteensä	Noteer- ratut osakkeet	Rahasto- osuudet	Raha- markkina- rahasto- osuudet		Yhteensä	Euroalueen raha- laitoksista			Yhteensä	Kotitalouk- sien osuus henki- vakuutus- ja eläke- rahastoista	Vakuutus- maksu- ja korvaus- vastuu
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23		
1999	II	1 002,0	580,8	421,2	36,6	71,3	54,4	40,4	3,8	279,7	2 590,5	2 186,3	404,2
	III	1 012,4	586,3	426,1	33,7	72,5	56,4	41,9	4,5	272,1	2 633,7	2 221,9	411,7
	IV	1 232,8	719,7	513,1	33,4	75,5	44,1	29,6	4,5	332,4	2 780,4	2 359,7	420,7
2000	I	1 348,7	777,9	570,8	37,1	78,0	52,3	37,1	5,1	363,4	2 897,3	2 467,4	429,9
	II	1 363,1	771,6	591,5	40,6	78,9	54,2	38,8	5,1	332,2	2 941,9	2 507,9	434,0
	III	1 412,0	797,3	614,6	37,4	80,0	49,0	33,1	7,9	359,0	2 994,4	2 556,2	438,2
	IV	1 331,6	726,9	604,7	36,9	78,4	47,3	31,5	9,1	326,3	3 019,8	2 582,2	437,6
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	I	1 305,9	709,7	596,1	44,8	80,8	51,3	36,4	9,2	311,9	3 072,6	2 624,6	448,0
	II	1 343,2	736,3	606,8	46,5	81,7	51,2	36,2	9,7	315,6	3 130,5	2 677,8	452,7
	III	1 212,9	648,0	564,9	45,9	83,6	52,1	37,4	9,7	221,5	3 108,4	2 648,0	460,4
	IV	1 310,7	704,0	606,7	46,0	92,2	48,5	34,9	10,3	234,7	3 207,3	2 730,9	476,4
2002	I	1 389,2	765,8	623,4	47,5	96,5	52,5	38,9	10,3	257,0	3 235,9	2 743,5	492,5
	II	1 270,6	672,6	598,0	50,1	97,5	55,9	42,5	10,6	226,5	3 254,6	2 756,6	498,0
	III	1 130,3	562,8	567,5	48,7	98,7	56,4	42,1	10,8	127,2	3 280,1	2 775,8	504,3
	IV	1 160,5	584,4	576,1	55,3	98,7	43,4	33,0	10,8	113,3	3 342,2	2 836,0	506,2
2003	I	1 120,4	543,5	577,0	55,9	100,1	56,4	42,4	10,9	103,3	3 401,3	2 888,0	513,2
	II							44,6		136,5			

Lähde: EKP.

- 1) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määritellyt rahoitusvarojen ja velkojen luokat. Kohtaan eivät sisälly johdannaiset, julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät lainat, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet sekä muut saamiset ja velat.
- 2) Ei sisällä noteeraamattomia osakkeita.

Rahoitustaloustoimet

		Rahoitusvarojen pääerät ¹⁾										
		Talletukset euroalueen rahalaitoksissa					Lainat			Muut arvopaperit kuin osakkeet		
		Yhteensä	Yön yli	Määrä- aikaiset	Irtisanomis- ehtoiset	Repot	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
1999	II	4,8	4,3	0,4	0,3	-0,2	-1,7	-0,1	-1,6	18,1	-2,2	20,4
	III	5,8	-4,4	9,3	0,0	0,8	-8,4	-1,2	-7,2	18,1	-2,8	20,9
	IV	10,5	0,2	10,1	0,0	0,2	-0,1	-0,3	0,2	4,3	3,8	0,5
2000	I	11,4	3,2	6,8	0,0	1,4	4,0	4,0	0,1	22,1	2,2	19,9
	II	1,9	0,3	2,8	0,3	-1,5	-0,9	1,3	-2,2	23,2	4,7	18,6
	III	1,2	-0,7	0,4	0,2	1,3	1,2	0,5	0,6	9,3	0,4	8,9
	IV	13,0	6,5	4,6	-0,5	2,4	-5,5	3,3	-8,8	-9,9	-6,0	-3,9
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	I	6,2	-2,5	4,8	0,3	3,5	2,0	1,7	0,3	29,9	-0,2	30,1
	II	2,8	3,4	1,0	0,3	-1,9	3,0	0,5	2,5	28,7	14,6	14,1
	III	1,5	-2,1	2,7	-0,1	1,0	0,5	0,8	-0,3	10,6	-4,9	15,5
	IV	7,6	8,8	0,6	-0,3	-1,4	5,3	3,6	1,7	27,1	-5,9	33,0
2002	I	3,0	-4,2	5,3	0,5	1,3	3,2	1,2	2,0	55,3	8,5	46,8
	II	5,3	4,5	-0,1	-0,3	1,2	5,5	4,3	1,3	-6,2	-12,4	6,2
	III	2,5	1,7	5,1	0,3	-4,6	1,1	2,5	-1,4	39,1	9,8	29,3
	IV	16,5	5,8	7,7	-0,4	3,5	3,0	1,5	1,5	33,5	1,9	31,6
2003	I	12,2	3,9	7,8	0,2	0,4	10,0	3,5	6,6	42,4	10,8	31,7
	II	2,5	2,7	-3,8	-0,4	4,0

		Rahoitusvarojen pääerät ¹⁾						Velkojen pääerät ¹⁾					
		Osakkeet ²⁾				Vakuutus- maksu- ja korvaus- vastuu	Lainat euroalueen raha- laitoksista ja muista rahoituslaitoksista		Muut arvo- paperit kuin osakkeet	Noteeratut osakkeet	Vakuutustekninen vastuuvélka		
		Yhteensä	Noteer- ratut osakkeet	Rahasto- osuudet	Raha- markkina- rahasto- osuudet		Yhteensä	Euroalueen raha- laitoksista			Yhteensä	Kotitalouk- sien osuus henki- vakuutus- ja eläke- rahastoista	Vakuutus- maksu- ja korvaus- vastuu
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23		
1999	II	23,4	12,8	10,6	3,0	1,2	4,2	4,2	1,8	0,3	53,5	45,9	7,6
	III	15,0	11,9	3,1	-2,8	1,3	2,0	1,8	0,4	0,2	56,4	48,8	7,7
	IV	50,8	11,2	39,6	-0,3	3,0	-12,8	-12,5	0,6	-0,4	75,5	66,4	9,1
2000	I	41,9	4,6	37,3	4,4	2,4	7,9	7,3	0,5	0,7	78,8	69,5	9,3
	II	33,6	8,8	24,8	3,4	0,9	1,9	1,7	0,0	1,9	53,5	49,4	4,1
	III	36,3	18,8	17,5	-3,2	1,1	-5,7	-6,2	2,7	0,2	53,8	49,5	4,3
	IV	17,0	2,6	14,4	-0,5	-1,6	-1,4	-1,2	1,0	0,1	57,3	57,8	-0,5
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	I	46,4	28,9	17,6	8,2	2,4	3,8	4,3	0,1	-0,9	66,9	56,0	10,9
	II	14,7	11,2	3,5	1,3	0,9	0,3	-0,2	0,6	-1,0	51,7	46,6	5,1
	III	23,8	19,7	4,1	-0,7	1,9	2,0	2,0	0,2	4,0	51,2	43,0	8,2
	IV	34,6	7,9	26,8	0,0	8,6	-3,7	-2,9	0,6	0,6	67,5	51,1	16,4
2002	I	31,6	16,2	15,3	1,5	4,3	3,7	3,9	0,2	0,2	66,7	50,7	16,0
	II	18,0	5,6	12,4	2,6	1,0	4,2	4,7	0,4	0,2	47,6	42,1	5,5
	III	11,4	7,9	3,5	-1,4	1,3	-2,1	-2,6	0,1	0,0	45,4	39,2	6,2
	IV	14,5	-3,0	17,5	6,7	0,0	-11,6	-9,2	0,3	0,5	54,7	52,9	1,8
2003	I	20,3	6,5	13,8	0,5	1,4	14,8	11,3	0,0	0,2	65,9	58,8	7,0
	II	2,4

Lähde: EKP.

1) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määritellyt rahoitusvarojen ja velkojen luokat. Kohtaan eivät sisälly johdannaiset, julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät lainat, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet sekä muut saamiset ja velat.

2) Ei sisällä noteeraamattomia osakkeita.

Taulukko 6.3

Säästäminen, investoinnit ja rahoitus¹⁾

(miljardia euroa, ellei toisin mainita)

1. Kaikki euroalueen sektorit²⁾

	Muiden kuin rahoitusvarojen nettohankinta					Rahoitusvarojen nettohankinta							
	Yhteensä	Kiinteän pääoman bruttomuodostus	Kiinteän pääoman kuluminen	Varastojen muutokset ³⁾	Valmistamattomat varat	Yhteensä	Mone-taarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	Käteinen ja talletukset	Muut arvopaperit kuin osakkeet ⁴⁾	Lainat	Osakkeet ja osuudet	Vakuutus-tekni- ninen vastu- velka	Muut sijoit- tukset, netto ⁵⁾
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1996	340,4	1 122,4	-783,9	1,6	0,4	1 730,1	-3,0	395,3	397,7	383,7	313,2	193,6	49,7
1997	353,0	1 139,3	-797,1	10,7	0,0	1 912,7	-0,2	394,4	332,2	449,8	485,7	222,0	28,7
1998	412,4	1 203,5	-823,6	32,3	0,2	2 379,7	11,0	422,7	357,4	522,9	827,2	215,9	22,6
1999	449,4	1 292,2	-863,7	20,8	0,2	3 068,5	1,3	557,7	427,4	880,7	905,1	261,1	35,2
2000	486,7	1 388,7	-913,1	27,8	-16,6	2 800,8	1,3	349,6	267,8	809,3	1 126,4	252,9	-6,4
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	465,3	1 442,9	-973,6	-5,9	1,9	2 575,3	-0,5	574,1	431,2	729,9	627,3	243,0	-29,7
2002	374,9	1 432,4	-1 048,4	-10,4	1,3	2 219,2	0,9	581,2	332,4	524,1	483,7	227,5	69,4
	Nettovarallisuuden muutokset ⁶⁾				Nettovelkaantuminen								
	Yhteensä	Brutto- säästäminen	Kiinteän pääoman kuluminen	Nettopää- oman siirrot, saadut	Yhteensä	Käteinen ja talletukset	Muut arvopaperit kuin osakkeet ¹⁾	Lainat	Osakkeet ja osuudet	Vakuutus- tekni- ninen vastu- velka			
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23			
1996	410,7	1 190,0	-783,9	4,6	1 659,8	472,4	383,4	334,9	272,9	196,3			
1997	455,7	1 241,8	-797,1	11,0	1 809,9	511,6	317,7	378,5	372,2	229,9			
1998	486,6	1 299,1	-823,6	11,1	2 305,5	648,4	322,5	481,3	631,8	221,5			
1999	498,3	1 352,0	-863,7	10,0	3 019,6	929,1	504,0	764,6	557,5	264,5			
2000	514,8	1 419,4	-913,1	8,5	2 772,7	532,3	413,8	851,3	722,3	253,0			
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	483,5	1 449,4	-973,6	7,7	2 557,1	660,2	493,1	608,1	545,8	249,9			
2002	525,3	1 560,7	-1 048,4	12,9	2 068,8	534,4	452,8	463,9	376,8	240,9			

2. Yritykset

	Muiden kuin rahoitusvarojen nettohankinta			Rahoitusvarojen nettohankinta					Nettovarallisuuden muutokset ⁶⁾		Nettovelkaantuminen			
	Yhteensä	Kiinteän pääoman bruttomuodostus	Kiinteän pääoman kuluminen	Yhteensä	Käteinen ja talletukset	Muut arvopaperit kuin osakkeet ⁴⁾	Lainat	Osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Brutto- säästäminen	Yhteensä	Muut arvopaperit kuin osakkeet ⁴⁾	Lainat	Osakkeet ja osuudet
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1996	132,2	567,3	-437,3	258,5	54,1	-13,9	55,1	87,5	120,1	514,5	270,5	7,0	143,5	112,4
1997	151,8	592,0	-451,9	239,6	25,3	-13,0	46,3	97,0	106,5	521,5	285,0	12,1	153,7	109,7
1998	195,3	635,2	-469,1	406,9	45,7	-10,0	96,3	185,5	149,2	569,2	453,0	22,7	252,8	166,9
1999	213,6	684,2	-489,0	605,8	26,9	89,1	169,1	299,1	109,0	548,0	710,4	48,6	423,3	222,0
2000	309,4	748,6	-521,5	829,5	71,8	88,7	193,0	457,7	86,2	561,3	1 052,6	59,5	559,6	425,5
<i>Euroalueen laajeneminen</i>														
2001	215,8	771,8	-554,5	623,1	103,7	40,5	143,3	242,5	85,1	581,2	753,7	102,0	325,2	315,1
2002	180,3	758,3	-574,6	364,0	19,2	16,5	46,3	263,6	120,9	631,3	423,4	21,5	202,4	185,6

3. Kotitaloudet⁷⁾

	Muiden kuin rahoitusvarojen nettohankinta			Rahoitusvarojen nettohankinta					Nettovarallisuuden muutokset ⁶⁾		Netto- velkaantuminen		Lisätieto:	
	Yhteensä	Kiinteän pääoman bruttomuodostus	Kiinteän pääoman kuluminen	Yhteensä	Käteinen ja talletukset	Muut arvopaperit kuin osakkeet ⁴⁾	Osakkeet ja osuudet	Vakuutus- tekni- ninen vastu- velka	Yhteensä	Brutto- säästäminen	Yhteensä	Lainat	Käytet- tävissä olevat tulot	Brutto- säästä- mis- aste ⁸⁾
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1996	168,2	384,7	-217,5	437,9	146,2	25,1	93,0	189,0	444,7	646,9	161,3	160,1	3 789,8	17,1
1997	165,9	377,9	-213,1	425,6	70,4	-19,0	193,7	215,8	423,0	617,2	168,5	167,1	3 818,0	16,2
1998	175,9	389,8	-218,0	442,3	96,3	-118,8	288,1	210,7	406,7	594,5	211,5	210,1	3 925,3	15,1
1999	187,5	418,7	-233,6	477,5	119,2	-24,1	189,7	247,6	391,6	582,5	273,4	271,9	4 089,3	14,2
2000	195,4	440,2	-242,8	420,3	65,6	42,0	114,1	247,0	393,9	597,3	221,8	220,1	4 278,0	14,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>														
2001	190,2	455,8	-264,0	402,6	172,8	86,3	58,2	223,5	423,4	653,8	169,4	167,5	4 575,5	14,3
2002	147,0	466,2	-313,5	554,3	227,0	65,3	-7,0	215,5	487,8	769,5	213,4	211,3	4 807,1	16,0

Lähde: EKP.

1) Konsolidoimattomia tietoja.

2) Kaikki sektorit sisältävät julkisyhteisöt (S13), Yritykset (S11), Rahoitus- ja vakuutuslaitokset (S12) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).

3) Sisältää arvoesineiden nettohankinnat.

4) Ei sisällä johdannaisia.

5) Johdannaiset, muut saamiset/velat ja tilastolliset erot.

6) Muutokset johtuvat säästämisestä ja saaduista nettopääomansiirroista kiinteän pääoman (-) kulumisen huomioon ottaen.

7) Sisältää kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.

8) Bruttosäästäminen prosentteina käytettävissä olevista tuloista.

7 Julkisen talouden rahoitusasema euroalueella ja yksittäisissä euromaissa

Taulukko 7.1

Tulot, menot ja alijäämä / ylijäämä¹⁾

(prosenttia BKT:stä)

1. Euroalue – tulot

	Yhteensä	Tulot									Pääomatulot	Pääomatulot	Lisätieto: verot yhteensä ²⁾	
		Välitörmät verot	Kotitaloudet	Yritykset	Väliliset verot	EU:n toimielinten	Sosiaaliturvamaksut	Työnantaja	Vakuutettu	Myyntit				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1993	48,0	47,5	12,1	9,8	2,0	13,2	0,8	17,5	8,7	5,6	2,5	0,5	0,3	43,1
1994	47,6	47,1	11,6	9,3	1,9	13,4	0,8	17,5	8,5	5,7	2,5	0,4	0,2	42,8
1995	47,2	46,6	11,6	9,2	2,0	13,3	0,9	17,3	8,4	5,6	2,5	0,5	0,3	42,6
1996	48,0	47,5	12,0	9,4	2,3	13,4	0,8	17,6	8,7	5,6	2,5	0,5	0,3	43,3
1997	48,2	47,6	12,2	9,3	2,5	13,5	0,7	17,6	8,8	5,6	2,5	0,6	0,4	43,7
1998	47,6	47,2	12,4	9,6	2,5	14,1	0,7	16,5	8,5	5,0	2,5	0,4	0,3	43,3
1999	48,2	47,7	12,8	9,8	2,6	14,3	0,6	16,4	8,5	5,0	2,5	0,5	0,3	43,8
2000	47,8	47,3	13,0	10,0	2,7	14,2	0,6	16,2	8,4	4,9	2,4	0,5	0,3	43,6
Euroalueen laajeneminen														
2001	47,1	46,6	12,6	9,8	2,5	13,9	0,6	16,0	8,4	4,8	2,3	0,5	0,3	42,7
2002	46,5	45,9	12,1	9,5	2,4	13,8	0,5	16,0	8,4	4,7	2,3	0,5	0,3	42,2

2. Euroalue – menot

	Yhteensä	Menot								Pääomatulot	Inves-toinnit	Pääomatulot	EU:n toimielinten maksamat	Lisätieto: perusmenot ⁴⁾
		Yhteensä	Palkan-saaja-korvaukset	Väli-tuote-käyttö	Korko-menot	Tulon-siirrot	Sosiaali-etuudet ja avustukset ³⁾	Tuki-palkkiot	EU:n toimielinten maksamat					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1993	53,7	49,2	11,6	5,1	5,9	26,6	23,0	2,5	0,6	4,6	3,1	1,6	0,1	47,9
1994	52,7	48,3	11,3	4,9	5,5	26,6	23,0	2,4	0,6	4,3	2,9	1,5	0,0	47,1
1995	52,2	47,7	11,2	4,8	5,7	26,1	22,9	2,2	0,6	4,5	2,7	1,8	0,1	46,5
1996	52,3	48,3	11,2	4,8	5,7	26,6	23,3	2,2	0,6	4,0	2,6	1,4	0,0	46,6
1997	50,9	47,2	11,0	4,7	5,1	26,3	23,2	2,1	0,6	3,7	2,4	1,3	0,1	45,7
1998	49,9	46,0	10,7	4,6	4,7	26,0	22,7	2,0	0,5	3,9	2,4	1,5	0,1	45,2
1999	49,4	45,4	10,7	4,7	4,2	25,8	22,6	2,0	0,5	4,0	2,5	1,5	0,1	45,2
2000	48,7	44,7	10,5	4,7	4,0	25,5	22,3	1,9	0,5	4,0	2,5	1,4	0,0	44,7
Euroalueen laajeneminen														
2001	48,7	44,6	10,5	4,7	4,0	25,4	22,3	1,9	0,5	4,2	2,5	1,6	0,0	44,8
2002	48,7	44,8	10,6	4,8	3,7	25,7	22,8	1,8	0,5	3,9	2,4	1,5	0,0	45,1

3. Euroalue – alijäämä / ylijäämä, perusalijäämä / -ylijäämä ja julkinen kulutus

	Alijäämä (-) / ylijäämä (+)					Perus alijää-mä (-) / ylijää-mä (+)	Julkinen kulutus ⁵⁾							
	Yhteensä	Valtio	Osa-valtio-hallinto	Paikal-lis-hallinto	Sosiaali-turva-rahastot		Yhteensä	Palkan-saaja-korvaukset	Väli-tuote-käyttö	Luon-tois-muotoiset tulonsiirrot	Kiinteän pääoman kuluminen	Myyntit (miinus)	Kollek-tiiviset kulutus-menot	Yksi-tölliset kulutus-menot
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1993	-5,7	-5,0	-0,4	-0,2	-0,1	0,2	21,2	11,6	5,1	5,0	2,0	-2,5	9,0	12,2
1994	-5,1	-4,4	-0,5	-0,2	0,0	0,4	20,8	11,3	4,9	5,1	1,9	-2,5	8,7	12,1
1995	-5,1	-4,2	-0,5	-0,1	-0,3	0,6	20,5	11,2	4,8	5,1	1,9	-2,5	8,6	11,9
1996	-4,3	-3,6	-0,4	0,0	-0,2	1,4	20,6	11,2	4,8	5,2	1,9	-2,5	8,6	12,0
1997	-2,6	-2,3	-0,4	0,1	0,0	2,5	20,4	11,0	4,7	5,1	1,9	-2,5	8,4	11,9
1998	-2,3	-2,2	-0,2	0,1	0,0	2,4	20,0	10,7	4,6	5,1	1,8	-2,5	8,2	11,8
1999	-1,3	-1,6	-0,1	0,1	0,4	2,9	20,0	10,7	4,7	5,1	1,8	-2,5	8,2	11,8
2000	-0,9	-1,3	-0,1	0,1	0,4	3,1	20,0	10,5	4,7	5,2	1,8	-2,4	8,1	11,9
Euroalueen laajeneminen														
2001	-1,7	-1,5	-0,4	0,0	0,3	2,3	20,0	10,5	4,7	5,2	1,8	-2,3	8,1	11,9
2002	-2,3	-1,9	-0,5	-0,1	0,2	1,4	20,3	10,6	4,8	5,3	1,8	-2,3	8,2	12,2

4. Euromaat – alijäämä (-) / ylijäämä (+)⁶⁾

	BE	DE	GR	ES	FR	IE	IT	LU	NL	AT	PT	FI
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1999	-0,4	-1,5	-1,8	-1,2	-1,8	2,4	-1,7	3,5	0,7	-2,3	-2,8	2,2
2000	0,2	1,3	-1,9	-0,8	-1,4	4,4	-0,6	6,4	2,2	-1,5	-2,8	7,1
2001	0,6	-2,8	-1,5	-0,3	-1,5	0,9	-2,6	6,1	0,0	0,3	-4,2	5,2
2002	0,1	-3,5	-1,2	0,1	-3,1	-0,2	-2,3	2,5	-1,6	-0,2	-2,7	4,2

Lähteet: Euroaluetta koskevat tiedot: EKP, euroalueen maiden ali-/ylijäämää koskevat tiedot: Euroopan komissio.

1) Tuloja, menoja ja alijäämää / ylijäämää koskevat tiedot perustuvat EKT 95:een. UMST-toimilupien myynnistä vuonna 2000 saatuja tuloja ei kuitenkaan ole laskettu mukaan (euroalueen alijäämä / ylijäämä nämä tulot mukaan lasketuna on 0,1 %). Euroalueen maiden ja EU:n toimielinten väliset tulonsiirrot on laskettu mukaan konsolidoituina. Euroalueen maiden välisiä tulonsiirtoja ei ole konsolidoitu.

2) Verot ja sosiaaliturvamaksut.

3) Sosiaalietuudet, markkinatuottajien välittämät luontaismuotoiset sosiaaliset tulonsiirrot ja tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voitto tavoittelemattomille yhteisöille.

4) Kokonaismenot miinus korkomenot.

5) Vastaa julkisyhteisöjen kulutusmenoja (P.3) EKT 95:n luokituksessa julkinen talous.

6) Sisältää UMST-toimilupien myynnistä saadut tulot.

Taulukko 7.2

Velka¹⁾

(prosenttia BKT:stä)

1. Euroalue – julkinen velka rahoitusvaateittain ja velkojen mukaan

	Yhteensä	Rahoitusvaade				Velkoja				Muut luotonantajat ³⁾
		Kolikot ja talletukset	Lainat	Lyhytaikaiset arvopaperit	Pitkäaikaiset arvopaperit	Kotimainen luotonantaja ²⁾			Muut sektorit	
						Yhteensä	Rahalaitokset	Muut rahoituslaitokset		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1993	67,3	2,7	17,0	10,0	37,6	52,5	27,6	8,8	16,1	14,8
1994	70,0	2,9	16,1	10,3	40,6	55,8	29,8	10,0	15,9	14,2
1995	74,2	2,9	17,7	9,9	43,8	58,3	30,5	11,0	16,8	15,9
1996	75,4	2,9	17,2	9,9	45,5	58,9	30,3	13,2	15,4	16,5
1997	74,9	2,8	16,3	8,9	46,8	56,9	29,1	14,5	13,3	17,9
1998	73,2	2,8	15,1	7,9	47,3	53,4	27,0	16,3	10,1	19,8
1999	72,1	2,9	14,2	6,9	48,1	49,8	25,2	14,9	9,7	22,3
2000	69,6	2,7	13,0	6,2	47,6	46,0	22,8	13,3	9,8	23,6
					<i>Euroalueen laajeneminen</i>					
2001	69,2	2,6	12,5	6,3	47,8	44,7	22,5	12,5	9,6	24,5
2002	69,0	2,5	11,8	6,7	48,0	43,1	21,4	12,1	9,5	25,9

2. Euroalue – julkinen velka liikkeeseenlaskijan, laina-ajan ja valuutan mukaan

	Yhteensä	Liikkeeseenlaskija ⁴⁾				Alkuperäinen laina-aika			Jäljellä oleva laina-aika			Valuutta		Muut valuutat
		Valtio	Osavaltiohallinto	Paikallis-hallinto	Sosiaaliturvarahastot	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi	Vaihtuvakokoinen	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Euro tai jäsenvaluutta ⁵⁾	Ei-kotimaan valuutta	
1993	67,3	55,2	5,2	6,3	0,6	11,9	55,4	6,6	18,4	24,4	24,4	65,6	2,9	1,7
1994	70,0	57,9	5,4	6,1	0,5	11,2	58,8	7,4	16,5	26,8	26,7	68,1	3,0	1,9
1995	74,2	61,7	5,7	6,0	0,8	10,6	63,6	6,8	17,6	26,4	30,2	72,5	2,9	1,7
1996	75,4	62,9	6,1	5,9	0,5	10,2	65,2	6,3	19,2	25,4	30,8	73,7	2,7	1,8
1997	74,9	62,3	6,3	5,6	0,6	8,8	66,0	6,0	18,6	25,4	30,8	73,0	2,8	1,9
1998	73,2	61,1	6,3	5,4	0,4	7,7	65,4	5,5	16,4	26,1	30,7	71,6	3,2	1,5
1999	72,1	60,2	6,2	5,3	0,3	6,5	65,6	5,0	14,4	26,9	30,7	70,3	-	1,7
2000	69,6	58,1	6,1	5,1	0,3	5,7	63,8	4,4	14,3	27,6	27,7	67,8	-	1,7
						<i>Euroalueen laajeneminen</i>								
2001	69,2	57,8	6,2	4,9	0,3	6,0	63,2	3,2	14,6	26,3	28,3	67,6	-	1,6
2002	69,0	57,5	6,4	4,9	0,3	6,2	62,8	3,3	15,4	25,1	28,5	67,6	-	1,4

3. Euromaat – julkinen velka

	BE	DE	GR	ES	FR	IE	IT	LU	NL	AT	PT	FI
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1999	114,9	61,2	105,2	63,1	58,5	48,6	114,9	5,9	63,1	67,5	54,3	47,0
2000	109,6	60,2	106,2	60,5	57,2	38,4	110,6	5,5	55,9	66,8	53,3	44,6
2001	108,5	59,5	106,9	56,8	56,8	36,1	109,5	5,5	52,9	67,3	55,5	44,0
2002	105,8	60,8	104,7	53,8	59,0	32,4	106,7	5,7	52,4	67,3	58,1	42,7

Lähteet: Euroaluetta koskevat tiedot: EKP, euroalueen maiden ali-/ylilyijäämää koskevat tiedot: Euroopan komissio.

1) Tiedot perustuvat osittain arvioihin. Julkisen sektorin nimellinen konsolidoitu bruttovelka vuoden lopussa. Muiden maiden sijoituksia valtion joukkolainoihin ei ole konsolidoitu.

2) Valtion joukkolainojen haltijat, jotka sijaitsevat joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa.

3) Sisältää muissa euroalueen maissa kuin joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa sijaitsevat velkojat.

4) Ei sisällä joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa sijaitsevien julkisyhteisöjen hallussa olevia joukkolainoja.

5) Ajalta ennen vuotta 1999 ecumääräinen velka kotimaan valuuttana ja euron käyttöön ottaneiden maiden valuuttoina.

Taulukko 7.3

Velan muutos¹⁾

(prosenttia BKT:stä)

1. Euroalue – julkisen velan muutos aiheuttajan, rahoitusvaateen ja velkojan mukaan

	Yhteensä	Aiheuttaja				Rahoitusvaade				Velkoja			Muut luotonantajat ⁷⁾
		Rahoitus-tarve ²⁾	Arvostus-tekijät ³⁾	Luokit-telu-muutok-set ⁴⁾	Aggre-gaatti-vaiku-tus ⁵⁾	Kolikot ja talle-tukset	Lainat	Lyhyt-aikaiset arvo-paperit	Pitkä-aikaiset arvo-paperit	Koti-mainen luoton-antaja ⁶⁾	Raha-laitokset	Muut rahoitus-laitokset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1993	8,0	7,5	0,4	0,1	0,1	0,2	1,2	0,1	6,5	3,6	2,0	1,3	4,4
1994	6,0	5,2	0,2	0,7	0,0	0,4	-0,1	0,9	4,9	5,9	3,6	1,7	0,2
1995	7,8	5,5	0,2	2,3	-0,2	0,2	2,3	0,0	5,2	5,3	2,2	1,5	2,4
1996	3,8	4,2	-0,2	0,1	-0,3	0,1	0,1	0,4	3,2	2,6	0,8	2,6	1,2
1997	2,3	2,4	0,2	-0,2	0,0	0,0	-0,2	-0,6	3,1	0,2	-0,1	1,8	2,0
1998	1,7	1,9	-0,2	0,0	0,0	0,1	-0,4	-0,6	2,6	-1,0	-0,8	2,4	2,6
1999	1,7	1,4	0,3	0,1	0,0	0,2	-0,4	-0,7	2,6	-1,5	-0,7	-0,7	3,2
2000	0,9	0,8	0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,5	-0,3	1,7	-1,5	-1,3	-0,9	2,4
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	1,7	1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,2	0,4	1,4	0,2	0,1	0,0	1,4
2002	2,0	2,5	-0,5	0,0	0,0	0,0	-0,4	0,6	1,7	-0,2	-0,3	0,0	2,2

2. Euroalue – alijäämä-/velkakoikaisu

	Velan muutos	Alijää-mä (-) / ylijää-mä (+) ⁸⁾	Alijäämä-/velkakoikaisu ⁹⁾											Luokit-telu-muutokset	Muut ¹¹⁾
			Yhteensä	Julkisyhteisöjen rahoitusvarojen muutokset						Arvos-tus-tekijät	Valuutta-kurssi-vaiku-tukset				
				Käteinen ja talle-tukset	Arvo-paperit ¹⁰⁾	Lainat	Osakkeet ja osuudet	Yksityis-tämis-tulot	Pääoma-sijoituk-set						
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1993	8,0	-5,7	2,3	1,5	1,3	0,2	0,3	-0,2	-0,3	0,1	0,4	0,3	0,1	0,3	
1994	6,0	-5,1	0,9	0,0	-0,2	0,1	0,3	-0,1	-0,4	0,2	0,2	0,0	0,7	0,1	
1995	7,8	-5,1	2,7	0,6	0,1	-0,1	0,5	0,1	-0,4	0,2	0,2	-0,1	2,3	-0,3	
1996	3,8	-4,3	-0,5	-0,2	-0,1	0,0	-0,1	-0,1	-0,3	0,2	-0,2	-0,1	0,1	-0,2	
1997	2,3	-2,6	-0,3	-0,5	0,2	-0,1	0,0	-0,5	-0,8	0,3	0,2	0,2	-0,2	0,2	
1998	1,7	-2,3	-0,6	-0,5	0,1	0,0	-0,1	-0,6	-0,8	0,3	-0,2	0,0	0,0	0,1	
1999	1,7	-1,3	0,4	-0,1	0,5	0,1	0,0	-0,7	-0,9	0,1	0,3	0,2	0,1	0,1	
2000	0,9	0,2	1,1	0,9	0,7	0,1	0,2	-0,2	-0,4	0,1	0,1	0,0	-0,1	0,1	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001	1,7	-1,6	0,1	-0,4	-0,6	0,1	0,2	-0,1	-0,4	0,2	0,0	0,0	0,0	0,5	
2002	2,0	-2,3	-0,2	0,3	0,2	0,1	0,1	0,0	-0,3	0,1	-0,5	-0,1	0,0	0,0	

Lähde: EKP.

- 1) Tiedot perustuvat osittain arvioihin. Nimellisen konsolidoidun bruttovelan vuosimuutos, % BKT:stä: $(velka [t] - velka [t-1]) / BKT (t)$.
- 2) Luotonotto vastaa määritelmän mukaan julkiseen velkaan kohdistuvia transaktioita.
- 3) Sisältää valuuttakurssimuutosten vaikutusten lisäksi vaikutukset, jotka johtuvat velan laskemisesta nimellisarvoisena (esim. liikkeeseen laskettujen arvopaperien preemiot tai diskonttaukset).
- 4) Sisältää erityisesti yksiköiden uudelleenluokittelun vaikutukset ja tietyt valtioiden vastuulle ottamat velat.
- 5) Maiden yhteenlasketun velan muutoksen ja maittaisten velkojen muutosten summan välinen erotus. Erotus johtuu siitä, että aggregoinneissa käytettiin ennen vuotta 1999 useita eri valuuttakursseja.
- 6) Valtion joukkolainojen haltijat, jotka sijaitsevat joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa.
- 7) Sisältää muissa euroalueen maissa kuin joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa sijaitsevat velkojat.
- 8) Sisältää UMTS-toimilupien myynnistä saadut tulot.
- 9) Nimellisen konsolidoidun bruttovelan vuosimuutoksen ja prosentteina BKT:stä ilmoitetun alijäämän välinen erotus.
- 10) Ei sisällä johdannaisia.
- 11) Sisältää pääasiassa muihin velkoihin ja saamiin kohdistuvat transaktiot (kauppaluotot, muut velat/saamiset ja johdannaiset).

8 Euroalueen maksutase ja ulkomainen varallisuus (ml. valuuttavaranto)

Taulukko 8.1

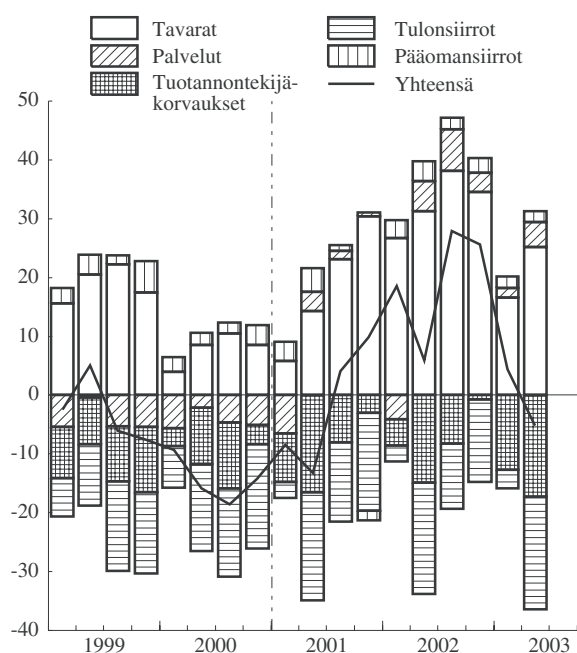
Maksutase^{1), 2)}

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

	Vaihtotase					Pääomansiirrot	Rahoitustase						Virheelliset ja tunnistamattomat erät
	Yhteensä	Tavarat	Palvelut	Tuotannon- tekijä- korvaukset	Tulon- siirrot		Yhteensä	Suorat sijoitukset	Arvo- paperi- sijoitukset	Johdan- naiset	Muut sijoituk- set	Valuutta- varanto	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1997	56,7	116,4	-2,3	-15,2	-42,2	13,0	.	-44,4	-24,1
1998	26,7	109,0	-6,3	-28,8	-47,2	12,4	-67,0	-81,3	-109,9	-8,2	124,2	8,2	27,9
1999	-23,8	75,7	-16,5	-37,0	-46,1	12,8	13,5	-119,5	-41,4	3,3	161,0	10,1	-2,5
2000	-67,6	31,6	-17,5	-27,1	-54,6	9,8	68,4	-14,9	-111,6	-3,4	180,8	17,6	-10,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	-14,5	73,6	-1,1	-35,7	-51,3	6,7	-24,4	-102,4	68,1	-1,5	-6,4	17,8	32,2
2002	67,0	130,6	11,3	-28,2	-46,7	10,9	-97,2	-41,5	103,4	-10,2	-146,6	-2,3	19,3
2002 II	2,6	31,3	5,1	-14,9	-18,9	3,4	-3,3	-6,8	81,0	-3,1	-81,2	6,7	-2,6
2002 III	25,8	38,1	7,0	-8,2	-11,2	2,0	-53,6	-10,8	19,9	-9,0	-49,1	-4,6	25,8
2002 IV	23,1	34,5	3,4	-0,7	-14,0	2,4	-48,5	-6,0	42,0	-2,9	-80,3	-1,3	22,9
2003 I	2,4	16,6	1,6	-12,7	-3,1	2,0	-25,1	-0,9	7,0	-2,5	-40,7	11,9	20,7
2003 II	-7,0	25,1	4,3	-17,2	-19,2	1,8	-41,3	5,4	42,2	-2,8	-88,1	2,0	46,5
2002 kesä	7,5	13,9	2,8	-2,1	-7,2	1,1	-38,8	-18,3	20,7	-2,3	-35,4	-3,5	30,2
2002 heinä	8,2	16,0	2,9	-7,5	-3,3	0,4	-16,9	-6,0	8,7	-8,3	-8,7	-2,6	8,3
2002 elo	9,3	11,3	0,5	0,6	-3,1	0,6	-30,4	1,5	-9,6	-1,7	-22,4	1,8	20,5
2002 syys	8,4	10,8	3,7	-1,3	-4,8	1,0	-6,3	-6,3	20,7	1,0	-18,0	-3,8	-3,0
2002 loka	4,6	12,5	0,5	-2,1	-6,3	1,4	-13,9	-6,9	27,6	0,5	-37,2	2,1	7,9
2002 marras	10,6	12,4	1,6	0,4	-3,9	0,3	-18,9	7,3	15,1	-0,8	-38,1	-2,4	8,0
2002 jouluku	7,9	9,6	1,2	1,0	-3,8	0,8	-15,7	-6,4	-0,7	-2,5	-5,0	-1,1	7,0
2003 tammi	-5,2	1,5	-0,5	-9,4	3,2	2,1	-12,2	-2,2	-0,6	-1,5	-9,4	1,5	15,3
2003 helmi	3,4	8,7	0,4	-2,6	-3,2	-0,9	-19,6	2,9	-6,6	-0,1	-21,2	5,3	17,2
2003 maalisk	4,3	6,5	1,7	-0,8	-3,1	0,8	6,7	-1,5	14,2	-0,9	-10,1	5,0	-11,8
2003 huhti	-10,0	6,9	0,4	-10,9	-6,5	0,1	16,1	-18,4	25,1	-4,7	13,3	0,8	-6,2
2003 touko	-0,1	7,6	1,3	-3,6	-5,5	0,2	-33,4	0,7	1,1	1,4	-37,0	0,4	33,3
2003 kesä	3,1	10,5	2,5	-2,8	-7,2	1,5	-24,0	23,1	16,0	0,5	-64,4	0,9	19,4
2003 heinä	2,0	15,3	2,8	-10,1	-6,1	0,8	-6,1	-3,2	-35,6	-2,7	33,8	1,6	3,4
2003 eloku	5,0	10,6	1,0	-1,0	-5,7	1,7	3,3	-1,7	-37,9	-2,3	44,8	0,3	-10,0

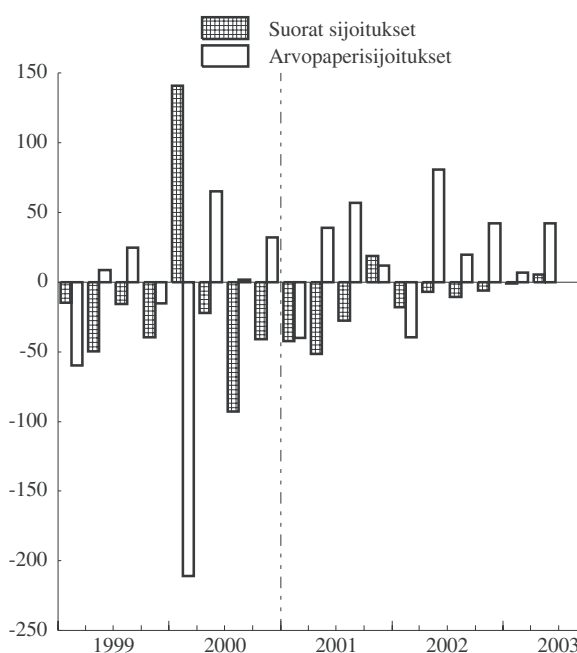
Vaihtotase ja pääomansiirrot

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

Suorat sijoitukset ja arvopaperisijoitukset

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

Lähde: EKP.

1) Pääoman tuonti (+), pääoman vienti (-). Valuuttavaranto: lisäys (-), vähennys (+).

2) Viimeaikaisen ja varhaisempien tietojen vertailukelpoisuudesta kerrotaan tarkemmin Yleistä-osassa.

Taulukko 8.2

Maksutase: vaihtotase ja pääomansiirrot

(miljardia euroa, miljardia ecua vuoden 1998 loppuun)

1. Keskeiset erät

	Vaihtotase											Pääomansiirrot		
	Yhteensä			Tavarat		Palvelut		Tuotannon- tekijäkorvaukset		Tulonsiirrot		Tulot 12	Menot 13	
	Tulot 1	Menot 2	Netto 3	Tulot 4	Menot 5	Tulot 6	Menot 7	Tulot 8	Menot 9	Tulot 10	Menot 11			
1997	1 218,5	1 161,8	56,7	754,6	638,3	214,3	216,5	189,5	204,7	60,0	102,3	18,9	5,9	
1998	1 277,3	1 250,6	26,7	784,4	675,4	231,6	237,9	198,5	227,3	62,9	110,1	17,7	5,3	
1999	1 337,0	1 360,8	-23,8	818,3	742,5	246,7	263,2	207,3	244,2	64,8	110,9	19,1	6,3	
2000	1 612,1	1 679,7	-67,6	989,8	958,3	287,5	304,9	268,1	295,2	66,7	121,3	18,3	8,5	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>														
2001	1 714,4	1 728,9	-14,5	1 033,8	960,3	324,5	325,6	277,3	313,0	78,8	130,0	17,4	10,7	
2002	1 728,8	1 661,8	67,0	1 059,6	929,0	332,2	320,8	251,3	279,6	85,7	132,4	18,9	8,0	
2002	II	432,6	430,0	2,6	267,6	236,3	83,9	78,9	65,6	80,4	15,5	34,4	5,0	1,6
	III	431,9	406,1	25,8	263,3	225,2	91,3	84,2	58,5	66,7	18,8	29,9	4,1	2,0
	IV	443,3	420,1	23,1	273,6	239,2	84,4	81,0	64,9	65,6	20,4	34,4	5,2	2,7
2003	I	414,3	411,8	2,4	252,6	236,0	75,7	74,1	53,4	66,1	32,6	35,7	5,3	3,4
	II	408,3	415,3	-7,0	253,5	228,3	78,2	73,9	61,4	78,6	15,2	34,4	4,4	2,6
2002	kesä	145,9	138,4	7,5	89,9	76,0	28,6	25,7	22,6	24,6	4,8	12,0	1,6	0,6
	heinä	154,0	145,8	8,2	94,1	78,1	32,5	29,6	21,0	28,4	6,4	9,7	1,1	0,7
	elo	135,6	126,3	9,3	81,1	69,8	29,1	28,6	19,3	18,7	6,1	9,2	1,3	0,7
	syys	142,3	133,9	8,4	88,1	77,3	29,6	25,9	18,3	19,6	6,2	11,0	1,6	0,6
	loka	151,9	147,3	4,6	97,6	85,1	28,8	28,3	20,3	22,4	5,2	11,5	2,0	0,6
	marras	146,2	135,6	10,6	92,1	79,7	26,6	25,0	20,4	20,0	7,1	11,0	1,1	0,8
	joulu	145,1	137,2	7,9	83,9	74,3	29,0	27,8	24,1	23,2	8,1	11,9	2,1	1,3
2003	tammi	144,0	149,2	-5,2	82,2	80,7	25,6	26,1	18,4	27,7	17,8	14,6	2,6	0,5
	helmi	131,4	128,0	3,4	83,1	74,4	23,6	23,2	16,9	19,5	7,8	10,9	1,5	2,5
	maalis	138,9	134,6	4,3	87,3	80,9	26,4	24,7	18,1	18,9	7,0	10,1	1,2	0,4
	huhti	136,5	146,5	-10,0	85,3	78,4	25,4	24,9	21,0	31,9	4,8	11,3	0,5	0,4
	touko	134,4	134,6	-0,1	83,7	76,1	25,6	24,3	19,9	23,5	5,1	10,6	1,4	1,2
	kesä	137,4	134,2	3,1	84,4	73,9	27,2	24,7	20,5	23,3	5,2	12,5	2,6	1,0
	heinä	147,9	145,9	2,0	91,7	76,4	30,7	27,9	19,6	29,6	5,9	12,0	1,3	0,5
	elo	126,7	121,7	5,0	77,1	66,5	26,8	25,8	17,4	18,4	5,4	11,1	2,1	0,4

2. Keskeiset vaihtotaseen erät (kausivaihtelusta puhdistetut)

	Vaihtotase											
	Yhteensä			Tavarat		Palvelut		Tuotannon- tekijäkorvaukset		Tulonsiirrot		
	Tulot 1	Menot 2	Netto 3	Tulot 4	Menot 5	Tulot 6	Menot 7	Tulot 8	Menot 9	Tulot 10	Menot 11	
2001	II	432,0	443,1	-11,0	261,3	246,0	82,1	81,7	68,7	80,5	20,0	35,0
	III	426,9	426,7	0,2	257,6	239,1	81,9	81,8	68,3	75,0	19,1	30,7
	IV	424,4	418,4	6,0	254,1	228,6	82,1	81,3	68,7	75,2	19,5	33,2
2002	I	429,6	412,7	16,9	263,5	228,9	81,4	81,3	64,9	70,2	19,8	32,3
	II	431,5	421,3	10,1	266,5	233,4	82,7	80,7	62,4	72,6	19,9	34,7
	III	435,3	413,0	22,3	266,3	232,3	84,8	79,4	61,4	69,4	22,8	31,9
	IV	432,0	414,5	17,5	262,9	233,8	82,9	79,3	62,9	67,3	23,2	34,1
2003	I	418,8	414,5	4,4	258,2	233,3	83,6	77,9	55,7	69,6	21,2	33,7
	II	411,8	409,3	2,5	255,1	228,2	78,2	76,1	58,8	70,6	19,8	34,4
2002	kesä	145,5	140,5	5,1	90,1	79,1	27,9	26,8	21,1	23,0	6,5	11,6
	heinä	144,1	137,3	6,8	88,0	77,0	27,8	26,7	20,8	23,5	7,5	10,1
	elo	146,4	138,5	7,9	88,9	77,8	27,8	27,0	21,8	23,3	7,8	10,4
	syys	144,8	137,2	7,6	89,5	77,5	29,2	25,6	18,8	22,6	7,4	11,4
	loka	142,9	140,3	2,6	87,7	78,4	27,6	26,7	20,5	23,5	7,1	11,7
	marras	148,4	139,1	9,4	89,1	77,9	28,2	26,2	22,7	23,6	8,4	11,4
	joulu	140,7	135,1	5,6	86,1	77,4	27,2	26,4	19,7	20,3	7,6	11,0
2003	tammi	143,0	140,9	2,2	88,1	78,4	28,7	26,4	19,0	24,6	7,3	11,4
	helmi	139,6	137,9	1,7	87,0	77,3	27,5	25,9	18,4	23,4	6,8	11,3
	maalis	136,2	135,8	0,4	83,2	77,7	27,5	25,6	18,3	21,6	7,2	10,9
	huhti	140,8	141,3	-0,6	87,4	77,3	26,4	25,6	20,8	27,2	6,2	11,3
	touko	137,1	134,5	2,7	85,5	76,5	25,8	25,4	19,4	21,3	6,5	11,3
	kesä	133,9	133,5	0,4	82,2	74,4	26,0	25,1	18,6	22,1	7,1	11,8
	heinä	138,4	137,1	1,3	86,0	75,4	26,3	25,2	19,3	24,0	6,8	12,5
	elo	139,7	136,9	2,8	86,6	76,4	26,0	24,9	20,2	23,0	6,8	12,6

Lähde: EKP.

Taulukko 8.3

Maksutase: tuotannontekijäkorvaukset

(miljardia euroa, bruttovirrat)

	Yhteensä		Palkansaaja-korvaukset		Pääomakorvaukset								
	Tulot	Menot	Tulot	Menot	Yhteensä		Suorat sijoitukset		Arvopaperisijoitukset		Muut sijoitukset		
					Tulot	Menot	Tulot	Menot	Tulot	Menot	Tulot	Menot	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1999	207,3	244,2	12,6	4,9	194,7	239,3	42,7	51,2	64,2	102,2	87,8	85,8	
2000	268,1	295,2	13,2	5,3	254,9	289,9	60,4	65,1	76,7	107,4	117,9	117,5	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	277,3	313,0	14,7	5,9	262,6	307,1	60,6	59,0	85,0	116,8	117,0	131,2	
2002	251,3	279,6	14,7	6,0	236,7	273,6	67,0	57,1	86,4	123,9	83,3	92,6	
2002	II	65,6	80,4	3,5	1,5	62,0	78,9	19,4	16,7	23,0	39,7	19,6	22,5
	III	58,5	66,7	3,7	1,6	54,9	65,1	13,4	12,5	21,0	30,6	20,4	22,0
	IV	64,9	65,6	3,9	1,6	61,0	64,0	19,5	15,2	21,1	26,2	20,4	22,6
2003	I	53,4	66,1	3,6	1,2	49,8	64,9	10,1	13,0	19,0	31,8	20,7	20,1
	II	61,4	78,6	3,6	1,4	57,8	77,2	17,1	19,3	22,0	36,8	18,7	21,2
		Suorien sijoitusten tuotot				Arvopaperisijoitusten tuotot							
		Oman pääoman tuotot		Korot		Oman pääoman tuotot		Korot					
		Tulot	Menot	Tulot	Menot	Tulot	Menot	Tulot	Menot				
		13	14	15	16	17	18	19	20				
1999		36,2	46,7	6,5	4,6	9,5	34,0	54,7	68,3				
2000		49,5	57,4	10,9	7,7	14,3	30,6	62,4	76,8				
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001		50,4	49,8	10,2	9,2	17,9	44,7	67,0	72,1				
2002		59,1	51,2	7,9	5,9	20,4	52,7	65,9	71,2				
2002	II	17,7	15,4	1,8	1,3	6,6	24,3	16,4	15,4				
	III	12,0	11,1	1,4	1,4	4,5	10,6	16,5	20,0				
	IV	17,1	13,3	2,4	1,9	4,5	9,1	16,6	17,1				
2003	I	8,4	11,1	1,7	1,9	3,7	8,4	15,4	23,4				
	II	14,3	17,0	2,8	2,3	6,9	20,7	15,1	16,1				

Lähde: EKP.

Taulukko 8.4

Maksutase: suorat sijoitukset¹⁾

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

	Euroalueelta ulkomaille							Ulkomailta euroalueelle							
	Yhteensä	Oma pääoma ja uudelleen sijoitetut voitot			Muu pääoma, lähinnä konsernien sisäisiä lainoja			Yhteensä	Oma pääoma ja uudelleen sijoitetut voitot			Muu pääoma, lähinnä konsernien sisäisiä lainoja			
		Yhteensä	Raha-laitokset ²⁾	Muut kuin raha-laitokset	Yhteensä	Raha-laitokset ²⁾	Muut kuin raha-laitokset		Yhteensä	Raha-laitokset ²⁾	Muut kuin raha-laitokset	Yhteensä	Raha-laitokset ²⁾	Muut kuin raha-laitokset	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
1997	-93,2	48,7		
1998	-172,7	91,4		
1999	-320,9	-239,5	-25,0	-214,6	-81,3	-0,6	-80,7	201,3	145,7	3,5	142,2	55,6	0,2	55,4	
2000	-442,3	-350,7	-35,5	-315,2	-91,5	0,3	-91,8	427,3	301,6	12,4	289,2	125,8	0,1	125,7	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001	-305,0	-234,7	-19,9	-214,8	-70,3	-0,1	-70,2	202,6	148,8	4,4	144,4	53,8	0,9	52,9	
2002	-183,5	-156,7	-17,3	-139,3	-26,8	0,0	-26,8	142,0	95,7	3,1	92,6	46,3	0,5	45,8	
2002	II	-45,3	-35,2	-2,7	-32,5	-10,0	0,0	-10,0	38,5	21,1	1,4	19,6	17,5	0,0	17,4
	III	-32,6	-39,8	-5,1	-34,7	7,2	0,0	7,2	21,8	12,3	0,7	11,5	9,5	0,6	9,0
	IV	-41,2	-34,2	-5,7	-28,6	-6,9	0,0	-6,9	35,1	34,2	0,7	33,5	0,9	0,0	1,0
2003	I	-36,5	-19,3	-1,9	-17,4	-17,2	-0,1	-17,1	35,6	25,6	0,8	24,8	10,0	-0,1	10,1
	II	-30,1	-21,2	5,4	-26,6	-8,9	-0,3	-8,5	35,4	29,4	1,9	27,6	6,0	0,0	6,0
2002	kesä	-21,2	-16,4	-0,9	-15,5	-4,7	0,0	-4,7	2,8	6,0	0,3	5,7	-3,1	0,1	-3,2
	heinä	-12,7	-14,8	-3,3	-11,6	2,1	0,0	2,1	6,7	2,9	0,2	2,7	3,8	-0,1	3,9
	elo	-2,1	-9,1	-0,2	-8,8	6,9	0,0	6,9	3,6	3,0	0,3	2,7	0,7	0,7	-0,1
	syys	-17,8	-15,9	-1,5	-14,4	-1,9	0,0	-1,9	11,4	6,4	0,3	6,1	5,0	-0,1	5,1
	loka	-14,5	-8,0	-0,9	-7,1	-6,6	0,0	-6,6	7,6	6,7	0,2	6,5	0,9	-0,1	0,9
	marras	-15,4	-7,9	-1,2	-6,7	-7,4	0,0	-7,4	22,7	15,9	0,0	15,9	6,8	0,0	6,8
	joulu	-11,3	-18,4	-3,6	-14,7	7,1	0,0	7,1	4,8	11,6	0,4	11,1	-6,7	0,0	-6,7
2003	tammi	-14,7	-8,5	-0,7	-7,8	-6,2	0,0	-6,2	12,5	10,9	0,2	10,6	1,7	0,0	1,7
	helmi	-7,1	-5,3	-0,4	-4,9	-1,8	0,0	-1,8	10,0	6,2	0,8	5,4	3,7	-0,1	3,8
	maalis	-14,7	-5,4	-0,7	-4,7	-9,3	-0,1	-9,2	13,1	8,5	-0,2	8,7	4,6	0,0	4,7
	huhti	-24,4	-7,9	-1,3	-6,6	-16,5	-0,3	-16,2	6,0	7,5	0,2	7,3	-1,5	0,0	-1,5
	touko	-15,6	-16,2	-0,7	-15,5	0,6	0,0	0,6	16,3	15,2	0,2	15,0	1,0	-0,1	1,1
	kesä	9,9	2,8	7,3	4,5	7,1	0,0	7,1	13,2	6,7	1,5	5,2	6,5	0,1	6,4
	heinä	-7,6	-6,2	-0,9	-5,3	-1,4	0,0	-1,4	4,4	3,9	0,1	3,8	0,5	-0,7	1,2
	elo	-5,8	-9,8	-0,5	-9,4	4,0	0,0	4,0	4,1	0,2	0,1	0,2	3,9	0,1	3,8

Lähde: EKP.

1) Pääoman tuonti (+), pääoman vienti (-).

2) Ei sisällä eurojärjestelmää.

Taulukko 8.5

Maksutase: arvopaperisijoitukset¹⁾

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

1. Vaateittain

	Yhteensä		Osakkeet		Velkapaperit					
	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset			Velat		
					Yhteensä	Joukkolainat	Rahamarkkina-paperit	Yhteensä	Joukkolainat	Rahamarkkina-paperit
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1998	-363,3	253,3	-116,2	104,0	-247,1	-238,9	-8,2	149,4	121,3	28,1
1999	-311,3	269,8	-156,5	93,0	-154,8	-154,9	0,1	176,8	117,0	59,9
2000	-410,7	299,1	-285,9	49,9	-124,7	-114,3	-10,5	249,2	239,2	10,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001	-288,2	356,3	-104,8	233,2	-183,5	-155,8	-27,6	123,1	114,0	9,1
2002	-173,9	277,3	-40,2	90,8	-133,7	-88,9	-44,8	186,6	127,7	58,9
2002										
II	-48,9	129,9	-12,2	36,0	-36,7	-29,2	-7,5	93,9	66,1	27,7
III	-21,6	41,5	12,7	6,4	-34,3	-19,1	-15,2	35,1	8,1	27,0
IV	-32,8	74,8	-8,4	13,5	-24,4	-20,0	-4,4	61,3	46,7	14,7
2003										
I	-47,3	54,3	10,8	3,7	-58,0	-49,9	-8,1	50,6	47,9	2,7
II	-96,3	138,5	-32,3	30,5	-64,0	-53,9	-10,1	108,0	97,5	10,5
2002										
kesä	-9,6	30,3	-5,9	2,5	-3,7	-2,1	-1,6	27,8	21,8	6,1
heinä	-16,2	24,9	-6,4	5,2	-9,8	-1,9	-7,8	19,7	10,5	9,2
elo	-5,9	-3,7	5,4	-0,4	-11,3	-11,4	0,2	-3,3	-10,8	7,5
syys	0,4	20,3	13,7	1,6	-13,3	-5,7	-7,5	18,7	8,4	10,3
loka	-3,0	30,6	-0,7	-0,6	-2,3	-5,7	3,4	31,2	19,6	11,6
marras	-7,6	22,7	0,2	15,3	-7,8	-4,4	-3,4	7,4	5,5	1,9
joulu	-22,3	21,5	-8,0	-1,2	-14,3	-9,9	-4,4	22,7	21,6	1,2
2003										
tammi	-18,7	18,1	2,3	13,5	-21,0	-15,1	-6,0	4,6	5,5	-0,9
helmi	-21,5	14,9	0,8	2,1	-22,2	-20,3	-2,0	12,8	4,3	8,5
maalis	-7,1	21,3	7,7	-11,8	-14,8	-14,6	-0,2	33,1	38,1	-4,9
huhti	-17,0	42,1	-7,1	16,0	-9,9	-14,7	4,7	26,1	10,1	15,9
touko	-35,7	36,8	-10,4	-7,4	-25,2	-17,6	-7,6	44,2	42,4	1,8
kesä	-43,6	59,6	-14,8	21,8	-28,8	-21,6	-7,2	37,8	44,9	-7,2
heinä	-29,5	-6,1	-8,1	13,1	-21,4	-27,2	5,8	-19,2	-17,4	-1,8
elo	-12,0	-25,9	-0,3	-6,0	-11,7	-12,4	0,7	-19,8	-7,0	-12,8

2. Saamiset vaateittain ja omistajasektoreittain

	Osakkeet					Velkapaperit									
	Eurojärjestelmä	Rahalaitokset ²⁾	Muut kuin rahalaitokset			Joukkolainat					Rahamarkkinapaperit				
			Yhteensä	Julkisyhteisöt	Muut sektorit	Eurojärjestelmä	Rahalaitokset ²⁾	Muut kuin rahalaitokset			Eurojärjestelmä	Rahalaitokset ²⁾	Muut kuin rahalaitokset		
								Yhteensä	Julkisyhteisöt	Muut sektorit			Yhteensä	Julkisyhteisöt	Muut sektorit
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
1999	0,1	-1,5	-155,1	-2,1	-153,0	0,1	-15,4	-139,6	-1,7	-137,9	0,9	-8,1	7,3	-0,1	7,5
2000	-0,1	-4,3	-281,6	-2,6	-278,9	-1,9	-46,3	-66,1	-1,5	-64,6	2,2	-15,5	2,9	-1,0	3,9
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001	-0,4	4,0	-108,4	-2,1	-106,4	0,2	-67,1	-89,0	-1,2	-87,8	-2,4	-40,7	15,4	-0,1	15,5
2002	-0,4	-7,8	-32,0	-4,4	-27,6	-0,6	-14,6	-73,8	-1,0	-72,7	2,1	-33,0	-13,9	-1,0	-12,9
2002															
II	-0,1	-3,7	-8,4	-1,2	-7,2	-0,3	-3,1	-25,7	0,2	-26,0	0,0	-1,9	-5,5	-0,1	-5,4
III	-0,1	3,2	9,5	-0,6	10,1	-0,5	-4,1	-14,6	-0,3	-14,2	0,9	-13,3	-2,7	0,2	-2,9
IV	-0,2	-2,7	-5,6	-1,2	-4,4	0,0	-1,9	-18,1	-0,4	-17,7	0,4	-4,8	0,0	0,1	-0,2
2003															
I	-0,1	-3,7	14,6	-0,6	15,2	-0,4	-22,9	-26,6	0,2	-26,9	-1,4	-7,3	0,6	-1,6	2,2
II	-0,2	0,7	-32,9	-0,8	-32,2	-0,2	-21,2	-32,4	0,0	-32,4	1,1	-4,4	-6,7	1,0	-7,8
2003															
maalis	0,0	-3,8	11,6	.	.	-0,4	-1,3	-12,9	.	.	-0,2	6,2	-6,2	.	.
huhti	-0,1	0,7	-7,6	.	.	-0,1	-7,3	-7,3	.	.	0,5	2,9	1,3	.	.
touko	0,0	0,2	-10,6	.	.	-0,2	-2,0	-15,4	.	.	0,9	-6,2	-2,3	.	.
kesä	0,0	-0,1	-14,6	.	.	0,1	-12,0	-9,7	.	.	-0,4	-1,1	-5,7	.	.
heinä	0,0	-2,5	-5,6	.	.	-0,1	-2,3	-24,8	.	.	0,1	-2,9	8,6	.	.
elo	0,0	-0,5	0,2	.	.	-0,6	-3,8	-8,1	.	.	0,0	3,6	-2,9	.	.

Lähde: EKP.

1) Pääoman tuonti (+), pääoman vienti (-).

2) Ei sisällä eurojärjestelmää.

Taulukko 8.6

Maksutase: muut sijoitukset ja valuuttavaranto

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

1. Muut sijoitukset sektoreittain¹⁾

	Yhteensä		Eurojärjestelmä		Julkisyhteisöt		Rahalaitokset (pl. eurojärjestelmä)						Muut sektorit		
	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Yhteensä		Pitkäaikaiset		Lyhytaikaiset		Saamiset	Velat	
							Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1998	-81,5	205,6	-0,7	3,5	-1,0	-6,1	-22,6	192,4	-37,6	40,4	15,0	152,0	-57,1	15,9	
1999	-31,8	192,7	-1,9	6,6	3,3	-13,0	16,3	161,2	-47,2	53,8	63,5	107,4	-49,4	37,9	
2000	-179,0	359,8	-1,1	0,9	-2,2	0,7	-130,4	288,8	-50,0	52,5	-80,4	236,3	-45,4	69,5	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001	-267,6	261,2	0,6	4,4	3,0	-0,4	-229,1	232,4	-46,1	21,8	-183,0	210,5	-42,1	24,8	
2002	-205,4	58,8	-1,2	19,3	0,0	-8,2	-164,8	28,4	-31,4	52,5	-133,4	-24,1	-39,5	19,3	
2002															
	II	-75,5	-5,7	-0,6	3,4	0,9	3,8	-65,2	-12,3	-5,7	19,5	-59,5	-31,8	-10,7	-0,5
	III	-59,9	10,8	0,3	3,6	-0,6	-2,8	-33,3	13,9	-5,4	6,2	-28,0	7,6	-26,3	-3,9
	IV	-99,2	18,9	-0,4	6,2	0,3	-1,0	-88,1	0,8	-19,2	16,3	-68,8	-15,6	-11,0	12,9
2003															
	I	-114,7	74,0	-0,6	-4,4	-1,8	-8,4	-65,4	60,2	-15,1	10,1	-50,4	50,0	-46,9	26,6
	II	-120,2	32,1	0,2	2,3	-1,5	3,9	-103,2	27,0	-11,5	12,1	-91,7	14,9	-15,6	-1,0
2002															
	kesä	30,9	-66,3	-0,1	3,9	-0,7	-1,8	22,6	-70,6	3,3	4,4	19,3	-74,9	9,1	2,2
	heinä	-1,9	-6,8	0,4	5,4	-0,5	-1,2	13,6	-9,8	2,2	1,5	11,5	-11,3	-15,4	-1,1
	elo	8,3	-30,7	0,1	-5,0	-0,3	-2,2	12,6	-17,7	0,0	2,1	12,6	-19,8	-4,2	-5,8
	syys	-66,3	48,3	-0,2	3,3	0,2	0,6	-59,6	41,4	-7,6	2,7	-52,0	38,7	-6,7	3,1
	loka	-69,5	32,3	-0,1	0,9	-0,4	1,3	-54,8	22,6	-5,6	8,2	-49,2	14,4	-14,2	7,6
	marras	-77,2	39,1	0,9	2,0	-1,6	-0,3	-66,5	35,1	-8,3	-6,1	-58,2	41,2	-10,0	2,3
	joulu	47,6	-52,6	-1,3	3,3	2,3	-2,0	33,2	-57,0	-5,4	14,2	38,6	-71,2	13,3	3,1
2003															
	tammi	-9,8	0,4	0,5	-2,4	-2,4	-6,2	3,1	1,6	-3,7	1,3	6,8	0,3	-11,0	7,4
	helmi	-83,3	62,1	-0,5	-2,0	-3,8	-2,2	-54,9	54,1	-6,3	4,5	-48,6	49,6	-24,1	12,2
	maalis	-21,6	11,5	-0,5	0,0	4,4	0,1	-13,7	4,4	-5,1	4,2	-8,6	0,2	-11,8	7,0
	huhti	-42,8	56,1	0,0	-0,3	0,9	2,7	-32,7	52,1	-3,7	2,0	-29,1	50,1	-11,0	1,6
	touko	-46,8	9,9	0,7	0,9	-3,5	1,3	-35,2	3,8	-1,7	2,8	-33,5	1,0	-8,8	3,9
	kesä	-30,5	-33,9	-0,5	1,6	1,1	-0,2	-35,3	-28,9	-6,2	7,3	-29,1	-36,2	4,2	-6,5
	heinä	34,8	-0,9	0,1	1,5	-2,7	1,8	43,7	2,7	-5,1	7,5	48,8	-4,8	-6,3	-7,0
	elo	75,7	-30,9	0,3	0,4	0,4	0,5	72,0	-32,2	-2,8	1,8	74,8	-34,0	3,0	0,3

2. Muut sijoitukset sektoreittain ja vaateittain¹⁾

2.1. Eurojärjestelmä

	Lainat / käteinen ja talletukset			Muut saamiset/velat		
	Saamiset	Velat	Netto	Saamiset	Velat	Netto
	1	2	3	4	5	6
1999	-1,1	6,7	5,6	-0,8	-0,1	-0,9
2000	-1,1	0,9	-0,2	0,0	0,0	0,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>						
2001	0,6	4,5	5,0	0,0	0,0	0,0
2002	-1,2	19,3	18,2	0,0	0,0	0,0
2002						
	II	-0,6	3,4	2,8	0,0	0,0
	III	0,3	3,6	3,9	0,0	0,0
	IV	-0,4	6,3	5,8	0,0	0,0
2003						
	I	-0,6	-4,4	-4,9	0,0	0,0
	II	0,2	2,3	2,4	0,0	0,0

Lähde: EKP.

1) Pääoman tuonti (+), pääoman vienti (-).

Taulukko 8.6 (jatkoa)

Maksutase: muut sijoitukset ja valuuttavaranto

(miljardia euroa, nettovirrat)

2.2. Julkisyhteisöt

	Kauppaluotot			Lainat / käteinen ja talletukset			Muut saamiset/velat		
	Saamiset 7	Velat 8	Netto 9	Saamiset 10	Velat 11	Netto 12	Saamiset 13	Velat 14	Netto 15
1999	0,0	0,0	0,0	4,4	-13,1	-8,7	-1,2	0,2	-1,0
2000	0,1	0,0	0,1	-1,4	0,6	-0,8	-0,9	0,1	-0,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	-0,1	0,0	-0,1	4,4	-0,5	3,9	-1,3	0,1	-1,3
2002	1,5	0,0	1,4	-0,6	-8,0	-8,6	-0,9	-0,2	-1,1
2002 II	1,4	0,0	1,4	-0,2	3,6	3,4	-0,3	0,2	-0,2
2002 III	0,0	0,0	0,0	-0,3	-2,7	-3,0	-0,2	0,0	-0,3
2002 IV	0,0	0,0	0,0	0,2	-0,9	-0,6	0,1	-0,1	-0,1
2003 I	0,0	0,0	0,0	-1,2	-8,3	-9,6	-0,5	-0,1	-0,6
2003 II	0,0	0,0	0,0	-1,2	3,6	2,4	-0,3	0,3	0,0

2.3. Rahalaitokset (pl. eurojärjestelmä)

	Lainat / käteinen ja talletukset			Muut saamiset/velat		
	Saamiset 16	Velat 17	Netto 18	Saamiset 19	Velat 20	Netto 21
1999	15,5	160,5	176,0	0,8	0,7	1,5
2000	-126,3	283,5	157,1	-4,1	5,3	1,3
<i>Euroalueen laajeneminen</i>						
2001	-215,1	222,2	7,1	-14,0	10,2	-3,9
2002	-161,0	31,2	-129,8	-3,8	-2,8	-6,6
2002 II	-64,1	-11,1	-75,2	-1,0	-1,3	-2,3
2002 III	-31,0	11,8	-19,2	-2,3	2,1	-0,3
2002 IV	-93,1	10,4	-82,7	5,1	-9,6	-4,6
2003 I	-63,5	59,7	-3,8	-1,9	0,5	-1,5
2003 II	-103,9	28,7	-75,2	0,7	-1,6	-1,0

2.4. Muut sektorit

	Kauppaluotot			Lainat / käteinen ja talletukset			Muut saamiset/velat		
	Saamiset 22	Velat 23	Netto 24	Saamiset 25	Velat 26	Netto 27	Saamiset 28	Velat 29	Netto 30
1999	-7,5	4,8	-2,7	-18,9	21,7	2,9	-23,0	11,3	-11,7
2000	-14,6	10,5	-4,0	-25,2	64,0	38,8	-5,7	-5,0	-10,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	-3,5	1,3	-2,2	-29,6	18,3	-11,3	-8,9	5,2	-3,8
2002	-3,5	-3,0	-6,4	-34,1	16,0	-18,1	-1,9	6,3	4,3
2002 II	-2,5	-1,3	-3,8	-8,5	-0,2	-8,8	0,3	1,0	1,4
2002 III	-1,8	1,9	0,1	-24,6	-8,0	-32,6	0,1	2,2	2,3
2002 IV	0,2	-3,0	-2,8	-10,6	14,2	3,6	-0,5	1,7	1,2
2003 I	-1,3	5,1	3,8	-39,8	18,2	-21,6	-5,8	3,2	-2,6
2003 II	-1,4	-0,9	-2,2	-6,7	-6,4	-13,2	-7,5	6,3	-1,2

3. Valuuttavaranto¹⁾

	Yhteensä 1	Kulta 2	Erytiset nosto- oikeudet 3	Varanto- osuus IMF:ssä 4	Valuuttasaamiset							Muut saamiset 12
					Yhteensä 5	Käteinen ja talletukset		Arvopaperit			Johdan- naiset 11	
						Rahaviran- omaiset ja BIS 6	Pankit 7	Osakkeet 8	Joukko- lainat 9	Raha- markkina- paperit 10		
1999	10,1	0,3	1,0	2,0	6,1	12,5	-12,1	0,2	3,5	2,0	-0,1	0,8
2000	17,6	1,0	0,3	2,9	13,3	4,3	4,6	0,0	-5,6	10,1	-0,1	0,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	17,8	0,6	-1,0	-4,2	22,5	10,0	-5,3	-1,1	20,4	-1,6	0,0	0,0
2002	-2,3	0,7	0,2	-2,0	-1,2	-2,3	-15,3	0,0	8,1	8,5	-0,2	0,0
2002 II	6,7	0,5	0,5	-2,0	7,8	-0,6	1,2	0,0	4,2	3,1	-0,2	0,0
2002 III	-4,6	-0,1	-0,2	0,2	-4,6	-2,4	-3,0	0,0	1,9	-1,2	0,0	0,0
2002 IV	-1,3	0,4	-0,1	0,3	-1,9	2,3	-1,2	0,0	-2,3	-0,9	0,0	0,0
2003 I	11,9	0,5	0,0	-0,2	11,5	0,8	-0,6	0,0	9,6	1,7	0,0	0,0
2003 II	2,0	0,0	0,0	-2,6	4,5	-0,5	0,0	-0,1	4,8	0,2	0,0	0,0

Lähde: EKP.

1) Lisäys (-), vähennys (+).

Taulukko 8.7

Euroalueen maksutaseen rahataloudellinen esitys¹⁾ (Maksutaseen vaikutus rahan määrän muutokseen)

(miljardia euroa)

	Vaihto- ja pääoman siirrot	Suorat sijoitukset		Arvopaperisijoitukset			Muut sijoitukset		Johdannaiset	Virheelliset ja tunnistamattomat erät	Yhteensä ⁵⁾	Lisätieto: M3:n vastaeriin kuuluvien ulkomaisten netto-saamisten muutokset ⁶⁾
		Euro-alueelta ulkomaille (muut kuin rahalaitokset)	Ulko mailta euro-alueelle ²⁾	Saamiset	Velat		Saamiset	Velat				
					Muut kuin rahalaitokset	Osakkeet ³⁾						
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2000	-57,7	-407,0	427,2	-344,7	37,2	211,5	-47,6	70,2	-3,4	-10,7	-125,1	141,7
2000	-9,3	-68,2	217,8	-129,9	-103,3	38,9	-40,3	10,6	1,3	-35,8	-118,0	117,9
I	-15,8	-88,6	71,8	-67,3	66,9	71,4	-5,5	4,1	4,4	3,7	45,1	-35,3
II	-18,5	-121,1	40,5	-75,3	28,9	55,9	-12,3	38,3	0,1	23,2	-40,4	51,5
III	-14,2	-129,1	97,2	-72,3	44,7	45,3	10,5	17,1	-9,3	-1,9	-11,8	7,6
IV												
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	-7,8	-285,0	201,7	-182,0	172,9	84,3	-39,1	24,4	-1,5	32,2	0,2	7,3
2002	77,9	-166,2	141,6	-119,7	54,0	176,1	-39,5	11,0	-10,2	19,3	144,4	-171,0
2001												
I	-8,5	-67,0	29,4	-44,4	4,0	19,9	-7,3	-7,6	0,7	-29,9	-110,6	105,6
II	-13,2	-83,6	37,8	-66,5	88,1	8,4	-0,4	13,1	12,1	-6,7	-11,0	17,8
III	4,0	-58,9	32,5	-19,6	40,1	27,7	-6,8	14,7	-8,5	48,2	73,5	-74,4
IV	9,8	-75,5	102,1	-51,5	40,7	28,2	-24,7	4,2	-5,7	20,6	48,3	-41,7
2002												
I	18,5	-60,6	46,6	-48,5	15,5	-4,6	7,8	2,5	4,8	-26,8	-44,6	27,0
II	5,9	-42,5	38,5	-39,7	38,5	86,9	-9,8	3,3	-3,1	-2,6	75,4	-77,1
III	27,9	-27,6	21,2	-7,7	-4,2	42,2	-26,9	-6,7	-9,0	25,8	35,1	-33,9
IV	25,6	-35,5	35,2	-23,8	4,1	51,5	-10,7	11,9	-2,9	22,9	78,5	-87,0
2003												
I	4,4	-34,5	35,7	-11,4	6,6	45,7	-48,7	18,2	-2,5	20,7	34,3	-30,9
II	-5,2	-35,1	35,4	-72,1	34,1	110,2	-17,1	2,8	-2,8	46,5	96,8	-96,1

Lähde: EKP.

1) Pääoman tuonti (+), pääoman vienti (-).

2) Sisältää muut kuin rahalaitokset ja rahalaitossektorin oman pääoman ja uudelleen sijoitetut voitot.

3) Ei sisällä rahamarkkinarahasto-osuuksia.

4) Ei sisällä euroalueen rahalaitossektorin liikkeeseen laskemia enintään kahden vuoden velkapapereita.

5) Sarakkeiden 1–10 summa. Virheelliset ja tunnistamattomat erät (sarake 10) ovat samat kuin taulukossa 8.1 (sarake 13). Sarakkeeseen 12 sisältyviä muita eroja (absoluuttisina arvoina) selostetaan metodologisessa selvityksessä EKP:n verkkosivujen osassa "Statistics" (www.ecb.int).

6) Lähde: Kuukausikatsaus, taulukko 2.3.2, sarake 10.

Taulukko 8.8

Ulkomainen varallisuus¹⁾ ja valuuttavaranto

(miljardia euroa [miljardia ecua vuonna 1997]; ajanjakson lopun kantatieto)

1. Yhteenvedo ulkomaisesta varallisuudesta

	Yhteensä		Suorat sijoitukset	Arvopaperisijoitukset	Johdannaiset	Muut sijoitukset	Valuuttavaranto
	1	% BKT:stä 2					
Ulkomainen nettovarallisuus^{2),3)}							
1997	16,3	0,3	181,5	-750,5	-5,9	223,8	367,3
1998	-170,1	-2,8	152,0	-748,5	2,3	86,5	337,6
1999	-297,3	-4,7	369,6	-881,2	16,0	-183,9	382,2
2000	-414,7	-6,3	428,4	-804,9	8,5	-437,2	390,4
2001	-152,2	-2,2	530,7	-682,7	-5,9	-387,0	392,7
Saamiset							
1999	5 796,7	92,5	1 174,5	2 058,1	111,1	2 070,8	382,2
2000	6 740,0	102,5	1 609,7	2 344,1	117,9	2 277,9	390,4
2001	7 459,4	109,0	1 859,9	2 499,8	123,7	2 583,4	392,7
Velat							
1999	6 094,0	97,2	804,9	2 939,3	95,1	2 254,7	-
2000	7 154,7	108,8	1 181,2	3 149,1	109,3	2 715,1	-
2001	7 611,6	111,2	1 329,2	3 182,5	129,5	2 970,5	-

2. Suorat sijoitukset

	Euroalueelta ulkomaille						Ulkomailta euroalueelle					
	Oma pääoma ja uudelleen sijoitetut voitot			Muu pääoma (lähinnä konsernien sisäisiä lainoja)			Oma pääoma ja uudelleen sijoitetut voitot			Muu pääoma (lähinnä konsernien sisäisiä lainoja)		
	Yhteensä	Rahalaitokset ⁴⁾	Muut kuin rahalaitokset	Yhteensä	Rahalaitokset ⁴⁾	Muut kuin rahalaitokset	Yhteensä	Rahalaitokset ⁴⁾	Muut kuin rahalaitokset	Yhteensä	Rahalaitokset ⁴⁾	Muut kuin rahalaitokset
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1999	938,7	85,7	853,0	235,8	1,8	234,0	606,3	24,3	582,0	198,6	1,7	196,9
2000	1 256,0	115,9	1 140,1	353,7	2,3	351,3	880,6	31,8	848,8	300,7	1,8	298,9
2001	1 478,4	132,0	1 346,4	381,5	2,6	378,9	985,6	42,4	943,2	343,6	2,6	341,0

3.1. Arvopaperisijoitukset vaateittain

	Osakkeet		Velkapaperit					
	Saamiset	Velat	Saamiset			Velat		
			Yhteensä	Joukkolainat	Rahamarkkinapaperit	Yhteensä	Joukkolainat	Rahamarkkinapaperit
1	2	3	4	5	6	7	8	
1999	1 013,6	1 698,1	1 044,4	937,2	107,2	1 241,2	1 138,5	102,7
2000	1 183,6	1 627,6	1 160,5	1 038,4	122,1	1 521,5	1 399,9	121,6
2001	1 111,5	1 577,6	1 388,3	1 208,1	180,1	1 604,9	1 505,5	99,4

3.2. Arvopaperisijoitukset: saamiset vaateittain ja sijoittajasektoreittain

	Osakkeet					Velkapaperit									
	Eurojärjestelmä	Rahalaitokset ⁴⁾	Muut kuin rahalaitokset			Joukkolainat				Rahamarkkinapaperit					
			Yhteensä	Julkisyhteisöt	Muut sektorit	Eurojärjestelmä	Rahalaitokset ⁴⁾	Muut kuin rahalaitokset		Eurojärjestelmä	Rahalaitokset ⁴⁾	Muut kuin rahalaitokset			
								Yhteensä	Julkisyhteisöt			Yhteensä	Julkisyhteisöt	Yhteensä	Julkisyhteisöt
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	
1999	0,4	25,9	987,3	4,1	983,2	4,5	257,2	675,4	6,2	669,3	2,6	68,5	36,1	0,2	35,9
2000	0,9	42,7	1 140,0	5,6	1 134,4	3,4	328,5	706,5	5,7	700,9	0,5	85,6	36,0	0,1	35,8
2001	1,2	43,7	1 066,7	6,6	1 060,0	2,1	422,1	784,0	8,0	776,0	2,8	125,2	52,1	0,2	51,9

Lähde: EKP.

1) 12 maata käsittävän euroalueen tietoja eli Kreikan tiedot ovat mukana.

2) Saamiset vähennettynä veloilla.

3) Viimeaikaisten ja varhaisempien tietojen vertailukelpoisuudesta kerrotaan tarkemmin Yleistä-osassa.

4) Ei sisällä eurojärjestelmää.

4. Muut sijoitukset sektoreittain ja vaateittain

	Eurojärjestelmä						Julkisyhteisöt							
	Yhteensä		Lainat / käteinen ja talletukset		Muut saamiset/velat		Yhteensä		Kauppaluotot		Lainat / käteinen ja talletukset		Muut saamiset/velat	
	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1999	3,1	27,4	3,0	27,1	0,1	0,3	125,5	57,3	2,5	0,1	72,4	45,4	50,6	11,8
2000	3,0	32,2	2,9	31,9	0,1	0,3	133,8	60,0	2,8	0,2	77,5	47,7	53,5	12,1
2001	3,0	36,4	2,9	36,2	0,1	0,2	132,5	63,8	3,1	0,2	73,6	51,4	55,9	12,3

	Rahalaitokset (pl. eurojärjestelmä)						Muut sektorit							
	Yhteensä		Lainat / käteinen ja talletukset		Muut saamiset/velat		Yhteensä		Kauppaluotot		Lainat / käteinen ja talletukset		Muut saamiset/velat	
	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat
	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
1999	1 317,7	1 823,5	1 291,8	1 798,1	25,9	25,5	624,5	346,5	161,0	90,7	394,2	225,7	69,3	30,1
2000	1 458,5	2 168,4	1 421,4	2 126,4	37,1	42,0	682,6	454,5	179,5	110,2	418,9	314,8	84,2	29,5
2001	1 719,5	2 407,3	1 668,6	2 354,1	50,9	53,2	728,4	462,9	177,6	109,7	478,4	321,9	72,4	31,4

5. Eurojärjestelmän ja Euroopan keskuspankin valuuttavaranto ja siihen liittyvät saamiset¹⁾

(miljardia euroa; ajanjakson lopun kantatieto, ellei toisin mainita)

	Valuuttavaranto													Lisätieto: valuuttavarantoon liittyvät saamiset	
	Yhteensä	Kulta	Miljoonaa troy- unssia ²⁾	Eriyiset nosto- oikeudet	Varanto- osuus IMF:ssä	Valuuttasaamiset									Muut saamiset
						Yhteensä	Käteinen ja talletukset		Arvopaperit				Johdan- naiset		
							Raha- viran- omaiset ja BIS	Pankit	Yhteensä	Osak- keet	Joukko- lainat	Raha- mark- kina- paperit			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Eurojärjestelmä³⁾															
1998 joul ⁴⁾	329,4	99,6	404,131	5,2	23,4	201,2	12,6	19,6	169,0	0,0	116,6	52,4	0,0	0,0	7,6
1999 joul ⁴⁾	372,1	116,4	402,758	4,5	24,3	226,9	13,5	23,0	190,7	0,0	133,9	56,8	-0,2	0,0	14,6
2000 joul ⁴⁾	377,2	117,1	399,537	4,3	20,8	235,0	9,7	20,1	204,4	0,0	154,0	50,4	0,7	0,0	15,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001 tammi 1.	390,4	118,4	404,157	4,3	21,2	246,5	16,8	20,5	208,5	0,0	158,1	50,4	0,7	0,0	16,3
2001 joul ⁴⁾	392,7	126,1	401,876	5,5	25,3	235,8	8,0	25,9	201,5	1,2	147,0	53,3	0,4	0,0	24,7
2002 joul ⁴⁾	366,1	130,4	399,022	4,8	25,0	205,8	10,3	35,3	159,8	-	-	-	0,4	0,0	22,4
2003 kesä	326,1	120,0	396,229	4,6	25,5	176,1	8,3	34,8	132,2	-	-	-	0,8	0,0	18,2
2003 heinä	328,9	124,2	396,277	4,5	25,5	174,7	9,4	32,3	132,3	-	-	-	0,8	0,0	18,1
2003 elo	346,8	136,0	395,632	4,7	26,6	179,5	11,0	30,8	137,3	-	-	-	0,4	0,0	18,1
2003 syys	332,9	131,7	395,444	4,6	26,1	170,5	9,5	30,3	130,4	-	-	-	0,3	0,0	17,1
Euroopan keskuspankki⁵⁾															
1999 joul ⁴⁾	49,3	7,0	24,030	0,0	0,0	42,3	0,3	7,8	34,3	0,0	27,8	6,5	0,0	0,0	2,6
2000 joul ⁴⁾	45,3	7,0	24,030	0,0	0,0	38,2	0,6	6,8	30,6	0,0	20,4	10,2	0,3	0,0	3,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001 joul ⁴⁾	49,3	7,8	24,656	0,1	0,0	41,4	0,8	7,0	33,6	0,0	23,5	10,1	0,0	0,0	3,6
2002 joul ⁴⁾	45,5	8,1	24,656	0,2	0,0	37,3	1,2	9,9	26,1	-	-	-	0,0	0,0	3,0
2003 kesä	39,3	7,5	24,656	0,2	0,0	31,6	0,9	7,1	23,6	-	-	-	0,0	0,0	2,8
2003 heinä	41,3	7,7	24,656	0,2	0,0	33,4	0,8	6,7	25,9	-	-	-	0,0	0,0	2,3
2003 elo	42,7	8,5	24,656	0,2	0,0	34,0	0,9	5,7	27,4	-	-	-	0,0	0,0	2,7
2003 syys	40,7	8,2	24,656	0,2	0,0	32,3	0,9	4,5	26,9	-	-	-	0,0	0,0	2,4

Lähde: EKP.

1) Valuuttavarantoa ja valuuttamääräistä likviditeettiä koskevan raportointimallin mukaisia lisätietoja on saatavissa EKP:n verkkosivuilla.

2) Eurojärjestelmän kultavarantojen muutos johtuu siitä, että eräs keskuspankki myi kultaa 26.9.1999 tehdyn keskuspankkien kultasopimuksen ehtojen mukaisesti.

3) Kattavuus- ja arvostuserojen vuoksi luvut eivät ole täysin verrattavissa taulukon 1.1 lukuihin.

4) Tilanne 1.1.1999.

5) Osa eurojärjestelmän valuuttavarantoa.

9 Euroalueen ulkomaankauppa

Taulukko 9

1. Arvot, määrät ja yksikköarvot hyödykkeittäin^{1), 2)}

(kausivaihtelusta puhdistamaton, ellei toisin mainita)

	Tavaroiden vienti (fob)					Tavaroiden tuonti (cif)					Yhteensä (kp.) (2000 = 100)		
	Yhteensä	Raaka- aineet ja tuotanto- hyödykkeet	Investoin- titavarat	Kulutus- tavarat	Lisätieto: Valmistetut tavarat	Yhteensä	Raaka- aineet ja tuotanto- hyödykkeet	Investoin- titavarat	Kulutus- tavarat	Lisätieto: Valmistetut tavarat	Öljy	Vienti	Tuonti
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Arvot (miljardia euroa; 2000 = 100 sarakkeet 12 ja 13)													
1999	832,8	386,5	183,2	224,2	725,0	781,2	423,2	143,6	192,1	590,6	61,5	82,5	78,1
2000	1 013,7	482,6	221,7	265,4	883,2	1 008,4	579,8	179,4	218,1	730,2	118,9	100,0	100,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	1 060,8	491,6	235,8	287,0	930,8	1 011,1	575,1	178,2	226,1	738,1	107,5	106,2	98,9
2002	1 080,2	496,5	227,6	304,7	941,1	983,2	554,1	162,3	231,3	712,4	105,2	108,2	96,2
2002													
II	273,9	128,6	57,5	75,2	238,9	251,3	143,8	40,8	57,7	182,4	26,6	108,8	97,0
III	267,4	121,9	55,5	76,6	232,8	236,8	133,0	38,5	57,6	172,1	26,8	108,6	96,1
IV	278,7	125,5	60,9	79,2	242,0	252,9	140,3	43,3	59,4	180,9	28,2	107,3	96,4
2003													
I	257,7	119,7	52,0	72,8	223,5	250,5	142,8	40,2	57,6	178,6	29,5	106,4	97,8
II	258,2	120,3	53,0	69,9	224,1	242,9	134,1	39,3	58,2	176,3	24,9	103,6	95,0
2003													
maalis	89,6	41,2	18,8	25,1	77,9	86,1	48,9	14,2	19,6	61,8	10,0	103,8	97,5
huhti	86,7	40,2	17,4	24,0	74,8	83,5	46,6	13,7	19,7	60,1	9,5	105,2	96,7
touko	85,4	40,5	16,8	23,1	73,9	80,6	44,9	12,8	19,0	58,0	7,7	102,8	94,4
kesä	86,0	39,6	18,8	22,8	75,4	78,8	42,6	12,8	19,4	58,1	7,7	102,9	93,9
heinä	92,7	41,4	20,5	25,9	81,8	79,3	43,1	12,5	20,0	57,5	8,8	103,9	92,9
elo	76,5	35,6	15,8	21,3	66,6	70,0	38,4	10,2	18,1	49,5	8,6	106,9	96,4
Määrät (vuotuinen prosenttimuutos; 2000 = 100 sarakkeet 12 ja 13)													
1999	2,2	2,8	-0,8	3,3	1,4	6,1	3,5	12,9	7,7	7,1	6,0	88,2	93,8
2000	12,4	12,5	12,7	12,7	13,6	5,9	6,8	11,7	4,5	8,9	4,7	100,0	100,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	5,1	1,8	8,6	7,9	5,8	-1,2	-1,0	-3,9	-0,1	-1,7	-1,6	105,3	98,8
2002	1,8	1,0	-3,5	4,3	1,2	-1,5	-2,5	-8,2	1,6	-2,7	-1,5	107,9	98,4
2002													
II	3,1	3,7	-2,4	5,5	2,6	-0,2	-0,1	-8,9	3,7	-1,9	0,6	108,1	98,6
III	5,5	5,1	0,1	7,6	4,7	2,4	1,4	1,6	4,3	2,2	0,6	109,0	99,0
IV	3,3	3,6	-2,0	6,1	2,5	1,5	-0,1	-0,7	5,1	1,0	2,1	107,8	98,7
2003													
I	1,7	1,4	-0,1	1,9	1,2	3,4	1,0	8,2	5,3	4,7	-3,4	108,0	100,0
II	-2,1	-3,4	-3,1	-3,7	-2,6	1,7	-1,6	4,3	4,4	1,5	3,9	106,8	101,5
2003													
maalis	-1,2	-1,9	-2,1	-0,4	-1,3	5,0	2,5	8,2	7,0	5,7	2,4	105,7	100,4
huhti	-1,5	-1,8	-5,4	-2,7	-2,4	-0,4	-2,4	-0,3	2,9	-0,2	8,1	107,7	100,9
touko	-3,3	-5,0	-5,8	-3,1	-4,0	2,7	-0,2	3,4	5,1	1,1	2,8	106,1	102,3
kesä	-1,6	-3,2	1,7	-5,3	-1,4	2,9	-2,2	10,8	5,1	3,9	0,1	106,7	101,4
heinä	-0,4	-2,4	7,6	-3,4	0,7	0,8	-1,9	5,1	-0,1	0,2	4,0	107,4	100,6
elo
Yksikköarvot (vuotuinen prosenttimuutos; 2000 = 100 sarakkeet 12 ja 13)													
1999	2,3	1,7	2,7	1,4	2,4	3,5	3,9	3,4	1,4	2,0	39,4	92,4	82,1
2000	8,3	11,0	7,4	5,1	7,2	21,9	28,3	11,8	8,7	13,5	84,8	100,0	100,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	1,0	0,7	0,3	1,9	1,0	0,2	-1,3	1,6	2,8	1,7	-11,0	101,0	100,2
2002	-0,7	-1,4	-0,5	0,5	-0,7	-2,4	-2,8	-2,1	-1,0	-1,6	-3,8	100,3	97,8
2002													
II	-0,7	-1,4	-0,3	0,4	-0,6	-3,2	-4,2	-1,8	-1,1	-1,6	-8,4	100,7	98,3
III	-1,9	-2,7	-1,8	-0,6	-1,9	-3,4	-3,6	-3,4	-2,8	-2,8	-4,6	99,6	97,6
IV	-1,1	-1,1	-1,5	-0,6	-1,2	0,6	2,5	-2,7	-1,4	-1,5	19,3	99,7	98,1
2003													
I	-2,6	-2,0	-3,1	-3,1	-2,9	0,1	3,2	-6,4	-3,4	-3,7	29,2	98,4	97,3
II	-3,6	-3,2	-4,8	-3,4	-3,7	-5,0	-5,2	-7,7	-3,5	-4,8	-9,8	97,1	93,4
2003													
maalis	-3,0	-2,2	-4,1	-3,6	-3,3	-1,3	1,6	-7,5	-4,1	-4,4	22,1	98,0	96,6
huhti	-3,1	-2,8	-3,5	-3,0	-3,2	-3,5	-3,2	-7,2	-2,7	-4,0	-3,2	97,7	95,1
touko	-4,0	-3,0	-6,5	-3,7	-4,0	-6,1	-6,7	-8,1	-4,3	-5,3	-16,5	97,2	92,4
kesä	-3,9	-3,7	-4,5	-3,6	-4,0	-5,2	-5,7	-7,7	-3,3	-5,1	-9,5	96,5	92,8
heinä	-2,7	-2,9	-1,7	-2,6	-2,7	-4,4	-5,2	-6,1	-2,3	-4,4	-7,1	96,8	93,2
elo

Lähteet: Eurostat ja Eurostatin laskelmiin perustuvat EKP:n laskelmat (määrälaskelmat ja yksikköarvojen puhdistus kausivaihtelusta).

1) Määritelmien, kattavuuden ja kirjausajankohdan erojen vuoksi Eurostatin kokoamat ulkomaankaupan tilastot eivät ole täysin vertailukelpoisia EKP:n kokoaman maksutasetilaston tavarat-erän kanssa (taulukko 8.2).

2) Hyödykejako sarakkeissa 2–4 ja 7–9 noudattaa Broad Economic Categories -luokitusta. Valmistettujen tavaroiden (sarakkeet 5 ja 10) ja öljyn (sarake 11) hyödykejako noudattaa SITC-luokitusta (3. tarkistettu laitos).

2. Maaryhmittäin ja maittain¹⁾

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton, ellei toisin mainita)

	Yhteensä	Yhteensä (kp.)	Iso- Britannia	Ruotsi	Tanska	EU:hun liittyvät maat	Sveitsi	Yhdys- vallat	Japani	Aasia pl. Japani	Afrikka	Latina- lainen Amerikka	Muut maat	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Vienti (fob)														
1999	832,8	-	161,4	33,1	21,1	77,3	56,1	135,1	26,8	119,2	48,4	39,1	113,6	
2000	1 013,7	-	189,7	38,8	23,2	94,6	63,4	171,4	34,2	151,6	56,1	46,7	141,6	
Euroalueen laajeneminen														
2001	1 060,8	-	201,9	36,9	24,3	105,9	66,3	180,0	34,5	165,3	60,3	49,8	135,6	
2002	1 080,2	-	205,7	37,0	24,8	112,0	63,9	182,4	32,7	170,1	59,9	43,2	148,4	
2002	II	273,9	272,4	52,0	9,3	6,3	28,7	16,2	46,0	7,8	42,7	15,7	11,3	37,7
	III	267,4	271,9	50,7	8,4	6,0	27,7	15,7	44,7	8,3	42,7	14,9	10,6	37,7
	IV	278,7	268,7	50,5	10,1	6,5	29,2	16,1	46,7	8,6	45,2	15,2	11,0	39,6
2003	I	257,7	266,2	49,1	9,7	6,4	27,6	16,5	42,0	7,8	40,3	13,7	9,6	35,1
	II	258,2	259,4	46,2	9,5	6,0	29,3	15,5	41,0	7,2	40,7	14,9	9,5	.
2003	maalis	89,6	86,6	17,7	3,5	2,5	9,5	5,6	13,9	2,7	13,9	4,7	3,4	12,3
	huhti	86,7	87,8	15,8	3,3	2,0	9,7	5,1	13,8	2,6	13,7	5,1	3,1	12,5
	touko	85,4	85,7	15,1	3,2	2,1	9,8	5,2	14,0	2,3	13,5	4,9	3,0	12,4
	kesä	86,0	85,9	15,3	3,0	1,9	9,8	5,2	13,2	2,3	13,5	4,9	3,4	.
	heinä	92,7	86,7	16,6	2,6	1,9	10,4	5,4	14,6	2,8	15,1	5,5	3,4	.
	elo	76,5	89,2
Muutos edellisestä vuodesta, %														
2003	elo	-6,1	-
Tuonti (cif)														
1999	781,2	-	131,0	33,2	18,6	60,3	43,2	113,2	53,9	151,8	49,0	30,4	95,4	
2000	1 008,4	-	156,6	38,0	21,8	76,8	49,8	140,7	65,5	211,6	72,2	39,7	134,0	
Euroalueen laajeneminen														
2001	1 011,1	-	154,0	34,3	21,3	88,8	52,9	138,1	58,6	207,9	74,0	40,9	140,3	
2002	983,2	-	149,0	35,6	22,7	93,5	52,0	125,7	52,7	204,7	68,4	39,4	139,7	
2002	II	251,3	248,5	39,1	9,2	5,5	23,9	13,6	33,2	13,6	49,0	17,1	10,7	36,5
	III	236,8	246,0	34,9	8,3	5,5	22,7	12,3	28,8	12,6	51,7	16,3	10,0	33,8
	IV	252,9	246,8	37,4	9,5	6,3	24,7	13,3	30,7	13,7	54,6	17,2	9,4	36,1
2003	I	250,5	250,3	35,3	9,1	5,9	24,6	13,4	28,6	13,5	54,3	19,0	9,1	37,9
	II	242,9	243,2	33,5	9,3	5,6	25,2	12,4	28,7	13,4	51,3	16,5	10,3	.
2003	maalis	86,1	83,2	12,7	3,3	1,9	8,7	4,7	9,8	4,7	18,1	6,4	3,2	12,7
	huhti	83,5	82,6	11,3	3,2	1,9	8,5	4,1	10,1	4,8	17,7	6,1	3,6	12,2
	touko	80,6	80,5	10,9	3,0	1,8	8,2	4,3	9,7	4,4	16,8	5,3	3,5	12,5
	kesä	78,8	80,1	11,3	3,0	1,9	8,4	4,0	8,9	4,2	16,7	5,0	3,2	.
	heinä	79,3	79,3	10,6	2,5	1,6	8,9	4,3	8,8	4,1	17,3	5,8	3,4	.
	elo	70,0	82,3
Muutos edellisestä vuodesta, %														
2003	elo	-3,8	-
Tase														
1999	51,6	-	30,4	-0,1	2,6	17,0	12,9	21,9	-27,1	-32,6	-0,6	8,7	18,2	
2000	5,3	-	33,1	0,8	1,4	17,8	13,6	30,7	-31,3	-60,0	-16,1	7,0	7,6	
Euroalueen laajeneminen														
2001	49,7	-	47,8	2,7	3,0	17,1	13,4	42,0	-24,1	-42,5	-13,7	8,9	-4,7	
2002	97,0	-	56,7	1,4	2,2	18,5	12,0	56,7	-20,0	-34,5	-8,5	3,8	8,7	
2002	II	22,5	23,9	13,0	0,1	0,8	4,8	2,7	12,8	-5,8	-6,3	-1,5	0,6	1,2
	III	30,5	25,9	15,9	0,1	0,5	5,0	3,3	15,8	-4,3	-9,0	-1,4	0,5	3,8
	IV	25,9	21,9	13,1	0,5	0,3	4,5	2,8	16,0	-5,1	-9,5	-1,9	1,6	3,5
2003	I	7,2	15,9	13,8	0,6	0,5	3,0	3,1	13,4	-5,7	-14,0	-5,3	0,5	-2,8
	II	15,3	16,1	12,7	0,3	0,5	4,2	3,0	12,3	-6,2	-10,5	-1,6	-0,9	.
2003	maalis	3,5	3,4	5,0	0,2	0,6	0,8	0,9	4,1	-2,0	-4,2	-1,7	0,2	-0,4
	huhti	3,2	5,2	4,5	0,1	0,2	1,2	1,0	3,8	-2,2	-4,0	-1,1	-0,5	0,3
	touko	4,8	5,2	4,2	0,1	0,3	1,6	0,9	4,3	-2,1	-3,3	-0,4	-0,5	-0,1
	kesä	7,3	5,7	4,0	0,1	0,0	1,4	1,2	4,3	-1,9	-3,2	-0,1	0,2	.
	heinä	13,3	7,5	6,0	0,1	0,3	1,5	1,2	5,8	-1,3	-2,2	-0,3	0,0	.
	elo	6,5	6,9

Lähteet: Eurostat ja Eurostatin tietoihin perustuvat EKP:n laskelmat (Kauppatase ja Muut maat).

1) Määritelmien, kattavuuden ja kirjausajankohdan erojen vuoksi Eurostatin kokoamat ulkomaankaupan tilastot eivät ole täysin vertailukelpoisia EKP:n kokoaman maksutaseilaston tavarat-erän kanssa (taulukot 8.1 ja 8.2).

10 Valuuttakurssit

Taulukko 10

Valuuttakurssit

(jakson keskiarvo, x yksikköä valuuttaa / 1 ecu tai euro, 1999/1 = 100 [efektiivinen])

		Euron efektiivinen valuuttakurssi ¹⁾							Ecu:n/euron valuuttakurssi ²⁾			
		Suppea maaryhmä					Laaja maaryhmä		USA:n dollari	Japanin jeni		
		Nimellinen	Reaalinen; kuluttaja-hinta-indeksi	Reaalinen; tehdasteollisuuden tuottaja-hintaindeksi	Reaalinen; BKT:n deflaattori	Reaalinen; tehdasteollisuuden yksikkötyökustannukset	Reaalinen; koko talouden yksikkötyökustannukset	Nimellinen			Reaalinen; kuluttaja-hinta-indeksi	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1997		99,1	99,4	99,2	98,3	101,0	101,6	90,4	96,7	1,1340	137,09	
1998		101,5	101,3	101,6	100,9	99,8	101,5	96,6	99,2	1,1211	146,41	
1999		95,7	95,7	95,9	95,6	96,2	95,8	96,6	95,9	1,0658	121,32	
2000		85,7	86,3	87,6	85,4	87,2	85,1	88,2	86,2	0,9236	99,47	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001		87,3	88,6	89,9	88,1	88,5	86,4	91,0	87,9	0,8956	108,68	
2002		90,0	92,5	93,5	92,3	90,9	90,3	95,6	91,8	0,9456	118,06	
2001	I	88,6	89,5	91,2	88,9	90,2	87,3	91,4	88,4	0,9232	109,06	
	II	86,0	87,3	88,6	86,5	87,6	85,1	89,5	86,6	0,8725	106,93	
	III	87,0	88,3	89,6	87,7	87,6	85,7	91,2	87,8	0,8903	108,27	
	IV	87,5	89,3	90,4	89,2	88,6	87,5	92,0	88,6	0,8959	110,45	
2002	I	87,1	89,4	90,4	88,8	87,8	87,5	91,3	87,8	0,8766	116,07	
	II	88,8	91,4	92,2	90,9	89,7	89,2	93,9	90,3	0,9188	116,46	
	III	91,3	93,9	95,1	93,8	92,6	91,5	97,9	93,9	0,9838	117,25	
	IV	92,5	95,4	96,3	95,6	93,6	92,8	99,4	95,2	0,9994	122,42	
2003	I	96,9	100,1	100,8	100,2	97,7	97,7	104,1	99,3	1,0731	127,59	
	II	101,3	104,9	104,9	105,0	102,4	102,4	107,9	103,1	1,1372	134,74	
	III	100,5	104,2	104,0	-	-	-	106,9	102,0	1,1248	132,14	
2001	tammi	89,2	89,9	91,6	-	-	-	91,7	88,7	0,9383	109,57	
	helmi	88,3	89,1	90,9	-	-	-	91,0	88,0	0,9217	107,08	
	maalis	88,4	89,4	91,1	-	-	-	91,4	88,5	0,9095	110,33	
	huhti	87,6	88,8	90,2	-	-	-	91,0	88,1	0,8920	110,36	
	touko	85,9	87,2	88,4	-	-	-	89,3	86,4	0,8742	106,50	
	kesä	84,7	86,0	87,2	-	-	-	88,1	85,2	0,8532	104,30	
	heinä	85,4	86,8	87,9	-	-	-	89,1	86,0	0,8607	107,21	
	elo	87,7	89,0	90,3	-	-	-	91,8	88,4	0,9005	109,34	
	syys	88,0	89,3	90,6	-	-	-	92,6	89,1	0,9111	108,20	
	loka	88,0	89,6	90,8	-	-	-	92,8	89,3	0,9059	109,86	
	marras	86,8	88,4	89,7	-	-	-	91,3	87,8	0,8883	108,68	
	joulu	87,7	89,8	90,8	-	-	-	91,9	88,7	0,8924	113,38	
2002	tammi	87,6	89,9	91,0	-	-	-	91,6	88,1	0,8833	117,12	
	helmi	86,8	89,0	90,1	-	-	-	91,1	87,4	0,8700	116,23	
	maalis	86,8	89,3	90,2	-	-	-	91,2	87,9	0,8758	114,75	
	huhti	87,2	89,7	90,6	-	-	-	91,7	88,2	0,8858	115,81	
	touko	88,6	91,1	92,0	-	-	-	93,7	90,0	0,9170	115,86	
	kesä	90,6	93,2	94,0	-	-	-	96,4	92,6	0,9554	117,80	
	heinä	91,7	94,4	95,4	-	-	-	98,2	94,3	0,9922	117,11	
	elo	91,1	93,6	94,9	-	-	-	97,7	93,6	0,9778	116,31	
	syys	91,2	93,7	95,1	-	-	-	98,0	93,8	0,9808	118,38	
	loka	91,7	94,3	95,3	-	-	-	98,5	94,4	0,9811	121,57	
	marras	92,5	95,1	96,0	-	-	-	99,3	94,9	1,0014	121,65	
	joulu	93,6	96,7	97,5	-	-	-	100,4	96,2	1,0183	124,20	
2003	tammi	95,8	98,8	99,9	-	-	-	103,0	98,1	1,0622	126,12	
	helmi	97,1	100,2	101,1	-	-	-	104,4	99,4	1,0773	128,60	
	maalis	97,9	101,2	101,4	-	-	-	105,1	100,3	1,0807	128,16	
	huhti	98,6	102,1	102,2	-	-	-	105,2	100,6	1,0848	130,12	
	touko	102,5	106,1	106,2	-	-	-	109,1	104,1	1,1582	135,83	
	kesä	102,7	106,6	106,4	-	-	-	109,3	104,5	1,1663	138,05	
	heinä	101,4	105,2	105,0	-	-	-	107,8	102,9	1,1372	134,99	
	elo	100,3	103,9	103,8	-	-	-	106,6	101,6	1,1139	132,38	
	syys	99,9	103,6	103,2	-	-	-	106,4	101,5	1,1222	128,94	
	loka	101,3	105,1	104,6	-	-	-	108,3	103,3	1,1692	128,12	
	Muutos ed. kuukaudesta, % ⁴⁾											
	2003	loka	1,4	1,5	1,4	-	-	-	1,8	1,8	4,2	-0,6
Muutos ed. vuodesta, % ⁴⁾												
2003	loka	10,5	11,4	9,8	-	-	-	9,9	9,4	19,2	5,4	

Lähde: EKP.

1) Lisätietoja laskentatavasta Yleistä-osassa.

2) Joulukuuhun 1998 asti ecu:n valuuttakurssit (BIS); tammikuusta 1999 alkaen euron valuuttakurssit.

Ecu/euron valuuttakurssit ³⁾										
Sveitsin frangi	Englannin punta	Ruotsin kruunu	Tanskan kruunu	Norjan kruunu	Kanadan dollari	Australian dollari	Hongkongin dollari ³⁾	Etelä-Korean won ³⁾	Singaporen dollari ³⁾	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
1,6440	0,69230	8,6512	7,4836	8,0186	1,5692	1,5281	8,7498	1 069,75	1,6777	1997
1,6220	0,67643	8,9159	7,4993	8,4659	1,6651	1,7867	8,6946	1 568,89	1,8764	1998
1,6003	0,65874	8,8075	7,4355	8,3104	1,5840	1,6524	8,2694	1 267,26	1,8064	1999
1,5579	0,60948	8,4452	7,4538	8,1129	1,3706	1,5889	7,1972	1 043,50	1,5923	2000
Euroalueen laajeneminen										
1,5105	0,62187	9,2551	7,4521	8,0484	1,3864	1,7319	6,9855	1 154,83	1,6039	2001
1,4670	0,62883	9,1611	7,4305	7,5086	1,4838	1,7376	7,3750	1 175,50	1,6912	2002
1,5334	0,63260	9,0038	7,4639	8,2024	1,4099	1,7405	7,2007	1 174,68	1,6164	2001 I
1,5283	0,61437	9,1261	7,4593	8,0109	1,3450	1,7013	6,8051	1 138,94	1,5829	II
1,5070	0,61940	9,4067	7,4438	8,0094	1,3743	1,7341	6,9439	1 150,05	1,5823	III
1,4735	0,62090	9,4810	7,4415	7,9693	1,4157	1,7508	6,9873	1 155,22	1,6344	IV
1,4733	0,61471	9,1589	7,4318	7,8117	1,3978	1,6923	6,8368	1 155,27	1,6072	2002 I
1,4648	0,62853	9,1584	7,4343	7,5175	1,4275	1,6662	7,1664	1 157,79	1,6567	II
1,4636	0,63533	9,2301	7,4281	7,3991	1,5361	1,7965	7,6731	1 172,73	1,7295	III
1,4667	0,63611	9,0946	7,4281	7,3192	1,5687	1,7913	7,7941	1 215,37	1,7671	IV
1,4662	0,66961	9,1822	7,4305	7,5706	1,6203	1,8095	8,3695	1 288,92	1,8724	2003 I
1,5180	0,70169	9,1425	7,4250	7,9570	1,5889	1,7742	8,8692	1 373,83	1,9872	II
1,5451	0,69888	9,1631	7,4309	8,2472	1,5533	1,7089	8,7674	1 321,05	1,9699	III
1,5291	0,63480	8,9055	7,4642	8,2355	1,4098	1,6891	7,3182	1 194,92	1,6302	2001 tammi
1,5358	0,63400	8,9770	7,4630	8,2125	1,4027	1,7236	7,1889	1 153,81	1,6067	helmi
1,5355	0,62915	9,1264	7,4643	8,1600	1,4167	1,8072	7,0939	1 173,40	1,6114	maalis
1,5287	0,62168	9,1120	7,4633	8,1146	1,3903	1,7847	6,9568	1 183,45	1,6165	huhti
1,5334	0,61328	9,0576	7,4612	7,9927	1,3473	1,6813	6,8182	1 133,74	1,5855	touko
1,5225	0,60890	9,2106	7,4539	7,9360	1,3016	1,6469	6,6542	1 104,12	1,5497	kesä
1,5135	0,60857	9,2637	7,4447	7,9714	1,3153	1,6890	6,7130	1 120,28	1,5691	heinä
1,5144	0,62672	9,3107	7,4450	8,0552	1,3857	1,7169	7,0236	1 153,99	1,5855	elo
1,4913	0,62291	9,6744	7,4413	7,9985	1,4260	1,8036	7,1063	1 178,27	1,5929	syys
1,4793	0,62393	9,5780	7,4367	7,9970	1,4224	1,7955	7,0655	1 178,62	1,6397	loka
1,4663	0,61838	9,4166	7,4452	7,9224	1,4153	1,7172	6,9284	1 137,48	1,6254	marras
1,4749	0,62012	9,4359	7,4431	7,9911	1,4075	1,7348	6,9595	1 146,99	1,6389	joulu
1,4745	0,61659	9,2275	7,4329	7,9208	1,4135	1,7094	6,8886	1 160,78	1,6247	2002 tammi
1,4775	0,61160	9,1828	7,4299	7,7853	1,3880	1,6963	6,7857	1 147,18	1,5935	helmi
1,4678	0,61574	9,0594	7,4324	7,7183	1,3903	1,6695	6,8308	1 157,30	1,6016	maalis
1,4658	0,61407	9,1358	7,4341	7,6221	1,4008	1,6537	6,9091	1 163,18	1,6191	huhti
1,4572	0,62823	9,2208	7,4356	7,5207	1,4210	1,6662	7,1521	1 150,08	1,6506	touko
1,4721	0,64405	9,1137	7,4330	7,4043	1,4627	1,6793	7,4523	1 160,62	1,7029	kesä
1,4624	0,63870	9,2689	7,4301	7,4050	1,5321	1,7922	7,7389	1 169,16	1,7395	heinä
1,4636	0,63633	9,2489	7,4270	7,4284	1,5333	1,8045	7,6265	1 167,08	1,7164	elo
1,4649	0,63059	9,1679	7,4271	7,3619	1,5434	1,7927	7,6500	1 182,57	1,7320	syys
1,4650	0,62994	9,1051	7,4297	7,3405	1,5481	1,7831	7,6521	1 211,92	1,7511	loka
1,4673	0,63709	9,0818	7,4280	7,3190	1,5735	1,7847	7,8098	1 208,19	1,7666	marras
1,4679	0,64218	9,0961	7,4264	7,2948	1,5872	1,8076	7,9409	1 226,88	1,7858	joulu
1,4621	0,65711	9,1733	7,4324	7,3328	1,6364	1,8218	8,2841	1 250,06	1,8433	2003 tammi
1,4674	0,66977	9,1455	7,4317	7,5439	1,6299	1,8112	8,4022	1 282,82	1,8803	helmi
1,4695	0,68255	9,2265	7,4274	7,8450	1,5943	1,7950	8,4279	1 335,44	1,8954	maalis
1,4964	0,68902	9,1541	7,4255	7,8317	1,5851	1,7813	8,4605	1 337,38	1,9282	huhti
1,5155	0,71322	9,1559	7,4246	7,8715	1,6016	1,7866	9,0321	1 390,03	2,0074	touko
1,5411	0,70224	9,1182	7,4250	8,1619	1,5798	1,7552	9,0955	1 392,33	2,0233	kesä
1,5476	0,70045	9,1856	7,4332	8,2893	1,5694	1,7184	8,8689	1 342,27	1,9956	heinä
1,5400	0,69919	9,2378	7,4322	8,2558	1,5570	1,7114	8,6873	1 312,67	1,9531	elo
1,5474	0,69693	9,0682	7,4273	8,1952	1,5330	1,6967	8,7377	1 306,88	1,9591	syys
1,5485	0,69763	9,0105	7,4301	8,2274	1,5489	1,6867	9,0530	1 364,70	2,0282	loka
0,1	0,1	-0,6	0,0	0,4	1,0	-0,6	3,6	4,4	3,5	Muutos ed. kuukaudesta, % ⁴⁾ 2003 loka
5,7	10,7	-1,0	0,0	12,1	0,0	-5,4	18,3	12,6	15,8	Muutos ed. vuodesta, % ⁴⁾ 2003 loka

3) Koska EKP ei ilmoittanut virallisia viitekursseja näille valuutoille ennen lokakuuta 2000, taulukossa esitetään viitteelliset kurssit syyskuuhun 2000 saakka.

4) Viimeisen kuukausihavainnon prosenttimuutos on esitetty verrattuna edellisen kuukauden tietoihin ja vuotta aikaisempiin tietoihin. Positiivinen muutos merkitsee euron vahvistumista. Tammikuusta 2001 alkaen efektiivistä valuuttakurssia koskevat tilastot eivät ole täysin vertailukelpoisia aiempien havaintojen kanssa muuttuneiden painojen vuoksi.

II Taloudellinen kehitys muissa EU-maissa

Taulukko 11

Taloudellinen kehitys

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	YKHI	Julkisen talouden alijäämä (-)/yli-jäämä (+), % BKT:stä	Julkisen talouden brutto-velka, % BKT:stä	Valtion pitkä-aikaisten lainojen tuotot ¹⁾ , vuotuinen korko	Valuutta-kurssi ²⁾ , kansallinen valuutta/ euro	Vaihtotase ja uusi pääomata- se, % BKT:stä	Yksikkö-työ- kustan- nukset ³⁾	BKT:n määrä	Teolli- suus- tuotannon volyyymi- indeksi ⁴⁾	Standar- doitu työttö- myysaste, % työ- voimasta (kp.)	Lavea raha ⁵⁾	3 kk:n korko ¹⁾ , vuotuinen korko
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Tanska												
1999	2,1	3,3	53,0	4,91	7,44	1,8	2,4	2,6	0,1	4,8	-0,2	3,44
2000	2,7	2,6	47,3	5,64	7,45	1,5	1,4	2,9	5,7	4,4	1,1	5,00
2001	2,3	3,1	45,4	5,08	7,45	3,1	3,7	1,4	1,3	4,3	5,7	4,70
2002	2,4	2,1	45,5	5,06	7,43	2,6	1,2	2,1	1,4	4,5	3,5	3,54
2002	II	2,1	-	-	5,36	7,43	3,3	0,0	3,4	4,6	4,4	2,8
	III	2,4	-	-	4,92	7,43	3,2	1,0	1,6	0,9	4,6	2,6
	IV	2,7	-	-	4,74	7,43	1,6	0,4	1,5	1,0	4,7	6,1
2003	I	2,8	-	-	4,30	7,43	2,6	0,9	1,4	1,6	5,0	19,1
	II	2,2	-	-	4,12	7,43	3,8	2,9	-1,0	-1,2	5,2	22,2
	III	1,6	-	-	4,31	7,43	5,4	19,3
2003	touko	2,1	-	-	4,09	7,42	-	-	-	-1,4	5,2	24,2
	kesä	2,0	-	-	3,85	7,42	-	-	-	-1,8	5,3	21,8
	heinä	1,8	-	-	4,17	7,43	-	-	-	1,6	5,3	21,6
	elo	1,5	-	-	4,35	7,43	-	-	-	0,8	5,4	20,2
	syys	1,7	-	-	4,40	7,43	-	-	-	.	5,5	16,2
	loka	.	-	-	4,44	7,43	-	-	-	.	.	2,20
Ruotsi												
1999	0,6	1,5	62,7	4,98	8,81	2,6	-1,2	4,6	2,2	6,7	6,8	3,32
2000	1,3	3,4	52,8	5,37	8,45	3,8	5,0	4,4	6,3	5,6	6,2	4,07
2001	2,7	4,5	54,4	5,11	9,26	3,8	5,8	1,1	-0,3	4,9	3,4	4,11
2002	2,0	1,3	52,7	5,31	9,16	4,3	2,1	1,9	-1,2	4,9	5,4	4,24
2002	II	1,9	-	-	5,64	9,16	5,3	0,8	3,1	0,1	4,9	5,3
	III	1,5	-	-	5,16	9,23	4,1	1,4	2,4	-1,1	4,9	6,0
	IV	1,6	-	-	5,00	9,09	2,5	1,7	1,3	-2,5	5,1	3,4
2003	I	2,9	-	-	4,59	9,18	5,4	-0,5	1,9	-2,0	5,3	5,6
	II	2,1	-	-	4,43	9,14	4,1	0,5	0,7	0,4	5,4	5,5
	III	2,3	-	-	4,65	9,16	5,4	5,2
2003	touko	2,0	-	-	4,37	9,16	-	-	-	-2,1	5,4	7,0
	kesä	2,0	-	-	4,20	9,12	-	-	-	1,6	5,4	5,0
	heinä	2,4	-	-	4,51	9,19	-	-	-	1,7	5,4	5,1
	elo	2,2	-	-	4,70	9,24	-	-	-	2,0	5,4	5,5
	syys	2,3	-	-	4,73	9,07	-	-	-	.	5,5	4,9
	loka	.	-	-	4,85	9,01	-	-	-	.	.	2,86
Iso-Britannia												
1999	1,3	1,0	45,1	5,01	0,659	-2,2	2,6	2,8	1,2	5,9	5,5	5,54
2000	0,8	3,8	42,1	5,33	0,609	-1,9	2,5	3,8	2,0	5,4	6,6	6,19
2001	1,2	0,7	38,9	5,01	0,622	-1,7	3,9	2,1	-1,6	5,0	8,1	5,04
2002	1,3	-1,5	38,5	4,91	0,629	-1,7	2,2	1,7	-2,7	5,1	6,0	4,06
2002	II	0,9	-4,1	38,1	5,28	0,629	-3,3	2,9	1,5	-2,4	5,1	5,7
	III	1,1	-0,9	37,7	4,71	0,635	-0,7	1,8	1,9	-2,7	5,2	5,7
	IV	1,6	-3,3	38,2	4,52	0,636	-1,7	1,5	2,0	-1,1	5,0	6,3
2003	I	1,5	0,1	37,6	4,34	0,670	0,1	1,9	1,8	-0,4	5,0	6,8
	II	1,3	-5,6	38,4	4,35	0,702	-4,0	1,2	2,0	-1,1	5,0	8,2
	III	1,4	-2,5	38,9	4,63	0,699	7,4
2003	touko	1,2	-7,6	37,9	4,31	0,713	-	-	-	-2,6	4,9	8,3
	kesä	1,1	-6,7	38,4	4,19	0,702	-	-	-	2,3	5,0	8,2
	heinä	1,3	0,5	38,5	4,47	0,700	-	-	-	0,4	5,0	7,9
	elo	1,4	-5,5	38,4	4,65	0,699	-	-	-	-1,7	.	7,0
	syys	1,4	-2,4	38,9	4,76	0,697	-	-	-	.	.	7,3
	loka	.	.	.	4,96	0,698	-	-	-	.	.	3,80

Lähteet: Eurostat (sarakeet 1, 8, 9 ja 10), Euroopan komissio (talous- ja raha-asioista vastaava pääosasto ja Eurostat) (sarake 2 [vuosittain] ja sarake 3 [vuosittain]), Reuters (sarake 12), kansalliset tilastot (sarake 2 [neljännesvuosittain ja kuukausittain], sarake 3 [neljännesvuosittain ja kuukausittain]), 4, 5, 7 [pl. Ruotsi] ja 11), EKP:n laskelma (sarakeet 6 ja 7 [Ruotsi]).

- 1) Ajanjakson keskiarvoja.
- 2) Lisäinformaatiota, ks. taulukko 10.
- 3) Koko talous; Ison-Britannian tilastot eivät sisällä työnantajan sosiaaliturvamaksuja.
- 4) Yhteensä (rakentamista lukuun ottamatta); korjattu työpäivien määrällä.
- 5) Kuukauden lopun keskiarvoja; M3; M4 Ison-Britannian osalta.

12 Taloudellinen kehitys EU:n ulkopuolella

Taulukko 12.1

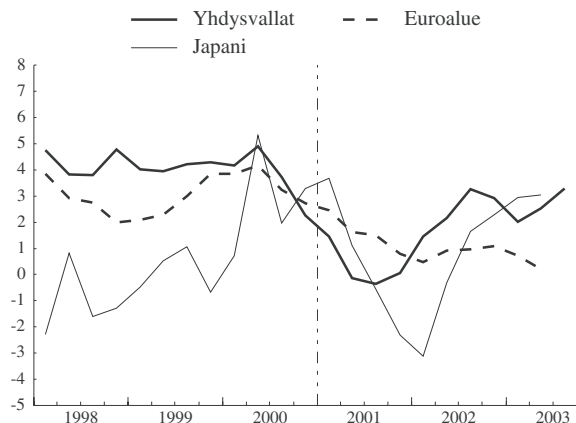
Taloudellinen kehitys

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	KHI	Yksikkö- työ- kustannuk- set ¹⁾	BKT:n määrä	Teollisuus- tuotannon volyyymi- indeksi ¹⁾	Työttö- myysaste, % työ- voimasta (kp.)	Lavea raha ²⁾	Pankkien- välisten 3 kk:n talletusten korko ³⁾ , vuotuinen korko	Valtion 10 vuoden lainojen tuotto ³⁾ , vuotuinen korko	Valuutta- kurssi ⁴⁾ , kansallinen valuutta/ euro	Julkisen talouden rahoitus- asema alijäämä (-) ⁵⁾ / ylijäämä (+), % BKT:stä	Julkinen brutto- velka ⁶⁾ , % BKT:stä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Yhdysvallat											
1999	2,2	-1,1	4,1	5,0	4,2	8,7	5,42	5,64	1,066	0,7	49,6
2000	3,4	3,2	3,8	5,2	4,0	9,4	6,53	6,03	0,924	1,4	44,2
2001	2,8	0,7	0,3	-4,1	4,8	11,4	3,78	5,01	0,896	-0,5	43,6
2002	1,6	-1,3	2,4	-1,0	5,8	8,0	1,80	4,60	0,946	-3,4	45,8
2002											
II	1,3	-1,4	2,2	-1,5	5,8	7,9	1,92	5,08	0,919	-3,3	44,2
III	1,6	-1,9	3,3	0,5	5,8	7,2	1,81	4,25	0,984	-3,4	44,9
IV	2,2	-0,8	2,9	1,1	5,9	6,4	1,55	3,99	0,999	-3,9	45,8
2003											
I	2,9	0,6	2,0	0,4	5,8	6,3	1,33	3,90	1,073	-4,2	46,3
II	2,1	0,7	2,5	-1,3	6,2	6,9	1,24	3,61	1,137	-4,7	47,1
III	2,2	.	3,3	-1,2	6,1	7,6	1,13	4,22	1,125	.	.
2003											
touko	2,1	-	-	-1,3	6,1	6,8	1,28	3,56	1,158	-	-
kesä	2,1	-	-	-1,6	6,4	7,3	1,12	3,32	1,166	-	-
heinä	2,1	-	-	-1,3	6,2	8,3	1,11	3,93	1,137	-	-
elo	2,2	-	-	-1,7	6,1	7,7	1,14	4,44	1,114	-	-
syys	2,3	-	-	-0,5	6,1	6,9	1,14	4,29	1,122	-	-
loka	.	-	-	.	.	.	1,16	4,27	1,169	-	-
Japani											
1999	-0,3	-1,8	0,1	0,2	4,7	3,7	0,22	1,75	121,3	-7,2	118,2
2000	-0,7	-6,0	2,8	5,7	4,7	2,1	0,28	1,76	99,5	-7,4	126,1
2001	-0,7	5,1	0,4	-6,8	5,0	2,8	0,15	1,34	108,7	-6,1	134,6
2002	-0,9	-3,0	0,1	-1,2	5,4	3,3	0,08	1,27	118,1	.	.
2002											
II	-0,9	-1,7	-0,3	-3,5	5,4	3,5	0,08	1,37	116,5	.	.
III	-0,8	-6,7	1,7	3,3	5,4	3,3	0,07	1,24	117,2	.	.
IV	-0,5	-8,4	2,3	6,0	5,4	2,9	0,07	1,01	122,4	.	.
2003											
I	-0,2	-6,9	2,9	5,5	5,4	1,9	0,06	0,80	127,6	.	.
II	-0,2	-3,6	3,0	2,2	5,4	1,6	0,06	0,60	134,7	.	.
III	-0,2	.	.	0,7	.	1,8	0,05	1,20	132,1	.	.
2003											
touko	-0,2	-2,3	-	1,3	5,4	1,6	0,06	0,57	135,8	-	-
kesä	-0,4	-3,6	-	2,4	5,3	1,8	0,06	0,56	138,1	-	-
heinä	-0,2	.	-	-0,3	5,3	1,8	0,05	0,99	135,0	-	-
elo	-0,3	.	-	-1,3	.	2,0	0,05	1,15	132,4	-	-
syys	-0,2	.	-	3,4	.	1,8	0,05	1,45	128,9	-	-
loka	.	.	-	.	.	.	0,06	1,40	128,1	-	-

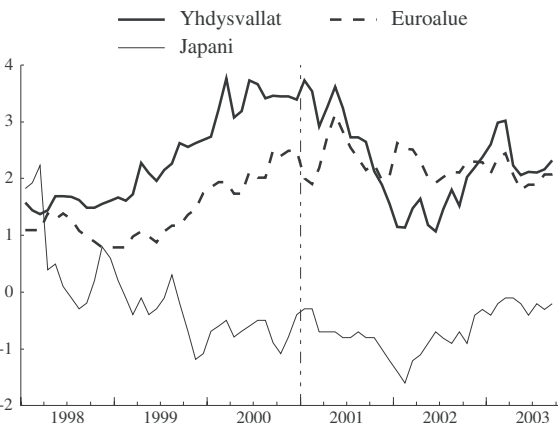
Bruttokansantuotteen määrä

(vuotuinen prosenttimuutos; neljännesvuosittain)

Kuluttajahintaindeksit

(vuotuinen prosenttimuutos; kuukausittain)

Lähteet: Kansalliset tilastot (sarakkeet 1, 2 [Yhdysvallat], 3, 4, 5, 6, 9 ja 10), OECD (sarake 2 [Japani]), Eurostat (euroaluetta koskevan kuvion tilastot), Reuters (sarakkeet 7 ja 8), EKP:n laskelma (sarake 11).

1) Tehdasteollisuus.

2) Ajanjakson keskiarvo, M3 Yhdysvaltojen osalta, M2 ja sijoitus-
todistukset Japanin osalta.

3) Lisäinformaatiota, ks. taulukot 3.1 ja 3.2.

4) Lisäinformaatiota, ks. taulukko 10.

5) Vuoden 1999 tiedot perustuvat rahoitustilinpitoilastoihin.

6) Julkisen sektorin konsolidoitu bruttovelka (ajanjakson lopussa).

Taulukko 12.2

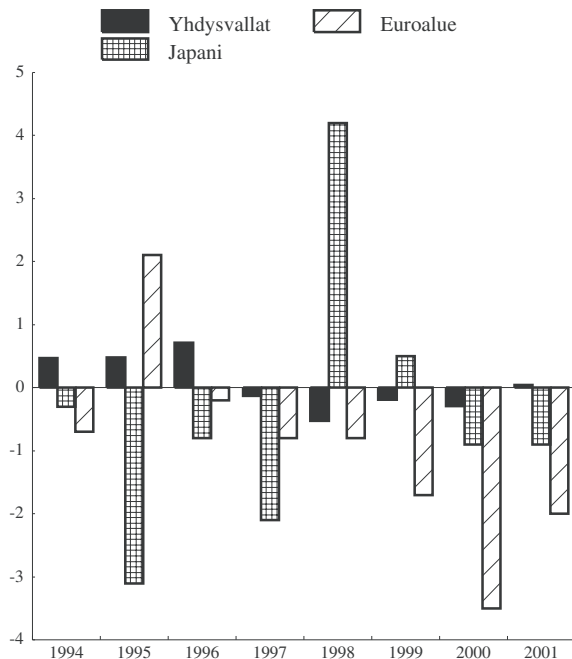
Säästäminen, investoinnit ja rahoitus

(prosenttia BKT:stä)

	Kansallinen säästäminen ja investoinnit			Yritysten (pl. rahoitussektori) investoinnit ja rahoitus						Kotitalouksien investoinnit ja rahoitus ¹⁾			
	Brutto-säästäminen	Pääoman brutto-muodostus	Nettoluotonanto ulkomaille	Pääoman brutto-muodostus	Kiinteän pääoman brutto-muodostus	Rahoitusvarojen netto-hankinta	Brutto-säästäminen	Netto-velkaantuminen	Arvo-paperit ja osakkeet	Pääoma-menot	Rahoitusvarojen netto-hankinta	Brutto-säästäminen	Netto-velkaantuminen
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Yhdysvallat													
1999	18,4	20,9	-3,0	9,5	8,9	10,5	8,2	10,6	2,9	12,4	4,8	11,2	6,3
2000	18,4	21,1	-4,0	9,7	9,1	12,3	7,5	12,6	2,7	12,5	4,0	11,5	5,8
2001	16,5	19,1	-3,7	7,9	8,5	1,9	7,7	1,8	1,9	13,0	6,5	11,6	5,8
2002	15,0	18,6	-4,7	7,7	7,6	1,7	7,7	2,0	0,2	12,8	6,1	12,5	7,0
2001													
III	16,5	18,8	-3,5	7,7	8,3	0,1	7,8	0,3	0,5	12,9	9,1	12,8	9,2
IV	15,9	18,2	-3,6	7,1	8,0	2,1	8,5	0,8	2,2	13,4	3,5	10,9	3,5
2002													
I	15,5	18,6	-4,1	7,5	7,8	1,8	7,9	1,5	0,4	12,8	6,1	12,3	6,9
II	15,5	18,7	-4,8	7,7	7,6	2,6	7,7	2,6	1,0	12,7	5,8	12,7	5,9
III	14,6	18,6	-4,7	7,8	7,6	0,3	7,5	1,0	-1,4	12,9	4,7	12,5	6,8
IV	14,3	18,7	-5,1	7,8	7,5	2,3	7,6	2,8	0,7	12,7	7,6	12,2	8,4
2003													
I	14,0	18,4	-5,2	7,4	7,4	2,1	7,4	2,5	0,5	12,7	7,3	12,1	8,3
II	13,9	18,2	-5,2	7,3	7,4	4,1	8,0	3,6	2,4	12,9	12,2	12,2	12,6
Japani													
1999	27,8	25,9	2,2	14,4	14,8	0,5	13,7	-5,0	0,6	5,2	5,7	11,5	0,3
2000	27,7	26,2	2,3	15,8	15,4	0,9	14,3	-1,0	0,2	5,2	3,9	10,7	-0,1
2001	26,4	25,6	2,0	15,7	15,2	-2,8	14,1	-6,3	0,2	4,9	2,8	8,6	0,2
2002	.	23,7	.	.	.	-2,9	.	-7,0	-0,9	.	0,7	.	-2,1
2001													
III	25,9	25,3	2,1	.	.	3,0	.	-8,4	-1,5	.	-5,6	.	3,2
IV	25,5	25,5	2,0	.	.	4,3	.	5,7	-0,3	.	9,9	.	-0,6
2002													
I	29,6	22,8	3,4	.	.	9,1	.	-4,8	-3,0	.	-6,6	.	2,5
II	.	22,7	.	.	.	-27,8	.	-23,6	0,8	.	5,8	.	-8,5
III	.	23,7	.	.	.	1,2	.	-9,7	-2,3	.	-6,8	.	-0,6
IV	.	25,0	.	.	.	5,9	.	9,2	0,7	.	9,4	.	-1,5
2003													
I	.	22,9	.	.	.	16,1	.	-5,1	0,4	.	-11,3	.	3,4
II	.	23,3	.	.	.	-23,7	.	-22,2	0,1	.	3,0	.	-5,5

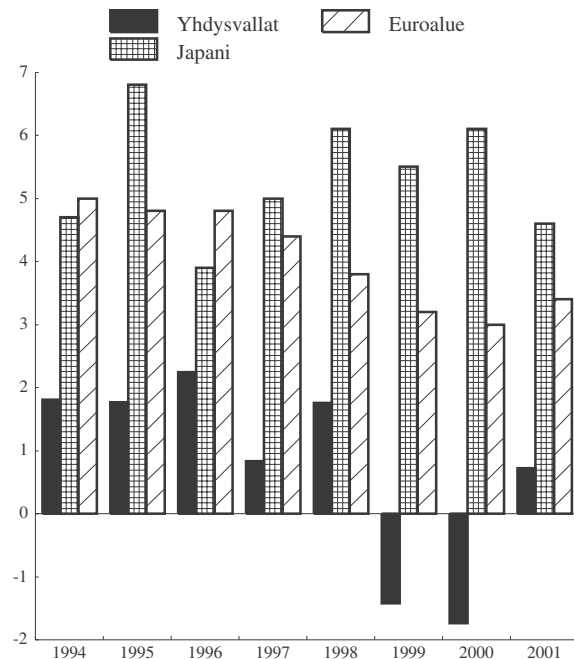
Yritysten (pl. rahoitussektori) nettoluotonanto

(prosenttia BKT:stä)

Kotitalouksien nettoluotonanto¹⁾

(prosenttia BKT:stä)

Lähteet: EKP, Federal Reserve Board, Bank of Japan ja Economic and Social Research Institute.

1) Kotitaloudet mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.

Teknisiä huomautuksia

Yhteenvetotaulukko euroalueen taloustilastoista (taulukko I. Rahatalouden kehitys ja korot)

Kuukauteen t päättyvän vuosineljänneksen keskimääräinen neljännesvuosikasvuvauhti lasketaan seuraavasti:

$$a) \left(\frac{0,5I_t + \sum_{i=1}^2 I_{t-i} + 0,5I_{t-3}}{0,5I_{t-12} + \sum_{i=1}^2 I_{t-i-12} + 0,5I_{t-15}} - 1 \right) \times 100$$

Tässä I_t on kuukauden t kausivaihtelusta puhdistettu kanta (katso myös jäljempänä). Vastaavasti kuukauteen t päättyvän vuoden keskimääräinen vuotuinen kasvuvauhti lasketaan seuraavasti:

$$b) \left(\frac{0,5I_t + \sum_{i=1}^{11} I_{t-i} + 0,5I_{t-12}}{0,5I_{t-12} + \sum_{i=1}^{11} I_{t-i-12} + 0,5I_{t-24}} - 1 \right) \times 100$$

Taulukot 2.1–2.8

Virtatilastojen laskeminen

Kuukausittaiset virtatilastot lasketaan kantojen kuukausierotuksista, kun kannat on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtamattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Jos L_t on kanta kuukauden t lopussa, C_t^M uudelleenluokittelun vaikutus kuukaudessa t, E_t^M valuuttakurssimuutosten vaikutus ja V_t^M arvostusmuutosten vaikutus, virtatilastot F_t^M kuukaudessa t lasketaan seuraavasti:

$$c) F_t^M = (L_t - L_{t-1}) - C_t^M - E_t^M - V_t^M$$

Vastaavasti neljännesvuosivirtatilastot F_t^Q kuukauteen t päättyvänä neljännesvuotena lasketaan seuraavasti:

$$d) F_t^Q = (L_t - L_{t-3}) - C_t^Q - E_t^Q - V_t^Q$$

Tässä L_{t-3} on kanta kuukauden t-3 lopussa (edellisen neljänneksen lopussa) ja esimerkiksi C_t^Q

on uudelleenluokittelun vaikutus kuukauteen t päättyvänä neljännesvuotena.

Joistakin neljännesvuosisarjoista on nyt saatavissa kuukausitietoja (katso jäljempänä). Niiden neljännesvuosivirtatiedot saadaan kolmen kuukausittaisen virran summasta.

Vuotuisen muutosnopeuden laskeminen kuukausisarjoista

Muutosprosentit lasketaan joko virtatietojen tai kausivaihtelusta puhdistettujen kantatietojen (indeksisarjojen) perusteella. Jos F_t^M ja L_t ovat yllä olevan määritelmän mukaisia, kuukauden t kausivaihtelusta puhdistettu kanta I_t on

$$e) I_t = I_{t-1} \times \left(1 + \frac{F_t^M}{L_{t-1}} \right)$$

Kausivaihtelusta puhdistamattomien sarjojen perusjaksoksi on nyt asetettu joulukuu 2001. Kausivaihtelusta puhdistettujen kantatietojen aikasarjat ovat saatavissa EKP:n verkkosivuilta (www.ecb.int) Statistics-sivulta kohdasta "Monetary statistics".

Vuosimuutos a_t eli muutos kuukauteen t päättyvänä 12 kuukauden ajanjaksona voidaan laskea joko seuraavasti:

$$f) a_t = \left[\prod_{i=0}^{11} \left(1 + \frac{F_{t-i}^M}{L_{t-i-1}} \right) - 1 \right] \times 100$$

tai seuraavasti:

$$g) a_t = \left(\frac{I_t}{I_{t-12}} - 1 \right) \times 100$$

Ellei toisin ilmoiteta, vuosittainen prosenttimuutos on laskettu vertaamalla jakson viimeistä kuukausihavaintoa 12 kuukautta aikaisempaan kuukausihavaintoon. Esimerkiksi kaavassa g vuoden 2002 vuotuinen prosenttimuutos on laskettu jakamalla joulukuun 2002 havainto joulukuun 2001 havainnolla.

Vuotuisen kasvuvauhdin prosenttimuutokset voidaan johtaa soveltamalla kaavaa g. Esimerkiksi kuukausittainen kasvuvauhti a_t^M voidaan laskea seuraavasti:

$$h) a_t^M = \left(\frac{I_t}{I_{t-1}} - 1 \right) \times 100$$

M3:n kolmen kuukauden liukuva keskiarvo lasketaan kaavalla $(a_t + a_{t-1} + a_{t-2})/3$, jossa a_t määritellään kuten kaavoissa f ja g.

Vuotuisen muutosnopeuden laskeminen neljännesvuosisarjoista

EKP:n asetus EKP/2001/13 tuli voimaan 1.1.2003, ja sen myötä useista rahalaitosten tase-eristä (esim. lainat kotitalouksille) on nyt saatavissa kuukausittaisia tietoja. Aiemmin nämä tiedot raportoitii neljännesvuosittain. Muutosprosentit lasketaan kuitenkin edelleen neljännesvuosittaisten tietojen perusteella, kunnes kuukausitietoja on kertynyt vähintään yhden täyden vuoden ajalta.

Jos F_t^Q ja L_{t-3} ovat yllä olevan määritelmän mukaisia, kuukauden t kausivaihtelusta puhdistettu kanta I_t on

$$i) I_t = I_{t-3} \times \left(1 + \frac{F_t^Q}{L_{t-3}} \right)$$

Kuukautena t päättyvän neljänneksen prosenttimuutos edellisestä neljänneksestä voidaan laskea käyttämällä kaavaa g.

Euroalueen rahatilastojen puhdistaminen kausivaihtelusta¹

Kausitasoituksessa käytetty lähestymistapa perustuu multiplikatiiviseen erittelyyn X-12-ARIMA-ohjelmalla.² Rahatilastoissa on viikonpäiväkorjauksia, ja jotkin kausivaihtelusta puhdistetut aikasarjat lasketaan yhdistelemällä erikseen kausipuhdistettuja aikasarjoja. Tämä koskee varsinkin rahaaggregaattia M3, joka johdetaan laskemalla yhteen M1:n ja erotuksien (M2-M1) ja (M3-M2) kausivaihtelusta puhdistetut aikasarjat.

Kausivaihtelusta puhdistettujen kantojen indekseille estimoidaan kausitekijät.³ Niillä muokataan kantoja sekä uudelleenluokittelusta ja arvostusmuutoksista aiheutuvia korjauksia. Näin saadaan virtojen kausipuhdistetut arvot. Kausitekijät (ja

kauppapäivään liittyvät tekijät) tarkistetaan vuosittain tai tarvittaessa.

Taulukko 3.7

Vuotuisen muutosnopeuden laskeminen

Muutosprosentit lasketaan rahoitustransaktioiden perusteella ja siten ne on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista. Muutosprosentit lasketaan joko virtatietojen tai kausivaihtelusta puhdistettujen kantatietojen perusteella. Jos N_t^M kuvaa virtaa (nettoemissioita) kuukauden t aikana, L_t kantaa kuukauden t lopussa, kuukauden t kausivaihtelusta puhdistettu kanta I_t on

$$j) I_t = I_{t-1} \times \left(1 + \frac{N_t^M}{L_{t-1}} \right)$$

Perusjaksoksi on asetettu joulukuu 2001. Vuosi-muutos a_t eli muutos kuukauteen t päättyvänä 12 kuukauden ajanjaksona voidaan laskea joko seuraavasti:

$$k) a_t = \left[\prod_{i=0}^{11} \left(1 + \frac{N_{t-i}^M}{L_{t-1-i}} \right) - 1 \right] \times 100$$

tai seuraavasti:

$$l) a_t = \left(\frac{I_t}{I_{t-12}} - 1 \right) \times 100$$

1 Lisätietoja: Euroopan keskuspankki (elokuu 2000), "Seasonal adjustment of monetary aggregates and HICP for the euro area" ja EKP:n verkkosivuilla (www.ecb.int) Statistics-sivulla kohdassa "Monetary statistics".

2 Lisätietoja: Findley, D., Monsell, B., Bell, W., Otto, M. ja Chen, B.C. (1998), "New Capabilities and Methods of the X-12-ARIMA Seasonal Adjustment Program", *Journal of Business and Economic Statistics*, 16, 2, s. 127-152, tai "X-12-ARIMA Reference Manual", *Time Series Staff*, Bureau of the Census, Washington, D.C.

Sisäisiä tarkoituksia varten on käytetty myös TRAMO-SEATS-ohjelman malliversioita. Lisätietoja: Gomez, V. ja Maravall, A. (1996), "Programs TRAMO and SEATS: Instructions for the User", Banco de España, Working Paper No. 9628, Madrid.

3 Tästä seuraa, että kausivaihtelusta puhdistetuissa aikasarjoissa perusjakson (joulukuu 2001) indeksi yleensä poikkeaa 100:sta, mikä johtuu kausivaihtelusta tuona kuukautena.

Arvopaperien liikkeeseenlaskujen suhteellisten vuosimuutosten laskemisessa käytetään samaa metodologia kuin raha-aggregaattien suhteellisten vuosimuutosten laskemisessa. Ainoa ero on, että kaavassa käytetään F-muuttujan tilalla N-muuttujaa. Syynä on se, että näin tehdään ero arvopaperien liikkeeseenlaskuja koskevien nettomääräisten tilastojen ja raha-aggregaattien välillä. Arvopaperitilastoissa EKP kerää erikseen bruttomääräisiä liikkeeseenlaskuja ja lunastuksia koskevat tiedot.

Taulukko 4.1

YKHI-tietojen puhdistaminen kausivaihtelusta⁴

Kausitasoituksessa käytetty lähestymistapa perustuu multiplikatiiviseen erittelyyn X-12-ARIMA-ohjelmalla (ks. alaviite 2, s. 86*). Kokonaisuudeksi puhdistetaan kausivaihtelusta epäsuorasti laskemalla yhteen kausivaihtelusta puhdistetut ja-
lostettuja ja jalostamattomia elintarvikkeita, muita teollisuustuotteita kuin energiaa sekä palveluja koskevat euroalueen aikasarjat. Energian hintoja koskevia tietoja ei ole puhdistettu, koska kausivaihtelusta ei ole tilastollista näyttöä. Kausiteki-
jät tarkistetaan vuosittain tai tarvittaessa.

Taulukko 8.2

Vaihtotaseen puhdistaminen kausivaihtelusta

Kausivaihtelusta puhdistaminen, joka tässä perustuu aikasarjan komponenttien multiplikatiiviseen malliin, toteutetaan X-12-ARIMA-ohjelmalla (ks. alaviite 2, s. 86*). Tavaroiden ja palvelusten luvut on korjattu työpäivä- ja juhlapyhä- (erityisesti pääsiäisen vaikutus) vaihtelusta. Tuotannon tekijäkorvausten tulopuoli on työpäiväkorjattu. Näiden sarjojen puhdistus kausivaihtelusta on tehty työpäivä- ja juhlapyhäkorjattuihin sarjoihin. Tuotannon tekijäkorvausten menoja ei ole työpäivä- ja juhlapyhäkorjattu. Koko vaihtotaseen kausivaihtelusta puhdistettu sarja muodostetaan laskemalla yhteen kausivaihtelusta puhdistetut euroalueen tavarakauppaa, palveluja, tuotannon tekijäkorvauksia ja tulonsiirtoja kuvaavat aikasarjat. Kausivaihtelukomponentteja korjataan puolivuosit-
tittäin tai tarvittaessa.

⁴ Ks. alaviite 1, s. 86*.

Yleistä

Euroopan keskuspankin (EKP) keräämät ja julkaisemat tilastot perustuvat toukokuussa 2000 julkaistuun asiakirjaan ”Statistical information collected and compiled by the ESCB”, jolla päivitetään heinäkuussa 1996 julkaistua asiakirjaa ”Statistical requirements for Stage Three of Monetary Union (Implementation Package)”. Päivitetystä asiakirjasta käsitellään raha- ja pankkitilastoja sekä niihin liittyviä tilastoja, kuten maksuasetilastoja, ulkomaista varallisuutta koskevia tilastoja ja rahoitustilinpitoa. Sen sijaan ne EKP:n vaatimukset, jotka koskevat hinta- ja kustannustilastoja, kansantalouden tilinpitoa, työmarkkinatilastoja, julkisen talouden tulo- ja meno-tilastoja, lyhyen aikavälin tarjonta- ja kysyntätilastoja sekä yrittäjiä ja kuluttajia koskevia suhdannekyselyitä, esitetään elokuussa 2000 julkaisussa asiakirjassa ”Requirements in the field of general economic statistics”.¹

Nämä tilastot keskittyvät euroalueeseen kokonaisuutena, EKP:n kuukausikatsauksessa julkaistaan uusia tietoja heti tuoreeltaan. Pitkän aikavälin yksityiskohtaisia tilastotietoja lisäselvityksineen on saatavissa EKP:n verkkosivujen osassa ”Statistics”(www.ecb.int). Näiden verkkosivujen osassa ”Statistics on-line” on käytettävissä hakutoiminto, niiden kautta voi tilata tilastoaineistoja ja ladata tilastoja zip-pakatussa CSV-muodossa (Comma Separated Value).

Koska ecun muodostavat valuutat eivät ole samat kuin rahaliittoon osallistuvien jäsenvaltioiden aiemmat valuutat, rahaliiton ulkopuolisten jäsenvaltioiden valuuttojen kurssimuutokset vaikuttaisivat niihin vuotta 1999 edeltäviin tilastojen lukuihin, jotka saataisiin muuttamalla rahaliittoon osallistuvien jäsenvaltioiden valuutat senhetkisten vaihtokurssien mukaan ecuiksi. Jotta tämä voitaisiin välttää rahatilastoissa, taulukoiden 2.1–2.8 tiedot vuotta 1999 edeltävältä ajalta on ilmoitettu yksikköinä, jotka on saatu muuttamalla kansalliset valuutat 31.12.1998 asetetuilla euron peruuttamattomilla muuntokursseilla. Ellei toisin mainita, hinta- ja kustannustilastot vuotta 1999 edeltävältä ajalta perustuvat kansallisissa valuutoissa ilmoitettuihin tietoihin.

Tietoja on tarpeen mukaan laskettu yhteen tai konsolidoitu (mukaan lukien maitten välinen konsolidointi).

Kuukausikatsauksen tilastot perustuvat yleensä tietoihin, jotka ovat olleet käytettävissä EKP:n neuvoston kunkin kuukauden ensimmäistä kokouspäivää edeltävänä päivänä. Tämän numeron tilastot perustuvat 5.11.2003 käytettävissä olleisiin tietoihin.

Uusimmat tiedot ovat usein ennakkotietoja, joita voidaan myöhemmin tarkistaa. Pyöritysten vuoksi eri lukujen yhteissummat eivät välttämättä täsmää.

Euroalueen tilastolliset aikasarjat käsittävät ne jäsenvaltiot, jotka tarkastelujaksona kuuluvat euroalueeseen. Tämä tarkoittaa, että vuoden 2000 loppua edeltävät aikasarjat kattavat 11 maata käsittävän euroalueen ja vuoden 2001 alusta aikasarjat kattavat 12 maata käsittävän euroalueen. Poikkeukset tähän sääntöön ilmoitetaan erikseen.

Taulukoissa euroalueen laajeneminen esitetään viivalla (”Euroalueen laajeneminen”) ja kuvioissa katkoviivalla. Vuotta 2001 koskevissa absoluutisissa ja prosenttimääräisissä muutoksissa on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon Kreikan liittyminen euroalueeseen.

Kreikan tiedoilla täydennetyt euroalueen tilastot ovat ladattavissa (CSV-muodossa) EKP:n verkkosivuilta (www.ecb.int).

Ryhmään ”EU:hun liittyvät maat” kuuluvat Tšekki, Viro, Kypros, Latvia, Liettua, Unkari, Malta, Puola, Slovenia ja Slovakia.

Yhteenveto

Taulukossa esitetään yhteenveto euroalueen talouskehityksen keskeisimmistä piirteistä.

¹ Euroopan tasolla raha-, pankki- ja rahoitusmarkkinatilastoista vastaa EKP. Maksuasetilastoista sekä ulkomaista varallisuutta ja rahoitustilinpitoa koskevista tilastoista vastaavat Euroopan komissio (Eurostat) ja EKP yhdessä. Hinta-, kustannus- ja muista taloustilastoista vastaa Euroopan komissio (Eurostat).

Rahapolitiikkatilastot

Taulukoissa 1.1–1.5 esitetään eurojärjestelmän (Eurosystem) konsolidoitu tase, tietoja eurojärjestelmän rahapoliittisista operaatioista sekä tilastoja, jotka liittyvät vähimmäisvarantoihin ja pankkijärjestelmän likviditeettiasemaan. Taulukot 1.2 ja 1.3 kuvaavat siirtymistä vaihtuvakorkoihin huutokauppoihin kesäkuussa 2000.

Euroalueen rahatalous ja sijoitusrahastot

Taulukossa 2.1 esitetään rahalaitossektorin yhteenlaskettu tase eli kaikkien euroalueella sijaitsevien rahalaitosten yhdenmukaistettujen taseiden summa. Taulukossa 2.2 esitetään rahalaitossektorin konsolidoitu tase, joka on saatu nettouttamalla euroalueen rahalaitosten väliset positiot rahalaitosten yhteenlasketussa taseessa. Koska kirjaamiskäytännöt eivät ole täysin samankaltaisia, rahalaitosten välisten positioiden summa ei välttämättä ole nolla. Ero esitetään taulukon 2.2 velat-puolella sarakkeessa 9. Taulukossa 2.3 ovat euroalueen raha-aggregaatit ja niiden vastaerät. Ne on johdettu rahalaitosten konsolidoidusta taseesta, ja niissä otetaan myös huomioon joitakin valtionhallinnon monetaarisia saamisia/velkoja. Raha-aggregaateista ja niiden vastaeristä esitetään sekä kausivaihtelusta puhdistamattomat (taulukon osat 1–6) että kausi- ja kaupankäyntipäivien vaihtelusta puhdistetut tiedot (taulukon osat 7–12). Euroalueen ulkopuolisten hallussa olevat 1) euroalueella sijaitsevien rahamarkkinarahastojen rahasto-osuudet ja 2) euroalueella sijaitsevien rahalaitosten liikkeeseen laskemat velkapaperit sisältyvät taulukoissa 2.1 ja 2.2 erään ”ulkomaiset velat”. Taulukon 2.3 raha-aggregaatit on sen sijaan laskettu ilman näitä eriä, millä on vaikutus erään ”ulkomaiset nettosaamiset”. Taulukossa 2.4 esitetään pankkijärjestelmän eli euroalueella sijaitsevien rahalaitosten (pl. eurojärjestelmä) myöntämät lainat eriteltynä lainanottajasektorin, käyttötarkoituksen ja alkuperäisen maturiteetin mukaan. Taulukossa 2.5 ovat talletukset euroalueen pankkijärjestelmässä sektoreittain ja vaateittain. Taulukossa 2.6 eritellään euroalueen pankkijärjestelmän hallussa olevat arvopaperit liikkeellelaskijan mukaan. Taulukoissa 2.2–2.6 esitetään virtatiedot, jotka on puh-

distettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista. Taulukossa 2.7 on tase-erien arvostusmuutoksia, joiden avulla virtatiedot on laskettu. Taulukoissa 2.3–2.6 esitetään myös vuotuisina prosenttimuutoksina kasvuvauhdit, jotka on laskettu puhdistetuista virtatiedoista. Taulukossa 2.8 esitetään neljännesvuositilastot joistakin rahalaitosten tase-eristä valutoittain.

Luettelo rahalaitoksista on kokonaisuudessaan EKP:n verkkosivuilla. Sektoriluokitus on esitetty yksityiskohtaisesti raha- ja pankkitilastojen sektorikäsitteissä ”Money and Banking Statistics Sector Manual – Guidance for the statistical classification of customers” (EKP, marraskuu 1999). Rahalaitossektorin konsolidoidusta taseesta annettua asetusta koskeissa ohjeissa ”Guidance Notes to Regulation ECB/2001/13 on the MFI Balance Sheet Statistics” esitetään suositukset, joita kansallisten keskuspankkien tulee noudattaa. Tilastotiedot on kerätty ja laadittu 1.1.1999 lähtien raha-laitossektorin konsolidoidusta taseesta annetun Euroopan keskuspankin asetuksen (EKP/2001/13, joka tammikuussa 2003 korvasi aiemman asetuksen EKP/1998/16) mukaisesti.

EKP:n asetuksen EKP/2001/13 voimaantulon myötä tase-erä ”Rahamarkkinapaperit” on yhdistetty erään ”Velkapaperit” rahalaitosten taseen sekä saamis- että velkapuolella.

Taulukossa 2.9 esitetään euroalueen sijoitusrahastojen (muiden kuin rahamarkkinarahastojen) neljännesvuositaseiden kantatiedot. Taseet on laskettu yhteen, ja siten velkoihin lasketaan mukaan hallussa olevat muiden rahastojen liikkeeseen laskemat rahasto-osuudet. Sijoitusrahastojen varat/velat on jaoteltu rahaston rahastotyyppin (osakerahastot, pitkän ja keskipitkän koron rahastot, yhdistelmärahastot, kiinteistörahasot ja muut rahastot) ja sijoittajatyypin (yleisölle tarjottavat rahastot ja rajoitetulle sijoittajajoukolle tarjotut rahastot) mukaan. Taulukossa 2.10 esitetään sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase rahastotyyppin mukaan ja taulukossa 2.11 sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase sijoittajatyypin mukaan.

Rahoitusmarkkinat ja korot

EKP tuottaa tilastot, jotka koskevat rahamarkkinakorkoja, valtion pitkäaikaisten lainojen tuottoja ja osakeindeksejä (taulukot 3.1–3.3), sähköisistä markkinainformaatiojärjestelmistä saatujen tietojen perusteella. Pankkien luotto- ja talletuskorkoja koskevien tilastojen (taulukko 3.4) yksityiskohdat ilmenevät taulukon alaviitteestä.

Muiden arvopapereiden kuin osakkeiden (velkapaperien) liikkeeseenlaskua koskevat tilastot esitetään taulukoissa 3.5, 3.6 ja 3.7. Tilastossa 3.8 esitetään noteerattujen osakkeiden kannat. Velkapaperit on jaoteltu pitkä- ja lyhytaikaisiin arvopapereihin. Lyhytaikaisilla arvopapereilla tarkoitetaan arvopapereita, joiden alkuperäinen maturiteetti on enintään yksi vuosi (poikkeuksellisesti ja EKT 95:n luokittelun mukaisesti enintään kaksi vuotta). Pitkäaikaisiin arvopapereihin lasketaan arvopaperit, joiden alkuperäinen maturiteetti on pitempi kuin yksi vuosi tai joiden valinnainen matu-riteetti on vähintään yksi vuosi tai joiden maturiteettia ei ole määritelty. Euroalueella olevia velkapaperien liikkeeseenlaskijoita koskevien tilastojen arvioidaan kattavan noin 95 % kaikista liikkeeseenlaskuista.

Taulukosta 3.5 käyvät ilmi lyhyt- ja pitkäaikaisten arvopapereiden liikkeeseen laskut, kuoletukset ja kannat. Nettomääräiset liikkeeseenlaskut ja kantojen muutokset eroavat toisistaan arvostusmuutosten, uudelleenluokittelun sekä muiden muutosten vuoksi.

Taulukossa 3.6 eritellään sektoreittain euromääräisten arvopapereiden liikkeeseenlaskijat euroalueella ja sen ulkopuolella. Euroalueen liikkeeseenlaskijoiden sektoriluokitus on EKT 95:n mukainen.² Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseenlaskijoiden luokituksessa termillä ”pankit (ml. keskuspankit)” tarkoitetaan laitoksia, jotka ovat samantyyppisiä kuin rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä) ja jotka sijaitsevat euroalueen ulkopuolella. Euroopan investointipankki sisältyy luokitukseen ”kansainväliset järjestöt”. Euroopan keskuspankki sisältyy eurojärjestelmään.

Taulukossa 3.6 yhteismäärät (sarakeet 1, 7 ja 14) ovat samat kuin taulukossa 3.5 esitetyt lu-

vut euromääräisten arvopapereiden kannoista (sarakeet 8, 16 ja 20), bruttomääräisistä liikkeeseenlaskuista (sarakeet 5, 13 ja 17) ja nettomääräisistä liikkeeseenlaskuista (sarakeet 7, 15 ja 19). Rahalaitosten liikkeeseen laskemien arvopapereiden kanta (sarake 2) taulukossa 3.6 vastaa suurin piirtein taulukossa 2.8.3 esitettyä rahalaitosten yhteenlasketun taseen velkapuolen rahamarkkinapapereita ja velkapapereita (sarakeet 2 ja 10), vaikka liikkeeseenlaskutilastojen kattavuus onkin tällä hetkellä hieman suppeampi.

Taulukossa 3.7 esitetään euroalueella olevien liikkeeseen laskemien velkapaperien vuotuinen kasvuvauhti liikkeeseenlaskijan sektorin mukaan jaoteltuna. Tilastot perustuvat sellaisiin rahoitusransaktioihin, joissa institutionaalinen yksikkö ostaa tai myy rahoitusvaateita, jolloin otetaan velkaa tai maksetaan sitä pois. Vuotuisen kasvuvauhtiin ei siten lasketa mukaan uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamia eroja.

Taulukossa 3.8 esitetään euroalueella olevien liikkeeseen laskemat noteeratut osakkeet liikkeeseenlaskijan sektorin mukaan jaoteltuna. Yritysten liikkeeseen laskemien noteerattujen osakkeiden kuukausitiedot vastaavat taulukossa 6.1 esitettyjä neljännesvuosisarjoja (Velat, sarake 20).

YKHI-inflaatio ja hinnat

Tämän osan ja reaalitalouden tilastot ovat muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta Euroopan komission (lähinnä Eurostatin) ja kansallisten tilastoviranomaisten tuottamia. Euroaluetta koskevat tiedot on saatu laskemalla yksittäisten jäsenvaltioiden tiedot yhteen. Tilastot ovat mahdollisimman yhtenäisiä ja vertailukelpoisia. Yleensä tuoreimmista tilastoista saa vertailukelpoisinta tietoa.

2 Sektorijaottelu on EKT 95:n mukainen. Kuukausikatsauksen taulukoissa käytetyt sektoriluokitukset ovat seuraavat: rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä) sisältää EKP:n, euroalueen jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit (S121) sekä muut rahalaitokset (S122); muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset sisältää muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (S123), rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset (S124) sekä vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (S125); yritykset (S11); valtio (S1311); muut julkisyhteisöt sisältää osavaltiohallinnon (S1312), paikallishallinnon (S1313) ja sosiaaliturvarahastot (S1314).

Euroalueen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi YKHI (taulukko 4.1) on käytettävissä vuodesta 1995 lähtien. YKHI perustuu kansallisiin yhdenmukaistettuihin kuluttajahintaindeksihin, jotka lasketaan samoin menetelmin kaikissa euroalueen valtioissa. Tavara- ja palveluerien jaottelu perustuu yksilöllisen kulutuksen luokitukseen käyttötarkoituksen mukaan (Classification of Individual Consumption by Purpose, COICOP). YKHlin sisältyvät kotitalouksien todelliset rahamääräiset kulutusmenot euroalueen muodostamalla talousalueella. Taulukossa on myös EKP:n kokoamat, kausivaihtelusta puhdistetut YKHI-tilastot.

Reaalitalous

Kansantalouden tilinpitoa koskevat tilastot (taulukot 4.2 ja 5.1) – mm. neljännesvuosittaiset yhteenedot tilinpidosta – tulevat täysin vertailukelpoisiksi koko euroalueella, kun Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmä (EKT 95) otetaan käyttöön vuoden 1999 aikana ja sen jälkeen. Osa tilastoista on jo täysin vertailukelpoisia. Taulukossa 4.2.2 esitetyt bruttokansantuotteen deflaattorit vuotta 1999 edeltävältä ajalta on laskettu kansallisessa valuutassa kansallisten tietojen perusteella. Kuukausikatsauksen kansantalouden tilinpitotilastot perustuvat EKT 95:een.

Taulukossa 5.2 on muita keskeisiä reaalitalouden tilastoja. EU:n neuvoston 19.5.1998 antaman lyhyen aikavälin tilastoja koskevan asetuksen (EY) N:o 1165/1998 täytäntöönpano kasvattaa käytettävissä olevien euroaluetta koskevien tilastojen määrää. Tuotteiden loppukäytön mukainen erittely taulukoissa 4.2.1 ja 5.2.1 vastaa ilman rakennusteollisuutta lasketun teollisuuden yhdenmukaistettua alajaottelua (NACE-luokitukset C–E) teollisuuden koontiryhmiin siten kuin komission 26.3.2001 antamassa asetuksessa (EY) N:o 586/2001 on määritelty.

Barometritiedot (taulukko 5.3) perustuvat yrittäjiä ja kuluttajia koskeviin Euroopan komission suhdannekyselyihin.

Työllisyystilastot (taulukko 5.4) perustuvat EKT 95:een. Milloin euroaluetta koskevat tiedot eivät ole kattavia, jotkin luvut ovat käytettävissä

oleviin tietoihin perustuvia EKP:n arvioita. Työttömyystilastot ovat Kansainvälisen työjärjestön (ILO) ohjeiden mukaisia. Työttömyysasteen laskeutumisessa käytetyt työvoiman määriä koskevat arviot poikkeavat taulukossa 5.4 esitetyistä yhteenlasketuista työllisyys- ja työttömyyslukuista.

Säästäminen, investoinnit ja rahoitus

Taulukossa 6.1 esitetään euroalueen ei-rahoitussektorin rahoitustilipidon neljännesvuosittaiset tilastot, joissa ovat mukana julkisyhteisöt (S13), yritykset (S11) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15). Tilastot sisältävät kantatiedot ja EKT 95:n mukaiset taloustoimet. Tilastoissa esitetään ei-rahoitussektorin rahoituksen käyttöä ja hankintaa koskevia tietoja. Rahoituksen hankintaa käsittelevässä osassa velat on jaoteltu EKT 95:n luokituksen ja alkuperäisen maturiteetin mukaan. Rahoituksen käyttöä (saamia) koskevat tiedot eivät ole yhtä yksityiskohtaisia kuin tiedot rahoituksen hankinnasta erityisesti sen vuoksi, ettei niitä pystytä erittelemään sektoreittain.

Taulukossa 6.2 esitetään neljännesvuosittaiset vakuutuslaitosten ja eläkerahastojen (S125) rahoitustilipidon tiedot. Kuten taulukossa 6.1, tilastot sisältävät kantatiedot ja rahoitustaloustoimet, ja niissä esitetään rahoituksen käyttöä ja hankintaa koskevia tietoja.

Taulukkojen 6.1 ja 6.2 neljännesvuositiedot perustuvat kansallista tilipitoa koskeviin neljännesvuositietoihin, rahalaitosten taseisiin ja arvopapereiden liikkeeseenlaskuja koskeviin tilastoihin. Taulukon 6.1 tiedot perustuvat myös BIS:n kansainvälisiin pankkitilastoihin. Vaikka euroalueen tilastot perustuvatkin kaikkien euroalueen maiden rahalaitosten taseita ja arvopapereiden liikkeeseenlaskuja koskeviin tietoihin, Irlannin ja Luxemburgin kansallisen tilinpidon neljännesvuositilastoja ei toistaiseksi ole käytettävissä.

Taulukossa 6.3 esitetään kaikkien euroalueen sektoreiden säästämistä, investointeja (rahoitusomaisuuteen ja muuhun kuin rahoitusomaisuuteen) ja rahoitusta koskevat vuotuiset tiedot. Yritysten ja kotitalouksien tiedot esitetään erikseen.

Näistä vuotuisista tilastoista saadaan entistä yksityiskohtaisempaa tietoa rahoitusvarojen hankinnasta sektoreittain, ja ne ovat yhdenmukaisia taulukoissa 6.1 ja 6.2 esitettyjen neljännesvuositietojen kanssa.

Julkisen talouden rahoitusasema

Taulukoissa 7.1–7.3 esitetään euroalueen julkisen talouden rahoitusasema. Tiedot on suurimaksi osaksi konsolidoitu, ja ne perustuvat EKT 95:een. EKP laatii euroalueen aggregaattitilastot jäsenmaiden toimittamien tietojen perusteella, ja tilastoja päivitetään säännöllisesti. Tiedot, jotka koskevat euroalueen maiden julkisen talouden alijäämää ja julkista velkaa, voivat poiketa Euroopan komission liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn yhteydessä käyttämistä tiedoista.

Taulukossa 7.1 esitetään julkisyhteisöjen tulot ja menot EKT 95:n määritelmien mukaisesti sellaisina kuin ne on muutettu Euroopan komission 10.7.2000 antamassa asetuksessa N:o 1500/2000. Taulukossa 7.2 esitetään konsolidoitu julkisen talouden bruttovelka nimellisarvoisena liiallisia alijäämiä koskevaa menettelyä käsittelevien Euroopan yhteisön perustamissopimuksen määräysten mukaisesti. Taulukoissa 7.1 ja 7.2 esitetään yhteenvedot euroalueen yksittäisten maiden tiedoista, koska ne ovat tärkeitä vakaus- ja kasvusopimuksen kannalta. Taulukossa 7.3 esitetään analyysi julkisen talouden velasta. Julkisen velan muutoksen ja julkisen talouden alijäämän erotus (eli alijäämä-/velkakoikaisu) johtuu pääasiassa julkisyhteisöjen rahoitusvarojen muutoksista ja valuutan arvostusmuutosten vaikutuksista.

Maksutase ja ulkomainen varallisuus (ml. valuuttavaranto)

Maksutasetta (taulukot 8.1–8.6) ja ulkomaista varallisuutta (taulukot 8.8.1–8.8.4) koskevien tilastojen käsitteet ja määritelmät vastaavat yleensä IMF:n maksutasekäsikirjan 5. laitosta (lokakuu 1993), EKP:n toukokuussa 2003 antamien Euroopan keskuspankin tilastovaatimuksia koskevia suuntaviivoja (EKP/2003/7) ja Eurostatin ohjeita.

Euroalueen maksutasetilastot on laatinut EKP. Joulukuuhun 1998 asti tiedot on ilmoitettu ecui-na. Maksutasetilaston tuoreimmat kuukausitiedot ovat ennakkotietoja, jotka tarkistetaan seuraavan kuukauden tietojen sekä yksityiskohtaisten neljännesvuosittaisten maksutasetilastojen julkaisemisen yhteydessä. Aiempia tietoja tarkistetaan aika ajoin ja jos lähdeaineiston kokoamismetodeissa on tapahtunut muutoksia. Tässä Kuukausikatsauksessa on esitetty korjauskäytännön mukaiset tarkistukset maksutasetilastoihin vuodesta 2000 heinäkuuhun 2003. Tarkistuksiin kuuluu arvio euroalueen ulkopuolisten hallussa olevien eurosetelien kokonaisarvon kasvusta verrattuna aikaisempiin kansallisia valuuttoja koskeviin arvioihin. Tämä on kirjattu eurojärjestelmän muihin sijoituksiin velkapuolelle.

Tilastot, jotka perustuvat osittain arvioihin, eivät ole täysin vertailukelpoisia myöhempien havaintojen kanssa. Taulukossa 8.5.2 on jaoteltu euroalueella olevien sijoitukset euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemiin arvopapereihin sijoittajan sektorin mukaan. Sen sijaan ulkomaisen sijoittajien sijoituksia euroalueella olevien liikkeeseen laskemiin arvopapereihin ei toistaiseksi voida esittää liikkeeseenlaskijan sektorin mukaan jaoteltuina.

Metodologinen selvitys euroalueen maksutaseen rahataloudellisesta esittelystä (taulukko 8.7) on EKP:n verkkosivujen osassa ”Statistics” (www.ecb.int). Ks. myös kehikko 1 (s. 15) kesäkuun 2003 Kuukausikatsauksessa.

Euroalueen ulkomaista varallisuutta koskevat tilastot on saatu laskemalla yhteen euroalueen jäsenmaiden ulkopuoliset saamiset ja velat eli euroaluetta käsitellään yhtenä kokonaisuutena alkaen vuoden 1999 lopun tilanteesta. Siten euroalueen ulkopuoliset saamiset ja velat on voitu tilastoissa eritellä (ks. myös joulukuun 2002 Kuukausikatsauksen talouskehitys-osan kehikko 9, s. 71). Vuoden 1997 ja vuoden 1998 lopun ulkomaista varallisuutta koskevat tilastot on saatu laskemalla yhteen kansalliset nettomääräiset tiedot. Nettomääräinen menetelmä ja euroalueen ulkopuolisten tietojen yhteenlaskeminen eivät välttämättä tuota täysin vertailukelpoisia tietoja. Ulkomainen varallisuus on laskettu käyttäen tämänhetkisiä markkinahintoja poikkeuksena suorien

sijoitusten kantatiedot, jotka laajalti perustuvat kirjanpitoarvoihin.

Eurojärjestelmän valuuttavarannon ja siihen liittyvien saamisten kannat sekä EKP:n valuuttavaranto ja siihen liittyvät saamiset esitetään taulukossa 8.8.5., jonka tiedot ovat IMF:n ja BIS:n valuuttavarannon ja valuuttamääräisen likviditeetin raportointimallin mukaisia. Aiempia tilastoja tarkistetaan jatkuvasti, eivätkä valuuttavarantotilastot vuoden 1999 loppua edeltävältä ajalta ole täysin vertailukelpoisia myöhempien tilastojen kanssa. Eurojärjestelmän valuuttavarannon tilastointia käsittelevä julkaisu on saatavissa EKP:n verkkosivuilla (Statistical treatment of the Eurosystem's international reserves. Lokakuu 2000).

Tavaroiden ulkomaankauppa

Taulukossa 9 esitetään euroalueen tavaroiden ulkomaankauppa. Enin osa tiedoista on saatu Eurostatista. EKP laskee määraindeksit Eurostatin arvo- ja yksikköarvoindeksien perusteella. Yksikköarvoindeksit puhdistetaan kausivaihtelusta EKP:ssä ja arvoa koskevat tilastot puhdistetaan kausivaihtelusta ja korjataan työpäivien määrillä Eurostatissa.

Raaka-aineiden ja tuotantohyödykkeiden, investointitavaroiden ja kulutustavaroiden hyödykejako noudattaa SITC-luokitukseen (3. tarkistettu laitos) perustuvaa Broad Economic Categories luokitusta. Valmistettujen tavaroiden ja öljyn hyödykejako noudattaa SITC-luokitusta (3. tarkistettu laitos). Maantieteellisessä jaottelussa euroalueen tärkeimmät kauppakumppanit esitetään joko maittain tai ryhmittäin.

Määritelmien, luokittelun, kattavuuden ja kirjausajankohdan erojen vuoksi ulkomaankaupan tilastot (erityisesti tavaroiden tuonti) eivät ole täysin verrattavissa maksutasetilastojen tavarakaupan eriin (taulukot 8.1 ja 8.2). Ero johtuu osittain siitä, että vakuutus ja rahti on laskettu mukaan tavaroiden tuontitilastoissa. Vakuutuksen ja rahdin osuus tuonnin arvosta (kulut, vakuutus ja rahti hintaan luettuina) oli noin 3,8 % vuonna 1998 (EKP:n arvio).

Valuuttakurssit

Taulukossa 10 esitetään EKP:n laskemat euron nimellinen ja reaalin efektiivinen valuuttaindeksi. Indeksit perustuvat euron valuuttakurssien painotettuihin keskiarvoihin. Painot perustuvat teollisuustuotteiden kaupankäyntitilastoihin vuosilta 1995–97, ja niissä on otettu huomioon kolmansien markkinoiden vaikutus. Joulukuuhun 2000 asti suppeaan maaryhmään kuuluvat ne maat, joiden valuutat on esitetty taulukossa, sekä Kreikka. Alkaen tammikuusta 2001, jolloin Kreikka otti euron käyttöön, Kreikan drakmaa ei enää ole mukana euron efektiivisessä valuuttakurssissa, mikä on otettu painoissa huomioon. Laajaan maaryhmään kuuluvat lisäksi seuraavat maat: Algeria, Argentiina, Brasilia, Etelä-Afrikka, Filippiinit, Indonesia, Intia, Israel, Kiina, Kroatia, Kypros, Malesia, Marokko, Meksiko, Puola, Romania, Slovakia, Slovenia, Taiwan, Thaimaa, Tšekki, Turkki, Unkari, Uusi-Seelanti, Venäjä ja Viro. Reaaliset valuuttakurssit on laskettu käyttämällä deflaattoreina kuluttajahintoja, tuottajahintoja, BKT:n deflaattoria, tehdasteollisuuden yksikkötyökustannuksia sekä koko talouden yksikkötyökustannuksia. Jos deflaattoreita ei ole vielä saatavissa, on käytetty arvioita. Valuuttakurssit, jotka on deflatoitu BKT:n deflaattorilla ja koko talouden yksikkötyökustannuksilla, koskevat kahdenoista maan euroaluetta, eli Kreikka sisältyy niihin koko ajanjaksolla.

Taulukossa esitetään euron kahdenväliset kurssit suhteessa niihin 12 valuuttaan, joita EKP käyttää ”suppean” efektiivisen valuuttakurssin laskennassa. EKP julkaisee päivittäisiä viitekursseja näille ja joillekin muille valuutoille. Lisätietoja efektiivisten valuuttakurssien laskennasta on elokuun 2003 Kuukausikatsauksen artikkelissa ”Euroalueen kansainvälisen kustannus- ja hintakilpailukyvyn kehitys” (s. 67) sekä EKP:n Occasional Paper -sarjan julkaisussa no. 2 (Buldorini L., Makrydakis S. ja Thimann C., The effective exchange rates of the euro, helmikuu 2002), joka on saatavissa EKP:n verkkosivuilta.

Talouden ja rahoitusmarkkinoiden kehitys euroalueen ulkopuolella

EU:n muita jäsenvaltioita koskevat tilastot (taulukko 11) noudattavat samoja periaatteita kuin euroalueen tilastot. Yhdysvaltoja ja Japania koskevat tilastot (taulukot 12.1 ja 12.2) perustuvat kansallisiin lähteisiin.

Eurojärjestelmän rahapoliittiset toimenpiteet¹

2.1.2001

Kreikka otti euron käyttöön 1.1.2001, ja siitä tuli näin ollen kahdestoista yhteisen rahan käyttöönsä ottava EU:n jäsenvaltio. Se on myös ensimmäinen EU:n jäsenvaltio, joka siirtyy yhteisen rahan käyttöön sen jälkeen, kun talous- ja rahaliiton (EMU) kolmas vaihe 1.1.1999 alkoi. Kreikan keskuspankki on nyt siten eurojärjestelmän täysivaltainen jäsen, jolla on samat oikeudet ja velvoitteet kuin euron aiemmin käyttöön ottaneiden 11 EU-jäsenvaltion kansallisilla keskuspankeilla. Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 49 mukaisesti Kreikan keskuspankki maksaa EKP:n pääomasta merkitsemänsä osuuden loppuosan ja osuutensa EKP:n rahastoista sekä siirtää EKP:lle osan omista varannoistaan.

Vuoden 2001 ensimmäinen perusrahoitusoperaatio, josta ilmoitettiin 29.12.2000, on eurojärjestelmän kreikkalaisille vastapuolille ensimmäinen. Operaation toteutus onnistuu hyvin. Likviditeettiä jaetaan 101 miljardia euroa. Jaossa otetaan huomioon euroalueen pankkijärjestelmän likviditeettitarpeiden lisääntyminen, joka johtuu Kreikan rahalaitosten liittymisestä järjestelmään.

4.1.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja on edelleen 4,75 %, maksuvalmiusluoton korko 5,75 % ja talletuskorko 3,75 %.

Lisäksi EKP:n neuvosto päättää, että vuoden 2001 pitempiäaikaisissa rahoitusoperaatioissa jaetaan likviditeettiä 20 miljardia euroa kussakin. Tällöin otetaan huomioon euroalueen pankkijärjestelmän odotetut likviditeettitarpeet vuonna 2001 ja eurojärjestelmän halukkuus kattaa edelleen suurin osa rahoitussektorin likviditeettitarpeista perusrahoitusoperaatioillaan. EKP:n neuvosto voi muuttaa jaettavan likviditeetin määrää, jos vuoden aikana ilmenee odottamattomia likviditeettitarpeita.

¹ Luettelot eurojärjestelmän rahapoliittisista toimenpiteistä vuosina 1999 ja 2000 löytyvät EKP:n vuosikertomuksista näiltä vuosilta.

18.1., 1.2., 15.2., 1.3., 15.3., 29.3., 11.4., 26.4.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja on edelleen 4,75 %, maksuvalmiusluoton korko 5,75 % ja talletuskorko 3,75 %.

10.5.2001

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 4,50 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 15.5.2001. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 5,50 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 3,50 prosenttiin 11.5.2001 lähtien.

23.5., 7.6., 21.6., 5.7., 19.7., 2.8.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 4,50 %, maksuvalmiusluoton korko 5,50 % ja talletuskorko 3,50 %.

30.8.2001

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 4,25 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 5.9.2001. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 5,25 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 3,25 prosenttiin 31.8.2001 lähtien.

13.9.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 4,25 %, maksuvalmiusluoton korko 5,25 % ja talletuskorko 3,25 %.

17.9.2001

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 3,75 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 19.9.2001. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,50 prosenttiyksikköä 4,75 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 2,75 prosenttiin 18.9.2001 lähtien.

27.9., 11.10., 25.10.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,75 %, maksuvalmiusluoton korko 4,75 % ja talletuskorko 2,75 %.

8.11.2001

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 3,25 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 14.11.2001. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,50 prosenttiyksikköä 4,25 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 2,25 prosenttiin 9.11.2001 lähtien.

6.12.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,25 %, maksuvalmiusluoton korko 4,25 % ja talletuskorko 2,25 %.

EKP:n neuvosto päättää myös pitää lavean rahaaggregaatin M3:n vuotuisen kasvuvauhdin viitearvon 4½ prosenttina.

3.1.2002

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,25 %, maksuvalmiusluoton korko 4,25 % ja talletuskorko 2,25 %.

Lisäksi EKP:n neuvosto päättää, että vuonna 2002 toteutettavissa pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa jaetaan 20 miljardia euroa kussakin. Määrää päätettäessä otetaan huomioon euroalueen pankkijärjestelmän odotettu likviditeetin tarve vuonna 2002 sekä eurojärjestelmän pyrkimys tarjota vastaisuudessakin suurin osa rahoitussektorille jakamastaan likviditeetistä perusrahoitusoperaatioiden kautta. EKP:n neuvosto voi vuoden aikana muuttaa jaettavan likviditeetin määrää, jos likviditeetin tarpeessa ilmenee odottamattomia muutoksia.

7.2., 7.3., 4.4., 2.5., 6.6., 4.7.2002

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,25 %, maksuvalmiusluoton korko 4,25 % ja talletuskorko 2,25 %.

10.7.2002

EKP:n neuvosto päättää pienentää jaettavan likviditeetin määrän jokaisessa vuoden 2002 jälkipuoliskolla toteutettavassa pitempiaikaisessa rahoitusoperaatioissa 20 miljardista eurosta 15 miljardiin euroon. Määrää päätettäessä otetaan huomioon euroalueen pankkijärjestelmän odotettu likviditeetin tarve vuoden 2002 jälkipuoliskolla sekä eurojärjestelmän pyrkimys tarjota vastaisuudessakin suurin osa jakamastaan likviditeetistä perusrahoitusoperaatioiden kautta.

1.8., 12.9., 10.10., 7.11.2002

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,25 %, maksuvalmiusluoton korko 4,25 % ja talletuskorko 2,25 %.

5.12.2002

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 2,75 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 11.12.2002. Lisäksi EKP:n neuvosto

päätää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,50 prosenttiyksikköä 3,75 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 1,75 prosenttiin 6.12.2002 lähtien.

EKP:n neuvosto päättää myös pitää lavean rahaaggregaatin M3:n vuotuisen kasvuvauhdin viitearvon 4½ prosenttina.

9.1.2003

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 2,75 %, maksuvalmiusluoton korko 3,75 % ja talletuskorko 1,75 %.

23.1.2003

EKP:n neuvosto päättää seuraavasta kahdesta toimenpiteestä rahapolitiikan ohjausjärjestelmän kehittämiseksi.

Ensiksikin vähimmäisvarantojen pitoajanjakson ajoitusta muutetaan siten, että pitoajanjakso alkaa aina perusrahoitusoperaation suorituspäivänä sellaisen EKP:n neuvoston kokouksen jälkeen, jossa ennakkotietojen mukaan arvioidaan rahapolitiikan viritystä. Myös maksuvalmiusjärjestelmän korkojen muutosten voimaantulo ajoitetaan uuden pitoajanjakson alkuun.

Toiseksi perusrahoitusoperaatioiden maturiteetti lyhennetään kahdesta viikosta yhteen viikkoon.

Muutosten on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2004 ensimmäisellä neljänneksellä.

EKP:n neuvosto päättää myös, että vuonna 2003 toteutettavissa pitempiäaikaisissa rahoitusoperaatioissa jaetaan edelleen 15 miljardia euroa kussakin. Määrän muuttamisesta 15 miljardiksi euroksi kerrottiin lehdistötiedotteessa 10.7.2002. Määrää päätettäessä otetaan huomioon euroalueen pankkijärjestelmän odotettu likviditeetin tarve vuonna 2003 sekä eurojärjestelmän pyrkimys tarjota vastaisuudessaakin suurin osa jakamastaan likviditeetistä perusrahoitusoperaatioiden kautta.

6.2.2003

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 2,75 %, maksuvalmiusluoton korko 3,75 % ja talletuskorko 1,75 %.

6.3.2003

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 2,50 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 12.3.2003. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 3,50 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 1,50 prosenttiin 7.3.2003 lähtien.

3.4.2003

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 2,50 %, maksuvalmiusluoton korko 3,50 % ja talletuskorko 1,50 %.

8.5.2003

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 2,50 %, maksuvalmiusluoton korko 3,50 % ja talletuskorko 1,50 %.

Se myös ilmoittaa tulokset EKP:n rahapolitiikan strategiaa koskevasta arvioinnistaan. Strategia julkistettiin 13.10.1998, ja se koostuu kolmesta osatekijästä, jotka ovat hintavakauden kvantitatiivinen määritelmä, rahan määrän merkittävä asema hintavakauteen kohdistuvien riskien arvioinnissa ja hintakehityksen laaja arviointi.

EKP:n neuvosto vahvistaa lokakuussa 1998 ilmoittamansa hintavakauden määritelmän: Hintavakaus on määritelty euroalueen yhdenmukaisesti kuluttajahintaindeksin (YKHI) alle 2 prosentin vuotuiseksi nousuksi, ja siihen pyritään keskipitkällä aikavälillä. Samalla EKP:n neuvosto sopii,

että hintavakauden tavoitteeseen pyrittäessä tähdätään inflaatiouvauhdin säilyttämiseen 2 prosentin tuntumassa keskipitkällä aikavälillä.

EKP:n neuvosto vahvistaa, että sen rahapoliittiset päätökset perustuvat vastakin hintavakauteen kohdistuvien riskien kattavaan analyysiin. Samalla se päättää selventää viestinnässään, mikä osuus taloudellisella analyysillä ja rahatalouden analyysillä on prosessissa, jossa neuvosto muodostaa lopullisen arvionsa hintavakauteen kohdistuvista riskeistä.

EKP:n neuvosto päättää myös luopua rahan määrän kasvulle annetun viitearvon vuosittaisesta tarkistuksesta korostaakseen, että viitearvo toimii vertailuarvona rahatalouden kehitykselle nimenomaan pitkällä aikavälillä. Neuvosto kuitenkin arvioi edelleen viitearvon taustalla olevia oletuksia ja olosuhteita.

5.6.2003

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 2,0 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 9.6.2003. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,50 prosenttiyksikköä 3,0 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 1,0 prosenttiin 6.6.2003 lähtien.

10.7., 31.7., 4.9., 2.10., 6.11.2003

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 2,0 %, maksuvalmiusluoton korko 3,0 % ja talletuskorko 1,0 %.

Euroopan keskuspankin julkaisuja

Tässä luettelossa on tietoja joistakin Euroopan keskuspankin julkaisemista asiakirjoista. Julkaisut ovat saatavissa maksutta EKP:n tiedotuksesta (Press and Information Division). Tilaukset voi lähettää nimiösivun kääntöpuolella olevaan postiosoitteeseen.

Täydellinen luettelo Euroopan rahapoliittisen instituutin julkaisemista asiakirjoista löytyy Internet-kotisivuiltamme (<http://www.ecb.int>).

Vuosikertomus

Vuosikertomus 1998. Huhtikuu 1999.

Vuosikertomus 1999. Huhtikuu 2000.

Vuosikertomus 2000. Toukokuu 2001.

Vuosikertomus 2001. Huhtikuu 2002.

Vuosikertomus 2002. Huhtikuu 2003.

Lähentymisraportti

Lähentymisraportti 2000. Toukokuu 2000.

Lähentymisraportti 2002. Toukokuu 2002.

Kuukausikatsaus

Tammikuusta 1999 lähtien julkaistut artikkelit:

Euroalue kolmannen vaiheen alussa. Tammikuu 1999.

Vakauteen tähtäävä eurojärjestelmän rahapolitiikan strategia. Tammikuu 1999.

Euroalueen raha-aggregaatit ja niiden merkitys eurojärjestelmän rahapolitiikan strategiassa. Helmikuu 1999.

Lyhyen aikavälin talousindikaattorien merkitys euroalueen hintakehityksen arvioinnissa. Huhtikuu 1999.

Euroalueen pankkitoiminta: rakenteellisia piirteitä ja kehitysnäkymiä. Huhtikuu 1999.

Eurojärjestelmän toimintakehikko: kuvaus ja ensimmäinen arviointi. Toukokuu 1999.

Vakaus- ja kasvusopimuksen täytäntöönpano. Toukokuu 1999.

Keskeisten talousindikaattorien pitkän aikavälin kehitys ja suhdannevaihtelut euroalueen maissa. Heinäkuu 1999.

Euroopan keskuspankkijärjestelmän institutionaalinen rakenne. Heinäkuu 1999.

Euron kansainvälinen asema. Elokuu 1999.

Euroalueen rahalaitosten taseet vuoden 1999 alkupuolella. Elokuu 1999.

Inflaatioerot rahaliitossa. Lokakuu 1999.

EKPJ:n valmistautuminen vuoteen 2000. Lokakuu 1999.

Vakauteen tähtäävä politiikka ja pitkien reaalikorkojen kehitys 1990-luvulla. Marraskuu 1999.

TARGET ja euromääräiset maksut. Marraskuu 1999.

Euroopan keskuspankin säädökset. Marraskuu 1999.

Euroalue vuosi euron käyttöönoton jälkeen: rahoitusrakenteen tärkeimmät piirteet ja muutokset. Tammikuu 2000.

Eurojärjestelmän valuuttavaranto ja -operaatiot. Tammikuu 2000.

Eurojärjestelmä ja EU:n laajentuminen. Helmikuu 2000.

Arvopaperiselvityksen yhdyntymisen. Helmikuu 2000.

Euron nimelliset ja reaaliset efektiiviset valuuttakurssit. Huhtikuu 2000.

EMU ja pankkivalvonta. Huhtikuu 2000.

Korkojen ja korkojohdannaisten informaatioisisältö rahapolitiikan kannalta. Toukokuu 2000.

Euroalueen työmarkkinoiden kehitys ja rakenteelliset piirteet. Toukokuu 2000.

Siirtyminen vaihtuvakorkoisina huutokauppoina toteutettaviin perusrahoitusoperaatioihin.
Heinäkuu 2000.

Rahapolitiikan välitysmekanismi euroalueella. Heinäkuu 2000.

Väestön ikääntyminen ja finanssipolitiikka euroalueella. Heinäkuu 2000.

Katsaus euroalueen hinta- ja kustannusindikaattoreihin. Elokuu 2000.

Euroalueen ulkomaankauppa: tyypilliset piirteet ja viimeaikainen kehitys. Elokuu 2000.

Potentiaalisen tuotannon kasvun ja tuotantokuilun käsitteet, hyödyntäminen ja estimaatit.
Lokakuu 2000.

EKP:n suhteet Euroopan yhteisön toimielimiin ja laitoksiin. Lokakuu 2000.

EKP:n rahapolitiikan strategian kaksi pilaria. Marraskuu 2000.

Elektronisen rahan käyttöönoton vaikutuksia. Marraskuu 2000.

Euroalue Kreikan liittymisen jälkeen. Tammikuu 2001.

Epävarmuuden vaikutus rahapoliittiseen päätöksentekoon. Tammikuu 2001.

EKP:n suhteet kansainvälisiin järjestöihin ja foorumeihin. Tammikuu 2001.

Yritysrahoitus euroalueella. Helmikuu 2001.

Palvelutason yhdenmukaistaminen euroalueella maasta toiseen suoritettavien pienten maksujen välityksessä. Helmikuu 2001.

Euroopan keskuspankin ulkoinen viestintä. Helmikuu 2001.

Euroalueen yleiset taloustilastot. Huhtikuu 2001.

Eurojärjestelmän vakuuskäytäntö. Huhtikuu 2001.

Eurosetelien ja -kolikoiden käyttöönotto. Huhtikuu 2001.

Rahatalouden analyysin välineet ja menetelmät. Toukokuu 2001.

Uudet vakavaraisuussäännöt – EKP:n näkökulma. Toukokuu 2001.

Ei-rahoitussektorin rahoituksen hankinta ja käyttö euroalueella. Toukokuu 2001.

Uusi tieto- ja viestintäteknikka ja tuottavuus euroalueella. Heinäkuu 2001.

Euroalueen pohjainflaation mittarit. Heinäkuu 2001.

Finanssipolitiikka ja talouskasvu. Elokuu 2001.

Euroalueen hyödykemarkkinauudistukset. Elokuu 2001.

Keskusvastapuoliclearingin keskittyminen euroalueella. Elokuu 2001.

Rahapolitiikan säännöt. Lokakuu 2001.

Vastapuolten tarjoukset eurojärjestelmän säännöllisissä avomarkkinaoperaatioissa. Lokakuu 2001.

Eurokäteisen käyttöönotto euroalueen ulkopuolella. Lokakuu 2001.

Euroalueen suhdannekehitystä kuvaavien yhdistelmäindikaattorien informatiivisuus. Marraskuu 2001.

Talouspolitiikan päätöksenteko EMUssa. Marraskuu 2001.

Talouden perustekijät ja euron kurssi. Tammikuu 2002.

Eurosetelien käyttöönotto: Mitä käteisrahan vaihdon jälkeen? Tammikuu 2002.

Osakemarkkinat ja rahapolitiikka. Helmikuu 2002.

Kansainvälisen yhteistyön kehitys viime aikoina. Helmikuu 2002.

Julkisen talouden automaattisten vakauttajien toiminta euroalueella. Huhtikuu 2002.

Eurojärjestelmä ja maksu- ja selvitysjärjestelmät. Huhtikuu 2002.

Rahalaitosten tase- ja korkotilastoihin tehtävät muutokset. Huhtikuu 2002.

EKP:n likviditeetin hallinta. Toukokuu 2002.

Kansainvälinen valvontayhteistyö. Toukokuu 2002.

Käteisen euron käyttöönoton vaikutus liikkeessä olevien setelien ja kolikkojen määrään.
Toukokuu 2002.

Euroalueen suhdannekierron piirteitä 1990-luvulla. Heinäkuu 2002.

Eurojärjestelmän vuoropuhelu hakijamaiden kanssa. Heinäkuu 2002.

Euroalueen ulkomaisiin suoriin sijoituksiin ja arvopaperisijoituksiin liittyvien pääomavirtojen kehitys. Heinäkuu 2002.

Hintojen lähentyminen ja kilpailu euroalueella. Elokuu 2002.

Euroalueen pankkisektorin viimeaikainen kehitys ja riskit. Elokuu 2002.

Euroalueen säästäminen, rahoitus ja investoinnit. Elokuu 2002.

Rahapolitiikan välittyminen euroalueella. Lokakuu 2002.

Euroalueen repomarkkinoiden pääpiirteitä. Lokakuu 2002.

EKP:n tilivelvollisuus. Marraskuu 2002.

EKP:n rahapolitiikan avoimuus. Marraskuu 2002.

Työllisyyden kasvu euroalueella viime vuosina. Marraskuu 2002.

Rahan kysyntä euroalueella ja käteisen euron käyttöönoton vaikutus. Tammikuu 2003.

CLS-järjestelmän tavoite, määritelmä ja vaikutukset. Tammikuu 2003.

Rahapolitiikan ja finanssipolitiikan suhde euroalueella. Helmikuu 2003.

Kehittyvien markkinatalousmaiden valuuttakurssijärjestelmät. Helmikuu 2003.

Väestön ikääntymisen edellyttämät laajat rakenteelliset uudistukset. Huhtikuu 2003.

Euroalueen yleisten taloustilastojen kehitys. Huhtikuu 2003.

Kyselytutkimus pankkien luotonannosta euroalueella. Huhtikuu 2003.

Asuntojen hintojen viimeaikainen kehitys euroalueella. Toukokuu 2003.

Maksujen elektronisoituminen Euroopassa. Toukokuu 2003.

Äänestysmenettelyn mukauttaminen EKP:n neuvostossa. Toukokuu 2003.

EKP:n arvio rahapolitiikan strategiasta. Kesäkuu 2003.

Kiinteän pääoman bruttomuodostuksen kehitys euroalueella. Heinäkuu 2003.

Varhaisia kokemuksia euroseteleiden painannasta ja liikkeeseenlaskusta. Heinäkuu 2003.

Muutoksia eurojärjestelmän rahapolitiikan ohjausjärjestelmään. Elokuu 2003.

Euroalueen pankkisektorin viimeaikainen kehitys. Elokuu 2003.

Euroalueen kansainvälisen kustannus- ja hintakilpailukyvyn kehitys. Elokuu 2003.

Euroalueen rahoitusjärjestelmän viimeaikainen kehitys. Lokakuu 2003.

Euroalueen rahoitusmarkkinoiden yhdentyminen. Lokakuu 2003.

Euroalueen yksityisen sektorin velkarahoituksen kehitys. Marraskuu 2003.

Kriisien ratkaiseminen kehittyvissä markkinatalouksissa – kansainvälisen yhteisön haasteet. Marraskuu 2003.

Euron kansainvälinen asema: kehitys pääpiirteittäin talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen käynnistymisen jälkeen. Marraskuu 2003.

Occasional Paper Series

- 1 Santillán J., Bayle M. ja Thygesen C., The impact of the euro on money and bond markets. Heinäkuu 2000.
- 2 Buldorini L., Makrydakís S. ja Thimann C., The effective exchange rates of the euro. Helmikuu 2002.
- 3 Brand C., Gerdesmeier D. ja Roffia B., Estimating the trend of M3 income velocity underlying the reference value for monetary growth. Toukokuu 2002.
- 4 Genre V. ja Gómez-Salvador R., Labour force developments in the euro area since the 1980s. Heinäkuu 2002.
- 5 Russo D., Hart T. L. ja Schönenberger A., The evolution of clearing and central counterparty services for exchange-traded derivatives in the United States and Europe: a comparison. Syyskuu 2002.

- 6 Cabral I., Dierick F. ja Vesala J., Banking integration in the euro area. Joulukuu 2002.
- 7 Mazzaferro F., Mehl A., Sturm M., Thimann C. ja Winkler A., Economic relations with regions neighbouring the euro area in the "Euro Time Zone". Joulukuu 2002.
- 8 Garcia J.A., An introduction to the ECB's survey of professional forecasters. Syyskuu 2003.

Working Paper Series

- 1 Brousseau V. ja Scacciavillani F., A global hazard index for the world foreign exchange markets. Toukokuu 1999.
- 2 Monticelli C. ja Tristani O., What does the single monetary policy do? A SVAR benchmark for the European Central Bank. Toukokuu 1999.
- 3 Detken C., Fiscal policy effectiveness and neutrality results in a non-Ricardian world. Toukokuu 1999.
- 4 Angeloni I. ja Dedola L., From the ERM to the euro: new evidence on economic and policy convergence among EU countries. Toukokuu 1999.
- 5 Wynne M., Core inflation: a review of some conceptual issues. Toukokuu 1999.
- 6 Coenen G. ja Vega J.-L., The demand for M3 in the euro area. Syyskuu 1999.
- 7 De Bandt, O. ja Davis E. P., A cross-country comparison of market structures in European banking. Syyskuu 1999.
- 8 Orphanides A. ja Wieland V., Inflation zone targeting. Lokakuu 1999.
- 9 Coenen G., Asymptotic confidence bands for the estimated autocovariance and autocorrelation functions of vector autoregressive models. Tammikuu 2000.
- 10 Fatum R., On the effectiveness of sterilized foreign exchange intervention. Helmikuu 2000.
- 11 Berk J. M. ja van Bergeijk P., Is the yield curve a useful information variable for the Euro-system? Helmikuu 2000.
- 12 Svensson L. E. O. ja Woodford M., Indicator variables for optimal policy. Helmikuu 2000.
- 13 Söderström U., Monetary policy with uncertain parameters. Helmikuu 2000.
- 14 Rudebusch G. D., Assessing nominal income rules for monetary policy with model and data uncertainty. Helmikuu 2000.
- 15 Orphanides A., The quest for prosperity without inflation. Maaliskuu 2000.
- 16 Hördahl P., Estimating the implied distribution of the future short-term interest rate using the Longstaff-Schwartz model. Maaliskuu 2000.
- 17 Fabiani S. ja Mestre R., Alternative measures of the NAIRU in the euro area: estimates and assessment. Maaliskuu 2000.
- 18 Iacoviello M., House prices and the macroeconomy in Europe: results from a structural VAR analysis. Huhtikuu 2000.
- 19 Detken C. ja Hartmann P., The euro and international capital markets. Huhtikuu 2000.
- 20 De Bandt O. ja Mongelli F. P., Convergence of fiscal policies in the euro area. Toukokuu 2000.
- 21 Ehrmann M., Firm size and monetary policy transmission: evidence from German business survey data. Toukokuu 2000.
- 22 Holthausen C. ja Rønde T., Regulating access to international large-value payment systems. Kesäkuu 2000.
- 23 Cho I.-K. ja Sargent T. J., Escaping Nash inflation. Kesäkuu 2000.
- 24 Smets F., What horizon for price stability. Heinäkuu 2000.
- 25 Schellekens P., Caution and conservatism in the making of monetary policy. Heinäkuu 2000.
- 26 Winkler B., Which kind of transparency? On the need for clarity in monetary policy-making. Elokuu 2000.

- 27 Camacho M. ja Perez-Quiros G., This is what the US leading indicators lead. Elokuu 2000.
- 28 Ellison M. ja Valla N., Learning, uncertainty and central bank activism in an economy with strategic interactions. Elokuu 2000.
- 29 Fabiani S., Locarno A., Oneto G. ja Sestito P., The sources of unemployment fluctuations: an empirical application to the Italian case. Syyskuu 2000.
- 30 Coenen G. ja Wieland V., A small estimated euro area model with rational expectations and nominal rigidities. Syyskuu 2000.
- 31 Gropp R. ja Kostial K., The disappearing tax base: is foreign direct investment eroding corporate income taxes? Syyskuu 2000.
- 32 De Fiore F., Can indeterminacy explain the short-run non-neutrality of money? Syyskuu 2000.
- 33 Trecroci C. ja Vega J. L., The information content of M3 for future inflation in the euro area. Lokakuu 2000.
- 34 Castrén O. ja Takalo T., Capital market development, corporate governance and the credibility of exchange rate pegs. Lokakuu 2000.
- 35 De Bandt O. ja Hartman P., Systemic Risk: A survey. Marraskuu 2000.
- 36 Morana C., Measuring core inflation in the euro area. Marraskuu 2000.
- 37 Vermeulen P., Business fixed investment: evidence of a financial accelerator in Europe. Marraskuu 2000.
- 38 De Fiore F., The optimal inflation tax when taxes are costly to collect. Marraskuu 2000.
- 39 Brand C. ja Cassola N., A money demand system for euro area M3. Marraskuu 2000.
- 40 Mojon B., Financial structure and the interest rate channel of ECB monetary policy. Marraskuu 2000.
- 41 Geraats P. M., Why adopt transparency? The publication of central bank forecasts. Tammikuu 2001.
- 42 Fagan G., Henry J. ja Mestre R., An area-wide model (AWM) for the euro area. Tammikuu 2001.
- 43 Rodriguez Palenzuela D., Sources of economic renewal: from the traditional firm to the knowledge firm. Helmikuu 2001.
- 44 Bindseil U. ja Seitz F., The supply and demand for Eurosystem deposits – The first 18 months. Helmikuu 2001.
- 45 Camba-Méndez G. ja Kapetanios G., Testing the rank of the Hankel Matrix: a statistical approach. Maaliskuu 2001.
- 46 Cassola N. ja Luís J. B., A two-factor model of the German term structure of interest rates. Maaliskuu 2001.
- 47 Gropp R. ja Vesala J., Deposit insurance and moral hazard: does the counterfactual matter? Maaliskuu 2001.
- 48 Fratzscher M., Financial market integration in Europe: on the effects of EMU on stock markets. Maaliskuu 2001.
- 49 Casares M., Business cycle and monetary policy analysis in a structural sticky-price model of the euro area. Maaliskuu 2001.
- 50 Von Wachter T., Employment and productivity growth in service and manufacturing sectors in France, Germany and the United States. Maaliskuu 2001.
- 51 Stracca L., The functional form of the demand for euro area M1. Maaliskuu 2001.
- 52 Peersman G. ja Smets F., Are the effects of monetary policy in the euro area greater in recessions than in booms? Maaliskuu 2001.
- 53 Vega J.-L. ja Wynne M. A., An evaluation of some measures of core inflation for the euro area. Huhtikuu 2001.
- 54 Camba-Méndez G. ja Rodriguez Palenzuela D., Assessment criteria for output gap estimates. Huhtikuu 2001.

- 55 Calza A., Gartner G. ja Sousa J., Modelling the demand for loans to the private sector in the euro area. Huhtikuu 2001.
- 56 Faia E., Stabilization policy in a two country model and the role of financial frictions. Huhtikuu 2001.
- 57 Fabiani S. ja Rodriguez Palenzuela D., Model-based indicators of labour market rigidity. Huhtikuu 2001.
- 58 Pérez-Quirós G. ja Timmermann A., Business cycle asymmetries in stock returns: evidence from higher order moments and conditional densities. Huhtikuu 2001.
- 59 Ehrmann M. ja Smets F., Uncertain potential output: implications for monetary policy. Huhtikuu 2001.
- 60 Angelini E., Henry J. ja Mestre R., A multi-country trend indicator for euro area inflation: computation and properties. Huhtikuu 2001.
- 61 Angelini E., Henry J. ja Mestre R., Diffusion index-based inflation forecasts for the euro area. Huhtikuu 2001.
- 62 Camba-Méndez G. ja Kapetanios G., Spectral based methods to identify common trends and common cycles. Huhtikuu 2001.
- 63 Nicoletti Altimari S., Does money lead inflation in the euro area? Toukokuu 2001.
- 64 Anderton R. ja Skudelny F., Exchange rate volatility and euro area imports. Toukokuu 2001.
- 65 Fabiani S. ja Mestre R., A system approach for measuring the euro area NAIRU. Toukokuu 2001.
- 66 Brousseau V. ja Scacciavillani F., Can short-term foreign exchange volatility be predicted by the Global Hazard Index? Kesäkuu 2001.
- 67 Pérez-Quirós G. ja Rodriguez Mendizábal H. R., The daily market for funds in Europe: has something changed with the EMU? Kesäkuu 2001.
- 68 Levin A., Wieland V. ja Williams J. C., The performance of forecast-based monetary policy rules under model uncertainty. Heinäkuu 2001.
- 69 Gaspar V., Pérez-Quirós G. ja Sicilia J., The ECB monetary policy strategy and the money market. Heinäkuu 2001.
- 70 Bindseil U., Central bank forecasts of liquidity factors: quality, publication and the control of the overnight rate. Heinäkuu 2001.
- 71 Hartmann P., Straetmans S. ja de Vries C. G., Asset market linkages in crisis periods. Heinäkuu 2001.
- 72 Corvoisier S. ja Gropp R., Bank concentration and retail interest rates. Heinäkuu 2001.
- 73 Ehrmann M. ja Worms A., Interbank lending and monetary policy transmission – evidence for Germany. Heinäkuu 2001.
- 74 Freixas X. ja Holthausen C., Interbank market integration under asymmetric information. Elokuu 2001.
- 75 Manganelli S. ja Engle R. F., Value at risk models in finance. Elokuu 2001.
- 76 Gropp R. ja Richards A. J., Rating agency actions and the pricing of debt and equity of European banks: what can we infer about private sector monitoring of bank soundness? Elokuu 2001.
- 77 Bouthevillain C., Cour-Thimann P., van den Dool G., Hernández de Cos P., Langenus G., Mohr M., Momigliano S. ja Tujula M., Cyclically adjusted budget balances: An alternative approach. Syyskuu 2001.
- 78 Mojon B., Smets F. ja Vermeulen P., Investment and monetary policy in the euro area. Syyskuu 2001.
- 79 Stracca L., Does liquidity matter? Properties of a synthetic divisia monetary aggregate in the euro area. Lokakuu 2001.

- 80 Hartmann P, Manna M. ja Manzanares A., The microstructure of the euro money market. Lokakuu 2001.
- 81 Morgan J. ja Mourougane A., What can changes in structural factors tell us about unemployment in Europe? Lokakuu 2001.
- 82 Hendry D. ja Clements M. P., Economic forecasting: some lessons from recent research. Lokakuu 2001.
- 83 Wallis K. F., Chi-squared tests of interval and density forecasts, and the Bank of England's fan charts. Marraskuu 2001.
- 84 Coenen G., Levin A. ja Wieland V., Data uncertainty and the role of money as an information variable for monetary policy. Marraskuu 2001.
- 85 Maeso-Fernandez F., Osbat C. ja Schnatz B., Determinants of the euro real effective exchange rate: a BEER/PEER approach. Marraskuu 2001.
- 86 Beeby M., Hall S. G. ja Henry S. B., Rational expectations and near rational alternatives: How best to form expectations. Marraskuu 2001.
- 87 Boissay F., Credit rationing, output gap, and business cycles. Marraskuu 2001.
- 88 Kilian L. ja Taylor M. P., Why is it so difficult to beat the random walk forecast of exchange rates? Marraskuu 2001.
- 89 Brousseau V. ja Detken C., Monetary policy and fears of financial instability. Marraskuu 2001.
- 90 Lambrecht S., Michel P. ja Vidal J.-P., Public pensions and growth. Marraskuu 2001.
- 91 Peersman G. ja Smets F., The monetary transmission mechanism in the euro area: more evidence from VAR analysis. Joulukuu 2001.
- 92 Majon B. ja Peersman G., AVAR description of the effects of the monetary policy in the individual countries of the euro area. Joulukuu 2001.
- 93 McAdam P. ja Morgan J., The monetary transmission mechanism at the euro area level: issues and results using structural macroeconomic models. Joulukuu 2001.
- 94 Van Els P., Locarno A., Morgan J. ja Villette J.-P., Monetary policy transmission in the euro area: what do aggregate and national structural models tell us? Joulukuu 2001.
- 95 Agresti A.-M. ja Mojon B., Some stylised facts on the euro area business cycle. Joulukuu 2001.
- 96 Worms A., The reaction of bank lending to monetary policy measures in Germany. Joulukuu 2001.
- 97 Kaufmann S., Asymmetries in bank lending behaviour. Austria during the 1990s. Joulukuu 2001.
- 98 De Haan L., The credit channel in the Netherlands: evidence from bank balance sheets. Joulukuu 2001.
- 99 Hernando I. ja Martínez-Pagés J., Is there a bank lending channel of monetary policy in Spain? Joulukuu 2001.
- 100 Topi J. ja Vilmunen J., Transmission of monetary policy shocks in Finland: evidence from bank level data on loans. Joulukuu 2001.
- 101 Loupias C., Savignac F. ja Sevestre P., Monetary policy and bank lending in France: are there asymmetries? Joulukuu 2001.
- 102 Farinha L. ja Robalo Marques C., The bank lending channel of monetary policy: identification and estimation using Portuguese micro bank data. Joulukuu 2001.
- 103 Gambacorta L., Bank-specific characteristics and monetary policy transmission: the case of Italy. Joulukuu 2001.
- 104 Brissimis S. N., Kamberoglou N. C. ja Simigiannis G. T., Is there a bank lending channel of monetary policy in Greece? Evidence from bank level data. Joulukuu 2001.
- 105 Ehrmann M., Gambacorta L., Martínez-Pagés J., Sevestre P. ja Worms A., Financial systems and the role of banks in monetary policy transmission in the euro area. Joulukuu 2001.

- 106 Chatelain J.-B. ja Tiomo A., Investment, the cost of capital, and monetary policy in the nineties in France: a panel data investigation. Joulukuu 2001.
- 107 Butzen P., Fuss C. ja Vermeulen P., The interest rate and credit channel in Belgium: an investigation with micro-level firm data. Joulukuu 2001.
- 108 Valderrama M., Credit channel and investment behaviour in Austria: a micro econometric approach. Joulukuu 2001.
- 109 Von Kalckreuth U., Monetary transmission in Germany: new perspectives on financial constraints and investment spending. Joulukuu 2001.
- 110 Gaiotti E. ja Generale A., Does monetary policy have asymmetric effects? A look at the investment decisions of Italian firms. Joulukuu 2001.
- 111 Lünnemann P. ja Mathä T., Monetary transmission: empirical evidence from Luxembourg firm level data. Joulukuu 2001.
- 112 Chatelain J.-B., Generale A., Hernando I., von Kalckreuth U. ja Vermeulen P., Firm investment and monetary transmission in the euro area. Joulukuu 2001.
- 113 Bean C., Larsen J. ja Nikolov K., Financial frictions and the monetary transmission mechanism: theory, evidence and policy implications. Tammikuu 2002.
- 114 Angeloni I., Kashyap A., Mojon B. ja Terlizzese D., Monetary transmission in the euro area: where do we stand? Tammikuu 2002.
- 115 Orphanides A., Monetary policy rules, macroeconomic stability and inflation: a view from the trenches. Joulukuu 2001.
- 116 Hoffmann J. ja Kurz C., Rent indices for housing in West Germany 1985 to 1998. Tammikuu 2002.
- 117 Bover O. ja Velilla P., Hedonic house prices without characteristics: the case of new multiunit housing. Tammikuu 2002.
- 118 Tomat G. M., Durable goods, price indexes and quality change: an application to automobile prices in Italy, 1988–98. Tammikuu 2002.
- 119 Cassola N. ja Morana C., Monetary policy and the stock market in the euro area. Tammikuu 2002.
- 120 Honkapohja S. ja Mitra K., Learning stability in economics with agents. Tammikuu 2002.
- 121 Beyer A. ja Farmer R. E. A., Natural rate doubts. Helmikuu 2002.
- 122 Vijselaar F. ja Albers R., New technologies and productivity growth in the euro area. Helmikuu 2002.
- 123 Tabakis E. ja Vinci A., Analysing and combining multiple credit assessments of financial institutions. Helmikuu 2002.
- 124 Evans G. W. ja Honkapohja S., Monetary policy, expectations and commitment. Helmikuu 2002.
- 125 Manganelli S., Duration, volume and volatility impact of trades. Helmikuu 2002.
- 126 Monnet C. ja Quintin E., Optimal contracts in a dynamic costly state verification model. Helmikuu 2002.
- 127 Honkapohja S. ja Mitra K., Performance of monetary policy with internal central bank forecasting. Helmikuu 2002.
- 128 Smets F. ja Wouters R., Openness, imperfect exchange rate pass-through and monetary policy. Maaliskuu 2002.
- 129 Al-Nowaihi A. ja Stracca L., Non-standard central bank loss functions, skewed risks and certainty equivalence. Maaliskuu 2002.
- 130 Diewert E., Harmonized indexes of consumer prices: their conceptual foundations. Maaliskuu 2002.

- 131 Wynne M.A. ja Rodríguez-Palenzuela D., Measurement bias in the HICP: what do we know, and what do we need to know? Maaliskuu 2002.
- 132 Arratibel O., Rodríguez-Palenzuela D. ja Thimann C., Inflation dynamics and dual inflation in accession countries: a "new Keynesian" perspective. Maaliskuu 2002.
- 133 Mourougane A. ja Roma M., Can confidence indicators be useful to predict short-term real GDP growth? Maaliskuu 2002.
- 134 Bode B. ja Van Dalen J., The cost of private transportation in the Netherlands, 1992–99. Maaliskuu 2002.
- 135 De Fiore F. ja Teles P., The optimal mix of taxes on money, consumption and income. Huhtikuu 2002.
- 136 De Bondt G., Retail bank interest rate pass-through: new evidence at the euro area level. Huhtikuu 2002.
- 137 Bindseil U., Equilibrium bidding in the Eurosystem's open market operations. Huhtikuu 2002.
- 138 Mongelli F. P., "New" views on the optimum currency area theory: what is EMU telling us? Huhtikuu 2002.
- 139 Fratzscher M., On currency crises and contagion. Huhtikuu 2002.
- 140 Casares M., Price setting and the steady-state effects of inflation. Toukokuu 2002.
- 141 Eschenbach F. ja Schuknecht L., Asset prices and fiscal balances. Toukokuu 2002.
- 142 Cabrero A., Camba-Mendez G., Hirsch A. ja Nieto F., Modelling the daily banknotes in circulation in the context of the liquidity management of the European Central Bank. Toukokuu 2002.
- 143 Blow L. ja Crawford I., A non-parametric method for valuing new goods. Toukokuu 2002.
- 144 Silver M. ja Heravi S., A failure in the measurement of inflation: results from a hedonic and matched experiment using scanner data. Toukokuu 2002.
- 145 Bussiere M. ja Fratzscher M., Towards a new early warning system of financial crises. Toukokuu 2002.
- 146 Carletti E. ja Hartmann P., Competition and stability: what's special about banking? Toukokuu 2002.
- 147 Casares M., Time-to-build approach in a sticky price, sticky wage optimizing monetary model. Toukokuu 2002.
- 148 Brousseau V., The functional form of yield curves. Toukokuu 2002.
- 149 Willman A. ja Estrada A., The Spanish block of the ESCB multi-country model. Toukokuu 2002.
- 150 Gropp R., Vesala J. ja Vulpes G., Equity and bond market signals as leading indicators of bank fragility. Kesäkuu 2002.
- 151 Canova F., G7 inflation forecasts. Kesäkuu 2002.
- 152 Camba-Mendez G. ja Lamo A., Short-term monitoring of fiscal policy discipline. Kesäkuu 2002.
- 153 Willman A., Euro area production function and potential output: a supply side system approach. Kesäkuu 2002.
- 154 Fratzscher M., The euro bloc, the dollar bloc and the yen bloc: how much monetary policy independence can exchange rate flexibility buy in an interdependent world? Kesäkuu 2002.
- 155 Jimeno J. F. ja Rodríguez-Palenzuela D., Youth unemployment in the OECD: demographic shifts, labour market institutions, and macroeconomic shocks. Kesäkuu 2002.
- 156 Pérez J. J. ja Hiebert P., Identifying endogenous fiscal policy rules for macroeconomic models. Heinäkuu 2002.
- 157 Nyborg K. G., Bindseil U. ja Strebulaev I. A., Bidding and performance in repo auctions: evidence from ECB open market operations. Heinäkuu 2002.

- 158 Sakellaris P. ja Wilson D. J., Quantifying embodied technological change. Heinäkuu 2002.
- 159 Monnet C., Optimal public money. Heinäkuu 2002.
- 160 Detken C., Dieppe A., Henry J., Marin C. ja Smets F., Model uncertainty and the equilibrium value of the real effective euro exchange rate. Heinäkuu 2002.
- 161 Stracca L., The optimal allocation of risks under prospect theory. Heinäkuu 2002.
- 162 Krogstrup S., Public debt asymmetries: the effect on taxes and spending in the European Union. Elokuu 2002.
- 163 Forsells M. ja Kenny G., The rationality of consumers' inflation expectations: survey-based evidence for the euro area. Elokuu 2002.
- 164 De Bondt G., Euro area corporate debt securities market: first empirical evidence. Elokuu 2002.
- 165 Peersman G. ja Smets F., The industry effects of monetary policy in the euro area. Elokuu 2002.
- 166 Beetsma R. M. W. J. ja Jensen H., Monetary and fiscal policy interactions in a micro-founded model of a monetary union. Elokuu 2002.
- 167 Faust J., Rogers J. H., Swanson E. ja Wright J. H., Identifying the effects of monetary policy shocks on exchange rates using high frequency data. Elokuu 2002.
- 168 Perotti R., Estimating the effects of fiscal policy in OECD countries. Elokuu 2002.
- 169 Onatski A. ja Williams N., Modelling model uncertainty. Elokuu 2002.
- 170 Mankiw G. ja Reis R., What measure of inflation should a central bank target? Elokuu 2002.
- 171 Smets F. ja Wouters R., An estimated stochastic dynamic general equilibrium model of the euro area. Elokuu 2002.
- 172 Jonker N., Constructing quality-adjusted price indices: a comparison of hedonic and discrete choice models. Syyskuu 2002.
- 173 De Fiore F. ja Liu Z., Openness and equilibrium determinacy under interest rate rules. Syyskuu 2002.
- 174 Sutherland A., International monetary policy co-ordination and financial market integration. Syyskuu 2002.
- 175 Gilchrist S., Hairault J. O. ja Kempf H., Monetary policy and the financial accelerator in a monetary union. Syyskuu 2002.
- 176 Corsetti G. ja Dedola L., Macroeconomics of international price discrimination. Syyskuu 2002.
- 177 Bacchetta P. ja van Wincoop E., A theory of the currency denomination of international trade. Syyskuu 2002.
- 178 Benigno P. ja López-Salido J. D., Inflation persistence and optimal monetary policy in the euro area. Syyskuu 2002.
- 179 Erceg C. J. ja Levin A. T., Optimal monetary policy with durable and non-durable goods. Syyskuu 2002.
- 180 Duarte M. ja Wolman A. L., Regional inflation in a currency union: fiscal policy versus fundamentals. Syyskuu 2002.
- 181 Coenen G. ja Wieland V., Inflation dynamics and international linkages: a model of the United States, the euro area and Japan. Syyskuu 2002.
- 182 Rünstler G., The information content of real-time output gap estimates: an application to the euro area. Syyskuu 2002.
- 183 Faia E., Monetary policy in a world with different financial systems. Lokakuu 2002.
- 184 Holthausen C. ja Rochet J.-C., Efficient pricing of large-value interbank payment systems. Lokakuu 2002.

- 185 Dorrucchi E., Firpo S., Fratzscher M. ja Mongelli F. P., European integration: what lessons for other regions? The case of Latin America. Lokakuu 2002.
- 186 Manna M., Using money market rates to assess the alternatives of fixed versus variable rate tenders: the lesson from 1989–98 data for Germany. Lokakuu 2002.
- 187 Uribe M., A fiscal theory of sovereign risk. Lokakuu 2002.
- 188 Grüner H. P., Should central banks really be flexible? Lokakuu 2002.
- 189 Hiebert P., Pérez J. J. ja Rostagno M., Debt reduction and automatic stabilisation. Lokakuu 2002.
- 190 Yates T., Monetary policy and the zero bound to interest rates: a review. Lokakuu 2002.
- 191 Schuknecht L. ja Eschenbach F., The fiscal costs of financial instability revisited. Marraskuu 2002.
- 192 Perez-Quiros G. ja Sicilia J., Is the European Central Bank (and the United States Federal Reserve) predictable? Marraskuu 2002.
- 193 Marín J., Sustainability of public finances and automatic stabilisation under a rule of budgetary discipline. Marraskuu 2002.
- 194 Manganeli S., Ceci V. ja Vecchiato W., Sensitivity analysis of volatility: a new tool for risk management. Marraskuu 2002.
- 195 Inoue A. ja Kilian L., In-sample or out-of-sample tests of predictability: which one should we use? Marraskuu 2002.
- 196 Gonçalves S. ja Kilian L., Bootstrapping autoregressions with conditional heteroskedasticity of unknown form. Marraskuu 2002.
- 197 Ewerhart C., A model of the Eurosystem's operational framework for monetary policy implementation. Marraskuu 2002.
- 198 Andersen A. B. ja Wagener T., Extracting risk-neutral probability densities by fitting implied volatility smiles: some methodological points and an application to the 3M EURIBOR futures option prices. Joulukuu 2002.
- 199 Werner T. ja Upper C., Time variation in the tail behaviour of bund futures returns. Joulukuu 2002.
- 200 Ehrmann M. ja Fratzscher M., Interdependence between the euro area and the United States: what role for EMU? Joulukuu 2002.
- 201 Batini N., Euro area inflation persistence. Joulukuu 2002.
- 202 Calza A., Manrique M. ja Sousa J., Aggregate loans to the euro area private sector. Tammikuu 2003.
- 203 Fielding D. ja Stracca L., Myopic loss aversion, disappointment aversion and the equity premium puzzle. Tammikuu 2003.
- 204 Cappiello L., Engle R. F. ja Sheppard K., Asymmetric dynamics in the correlations of global equity and bond returns. Tammikuu 2003.
- 205 Mercereau B., Real exchange rate in an inter-temporal n-country-model with incomplete markets. Tammikuu 2003.
- 206 Gerdesmeier D. ja Roffia B., Empirical estimates of reaction functions for the euro area. Tammikuu 2003.
- 207 Würtz F. R., A comprehensive model on the euro overnight rate. Tammikuu 2003.
- 208 Ang A. ja Maddaloni A., Do demographic changes affect risk premiums? Evidence from international data. Tammikuu 2003.
- 209 Cossin D., Huang Z., Aunon-Nerin D. ja González F., A framework for collateral risk control determination. Tammikuu 2003.
- 210 Schmitt-Grohé S. ja Uribe M., Anticipated Ramsey reforms and the uniform taxation principle: the role of international financial markets. Tammikuu 2003.

- 211 Michel P. ja Vidal J.P., Self-control and savings. Tammikuu 2003.
- 212 Glatzer E. ja Scheicher M., Modelling the implied probability of stock market movements. Tammikuu 2003.
- 213 Fabiani S. ja Morgan J., Aggregation and euro area Phillips curves. Helmikuu 2003.
- 214 Inoue A. ja Kilian L., On the selection of forecasting models. Helmikuu 2003.
- 215 Gleich H., Budget institutions and fiscal performance in central and eastern European countries. Helmikuu 2003.
- 216 Ca' Zorzi M. ja De Santis R.A., The admission of accession countries to an enlarged monetary union: a tentative assessment. Helmikuu 2003.
- 217 Messina J., The role of product market regulations in the process of structural change. Maaliskuu 2003.
- 218 Coenen G. ja Wieland V., The zero-interest-rate bound and the role of the exchange rate for monetary policy in Japan. Maaliskuu 2003.
- 219 Anderton B., Extra-euro area manufacturing import prices and exchange rate pass-through. Maaliskuu 2003.
- 220 Ruta M., The allocation of competencies in an international union: a positive analysis. Huhtikuu 2003.
- 221 Durré A., Evjen S. ja Pilegaard R., Estimating risk premia in money market rates. Huhtikuu 2003.
- 222 Adam K. ja Padula M., Inflation dynamics and subjective expectations in the United States. Huhtikuu 2003.
- 223 Adam K., Optimal monetary policy with imperfect common knowledge. Huhtikuu 2003.
- 224 Osbat C., Rüffer R. ja Schnatz B., The rise of the yen vis-à-vis the ("synthetic") euro: is it supported by economic fundamentals? Huhtikuu 2003.
- 225 Osbat C., Vijselaar F. ja Schnatz B., Productivity and the ("synthetic") euro-dollar exchange rate. Huhtikuu 2003.
- 226 Kilian L. ja Manganelli S., The central banker as a risk manager: quantifying and forecasting inflation risks. Huhtikuu 2003.
- 227 Monacelli T., Monetary policy in a low pass-through environment. Huhtikuu 2003.
- 228 Klaeffering M., Monetary policy shocks – a non-fundamental look at the data. Toukokuu 2003.
- 229 Surico P., How does the ECB target inflation? Toukokuu 2003.
- 230 Hartmann P., Maddaloni A. ja Manganelli S., The euro area financial system: structure, integration and policy initiatives. Toukokuu 2003.
- 231 Coenen G., Orphanides A. ja Wieland V., Price stability and monetary policy effectiveness when nominal interest rates are bounded at zero. Toukokuu 2003.
- 232 Castelnuovo E., Describing the Fed's conduct with Taylor rules: is interest rate smoothing important? Toukokuu 2003.
- 233 Giammarioli N. ja Valla N., The natural real rate of interest in the euro area. Toukokuu 2003.
- 234 León-Ledesma M. ja McAdam P., Unemployment, hysteresis and transition. Toukokuu 2003.
- 235 Cassola N. ja Morana C., Volatility of interest rates in the euro area: evidence from high frequency data. Kesäkuu 2003.
- 236 Rich G., Swiss monetary targeting 1974–1996: the role of internal policy analysis. Kesäkuu 2003.
- 237 Castrén O., Miller M. ja Stiegert R., Growth expectations, capital flows and international risk sharing. Kesäkuu 2003.
- 238 Anderton R., Baldwin R. E. ja Taglioni D., The impact of monetary union on trade prices. Kesäkuu 2003.

- 239 Denhaan W. J., Temporary shocks and unavoidable transitions to a high-unemployment regime. Kesäkuu 2003.
- 240 Angeloni I. ja Ehrmann M., Monetary policy transmission in the euro area: any changes after EMU? Heinäkuu 2003.
- 241 Detken C. ja Gaspar V., Maintaining price stability under free-floating: a fearless way out of the corner? Heinäkuu 2003.
- 242 Afonso A., Schuknecht L. ja Tanzi V., Public sector efficiency: an international comparison. Heinäkuu 2003.
- 243 Hahn E., Pass-through of external shocks to euro area inflation. Heinäkuu 2003.
- 244 Ejerskov S., Martin Moss C. ja Stracca L., How does the ECB allot liquidity in its weekly main refinancing operations? A look at the empirical evidence. Heinäkuu 2003.
- 245 Holthausen C. ja Monnet C., Money and payments: a modern perspective. Heinäkuu 2003.
- 246 De Ávila Torrijos D. R. ja Strauch R., Public finances and long-term growth in Europe – evidence from a panel data analysis. Heinäkuu 2003.
- 247 Hubrich K., Forecasting euro area inflation: does aggregating forecasts by HICP component improve forecast accuracy? Elokuu 2003.
- 248 Engel C. ja West K. D., Exchange rates and fundamentals. Elokuu 2003.
- 249 Zaghini A., Trade advantages and specialisation dynamics in acceding countries. Elokuu 2003.
- 250 Angeloni I., Coenen G. ja Smets F., Persistence, the transmission mechanism and robust monetary policy. Elokuu 2003.
- 251 Willman A., Consumption, habit persistence, imperfect information and the lifetime budget constraint. Elokuu 2003.
- 252 Angelini E., Henry J. ja Marcellino M., Interpolation and backdating with a large information set. Elokuu 2003.
- 253 Dewald W. G., Bond market inflation expectations and longer-term trends in broad monetary growth and inflation in industrial countries, 1880–2001. Syyskuu 2003.
- 254 Brand C., Reimers H.-E. ja Seitz F., Forecasting real GDP: what role for narrow money? Syyskuu 2003.
- 255 Bruggeman A., Donati P. ja Warne A., Is the demand for euro area M3 stable? Syyskuu 2003.
- 256 Gerling K., Grüner H. P., Kiel A. ja Schulte E., Information acquisition and decision making in committees: a survey. Syyskuu 2003.
- 257 Klaeffling M. ja Lehman Brothers, Macroeconomic modelling of monetary policy. Syyskuu 2003.
- 258 Gerlach-Kristen P., Interest rate reaction functions and the Taylor rule in the euro area. Syyskuu 2003.
- 259 Catenaro M. ja Vidal J.-P., Implicit tax co-ordination under repeated policy interactions. Syyskuu 2003.
- 260 Barnett W. A., Aggregation-theoretic monetary aggregation over the euro area, when countries are heterogeneous. Syyskuu 2003.
- 261 Calza A. ja Sousa J., Why has broad money demand been more stable in the euro area than in other economies? A literature review. Syyskuu 2003.
- 262 Donati P., Indeterminacy of rational expectations equilibria in sequential financial markets. Syyskuu 2003.
- 263 Ciccarelli M. ja Rebucci A., Measuring contagion with a Bayesian, time-varying coefficient model. Syyskuu 2003.
- 264 Bruggeman A. ja Donnay M., A monthly monetary model with banking intermediation for the euro area. Syyskuu 2003.
- 265 McAdam P. ja Willman A., New Keynesian Phillips Curves: a reassessment using euro area data. Syyskuu 2003.

- 266 De Ávila D. R., Finance and growth in the EU: new evidence from the liberalisation and harmonisation of the banking industry. Syyskuu 2003.
- 267 Süppel R., Comparing economic dynamics in the EU and CEE accession countries. Syyskuu 2003.
- 268 Angeloni I., Kashyap A. K., Mojon B. ja Terlizzese D., The output composition puzzle: a difference in the monetary transmission mechanism in the euro area and the US. Syyskuu 2003.
- 269 Coenen G., Zero lower bound: is it a problem in the euro area? Syyskuu 2003.
- 270 Coenen G., Downward nominal wage rigidity and the long-run Phillips curve: simulation-based evidence for the euro area. Syyskuu 2003.
- 271 Giammarioli N., Indeterminacy and search theory. Syyskuu 2003.
- 272 Klaeffling M. ja López Pérez V., Inflation targets and the liquidity trap. Syyskuu 2003.
- 273 Castelnuovo E., Nicoletti-Altimari S. ja Rodriguez-Palenzuela D., Definition of price stability, range and point inflation targets: the anchoring of long-term inflation expectations. Syyskuu 2003.
- 274 Hördahl P. ja Vestin D., Interpreting implied risk neutral densities: the role of risk premia. Syyskuu 2003.
- 275 Beyer A. ja Farmer R., Identifying the monetary transmission mechanism using structural breaks. Syyskuu 2003.
- 276 Rünstler G., Short-term estimates of euro area real GDP by means of monthly data. Syyskuu 2003.
- 277 Beyer A. ja Farmer R., On the indeterminacy of determinacy and indeterminacy. Syyskuu 2003.
- 278 Palenzuela D. R., Camba-Méndez G. ja García J. Á., Relevant economic issues concerning the optimal rate of inflation. Syyskuu 2003.
- 279 Benigno G. ja Benigno P., Designing targeting rules for international monetary policy co-operation. Lokakuu 2003.
- 280 Klump R., Inflation, factor substitution and growth. Lokakuu 2003.
- 281 De Arcangelis G. ja Lamartina S., Identifying fiscal shocks and policy regimes in OECD countries. Lokakuu 2003.
- 282 Koepl T.V., Optimal dynamic risk sharing when enforcement is a decision variable. Lokakuu 2003.
- 283 McAdam P., The United States, Japan and the euro area: comparing business-cycle features. Marraskuu 2003.
- 284 Yetman J., The credibility of the monetary policy 'free lunch'. Marraskuu 2003.
- 285 Annicchiarico B., Government deficits, wealth effects and the price level in an optimising model. Marraskuu 2003.

Muita julkaisuja

The TARGET service level. Heinäkuu 1998.

Report on electronic money. Elokuu 1998.

Assessment of EU securities settlement systems against the standards for their use in ESCB credit operations. Syyskuu 1998.

Money and banking statistics compilation guide. Syyskuu 1998.

Yhteinen rahapolitiikka kolmannessa vaiheessa: Yleisasiakirja EKPJ:n rahapolitiikan välineistä ja menettelyistä. Syyskuu 1998.

Third progress report on the TARGET project. Marraskuu 1998.

Correspondent central banking model (CCBM). Joulukuu 1998.

Payment systems in the European Union: Addendum incorporating 1997 figures. Tammikuu 1999.

Possible effects of EMU on the EU banking systems in the medium to long term. Helmikuu 1999.

Euro area monetary aggregates: conceptual reconciliation exercise. Heinäkuu 1999.

The effects of technology on the EU banking systems. Heinäkuu 1999.

Payment systems in countries that have applied for membership of the European Union. Elokuu 1999.

Improving cross-border retail payment services: the Eurosystem's view. Syyskuu 1999.

Compendium: Säädoskokoelma. Kesäkuu 1998 – toukokuu 1999. Lokakuu 1999.

European Union balance of payments/international investment position statistical methods. Marraskuu 1999.

Money and banking statistics compilation guide, addendum I: money market paper. Marraskuu 1999.

Money and banking statistics sector manual. Toinen painos. Marraskuu 1999.

Report on the legal protection of banknotes in the European Union Member States. Marraskuu 1999.

Correspondent central banking model (CCBM). Marraskuu 1999.

Cross-border payments in TARGET: A users' survey. Marraskuu 1999.

Money and banking statistics: Series keys for the exchange of balance sheet items time series. Marraskuu 1999.

Money and banking statistics: Handbook for the compilation of flow statistics. Joulukuu 1999.

Payment systems in the European Union: Addendum incorporating 1998 figures. Helmikuu 2000.

Interlinking: Data dictionary, Version 2.02. Maaliskuu 2000.

Asset prices and banking stability. Huhtikuu 2000.

EU banks' income structure. Huhtikuu 2000.

EKPJ:n kokoamat tilastotiedot. Toukokuu 2000.

Correspondent central banking model (CCBM). Heinäkuu 2000.

Yleisiä taloustilastoja koskevat Euroopan keskuspankin tilastovaatimukset. Elokuu 2000.

Seasonal adjustment of monetary aggregates and HICP for the euro area. Elokuu 2000.

Improving cross-border retail payment services. Syyskuu 2000.

Statistical treatment of the Eurosystem's international reserves. Lokakuu 2000.

European Union balance of payments/international investment position statistical methods. Marraskuu 2000.

Information guide for credit institutions using TARGET. Marraskuu 2000.

Yhteinen rahapolitiikka kolmannessa vaiheessa: Yleisasiakirja eurojärjestelmän rahapolitiikan välineistä ja menettelyistä. Marraskuu 2000.

EU banks' margins and credit standards. Joulukuu 2000.

Mergers and acquisitions involving the EU banking industry: facts and implications. Joulukuu 2000.

Vuosikertomus Euroopan keskuspankin petostentorjuntakomitean toiminnasta. Tammikuu 2001.

Cross-border use of collateral: A user's survey. Helmikuu 2001.

Price effects of regulatory reform in selected network industries. Maaliskuu 2001.

Keskuspankkien rooli rahoitusvalvonnassa. Maaliskuu 2001.

Money and banking statistics in the accession countries: Methodological Manual. Huhtikuu 2001.

TARGET: Annual Report. Toukokuu 2001.

A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises. Kesäkuu 2001.

Payment and securities settlement systems in the European Union. Kesäkuu 2001.

Why price stability? Kesäkuu 2001.

The euro bond market. Heinäkuu 2001.

The euro money market. Heinäkuu 2001.

The euro equity markets. Elokuu 2001.

EKP:n rahapolitiikka. Elokuu 2001.

Monetary analysis: tools and applications. Elokuu 2001.

Review of the international role of the euro. Syyskuu 2001.

The Eurosystem's policy line with regard to consolidation in central counterparty clearing. Syyskuu 2001.

Provisional list of MFIs of the accession countries (as at the end of December 2000). Lokakuu 2001.

TARGET: the Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system – update 2001. Marraskuu 2001.

European Union balance of payments/international investment position statistical methods. Marraskuu 2001.

Fair value accounting in the banking sector. Marraskuu 2001.

Towards an integrated infrastructure for credit transfers in euro. Marraskuu 2001.

Accession countries: balance of payments / international investment position statistical methods. Helmikuu 2002.

List of Monetary Financial Institutions subject to minimum reserves. Helmikuu 2002.

Labour market mismatches in euro area countries. Maaliskuu 2002.

Compendium: Säädöskokoelma. Kesäkuu 1998 – joulukuu 2001. Maaliskuu 2002.

Evaluation of the 2002 cash changeover. Huhtikuu 2002.

TARGET: Annual Report 2001. Huhtikuu 2002.

Yhteinen rahapolitiikka euroalueella: Yleisasiakirja eurojärjestelmän rahapolitiikan välineistä ja menettelyistä. Huhtikuu 2002.

Euroopan keskuspankin petostentorjuntakomitean toimintakertomus. Tammikuu 2001 – helmikuu 2002. Toukokuu 2002.

Developments in banks' liquidity profile and management. Toukokuu 2002.

Talletus- ja ottoautomaattien käyttöä koskevat eurojärjestelmän ohjeet luottolaitoksille ja muille euroalueella sijaitseville laitoksille, joiden toimintaan kuuluu seteleiden lajittelu ja jakelu suurelle yleisölle. Toukokuu 2002.

Bond markets and long-term interest rates in European Union accession countries. Kesäkuu 2002.

TARGET minimum common performance features of RTGS systems within TARGET as at November 2001. Kesäkuu 2002.

TARGET Interlinking data dictionary as at November 2001. Kesäkuu 2002.

TARGET Interlinking specification as at November 2001. Kesäkuu 2002.

TARGET Interlinking user requirement as at November 2001. Kesäkuu 2002.

Task force on portfolio investment collection systems, Final Report. Kesäkuu 2002.

Measurement issues in European consumer price indices and the conceptual framework of the HICP. Heinäkuu 2002.

Payment and securities settlement systems in the European Union: Addendum incorporating 2000 figures. Heinäkuu 2002.

Financial Sectors in EU Accession Countries. Elokuu 2002.

Payment and securities settlement systems in accession countries. Elokuu 2002.

Target Interlinking specification. Marraskuu 2002.

Target Interlinking data dictionary. Marraskuu 2002.

Guidance Notes to Regulation ECB/2001/13 on the MFI balance sheet statistics. Marraskuu 2002.

Structural analysis of the EU banking sector. Marraskuu 2002.

European Union balance of payments/international investment position statistical methods. Marraskuu 2002.

Review of the international role of the euro. Joulukuu 2002.

Euro Money Market Study 2001 (MOC). Joulukuu 2002.

EU banking sector stability. Helmikuu 2003.

List of monetary financial institutions and institutions subject to minimum reserves. Helmikuu 2003.

Review of the foreign exchange market structure. Maaliskuu 2003.

Structural factors in the EU housing markets. Maaliskuu 2003.

List of monetary financial institutions in the accession countries. Maaliskuu 2003.

Memorandum of Understanding on the exchange of information among credit registers for the benefit of reporting institutions. Maaliskuu 2003.

Memorandum of Understanding on Economic and Financial Statistics between the Directorate General Statistics of the European Central Bank and the Statistical Office of the European Communities (Eurostat). Annex 1: Share of responsibilities in the field of balance of payments and international investment position statistics. Maaliskuu 2003.

TARGET Annual Report 2002. Huhtikuu 2003.

Supplementary guidance notes concerning statistics on the holders of money market fund shares/units. Huhtikuu 2003.

Money, banking and financial market statistics in the accession countries. Methodological Manual. Vol. 1: The current definition and structure of money and banking statistics in the accession countries. Toukokuu 2003.

Money, banking and financial market statistics in the accession countries. Methodological Manual. Vol 2: Statistics on other financial intermediaries, financial markets and interest rates in the accession countries. Toukokuu 2003.

Accession countries: balance of payments/international investment position statistical methods. Toukokuu 2003.

Electronic money system security objectives according to the common criteria methodology. Toukokuu 2003.

The transformation of the European financial system. Second ECB Central Banking Conference, October 2002, Frankfurt am Main. Kesäkuu 2003.

Letter from the ECB President to the President of the Convention regarding the draft Constitutional Treaty. Kesäkuu 2003.

Developments in national supervisory structures. Kesäkuu 2003.

Euromääräisiä pieniä maksuja välittävien maksujärjestelmien yleisvalvonta. Kesäkuu 2003.

Kohti yhtenäistä euromaksualuetta – Seurantaraportti. Kesäkuu 2003.

Muutoksia vakuuskelpoisten ykkös- ja kakkoslistan arvopapereiden riskienhallintajärjestelmään. Heinäkuu 2003.

Information Guide for credit institutions using TARGET. Heinäkuu 2003.

ECB statistics: A brief overview. Elokuu 2003.

Portfolio investment income: Task force report. Elokuu 2003.

The New Basel Capital Accord. Elokuu 2003.

Payment and securities settlement systems in the European Union: Addendum incorporating 2001 figures. Syyskuu 2003.

Letter from the ECB President to the President of the Council of the European Union regarding the Opinion of the ECB of 19 September 2003 at the request of the Council of the European Union on the draft Treaty establishing a Constitution for Europe (CON/2003/20). 22.9.2003.

Inflation differentials in the euro area: potential causes and policy implications. Syyskuu 2003.

Correspondent central banking model (CCBM): procedures for eurosystem counterparties. Syyskuu 2003.

European Union balance of payments/international investment position statistical methods.
Marraskuu 2003.

Esitteitä

TARGET: facts, figures, future. Syyskuu 1999.

EPM: the ECB payment mechanism. Elokuu 2000.

The euro: integrating financial services. Elokuu 2000 (painos lopussa).

TARGET. Elokuu 2000 (painos lopussa).

Euroopan keskuspankki. Huhtikuu 2001.

Eurosetelit ja -metallirahat. Toukokuu 2001.

TARGET – update 2001. Heinäkuu 2001.

The euro and the integration of financial services. Syyskuu 2001.

Euro. Yhteinen rahamme. Syyskuu 2002.

